සංඥාපනය

සොලී ජාතික පණ්ඩිත මහතෙරුන්වහන්සේ නමකගෙන් ඉගෙන කුරුණෑගල යුගයෙහි විසූ සතරවන පණ්ඩිත පරාක්‍රමබාහු මහරජාණන් විසින් පාලි ජාතකට්ඨකථාව සිංහලට පරිවර්තනය කොට මෙම ජාතක පොත් වහන්සේ කල බව මහාවංශයෙහි එයි.

ජාතක පොත් වහන්සේ

සංඥාපනය 1
001. අපණ්ණක ජාතකය 5
002. වණ්ණුපථ ජාතකය 10
003. සේරිවාණිජ ජාතකය 13
004. චුල්ලසෙට්ඨි ජාතකය 15
005. තණ්ඩුලනාළි ජාතකය 22
006. දෙවධර්ම ජාතකය 24
007. කට්ඨහාරී ජාතකය 28
008. ගාමණී ජාතකය 29
009. මඛාදෙව ජාතකය 30
010. සුඛවිහාරි ජාතකය 31
011. ලක්ඛණ මිග ජාතකය 33
012. නිග්‍රොධ මිග ජාතකය 35
013. කණ්ඩින ජාතකය 41
014. වාතමිග ජාතකය 42
015. ඛරාදිය ජාතකය 44
016. තිපල්ලත්ථමිග ජාතකය 45
017. මාලුත ජාතකය 47
018. මතකභත්ත ජාතකය 48
019. අයාචිතභත්ත ජාතකය 50
020. නළපාන ජාතකය 50
021. කුරුඞ්ගමෘග ජාතකය 52
022. කුක්කුර ජාතකය 53
023. භොජාජානීය ජාතකය 55
024. ආජඤ්ඤ ජාතකය 57
025. තිත්ථ ජාතකය 58
026. මහිලාමුඛ ජාතකය 60
027. අභිණ්හ ජාතකය 62
028. නන්දිවිසාල ජාතකය 64
029. කණ්හ ජාතකය 65
030. මුනික ජාතකය 67
031. කුලාවක ජාතකය 68

032. නච්ච ජාතකය 72
033. සම්මොදමාන ජාතකය 74
034. මත්ස්‍ය ජාතකය 75
035. වට්ටක ජාතකය 76
036. සකුණ ජාතකය 78
037. තිත්තිර ජාතකය 79
038. බක ජාතකය 81
039. නන්ද ජාතකය 84
040. ඛදිරඞ්ගාර ජාතකය 85
041. ලොසක ජාතකය 91
042. කපොත ජාතකය 96
043. වෙළුක ජාතකය 98
044. මකස ජාතකය 99
045. රොහිණී ජාතකය 100
046. ආරාමදූසක ජාතකය 101
047. වාරුණී ජාතකය 102
048. වෙදබ්භ ජාතකය 103
049. නක්ඛත්ත ජාතකය 105
050. දුම්මෙධ ජාතකය 107
051. මහශීලව ජාතකය 108
052. චුල්ලජනක ජාතකය 112
053. පුණ්ණපාති ජාතකය 113
054. ඵල ජාතකය 114
055. පඤ්චායුධ ජාතකය 115
056. කාඤ්චනස්ඛන්ධ ජාතකය 117
057. වානරින්ද ජාතකය 119
058. තයොධර්ම ජාතකය 120
059. භෙරිවාද ජාතකය 122
060. සංඛධම්ම ජාතකය 123
061. අසාතමන්ත්‍ර ජාතකය 123
062. අන්ධභූත ජාතකය 126
063. තක්ක ජාතකය 130
064. දූරාජාන ජාතකය 132
065. අනභිරති ජාතකය 134
066. මුදුලක්ඛණ ජාතකය 135
067. උච්ඡඞ්ග ජාතකය 137
068. සාකෙත ජාතකය 139
069. විෂවන්ත ජාතකය 140
070. කුද්දාල ජාතකය 141
071. වරණ ජාතකය 143

072. සීලවනාගරාජ ජාතකය 145
073. සච්චංකිර ජාතකය 148
074. රුක්ඛධම්ම ජාතකය 151
075. මච්ඡ ජාතකය 152
076. අසංකිය ජාතකය 154
077. මහාසුපින ජාතකය 155
078. ඉල්ලීස ජාතකය 163
079. ඛරස්සර ජාතකය 170
080. භීමසෙන ජාතකය 171
081. සුරාපාන ජාතකය 173
082. කාලකණ්ණි ජාතකය 175
083. අත්ථස්සද්වාර ජාතකය 177
084. කිම්පක්ක ජාතකය 178
085. සීලවිමංස ජාතකය 179
086. මඞගල ජාතකය 181
087. සාරම්භ ජාතකය 184
088. කුහක ජාතකය 184
089. අකතඤ්ඤු ජාතකය 186
090. ලිත්ත ජාතකය 187
091. මහාසාර ජාතකය 188
092. විස්වාසභොජන ජාතකය 195
093. ලොමහංස ජාතකය 196
094. මහාසුදස්සන ජාතකය 198
095. තෙලපත්ත ජාතකය 199
096. නාමසිද්ධි ජාතකය 204
097. කූටවාණිජ ජාතකය 205
098. පරොසහස්ස ජාතකය 207
099. අසාතරූප ජාතකය 208
100. පරොසත ජාතකය 210

“නමො තස්ස භගවතො අරහතො සම්මා සම්බුද්ධස්ස”

ශාක්‍යකුලතිලකවූ (ශාක්‍ය වංශයට අලංකාරයක්වූ) පරදුක්ඛදුක්ඛිතවූ (අනුන්ගේ දුකෙහිදී දුක්වන්නාවූ) කරුණානිධානවූ (කරුණාව උපදනා තැනක් බඳුවූ) අසරණ සරණවූ (අසරණයන්ට පිහිටවූ) සමන්තභද්‍රවූ (හැම අතින් ම යහපත්වූ) තිලෝගුරු සම්‍යක් සම්බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ භද්‍ර කල්පයට සාරාසංඛ්‍ය කල්ප ලක්ෂයකින් යට සාරමණ්ඩ නම් කල්පයෙහි ‘තණ්හඞ්කරය, මෙධඞ්කරය, සරණඞ්කරය’යි තුන්බුදු කෙනෙකුන් වහන්සේට ඉක්බිතිව උපන් තුන්ලොවට ඛෙමඞ්කරවූ (නොබිය බව ගෙනදෙන්නාවූ) මොහඳුරට දිවාකරවූ (මුලාව නැමති අඳුර නැසීමට සූර්යයා වැනිවූ) මුළුසත්නට ශාන්තිකරවූ (සෙත සලසන්නාවූ) පින්වත්නට සිවඞ්කරවූ (නිවන් ලබාදෙන්නාවූ) මරසෙනගට භයඞ්කරවූ දීපඞ්කර නම් සර්‍වඥයන් වහන්සේ බුදුව සියළු සත්වයන් අමාමහනිවන් දක්වමින් සුදසුන් විහාරයෙහි වාසය කරන සමයෙහි රඹගම් නුවරවාසී මනුෂ්‍යයෝ

සවීඥයන් ප්‍රධානකොට භික්ෂුසංඝයා වහන්සේ පවරා (දනට ආරාධනාකොට) සවීඥයන් වඩනා මාගීය සරසන්නට වන්හ.

එසමයෙහි අප මහාබොධිසත්වයෝ සුමේධ නම් තාපසව වාසය කරන්නාහු මං සකස්කොට තබන්නාවූ මනුෂ්‍යයන් දැක "මේ මාගීය කුමකට සරසවුද?"යි විචාරා එපවත් දැන එසේ වීනම් "මා සරහන නියායෙන් (මටත් සැරසීමට) භූමි ප්‍රදේශයක් දෙවු"යි කීහ. එවිට මනුෂ්‍යයෝ දෙන්නාහු දැදුරුව දියබොර ඇති භූමි ප්‍රදේශයක් (වගුරු බිම් කැබැල්ලක්) දීලූහ. ඒ භූමි ප්‍රදේශය සකස්කොට තනා නොනිමන තුරු සාර ලක්ෂයක් භික්ෂූන් වහන්සේ පිරිවරා ඒ දීපඞ්කර නම් සවීඥයන් වහන්සේ වැඩිසේක.

ඒ සවීඥයන් වහන්සේ දැක සුමේධ තාපසයෝ මඩ කලලෙහි (මඩ ගොහොරුවෙහි) අඳුන් දිවිසම් අතුට (කලු කොටිසම අතුරා) බුදුබව පතා වැදහොත්තාහ. සවීඥයන් වහන්සේ ඒ තාපසයන්ගේ ඉස්දොර (ඉහඉද්දර) සිට "මහා පුරුෂයා කුමක් සිතා වැදහොත්තේදෝ හෝ"යි දිවසින් බලා සිතූ සිතුවිලි දැක "මහණෙනි, මේ පුරුෂයාණෝ මෙතනට සාරාසඞ්ඛ්‍යා කල්ප ලක්ෂයකින් මත්තෙහි මහබඳුරු නම් කපේදී 'ගෞතම' නම් බුදුවෙති යි විවරණ පතුල්"(පෙරුම්දම් පිරීමට පදනමක් බඳු විවරණ) දෙවා වදාළසේක.

ඒ සුමේධ තාපසයෝත් ගාථාමාත්‍රයක් (යම්තම් ගාථාවක්) ඇසූ පමණින් නිවන් දකින්නට හේතු සම්පත් ඇතිව තිබියදීත් ඒ හැර සංසාරයට වැද එතැන් පටන් දශ පාරමිතාය, දශ උප පාරමිතාය, දශ පරමාථී පාරමිතාය යන සමත්‍රිංශත් (සියල්ල තිහක් වූ) පාරමිතා ධමීයන් හා අඞ්ග පරිත්‍යාගය (ශරීරාංග පරිත්‍යාග කිරීම) ජීවිත පරිත්‍යාගය යනාදීවූ පඤ්චමහා පරිත්‍යාගයන් හා ඉන් මැත බුදුවූ කොණ්ඩඤ්ඤාදී වූ තෙවිසි බුදුකෙනෙකුන් වහන්සේ අතින් ලබන ලද විවරණශ්‍රීද ඇතිව වෙස්සන්තරාත්මභාවයෙහි සිට සත්වරක් මහ පොළව ගුගුරුවා මහදන්දී එයින් චුතව තුසිතභවනයෙහි ඉපිද බොහෝ කාලයක් එහි වැස දසදහසක් සක්වළ දිව්‍ය බ්‍රහ්මයන්ගේ ආරාධනාවෙන් පස්මහබැලුම් බලා ඇසළ පුරපසලොස්වක් ලත් උතුරුසළ නැකතින් මාතෘගභීයෙහි (මවු කුස) ප්‍රතිසන්ධිග්‍රහණය කොට (පිළිසිඳගෙන) දසඑකඩමසක් (සම්පූණී දසමාසයක්) ඇවෑමෙන් මතෘගභීයෙන් ප්‍රසූතව එකුන්තිස් (විසිනව) අවුරුද්දක් රාජ්‍යය කොට තුන්පූවී නිමිත්ත දැක සසර කළකිරී සතර වැනිව දුටු මහණ වේශය දැක ප්‍රව්‍රජ්‍යාවෙහි (පැවිදිවීමෙහි) ආලය ඇතිව එදා රාත්‍රියෙහි කන්ථක නම් අශ්වයා පිට නැගී දසදහසක් සක්වළ දිව්‍යබ්‍රහ්මයන් පිරිවරා අනෝමා නම් ගංතෙර දී මුහුලස (කෙස්වැටිය) කපා ආකාශයට දමා මහාබ්‍රහ්මයා විසින් දෙන ලද අෂ්ටපරිෂ්කාර (අට පිරිකර) දරා පැවිදිව සාවුරුද්දක් දුෂ්කරක්‍රියා කොට අජපාල නිග්‍රොධමූලයෙහිදී සුජාතාවන් දුන් ක්ෂීරපායාසය (කිරිබත) වළඳා සල්වෙනෙහි දිවාවිහරණය කොට (දවල් කාලය ගෙවා) සවස්වේලෙහි ජය ශ්‍රී මහා බෝධීන් වහන්සේ කරා එමින් සිට අතරමගදී සොත්ථිය නම් බමුණකු දුන් කුසතණ අටමිටක් ගෙන ඇසතු බෝමුල්හි සලා ඉන් පැනනැංගාවූ තුදුස්රියන් වජ්‍රාසනාරූඪව (රියන් දාහසතරක් උස්වූ දියමන්ති ආසනයට නැගී) මාරපරාජය කොට අළුයම් වේලෙහි සියළු කෙලෙසුන් නසා බුදුව සත්සතියක් බෝධිද්‍රැම (බෝරුක) සමීපයෙහි දවස් යවා අටවන සතියේදී මහාබ්‍රහ්මයාගේ ආරාධනාවෙන් බරණැස්නුවර ඉසිපතන නම් විහාරයෙහිදීපස්වග මහණුන් වහන්සේ ප්‍රධන කොට ඇති බොහෝ දිව්‍යබ්‍රහ්මයන්ට දම්සක්පැවතුම් සූත්‍ර දේශනාව කොට බොහෝ සත්වයන් අමාමහනිවන් දක්වා එතැන් පටන් වෛනෙය ජනයන් (හික්මවිය යුතු සත්වයන්) සංසාරසාගරයෙන් ගොඩනගා වාසයකරන සේක්, ඒ ඒ මනුෂ්‍යයන්ගේ හා ඒ ඒ භික්ෂු භික්ෂුණීන්ගේ නොයෙක් ආපත්ති හා (වැරදි ක්‍රියා) නොයෙක් දෘෂ්ටාන්තවලට හා නොයෙක් කථාන්තරවලට හා මෙකී දෙයෙහි සංකා (සැක) දුරුකරණු පිණිස ද දිව්‍යබ්‍රහ්ම මනුෂ්‍යාදීන්ට පින් පිණිස ද වදාරන ලද පන්සිය පනස් ජාතක ධමීදේශනාව එළුවෙන් (සිංහල භාෂාවෙන්) දක්වන්නට වුව මැනවැයි කියා පරාක්‍රම නම් ඇමති සත්පුරුෂයාගේ ආරාධනාවෙන් හා වීරසිංහප්‍රතිරාජ නම් අමාත්‍යොත්තමයාගේ (උතුම් ඇමතියාගේ) උත්සාහයෙන් ද අටුවාසාමීන් ලී (අටුවාචාර්යයන් වහන්සේ විසින් ලියන ලද) ජාතක නියාව (පිළිවෙල) නොවරදවා එළුවෙන් ලියූ ජාතක කථාව සත්පුරුෂවූ මනුෂ්‍යයන් විසින් කන් යොමා සිත් එලා (සිත යොමුකොට) ඇසිය යුතු:-

ඒ කෙසේද යත්?

001. අපණ්ණක ජාතකය

භාග්‍යවත්වූ තිලෝගුරු සම්‍යක් සම්බුදුරජාණන් වහන්සේ ජේතවන මහ විහාරයෙහි දිව්‍යබ්‍රහ්ම ආර්‍ය්‍යර්ය්‍යාපථසංඛ්‍යාත විහරණයන් (දිව්‍ය, බ්‍රහ්ම, ආර්‍ය්‍ය විහරණය යන විවේක වේලාවන් ගෙවීමේ ක්‍රම) අතුරෙන් එක්තරා විහරණයකින් දවස් යවන සේක්, අනේපිඩු මහසිටාණන්ගේ යහළු වූ පන්සියයක් තීර්ත්‍ථක ශ්‍රාවකයන් අරභයා මේ අපණ්ණක ජාතක ධර්‍මදේශනාව කොට වදාළසේක.

එක් දවසක් අනේපිඩු මහසිටාණෝ තමන්ගේ යහළුවූ පන්සියයක් තීර්ත්‍ථක ශ්‍රාවකයන් කැඳවාගෙන බොහෝ ගඳදුම්මල් පහන් හා ගිතෙල් මී උක්සකුරු හා සිවුරුපිළි ආදිය ගෙන්වාගෙන ජේතවනයට ගොස් බුදුරජාණන් වහන්සේට නමස්කාර කොට මල්සුවඳ ආදියෙන් පූජා කොට ගිතෙල් ආදිවූ බෙහෙත් බඩු හා සිවුරුපිළිද භික්‍ෂු සංඝයා වහන්සේට පිළිගන්වා “න පච්ඡතො න පුරතො” (පිටිපසින්ම හෝ ඉදිරියෙන්ම වාඩිනොවී) යනාදී සයවැදෑරුම්වූ නිසද්‍යාදොෂ (හිඳගැනීමේ වැරදි) දුරුකොට එකත්පස්ව හුන්නාහුය. ඒ අන්‍යතීර්ත්‍ථක ශ්‍රාවකයෝ බුදුන්ට නමස්කාර කොට බුදුන්ගේ පුන්සඳ මඬලක් බඳු වූ සශ්‍රීක මුඛය (ලක්ෂණ මුහුණ) හා දෙතිස් මහාපුරුෂ ලක්‍ෂණ (ලොවුතුරා බුදුබව ලබන මහාපුරුෂයෙකුගේ උප්පත්තියෙන් ම සිරුරෙහි පිහිටන්නාවූ උතුම් මංගල ලක්ෂණ දෙතිස) අශීත්‍යනුව්‍යඤ්ජන (උපමංගල ලක්ෂණ අසූව) ව්‍යාමප්‍රභා (බුදු සිරුර වටා බඹයක් දුරට විහිදෙන රශ්මි මාලාව) කෙතුමාලාලංකාරයෙන් (බුදුරජුන්ගේ විහිදෙන රශ්මි මාලාව) විරාජමානවූ (බබළන්නාවූ) බ්‍රහ්මශරීර හා කරකැවි යුවල යුවල නික්මෙන්නා වූ ඝන බුද්ධරශ්මි බල බලා අනේපිඩු මහසිටාණන් සමීපයෙහි උන්නාහුය.

එකල්හි ඔවුන්ට බුදුහු රත්ගල් තලාවක හිඳ සිංහනාද කරන්නා වූ අභීත (නිර්භීත) කෙශරසිංහරාජයෙකු මෙන්ද, මෙඝකාලයෙහි (වැසිකාලයෙහි) මහාවර්‍ෂාවක් වස්නා කලක් මෙන්ද, ආකාශ ගංගාවක් (සුදු දියදහරින් යුත් අහස් ගඟක්) බානා කලක් මෙන්ද, රුවන් දමක් (මැණික් මාලාවක්) ගොතන්නක්හු මෙන්ද, අෂ්ටාඞ්ගයෙන් සමන්විතවූ (අංග අටකින් සමන්විතවූ) ශ්‍රවනීයවූ (ඇසීමට ප්‍රියවූ) මනොඥවූ බ්‍රහ්මස්වරයෙන් (ගැඹුරු කටහඬින්) නා නා නය නිපුණ විචිත්‍රවූ මධුරවූ ධර්‍මදෙශනාව කොට වදාළසේක.

ඒ තීර්ත්‍ථක ශ්‍රාවකයෝ බුදුන්ගේ ධර්‍මය අසා ප්‍රසන්නවූ සිත් ඇතිව නැගී සිට දසබලධාරීවූ (කායබල දහයක් හා ඥාණබල දහයක් දරන්නාවූ) බුදුන්ට නමස්කාර කොට තීර්ත්‍ථක ලබ්ධිය (තීර්ථක ආගමික විශ්වාසය) හැර බුදුන්ගේ සරණ ගියහ. ඔහු එතැන් පටන් ඇමකල ම අනේපිඩු මහසිටාණන් හා සමග සුවඳ මල් ආදිය ගෙන විහාරයට ගොස් බණ අසති, දන් දෙති, සිල් රක්‍ෂා කෙරෙති, පෙහෙවස් රකිති (පොහෝ දිනවල අටසිල් රකිති). ඉක්බිත්තෙන් බුදුහු සැවැත්නුවරින් රජගහනුවරට වැඩි සේක. එකල්හි ඒ තීර්ත්‍ථක ශ්‍රාවකයෝ බුදුන් රජගහනුවරට වැඩි කල්හි බුදුන්ගේ සරණය හැර නැවත අන්‍ය තීර්ත්‍ථකයන්ගේ සරණගෙන තමන්ගේ මුල සරණයෙහිම පිහිටියාහ. බුදුරජාණන් වහන්සේත් සත් අටමසක් කල් යවා නැවත ජේතවනයට වැඩිසේක.

අනේපිඩු මහසිටාණෝත් නැවත ඔවුන් කැඳවාගෙන බුදුන් සමීපයට ගොස් වැඳ සුවඳ මල් ආදීයෙන් පූජා කොට බුදුන්ට නමස්කාර කොට එකත් පස්ව උන්නාහුය. ඒ තීර්ත්‍ථක ශ්‍රාවකයෝත් බුදුන් වැඳ එකත්පස්ව හුන්නාහුය. එකල්හි ඔවුන් බුදුරජාණන් වහන්සේ සැරිසරා වැඩිකල්හි ගන්නා ලද සරණ හැර නැවත අන්‍ය තීර්ත්‍ථකයන්ගේ සරණගෙන මූලස්ථානයෙහි (මුලින් සිටි තත්වයෙහි) පිහිටි බව අනේපිඩු මහසිටාණෝ බුදුන්ට දැන්වූහ.

එකල්හි සර්‍වඥයන් වහන්සේ ප්‍රමාණාතික්‍රාන්තවූ (අසීමිත) කාලයෙහි අතරක් නැතිකොට පවත්වන ලද වාක්සුචරිතානුභාවයෙන් (යහපත් වචන භාවිතාකර තිබීමේ අනුහසින්) දිව සුවඳින් සුවඳ කැවූ, නොයෙක් සුවඳින් පිරුණු රුවන් කරඬුවක් හරණකලක් (විවෘත කරන අවස්ථාවක්) පරිද්දෙන් මුඛපද්මය (මුවපියුම) විවෘත කොට මධුරස්වර (මිහිරිනාදය) විහිදුවමින් “සැබෑද

උපාසකවරුනි, තොපි රත්නත්‍රයෙහි සරණ හැර අන්‍ය තීර්ථකයන්ගේ සරණ ගියෝදැ?”යි විචාරා වදාළසේක.

එකල්හි තමන් කළ කාරිය සඟවන්නට අසමර්ථ වූ ඔවුන් විසින් “සැබැව ස්වාමීනි”යි කී කල්හි බුදුහු උපාසක වරුන්ට ආමන්ත්‍රණය කොට “එම්බා උපාසකවරුනි, යටින් අවීචිය(අවීචි මහ නරකය) හා මත්තෙන් භවාග්‍රය (විශ්වයෙහි කෙළවර නම්වූ අකනිටා බඹලොව) කෙළවර කොට සරසින් අනන්තාපරිමාණ සක්වළෙහි (පමණ නොකළැකි ලෝකධාතුවල) සීලසමාධිප්‍රඥාදීවූ ගුණයෙන් බුදුන් හා සමකෙනෙක් නැත. බුදුන්ට වඩනා කෙණෙක්ම නැත. මෙසේ උත්තමගුණයෙන් සමන්විත වූ රත්නත්‍රය සරණ ගිය උපාසක කෙනෙක් වෙත්ව යි උපාසිකා කෙනෙක් වෙත්ව යි නරකාදීවූ සතර අපායෙහි උපදිනාහු නොවෙති. අපායොත්පත්තියෙන් (අපායෙහි ඉපදීමෙන්) මිදී දිව්‍යලෝකයෙහි ඉපිද මහා සම්පත් අනුභව කෙරෙති. එසේ හෙයින් තොප ඇමදෙනා මෙබඳු සරණ හැර අන්‍ය තීර්ථකයන්ගේ සරණ යන්නවුන් විසින් කළ සේ නපුරැ”යි වදාළසේක. “තවද උපාසකවරිනි, බුද්ධානුස්මෘති, ධර්මානුස්මෘති, සංඝානුස්මෘති කර්මස්ථානය (භාවනා අරමුණු) නම් ශ්‍රොතාපත්ති මාර්ගය හා ශ්‍රොතාපත්ති ඵලය දෙන්නේය, සකෘදාගාමි මාර්ගය හා සකෘදාගාමි ඵලය දෙන්නේය, අනාගාමි මාර්ගය හා අනාගාමි ඵලය දෙන්නේය, අර්හත් මාර්ගය හා අර්හත් ඵලය දෙන්නේය”යි මේ ආදීවූ කාරණයෙනුත් ධර්මදෙශනා කොට “මෙබඳු රත්නත්‍රය සරණ බිඳපු තොප විසින් නොකළමනා දෙයක් කරණ ලදැ”යි වදාල සේක.

මෙසේ භාග්‍යවත් වූ තිලෝගුරු බුදුරජාණන් වහන්සේ අනේකප්‍රාකාරයෙන් උපාසකවරුන්ට අවවාද කොට “උපාසකවරුනි, පළමුත් මනුෂ්‍යයෝ ‘අසරණය සරණය’යි විරුද්ධග්‍රහණය ගෙන (වරදවා පිළිගෙන) අමනුෂ්‍යයෝ පරිගෘහිතවූ (අරක්ගත්) කාන්තාරයෙහි යක්ෂයන්ට ගොදුරුව මහා විනාශයට පැමිණියෝය. ‘සරණයම සරණය’යි ඒකාන්ත කොට අවිරුද්ධග්‍රහණය (නිවරදිව පිළිගත්) ගත්තාවූ මනුෂ්‍යයෝ ඒ කාන්තාරයෙහි ස්වාස්ථ්‍යයට (සුවපත් බවට) පැමිණියෝ වේදැ”යි වදාරා මුවෙන් නොබැණ (නිශ්ශබ්දව) වැඩ උන් සේක. එකල්හි අනේපිඩු මහසිටාණෝ හුනස්නෙන් නැගී සිට බුදුන් වැඳ ස්තුති කොට දොහොත් මුදුනෙහි තබා “ස්වාමීනි, දැන් වූ කලි මේ උපාසකවරුන්ගේ උතුම්වූ රත්නත්‍රය සරණ හැර විරුද්ධග්‍රහණය අපට ප්‍රකාශය, පූර්වයෙහි යක්ෂාධිගෘහිත වූ කාන්තාර මාර්ගයෙහි විරුද්ධග්‍රාහීන්ගේ විනාශය හා අවිරුද්ධගෘහිතවූ වූ මනුෂ්‍යයන් ස්වාස්ථ්‍යයට පැමිණිබව අපට සැඟවී තිබෙන්නේය, නුඹ වහන්සේටම ප්‍රකාශය, ස්වාමීනි, යාච්ඤා කරම්හ, පින්වත්වූ සර්වඥයන් වහන්ස ආකාශයෙහි පුන්සඳමඬල නගා පානා කලක් මෙන් (ඔසවා පෙන්වන්නාක් මෙන්) මේ කාරණය ප්‍රකාශ කොට වදාල මැනවැ”යි ආරාධනා කළාහුය.

ඉක්බිත්තෙන් බුදුහු “මා විසින් සිටාණෙනි, අප්‍රමාණ කාලයක් මුළුල්ලෙහි දස පාරමිතාවන් පුරා ලෝක වාසීන්ගේ සැක දුරු කරන පිණිසම සර්වඥතාඥානය ප්‍රතිවෙධ කරන ලද්දේය (සියල්ල දත් නුවණ හෙවත් බුදුනුවණ ලබන ලද්දේය). සිංහ තෛලයෙන් රන්නළක් (රත්රන් බටයක්) පුරවන්නාක් මෙන් සකස්කොට කන් නමා අසව”යි සිටාණන්ට සිහි උපදවා හිමගර්භයක් (වළාකුළක්) පලා පුන්සඳමඬල පිටත්කොට පාන්නාක් මෙන් භවාන්තරයෙන් (වෙන ආත්මභාව වලින්) සැඟවුනාවූ කාරණය ප්‍රකාශ කොට වදාළසේක.

යටගිය දවස කසීරට බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙක් සතරසංග්‍රහ වස්තුවෙන් (දානය, ප්‍රියවචන, අර්ථචර්යාව, සමානාත්මතා) ජනරඤ්ජනය කොට (මහජනයා සතුටු කොට) රාජ්‍යය කරන්නාහුය. එසමයෙහි පුරනලද බෝධිසම්භාර ඇති අප මහබෝසතාණෝ සාත්තුනායක කුලයක (ගැල්හිමි වෙළඳ පවුලක) පිළිසිඳගෙන ක්‍රමයෙන් වැඩිවිය පැමිණ පන්සියයක් ගැලින් වෙළඳාම් කොට ඇවිදිනාහුය. ඒ බෝධිසත්වයෝ කලෙක නැගෙනහිරින් බස්නාහිරට යෙති, කලෙක බස්නාහිරින් නැගෙනහිරට යෙති. එකල බරණැස් නුවර අනෙකුත් සාත්තුනායක පුත්‍රයෙක් විය. ඒතෙම අඥානය, අව්‍යක්තය (හුරුබුහුටි නැත), උපායෙහි දක්ෂ නොවෙයි.

එසමයෙහි බෝධිසත්ත්වයෝ බරණැස් නුවරින් මාහැඟි වූ බඩු ගෙන පන්සියයක් ගැල් පුරා ගමන සරහා සිටුවූය. ඒ නුවණ නැති සාත්තුනායක පුත්‍රද එසේම පන්සියයක් ගැල් බඩු පුරා ගමනට සරහා සිටු වූයේය. බෝධිසත්ත්වයෝ "ඉදින් මේ නුවණ නැති සාත්තුනායක පුත්‍ර තෙමෙ මා හා සමග යේනම් ගැල් දහසක් එක් මග යන්ට පටන්ගත් කළ මග නොසෑහෙන්නේය (මග ඉඩමදිවේ), මනුෂ්‍යයන්ට දර පැන් හා සරකට (හරකුන්ට) තණ නොලැබ්බ හැක්කේය. මොහුවත් මාවත් පළමු කොට යාම කළ යුතුය"යි සිතා බෝධිසත්ත්වයෝ ඒ අඥාන වූ සාත්තුනායකයා කැඳවා මෙපවත් කියා "අප දෙදෙනා එක්ව යන්ට නොපිළිවෙන, කිමෙක්ද? තෙපි ඉදිරියෙහි යව්ද? නොහොත් පස්සෙයි යවුදැ"යි විචාළෝය. එවේලෙහිම හෙතම මෙසේ සිතී, "තමා ඉදිරියේ යන්ට වන් කල්හි බොහෝ අනුසස් වන්නේය. ගැල්සකින් නුබුන් (කරත්ත රෝදවලින් නොකැඩුනු) මගින් යෙමි, ගැල් අදින ගොන් පළමු සරක් නොකෑ තණ කති, මනුෂ්‍යයන්ට පළමු කිසිකෙනෙකුන් විසින් නොකැඩූ පලාකොල වන්නේය ප්‍රසන්න වූ පැන් වන්නේය. කැමති පරිද්දෙන් අගය තබා ගෙන බඩු විකුණමි"යි සිතා හෙතම "මම යහළුව, පළමු කොට යෙමි"යි කීහ. මහාබොධිසත්ත්වයෝත් පස්සෙහි යාමෙහි බොහෝ අනුසස් දැක මෙසේ සිතූය "ඉදිරියෙහි යන්නාවූ සත්ත්වයෝ මග විසම තැන සම කෙරෙති, මම ඔවුන් ගිය මගින් යෙමි, පෙරත්තුව (පළමුව) ගිය ගොන් මුහුකුරා (මොරා) තදව ගිය තණ කති, මාගේ ගොන් නැවත අටගත් මිහිරි වූ ලාතණ අනුභව කෙරෙති. පළමු පලාකොළ කඩාගත් තැනින් නැගී දළු පලා මනුෂ්‍යයන්ට මිහිරි වන්නේය. පළමු පැන් නැති තැන වළ කැන පැන් උපදවති, මොවු කැනවූ වළවලින් අපි පැන් බොම්හ. පළමු කොට අගය තිබියේ නම් මනුෂ්‍යයන්ගේ දිවි ගැලවූවාක් (දිවි බේරාගත්තාක්) වැන්නේය, මම පස්සෙහි ගොස් මොවුන් විසින් තුබූ අගයෙන් බඩු විකුණමි"යි ඒ මහබෝසතාණෝ මෙතෙක් අනුසස් දැක "යහළුව තෙපි පළමු කොට යව්ව"යි කීවාහුය.

එකල්හි නුවණ නැති සාත්තුනායක "යහපත යහළුව"යි කියා ගැල්යොදා ගෙන නික්ම ක්‍රමයෙන් මනුෂ්‍යාවාසය ඉක්ම කාන්තාර මුඛයට (කාන්තාරය ඉදිරිපිටට) පැමිණියේය. එතෙම පළමුව හැම ගැල්ම මහසැළ (ලොකු හැළි) තබ්බවා පැන් පුරවා සැට යොදුන් කාන්තාර මාර්ගයෙහි ගමන් ගත්තේය. ඉක්බිත්තෙන් ඔහු කාන්තාර මධ්‍යයට පැමිණි කල්හි එහි අධිගෘහිත යක්ෂයෙක් "මේ මනුෂ්‍යන් ගෙනයන පැන් දම්මවා පියා දුර්වල කොට සියල්ලවුන් කමි"යි සිතා සර්වාංගයෙන් ධවලවූ (සුදෝසුදු) ඇළි ගොන් දෙන්නෙකු යොදන ලද සිත්කළු යානාවක් මවාගෙන දුණුහියවුරු පළඟ ආයුධ (දුණු ඊතල දැමූ කොපු පලිහ යන ආයුධ) ගත් අත් ඇතිව අමුනුෂ්‍යයන් දස දොළොස් දෙනෙකු පිරිවරාගෙන ඇඹුල් උපුල් මල් පැළඳ තෙත් ඉසකේ හා තෙත් පිළි ඇතිව නායක පුරුෂයෙකු මෙන් ඒ රථයේ ඉද මඩ වැකී ගියාවූ රථයකින් යුක්තව පෙරමඟට ගියේය. ඔහුගේ පිරිවර අමනුශ්‍යයෝද ඉදිරියේ පස්සේ වන්නාහු තෙත් ඉසකේ හා තෙත් පිළි ඇතිව ඇඹුල උපුල් මල් පැළඳ රත්පියුම් හෙලපියුම් මිටි ගෙන නෙළුඹල සහ නෙළුඹුදැලි (නෙළුම් අල හා නෙළුම් දලු) කමින් පැන් බිඳු හා මඩ බිඳු වගුරමින් නික්මුණාහුය. යක්ෂයා ඉදිරියේ එන්නාවූ සාත්තුනායකයා දැක තමාගේ යනාව මගින් ඉවත්කොට "කොයි යවුදැ"යි යනාදීන් ඔහු හා සමග සුවදුක් කතා කළේය. සාත්තුනායකයාද තමාගේ යානාව මගින් ඉවත් කොට සෙසු ගැල් යන්ට මග අවසර හැර එකත්පස්ව සිට ඒ යක්ෂයාට මෙසේ කීය. "අපි වූ කලී බරණැස් නුවර සිට ආම්හ, තෙපි හැම දෙන ඇඹුල උපුළ මල් පැලඳ රත්පියුම් හෙලපියුම් ගත් අත් ඇතිව නෙළුඹල හා නෙළුඹුදැලි කමින් සකල ශරීරයෙහි මඩ වකාගෙන පිනි බිඳු වගුරවා කොයි සිට අවුද? තොපි එන මග වැසි වටද? ඇඹුල උපුල් මල් ආදියෙන් ගැවසී ගත් විල් ඇද්දැ"යි විචාළේය.

යක්ෂයා ඔහුගේ බස් අසා "යහළුව, තෝ කුමක් කියයිද? තෙල (අර) පෙනෙන්නේ නිල් වූ වන රේඛාවය (වනරොදය), එතැන් පටන් සියළු වනය පැනින් ගැවසී ගත්තේය, නිබඳ වැසි වස්නේය, කඳුරැලි පුරා දිය දුවන්නේය, ඒ ඒ තැන පියුමින් ගැවසී ගත් විල් හා පොකුණු වන්නේයැ"යි කියා පිළිවෙලින් යන්නාවූ ගැල්වල මනුෂ්‍යයන් අතින් "මේ ගැල කිනම් බඩුදැ?"යි විචාළේය. එකල්හි ඒ මනුෂ්‍යයෝ "අසවල් බඩු"යි කීහ. පස්සේ එන්නාවූ ගැල් ඉතා බරව එන්නේය. "ඒ ගැල්වල කුමන බඩුදැ?"යි විචාළේය. "පැන් පිරු ගැල්" යයි කීහ. පළමු මෙතන දක්වා පැන් ගෙන ආ තොප විසින් කළසේ ඉතා යහපත් වන්නේය. මෙතැන් පටන් තොප ගෙන යන පැනින් ප්‍රයෝජන නැත. ඉදිරියේ බොහෝ පැන් ඇත, පැන් සැළවල් බිඳ පැන් දමා පියා සැපසේ යවු"යි කීයේය.

මෙසේ කියා "තෙපි යව අපට ලස් (ප්‍රමාද) වන්නේයැ"යි කියා මදතැනක් ගොස් අන්තර්ද්ධානව (නොපෙනී ගොස්) තමාගේ යක්‍ෂ පුරයට ගියේය. ඒ අඥාන වූ සාත්තුනායකයාද තමා නුවණ නැති බැවින් යක්‍ෂයාගේ බස් ගෙන සැළවල් බිඳුවා පැන් උලක්කුවක් විවරකුත් (බින්දුවක් පමණවත්) නොතිබා සියළු පැන් දම්මවා ගැල් පමණක් පදවාගෙන නික්මුනේය. ඉදිරියේ ස්වල්ප මාත්‍රයකුත් පැන් නොවිය. මනුෂ්‍යයෝ පැන් නොලැබ මිරිකී ගියාහු (විඩාවට පත්වූවාහු), සවස්වන තුරු ගොස් ගැල් වලල්ලෙහි සිටුවා (ගැල් රවුමට නවත්වා) ගොන් ගැල්සක (කරත්ත රෝදවල) බැඳ සිටවූය. සරකුන්ට බොන්නටවත් මනුෂ්‍යයන්ට බත් පිසන්නටවත් පැනක් නැති විය. පැන් නොළැබ මිරිකී ගියාහු මනුෂ්‍යයෝ ඒ ඒ තැන වැදහෙව නිදන්නට පටන්ගත්තාහුය. රාත්‍රි භාගයෙහි යක්‍ෂයෝ යක්‍ෂ පුරයෙන් අවුත් සරක් හා මනුෂ්‍යයන් මරා මස් අනුභව කොට ඇට පමණක් තබා ගියාහුය. මෙසේ ඒ නුවණ නැති සාත්තුනායකයා නිසා සියළු සත්‍වයෝ විනාශයට පැමිණියාහුය. අත් ඇට ආදිය ඒ ඒ අත විසිරී ගියේය. පන්සියයක් ගැල් බඩු පිරුවනින්ම (පිරුණු ගමන් ම) තිබුයේය.

මහාබෝධිසත්‍වයෝද නුවණ නැති සාත්තුනායකයා ගිය මසක් යෙළමසක් (මාසයක් හමාරක්) ඉක්මවා පන්සියයක් ගැල්වල බඩු පටවාගෙන නුවරින් නික්ම ක්‍රමයෙන් පැන් නැති අමනුෂ්‍ය වාසවූ කාන්තාර මුඛයට පැමිණියෝය. මෙසේ පැමිණියාවූ මහාබෝධිසත්‍වයෝ එතැන්හිදී මහ සැළවල පැන් පුරවා බොහෝ පැන් ගෙන තමන් හා කැටිව යන මිනිසුන් කැඳවා කඳවුරු බැඳගෙන උන් තැන බෙරපියවී කරවා (අණබෙර ගස්වා) මනුෂයන් රැස් කොට මෙසේ කිවුය. "මා නොවිචාරා පැන් පතක් විවරකුත් ප්‍රයෝජන නොවිඳුව, මේ කතරමග විෂවෘක්‍ෂයෝ ඇත්තාහ. ඒහෙයින් පෙර නොකෑවිරූ පළාකොලක් මලක් ඵලාඵලයක් මා නොවිචාරා නොකව"යි මෙසේ මනුෂ්‍යයන්ට අවවාද කොට බඩු පැටවූ පන්සියයක් ගැල් හා සමග අමුනුෂ්‍යාධිගෘහිතවූ නිරුදක (ජලය නැති) කාන්තාරයට පැමිණියෝය. ඒ මහබෝසතාණෝ කාන්තාර මධ්‍යයට පැමිණි කල්හි ඒ යක්‍ෂතෙම පළමු පරිද්දෙන්ම බෝධිසත්‍වයන් එන පෙරමග තමා දක්වා සිටියේය. බෝධිසත්‍වයෝ ඔහු දැකලාම දැනගත්තුය. "මේ කාන්තාරයෙහි පැන් නැති හෙයින් නිරුදක කාන්තාර යැයි මේ කාන්තාරයට නමක් වන්නේය, මේතෙම නිර්භීතය, රත්වූ ඇස් ඇත්තේය, මොහුගේ ඡායාවත් නොපෙනෙන්නේය, ඒකාන්තයෙන්ම මොහු විසින් පළමු කොට ගිය නුවණ නැති සාත්තුනායකයා ඔහුගේ පෂීත් (පිරිස) හා සමග ගැල් වල පිරවූ පැන් දම්මවා ක්ලාන්ත කොට කන ලද්දේ වන්නේය. මාගේ වූ කලී නුවණැති බව හා උපායෙහි දක්‍ෂ බව මොහු නොදනිති යි සිතමි"යි සිතා ඉක්බිත්තෙන් ඕ හට මෙසේ කිවුය. "තෙපි හැමදෙන පලායවු, අපි හැම වෙළඳු නම් අනික් පැනක් නොදැක ඇරගත් පැන් නොදම්හ, පැන් දුටු තැනදී පැන් දමා පියා ගැල් සැහැල්ලු කොට ගෙන යම්හ"යි කිවුය. යක්‍ෂයා මඳ තැනක් ගොස් අන්තර්ද්ධානව තමාගේ යක්‍ෂ පුරයටම ගියේය. යක්‍ෂයා ගිය කල්හි මනුෂ්‍යයෝ බෝධිසත්‍වයන්ට මෙසේ කිවුය.

"ස්වාමීනි, මේ මනුෂ්‍යයෝ මේ නිල් වූ වනරේඛාව පෙනෙන්නේය, එතැන් පටන් නිබඳ වැසි වස්නේයැ යි කියා ඇඹුල උපුලමල් පැළඳ රත්පියුම් හෙලපියුම් මිටිගෙන නෙළුඹල හා නෙළුඹදැලි කමින් තෙත් පිළි හැඳ තෙත් වූ හිසකේ හැරගෙන ආවාහුය. එසේ හෙයින් අප හැම ගෙනයන පැන් දමාපියා ගැල් සැහැල්ලු කොට ගෙන වහා පලායම්හ"යි කිවුය.

බෝධිසත්‍වයෝ ඒ මිනිස්සුන් කී බස් අසා ගැල් රඳවලා සියළු මනුෂ්‍යයන් රැස් කොට "තොප විසින් මේ කාන්තාර මාර්‍ගයෙහි විලෙක්වත් පොකුණෙක්වත් ඇතැයි කිසි කෙනෙකුගෙන් ඇසූවිරු ඇද්දැ?"යි විචාලෝය. "ස්වාමීනි, ඇසූවිරු නැත, මේ තෙම නිරුදක කාන්තාරය වේදැ"යි ඒ මනුෂ්‍යයෝ කිවුය. එකල්හි බෝධි සත්‍වයෝ කියන්නාහු, "මේ අප දුටු මනුෂ්‍යයන්ගෙන් සමහර කෙනෙක් නිල් වූ වනරොඳින් එපිට වැසි වස්නේයයි කිවිය. වැසි සුළඟ නම් කෙතෙක් තැන් හමාදැ"යි විචාලෝය. "ස්වාමීනි, යොදුනක් පමණ තැන් හමන්නේ වේදැ"යි කිවුය. "කිමෙක්ද, තොප හැම දෙනා අතුරින් එක් කෙනෙකුගෙත් ඇඟ වැසි සුළඟෙක් වැදගත්දැ?"යි විචාළෝය. "නැත ස්වාමීනි" කිහ. "මේඝශීර්ෂ (වැහිවලාකුල්) නම් කොපමණකදී පෙනේදැ?"යි විචාළෝය. "යොදුනක් පමණ තැන් පටන් පෙනෙන්නේ වේද ස්වාමීනි"යි කිවුය. "තොප ඇමගෙන් කිසි කෙනෙකුන් විසිනුත් එක වැසි වළාකුලකුත් දුටුවේ ඇද්දැ?"යි විචාළෝය. "නැත ස්වාමීනි"යි කීහ. "විදුලිය නම් කෙතැන් පටන් පෙනේදැ?"යි විචාළෝය. "සතර පස් යොදුනක් පටන් පෙනෙන්නේ

වේද ස්වාමීනි''යි කිවුය. ''තොප ඇමදෙනාගෙන් කිසි කෙනෙකුන් විසින් විදුලි ආලෝකයක් දක්නා ලද්දේදැ?''යි විචාළෝය. ''නැත ස්වාමීනි, විදුලි ආලෝකයක් නොදුටුම්හ''යි කීහ. ''මේඝධ්වනිය (අහස ගොරවන හඬ) නම් කොතෙක් තැන් පටන් ඇසේදැ?''යි විචාළෝය. ''එක් යොදනක් මත්තේ පටන් ඇසෙන්නේ වේදැයි ස්වාමීනි'' කිවුය. ''කිමෙක්ද, තොප ඇමදෙනාගෙන් කිසි කෙනෙකුන් විසින් විදුලි ආලෝකයක්, වැසි ගර්ජ්ජනාවක් කරන්නා ඇසුවෝ ඇද්දැ?''යි විචාළෝය. ''නැත ස්වාමීනි, අකුණු ගසන හඬක් නොඇසුම්හ''යි කීහ.

එකල්හි අප මහබෝසතාණෝ කියන්නාහු ''එම්බා පින්වත්නි, මොහු මනුෂ්‍යයෝ නොවෙති යි යක්ෂයෝය, මොහු අප හැම ගෙන යන පැන් දම්මවා පියා දුර්වලකොට කම්හයි ආවාවූ යක්ෂකෙනෙක් වෙති. ඉදිරියේ ගිය නුවණ නැති සාත්තුනායක පුත්‍රයා උපාය දැක්මෙහි අදක්‍ෂය. ඒකාන්තයෙන්ම එතෙම මොහු විසින් පැන් දම්මවා මිරිකා දුර්වල කොට කන ලද්දේ වන්නේය, පන්සියයක් ගැල් බඩු පිරුවණින්ම තිබෙන්නේ වේදැ යි අපි එම බඩුපිරු ගැල් දකුම්හ. එසේ හෙයින් පැන් උලක්කුවක් විවරකුත් නොදමා වහවහා ගැල් පදුව''යි කියා ගැල් පදවාගෙන නික්මුණාහුය.

මහාබෝධිසත්වයෝ යමින් සිට බඩු පිරුවණින්ම තිබූ ගැල් දැක පන්සියයක් ගැල් හා ගොන් හා මිනිසුන්ගේ අත් පා ඇට ආදිය ඒ ඒ තැන විසිර තිබුවා දැක ගැල් මුදවා ගැල් වලල්ලෙන් කඳවුරු බඳවා වේලාසනම මනුෂ්‍යයන් හා ගොන්ද බත් හා තණ කවා මනුෂ්‍යයන් මද්ධ්‍යයේ ගෙරි කැටිකොට වැදහොවා තුමූ ශක්තිසම්පන්න ප්‍රධාන පුරුෂයන් ගෙන කඩුගත් අත් ඇතිව තුන්යම් රාත්‍රියෙහි රැකවල් ගෙන සිටිසේ සිටම අරුණු නැගුය (සිටි පරිද්දෙන් එළිවෙතුරු සිටියේය). දෙවන දවස් උදෑසනම සියළු කටයුතු සපයාගෙන ගොන් තණ ආදිය කවා ගෙන මාළුගැල් (පරණ කරත්ත) දමා තරගැල් (සවිමත් කරත්ත) ගෙන මඳ මිළ ඇති බඩු දම්මවා බොහෝ මිල ඇති බඩු නංවාගෙන මහබෝසතානෝ තමන් වෙළදාම් කරන්නට යන්ට සිතූ නෙතටම ගොස් දියුණු තියුණු (දෙගුණ තෙගුණ) මිළයෙන් බඩු විකොට සියළු පෂිත් ගෙන නැවත තමන්ගේ නුවරටම ආවාහුය.

ශාස්තෘ වූ තිලෝගුරු බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ කතාව ගෙනහැර දක්වා වදාරා ''මහසිටාණෙනි, මෙසේ පෙර විරුද්ධග්‍රාහය ගත්තෝ මහා විනාශයට පැමිණියෝය. අවිරුද්ධග්‍රාහය ගත්තාවූ නුවණැත්තෝ අමනුෂ්‍යයන් අතින් මිදී සැපසේ කැමති තැනට ගොස් අභිමතාර්ත්‍ථය (බලාපොරොත්තුවූ කරුණ) සිද්ධකොට ගෙන පෙරලා තමන් වසන නෙතට සැපසේ පැමිණියෝ වේදැ''යි පූර්වාපරසන්ධි ගැලපීම් වශයෙන් අතීත කථාවත් වර්තමාන කථාවත් වදාරා මත්තෙහි 'අපණ්ණක ජාතක' ධර්මදේශනාව කොට වදාරණ සේක :-

''අපණ්ණකං ඨානමෙකෙ - දුතියං ආහු තක්කිකා''
''ඒතදඤ්ඤාය මෙධාවී - තං ගණ්හෙ යදපණ්ණකං''

(ඇතැම් පණ්ඩිත මිනිස්සු ඒකාන්තවූ අවිරුද්ධවූ නෛර්‍යානික කාරණය මැනවැයි පිළිගත්තාහුය. තෙත් ඉසකේ හා පිළි ආදිය දැක වනරොදෙහි ජලය තිබිය යුතුය, තෙත් ඉසකේ හා පිළි ආදිය දක්නට ලැබුණු බැවිනියි තර්කය උසස් ලෙස පිළිගත් නුවණ නැත්තෝ දෙවැනිවූ සපණ්ණක ප්‍රතිපදාව මැනවයි කීහ. නුවණැතියා මේ බව දැන යමක් අපණ්ණක නම් එය නිවැරදියයි පිළිගත යුතුයි) මේ ගාථාව වදාළසේක.

මෙහි අපණ්ණක පටිපදාව නම් රත්නත්‍රය සරණයාම, පඤ්චශීලය හා දසශීලය රක්‍ෂා කිරීමය, ප්‍රාතිමෝක්‍ෂ සංවරශීලය (භික්ෂු භික්ෂුණීන් උදෙසා පණවන ලද විනයපිටකයෙහි සඳහන් චාරිත්‍රවාරිත්‍ර වශයෙන් භේදවූ ශික්ෂාපද පිරීමෙන් ඇතිකරගන්නා ශීලය), ඉන්‍ද්‍රිය සංවර ශීලය, ආජීවපාරිසුද්ධ ශීලය (නිවැරදි ජීවිකාවෘත්තිය නිසා ඇති කරගන්නා ශීලය), ප්‍රත්‍යසන්නිශ්‍රිත ශීලය (සිවුපසය සිහි නුවණින් යුතුව පරිභෝග කිරීමෙන් ඇතිකරගන්නා ශීලය) යන සියළුම සිල් පිරිසිදුව සිල් නොකිලිටි කොට රැකීමය. චක්ෂුරාදී පඤ්චේන්‍ද්‍රියයන් වසඟ කොට වසන බවය, භෝජනයෙහි පමණ දක්නා බව, නිදි වර්ජිත කිරීමය (රත්‍රිකලයේ තුන්යම අතුරින් පළමුවන තෙවන යාමදෙක්හිදී බවුන් වැඩීමාදියෙහි යෙදී දෙවනයාමයේදී නිදාගැනීම), පඤ්චවිධ ධ්‍යානය ඉපිදවීමය, විදර්ශනා (ත්‍රිලක්ෂණ) භාවනා කිරීමය, පඤ්චාභිඥා අෂ්ටසමාපත්ති ඉපිදවීමය,

ශ්‍රොතාපත්‍යාදිවූ සතර ආර්‍ය්‍යමාර්‍ගය හා සතර ආර්‍ය්‍යඵලය ඉපදවීම යන මේ සියල්ල අපණ්ණක පටිපදා නම් වේ, නිර්‍වාණගාමිනිවූ (නිවනට යත හැකි) ප්‍රතිපත්තිය නම් වෙයි, සර්‍වඥ ශාසනයට අවිරුද්ධ ප්‍රතිපත්තිය නම් වෙයි.

මෙහි ‘සපණ්ණක පටිපදා’ යන අන්‍ය ලබ්ධි ගැන්මය, දස අකුසලකර්‍මයෙහි හැසිරීමය, නුසුදුසු වූ කායවාක්සමාචාරයෙහි (කායික හා වාචසික ක්‍රියාවල) යෙදීමය යන මේ සියල්ල වන්නේය. මේ විරුද්ධ ප්‍රතිපදාව සතර අපායෙහි හා පඤ්චවිධ නීචකුලයෙහි උපදවා මහා දුක් දෙන්නේය. තවද මේ අවිරුද්ධ වූ ඒකාන්ත කාරණවූ මේ අවිරුද්ධ ප්‍රතිපත්තියෙහිම සිට සර්‍වඥවරයෝ දෘඪ වීර්‍ය්‍යයෙන් පාරමිතාවන් පුරා බෝධිද්‍රැම සමීපයෙහි (බෝරුක්මුල) ඉඳ සම්‍යක් සම්බෝධිඥාණය සමධිගමය කරන්නාහුය (ලබා ගන්නාහුය). පසේබුදුවරයෝ ප්‍රත්‍යෙකබෝධිඥාණය සමධිගමය කෙරෙති. බුද්ධපුත්‍රවූ ශ්‍රාවකයෝ ශ්‍රාවක පාරමිතාඥාණය ප්‍රතිවෙධය කෙරෙති.

මෙසේ භාග්‍යවත් වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ ඒ උපාසකවරුන්ට ත්‍රිවිධකුශල සම්පත්තීන් හා දිව්‍යබ්‍රහ්ම සම්පත්තීන් දක්වා කෙලවර මේ ‘අපණ්ණක පටිපදාව’ අර්හත් මාර්‍ගයට පමුණුවා නිර්‍වාණසම්පත්තිය සාදාදී ලන්නේයැ යි කියා අනේපිඩු මහසිටාණන් ප්‍රධානකොට ඇති පන්සියයක් උපාසකවරුන්ට මේ ‘අපණ්ණක ධර්‍මදේශනාව’ දක්වා මත්තෙහි චතුරාර්‍ය්‍යසත්‍යය සොළොස් ආකාරයකින් ප්‍රකාශ කොට වදාළසේක.

මේ චතුස්සත්‍ය ධර්‍මදේශනාවගේ කෙළවර ඒ සියළු පන්සියයක් උපාසකවරු යෙළ දහසක් (එක්දාහස් පන්සියයක්) කෙළසුන් නසා දහසක් නයින් ප්‍රතිමණ්ඩිතවූ (සැරසුණු) සෝවාන් ඵලයෙහි පිහිටියාහුය. බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ ධර්‍මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා වදාරා මේ ‘අපණ්ණක ජාතකය’ නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි අඥාන වූ සාත්තුනායක පුත්‍ර නම් දැන් මේ දේවදත්ත ස්ථවිරයෝය. ඔහුගේ පර්‍ෂද (පිරිස) නම් මේ දේවදත්ත පර්‍ෂද වන්නේය. එසමයෙහි නුවණැති සාත්තුනායකයාගේ පර්‍ෂද නම් දැන් බුදු පිරිස් වන්නාහුය. එසමයෙහි නුවණැති සාත්තුනායක පුත්‍ර නම් තිලෝගුරු සම්‍යක්සම්බුදු රජු වූ මම්ම වේදැ”යි තමන් වහන්සේ දක්වා වදාළසේකි.

002. වණ්ණුපථ ජාතකය

තවද එක් සමයෙක්හි බුදුහු දෙව්රම් වෙහෙරහි වැඩවසනසේක් භාවනා කිරීමෙහි හරනලද වීර්‍ය්‍ය ඇති භික්‍ෂුකෙනෙකුන් වහන්සේ අරභයා මේ ජාතකය වදාළසේක.

ඒ කෙසේද යත්?

බුදුරජාණන් වහන්සේ සැවැත්නුවර වසන කල්හි එම නුවර වසන්නා වූ එක් කුලපුත්‍රයෙක් ජේතවනාරාමයට ගොස් බුදුන්රදුන්ගෙන් බණ අසා රත්නත්‍රයෙහි ප්‍රසන්න වූ සිත් ඇතිව කාමයෙහි ආදීනව (පස්කම් සැපතෙහි දොස්) හා ප්‍රව්‍රජ්‍යාවෙහි (මහණකමෙහි) අනුසස් අසා මහණව උපසම්පදා පස්වසක් ඇතුළත උභයමාතෘකාව වනපොත්කොට (භික්‍ෂු භික්‍ෂුණී දෙපක්‍ෂය සඳහ පණවන ලද ප්‍රතිමෝක්‍ෂ ශික්‍ෂාපද දෙකොටස කටපාඩම් කර) ශික්‍ෂාපද ඉගෙන භාවනා මාර්‍ගයත් ඉගෙන සර්‍වඥයන් සමීපයේදී තමන් වහන්සේට අභිප්‍රායවූ (රුචිවූ) කර්‍මස්ථානයක් (සමසතළිස් භාවනා අරමුණුවලින් එකක්) ගෙන උදකලාව වාසය කැමතිව වලට (වනයට) වැද වනයෙහි සැදැහැ ඇති උපාසකවරුන් විසින් කරවා පිළිගන්වන ලද පන්සලක වස් වැස, වස් තුන්මස මුළුල්ලෙහි මාර්‍ගඵල උපදවන්නට උත්සාහ කරණ සේක්, විදර්‍ශනාලොකයක් (විදර්‍ශනා භාවනාව කරගෙන යන විට සිතට දැනෙන ආලෝක ස්වභාවයක්) චේවයි ප්‍රතිභාග නිමිත්තක් (සමථ භාවනාවේදී භාවනා අරමුණ, වැහිවළාකුළක් ඉදිරියෙහි වූ කොකෙකු පැහැදිළිව පෙනෙන්නා සේ පැහැදිළිව සිතට වැටහීම) චේවයි උපදාවගත නොහී මෙසේ සිතූසේක. “සර්‍වඥයන් වහන්සේ විසින් පුද්ගලයෝ සතර දෙනෙක් (උග්ඝටිතඤ්ඤූ, විපචිතඤ්ඤූ, නෙය්‍යා, පදපරම) වදාරණ ලද, මොවුන් සතර දෙන අතුරරෙන් මා පදපරම වන්ට කාරණ වන්නේය. මට මේ ආත්ම භාවයෙහි මාර්‍ගයෙක්වත් ඵලයෙක්වත් නැතැයි සිතමි. එසේ හෙයින් මේ වනයෙහි වැස කුමක් කෙරෙමද? සර්‍වඥයන්වහන්සේ සමීපයට ගොස් රූපාග්‍රප්‍රාප්තවූ (රුවින් අගතැන්පත්වූ) බුදුන්ගේ ශරීරය බල

බලා මිහිරිවූ බණ අසමින් විසුයෙම් වීම් නම් යහපත් වන්නේය''යි සිතා නැවත ජේතවනාරාමයට වැඩි සේක.

උන් වහන්සේ දැක සන්‍දෘෂ්ට සම්භක්ත (වරක් දැකීම් පමණින් හා කලක් ආශ්‍රය කිරීමෙන්) භික්‍ෂූහු මෙසේ කිවූහ. ''ඇවැත්නි, තෙපි ලොව්තුරා බුදුන්ගෙන් කමටහන් ගෙන මහණදම් කෙරෙමි යි ගිවිස දැන් වූ කලී වලින් අවුත් ගණසඩගණිකායෙහි (සමූහ වාසයෙහි) ඇලී වාසය කරව. කිමෙක්ද? තොපගේ ප්‍රව්‍රජ්‍යාකෘත්‍යය (රහත්බව ලැබීම) මුදුන් පැමිණියේද? පුනරුත්පත්තියක් නැතුව අභීත් ඵලඥානය ප්‍රතිවේධ කළාදැ?''යි කීහ. ''ඇවැත්නි, මම මාර්‍ගයක්වත් ඵලයක්වත් නොලැබ මා අභව්‍ය පුද්ගලයෙක් විය යුතුයැයි සිතා වීර්‍ය්‍ය හැර ආමි''යි කීසේක. එකල්හි භික්‍ෂූන් වහන්සේ කියන සේක් ''ඇවැත්නි, දෘඪවීර්‍ය්‍ය ඇති සර්‍වඥයන් වහන්සේගේ සාසනයෙහි මහණව භාවනාකොට මාර්‍ගඵල ඉපදවීමෙහි වීර්‍ය්‍ය අළුවාවූ (අත්හළ), තොප විසින් අකාරියක්ම (නොකටයුත්තක්ම) කරන ලද, අප හා කැටිව එව, සර්‍වඥයන් වහන්සේ සමීපයට යම්හ''යි කියා ඒ භික්‍ෂුව කැඳවාගෙන බුදුන් සමීපයට ගිය සේක.

සර්‍වඥයන් වහන්සේ භික්‍ෂූහු දැක ''මහණෙනි, තෙපි මේ භික්‍ෂුව නොකැමැති පරිද්දෙන් කැඳවා ගෙන කුමක් පිණිස අවුද? මොහු විසින් කවර අපරාධයක් කරන ලදදැ''යි විචාරා වදාළසේක. එකල්හි භික්‍ෂූන් වහන්සේ දක්වනසේක් ''ස්වාමීනි, මේ මහණ මෙබඳු නෛර්‍ය්‍යාණික (නිවනට පමුණුවන) ශාසනයෙහි මහණව මහණධම් කරන්නේ වීර්‍ය්‍ය ඇර ආයේය''යි දැක්වූසේක. එකල්හි සර්‍වඥයන් වහන්සේ ''සැබෑ මහණ, තා වීර්‍ය්‍ය හළුයෙහිදැ?''යි වදාරා ''සැබෑව ස්වාමීනි''යි දැන් වූ කල්හි ''කිමෙක්ද මහණ තෝ මෙබඳු ශාසනයෙහි මහණව අල්පේච්ඡසේක (අවශ්‍යතා අඩු කෙනෙක් වනසේක), සනතුෂ්ටසේක (ලද පමණින් සතුටුවන්නෙක් වනසේක), කුලෙහි ගෙණෙහි නොඇලෙන සේක (සෙසු අය සමඟ ප්‍රමාණය ඉක්මවා සබඳකම් පවතන කෙනෙක් නොවනසේක), වඩන ලද වීර්‍ය්‍ය ඇති සේකැ''යි මෙසේ තමා ප්‍රසිද්ධ නොකොට (භික්‍ෂූන් අතර ප්‍රසිද්ධවීම අත්හැර දමා), මේ මහණ හරාන ලද වීර්‍ය්‍ය ඇත්තේයැ යි කුමක් පිණිස ප්‍රකාශ කරවූයෙහිද? මහණ තෝ පෙර වීර්‍ය්‍යවත්වූයේ නොවේද? තා එකතැනැත්තවූ කල වීර්‍ය්‍ය නිසා මරුකතර (වැලි කාන්තාරයෙහි) පන්සියයක් ගැල්වල ඒ මිනිසුන් හා ගොන් පැන් ලැබ ස්වාස්ථ්‍යයට (සුවපත් බවට) පැමිණියෝ නොවේද? දැන් තෝ කවර කාරණයෙකින් වීර්‍ය්‍ය ඇරපුයෙහි වේදැ?යි වදාළසේක. එකල්හි ඒ මහණ මෙපමණ බසකින් උපස්ථම්භ (පිටුබල) ලද්දේ විය. ඒ කථාව අසා භික්‍ෂූන් වහන්සේ බුදුන්ට යාඥාකරණ සේක් ''ස්වමීනි, දැන් මේ භික්‍ෂූහු විසින් වීර්‍ය්‍ය හළ බව අප ඇමට ප්‍රකාශය (පැහැදිලිය), අතීතයෙහි මොහු තනි තැනැත්තවුන්ගේ වීර්‍ය්‍ය නිසා මරුකතර ගොන් හා මිනිසුන් පැන් ලැබ ස්වාස්ථ්‍යයට පැමිණි බව භවයෙන් පටිච්ඡින්න (වැසුනු) හෙයින් අපට අප්‍රකාශය, නුඹ වහන්සේගේ සර්‍වඥතා ඥාණයටම ප්‍රකාශය, අපටත් ඒ කාරණය ප්‍රකාශකොට වදාළ මැනවැ''යි ආරාධනා කළ සේක. එකල්හි සර්‍වඥයන් වහන්සේ ''එසේ වීනම් මහණෙනි, අසව්ය''යි කියා ඒ භික්‍ෂූන්ට සිහි උපදවා භවාන්තරයෙන් සැඟවුනාවූ කාරණය ප්‍රකාශ කොට වදාළසේක.

යටගිය දවස කසීරට බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරුකෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන කල්හි අප මහබෝසතාණෝ සාත්තුනායක කුලයෙහි පිළිසිඳගෙන වැඩිවිය පැමිණ පන්සියයක් ගැලින් වෙළඳාම් කොට ඇවිදිනාහුය. මෙසේ වෙළඳාම් කොට ඇවිදිනාහු මහබෝධිසත්‍වයෝ එක් කලක මරුකතරට පැමිණියාහුය. ඒ වාලුකා කාන්තාරයෙහි වැලි ඉතා සියුම් වන්නේය. මිටින්ගත් වැලි මිට නොසිටින්නේය. හිරු නැඟි වේලෙහි පටන් කිහිරඟුරු රැසක් මෙන් (දැවූ කිහිරි දරවල අඟුරු ගොඩක් මෙන්) කකියන්නේය (දැඩි තාපයෙන් යුක්තය). පයින් වැලි මැඩගෙන (පාගාගෙන) යන්ට නොපිළිවන. එසේ හෙයින් ඒ වාලුකා කාන්තාරයෙහි යන්නා වූ සත්‍වයෝ දර පැන් තෙල් සහල් ආදිය ගැලින් අරගෙන රාත්‍රියෙහි ගොස් අරුණ නැඟුණ වේලෙහි ගැල් මුදා ගැල් වටවලල්ලෙහි සිටුවා මුදුනෙහි කොළමඩු ඉදිකොට වේලාපසම කාබී ඇකිල (විවේක ගෙන) මණ්ඩපඡායාවෙහි (මඩු සෙවනෙහි) ඉඳ දවස් යවා (දවල් කාලය ගෙවා) ඉර බැස ගිය කල්හි රාත්‍රි භොජනය අනුභවකොට බිම සීතලව ගිය කල්හි ගැල් යොදාගෙන යන්නාහුය. සමුද්‍ර යාත්‍රාවක් (මුහුදු ගමනක්) හා සමාන වූ ගමන් වන්නේය. ගැල් පදවාගෙන යන ප්‍රධාන පුරුෂ තෙමේ 'ගොඩ නියමුවාය'යි නම් ලබන්ට සුදුසු වන්නේය. එසේ හෙයින් තරු සලකුණින් ගැල්සාත්තු (ගැල්

කණ්ඩායම) පදවාගෙන යන්නේය. අප මහබෝසතාණෝද එකල්හි මේ ක්‍රමයෙන් ඒ මරුකතර යන්නාහු, එකුන්සැට (පනස්නව) යොදුනක් ගොස් දැන් එක රාත්‍රියකින්ම මරුකතර ගෙවා ක්‍ෂෙමභූමියට (නිර්භය ස්ථානයට) පැමිණීම වන්නේයයි කිය හැකි අවස්ථාවෙහි සවස බත් අනුභවකොට සියළු දර පැන් නිමවා ගැල් යොදාගෙන නික්මුනාහුය.

නියාමක (මග පෙන්වන) පුරුෂයාණෝ ඉදිරියේ යන ගැල දික්සඟලා පුටුවක් (හාන්සි පුටුවක්) අතුරුවා ගෙන ආකාශයෙහි තරු සලකුණු බලමින් “ගැල් මෙසේ පදුව මෙසේ පදුව”යි කිය කියා වැදහොත් තැනැත්තෝ බොහෝ කලක් නොනිඳු බැවින් නින්දෙන් මිරිකී (නිදිබරව) නිඳන්ට පටන් ගත්තාහුය. එකල්හි ගොන් කරකැවී ආපස්සේ (ආපසු) නික්මුණු බව නොදත්තාහුය. ගැල් අදනා ගොන් සකල රාත්‍රියෙහි අවුත් පළමු දවස් ලැගිතැනටම පැමිණියාහුය. සාත්තුනායක තෙමේ අරුණු නැගෙන වේලෙහි පිබිද නැකත් තරු බලා “ගැල් රඳව, රඳව”යි කීයේය. මෙසේ කියා ගැල් කරකවා පිළිවෙළින් සිටුවමින් සිටියදීම අරුණු නැංගේය. මනුෂයෝ කියන්නාහු “මේ අපගේ කඳවුරු බැඳ උන් තැනය. අපගේ දර පැනුත් නිමවා ගියේය. දැන් නටුවමෝදැ”යි (නැසුනොවෙමු නේදැයි) කියා ගැල් මුදා ගැල් වටවළල්ලෙහි සිටුවා මුදුනේ මණ්ඩපයක් කොට තමතමන්ගේ ගැල්යට සෝක ගෙන උන්නාහුය.

එවෙලෙහි අප මහබෝසතාණෝ “මා වීර්‍යය ඇරපුවොත් සියල්ලෝම නසිති”යි සිතා උදෑසන සිසිල් වේලේම ඇවිදිනා තැනැත්තෝ එක් ර්තණ පඳුරක් දැක “මේ තණ පඳුරට දිය උරමින් නැංගේවනැ”යි සිතා උදැල්ලක් ගෙන්වා ගෙන ඒ ර්තණ පඳුර තිබූ තැන කණින්ට පටන්ගෙන සැට රියනක් පමණ තැන කැණපූය. මෙතෙක් තැන් කැණ නැවතත් පල්ලේ කණුම්හ යි උදුළු එළන්නාවු (උදළුවලින් කොටන්නාවූ) මනුෂ්‍යන්ගේ උදළු යට ගලතල මත්තේ වැදගන්නට පටන්ගත් කල්හි ඇමදෙන අවීරියව ගියහ. බෝධිසත්ත්වයෝ වනාහී “මේ ගල තලින් යට පැන් විය යුතුය”යි සිතා ළිඳට බැස ගලතලමත්තෙහි සිට නැමී තුමූ දිය යන අඬ පරීක්‍ෂා කරන්නෝ ගලතල යටින් දිය යන අඬ අසා ළිදෙන් ගොඩ නැගී තමන්ගේ අතවැසි පුරුෂයාට මෙසේ කිවුය. “දරුව, තොප අවීරියව ගියෝත් අප සියල්ලෝම නසුම්හ, එසේ හෙයින් තොපි අවීරිය නොවී පසු නොබැස වීර්‍යය වඩා මේ යකුළ (කුළුගෙඩිය) ගෙන ළිඳට බැස මේ ගලතලමත්තෙහි කුළු ගණනක් (කුළු පහරවල් කීපයක්) එලාපියව”යි කිවුය.

ඒ අසා අතවැසි පුරුෂයා මහබෝසතාණන්ගේ වචනය පිළිගෙන ඇම දෙන වීර්‍යය තබා පියා සිටි කල්හි තෙමේ වීර්‍යය නොහැර ළිඳට බැස ගලතල මත්තෙහි යකුලු ගණනක් එලාපුයේය. එකල්හි ගලතල මධ්‍යයෙන් බිඳී යට* (*දියට) වැටී අවිච්ඡින්නව (නොකඩවා) පවත්නා වූ ජල ප්‍රවාහය (දිය පහර) ඇස්වාගෙන සිටියේය (වළක්වාගෙන සිටියේය). නාඹතල්කඳක්සා (නාඹර තල් කඳක් පමණවූ) දිය කඳක් උඩ පැනනැංගේය. එකල්හි සියළු මනුෂ්‍යයෝ පැන් බී ජලස්නානය කොට ඉතිරිව තිබූ ගැල්සක් (කරත්ත රෝද) ආදිය පලා කැඳ බත් ආදිය පිස අනුභවකොට ගොනුන් පැන් පොවා තණ ආදිය කවාගෙන ඉරබට වේලෙහි ළිඳ සමීපයෙහි ධජයක් බැඳ මරුකතර ගෙවා තමන් විසින් කැමතිවන ලද්දාවූ ස්ථානයටම ගියාහුය.

ඒ මනුෂ්‍යයෝ තමන් අභිප්‍රාය ස්ථානයෙහිදී බඩු විකොට එකට දෙක හා එකට සතර නියායෙන් දෙදියුණු සතර දියුණු ලාභ ලැබ තමන් පළමු වසන්නාවූ ස්ථානයටම පෙරලා ආවාහුය. ඒ හැම මනුෂ්‍යයෝ එහි වසන්නාවූ ආයුපමණින් සිට කම්වූ (කල කුසලාකුසල අනුව) පරිද්දෙන් මිය පරලොව ගියාහුය. මහබෝසතාණෝද දානාදී වූ පින්කම්කොට කම්වූ පරිද්දෙන් මිය පරලොව ගියාහුය. තිලෝගුරු සම්‍යයක් සම්බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ ධර්‍මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා වදාරා තවද මත්තෙහි ඒ භික්‍ෂු වහන්සේට ධර්‍මදේශනා කරනසේක් “යම්සේ වෙළඳුන් නොකුසීතව මරුකතර ළින් බිඳ පැන් ලද්දාහුද, එපරිද්දෙන්ම මේ සර්‍වඥ ශාසනයෙහි මහණව නුකුසීතව වීර්‍යය කරන්නාවූ නුවණැති මහණතෙමේ ධ්‍යාන විමොක්‍ෂ මාර්‍ගඵලාදීවූ ප්‍රභේද ඇති ළය සැනහීම ලබන්නේය (ධ්‍යානාදිය උපදවා ගැනීම නිසා සිත් සැනසීම ලබාගන්නේය). මහණ තෝ පෙර පැන් පමණක් නිසා වීර්‍යය කොට දැන් මෙබඳුවූ නෛර්‍යානික ශාසනයෙහි මහණව මාර්‍ගඵලයට පැමිණීමෙහි කවර කාරණයකින් වීර්‍යය ඇරපුයෙහිදැ?”යි මෙසේ නැවතත් ධර්‍මදේශනා කොට ‘දුක්ඛ, සමුදය, නිරොධ, මාර්‍ගය’යි කියන ලද චතුරාර්‍යය සත්‍යය ප්‍රකාශ කොට වදාළසේක.

චතුස්සත්‍ය ධර්මදේශනාවගේ කෙළවර පසුබට වීර්‍යය ඇති භික්ෂූන් වහන්සේ අර්හත් ඵලයෙහි පිහිටි සේක. ශාස්තෘවූ බුදුරජාණන් වහන්සේ අතීත කතාවත් වර්ත්තමාන කථාවත් දෙක එක් කොට අනුසන්ධි ගලපා මේ 'වන්නුපථ ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

"එසමයෙහි නුපසුබට වීර්‍යය ඇති ගලතල බිඳ මහජනයාට පැන් ලබාදුන් අතවැසි පුරුෂයා නම් දැන් මේ පසුබට වීර්‍යය ඇති මහණ වන්නේය. එසමයෙහි මරුකතර ගියා වූ සෙසු පර්ෂද් නම් දැන් මේ බුදුපිරිස් වන්නාහ. එසමයෙහි සාත්තුනායක පුත්‍ර නම් දැන් තිලෝගුරු සම්‍යයක් සම්බුදුරජ වූ මම ම වෙදැ"යි තමන් වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

003. සේරිවාණිජ ජාතකය

තවද එක් සමයෙක් හි සකලගුණනිධානවූ (සියළු ගුණ නිධන්කළ තැනක් බඳුවූ) තිලෝගුරු බුදුරජාණන් වහනසේ සැවැත්නුවර නිසා ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසනසේක් පසුබට වීර්‍යය ඇති භික්ෂුකෙනෙකුන් වහන්සේ අරභයා මේ ජාතකය දක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද යත්?

ඒ පසුබට වීර්‍යය ඇති භික්ෂූන් වහන්සේ පළමු පරිද්දෙන්ම අවශේෂ භික්ෂූන් වහන්සේ විසින් බුදුන් සමීපයට කැඳවාගෙන අවුත් පෑ කල්හි බුදුහු ඒ භික්ෂූන් වහන්සේට ආමන්ත්‍රණය කොට "එම්බල මහණ, තෝ මෙබඳු මාර්‍ගඵලදායක (සතර මගඵල ගෙනදෙන්නාවූ) ශාසනයෙහි මහණව වීර්‍යය හරණෙහිද? ලක්‍ෂයක් වටනා සනරන් තලියෙන් පිරිහුනාවූ සෙරිවාණිජ වෙළෙන්දා මෙන් බොහෝ කාලයක් ශෝක කරන්නේ වේදැ?"යි වදාරා තුෂ්ණීම්භූතව (නිශ්ශබ්දව) වැඩහුන්සේක.

එකල්හි එතැනට රැස්වූ භික්ෂූන්වහන්සේ සකසා හැඳ පෙරව ඵලභාරයෙන් (ගෙඩි බරින්) නැමුනාවූ කදලි වෘක්‍ෂයක් (කෙසෙල් ගසක්) මෙන් බුදුරජාණන් වහන්සේට අභිමුඛව නමිනව (නැමී) බද්ධාඤ්ජලීව (දොහොත් එක්කොට) දොහොත් මුදුනෙහි තබා භක්තිප්‍රෙමාතිභාරාවනතොත්තමාඞ්ගයෙන් (භක්කතිය හා ආදරය නැමති මහබරින් නැමුනාවූ හිසින්) නමස්කාරකොට සිට ඒ අර්‍ථය (අතීත කථාව නැමති කරුණ) ප්‍රකාශ කරන පිණිස සර්‍වඥයන් වහන්සේට ආරාධනා කළසේක. එවෙලෙහි බුදුරජාණන් වහන්සේ අන්‍යභවයෙන් සැඟවුනාවූ කාරණය ප්‍රකාශකොට ඉකුත් වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස මෙම කල්පයට පස්වෙනිවූ කප මහාබෝධිසත්‍වයෝ සෙරිව රාජ්‍යයෙහි රන්පසුම්බිපයිය (රන්කහවණු සහිත පසුම්බිය) කරලා කිසිල්ලෙහි ගන්වාගෙන වෙළඳාම් කෙරෙන හෙයින් 'කච්ඡපුට වාණිජය' යන නම් ඇති වෙළඳව උපන්නාහුය. ඒ වෙළෙඳාණෝ 'සේරිවාණිජ' නම් එක් ලෝභී වෙළඳකු හා සමග 'නීලවාහිණී' නම්වූ ගඟින් එතරව 'අන්‍ධපුර' නම්වූ නුවරකට වැද නුවර වීථි බෙදාගෙන තමන්ට පැමිණි වීථියෙහි බඩු විකුණමින් ඇවිදිති. අන්‍යවූ ලෝභී වෙළඳා තමාට පැමිණි වීදියෙහි බඩු විකොට ඇවදිනේය. එකල්හි එනුවර එක් සිටුකුලයක ඇත්තෝ දුප්පත් වූය. සියළු මල්බෑයන් (බාලසොහොයුරන්) හා දරුවෝත් වස්තුවත් නැසී ගියෝය. එක් මිණිබිරි කුඩා කෙල්ලක් මුත්තණියන් හා සමඟ නොනැසී රඳාගියාය. ඔවුන් දෙදෙනම අනුන්ට බැළ මෙහෙකොට ජීවත් වෙති. මොවුන් දෙනාගේ ගෙයි පළමු මහසිටාණන් බත් අනුභව කළ රන්තලියෙක් වළං අතුරෙහි තිබී බොහෝ දවසක් ප්‍රයෝජන නොවූ හෙයින් මලගැසී (මලකඩ) ගියේය. ඒ තාක් වන තුරු ඔහු දෙදන රන් තලිය බවක් නොදනිති. එකල ඒ ලෝභී වෙළඳා "කදාවළලු (වීදුරු වළලු) ගනුව"යි කියමින් ඇවිදිනේ ඒ ගේදොරට පැමිණියේය. ඒ ගෙයි කුමාරිකාවෝ වෙළඳා දැක මුත්තණියන්ට කියන්නී "මැනියෙනි, මට එක් පළඳනාවක් ගනුව"යි කිව. ඒ අසා මුත්තණියෝ "අපි දුක්ඛිතයම්හ, කුමක් දී පළඳනා ගනුමෝදැ"යි කිවුය. ඒ වේලෙහි ඒ කුමාරිකා තොම කියන්නී "අපගේ තලියක් ඇත, ඒ තලියෙන් අපට කිසි ප්‍රයෝජනයකුත් නැත, මේ තලිය දීපියා වළලු ගතමැනවැ"යි කිව.

මුත්තණියෝ ඒ කුමාරිකාවගේ ඇවිටිලි බලවත් හෙයින් වෙළඳා කැඳවා අස්නක හිඳුවා තලිය දී "ස්වාමීනි, මේ තලිය අරගෙන නුඹගේ නැගණියන්ට කිසි පළඳනාවක් දුන මැනව"යි කිවුය. ඒ ලෝභී වෙළඳා තලිය අතින් ගෙන "රන්තලියක්වනැ"යි තලිය පිට ඉඳිකටුවෙන් හිරක් ඇඳ රන්බව

දැන "මොවුන්ට කිසිවක් නොදීම මේ තලිය ගෙනයමි"යි සිතා "මේ තලිය කුමක් අගීද, අඩමඥටකුත් (මදටිය බාගයක් රත්රන්වල වටිනාකම) පමණ මේ තලියට මිළ නැත්තේයැ"යි කියා බිමට දමා හුනස්නෙන් නැගීසිට ගියේය. "එක් කෙනෙකුන් වැද නික්මු වීථියට අනෙක් තැනැත්තේ වදින්ට නිසිවන්නේයැ"යි බෝධිසත්ත්වයෝ ඒ වීථියට වැද "කදාවළලු ගනුව"යි කියමින් එම ගේදොරට පැමිණියෝය.

නැවත ඒ කුමාරිකාතොම පළමු පරිද්දෙන්ම මුත්තණියන්ට කියන්නී "මැනියෙනි, මට වලළු ඇරගෙන දුන මැනවැ"යි ඇවිටිලි කිව. එකල්හි මුත්තනණියෝ කුමාරිකාවන්ට කියන්නෝ "දුවණියනි, පළමුව ආ වෙළඳාණෝ තමාට දුන් තලිය බිමට දමා ගියෝය. දැන් කුමක් දී ගනුමෝදැ"යි කිවුය. ඒ අසා කුමාරිකා තොම කියන්නී "මැණියනි, ඒ වෙළඳතෙම තදපරුෂ බස් ඇත්තේය. මේ වෙළඳාණෝ වූකලී ප්‍රිය වූ දැකුම් ඇත්තෝය. මොලොක්වූ කතා ඇත්තෝය. එසේ හෙයින් මේ තලිය අරගෙනදී මට පළඳනා ඇරගෙන දුන මැනවැ යි, වළලු නම් යහපත් වේදැ"යි කිව. ඒ කුමාරිකාවගේ බස් අසා මුත්තණියෝ කියන්නෝ "එසේ වීනම් කැඳව"යි කියා වෙළඳාණන් කැඳවූහ.

ඉක්බිත්තෙන් ගෙට වැදලා උන්නා වූ බෝධිසත්ත්වයන්ට ඒ තලිය දුන්නාහ. බෝධිසත්ත්වයෝ ඒ රන් තලියේ නියාව දැන කියන්නාහු "මැණියනි, මේ තලිය අගනා බඩු මා අත නැතැ"යි කිවුය. ඒ අසා කුමාරිකාවගේ මුත්තණියෝ කියන්නෝ "පළමු ආ වෙළඳාණෝ මේ තලිය අඩමඥටකුත් නොපුස්නේය"යි (නොවටීයයි) කියා බිමට දමා ගියෝය. මේ තලිය වූකලි නුඹගේ කුසලයෙන් ස්වාමීනි රත්රන්ව ගියවනැ යි අපි නුඹට මේ තලිය දෙමිහ, අපට යන්තම් දෙයක් දීපියා මේ තලිය ගෙනගිය මැනවැ"යි කිවුය.

බෝධිසත්ත්වයෝ එකෙණෙහිම අතතිබූ පන්සියයක් කහවණු හා පන්සියයක් අගනා බඩු දී මිල ඇමම දී "මට මේ පලම් දණ්ඩ (තරාදිය) හා පසුම්බියත් කහවණු අටකුත් දුන මැනව"යි මෙපමණක් ඉල්වා අරගෙන පළා ගියාහුය. මහබෝසතාණෝ වහ වහා ගංතෙරට ගොස් ඔරු පදනා තොටියාට කහවණු අට දී ඔරුවට පැනනැංගාහුය.

ඉක්බිත්තෙන් ඒ ලෝභී වෙළඳා නැවතත් ඒ ගෙට ගොස් "පළමු මා බලාපියා ගිය තලිය ගෙනව, යන්තම් මිලයක් තොපට දෙමි"යි කියා ඉල්වීය. ඒ අසා කුමාරිකාවගේ මුත්තණියෝ ඕහට බැණදොඩා (දොස් පවරා) "අපගේ ලක්‍ෂයක් වටනා සනරන් තලිය අඩමඥටකුත් නොපුස්නා කෙළෙහිය. තට ස්වාමිදරුවකු වැනිවූ එක් ධර්මිෂ්ඨ වෙළඳාණ කෙනෙක් අපට දාසක් මිළ දී ඒ තලිය අරගෙන ගියෝවේදැ"යි කිවුය.

ඒ අසා "හෙතම ලක්‍ෂයක් වටනා සනරන් තලියෙන් පිරිහී ගියෙම්වේදැ යි මට වූයේ බලවත් හානියකැ"යි උපන්නා වූ බලවත් ශෝක ඇතිව සිහි එළවා ගන්නට අසමර්ථව විසංඥව (සිහි නැතිව) තමා අත තිබූ කහවණුත් බඩුත් ඒ ගෙදරම වගුරුවා හන් පෙරවි පිළි හෙලා (හැඳගත් පොරවාගත් වස්ත්‍ර බිමදමා) පලම්දඬු මුගුරක් මෙන් අල්ලාගෙන බෝධිසත්ත්වයන් පසුපස්සෙහි ලුහුබඳවාගෙන යන්නේ ගංතෙරට පැමිණ යන්නා වූ බෝධිසත්ත්වයන් දැක "එම්බල තොටිය, ඔරුව රඳව, රඳව"යි කියා අඬගසාලීය. ඒ අසා බෝධිසත්ත්වයෝ තොටියාට කියන්නාහු "ඔරුව ආපස්සේ කරකවා නොපදුව"යි වැලකූය. තමා කීබස් නොගිවිස ඔරුව නොරඳා පදනා ඔරුවෙන් යන්නා වූ බෝධිසත්ත්වයන් බල බලා සිටියා වූ ඒ ලෝභී වෙළඳාට බලවත් වූ සෝක උපන්නේය. ළය (හදවත) උණුව ගියේය. මුඛයෙන් හුණුලේ නැගීය. වැවක පැළිවළල්ලක් (පැලී ගිය මඩතට්ටුවක්) මෙන් ළය පැළී ගියේය. ඒ ලෝභී වෙළඳා බෝධිසත්ත්වයන් කෙරෙහි ආඝාත (වෛර) බැඳ එතන්හිම ජීවිතක්‍ෂයට පැමිණියේය. මේ බොධිසත්ත්වයන් කෙරෙහි දෙවදත්ත ස්ථවිරයන්වහන්සේගේ පළමුවෙන් වෛර බැඳීම වන්නේය. බොධිසත්ත්වයෝ දානාදී වූ පින්කම්කොට කම්වූ පරිද්දෙන් මිය පරලොව ගියෝය.

තිලෝගුරු බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ ධර්‍මදෙශනාව ගෙනහැර දක්වා වදාරා මත්තෙහි ධර්‍මදේශනාකොට වදාරණසේක් යම්සේ පෙර සෙරිවාණිජ නම් වෙළඳා ලක්‍ෂයක් වටනා සනරන් තලිය නොලැබ ඒ තලිය ගන්ට වීර්‍යය නොකොට ඒ තලියෙන් පිරිහී ශොක කෙළේ ද,

පශ්චාත්තාපයට (පසුතැවිල්ලට) පැමිණියේ ද, එපරිද්දෙන් මහණ තොපිත් මේ ශාසනයෙහි සරහා පිළියල කරනලද රන් තලියන් වැනි වූ ආර්‍ය්‍ය මාර්‍ගයට පසු බට වීර්‍ය්‍ය ඇති බැවින් නොපැමිණ ඒ මාර්‍ගඵලයෙනුත් පිරිහී බොහෝ කලක් සෝක කරන්නාහුය. ඉදින් තෝ වීර්‍ය්‍ය නොහළුයෙහි වීනම් නුවණ ඇති වෙළඳාණන් රන්තලිය ගෙන ප්‍රයොජනය වින්ද කලක්මෙන් මාගේ ශාසනයෙහි නවවිධ ලොකොත්තර ධර්‍මය (සතර මග නුවණ, සතර ඵල නුවණ, නිර්‍වාණය) ලබන්නේහි වේදැ''යි මෙසේ ඒ සර්‍වඥයන් වහන්සේ නැවතත් ඒ භික්‍ෂූන් වහ්න්සේට අර්‍හත්ඵලයෙන් කුළුගන්වමින් (මුදුන් පමුණුවමින්) ධර්‍මදේශනාව දක්වා චතුරාර්‍ය්‍ය සත්‍යය ප්‍රකාශකොට වදාළසේක. චතුස්සත්‍ය ධර්‍මදෙශනාවගේ කෙළවර පසුබට වීර්‍ය්‍ය ඇති භික්‍ෂූන් වහන්සේ අර්‍හත්ඵලයෙහි පිහිටි සේක. තවද බුදුහු පූර්‍වාපරසන්ධි ගළපා මේ 'සේරිවාණිජ ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

''එසමයෙහි අඥාන වෙළඳා නම් දැන් දෙවදත්ත ස්ථවිරයෝය. එසමයෙහි නුවණ ඇති වෙළඳා නම් තිලෝගුරු සම්‍යයක් සම්බුදුරජ වූ මම්ම වේදැ''යි තමන් වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

004. චුල්ලසෙට්ඨි ජාතකය

තවද සූර්‍ය්‍යවංශාභිජාතවූ (සූර්‍ය්‍යවංශයෙහි උපන්) තිලෝගුරු බුදුරජාණන් වහන්සේ රජගහ නුවර නිසා ජීවකයන්ගේ අඹ උයනෙහි වසනසේක් 'චුල්ලපන්ථක' ස්ථවිරයන් වහන්සේ අරභයා මේ ජාතකය ගෙණහැර දක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද යත්?

රජගහ නුවර වසන මහධන සිටාණන්ගේ දූ වූ එක් කුමාරිකාවක් තමාගේ දාසයකු හා සමග මිත්‍රසන්ථවය (හිතමිතුරුව) වාසය කොට වසන දවස් ''මේ ක්‍රියාව අනික් කෙනකු දැකපු නම් කටයුතු නොවෙ''යි සිතා භයින් ත්‍රස්තව (තැතිගෙන) ඒ පුරුෂයාට කියන්නනී ''අප දෙදෙනා මෙතන වසන්නට නොපිළිවන් වන්නේය, ඉදින් මාගේ දෙමව්පියෝ මේ දෝෂය දැකපු නම් කටයුතු නොවෙයි (සුදුසු නොවේ), අප කඩකඩ කොට කපා පියති'' සිතා ''අන්‍යදේශයකට ගොස් වසම්හ''යි කියා හස්තසාර වස්තුව (තමන් සතු වැඩි අගය ඇති වස්තුව) හැරගෙණ පළමුකොට හළදොරින් (විවෘත කරනලද දොරෙන්) නික්ම ''යම් තැනකට ගොස් අනුන් නොදන්නා තෙනකට යම්හ''යි කථාකොට දෙදෙනම ගියාහුය. මෙසේ ගොස් එක්තෙනක වසන්නාවූ ඔවුන්ගේ සංවාසය (එක්ව විසීම) නිසා කුමාරිකාවට බඩ දරු ගර්‍භයෙක් පිහිටියේය. ඕ තොමෝ දරුගැබ් මුහුකුරා ගිය කල්හි වල්ලභයා (සැමියා) සමග කථා කරන්නී ''දරුගැබ මුහුකුරා ගියේය, ඥාතිබන්ධූන් (නෑදැයින්) නැති තෙනදී දරු වැදීම නම් අප දෙදෙනාටම දුක් වන්නේය, එසේ හෙයින් දෙමව්පියන්ගේ ගමට යම්හ''යි කිව. ඒ පුරුෂයා ''අද යම්හ, සෙට යම්හ''යි කියා බස් ඉකුත් කරන්නේය. එකල කුමාරිකාව සිතන්නී ''මේ අඥාන පුරුෂයා තමාගේ දෝෂය මහත් බැවින් යන්ට උත්සාහ නොකරයි, දෙමව්පියෝ නම් දරුවන්ට වැඩ කැමැත්තෝය, එසේ හෙයින් මොහු යත් කිම? නොයත් කිම? මා යන්ට සුදුසු වන්නේය''යි ඒ පුරුෂයා ගෙයින් බැහැර ගිය කල්හි තමාගේ ගෙයි වලං ඇඳ පුටු ආදී සියල්ලම තැන්පත්කොට තබා තමාගේ දෙමව්පියන්ගේ ගමට යන නියාව අසළ ගෙවල ඇත්තන්ට කියා මංහි (මාර්‍ගයෙහි) නික්මුනාහ.

එකල්හි ස්වාමිපුත්‍රයා ගෙට අවුත් කුමාරිකාව නොදැක අසල ගෙවල මිනිසුන්ගෙන් විචාරා දෙමව්පියන්ගේ ගමට ගිය නියාව අසා වහවහා ලුහුබැඳවාගෙන ක්‍රමයෙන් ගොස් අතරමගදී දුටුයේය. ඒ දුටුවිට අතරමගදීම දරුවැදීම වූයේය. ඒ වල්ලභ පුරුෂයා ''අහෝ සොඳුර කිමෙක්දැ?''යි විචාළේය. ''ස්වාමීනි, පුතකු වදාපීමි'' කීව. ''දැන් කුමක් කරමෝදැ?''යි පුරුෂයා කී කල්හි ''යම් දරුකෙනෙකුන් වැදීම් නිසා මා දෙමව්පියන් ගමට යමෝ නම් ඒ කාරිය අතරමගදී සිද්ධවිය, නෑයන්ගේ ගෙට ගොස් කුමක් කරමෝදැ?''යි කීය. මෙසේ කියා දෙදෙනම නැවත නික්මුණාහ. මෙසේ එක්සිත්ව පෙරලා තමන්ගේ ගෙට ආවාහුය. ඒ උපන්නාවූ කුමාරයාට නම් තබන්නාහු මගදී උපන් බැවින් 'පන්ථක කුමාරයෝ'යයි නම් තබාලූහ.

තවද ඒ සිටු කුමාරිකාවට නොබෝ දවසකින්ම දරුගර්‍භයෙක් පිහිටියේය. ඒ සිටු දූ පළමු පරිද්දෙන්ම ''දෙමව්පියන්ගේ ගමට යෙමි'' කියා ගොස් අතරමගදීම දරුවන් වැදූය. ඒ

කුමාරයන්ටත් මගදී උපන් බැවින් පළමු උපන් කුමාරයන්ට 'මහාපන්ථක' කුමාරයෝය, බාල පුතණුවන්ට 'චුල්ලපන්ථක' කුමාරයෝ යයි නම් තුබූහ. ඔහු දෙදෙනාම දරුවන් පෝෂාකොට ක්‍රමයෙන් වැඩෙන්නාවූ ඔවුන් දෙදෙනාගෙන් මහාපන්ථක නම් කුමාරතෙමෙ සෙසු කුමාරවරුන් හා කෙළනා කල සෙසු කුමාරයෝ "සුළු පියාණෝ ය, මුත්තණුවෝ ය, මුත්තණියෝය"යි කියන්නන්ගේ බස් අසා මෑණියන් අතින් විචාරන්නාහු "මෑණියන් වහන්ස, සෙසු දරුවෝ සුළු පියාණෝ ය, මුත්තණුවෝ ය, මුත්තණියෝ යයි කියති. කිමෙක්ද? අපට නැයෝ නැද්දැ?"යි විචාළේය. එකල්හි මෑණියන් කියන්නෝ "එසේය පුත, තොපගේ නැයෝ මෙතන නැත. රජගහනුවර මහධනසිටාණෝය යන කෙනෙක් තොපගේ මුත්තණුවෝය. ඒ නුවර තොපගේ නැයෝ බොහෝ"යි කිවුය.

ඒ අසා කුමාරයෝ කියන්නෝ "කුමක් නිසා ඒ නැයන් ගේ සමීපයට නොයමෝදැ"යි කිවුය. මෑණියෝද තමන් ඔබ (එහි) නොයන කාරණා කියා දරුවන් නැවතූය. ඒ කුමාරයෝ නැවතත් "මුතුන්මිත්තන් සමීපයට යම්හ"යි කියා ඇවිටිලිව කියන හෙයින් පුරුෂයාට මෙසේ කිවුය "මේ දරුවෝ හැමවේලේම මට පීඩා කෙරෙති. කිමෙක්ද? දෙමව්පියෝ අප දැක ඇඟමස් කපා කද්ද? කැටුව දරුවන් කැඳවාගෙන ගොස් මුතුන්මිත්තන් දකුම්හ"යි කිවුය. ඒ අසා වල්ලභපුරුෂයා "මම තොපගේ දෙමව්පියන්ගේ ඉදිරියෙහි සිටින්නට අසමර්ථයෙමි" කියා "තොපි දෙදරුවන් කැඳවාගෙන ගොස් මුතුන්මිත්තන් දක්ව"යි කීය. "දැක්වීමෙනුත් ප්‍රයෝජන ඇතැ"යි කියා දෙදරුවන් කැඳවාගෙන රජගහ නුවරට ගොස් නුවරදොර එක් ශාලාවෙක නවාතැන් ගෙන දරුවන්ගේ මෑණියෝ ද දෙදරුවන් කැඳවාගෙන ආ නියාව දෙමාපියනට කියා යැවූය. ඒ අසා සිටුදුවගේ දෙමව්පියෝ සිතන්නාහු "සසර ඇවිදිනාවූ අපට පුත් නුවූ දූ නුවූ කෙනෙක් නැත, ඔහු දෙදෙනෙ අපගේ වංශයට හානි කළාහ, එසේ හෙයින් මහත් වූ අපරාධ කළාහ, එසේ හෙයින් ඔවුන් දෙදෙනා අප ඇස්හමුයෙහි සිටින්නට නොපිළිවන්නෝය, මේ අප දීලු වස්තු හැරගෙන දෙදෙනාම තමන් කැමති සැප තෙනකට ගොස් ජීවත්වෙත්ව"යි කිවුය. ඒ අසා සිටු දූ දෙමව්පියන් එවු වස්තු හැරගෙන දරුවන් දෙන්නා තමන් සමීපයට ආ දූතයන් අතට පාවාදී (භාරදී) යවුය. දෙදරුවෝ ද මුතුන්මිත්තන් සමීපයේ වැඩී වර්ද්ධනය වෙති. ඔවුන් දෙනො අතුරෙන් චුල්ලපන්ථක කුමාරයෝ ඉතා බාලයෝ ය. මහාපන්ථක කුමාරයෝ මුත්තණුවන් හා සමඟ බුදුන් සමීපයට බණ අසන්නට යෙති. නිරන්තරයෙන් බණ අසන්නාවූ කුමාරයන්ට මහණ වීමෙහි සිත් නැමුනේ ය. එකල්හි කුමාරයෝ මුත්තණුවන්ට කියන්නෝ "ඉදින් නුඹ වහන්සේ ගිවිස්නාසේක් වීනම් (අවසර දෙතොත්) මහණ වන්නෙම් වේදැ"යි කිවුය.

එබස් අසා මුත්තණුවෝ කියන්නාහු "පුත තෙපි කුමක් කියව්ද? සියලු ලෝවැස්සන්ගේ මහණවීමටත් වඩා තොපගේ මහණවීම යහපත් වන්නේය, ඉදින් තොපි මහණදම් පුරන්නට සමර්ථයෝ නම් මහණුවම් (මහණකම) ගණුව"යි කියා කුමාරයන් කී බස ගිවිස සර්වඥයන් වහන්සේ සමීපයට ගොස් සර්වඥයන් වහන්සේ විසින් "මේ කිමෙක්ද? මහසිටාණෙනි තෙපි දරුකෙනෙකුන් ලදදැ"යි විචාළ කල්හි "එසේය ස්වාමීනි! කුමාරයෝ මාගේ මුනුබුරාණෝය, ඌ තුමූ නුඹ වහන්සේ සමීපයෙහි මහණවෙමි යි කියති"යි දැන්වූහ. ඒ බස් බුදුහු අසා එක්තරා තෙරකෙනෙකුන් වහන්සේට "මේ කුමාරයන් මහණ කරව"යි නියෝගකොට වදාළසේක. ඒ තෙරුන් වහන්සේ කුමාරයන්ට තචපඤ්චක කර්මස්ථාන දී මහණ කළසේක.

උන්වහන්සේත් බොහෝවූ බුද්ධ වචනයන් ඉගෙණ පිරුණාවූ විසිවයස් ඇතිසේක් උපසම්පදාව ලත්සේක. උපසම්පදාවූ තැන් පටන් නුවණින් සලකා භාවනා මනස්කාර (මෙනෙහි) කෙරෙමින් නොබෝ දවසකින් රහත් වූ සේක. මහාපන්ථක ස්ථවිරයන් වහන්සේ ධ්‍යාන සුවයෙන් (ධ්‍යාන ලබාගැනීම නිසා හටගත් මානසික සැපයෙන්) දවස් යවන සේක් "කිමෙක්ද? මේ සැපය චුල්ලපන්ථකයන්ට දෙන්ට පුළුවන් දෝ හෝ"යි සිතූසේක. ඉක්බිත්තෙන් ඒ මහාපන්ථක ස්ථවිරයන් වහන්සේ මුතුන් සිටාණන්ගේ ගෙට ගොස් "මහසිටාණෙනි, ඉදින් තොපි ගිවිසූ නම් මම චුල්ලපන්ථකයන් මහණ කරවන්නෙම් වේදැ"යි වදාළසේක. ඒ අසා සිටාණෝ "යහපත ස්වාමීනි, චුල්ලපන්ථකයන් මහණ කළ මැනවැ"යි කිවුය. තෙරුන් වහන්සේ චුල්ලපන්ථකයන් මහණකොට දශසීලයෙහි පිහිටවූ සේක. චුල්ලපන්ථක සාමණේරයන් වහන්සේ මහණවෙලා මන්දප්‍රාඥ (නුවණ අඩු කෙනෙක්) වූහ.

"පදුමං යථා කොකනදං සුගන්ධං පාතො සියා ඵුල්ලමවීතගන්ධං
අඞ්ගීරසං පස්ස විරොචමානං තපන්තමාදිච්චමිවන්තලික්ඛෙ"

(අළුයම පිපී ගියාවූ සුවඳින් යුතු, පහනොවූ සුවඳ ඇති රත් පියුම යම්සේ ද, එසේම නුබ මැද දිලිහෙන හිරුමඬල යම්සේ ද, එසේ බබළන්නාවූ බුදුන් බලව)

යන මේ ගාථාව සාරමසකින් වනපොත් (කටපාඩම්) කරන්නට අසමර්ථ වූයේය. ඒ චුල්ලපන්ථක සාමණේරයන් වහන්සේ කාශ්‍යප සර්වඥයන් වහන්සේගේ සමයෙහි මහණව නුවණැතිව එක්තරා නුවණ මඳ භික්ෂු කෙනෙකුන් වහන්සේගේ පාළි (බුදුන් වදාළ මුල් දේශනා) උගන්නා කල්හි සිනාසී නින්දාකොට කෙළිසේක (සෙල්ලම් කෙළේය). ඒ නුවණ මඳ භික්ෂූන් වහන්සේ ප්‍රඥාවන්ත භික්ෂූන් වහන්සේගේ නිඥායෙන් පාළිය නුගත්සේක. වනපොත් නොකළසේක. ඒ පූර්වජන්මයේ (පෙර භවයෙහි) කරණ ලද අකුශල කර්මානුභාවයෙන් මේ චුල්ලපන්ථක සාමණේරයන් වහන්සේ මහණ වූ ගමණේ නුවණින් මඳවූසේක. පළමු වනපොත් කළ පදය ඉදිරියේ වනපොත් කරණ කලට නස්නේය. මේ ගාථාව වනපොත් කරන්ට උත්සාහ කරන්නාවූ චුල්ලපන්ථක සාමණේරයන් වහන්සේට සාරමසක් ඉකුත්ව ගියේය.

එකල්හි මහාපන්ථක ස්ථවිරයන් වහන්සේ මෙසේ වදාළසේක "පන්ථකයෙනි, මේ ශාසනයට අයෝග්‍යාව (නුසුදුස්සෙක් වන්නෙහිය), සාර මසකින් එක ගාථාවක් වනපොත් කොට ගන්ට අසමර්ථව, ප්‍රව්‍රජ්‍යාකෘත්‍යය (පැවිදිවීමේ ප්‍රයෝජනය) වූ කලි තෙපි කෙසේ මස්තකප්‍රාප්ත කරවුදැ"යි "මෙතෙනින් පලායව"යි කියා විහාරයෙන් නෙරපූසේක. එසමයෙහි මහාපන්ථක ස්ථවිරයන් වහන්සේ සියළු සංඝයා වහන්සේට බත් බෙදාදෙනසේක (දන් බෙදාදීමේ තනතුර උසුලන සේක). ජීවකයෝ බොහෝ ගඳ දුම්මල්, පහන් ආදිය ගෙන්වාගෙන තමන්ගේ අඹ උයනට ගොස් බුදුන්ට පූජාකොට බණ අසා උනස්නෙන් නැගී බුදුන් වැඳ මහාපන්ථක ස්ථවිරයන් වහන්සේ කරා එළඹ "ස්වාමීනි, බුදුන් සමීපයෙහි කෙතෙක් භික්ෂූන් වහන්සේදැ?"යි විචාළෝය. තෙරුන්වහන්සේ "පන්සියයක් පමණ භික්ෂූන් වහන්සේය"යි වදාළසේක.

එකල්හි ජීවකයෝ කියන්නෝ "ස්වාමීනි සෙට බුදුන් ප්‍රධානකොට ඇති පන්සියයක් භික්ෂූන් වහන්සේ කැඳවාගෙන අවුත් මාගේ ගෙයිදී සිඟුව (දන් වළඳනු) මැනවැ"යි කිවුය. "උපාසකයිනි, චුල්ලපන්ථකයෝ ශාසනයෙහි පිහිටක් නොලද්දෝය. උන් හැර සෙසු භික්ෂූන්වහන්සේට තොපගේ ආරාධනාව ඉවසන්ට (භාර ගැනීමට) කියන්නෙම් වේදැ"යි වදාළසේක. ඒ අසා චුල්ලපන්ථක සාමණෙරයන් වහන්සේ සිතනසේක් "මහාපන්ථක ස්ථවිරයන් වහන්සේ මෙතෙක් භික්ෂූන් වහන්සේගේ ආරාධනාව ඉවසනසේක් මා පිටත්කොට (අත්හැර) ඉවසූසේක. ඒකාන්තයෙන් මාගේ බෑයන් (සහෝදරයන්) වහන්සේ මා කෙරේ බිඳී ගියෝය. එසේ කළ මට දැන් ශාසනයෙන් ප්‍රයෝජන කිම්ද? ගිහිවෙමි. ගිහිව සිට දානාදිවූ පින්කොට ජීවත්වෙමි"යි සිතා "දෙවෙනි දවස් උදෑසන ගිහිවෙමි"යි සිතා නික්මුණේය.

සර්වඥයන් වහන්සේ අළුයම් වේලෙහි ලොවබලා වදාරණසේක් (මාර්ගඵලාදියක් ලැබීමට සුදුස්සෝ කවුරුදැයි මහාකරුණා සමාපත්තිඥානයෙන් ලෝකයා දෙස විමසා බලනසේක්) මේ කාරණය දැක පළමුකොට ගොස් චුල්ලපන්ථකයන් වහන්සේ යන මග දොරටුවේ සක්මන් කරණසේක්. තමන්වහන්සේ වසන ගෙන් (කුටියෙන්) නික්මුණසේක් සර්වඥයන් වහන්සේ දැක "ස්වාමීනි"යි කියා එළඹ නමස්කාර කළසේක. ඉක්බිත්තනෙ සර්වඥයන් වහන්සේ "චුල්ලපන්ථක, මේ වෙලේ කොයි යව්දැ?"යි වදාළසේක. "ස්වාමීනි, මාගේ බෑයන් වහන්සේ මා ශාසනයෙන් නෙරපූසේක. එසේ හෙයින් මම ගිහි වන්නෙමි"යි දැන්වූසේක. ඒ අසා සර්වඥයන් වහන්සේ "චුල්ලපන්ථකයෙනි, තොපගේ ප්‍රව්‍රජ්‍යාව නම් මා සන්තකය, බෑයන් විසින් නෙරපන (එලවා දමන) ලද්දාවූ තොපි කවර කාරණයකින් මා සමීපයට නාවාහුද? මා කැටුව එව, ගිහිවීමෙන් ප්‍රයෝජන කිම්ද? මා සමීපයෙහි වාසය කරව"යි කියා වදාළසේක. ඉක්බිති චුල්ලපන්ථකයන් වහන්සේ කැඳවාගෙන ගොස් ගඳකිළි නිසමත්තෙහි (ගඳකිළිය ඉදිරිපිට) හිඳුවා "චුල්ලපන්ථකයනි, නැගෙනහිරට අභිමුව හිඳ මේ රෙද්ද, 'රජොහරණං රජොහරණං'(කිලුටු පහකිරීම, කිලුටු පහකිරීම) යි කිය කියා පිරිමැදීමෙන් මෙතන හිඳුව"යි වදාරා ඍද්ධියෙන් මවන ලද පිරිසිදු රෙද්දක් දී වඩනට (දානය සඳහා වැඩීමට) වේලා දැන්වූ කල්හි භික්ෂුසංඝයා වහන්සේ පිරිවරා ජීවකයන්ගේ

ගෙට ගොස් පනවන ලද බුද්ධාසනමස්ථකයෙහි (බුදුන් සඳහාම පිලියළ කළ ආසනය මත) වැඩහුන්සේක. චුල්ලපන්ථකයන් වහන්සේද සූර්‍යයරස්මි බල බලා ඒ රෙදි කඩ 'රජොහරණං රජොහරණං' යි කිය කියා පිරිමදිමින් උන්සේක. මෙසේ ඒ චුල්ලපන්ථකයන් වහන්සේ ඒ රෙදි කඩ පිරිමැද මැද සිටියදීම කිලුටුව ගියේය.

ඉක්බිති උන්වහන්සේ සිතන සේක් "මේ රෙදි කඩ ඉතා පිරිසිදුය, නිර්ම්මලය, මේ ආත්මභාවය (ශරීරය) නිසා පූර්‍ව ප්‍රකෘති (මුල් ස්වභාවය) හැර මෙසේ කිලුටුව ගියේය, ඒකාන්තයෙන් ප්‍රත්‍ය සමුත්පන්න ධර්‍මයෝ (හේතූන්ගෙන් හටගත් දේ) ඉපිද නස්නාසුල්ලහ"යි (විනාශවී යන ස්වභාවය ඇත්තාහයි) කිය කියා ප්‍රත්‍යය සමුත්පන්න ධර්‍මයන්ගේ ක්‍ෂණක්‍ෂණයෙහි (මොහොතක් මොහොතක් පාසා) ඉපිද නස්නාබව සලකමින් විදර්‍ශනා (අනිත්‍ය, දුක්‍ය, අනාත්ම වශයෙන් විමසීම) වැඩූසේක. සර්‍වඥයන් වහන්සේද "චුල්ලපන්ථකයන්ගේ සිත විදර්ශනාවට නැගෙන්නේ යැයි චුල්ලපන්ථකය, රෙදි කැබැල්ල කිලුටුව රජසින් රැඳී ගියේද, (අපවිත්‍ර දෙයින් යුක්ත වීද) එමෙන්ම තාගේ අභ්‍යන්තරයෙහි ද (සිතතුළ ද) රාගරජාදීහු (ලෝභාදී කෙලෙස්) ඇත්තාහ, ඔවුන් දුරුකරව"යි කියා ආලෝකයක් හැර (ඍද්ධිබලයෙන් මැවූ ආලෝකධාරාවක් යවා) ඉදිරියේ උන්නාක් මෙන් පෙනෙන්නාවූ ස්වරූප (ස්වභාව) ඇතිව මේ ගාථාව වදාල සේක.

"රාගො රාජො නච පන රෙණු වුච්චති - රාගස්සෙතං අධිවචනං රජොති,
එතංරජං විප්පජහිත්‍වා භික්ඛවො - විහරන්ති තෙ විගතරජස්ස සාසනෙ"

"දොසො රජො නච පන රෙණු වුච්චති - දොසස්සෙතං අධිවචනං රජොති,
එතං රජං විප්පජහිත්‍වා භික්ඛවො - විහරන්ති තෙ විගතරජස්ස සාසනෙ"

"මොහො රජො නච පන රෙණු වුච්චති - මොහස්සෙතං අධිවචනං රජොති,
එතං රජං විප්පජහිත්‍වා භික්ඛවො - විහරන්ති තෙ විගතරජස්ස සාසනෙ"

('රජස්' යනු රාගයට ද දූවිලිවලට ද නමකි, මෙහිදී 'රජස්' යනු 'රාගය'යි, දූවිලි නොවේ. 'රජස්' යන්න 'රාගයට' විශේෂ නාමයකි. ඒ භික්‍ෂූහු මේ රාගය දුරුකොට වීතරාගී වූ බුදුරජුන්ගේ සසුනෙහි වාසය කරත්.)

('රජස්' යනු 'ද්වේෂයට' ද දූවිලිවලට ද නමකි, මෙහිදී 'රජස්' යනු 'ද්වේෂය'යි, දූවිලි නොවේ. 'රජස්' යන්න 'ද්වේෂයට' විශේෂ නාමයකි. ඒ භික්‍ෂූ මේ ද්වේෂය දුරුකොට වීතද්වේෂී වූ බුදුරජුන්ගේ සසුනෙහි වාසය කරත්.)

('රජස්' යනු 'මෝහයට' ද දූවිලිවලට ද නමකි, මෙහිදී 'රජස්' යනු 'මෝහය'යි, දූවිලි නොවේ. 'රජස්' යන්න 'මෝහයට' විශේෂ නාමයකි. ඒ භික්‍ෂූහු මේ මෝහය දුරුකොට වීතමෝහී වූ බුදුරජුන්ගේ සසුනෙහි වාසය කරත්.)

යන මේ ගාථා වදාළ ඉක්බිති චුල්ලපන්ථක ස්ථවිරයන් වහන්සේ සිවුපිළිසිඹියා හා සමඟ රහත් වූසේක. චතුපටිසම්භිදාවට (සිවුපිළිසිඹියාවට) පැමිණීමෙන් ම ත්‍රිපිටකයද ප්‍රගුණ විය (තුන්පිටකයෙහි හැකියාව ද ලැබිණි). ඒ චුල්ලපන්ථක ස්ථවිරයන් වහන්සේ පෙර රජව ඉපද නුවර පැදකුණු කරනසේක් (නුවර වටා යනසේක්) නළලින් ඩා (ඩාදිය) වැගිරෙන්නට පටන්ගත් කලිහි පිරිසිදු සළුපටින් නළල් කෙළවර පිසපූසේක. සළුව කිලිටුව ගියේය. ඒ රජ්ජුරුවෝ සිතන්නාහු "මේ ශරීරය නිසා මෙබඳු වූ පිරිසිදු සළුව තමාගේ (එහි) පිරිසිදු ධවල ගුණය (සුදු ගතිය) හැර කිලිටුව ගියේය, ඒකාන්තයෙන් ප්‍රත්‍යය සමුත්පන්න ධර්‍මයෝ අනිත්‍යයෝයැ"යි අනිත්‍යසංඥාව (අනිත්‍යය යන හැඟීම) සිහි කලේය. ඒ කාරණයෙන් ඒ තෙරුන් වහන්සේට රජෝහරණයම (කිලුටු පහකිරීම) ප්‍රත්‍ය (අවබෝධ) විය. ජීවකයෝ සර්‍වඥයන් වහන්සේට දක්‍ෂිණොදකය (දන් වැළඳීම සඳහා පැන්) එලවූය (පිළිගැන්වීය). බුදුහු එවේලෙහි "ජීවකයිනි, විහාරයෙහි භික්‍ෂූහු ඇත්තෝ නොවේද?"යි කියා අතින් පාත්‍රය වැසූසේක. එවේලෙහි මහාපන්ථක ස්ථවිරයන් වහන්සේ "ස්වාමීනි, විහාරයෙහි භික්‍ෂූන් නැත්තේයි වෙත්දැ"යි කීසේක. සර්‍වඥයන් වහන්සේ "භික්‍ෂූන් ඇති නැති නියාව දැන එව"යි කියා පුරුෂයකු යැවූහ. එකෙණෙහි චුල්ලපන්ථක ස්ථවිරයන් වහන්සේ සිතනසේක් "මාගේ බෑයන් වහන්සේ විහාරයෙහි භික්‍ෂූහු නැතැයි සිතූහ. විහාරයෙහි භික්‍ෂූ ඇති නිසා උන්වහන්සේට ප්‍රකාශ කළමැනව"යි සිතා සියළු අඹ උයන

භික්‍ෂූන්ගෙන් ම පිරුසේක. සමහර භික්‍ෂූන් වහන්සේ සිවුරු ගෙත්තම් කරනසේක (මහනසේක), සමහර කෙණෙකුන් වහන්සේ සිවුරු රඳනසේක (පඬුපොවනසේක), සමහර කෙනෙකුන් වහන්සේ වනපොත් කරණසේකැ යි මෙසේ ඔවුනොවුන් වෙනසක් නැතිව එකස්වරූප වූ භික්‍ෂූන් දහසක් මැවූසේක.

බලන්නට ගිය පුරුෂයා විහාරයේ බොහෝ භික්‍ෂූන් දැක නැවත අවුත් ජීවකයන්ට කියන්නේ "සියළු අඹ උයන භික්‍ෂූන්ගෙන් ගැවසී ගත්තේයැ"යි කීය. ඉක්බිති සර්‍වඥයන් වහන්සේ ඒ පුරුෂයාට වදාරණසේක් "බුදුහු චුල්ලපන්ථකයන් වහන්සේ කැඳවන සේකැ යි කියව"යි වදාළසේක. එබස් අසා පුරුෂයා ගොස් එපරිද්දෙන්ම කී කල්හි "මම චුල්ලපන්ථකයෙමි"යි, "මම චුල්ලපන්ථකයෙමි"යි මුඛ දහසක් නැංගේය. (දහසක් භික්‍ෂුහු කථාකළහ) එකල්හි පුරුෂයා නැවත බුදුන් කරා ගොස් "ස්වාමීනි, ඇමදෙනා වහන්සේ අපි චුල්ලපන්ථකයම්හ, අපි චුල්ලපන්ථකයම්හ යි කියනසේක් යැ"යි දැන්වීය. ඒ බස් අසා බුදුහු "දැන් තෝ ගොස් පළමු කොට යමෙක් 'මම චුල්ලපන්ථකයෙමි' කිව් නම් ඔහු අත අල්වා ගනුව, අවශේෂයෝ අන්තර්ධාන වෙති"යි වදාළාහ. එවේලෙහි ඒ පුරුෂයා එපරිද්දෙන්ම කලේය. දහසක් පමණ භික්‍ෂූන් වහන්සේ අන්තර්ධාන වූසේක. තෙරුන් වහන්සේ ද කැඳවාගිය පුරුෂයා හා කැටිව වැඩිසේක.

සර්‍වඥයන් වහන්සේ ජීවකයන් කැඳවා "ජීවකයෙනි, චුල්ලපන්ථකයන්ගේ පාත්‍රය ගනුව"යි "චුල්ලපන්ථකයෝ තොපට අනුමෙවෙනි (කළ කුශලය අනුව සතුටු විය හැකි) ධර්‍මදේශනා කෙරෙති"යි වදාළහ. ජීවකයෝ එපරිද්දෙන්ම කළෝය. එවේලෙහි චුල්ලපන්ථක ස්ථිවරයන් වහන්සේ සිංහ නාද කරන්නාහු අභීත කේසරසිංහරාජයකු පරිද්දෙන් තුන්පිටකය අළලා (ඇතුළත් කර) අනුමෙවෙනි ධර්‍මදේශනා කලසේක. සර්‍වඥයානන් වහන්සේ උනස්නෙන් පැනනැගී භික්‍ෂුසංඝයා පිරිවරා විහාරයට වැඩ භික්‍ෂූන් විසින් වත් දැක් වූ කල්හි (වතාවත් කිරීමෙන් පසු) හුනස්නෙන් නැගී ගඳකිළිනිස මත්තෙහි සිට භික්‍ෂුසංඝයා වහන්සේට සුගතොවාදය (බුදුන්ගේ අවවාදය) දී කමටහන් දී වදාරා (ඒ ඒ භික්‍ෂූන්ට සුදුසු භාවනා අරමුණු උගන්වා) භික්‍ෂුසංඝයා යවා සිව්දැගඳින් (කොකුම්, යොන්පුප්, තුවරලා, තුරුක්තෙල්) සුවඳ කරනලද ගඳකිළියට වැද දකුණැලව සිංහසෙයාාව (බුදුවරුන් සැතපෙන ක්‍රමය වූ දකුණැලයෙන් සැතපීම) කොට වදාළසේක.

ඉක්බිත්තෙන් සවස් වේලෙහි ධම්සභාමණ්ඩපයට භික්‍ෂූන් වහන්සේ නොයෙන් තැනින් රුස්ව රත්පලස් තිරයක් වට කරන කලක් මෙන් හිඳ බුදුන්ගේ ගුණකථාව පටන්ගත්සේක.

"ඇවැත්නි, මහාපන්ථක ස්ථවිරයෝ චුල්ලපන්ථක ස්ථවිරයන්ගේ අද්ධ්‍යාසය (අදහස) නොදන්නාහු, එක ගාථාව සාරමසකින් වනපොත් කොටගත නුහුණුවෝය (අසමත් වූහ). නුවණ මදයෝය යි කියා විහාරයෙන් නෙරපූහ. සර්‍වඥයන් වහන්සේ තමන් වහන්සේ ධර්‍මරාජ බැවින් එකම අන්තරාභක්තයෙහි (උදේ දානය දවල් දානය අතරතුර වූ වේලාව තුළදී) සිවුපිළිසිඹියා හා සමග අර්හත්ඵලය දුන්සේක, චතුපටිසම්භිදා ප්‍රාප්ත විය, එමෙන් තුන්පිටකය ප්‍රගුණ විය, සර්‍වඥයන් වහන්සේගේ බලමහිමය නම් ඉතා ආශ්චර්‍ය්‍යය (පුදුම) වන්නේය"යි බුදුන්ගේ ගුණ කිය කියා උන්සේක.

එකල්හි සර්‍වඥයන් වහන්සේ දම්සභා මණ්ඩපයෙහි මේ කථාප්‍රවෘත්තිය දැන "අද මා විසින් එතනට යන්ට වටනේය"යි බුද්ධසෙයාාවෙන් නැගී රත්වූ දෙපට අඳනා සිවුර ත්‍රිමණ්ඩල ප්‍රතිච්ඡාදනය කිරීම් වශයෙන් (නැබ හා දෙදණ යන තුන්තැන වැසෙන පරිදි) හැඳ, විජ්ජුල්ලතා සශ්‍රීකවූ (විදුලියක්සේ කහ පැහැයෙන් ශොභනවූ) පටිධාතුව (සිවුරු පටිය) ඊමත්තේ බැඳ, රත්පලසක් හා සමානවූ පාංශුකූල සුගතමහාචීවරය ඒකාංශ කොට (රත්පලසක් හා සමාන වූ බුදුන්ගේ උතුම් පාංශුකූල සිවුර එක් උරහිසක් පමණක් වැසෙන සේ කොට) ඊමත්තේ (ඒ අඳනයට උඩින්) පෙරෙව සුගන්ධ ගන්ධකුටියෙන් (සුවඳැති ගඳකිලියෙන්) නික්ම මත්තහස්තිරාජයක්හු (මත් ඇතකු) අල්වන්නට නික්මුණු කෙශරසිංහරාජයෙකුගේ විලාසයෙන් අප්‍රමාණ සර්‍වඥලීලාවෙන් දම්සභාමණ්ඩපයට වැඩ සරහනලද මණ්ඩපමධ්‍යයෙහි පණවනලද උතුම් වූ බුද්ධාසනමස්තකයට පැනනැගී (අසුන මත වැඩ හිඳ) ෂඩ්වර්‍ණ බුද්ධරශ්මිමාලාවෙන් (සවණක් බුදුරැස් සමූහය) විහිදුවමින් සාගරකුක්ෂිය (සයුරු ජලතලය) බබුළුවමින් යුගඳුරු මුදුනෙහි (මහමෙර පවු වටා සිටි

යුගන්ධර නම් පර්වතය මුදුනෙහි) දිලිසෙන්නාවූ ළහිරුමඬලක් මෙන් (උදාවී එන හිරුමඬලක් සේ) දිලිහි දිලිහී ආසන මධ්‍යයෙහි වැඩ උන්සේක.

බුදුරජාණන් වහන්සේ එතැනට පැමිණි කෙණෙහිම භික්ෂුසංඝයා වහන්සේ කථා විච්ඡේදනයකොට (කථාව නවත්වා) මුවෙන් නොබැණ (නිශ්ශබ්දව) වැඩ උන්සේක. සර්වඥයන් වහන්සේ මොලොක්වූ මෙත් සිතින් භික්ෂු පර්ෂත් (භික්ෂු පිරිස) බලා "මේ පර්ෂද ඉතා බොහෝ වන්නේය, එකද භික්ෂුවක්හුගේ අත පය සෙලවීමක් වේවයි කැසපියන කිඹිසපියන (කහින - කිවිසන) ශබ්දයක් වේවායි නැත, මේ සියළු භික්ෂූ ම බුද්ධ ගෞරවයෙන් හා බුද්ධතේජසින් තැතිගත්හ, ආයුෂ්කල්පය (පරමායුෂ කාලය) මුළුල්ලෙහි මා බැණ නොනැගී (කථා නොකර) උන්කල්හිදු පළමුකොට කථාවක් නූපදවති, එහෙයින් මම පළමුකොට කථාවක් උපදවමි"යි සිතා මිහිරි වූ බ්‍රහ්මස්වරයෙන් (උතුම් කටහඬින්) භික්ෂූන්ට ආමන්ත්‍රණය කොට "මහණෙනි, දැන් කවර කථාවකින් යුක්තව උනුද? කවර නම් කථාවක් තොපට අඩාලවීදැ? යි විචාළසේක.

එකල්හි ඒ භික්ෂූන් වහන්සේ "අපි මෙතැන්හි උන්නමෝ අනාගවූ ස්වර්ගමොක්ෂද්වයට (සගමොක් දෙකට) බාධක වූ තිරශ්චීන කථාවක් (නොමනා කථාවක්) නොකීම්හ, නුඹවහන්සේගේ ගුණ වර්ණනා කොට කොට උනුම්හ"යි දැන් වූසේක. එකල්හි භික්ෂූන් වහන්සේගේ කථාව අසා "මහණෙනි, චුල්ලපන්ථකයෝ දැන් මා නිසා ධර්මමහත්වයට (ගුණදහමින් උසස් බවට) පැමිණියෝය, පෙරත්වූකලි මා නිසා භොගමහත්‍වයට පැමිණියෝය"යි වදාළසේක. එකල්හි එක් භික්ෂුකෙනෙකුන් වහන්සේ ඒ අර්ත්‍ථය ප්‍රකාශ කරනු පිණිස භාග්‍යවත් වූ බුදුරජාණන් වහන්සේට ආරාධනා කළසේක. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

ඒකෙසේද යත්?

යටගිය දවස බරණැස්නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්ජය කරණ සමයෙහි අප මහබෝසතාණෝ සිටුකුලයක ඉපද වැඩිවිය පැමිණ සිටුතනතුරු ලැබ 'චුල්ලසිටාණෝ' යන නමින් ප්‍රසිද්ධව වෙසෙති. ඒ සිටාණෝ නුවණැත්තෝය, ව්‍යක්තයෝය, සියළු නිමිති දනිති. එක් දවසක් ඒ සිටාණෝ රජාසේවයට යන තැනැත්තෝ වීථිමධ්‍යයේ මළ මීයෙකු දැක නක්‍ෂත්‍ර යොගය (නැකැත් වේලාව) පරීක්‍ෂාකොට මෙසේ කීවුය "නුවණැති කුලපුත්‍රයක්හු විසින් මේ මීයා අරගෙන පුත්‍රදාරාවන් (අඹුදරුවන්) පෝෂ්‍ය කරන්නටවත් වෙළඳාම් කරන්නටවත් පුළුවන් වන්නේ වේදැ"යි කිවුය.

එක්තරා දුගී පුරුෂයෙක් සිටාණන්ගේ ඒ වචනය අසා "සිටාණෝ නොදැන නොකියති"යි සිතා මීයා අරගෙන එක් සල්පිලක (කඩයක) බළලකු නිසා (සඳහා) දී දෙවියට සමාරක් (වී ඇට දෙකහමාරක් බර) රත්රන් ලද්දේය. ඒ කාකණික මාත්‍රාවෙන් (කහවණු ස්වල්පයෙන්) උක්සකරු ගෙන එක කළයකින් පැන් ගත්තේය. එතෙම වලින් (වනයෙන්) මල් කඩාගෙන ලන්නාවූ මාලාකාරීන් (මල්මාලා ගොතන්නවුන්) දැක උක්සකුරු සුහක් (මදක්) දී පැන් වත් කලේය (පැන් දුන්නේය). ඒ මාලාකාරීහු එකි එකී මල්මිට දුන්නාහ. ඒතෙමේ මල් විකුට ඒ මල් මිළයෙන් දෙවැනි දවස් උක්සකුරු හා පැන් කළයක් ගෙන මල්වත්තට ගියේය. එදවස් ඕහට මාලාකාරීන්හු මල් භාගයක් කඩාගෙන මල් ගස් දී ගියාහ. ඒතෙමේ නොබෝ දවසකින් මේ උපායෙන් අටකහවණුවක් ලද්දේය. නැවත එක් වැසිසුළං දවසක රාජෝද්‍යානයේ බොහෝ වියලි දඬු හා අතුපත් සුළඟින් වැගුරුනේය. උයන්ගොවුවාද දමන්නට උපාය නොදක්නේය. එකල්හි ඒ පුරුෂයා එතනට ගොස් "ඉදින් තොපි මේ දඬු හා අතුපත් මට දෙවුනම් මම සියළු දඬුපත් උයනින් පිටත් කරවාපියන්නෙම් වේදැ"යි උද්‍යානපාලකයාට කීහ. උද්‍යානපාලකයා "යහපත යහළුව, ඇරගනුව"යි ගිවිස්සේය.

චුල්ලන්තේවාසිකතෙම (චුල්ලසිටාණන්ගේ උපදෙස් අනුව කටයුතු කරන පුරුෂයා) කුඩා කොල්ලන්ගේ කෙළිමඩුල්ලට (ක්‍රීඩාපිටියට) ගොස් උක්සකුරු දී ඇසිල්ලකින් ඒ සියළු දඬුපත් කොල්ලන් ලවා උයනින් අද්දා පිටත්කරවා උයන් දොරකොඩ කැටිකරවූයේය (ගොඩ ගැස්වීය). එකල්හි රජගෙට වළං ලන (වළං සාදන) කුඹලා රජගෙට වළං පලහනු (පුළුස්සනු) සඳහා දර සොයා ඇවිදින්නේ උයන් දොරකඩ තුබූ ඒ දරගොඩ දැක ඔහු අතින් මිළදී විකිණී ගත්තේය (මිළට

ගත්තේය). එදවස් චුල්ලන්තේවාසිකතෙම සොළොස් කහවණුවක් හා සැළ (ලොකු හැලි) ආදීවූ වළං පන්සියයකුත් ලද්දේය. ඒතෙමේ වෙළදාම් කිරීමෙන් කහවණු සූවිස්සක් වූ කල්හි "මට මේ උපාය ඇතැ"යි (මම මෙබඳු උපායක් කරමියි) නුවර දොරටුවට නොදුරු තැනක එක් පැන් සලක් (පැන් මඩුවක්) තබාගෙන පන්සියයක් තණ අදිනා පුරුෂයන්ට පැන් වත්කලේය. ඔහු මෙසේ කිවුය "තොපි අපට බොහෝ උපකාර කෙළෙහිය. තොපට අපි කුමක් කරමෝදැ"යි කීය. එකල්ලහි චුල්ලන්තේවාසිකයා කියන්නේ "මාගේ කාරියක් පැමිණි කල්හි කියන්නෙම් වේදැ"යි කියා ඈත මෑත අවිදිනේ ගොඩ වෙළදාම් කරන්නවුන් හා සමගත් මුහුදු වෙළදාම් කරන්නවුන් සමගත් මිත්‍ර ගත්තේය.

එකල්හි ඕහට ගොඩ වෙළදාම් කරන්නවුන්ගේ ප්‍රධාන පුරුෂතෙම "ඉදින් සෙට දවස් මේ නුවරට අස් වෙළෙදෙක් පන්සියයක් අසුන් ගෙන එන්නේය"යි කීය. එතම ඔහුගේ වචනය අසා තණ ගෙනෙන්නා වූ පන්නයින්ට (තණකොල කපන්නන්ට) "අද මට එකි එකී තණ මිටියක් දෙව, මා තණ විකුණන්නට පළමුකොට තොපි ඇම තණ නොවිකුණව"යි කීහ. එකල ඔහු හැමදෙන "යහපතැ"යි ගිවිස පන්සියයක් තණමිටි ගෙනවුත් ඔහුගේ ගේදොර එලූහ. අස් වෙළෙන්දා සියළු නුවර ඇවිද අසුන්ට තණ නොලැබ ඒ චුල්ලනේතවාසිකයා හට කහවණු දහසක් දී තණ අරගත්තේය.

ඉක්බිත්තෙන් කීප දවසක් ගියකලට සමුද්‍ර යාත්‍රාවෙන් වෙළදාම් කරන්නාවූ යහළුවා ඕහට කියන්නේ "තොටට නැව් අවුත්වනැ"යි කීය. එකල චුල්ලනේතවාසික පුරුෂයා "මට මේ උපායෙන් ප්‍රයෝජන ඇතැ"යි සිතා කහවණු අටක් දී සියළු පිරිවරින් යුක්තව පිරුළු රථයක් (ඉල්වාගත් රථයක්) ගෙන මහත් වූ යසපිරිවරින් බටහිරතොට ගමට ගොස් පේරුස් මුද්දක් (තමාගේ නම කෙටූ මුද්දක්) නැවට අත්තිකාරම් කොටදී නුදුරු තැනක වටකොට තිරයක් බඳවා සමීප වූ චරපුරුෂයන්ට මෙසේ විධාන කළේය "පිටතින් වෙළෙඳුන් අවූනම් රකවල් තුනකින් මෙහෙවර කියා (මුරකපොලු තුනක් පසුකර යායුතු බව කියා) මා සමීපයට කැඳවාගෙන එවූ"යි කීහ. එකල "පටුනුගමට නැව බට"යි අසා බරණැස්නුවරින් වෙළඳුන් සියයක් "බඩු ගනුම්හ"යි ආවාහුය. නැවත බඩු වෙළදාම් කරන්නාහු මනුෂ්‍යයෝ කියන්නාහු "අපගෙන් තොපට බඩු නොලැබෙයි. අසවල් තැන හිදිනා මහවෙළඳානන් විසින් අත්තිකාරම් දෙනලදැ"යි කීවුය. එබස් අසා බරණැස්නුවර වෙළෙඳුන් ඒ චුල්ලනේතවාසිකයා සමීපයට ආවාහුය. ඔහුගේ අතවැසි පුරුෂයෝ පළමුකොට ලූ විධාන නියාව රකවල් තුනකින් තුන්විටක් ඔබිනොබ මෙහෙවර කියා අවුත් ඒ වෙළඳුන් ආබව කියා යැව්වාහුය. වෙළෙන්දු චුල්ලන්තේවාසිකයන්ට එකි එකී දහසක් (එක් එක්කෙනා දහස බැගින්) දී චුල්ලනේතවාසික පුරුෂයා හා සමග "නැව්බඩු ගණුම්හ"යි පත්තුව ගෙන (බඩු ගන්නා කොටස් කරුවන් වී) නැවත එකි එකී දහසක් දී නැව්බඩු අරවාගෙන (බඩු බාවාගෙන) බඩු තමන් සන්තක කළහ. චුල්ලන්තේවාසික දෙලක්‍ෂයක් වස්තු හැරගෙන බරණැස්නුවරට අවුත් "සත්පුරුෂයන්ට කෙළෙහිගුණ දැන්ම (දැනගැන්ම) සුදුසු වේදැ"යි ලක්‍ෂයක් වස්තු ගෙන්වාගෙන චුල්ලසිටාණන් සමීපයට ගියේය.

එකල්හි සිටාණෝ ඕහට "දරුව තොප විසින් කුමක් කොට මේ වස්තුව ලබන ලද්දේදැ"යි කීහ. මළ මීයාගේ විකිණීම පටන් සියළු ප්‍රවෘත්තිය කීයේය. චුල්ලසිටාණෝ ඔහුගේ බස් අසා "මෙබඳු පුරුෂයකු අනුන්ට ඇරපියන්නට සුදුසු නොවන්නේය"යි කියා වැඩිවිය පැමිණ සිටි තමන්ගේ දියණියන් ඕහට පාවා දී සියළු තමන්ගේ වස්තුවට හිමි කළාහ. ඒ පුරුෂයා චුල්ලසිටාණන්ගේ ඇවෑමෙන් ඒ නුවර සිටුසේසත් (සිටුපදවිය) ලද්දේය. මහබෝසතාණෝ දානාදී පින්කම් කොට කම්වූ පරිද්දෙන් මිය පරලොව ගියහ යි වදාළසේක.

තිලෝගුරු සම්‍යක් සම්බුද්ධරාජොත්තමයාණන් වහන්සේ මේ ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා වදාරා මත්තෙහි ධර්මදේශනාකොට "යම්සේ නුවණැති පුරුෂයෙක් මඳ ගින්නක් ක්‍රමයෙන් ගොම සුණු ආදිය ලා මුඛයෙන් පිඹ මහත් වූ වහ්නිස්කන්‍ධයක් (ගිනිකඳක්) කෙරේද, එපරිද්දෙන්ම නුවණැති සත්‍වතෙම යම් සුවල්ප වූ බඩු මිළයක් ලැබ නොයෙක් උපායෙන් වෙළඳාම්කොට වස්තු යසස් වර්ධනය කරන්නේයැ"යි මෙසේ භාග්‍යවත් වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ "මහණෙනි, චුල්ලපන්ථක ස්ථවිරයෝ දැන් මා නිසා ධර්මයේ මහන්තත්‍වයට පැමිණියෝය, පූර්ව ජන්මයෙහි

භෝග මහන්තත්‍වයට පැමිණියෝය”යි ධර්මදේශනාව වදාරා අතීත කතාවත් වර්තමාන කථාවත් දෙකම එක්කොට පූර්වාපර සන්ධි ගලපා මේ ‘චුල්ලසෙට්ටි ජාතකය’ නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි චුල්ලන්තේවාසික පුරුෂතෙම දැන් මේ චුල්ලපන්ථක ස්ථිවිරයෝය. එසමයෙහි චුල්ලසිටුව උන්නෙම් දැන් තිලෝගුරු සම්‍යක්සම්බුදු රජවූ මම්ම වේදැ”යි තමන් වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

****

005. තණ්ඩුලනාළි ජාතකය

තවද එක් සමයෙක්හි ශාක්‍යසිංහවූ(ශාක්‍යවංශයට අති උතුම්වූ) සම්‍යක් සම්බුදුරජාණන් වහන්සේ සැවැත්නුවර නිසා ජේතවනාරාමයෙහි වාසය කරණසේක් ලාළුදායි නම් තෙරකෙනෙකුන් වහන්සේ උදෙසා මේ ජාතකය වදාළසේක.

එ කෙසේද? යත්,

එක් සමයෙක්හි දබ්බමලලපුත්‍ර ස්ථවිරයන් වහන්සේ සංඝයා වහන්සේට ‘ලාබත්’ ආදීවූ බත් පමුණුවන සේක(සලාක දානාදී වූ දාන වෙන් වෙන් කර බෙදාදෙනසේක). උන් වහන්සේ උදෑසන ලාබත් පමුණුවන්ට වන්කල්හි ‘උදායි’ ස්ථවිරයන් වහන්සේට කිසිකලෙක යහපත් බතෙක් පැමිණෙන්නේය (හොඳ දානයක් ලැබෙන්නේය), කිසිකලෙක නපුරු බතෙක්(අයහපත් දානයක්) පැමිණෙන්නේය. උදායි ස්ථවිරයන් වහන්සේ තමන් වහන්සේට නපුරු බත පැමිණ දවස් ලාබත් බෙදන්නාවූ ස්ථානයෙහි ආළොලන(කලබල) කරණසේක. “කිම? දබ්බමල්ලපුත්‍රයෝ ම ලාබත් බෙදන්ට දනිත්ද? අපි නොදනිමෝදැ?යි කියාත් කියනසේක. උන්වහන්සේ ලාබත් බෙදන තැන ආළොලන කරණ හෙයින් “එසේ වීනම් දැන් නුඹවහන්සේම ලාබත් බෙදාදුන මැනවැ”යි කියා ලාබත් පෙට්ටි(ඒ ඒ දාන නියම කිරීම සඳහා පිළියෙළ කරගත් ඉරටුකෑලි දැමූ පෙට්ටිය) ඒ තෙරුන්වහන්සේට පාවාදුන්හ.

එතැන් පටන් සංඝයා වහන්සේට ඒ ලාළුදායි ස්ථවිරයන් වහන්සේ ම ලාබත් බෙදාදෙන සේක. දෙන්නාවුන් ඒ තෙරුන්වහන්සේ යහපත් බත වේවායි(ප්‍රණීත දානයකි කියා හෝ) නපුරු බත වේවායි (ප්‍රණීත නොවූ දානයකි කියා හෝ) අසවලුන්ගේ කොටසේ(මෙනම් මෙනම් භික්ෂුපිරිසට) යහපත් බත සිටියේ යයි(මිහිරි දානයක් යෙදිණි යයි) කියාවත් අසවල් කොටසේ නපුරු බත සිටියේ යයි කියාවත් නොදන්නාසේක. යීතිකාව(සන්ධිය හෙවත් ඒ ඒ භික්ෂු සමූහයාට බෙදාදෙනු ලබන දාන මෙතැනින් අවසන් වෙයැයි නියම කළතැන) කරනසේකුත්(කරනවිට දී පවා) අසවල් කොටසේ යීතිකාව යැයිද සලකාගත නොහෙනසේක. භික්ෂූන් වහන්සේ පාළියේ සිටි වේලාවෙහි මෙතන අසවල් යීතිකාව සිටියාය, (මේ භික්ෂුව සිටින තැනින් එක් භික්ෂු පිරිසක් අවසානය) මෙතැන අසවල් යීතිකාව සිටියායයි බිමවත් බිත්තියේවත් ඉරක්(යීතිකාව අමතක නොවීම සඳහා ඉරක්) අඳිනාසේක. දෙවෙනි දවස් ලාබත්තැන භික්ෂූන් වහන්සේ මඳ හෝ වනසේක. බොහෝ හෝ වනසේක. භික්ෂූන් වහන්සේ මඳවූ කල ඇඳලු ඉර අගට පලායන්නේය(අගට වැටේ). බොහෝවූ කල්හි මුලට වන්නේය. ඒ උදායි ස්ථවිරයන් වහන්සේ යීතිකාව දැනගත නොහී රේඛා සංඥායෙන්(බිත්තියෙ හෝ බිම අඳින ලද ඉරි සලකුණින්) ලාබත් දෙනසේක.

එකල්හි අවශෙෂ භික්ෂූන් වහන්සේ කියනසේක් “ඇවැත්නි, උදායි ස්ථවිරයෙනි, රේඛාව නම් පසු හෝ පෙර හෝ වෙයි(අගට හෝ මුලට වැටේ). උතුම් බත අසවල් කොටසේ සිටියේය, නපුරු බත අසවල් කොටසේ සිටියේයැ”යි කිසේක. ඒ අසා උදායි ස්ථිවිරයන් වහන්සේ භික්ෂූන් වහන්සේ හා විවාද කරණසේක් “ඒසේ නම් මේ ඉර කවර කාරණයකින් මෙසේ සිටියේද? මම නුඹවහන්සේගේ බස් කුමක් පිණිස අදහම්ද? මේ රේඛාවෙන් අදහමි”යි කීසේක. එකල්හි බාල භික්ෂූන් වහන්සේත් සාමණේරයන් වහන්සේත් “ඇවැත්නි, ලාළුදායි ස්ථවියන් වහන්ස, නුඹවහන්සේ ලාබත් බෙදා දෙතොත් භික්ෂූන් වහන්සේ ලාභයෙන් පිරිහෙනසේක. නුඹවහන්සේ

බත් බෙදා දෙන්නට සුදුසු නොවනසේක, මෙතැනින් නික්මුණ මැනවැ''යි කියා ලාබත් බෙදාදෙන තැනින් නෙරපූසේක. එවේලෙහි ලාබත් බෙදාදෙන තැන මහත් කෝලාහල විය. ඒ අසා සර්‍වඥයන් වහන්සේ අනඳ මහතෙරුන් වහන්සේ අතින් විචාරණසේක් ''ආනන්දයෙනි, ලාබත් බෙදන තැන මහත් වූ කෝලාහල ඇසෙයි, මේ කවර කෝලහල ශබ්දයෙක්දැ''යි වදාළසේක. අනඳ මහතෙරුන් වහන්සේ සර්‍වඥයන් වහන්සේට එපවත් දැන්වූ සේක.

එකල්හි සර්‍වඥයන් වහන්සේ ''එම්බා ආනන්දයෙනි, උදායි ස්ථවිරයා තමා අඥාන බැවින් අනුන්ට ලාභාහානි කෙළේ දැන්මතු නොවෙයි, පළමුත් කෙළේ වේදැ''යි වදාළසේක. අනඳ මහතෙරුන් වහන්සේ ඒ අර්ථය ප්‍රකාශ කරණ පිණිස සර්‍වඥයන් වහ්නේසට ආරාධනා කළසේක. බුදුරජාණන් වහන්සේ භාවන්තරප්‍රච්ඡන්න(අන්‍ය භවයන්ගෙන් වැසුනාවූ) කාරණය ප්‍රකාශ කොට වදාළසේක.

යටගිය දවස කසීරට බරණැස්නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරුකෙනෙක් රාජ්‍යය කරන්නාහුය. එකල අප මහා බෝසතාණෝ ඒ රජ්ජුරුවන්ට වන්නකුකම්(භාණ්ඩ මිළ තක්සේරු කිරීම) කරන්නාහුය. ඇත් අස් ආදීන් හා රන්රුවන් ආදිය අගය කරවති. ඒ ඇත් අස් ආදියෙන් අගය කරවා වස්තු ස්වාමීන්ට වස්තුවට සුදුසුවූ වටනා මිළම දෙවති. රජ්ජුරුවෝ වූකලී ඉතා ලෝභියෝය. ඒ රජ්ජුරුවෝ තමන් ලෝභී ප්‍රවෘත්ති (පැවතුම්) ඇති බැවින් මෙසේ සිතූහ ''මේ වන්නක්කා මෙසේ වන්නකුකම් කොට අය වැය කෙරේ නම් නොබෝ කලකින්ම මාගේ භාණ්ඩාගාරයේ වස්තු නිමා යන්නේය. එසේ හෙයින් අනිකකු වන්නකු තනතුරෙහි තබමි''යි සිතූය. මෙසේ සිතා ඒ රජ්ජුරුවෝ සිවුමැදුරු කවුළුව හැර රාජාඞ්ගනය(රජ ගේ මිදුල) බලන තැනැත්තෝ ලෝභී වූ නුවණ නැති එක් ගම්වැසි පුරුෂයකු රාජාඞ්ගනයෙන් යන්නා දැක ''මේ තෙමේ මට සියළු වස්තුවේ අගය තබා අයවැය කරන්ට සමර්ථ වන්නේය''යි ඔහු සමීපයට කැඳවා ගෙන්වාගෙන ''දරුව, තෝ අපට වස්තුවෙහි අගය තබා අයවැය කොට වන්නකුකම් කරන්නට සමර්ථයෙහිදැ''යි කිවුය. එබස් අසා ඒ පුරුෂයා ''යහපත ස්වාමීනි''යි ගිවිස කල්හි රජ්ජුරුවන්ගේ වස්තුව රක්නා පිණිස ඒ අඥාන පුරුෂයා වන්නකුකමෙහි සැලසූහ.

එතැන්පටන් ඒ දන්ධයා(මෝඩයා) ඇත් අස් ආදීන් අගය කරන්නනෝ අගය පිරිහෙළා(පහත දමා) මුඛවෙශාවූ(කටට ආ) යම් මිළයක් අභිප්‍රාය වූ(තමාට කැමති) පරිද්දෙන් කියයි. ඔහු වන්නකු තනතුරෙහි සිටි බැවින් එතෙම යම් මිළයක් කී නම් ඔහු කී මිළම ඒ වස්තුවට මිළ වන්නේය. රාජ නියෝගයෙන් සැලසූ (පත්කරනු ලැබූ) තැනැත්තවුන් හෙයින් ඊට වීරුද්ධව උත්තර කියන කෙනෙක් මඳවූය. එකල්හි උත්තරාපථයෙහි(උතුරු දිග ප්‍රදේශයෙහි) වසන්නාවූ එක් අස් වෙළෙන්දෙක් පන්සියයක් අසුන් එනුවරට ගෙනායේය. රජ්ජුරුවෝ අසුන් ගෙනා නියාව අසා තමන්ගේ ඒ නුවණ නැති වන්නක්කා කැඳවා අසුන් මිළ කරවූයේය. එතෙම අසුන් මිළකරන්නේ පන්සියයක් අසුන්ට එකම සාල් නැළියක්(හාල් සේරුවක්) අගය කළේය. මෙසේ අගය කොට ''අස් වෙළඳුන්ට එකම සාල් නැළියක් දෙව''යි කියා සැල් නැළියක් මිලයට දී අසුන් පන්සියයක් දෙනා රජ්ජුරුවන්ගේ අස්සල(ඉස්තාලයේ) බැන්දවූයේය. අස් වෙළෙඳා පළමු අගය කරවන වන්නක්කානන් සමීපයට ගොසින් එපවත් කියා ''දැන් කුමක් කරමොදැ?''යි විචාළේය. ඒ අසා මහබෝසතාණෝ කියන්නාහු ''ඒ පුරුෂයාට අත්ලස් දී මෙසේ විචාරව, අපගේ අස්සු වූකලී එකම සාල් නැළියක් වටිති යි අප විසින් දන්නා ලද්දේය, තොප නිසා සාල් නැළියෙහි අගය දන්නා කැමැත්තෙම්හ, එසේ හෙයින් රජ්ජුරුවන් වහන්සේ සමීපයේ සිට සාල් නැළිය මෙතෙක් මිල අගනේය යි කියන්නට නොපිළිවන්දැ යි විචාරව. ඉදින් සාල් නැළියේ මිල කියන්ට පිළිවනැයි කියේ වීනම් ඔහු කැඳවාගෙන රජ්ජුරුවන් වහන්සේ සමීපයට යව. මමත් එතනට එන්නෙම් වේදැ''යි කිවුය.

එකල්හි අස් වෙළඳා බෝධිසත්‍වයන් කී බස් ''යහපතැ''යි පිළිගෙණ ලෝභීවූ වන්නකු පුරුෂයාට අත්ලස් දී ඒ කාරණය කියවූයේය. ඒ වන්නකු පුරුෂයා අත්ලස් ලැබලාම ''සාල් නැළියට මිළ කියන්ට මට පිළිවන් වන්නේයය''යි කීය. එබස් අසා වෙළෙඳා ''එසේ වීනම් රජගෙට යම්හ''යි කියා ඔහු කැඳවාගෙන රජ්ජුරුවන් සමීපයට ගියේය. බෝධිසත්‍වයෝත් අවශේෂ අමාත්‍යයෝත් ඒ වේලාවට එතනට ආවාහුය. එකල්හි අස් වෙළෙඳා රජ්ජුරුවන් වැඳලා කියන්නේ

“ස්වාමීනි, මම පන්සියයක් අසුන්ට එක සාල් නැළිය අගනා බව දනිමි, ඒ සාල් නැළිය කෙතෙක් අගීදැ?යි වන්නක්කාණන් අතින් විචාළ මැනව, රජ්ජුරුවන් වහන්සැ”යි කීය.

රජ්ජුරුවෝ එපවත් නොදැන කියන්නාහු “එම්බල වන්නකු පුරුෂය, පන්සියයක් අස්සු කෙතෙක් මිළ වටිද්දැ?”යි විචාළෝය. එබස් ඇසූ වන්නකු පුරුෂයා “ස්වාමීනි, සාල් නැළියක් වටනේ වේදැ”යි කීය. “වන්නාට දරුව,(දරුව ඒ එසේ වේවා) පන්සියක් අස්සු වූකළී සාල් නැළියක් අගිතුයි, ඒ සාල් නැළිය කෙතෙක් මිළ පුස්නේදැ?”යි(අගීදැයි) විචාළෝය. ඒ අඥාන පුරුෂයා “ස්වාමීනි, අන්තඃපුරය පිටිපුර(ඇතුළුනුවර - පිටනුවර) සහිතවූ බරණැස් නුවර සාල් නැළිය අගනේ වේදැ”යි කීය. ඒ අඥාන පුරුෂයා පළමු “රජ්ජුරුවන්ගේ සිත් ගනිමි”යි සිතා අනුවර්තනය කරන්නේ(ලෝභී රජුගේ අදහස අනුව ක්‍රියාකරමින්) එකම සාල් නැළියක් අසුන්ට අගය කළේය. නැවත ඒ වෙළෙන්ඳා අතින් අත්ලස් ලැබ එම සාල් නැළියට අන්තඃපුරය පිටිනුවර සහිත වූ බරණැස් නුවර අගය කෙළේය.

එසමයෙහි බරණැස් නුවර පවුරු වළල්ල(වටා බැඳ තුබූ ප්‍රාකාරය) දොළොස් යොදුනක් පමණ වන්නේය. මේ නුවර ඇතුළත වන්නේය. පිටත වානාහි තුන්සියයක් යොදුන් පමණ රාජ්‍යය වන්නේය. මෙසේ ඒ අඥාන පුරුෂයා දොළොස් යොදුනක් වට ඇති නුවර හා තුන්සියයක් යොදුන් වට ඇති මේසා මහත් රාජ්‍යය එකම සාල් නැළියට අගය කළේය. ඒ අසා අමාත්‍යයෝ අත් පොළසන් දී සිනාසී කියන්නාහු “අපි පෙර පොළව හා රාජ්‍යය අනර්ඝ මිළ නැතැ යි(මිළ කළ නොහැකි දෙයකැයි) සිතා උනුම්හ, දැන් වූ කලී මේසා මහත් සරාජිකවූ බරණැස් නුවර හා රාජ්‍යය සාල් නැළියක් පමණ අගනේය. නුඹවහන්සේගේ වන්නකු පුරුෂයාගේ සමර්ථතාව ඉතා ආශ්චර්යය නියාය, මේතෙක් කල් මුළුල්ලෙහි මේ වන්නකු පුරුෂයා කොයි විසීද? අපගේ රජ්ජුරුවන් වහන්සේටම මෙතෙම සුදුසු වන්නේය”යි හාසකොට(සිනාසී) නින්දා කළාහුය. එකල්හි රජ්ජුරුවෝ ලජ්ජාවට පැමිණ ඒ නුවණ නැති පුරුෂයා නුවරින් පිටත් කරවා මහබෝසතාණන්ටම වන්නකු තනතුරු දුන්නාහුය. මහබෝධිසත්‍වයෝ එතැන්පටන් දානාදී වූ පින්කම් කොට කම්වූ පරිද්දෙන් මිය පරලොව ගියෝය.

ශාස්තෘවූ තිලෝගුරු බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ ධර්‍මි දේශනාව ගෙනහැර දක්වා වදාරා “ආනන්ද ස්ථවිරයෙනි, මේ අඥාන වූ උදායි ස්ථවිරයා මෙරමාහට ලාභහානි කෙළේ දැන් මතු නොවෙයි, පෙරත් තමා නුවණ නැති බැවින් කෙළේම වේදැ”යි අතීත කථාවත් වර්තමාන කථාවත් දෙක එක්කොට සන්ධි ගලපා මේ ‘තණ්ඩුලනාළි ජාතකය’ නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි ගම්වැසි වූ අඥාන වන්නකු පුරුෂයා නම් දැන් මේ ලාළුදායි ස්ථවිරය. නුවණැති වන්නකු පුරුෂයා නම් ලොකස්වාමී වූ මම්ම වේදැ”යි තමන් වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

006. දෙවධර්‍ම ජාතකය

තවද එක් සමයෙක් හි ශාක්‍යකුල චින්තාමාණික්‍යා වූ(ශාක්‍ය වංශයට සිතූ පැතූ දේ දෙන මැණිකක් බඳු වූ) තිලෝගුරු බුදුරජාණන් වහන්සේ සැවැත්නුවර නිසා ජේතවන මහාවිහාරයෙහි වාසය කරණසේක්, එක්තරා බහුභාණ්ඩික(බොහෝ පිරිකර පරිහරණය කරන්නාවූ) භික්ෂු කෙනෙකුන් වහන්සේ උදෙසා මේ ජාතකය වදාළ සේක.

සැවැත්නුවර වාසී වූ එක් කෙළෙඹි පුත්‍රයෙක් තමාගේ භාර්යාව මිය පරලොව ගිය කල්හි ශාසනයෙහි මහණ වූයේය. එතෙමේ මහණවන්නට පූර්වභාගයෙහිම(පෙරම) තමා වසනු පිණිස පන්සලකුත් ගිනිහල් ගෙයකුත්(කුස්සියක්) බඩුහල් ගෙයකුත්(ගබඩා ගෙයක්) කරවා බඩුහල් ගෙය ගිතෙල් තලතෙල් ආදියෙන් පුරා මහණ වූයේය. මහණ වූ පසු තමා සන්තක කෙල්ලන් කොල්ලන් කැඳවා ගෙන්වාගෙන රුචිවූ පරිද්දෙන් බත් මාළු පිසවාගෙන අනුභව කරන්නේය. සිවුරු ආදීවූ බොහෝ පිරිකර ඇත්තේය. රාත්‍රියෙහි එක් අඳනයක් හා පොරවණයක් පොරෝණේය. දිවා භාගයෙහි අනික් අඳනය හා අනික් පොරෝණයක් වළඳින්නේය. විහාර කෙළවර වාසය කරන්නේය. ඉක්බිත්තෙන් එක් දවසක් මේ භික්ෂු   වහන්සේ සිවුරු හා ඇතිරි

ආදිය ගෙන් පිටත්කොට මළුවේ වනා, අවු ගස්වන කලට බොහෝ දනව්වාසී වූ භික්ෂූන් වහන්සේ සෙනාසන චාරිකාවේහි ඇවිදිනාසේක්, ඒ බහුභාණ්ඩික භික්ෂූන්ගේ මළුවට ගොස් සිවුරු ආදිය දැක "මේ කාගේදැ?"යි විචාළසේක. ඒ බහුභාණ්ඩික මහණ "ඇවැත්නි, මාගේය"යි කීසේක. "ඇවැත්නි, මේ සිවුරත්, මේ සිවුරත්, මේ අඳනයත්, මේ අඳනයත්, මේ ඇතිරියත්, මේ ඇතිරියත් සියල්ලම තොපගේදැ?"යි විචාළසේක. "එසේය ඇවැත්නි" කී කල්හි භික්ෂූන් වහන්සේ කියනසේක් "ඇවැත්නි, බුදුරජාණන් වහන්සේ විසින් තුන් සිවුරු අනුදන්නා ලදී. මෙසේ අල්පේච්ඡ වූ(සීමාසහිත වූ අවශ්‍යතා ඇති) සර්‍වඥයන් වහන්සේගේ ශාසනයෙහි තොපි මහණ වී මෙසේ බොහෝ පිරිකර ඇතිකල වරෝ යමහ, තොප සර්‍වඥයන් වහන්සේ සමීපයට ගෙනයම්හ"යි කියා ඒ භික්ෂූහු කැඳවාගෙන බුදුන් සමීපයට ගියසේක.

බුදුහු දැකලා ම "කිමෙක්ද? මහණෙනි, මේ භික්ෂූහු නොකමැති පරිද්දෙන්ම කැඳවාගෙන අවුදැ?"යි වදාළසේක. එකල්හි භික්ෂූන් වහන්සේ කියනසේක් "ස්වාමීනි, මේ මහණ බහුභාණ්ඩිකය, බහුපරිෂ්කාර ඇත්තේය"යි දැන්වූසේක. එබස් අසා බුදුහු "මහණ, තා බහුභාණ්ඩික වූයේ සැබෑදැ?"යි විචාරා වදාළසේක. "ස්වාමීනි, සැබෑව"යි ඒ මහණ දැන්විය. එ බස් ඇසූ බුදුහු "මහණ, තෝ කවර කාරණයකින් බහුභාණ්ඩික වූවෙහිද? මම නොයෙක් කාරණයෙන් අල්පේච්ඡ බව හා සන්තුෂ්ට භාවයෙහිද(ලද දෙයින් සතුටුවන ස්වභාවයෙහිද), කායවිවේක, චිත්තවිවේක හා විදර්ශනා භාවනා කිරීමෙහි, විර්ය වැඩීමෙහි ගුණ කීයෙම් නොවේදැ?"යි වදාළසේක. ඒ බහුභාණ්ඩික භික්ෂූන් වහන්සේ බුදුන් වදාල බස් අසා කිපී "එසේ කල මේ සැටියේ ඇවිදීම්දැ"යි පොරෝණය දමා පියා භය ලජ්ජා නැතිව පර්ෂද් මධ්‍යයෙහි තනි අඳනයෙන්ම සිටිසේක. එකල්හි සර්‍වඥයන් වහන්සේ ඒ භික්ෂුවට පිටිවහල් වනසේක් "මහණ, තෝ පෙර බලවත්වූ භය ලජ්ජා ඇත්තෙහි නොවේදැ?"යි "දියරකුස්ව උපන්නා වූ කාලයෙහිත් භය ලජ්ජා දෙක සොයමින් දොළොස් අවුරුද්දක් විසුයෙහි නොවේද? එසේ වූ තෝ දැන් කවර කාරණයකින් මෙබඳු ගරුවූ සර්‍වඥශාසනයෙහි මහණව, සිව්වණක් පර්ෂද්(සිවුපිරිස) මධ්‍යයෙහි පොරෝණය දමා භය ලැජ්ජා හැර සිටියෙහිදැ"යි වදාළසේක.

එබස් ඇසූ මහණ භය ලජ්ජා දෙක එලවා(උපදවා ගෙන) දමාපූ සිවුර නැවත පොරවාගෙන බුදුන් වැඳ එකත්පස්ව උන්නේය. අවශේෂ භික්ෂූන් වහන්සේ ඒ අර්ථය ප්‍රකාශ කරන පිණිස සර්‍වඥයන් වහන්සේට ආරාධනා කළසේක. බුදුරජාණන් වහන්සේ අන්‍යභවයෙන් පිළිසන්වූ කාරණය ප්‍රකාශකොට වදාළසේක.

යටගිය දවස කසීරට බරණැස්නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරුකෙනෙක් ජනරඤ්ජනය කොට(මිනිසුන් සතුටුකොට) රාජ්‍යය කරන්නාහුය. එකල මහබෝසතාණෝ ඒ රජ්ජුරුවන්ගේ අගමෙහෙසුන් බිසවුන් කුස පිළිසිඳ ගත්තාහුය. උපන්නාවූ කුමාරයන්ට නම් තබන දවස් 'මහිංසාස' කුමාරයෝ යයි නම් තුබූහ. ඒ කුමාරයන් ඇත මැත දිවපැන කෙළ ඇවිදිනා අවස්ථාවෙහි රජ්ජුරුවන්ට අනික් පුතණු කෙනෙක් උපන්නාහුය. ඒ උපන් කුමාරයන්ට නම් තබන්නාහූ 'චන්ද්‍ර' කුමාරයෝ යයි නම් තුබූහ. ඒ දෙවෙනි කුමාරයන් ඇත මැත දිව පැන කෙළ ඇවිදිනා අවස්ථාවෙහි බෝධිසත්ත්වයන්ගේ මෑණියෝ කාලක්‍රියා කළෝය. රජ්ජුරුවෝ අනික් බිසෝ කෙනෙකුන් අගමෙහෙසුන් තනතුරෙහි තැබූහ. ඒ බිසව රජ්ජුරුවන්ට ඉතා ප්‍රියය, මන වඩයි, සිත් කළුව වාසය කෙරෙයි. එකල ඔවුන් දෙදෙනාගේ ප්‍රිය සංවාසයෙන් ඒ බිසව් එක් පුතණු කෙනෙකුන් වැදූය. ඒ උපන් කුමාරයන්ට 'සූර්ය' කුමාරයෝ යයි නම් තුබූහ. රජ්ජුරුවෝ පුතණුවන් දැක සතුටු වූ සිත් ඇතිව "සොඳුර, තොපගේ පුතණුවන්ට වරයක් ගණුව"යි කිවුය. බිසව් "ඒ වරය මා කැමති විටෙක ඇර ගනිමි"යි පසුව ගතයුතු කොට තබා තිබූය.

ඒ බිසවූ පුතණුවන් වැඩිවියට පැමිණි කල්හි රජ්ජුරුවන්ට කියන්නේ "ස්වාමීනි, නුඹවහන්සේ විසින් මාගේ පුතණුවන් උපන් දවස් වරයක් දෙනලදී. එසේ හෙයින් මාගේ පුතණුවන්ට රාජ්‍ය දුන මැනවැ"යි කිවුය. රජ්ජුරුවෝ ඒ අසා කියන්නෝ "මාගේ දරුවෝ දෙන්න මහත් වූ ගිනි කඳන් මෙන් බබලමින් ඇවිදිති. තොපගේ පුතණුවන්ට රාජ්‍යය දෙන්ට නොපිළිවනැ"යි ප්‍රතික්ෂේප කොට නැවත නැවතත් ඒ බිසවුන් තමන්ගේ පුතණුවන්ට රාජ්‍යය ඉල්වන්නා දැක "මෝ තොමෝ මාගේ

දරුවන්ට අනර්ථයක්, අවැඩක්, උපක්‍රමයක් කොට පියාදෝහෝ''යි සිතා පුතුන් දෙබෑයන්(සොහොයුරු දෙපුතුන්) සමීපයට කැඳවා මෙසේ කිවූය "එම්බා දරුවෙන,. මම සූර්ය කුමාරයන් උපන් ගමනේ උන්ට වරයක් දිනිමි. දැන් උන්ගේ මෑණියෝ රාජ්‍යය ඉල්වති, මම උන්ට රාජ්‍යය නොදෙනු කැමැත්තෙමි. ස්ත්‍රීහු නම් පාපියෝය. එසේ හෙයින් තොපට නපුරක් සිතාපූ නම් නපුරු වන්නේය. තොපි දැන් වලට වැද(වනයට ගොස්) මා ඇවෑමෙන් අවුත් තොප සන්තක මෙනුවර රාජ්‍යය කරවූ''යි කියා හඬා වැළප ඉස සිඹ සනසා යැවූය. ඔවුන් දෙදෙනා පිය රජ්ජුරුවන් වැඳ ප්‍රාසාදයෙන් බස්නාවුන් රාජංගනයේ(රජ මිදුලෙ) කෙළනා(සෙල්ලම් කරන) සූර්ය කුමාරයෝ දැක ඒ කාරණය දැන "මමත් දෙබෑයන් වහන්සේ හා සමග යෙමි''යි කියා කැටිවම නික්මුනාහුය. මෙසේ නික්ම ගොස් කුමාරවරු තුන්දෙනම හිමාලය වනයට යන්නාහුය. බෝධිසත්‍වයෝ මාර්ගයෙන් යන ගමණේ මගින් ඉවත්ව රුකක් මුල ඉඳ සූර්ය කුමාරයන්ට මෙසේ කීහ." මල සූර්ය කුමාරයෙනි, තෙල පෙනෙන විලට ගොස් නාපියා පැනුත් බී, පියුම් පතින්(නෙලුම් කොළයෙන්) අපට පැන් ගෙනෙව''යි කිවූය.

ඒ විල තෙමේ වෙසවුණු රජ්ජුරුවන්ගෙන් එක් දියරකුසකු විසින් වරම් ලබන ලද්දේය. වෙසමුණු රජ්ජුරුවෝත් ඕහට කියන්නෝ "දේවධර්මය දන්නා කෙනෙකුන් තබා(හැර) යම් අනික් කෙනෙක් මේ විලට බටුහු නම් ඔවුන් කන්න ලැබෙන්නේය. විලට නොබට කෙනෙකුන් කන්නට නොලැබෙන්නේය''යි කිවූය. එතැන් පටන් දියරකුසා යම් කෙනෙක් ඒ විලට බටුහු නම් ඔවුන් අතින් දේවධර්මය විචාරා යම් කෙනෙක් නොදිනිත් නම් ඔවුන් කන්නේය. ඉක්බිත්තෙන් සූර්ය කුමාරයෝ ඒ විලට ගොස් පරීක්ෂා නොකටම බටුවාහු ය. එකල්හි උදක රාක්‍ෂයා ඒ කුමාරයන් අල්වාගෙන "දේවධර්මය දනුදැ?''යි විචාළේය.

එකල්හි සූර්ය කුමාරයෝ කියන්නෝ "දේවධර්මය නම් චන්ද්‍ර - සූර්ය දෙදෙනා වේදැ''යි කිවූය. ඉක්බිත්තෙන් දියරකුසු ඕහට "තෙපි දේවධර්මය නොදනුව''යි කියා දියයට ගිල්වා තමා වසන්නාවූ ස්ථානයෙහි සිටවීය. බෝධිසත්‍වයෝත් සූර්ය කුමාරයන් ලස්වන්නා(පමාවෙනු) දැක චන්ද්‍ර කුමාරයන් යවූය. දියරකුසු චන්ද්‍ර කුමාරයන් අල්වාගෙන "දේවධර්මය දනුදැ?''යි විචාළෝය. "දනිමි, දේවධර්මය නම් සතරදිග වේදැ''යි චන්ද්‍ර කුමාරයෝ කිවූය. දියරකුසු "තෙපිත් දේවධර්මය නොදනුව''යි කියා උනුන් අල්වාගෙන ඒසේම දියයට සඟවා සිටුවූයේය.

බෝධිසත්‍වයෝ ඒ චන්ද්‍ර කුමාරයනුත් කල්යවා නොයන හෙයින් "එක්තරා අන්තරායෙක් විය යුතුය''යි තුමූ එතනට ගොස් දෙදෙනාම විලට බට පියවර සටහන් දැක "මේ විල රාකෂසයකු අධිගෘහිත විලක් උවමැනවැ''යි සිතා කඩුව උරයේ එල්වාගෙන, දුන්න නගා දුනුම්ට හීයලාගෙන(හීය යොදාගෙන) සිටියාහුය. දිය රකුසු බෝධිසත්‍වයන් දියට නොබස්නා දැක වල දඬු කපා ඇවිදිනා පුරුෂයෙකු මෙන් තමාගේ ස්වරූපය පාලා බෝධිසත්‍වයන්ට කියන්නේ "පින්වත් වූ පුරුෂය, තොපි මග ගමන් යාමෙන් මිරිකී ගියව, කුමක් හෙයින් මේ විලට බැස නාපියා පැන් බී නෙළුඹල හා නෙළුඹුදැලි කා මල් පැළඳ සැපසේ නොයව්දැ''යි කිවූය.

බෝධිසත්‍වයෝ ඔහු දැක සිතන්නාහු "මොහු යක්‍ෂයා විය යුතුය. මොහු විසින් මාගේ මල් දෙන්නා අල්ලා ගන්නා ලද්දෝ වනැ''යි සිතා "තෝ මාගේ මලුන් අල්වාගත්තෙහිදැ?''යි කිවූය. "එසේය මම ඇල්වූයෙමි'' කී කල්හි "කවර කාරණයකින්දැ''යි විචාරා "මම මේ විලට බට කෙනෙකුන් කන්ට ලබමි''යි කී කල්හි "කිමෙක්ද? තෝ සියල්ලවුන්ම කන්ට ලබන්නේහිදැ?''යි විචාරා "යමෙක් දේවධර්මය දනී නම් ඔහු හැර සෙස්සවුන් කන්ට ලබමි''යි කී කල්හි "තට දේවධර්මයෙන් ප්‍රයෝජන ඇද්දැ?''යි විචාළෝය. "එසේය, දේවධර්මයෙන් ප්‍රයෝජන ඇතැ''යි දියරකුසු කීය. "එසේ වීනම් මම තට දේවධර්මය කියමි'' කිවූය. එබස් අසා දියරකුසු "එසේ වීනම් කිවමැනව මම දේවධර්මය අසමි''යි කීය. බෝධිසත්‍වයෝ "මම තට දේවධර්මය කියමි, බල එකෙක් ඇත. කිලිටුව(අපිරිසිදුව) සිටි හෙයින් මදක් මැලියෙමි''යි කිවූය. උදාක රාක්‍ෂසයා බෝධිසත්‍වයන් නහවා පැන් පොවා මල් පලඳවා සුවඳ විලවුන් ගල්වා සරහන ලද මණ්ඩපයෙහි උතුම් වූ පර්‍ය්‍යඞ්කයක් අතුට දුනේනේය. මහබෝසතාණෝ ඒ පනවන ලද ආසන මස්තකයෙහි ඉඳ යක්‍ෂයා

පාමුල සිටුවාගෙන "එසේ වීනම් තෝ කන් යොමා සකස්කොට අසව"යි කියා දේවධර්මය කියන්නාහු මෙසේ කිවූය.

"මේ ලෝකයෙහි යම් කෙනෙක් භයින් හා ලජ්ජාවෙන් අකුශල ධර්මනුත් නොකළමනා අවශේෂ ලෝක චාරිත්‍රයනුත් දැන හැකිලෙන හෙයින් භය ලජ්ජා දෙකින් යුක්තව වාසය කෙරෙද්ද, කුශල ධර්මයෙහි ඇමකල්හිම බලවත්වූ ඇලුම් ඇත්තෝද, උතුම්වූ සත්පුරුෂ ගුණ ඇත්තෝද, එසේ වූ සත්‍වයන්ගේ ප්‍රවෘත්තිය(මේ අයුරින් පැවැත්ම) මේ ලෝකයෙහි දේවධර්ම නම්වේ"යි කියා ධර්මදේශනා කළෝය.

යක්ෂයා මේ ධර්මදේශනාව අසා ප්‍රසන්නවූ සිත් ඇතිව බෝධිසත්‍වයන්ට කියන්නේ "මම තොප කෙරෙහි පුසන්නයෙමි. ප්‍රසන්න වූ මම එක් මලණු කෙනෙකුන් තොපට දෙමි. කවුරුන් ගෙනෙම්දැ"යි කීය. ඒ අසා බෝධිසත්‍වයෝ "බාල මලණුවන් ගෙනෙව"යි කිවූය. දියරකුසු කියන්නේ "පණ්ඩිතයෙනි, තොපි උදක් දේවධර්මය දන්නා පමණෙක්මය, එපමණක් විනා ඒ ධර්මයෙහි තොප පවත්නේ නැතැ"යි කීය. "කවර කාරණයකින්දැ"යි කී කල්හි "වැඩිමහලු තැනැත්තන් තබා බාල තැනැත්තන් ගෙන්වන හෙයින්, තොප ජෙට්ඨාපචායන(වැඩිහිටියන් පිදීමේ) කර්මය නොකරන හෙයිනැ"යි කීය. එබස් අසා මහබෝසතාණෝ කියන්නෝ "එම්බල යක්ෂය, මම දේවධර්මයත් දනිමි, දේවධර්මයෙහිත් පවතිමි. අපි මේ වලට වදනමෝ මේ බාල මලණුවන් නිසා වනුම්හ. මුන් පිණිස අපගේ පියාණන් වහන්සේගේ අතින් මුන්ගේ මෑණියෝ රාජ්‍ය ඉල්වූය. අපගේ පියාණන් වහන්සේ ඒ වරය නොදී අප රකිනා නිසා වනයෙහි වසන්ට කීසේක. එබස් ඇසූ බාල මලණුවෝ නොරඳා අප හා සමග මේ වනයට අවූය. ඉදින් අපි ඒ කුමාරයන් වනයෙහි එක් යක්ෂයෙක් අනුභවකොට පීය යි කීමෝ නම් අප කීබස් අදහාගන්නා කෙනෙකු නැත. එසේ හෙයින් මම නින්දාවට භයින් බාල මලණුවන් ගෙන්වමි"යි කිවූය. එබස් අසා දියරකුසු සමාධිව (සතුටුව) "සාධු! සාධු! පණ්ඩිතයෙනි, තොපි දේවධර්මයත් දනුව, දේවධර්මයෙහිත් පවතුව"යි ප්‍රසන්නවූ සිත් ඇතිව බෝධිසත්‍වන්ට සාධුකාරදී දෙබෑයන්ව ගෙනවුත් පාවාදිණ.

එකල්හි බෝධිසත්‍වයෝ ඕහට අවවාද කරන්නෝ "යක්ෂය, තෝ පෙර කළ අකුශල කර්මයෙන් අනුන්ගේ වෙර ලේ මස් කන්නාවූ යක්ෂව උපන්නෙහිය. දැන් නැවතත් අකුසල්ම කෙරෙහි. නම් තා විසින් කරනලද අකුශල කර්මය නරකාදී සතර අපායෙන් තා මුදාලිය නොහෙන්නේය. එසේ හෙයින් මෙතැන් පටන් අකුසල් හැර කුසල් කරව"යි අවවාද කොට යක්ෂයා දමනයෙහි ලන්ට සමර්ථ වූයේය. මහබෝසතාණෝ යක්ෂයා දමනයෙහි ලාගෙන ඔහු විසින් කරනලද ආරක්ෂා ඇතිව එතැන්හිම වසන්නාහු. එක් දවසක් නැකැත් තරු බලා පියරජ්ජුරුවන් කාලක්‍රියා කළ නියාව දැන යක්ෂයා කැඳවාගෙන බරණැස්නුවරට ගොස් රාජ්‍යය ගෙන චන්ද්‍ර කුමාරයන්ට යුවරජ තනතුර හා සූර්ය කුමාරයන්ට සෙනෙවිරත් තනතුරදී යක්ෂයාට සිත්කළු තෙනක දේවාලයක් කරවා එතැන්හි ඔහු වස්වා නිරන්තරයෙන් බත් හා මල් පහන් සුවඳ විලවුන් ඕහට පළමුකොට පුදන පරිද්දෙන් සැලසූය. ඒ මහබෝසතාණෝ දැහැමෙන් රාජ්‍යය කොට කම්වූ පරිද්දෙන් මියපරලොව ගියෝය.

ශාස්තෲ වූ තිලෝගුරු බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා වදාරා චතුස්සත්‍යය ප්‍රකාශ කොට වදාළසේක. මේ චතුරාර්ය සත්‍යය ධර්මදේශනාවගේ කෙළවර ඒ බහුභාණ්ඩික භික්ෂූන් වහන්සේ සෝවාන් පෙලෙහි පිහිටිසේක. බුදුරජාණන් වහන්සේ අතීත කථාවත් වර්ථමාන කථාවත් දෙක එක්කොට සන්ධි ගළපා මේ 'දේවධර්ම ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

"එසමයෙහි උදක රාක්ෂසයා නම් දැන් මේ බහුභාණ්ඩික මහණය. සූර්යය කුමාරයෝ නම් ආනන්ද ස්ථවිරයෝය. චන්ද්‍ර කුමාරයෝ නම් ශාරිපුත්‍ර ස්ථවිරයෝය, මහිංසාසක කුමාරයෝ නම් තිලෝගුරු සම්‍යක් සම්බුදුරජ වූ මම ම වේදැ"යි තමන් වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

007. කට්ඨහාරී ජාතකය

තවද එක් සමයෙක්හි සකල ලොකානන්දකරවූ(මුළු ලොවම සතුටු කරන්නා වූ) බුදුරජාණන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසනසේක්, වාසභ ක්‍ෂත්‍රියාවන්ගේ කථාව අරභයා මේ ජාතකය වදාළ සේක.

මෙම වර්ථමාන කථාව දොළොස් වැනි නිපාතයෙහිවූ 'භද්‍රශාල ජාතකයෙ'හි මතු පහළවන්නේය. ඒ වාසභ ක්‍ෂත්‍රියාවෝ වනාහී මහානාම නම් ශාක්‍ය රජ්ජුරුවන්ගේ දුවණියෝය. නාගමුණ්ඩා නම් දාසියගේ කුස පිළිසිඳ ගත්තාය. කොසොල් රජ්ජුරුවන්ට අගමෙහෙසුන් වූවාය. ඕ තොමෝ රජ හට ප්‍රිය වූ පුත්‍රයෙක් වැදුවාය. කොසොල් රජ වනාහි වාසභ ක්‍ෂියාවන්ගේ දාසිභාවය පසුව දැන ස්ථානාන්තරයෙන් (අගමෙහෙසුන් තනතුරෙන්) පිරිහෙලුවේය. විඩූඩභ නම් පුත්‍රයාගේ ද ස්ථානන්තරය පිරිහෙලුවේය. ඔහු දෙදෙනාම රජගෙය ඇතුළත ම වසන්නාහ.

බුදුරජාණන් වහන්සේ ඒ කාරණය දැන වදාරා පෙරවරු පන්සියයක් භික්‍ෂූන් පිරිවරා රජගෙට වැඩ පනවන ලද ආසනයෙහි වැඩහිඳ "මහරජ, වාසභ ක්‍ෂත්‍රියාවෝ කොයිදැ?"යි වදාළසේක. කොසොල් රජ්ජුරුවෝ ඒ කාරණය දැන්වූයේය. "මහරජ, වාසභ ක්‍ෂත්‍රියාවෝ කවරක්හුගේ දුවණියෝදැ?"යි විචාළ කල්හි "ස්වාමීන් වහන්ස, මහානාම නම් රජහුගේයැ"යි කීසේක. "කවරක්හු නිසා ආයේදැ?"යි වදාළ කල්හි "ස්වාමීන් වහන්ස, මා නිසාය"යි කීවෝය. "මහරජ, වාසභ ක්‍ෂත්‍රියාවෝ රජහුගේ දුවණියෝය. රජහු නිසාම අවුය. රජහු නිසාම පුත්‍රයෙක් ලද්දීය. ඒ පුත්‍ර තෙම කවර කාරණයකින් පියාණන් අයිති රාජ්‍යයට හිමි නොවන්නේද? පූර්ව කාලයේදී රජදරුවෝ මොහොතක් කල් එක්ව වාසය කළාවූ දරුකැටියාගේ(දර කඩන ගැහැණියගේ) බඩෙහි උපන්නාහු පුත්‍රයෙකු ලැබ ඒ පුත්‍රයාට රාජ්‍ය දුන්නාහුය"යි වදාළ කල්හි කොසොල් රජ තෙම ඒ කාරණය පහල කරන පිණිස භාග්‍යවතුන් වහන්සේට යාච්ඤා කළේය. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ භවයෙන් වැසි තිබූ කාරණය ප්‍රකාශ කොට වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස්නුවර රාජ්‍යය කරන්නාහු බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙක් මහත් වූ පිරිවරින් උයනට ගොස් එහි පුෂ්ප ඵල ලෝභයෙන් හැසිරෙනසේක් උයන් වන ලැහැබෙහි ගායනා කොට දර නෙලන්නාවූ එක් ස්ත්‍රියක දැක පිළිබඳ සිත් ඇතිව තෘෂ්ණාසන්ථවය කළෝය.(කාමාසාවෙන් මෛථුන්දම් සේවනය කළේය) එකෙණෙහිම අප මහබෝධිසත්‍වයන් වහන්සේ ඒ ස්ත්‍රියගේ බඩෙහිම පිළිබඳගත්සේක. එකෙණෙහිම ඇගේ බඩ වීදුරු(දියමන්ති) පුරනවන ලද්දක් මෙන් ගරුවූ කුක්‍ෂිය වූයේය(බඩ බරවූයේය). ඒ ස්ත්‍රිය ගැබ පිහිටි බව දැන "මහරජ මගේ ගර්භය පිහිටියේයැ"යි කීවාය. එකල්හි ඒ රජතෙම අංගුෂ්ඨ මුද්‍රිකාව(ඇඟිලි මුද්ද) දී "ඉදින් දුවණිකෙනෙක් වූ නම් මේ අංගුෂ්ඨ මුද්‍රිකාව විකුට පෝෂ්‍ය කරව, ඉදින් පුත්‍රයෙක් වීනම් මුද්‍රිකාව හා සමග මාගේ සමීපයට ගෙන එව"යි කියා වැඩි සේක. ඒ ස්ත්‍රිද ගර්භය මුහුකුරන ලද්දී බෝධිසත්‍වයන් වහන්සේ වැදුවාය. ඒ අප මහබෝධිසත්‍වයන් වහන්සේ ඔබ මොබ හැසිරෙන කල්හි කෙළිමඩුල්ලෙහි(සෙල්ලම් පිටියෙ) ළදරුවෝ උන්වහන්සේට මෙසේ කියන්නාහු "පියාණන් නැත්තාහු විසින් පහරණ ලදුම්හ"යි කියන්නාහුය. ඒ අසා බෝධිසත්‍වයන් වහන්සේ මෑණියන් සමීපයට ගොස් "මෑණියනි, මාගේ පියාණෝ කව්දැ?"යි විචාළසේක. "පුත්‍රය, තෙපි බරණැස් රජහුගේ පුත්‍රයකැ"යි කීවාය. "මෑණියනි, කිසි සලකුණක් නැත්තේදැ?"යි විචාළසේක. "පුත්‍රය, රජ්ජුරුවෝ මේ මුද්‍රිකාව දී ඉදින් දුවණි කෙනෙක් වීනම් මේ මුද්‍රිකාව විකුට පෝෂ්‍ය කරව, ඉදින් පුත්‍රයෙක් වීනම් මේ මුද්‍රිකාව හා සමග ගෙනෙවයි කියා ගියසේක්යැ"යි කීවාය.

"මෑණියනි, එසේ කල්හි කවර කාරණයකින් මා පියාණන්ගේ සමීපයට කැඳවාගෙන නොයන්නෙදැ?"යි කීසේක. ඒ ස්ත්‍රී අප බෝසතාණන්ගේ අධ්‍යාශය(අදහස) දැන රාජවාස භවනද්වාරයට ගොස් රජහට කීවාය. රජහු විසින් කැඳවනු ලබන්නේ රජගෙට වැද රජහට වැඳ "මහරජ්ජුරුවන් වහන්සේ නුඹ වහන්සේගේ පුත්‍රයකැ"යි කීවාය. රජ්ජුරුවෝද දන්නා සේක්ම(දන්නා නමුදු) පර්ෂද්(පිරිස) මැද ලැජ්ජාවෙන් "මාගේ පුත්‍රයෙක් නොවෙයි" කීසේක. "මහරජ්ජුරුවන් වහන්ස, නුඹවහන්සේගේ මේ මුද්‍රිකාව මේ දැන ගණුව"යි කීවාය. "මේ ද මාගේ මුද්‍රිකාවක් නොවෙයි" කීසේක. "මහරජ්ජුරුවන් වහන්සේ, දැන් සත්‍ය හැර මට අනෙක් සාක්‍ෂ්‍යයෙක් නැත්තේය. මේ ළදරු තෙම නුඹවහන්සේ නිසා උපන්නේ වීනම් අහස්හි සිටවයි,

ඉදින් එලෙස නොවුයේ වීනම් බිම හී මරණයට පැමිණේව"යි කියා බෝධිසත්‍වයාණන් වහන්සේගේ පාදද්වන්දය(දෙපා) අල්වාගෙන අහස්හි දැමුවාය. අප මහබෝධිසතාණන් වහන්සේ අහස්හි පලක් බැඳ හුන්සේක්(අරමිනිය ගොතාගෙන වැඩහිඳ) මිහිරි වූ කට හඬින් පිය මහරජු හට බණ වදාරණ සේක් මෙසේ වදාළසේක "මහරජ, මම නුඹවහන්සේගේ ආත්මජ පුත්‍රයෙක්මි(අනුජාත පුතෙක් වෙමි). ජනප්‍රධාන වූ මහරජ, නුඹවහන්සේ මා ආරක්‍ෂා කොට වදාළමැනව. මහරජ්පුරුවන් වහන්ස, හස්ති බන්ධ, අස්ස බන්ධාදීවූ(ඇතුන් අසුන් ආදීන් බලන) මනුෂ්‍යයන්ද හසත්‍යශවාදී වූ තිරශ්චීන සත්‍වයන්ද(ඇත් අස් ආදී තිරිසන් සතුන්ද) රක්‍ෂා කරණසේක්, ස්වකීය පුත්‍රවූ මා රක්‍ෂා නොකරනසේක් දැ"යි නින්දා කිරීමෙන් හා අනුග්‍රහ කිරීමෙන් මෙසේ වදාළසේක.

අහස්හි හිඳ මෙසේ ධර්‍මදේශනා කරන්නා වූ බෝධිසත්‍වයන් වහන්සේගේ ධර්‍මය අසා "පුත්‍රය, මෙසේ වර(නරුණු මෙසේ හෙයින්) මම්ම පෝෂ්‍යා කරමි"යි කියා අත දිගුකළ සේක. අනෙකුත් සත්‍වයෝ දහස් ගණන් අත් දිගු කළාහුය. බෝධිසත්‍වයන් වහන්සේ අනෙක් කෙනෙකුගේ අතට නොබැස රජහුගේ අතටම බැස ඇකයෙහි උන්සේක. රජ්පුරුවෝ අප මහබෝධිසත්‍වයාණන් වහන්සේට යුව රාජ්‍යය දෙවුසේක. මැණියන් වහන්සේ අගමෙහෙසි කළසේක. බෝධිසත්‍වයන් වහන්සේ රජහු ඇවෑමෙන් 'කාෂ්ටවාහන" නම් රජව, දැහමෙන් සෙමෙන් රාජ්‍ය කොට කම් වූ පරිද්දෙන් මිය පරලොව ගියසේක.

ශාස්තෘවූ බුදුරජාණන් වහන්සේ කොසොල් රජහට මේ ජාතක ධර්‍මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා වදාරා අතීත කථාව හා වර්ථමාන කථාව දක්වා පූර්‍වාපර සන්ධි ගලපා මේ 'කට්ඨහාරි ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

එසමයෙහි මැණියෝ නම් දැන් මහාමයා දේවිය. පියාණෝ නම් සුදොවුන් මහරජාණෝය. කාෂ්ටවාහන නම් රජව උපන්නෙම් තිලෝගුරු සම්‍යක් සම්බුදුරජු වූ මම්ම වෙම්දැ"යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

008. ගාමණී ජාතකය

තවද එක් සමයෙක්හි සනරාමර ලෝකගුරු වූ(දෙවි මිනිසුන් සහිත ලෝකයාට ගුරු වූ) බුදුරජාණන් වහන්සේ දෙව්රම් වෙහෙර වැඩ වසන සේක් පසුබට වීර්‍යය ඇති භික්‍ෂූන් කෙනෙකුන් අරඹයා මේ ජාතකය වදාළසේක.

මේ ජාතකයේ වර්ථමාන කථාවත් අතීත කථාවත් එකොළොස් වැනි නිපාතයෙහි වූ 'සංවර' ජාතකයෙහි මතු පහල වන්නීය.

ගාමිණී කුමාරතෙම බෝධිසත්‍වයන් වහන්සේගේ අවවාදයෙහි පිහිටා ජ්‍යෙෂ්ඨභ්‍රාතෘවූ(වැඩි මහලු සොහොයුරන් වූ) කුමාරවරුන් සියයකට බාලව සියයක් පමණ භ්‍රාතෘන් පිරිවරා ධවලච්ඡත්‍රයාගේ(සුදු කුඩය) යට උතුම් ආසනයෙහි හුන්සේක් "තමාගේ ඓශ්වර්‍ය්‍ය සම්පත්තිය අපගේ අචාරීන් වහන්සේ සන්තකය"යි සතුටුව ප්‍රීතිවාක්‍ය පවත්වන සේක් "නුවණැත්තවුන්ගේ අවවාදයෙහි සිට තුරිත(ඉක්මන්) නොව උපාය ක්‍රමයෙන් කර්මාන්තයෙහි ප්‍රයුක්තයනට(යෙදුනවුන්ට) ප්‍රාර්ථිත වූ(පතන ලද්දාවූ) ප්‍රයොජනයෙහි ආසාව සමෘද්ධ වේමය. දානාර්ථ, ප්‍රියවචන, සමානාත්මතායයි(දීම, යහපත පිණිස ක්‍රියා කිරීම, යහපත් වචනය, අන්‍යයන්ද තමන් හා සමසේ සැලකීම) කියනලද බ්‍රහ්මචර්‍ය්‍යාව මූලික වූ සමාපත්තීන් ද මුහුකුරා සිටි බැවින් පරිපක්වූ(මුහුකුරා ගිය) බ්‍රහ්මචර්‍ය්‍යාව ඇතිවීමි. ගාමණී කුමාරය, මෙසේ දැන ගනුවයි කියා තමන් සර්‍වජන ජ්‍යෙෂ්ඨ බැවින් ආත්ම ද්වි යකොට(සියලු දෙනාට නායක බැවින් තමා දෙවෙනියාකොට සිතා) තමන්ට ආමන්ත්‍රණයකොට 'ආචාරීන්' වහන්සේ නිසා බෑයන් සියයක් ඉක්මවා මේ මහා රාජ්‍යයට පැමිණියෙමි"යි ප්‍රීති වාක්‍ය පැවැත්වූ සේක.

ගාමිණී කුමාරයන් රාජ්‍යයට පැමිණි සත් අට දවසක් ඇවෑමෙන් සියලු භ්‍රාතෘ වූ කුමාරවරහු තමන් වසන තැනට ගියාහුය. ගාමිණී මහරජතෙම දැහැමෙන් රාජ්‍යය කොට කම්වූ පරිද්දෙන් මිය පරලොව ගියේය. බෝධිසත්‍වයන් වහන්සේද දානාදී පින්කම්කොට කම්වූ පරිද්දෙන් මියපරලොව

ගියසේක. ශාස්තෘ වූ බුදුරාජාණන් වහන්සේ මේ ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා වදාරා චතුස්සත්‍යය ප්‍රකාශකොට වදාළසේක. චතුස්සත්‍යයාගේ අවසානයෙහි පසුබට වීර්‍ය්‍ය ඇති භික්ෂූන් වහන්සේ අරහත් ඵලයෙහි පිහිටිසේක.

බුදුරජාණන් වහන්සේ අතීත කථාව හා වර්ථමාන කථාව ගෙනහැර දක්වා වදාරා පූර්වාපර සන්ධි ගලපා මේ 'ගාමිණී ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

009. මඛාදෙව ජාතකය

තවද එක් සමයෙක්හි සර්වලෝකෙකාදීපායමාන වූ(මුළු ලොවට එකම පහනක් වැනිවූ) තිලෝගුරු බුදුරජාණන් වහන්සේ සැවැත්නුවර නිසා ජේතවන මහාවිහාරයෙහි වාසය කරණසේක් මහබිනික්මන් (පැවිදිව නිවන්සුව සොයනු පිණිස ගිහිගෙය හැරයාම) අරභයා මේ ජාතකය වදාළසේක.

එක් සමයෙක්හි භික්ෂූ වහන්සේ සර්ඥයන් වහන්සේ මහබිනික්මන් වර්ණනා කොට කොට උන්සේක. එකල්හි සර්ඥයන් වහන්සේ දම්සභා මණ්ඩපයට අවුත් බුද්ධාසන මස්තකයෙහි වැඩහුන්සේක් භික්ෂූ වහන්සේට ආමන්ත්‍රණය කොට "මහණෙනි, දැන් කිනම් කථාවකින් යුක්තව උනුද? කිනම් කථාවක් දැන් තොපට අඩාලවීදැ"යි(කොට නිමකළ නොහැකි වීදැයි" වදාරා "ස්වාමීනි, අනික් කථාවකින් යුක්තව උනුමෝ නොවම්හ, නුඹවහන්සේගේ මහබිනික්මන් වර්ණනා කොට කොට උනුම්හ"යි කී කල්හි "මහණෙනි, සර්ඥයන් වහන්සේ නික්මුනේ දැන් මතු නොවෙයි, පළමුත් නික්මුනේවේදැ"යි වදාළසේක. භික්ෂූ වහන්සේ ඒ අර්ථය ප්‍රකාශ කරනු සඳහා සර්ඥයන් වහන්සේට ආරාධනා කළසේක. භාග්‍යවත්වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ භාවාන්තරප්‍රච්ඡන්න වූ(අතුරු භවයෙන් වැසුණු) කාරණය ප්‍රකාශකොට වදාළසේක.

යටගිය දවස විදෙහ රාජ්‍යයෙහි මියුලුනුවර මඛාදේව නම් රජ්ජුරු කෙනෙක් දශරාජ ධර්මයෙන් අකොපාපකොට(කඩ නොකට) සර්ධර්මිෂ්ඨව රාජ්‍යය කරන්නාහුය. ඒ රජ්ජුරුවෝ සුවාසුදහසක්(අසුහාර දහසක්) අවුරුදු කුමාර ක්‍රීඩා කොට, සුවාසුදහසක් අවුරුදු යුවරජකම් කොට, සුවාසුදහසක් අවුරුදු එකරාජ්‍ය කොට බොහෝකල් යවා එක් දවසක් කපුවාට බණවා(කරණවැමියාට කථාකොට) කියන්නාහු "යහළු කපුව, යම් දවසක් මා ඉස නරකෙසක්(ඉදුනු කෙසක්) දුටුයේ වීනම් එදවස් මට කියව"යි කිවුය. කපුවාත් බොහෝ කලයක් යවා එක් දවසක් රජ්ජුරුවන්ගේ අඳුන්වන් කෙස් අතුරේ(කළු කෙස් අතර) තුබූ එකම නරකෙසක් දැක "රජ්ජුරුවන් වහන්ස, කෙස් අතුරේ නරකෙන්දක් පෙණෙන්නේය"යි කීය. "එසේ වීනම් සබඳ කපුව, නරකෙස උදුරා මා අත්ලෙහි තබව"යි කී කල්හි රන් අඬුවෙන් නරකෙස උදුරා රජ්ජුරුවන් අත්ලෙහි තැබීය. එසමයෙහි රජ්ජුරුවන්ට සූවාසුදහසක් අවුරුදු ඉතිරිව සිටියේය. එසේ වී නමුත් නරකෙස දැකලාම "මෘත්‍යු රාජයා ඇවිත්(මරණය පැමිණ) සමීපයෙහි සිටියාක් මෙන්ද තමන් ගිනිගත් පන්සලකට වන්නාක් මෙන්දැ"යි සිතමින් සංවේගයට පැමිණ තුමූ තමන්ට අවවාද කරන්නාහු "අඥානවූ මඛාදේවයෙනි, ඉස නර නැගෙන තුරුත් කෙලෙසුන් ඇරපිය නුහුණුවාහුද?(හිසකෙස් සුදුවන තුරුත් කෙලෙස් දුරුකරගත නොහැකිවීද?) තොපසේ වූ අඥානයෝ නැතැ"යි තමන්ටම නින්දා කළාහුය.

මෙසේ රජ්ජුරුවන්ට නරකෙස් පහළ වූ නියාව කල්පනා කරත් කරත් අභ්‍යන්තරයෙහි දාහ වැදගත. සකල ශරීරයෙන් ඩා වැගිරෙන්ට පටන් ගත්තේය. එවේලෙහි රජ්ජුරුවෝ "අදම නික්ම මහණදම් කරන්නට වටනේය"යි කපුවාට ලක්‍ෂයක් වස්තු උපදනා ගම්වරයක් දී ප්‍රධාන පුත්‍ර වූ රාජ්‍ය කුමාරයන් කැඳවා "පුත, මා ඉස නරකෙසක් පහළවිය. එසේ හෙයින් මම මහලුව ගියෙමි, මා විසින් මනුෂ්‍ය ලෝකයෙහි අනුභව කළමනා සම්පතුන් අනුභව කරන ලද්දේය, දැන් දිව්‍ය සම්පතුන් අනුභව කරන්නාව කැමැත්තෙමි, එසේ හෙයින් මහණ වන්නට දැන්ම මට කල්

වන්නේය, තෙපි මේ රාජ්‍යය පාවා ගනුව, මම මහණව මඛාදේව නම් අඹ උයනේ වැස මහණදම් කෙරෙමි''යි කිවූය.

මෙසේ මහණ වනු කැමැත්තාවූ රජ්ජුරුවන් කරා අමාත්‍යයෝ එළඹ ''ස්වාමීනි, නුඹවහන්සේ කවර කාරණයකින් මහණවන සේක්දැ''යි විචාළෝය. රජ්ජුරුවෝ නරකෙස අතින්ගෙන අමාත්‍යායන්ට තමන් මහණවන කාරණය කියන්නාහු ''ප්‍රථම වයසය, මධ්‍යම වයසය, පශ්චිම වයසය යි කියනලද තුන් වයසම නසන හෙයින් වයස පැහැර ගන්නා වූ මේ නරකෙස මාගේ හිස අටගත්තේය. හිස නරකෙස් අටගත් විටම මරණය අවුත් නළල්තෙලෙහි සිටියා නම් වෙයි. නරකෙස් නම් යමරජ්ජුරුවන්ගෙන් එවූ දේවදූතයන් වැන්නෝය. එසේ හෙයින් අදම මට මහණවන්නට කල් වන්නේය''යි අමාත්‍යයන්ට කියා එදවස්ම රාජ්‍ය හැර ඍෂිප්‍රව්‍රජ්‍යාවෙන් පැවැදිව මඛාදේව නම් අඹ උයනේ වෙසෙමින් සුවාසූදහසක් අවුරුදු මුළුල්ලේහි මෛත්‍රිය, කරුණා, මුදිතා, උපේක්ඛා යයි කියනලද චතුර්විධ බ්‍රහ්මවිහාර භාවනාකොට(සිවු වැදෑරුම් උතුම් විහරණ වඩා) නොපිරිහුණාවූ ධ්‍යානයෙන් ගොස් බ්‍රහ්ම ලෝකයෙහි ඉපිද නැවත එයින් චුතව අවුත් මියුළු නුවර ඉපිද පසුබස්නාවූ තමන්ගේ වංශය ගලපා(පිරිහෙන්නාවූ තමන්ගේ වංශය රැකදී) එම අඹ උයනෙහි මහණව බ්‍රහ්ම විහාර භාවනාකොට නැවත බ්‍රහ්ම ලෝකයෙහි උපන්නාහුය.

ශාසතෘ වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ ''මහණෙනි, සර්‍වඥයන් මහබිනික්මන් නික්මුණේ දැන්මතු නොවෙයි, පෙරත් නික්මුණේම වේදැ''යි මේ ධර්‍මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා වදාරා චතුරාර්‍ය්‍ය සත්‍යය ප්‍රකාශ කළසේක. චතුස්සත්‍යය ධර්‍මදේශනාවගේ කෙළවර ඒ භික්‍ෂූන් වහන්සේ අතුරෙන් සමහර කෙනෙකුන් වහන්සේ සෝවාන් ඵලයෙහි පිහිටිසේක. සමහර කෙනෙකුන් වහන්සේ සකෘදාගාමී ඵලයෙහි පිහිටිසේක. සමහර කෙනෙකුන් වහන්සේ අනාගාමී ඵලයෙහි පිහිටිසේක. මෙසේ බුදුරජාණන් වහන්සේ අතීත කථාවත් වර්ථමාන කථාවත් දෙක එක්කොට සන්ධි ගලපා මේ 'මඛාදේව ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

''එසමයෙහි කපුවා නම් දැන් මේ ආනන්ද ස්ථවිරයෝය. එසමයෙහි ප්‍රධාන පුත්‍ර නම් දැන් මේ රාහුල ස්ථිවිරයෝය. එසමයෙහි මඛාදේව රජ්ජුරුවෝ නම් තිලෝගුරු සම්‍යයක් සම්බුදු රජු වූ මම්ම වේදැ''යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

010. සුඛවිහාරි ජාතකය

තවද එක් සමයෙක්හි තුන්ලොවට නැගු ප්‍රදීපයක් වැන්නාවූ(දැල්වූ පහනක් වැනිවූ) සර්‍වඥයන් වහන්සේ අනුපිය නම් නුවර ආශ්‍රයකොට අනුපිය නම් අඹ වනයෙහි වැඩවසනසේක් සුඛවිහාරී වූ(පැවිදි සැපයෙන් කල් ගෙවන්නාවූ) භද්දිය ස්ථවිරයන් වහන්සේ අරඹයා මේ ජාතකය වදාළසේක.

සුඛවිහාරී වූ භද්දිය ස්ථිවිරයන් වහන්සේ ක්ෂත්‍රිය රාජකුමාරවරුන් සදෙනාගේ සමාගමයෙහි උපාලි ස්ථවිරයෙන් වහනසේ සත්වැනි කොට පැවිදි වූසේක. ඔහුන් අතුරින් භද්දිය ස්ථවිරයෙන් වහන්සේය, කිම්බිල ස්ථවිරයන් වහන්සේය, භගු ස්ථවිරයන් වහන්සේය, උපාලි ස්ථවිරයන් වහන්සේය, යන සතර දෙනා වහන්සේ රහත් වූසේක. ආනන්ද ස්ථවිරයන් වහන්සේ සෝවාන් වූසේක. අනුරුද්ධ ස්ථිවිරයන් වහන්සේ දිවැස් ලත්සේක. දෙව්දත් ස්ථවිරයන් වහන්සේ ධ්‍යානලාභී වූසේක. ක්ෂත්‍රිය රාජ කුමාරවරුන් සදෙනාගේ කථාව අනුපිය නුවර දක්වා ඛණ්ඩහාල ජාතකයෙහි මතු ප්‍රකශ වන්නේය.

ආයුෂ්මත් භද්දිය ස්ථවිරයන් වහන්සේ වනාහි රජවූ කල්හි තමන් රක්‍ෂා කරනසේක් රක්‍ෂාවට විධාන කිරීමද පළමුකොට බොහෝ ආරක්‍ෂාවෙන් රක්‍ෂා කරන ලදුව මතුමහල් තලයෙහි මහ යහන්හි ඔබ්නොබ පෙරෙලෙමින් සයන කරන්නාවූ තමනට භය පැමිණීමද දැන් අරහත්ඵලයට පැමිණ අරණ්‍යාදී වූ යම් කිසි තැනෙක්හි හැසිරෙනසේක් තමාට පහ වූ බය ඇති බවද දක්නාසේක් ''ඉතා සැපය''යි කිය කියා ප්‍රීති වාක්‍ය පවත්වන සේක. ඒ අසා භික්‍ෂූ වහන්සේලා ''ආයුෂ්මත් වූ භද්දිය ස්ථවිරියන් වහන්සේ අරහතත්‍වය ප්‍රකාශ කරනසේකැ''යි(තමා රහත්වූ බව ප්‍රකාශ කරතියි) කියා සර්‍වඥයන් වහන්සේට දැන්වූවාහුය. සර්‍වඥයන් වහන්සේ භික්‍ෂූ වහන්සේලාට වදාරනසේක්

“මහණෙනි, භද්දිය ස්ථිවිරයෝ සැපවිහාරිවූවෝ(සැපයේ වාසය කළෝ) දැන්මතු නොවෙති, පෙරත් සැපවිහාරිවූහ”යි වදාරා භික්ෂූන් විසින් ඒ කාරණය ප්‍රකාශ කරනු පිණිස යාඥා කල කල්හි සර්වඥයන් වහන්සේ භවයෙන් වැසී තුබුනු ප්‍රකාශකොට වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරුකෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන කල්හි අප මහා බෝධිසත්‍වයන් වහන්සේ ප්‍රසිද්ධවූ බ්‍රාහ්මණ මහාසාර කුලයෙක්හි ඉපද වැඩිවයසට පැමිණ වස්තුකාම, කෙලශකාමයෙහි(කාම වස්තුවල හා ඒවා නිසා උපදිනා කිළිටි අදහස්වල) ආදීනවද මහබිනික්මන් නික්මීමෙහි(කාම වස්තුන්ගෙන් ඈත්වීමෙහි) ආනිසංස ද දැක වස්තුකාම ක්ලේශකාම හැර හිමාල වනයට වැද ඍෂිප්‍රව්‍රජ්‍යාවෙන්(තවුස් පැවිද්දෙන්) පැවිදිව අෂ්ටසමාපත්ති(රූපාවචර ධ්‍යාන සතර හා අරූපාවචර ධ්‍යාන සතර යන අට) උපදවා වාසය කරනසේක. උන්වහන්සේට මහත් පිරිවර වූයේය. පන්සියයක් පමණ තපස්වීහූ වූවාහුය. අප මහබෝසත්ණන් වහන්සේ වර්ෂා කාලයෙහි හිමාලයෙන් නික්ම තපස්වී සමූහයා විසින් පිරිවරණ ලදුව ගම් නියම්ගම් ආදීයෙහි සැරිසරා වඩනාසේක් බරණැස් නුවරට පැමිණ රජුහු නිසා (රජුගේ ආරාධනාවෙන්) රාජෝද්‍යානයෙහි වාසය කළසේක. එතැන්හි වැසි සාර මස වාසයකොට රජහට දැන් වූසේක. ඉක්බිත්තෙන් රජ්ජුරුවෝ බෝධිසත්‍වයන් වහන්සේට කියනසේක් “ස්වාමීන්වහන්ස, නුඹවහන්සේ වෘද්ධසේක(මහළුය). හිමාලය වනයට යාමෙන් නුඹවහන්සේට කවර ප්‍රයෝජනයක්ද? අතවැස්සන් හිමාලය වනයට යවා මෙතැන්හිම වාසය කරව”යි කීයේය. බෝධිසත්‍වයන් වහන්සේ ප්‍රධාන අතවැසි තපස්වීන් වහන්සේට පන්සියයක් තපස්විවරුන් භාරකොට “තෙපි යව, මේ තපස්විවරුන් හා සමග හිමාලය වනයෙහි එතැන්හිම වාසය කරව, මම මෙතැනම වාසය කරමි”යි කිවූය.

බෝධිසත්‍වයන් වහන්සේගේ ප්‍රධාන අතවැසි තපස්වීන් වහන්සේ රාජ තපස්වීන් වහන්සේය. මහත් රාජ්‍යයක් හැර පැවැදිව කිසුණු පිරියම්(කසින අරමුණක් ගෙන කරන භාවනාව) කොට අෂ්ටසමාපත්තිලාභීව වසනසේක්, සෙසු තපස්වීන් හා සමග හිමාලය වනයෙහි වසනසේක්, එක් දවසක් ආචාරීන් වහන්සේ දක්නා කැමතිව ඒ තපස්විවරුයන්ට ආමන්ත්‍රණය කොට “තෙපි උකටලී නොව (කළකිරීමට නො පැමිණ) මෙතැන්හිම වාසය කරව, මම ආචාරීන් වහන්සේට නමස්කාරකොට එන්නෙමි”යි කියා ආචාරීන් වහන්සේගේ සමීපයට ගොස් නමස්කාරකොට පිළිසඳර කථාකොට එක් මැඩිලිපතක්(කොළ ඇතිරිල්ලක්) අතුට ආචාරීන් වහන්සේගේ සමීපයෙහිම උන්සේක. එවෙලෙහි බරණැස් රජ්ජුරුවෝ “තපස්වීන් වහන්සේ දකිමි”යි කියා උයනට ගොස් නමස්කාරකොට එකත්පසෙක්හි හුන්සේක. අතවැසි තපස්වීන් වහන්සේ රජ්ජුරුවන් දැකත් නොම නැගී සිටිසේක්ම හුන්සේක්ම(නොනැගිට හුන් අයුරින්ම ඉඳ) වනාහි “ඉතා සැපය ඉතා සැපය”යි කියා ප්‍රීති වාක්‍ය පැවැත්වූසේක.

රජතෙම සිතනුයේ “මේ තපස්වීන් වහන්සේ මා දැකත් නැගී නොසිටිසේකැ”යි අසන්තෝෂව බෝධිසත්‍වයන් වහන්සේට කියනසේක් “ස්වාමීන්වහන්ස, මේ තපස්වීන් වහන්සේ කැමති පරිද්දෙන් ආහාරය අනුභව කළසේක් ද? ප්‍රීති වාක්‍ය පවත්වනසේක් සැප සෙයාාව ම කරණසේකැ”යි කීයේය. “මහරජ, මේ තපස්වීන් වහන්සේ දැන් “මම පෙර ගිහි කල්හි රජශ්‍රී අනුභව කරන්නෙම් ආයුධ ගත් අත් ඇති බොහෝ සේනාව විසින් රාක්ෂා කරණු ලබන්නේම් මෙබඳු සැපයක් නොලද්දෙමි” කියා තමාගේ ප්‍රව්‍රජ්‍යා සැපය, ධ්‍යාන සැපය අරභයා මේ ප්‍රීති වාක්‍ය පැවැත්වූයේය”යි වදාළසේක.

මෙසේද කියා බෝධිසත්‍වයන් වහන්සේ රජහට ධර්මදේශනා කොට වදාළසේක.

“යම් පුද්ගලයක්හු සෙසු බොහෝ පුද්ගලයෝ රක්‍ෂා නොකරෙද්ද? යමෙක් සෙසු බොහෝ සත්‍වයන් රක්‍ෂා නොකෙරේද? මහරජ, ඒ පුද්ගලයා වස්තුකාම, කේල්ශකාමයෙහි අපේක්‍ෂාවක් නැතිව හුදකලාව කායවිවේක, චිත්තවිවේක සැපයෙන් යුක්තව සයනය කරන්නේය. හුදෙක් සයනය කරන්නේම නොවෙයි, මෙබඳු පුද්ගලතෙම සැපසේ යන්නේය, සැපසේ සිටින්නේය, සැපසේ හිඳින්නේය, සැපසේ හෝනේය. සියලු ඊර්යාපථයෙහි(ඉරියව්වල) සැපසේ කල්යවන්නේ. මහරජ, තෘෂ්ණාව නැත්තාවූ පුද්ගලතෙම සැපසේ වාසය කරන්නේය”යි වදාළසේක.

රජ්ජුරුවෝ බෝධිසත්‍වයන්ගේ ධර්‍මදේශනාව අසා තුටුපහටු සිත් ඇතිව නමස්කාරකොට වාසභවනයට ගියසේක. අතවැසි තපස්වීන් වහන්සේද ආචාරීන් වහන්සේට වැඳ හිමාලය වනයට වැඩිසේක. බෝධිසත්‍වයන් වහන්සේ වනාහි එතැන්හිම වාසය කරනසේක් නොපිරිහුන් ධ්‍යානයෙන් යුක්තව කාලක්‍රියා කොට බ්‍රහ්ම ලෝකයෙහි උපන්සේක. ශාස්තෘවූ බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ දම්දෙසුන් ගෙනහැර දක්වා අතීත කථාව හා වර්ථමාන කථාව වදාරා පූර්‍වාපර සන්ධි ගලපා මේ ‘සුඛවිහාරී ජාතකය’ නිමවා වදාළසේක.

එසමයෙහි අතවැසි තපස්වීන් වහන්සේ නම් දැන් භද්දිය ස්ථවිර වූසේක. ශාස්තෘන් උපන්නෙම් තිලෝගුරු සම්‍යයක් සම්බුදු රජුවූ මම්ම වේදැ”යි තමන් වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

011. ලක්ඛණ මිග ජාතකය

තවද එක් සමයෙක්හි පහකළා වූ කෙලෙස් මල ඇති සර්‍වඥයන් වහන්සේ රජගහනුවර නිසා වේළුවනාරාමයෙහි වැඩ වසනසේක් දෙවදත්ත ස්ථවිරයන් වහන්සේ අරභයා වදාළසේක.

දෙවදත්ත ස්ථවිරයන් වහන්සේගේ කථාව දූනුවායන් හැරීම දක්වා ‘ඛණ්ඩහාල’ ජාතකයෙහි විස්තර වශයෙන් පෙනෙන්නේය. ධනපාල නම් හස්ති රජයාගේ හැරීම දක්වා ‘චුල්ලහංස’ ජාතකයෙහි විස්තර වශයෙන් මතු පෙනෙන්නේය. දෙවදත්ත ස්ථවිරයන් පොළොව පලාගෙන ගියතැන් දක්වා සොළොස් වැනි නිපාතයෙහි ‘සමුද්දවාණිජ’ ජාතකයෙහි මතු පහළ වන්නේය.

එක් කලෙක්හි දෙවදත්ත ස්ථවිරයන් වහන්සේ පඤ්ච වස්තුවක් යච්ඤාකොට(වර පහක් ඉල්ලා) නොලත්සේක් සංඝයා බිඳුවා(සංඝභෙදය කොට) පන්සියයක් භික්‍ෂූන් කැඳවාගෙන ගයා නම් ගංහිස වාසය කරනසේක. එකල්හි ඒ භික්‍ෂූ වහන්සේගේ ප්‍රඥාව මිහිකිරීමට ගියේය(මේරීමට පත් විය). සර්‍වඥයන් වහන්සේ ඒ භික්‍ෂූන්ගේ ප්‍රඥාව මුහුකළ බව දැන වදාරා අග්‍රශ්‍රාවකයන් දෙදෙනා වහන්සේට ආමන්ත්‍රණය කොට “ශාරිපුත්‍ර ස්ථවිරයෙනි, තොප ආශ්‍රය කළාවූ පන්සියයක් භික්ෂූන් දෙවදත්ත ස්ථවිරයන්ගේ ලබ්ධිය රුස්වා(අදහස් පිළිගෙන) ඔහු හා සමග ගියාහුය. දැනුදු වනාහි ඒ භික්‍ෂූන්ගේ ප්‍රඥාව මිහිකිරීමට ගියේය. තෙපි දෙදෙනා බොහෝ භික්‍ෂූන් හා සමග එතැනට ගොස් භික්‍ෂූන්ට ධර්‍මදේශනා කොට ඒ භික්‍ෂූන් මාර්ගඵලයෙන් ප්‍රබෝධ කරවා කැඳවාගෙන එව”යි වදාළසේක.

සැරියුත් මුගලන් දෙදෙනා වහන්සේ එපරිද්දෙන් ගොස් ඒ භික්‍ෂූන්ට ධර්‍මදේශනා කොට මාර්ගඵලයෙන් පුබුදුවා දෙවැනි දිනයෙහි සූර්යෝද්ගමන වේලාවේ(හිරු උදාවෙද්දී) ඒ පන්සියයක් භික්‍ෂූන් කැඳවාගෙන වේළුවනාරාමයට වැඩියාහුය. ශාරිපුත්‍ර ස්ථවිරයන් වහන්සේ වේළුවනාරාමයට අවුත් සර්‍වඥයන් වහන්සේට නමස්කාරකොට සිටි කල්හි සෙසු භික්ෂූහු සැරියුත් මහතෙරුන් වහන්සේට ප්‍රශංසා කොට භාග්‍යවතුන් වහන්සේට මෙසේ දැන්වූවාහුය. “ස්වාමීන් වහන්ස, අපගේ ජ්‍යෙෂ්ඨ භ්‍රාතෘවූ(වැඩිමහලු සහෝදරයා වන) දම්සෙනෙවි සැරියුත් මහතෙරුන් වහන්සේ පන්සියයක් භික්‍ෂූ වහන්සේ විසින් පිරිවරණ ලදුව වඩනාසේක් ඉතා හොබනාසේක. දෙවදත්ත ස්ථවිරයන් වහන්සේ වනාහි පිරිහුණාවූ පිරිවර ඇතිසේකැ”යි කිවාහුය.

සර්‍වඥයන් වහන්සේ වදාරනසේක් “මහණෙනි, ශාරිපුත්‍ර ස්ථවිරයෝ නෑ සමූහයා විසින් පිරිවරන ලදුව එනසේක් හෙබියෝ දැන්මතු නොවෙති, පෙරත් ශෝභාවත් වූවාහුය. දෙවදත්ත ස්ථවිරයෝ ද පිරිවරින් පිරිහුණෝ දැන්මතු නොවෙයි පෙරත් පිරිහුණෝම”යි වදාළ කල්හි භික්‍ෂූන් ඒ කාරණය ප්‍රකාශ කරණු පිණිස භාග්‍යවතුන් වහන්සේට යාඥා කළාහුය. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ භවයෙන් වැසී තුබූ කාරණය ප්‍රකාශ කොට වදාළසේක.

යටගිය දවස මගධරට රජගහනුවර එක් මගධ රජෙක් රාජ්‍යය කරනසේක. එකල්හි බෝධිසත්‍වයන් වහන්සේ මෘග ජන්මයෙහි(මුව යොනියෙහි) පිළිසිඳගෙන වැඩී, වයසට පැමිණ මුවන් දහසක් පිරිවරාගෙන වනයෙහි වසනසේක.

උන්වහන්සේට ලක්‍ෂණය, කාලයයි කියා පුත්‍රයෝ දෙදෙනෙක් වූවාහුය. අප මහබෝසතානන් වහන්සේ තමා මහළු වයසට පැමිණි කල්හි “පුත්‍රයෙනි, මම දැන් මහලුයෙමි, තෙපි මේ මෘග සමූහයා පරිහරණය කරවු”යි කියා පන්සියය පන්සියය බැගින් එක් එක් පුත්‍රයාට භාර කළසේක.

එතැන් පටන් ඔහු දෙදෙන මෘග සමූහයා පරිහරණය කරන්නාහු ය. මගධරට ශස්‍ය සමීපයෙහි ගොයමින් අකපටු(ගැවසුණු) කල්හි වනන්තරයෙහි මෘගයන්ට උපද්‍රව වන්නේය. මනුෂ්‍යයෝ ශස්‍යයන් අනුභව කරන්නාවූ මෘගයන් මරණ පිණිස ඒ ඒ තන්හි වල් කණන්නාහුය(වළවල් සාරන්නාහුය). හුල් හිඳුවන්නාහුය. පාසාණ යන්ත්‍රයක් සදන්නාහුය(උගුල් අටවන්නාහුය). සොර මළ ආදිය අටවන්නාහුය(රහස් මළපුඩු තබන්නාහුය). බොහෝ මෘගයෝ විනාශයට පැමිණෙන්නාහුය. බෝධිසත්ත්වයන් වහන්සේ ශස්‍ය සම්බාධසමය(ශස්‍ය නිසා විපත් එළඹෙන කාලය) දැන පුත්‍රයන් කැඳවා ගෙන්වා අවවාද දෙනසේක් "පුත්‍රයෙනි, මේ තෙම ගොයමින් යුක්ත කල්වන්නේය. බොහෝ මෘගයෝ විනාශයට පැමිණෙන්නාහුය. අපි වෘද්ධ වූම්හ. යම්කිසි උපායකින් එක්තැනෙක්හි කල්යවම්හ. තෙපි තොපගේ මෘග සමූහය ගෙන අරණ්‍යයෙහි පර්‍වත පාදයකට වැද ගොයම් දා මැඩි(කපා පාගාගත්) කල්හි එවූ"යි කීසේක. ඔහු "යහපතැ"යි කියා පියාණන්ගේ වචනය අසා පිරිවර සහිතව නික්මුණාහුය.

ඔහුන් යන්නාවූ මර්ගයෙහි මනුෂ්‍යයෝ "මෙසමයෙහි මෘගයෝ පර්‍වතයට නැගෙන්නාහුය, මේ සමයෙහි බස්නාහුය"යි දන්නාහුය. ඔහු ඒ ඒ තැන සැඟවී හිඳ බොහෝ මෘගයන් විද මරන්නාහුය. කාල නම් මෘගරාජයා ද තමා අඥාන බැවින් "මෙනම් වේලෙහි යායුතුය, මෙනම් වේලෙහි නොයායුතුය"යි නොදන්නේ මෘගසමූහයා ගෙන පෙරවරුද පස්වරුද පෙරයම්හිද අළුයම්හිද ගම්දොරින්(ගම ඉදිරියෙන්) යන්නේය.

මනුශ්‍යයෝ ඒ ඒ තන්හි ස්වභාවයෙන් සිටියාහු ද සැඟවී සිටියාහු ද බොහෝ මෘගයන් විනාශයට පැමිණෙවූවාහුය. මෙසේ කාල නම් මෘගරාජ තෙමේ තමා නුවණ මද බැවින් බොහෝ මෘගයන් විනාශයට පමුණුවා ස්වල්ප වූ මෘගයන් පිරිවරණ ලදුව වනාන්තරයට වන්නේය. ලක්‍ෂණ නම් මෘගරාජ වනාහි පණ්ඩිතය, ව්‍යක්තය, උපායෙහි දක්‍ෂය, මේ වේලාවෙහි යා යුතුය, මේ වේලාවෙහි නො යායුතුයි දන්නේය. ඒ මෘගරාජ තෙමේ ගම්දොරින් ද නොයන්නේය, දවල් ද නොයන්නේය, පෙරයම්හිද නොයන්නේය, අලුයම්හිද නොයන්නේය. මෘගසමූහයා ගෙන මධ්‍යම රාත්‍රියෙහිම යන්නේය. ඒ කාරණයෙන් එකම මෘගයෙකුදු නොනසා වනාන්තරයට වනි. ඒ මෘගයෝ එහි සාරමසක් වාසය කොට ගොයම් දා මිරිකූ කල්හි (කපා පාගාගත් පසු) පර්‍වතයෙන් බැස ආවාහුය.

කාල නම් මෘගරාජ තෙමේ පසුව එනුයේද පූර්වෝක්ත ක්‍රමයෙන්(පෙර පරිදිම පැමිණ) අවශේෂ මෘගයන් විනාශයට පමුණුවමින් හුදකලාවම(තනිවම) අයේය. ලක්‍ෂණ නම් මෘගරාජ වනාහි එකම මෘගයකුදු නොනසා පන්සියයක් මුවන් විසින් පිරිවරණ ලදුව මව්පියන් දෙදෙනාගේ සමීපයට ආයේය. බෝධිසත්ත්වයන් වහන්සේ මෙසේ එන්නාවූ පුත්‍රයන් දැක මෘගසමූහයා සමග මන්ත්‍රණය කරනසේක් මෙසේ කථාවක් පහළ කළසේක. "ආචාර ශීලයෙන් සමන්විත වූ ධර්‍ම පටිසන්ථාරය(ධර්මය කියාදීමෙන් සත්කාර කීම) ආමිස සන්ථාරය(සිවුපසයෙන් සත්කාර කිරීමය) යන ද්විවිධ වූ පටිසන්ථාරය ප්‍රවෘත්ති(තම පැවත්ම) කොට ඇත්තවුන්ට අභිවෘද්ධි වන්නේය. ඥාති සමූහයා විසින් පිරිවරණ ලදුව එන්නාවූ ලක්‍ෂණ නම් මෘගරාජයා බලව, ඉක්බිත්තෙන් නෑයන්ගෙන් විශේෂයෙන් පිරිහී එන්නාවූ මේ කාල නම් මෘගරාජයා බලව"යි කියා බෝධිසත්ත්වයෝ මෘගධෙනුවට නියෝග කළසේක. මෙසේ ලක්‍ෂණ නම් පුත්‍රයාට වනාහි සන්තෝෂ වූ බෝධිසත්ත්වයන් වහන්සේ ජීවිතාන්තය දක්වා සිට, කම්වූ පරිද්දෙන් මිය පරලොව ගියසේක.

ශාස්තෘ වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ වදාරණසේක් "මහණෙනි, ශාරිපුත්ත්‍ර ස්ථවිර ඥාති සමූහයා විසින් පිරිවරණ ලදුව ශෝභාවත් වූවෝ දැන්මතු නොවෙති, පෙරත් ශෝභාවත්වූ වූවාහුය. දෙවදත්ත ස්ථවිරයෝ පිරිවර සමූහයා කෙරෙන් පිරිහුණෝ දැන්මතු නොවෙති, පෙරත් පිරිහුණෝමය"යි වදාරා මේ ධර්‍මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා වදාරා අතීත කථාව හා වර්ථමාන කථාව ගළපා පූර්‍වාපරසන්ධි යොදා මේ 'ලක්‍ෂණමෘග ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

"එසමයෙහි කාල නම් මෘගතෙම දැන් දේවදත්ත ස්ථවිර වූයේය. පර්ෂද්(පිරිස) තොම දෙවදත්ත ස්ථවිරයන්ගේ පර්ෂද් වූවාය. ලක්‍ෂණ නම් මෘගරාජතෙම දැන් ශාරීපුත්‍ර ස්ථවිරයන් වූයේය. ඔහුගේ පර්ෂද්තොම දැන් බුදුපිරිස් වූවාය. එකල්හි මාතෘ වූ මෘගධෙනුව දැන් රාහුල මවු

වුවාය. පිතෘ වූ මෘගරජව උපන්නෙම් වනාහි දැන් තිලෝගුරු සම්‍යක් සම්බුදුරජවූ මම්ම වේදැ''යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

012. නිග්‍රොධ මිග ජාතකය

තවද එක් සමයෙක්හි අසරණ සරණ වූ තිලෝගුරු සම්‍යක් සම්බුදුරජාණන් වහන්සේ සැවැත්නුවර නිසා දෙව්රම් වෙහෙර වැඩ වසනසේක් කුමාර කාශ්‍යප ස්ථවිරයන් වහන්සේගේ මෑණියන් අරභයා මේ ජාතකය වදාළසේක.

ඒ තෙරුන් වහන්සේගේ මෑණියෝ නම් රජගහනුවර මහ සම්පත් ඇති සිටාණ කෙනෙකුගේ දියණි කෙනෙක පූර්‍ව ජන්මයෙහි රැස් කරනලද බොහෝ කුසල් මුල් ඇත්තෝය. අනිත්‍යාදී වශයෙන් පරීක්‍ෂා කරනලද සංස්කාර ධර්‍මයන් ඇත්තෝය. පශ්චිමාත්මභාවයෙහි (අන්තිම ආත්මයෙහි) සිටියාහුය. කළ තුළෙහි දැල්වූ පහනක්මෙන් මුන්ගේ අර්හත් ඵලයට උපනිශ්‍රය(වාසනා මහිමය) බබලන්නේය. ඒ සිටුකුමාරිකා තමා නම දන්නා තැන් පටන් ගිහිගෙයි ඇල්මක් නැතිව මහණවනු කැමතිව දෙමව්පියන්ට කියන්නී "මෑණියනි, පියාණෙනි, මට ගිහිගෙයි විසීමෙහි සිත නැලෙන්නේය. මම නෛර්‍යාණික වූ සර්‍වඥශාසනයෙහි මහණවනු කැමැත්තෙමි, මා මහණ කරව''යි කිවුහ. එබස් ඇසූ දෙමව්පියෝ කියන්නෝ "දූවණියෙනි, කුමක් කියවුද? අපගේ ගෙයි බොහෝ වස්තු වන්නේය. තොපිත් අපගේ එකම දියණියෝය. එසේ හෙයින් තොප මහණවන්ට නොපිළිවන්ය''යි කිවූය. ඒ සිටු කුමාරිකාව නැවත නැවතත් යාච්ඤා කොට දෙමව්පියන්ගෙන් මහණ වීමට අවසරයක් නොලැබ සිතන්නී "වන්නාටය(එසේ වේවා) පුරුෂයකුට පාවා දුන්කල ඒ පුරුෂයා සිත්ගෙන මහණ වෙමි''යි සිතූය.

ඉක්බිත්තෙන් ඒ සිටුදුව වැඩිවිය පැමිණි තැනැත්තී දෙමව්පියන් පාවා දෙන ලද පුරුෂයාගේ ගෙට ගොස් පතිදෙවතාව(ඒ ස්වාමිපුරුෂයා දෙවියෙකු මෙන් සිතන්නී) පඤ්චසීලයෙන් හා ආචාරසීලයෙන් යුක්තව දානාදී වූ පින්කම් කෙරෙමින් ගිහිගෙයි විසූය. එකල ඔවුන් දෙදෙනාගේ සංවාසයෙන් සිටු කුමාරිකාව බඩ දරු ගර්භයෙක් පිහිටියේය. ඕ තොමෝ දරුගැබ පිහිටි බව නොදන්නීය.

ඉක්බිත්තෙන් එක් දවසක් එනුවර නක්‍ෂත්‍ර ඝෝෂණය(නකත් කෙළියට දිනය බව හඬගා කීම) කොට සියලු නුවරවාසීහු නකත් කෙළි කෙළින්ට පටන් ගත්තාහ. සැවැත් නුවර මුළුල්ල ශක්‍රපුරයක්මෙන් සරසා පිළියෙල කරන ලද්දේ විය. ඒ කුමාරිකාවද දැන් මහත්වූ නක්‍ෂත්‍ර ක්‍රීඩාව පවත්නා කල්හි තමාගේ ශරීරය සුවඳ ආදීය ගල් වන්නීත් නොවෙයි. වස්ත්‍රාභරණාදීන් සැරහෙන්නීත් නොවෙයි, තමාගේ පියවි ස්වභාවයෙන්ම ඇවිදින්නීය. ඇගේ වල්ලභයාණෝ ද මෙසේ කීවාහුය. "සොඳුර, මේ සියලුම නුවර නකත් කෙළි කෙළීම ඇසුරුකොට ඇත්තේය. තෙපි කුමක් නිසා ශරීරය පටිජග්ගනය(සැරසීම) නොකරව්දැ?''යි කීහ. "ස්වාමිපුත්‍රය, දෙතිස් කුණුප කොට්ඨාශයෙන් පිරුණා වූ මාගේ ශරීරය වස්ත්‍රාභරණාදීයෙන් සැරහීමෙන් ප්‍රයෝජන කිම්ද? මාගේ ශරීරය ද දෙවියන් විසින් නිර්මාණය කරන ලද්දේත් නොවෙයි. බ්‍රහ්මයන් විසින් නිර්මාණය කරන ලද්දේත් නොවෙයි. ස්වර්‍ණයෙන් නිර්මිතත්(රනින් සාදන ලද්දේත්) නොවොයි. මාණික්‍යයෙන් නිර්මිතත් නොවෙයි. හෙළ සඳුන් ආදී වූ චන්දනයෙන් නිර්මිතත් නොවෙයි. රත් පියුම්, හෙළ පියුම්, රක්තොත්පල, ස්වේතෝත්පල ගර්භයෙන්(රතු නෙළුම්, සුදු නෙළුම්, රතු මානෙල්, සුදු මානෙල් මල් තුලින්) උපන්නේත් නොවෙයි. දිව්‍ය ඖෂධයකින් කරන ලද්දේත් නොවෙයි. වැලි කෙසේ උපන්නේද යත්: කුණපයෙහි අට ගත්තේය. මව්පිය දෙදෙනාගේ සම්භවයෙන්(එක්වීමෙන්) ජාතය, අනිත්‍යය, ඉළීම්, මැඩීම්, බිඳීම්, නැසීම් ස්වභාවකොට ඇත්තේය. සෝනළු(සොහොන් අළු) ගොඩ වර්ධනය කරන්නේය. තෘෂ්ණා, උපාදාන දෙකෙන් යුක්ත ශෝකයට මූලකාරණය, හැඬීමට වස්තුය(කරුණු වේ). සියළු රෝගයට වාසස්ථානය, දෙතස් කම් කටුල්(තිස් දෙකක් වූ වධ බන්ධන) කරන්න වුන්ට පරිග්‍රහ කරන ලද්දේය(අයිතිකර දෙන ලද්දේය). ඇතුළෙහි කුණුය, පිටද නිරන්තරයෙන් වෑහෙන්නා වූ කුණු ඇත්තේය, අසූ දහසක් කෘමිකුලයන්ට(පණුරැසසට) වාසස්ථානය, අමුසොහොනට ලංව සිටියේය. මරණයාගේ කෙළවර සියලු ලෝකවාසීන්ගේ චක්‍ෂුපථයෙහි(ඇස් ඉදිරිපිට) පවත්නා වූ මේ ශරීරය තුන්සීයක් පමණ ඇට

සඟලින් ද, නවසියයක් නහරින් ද යෙදුනේය. සමින් ද, නවසියයක් මස් වැදැල්ලෙන් ද, දලබුයෙන්ද යුක්තය. මේ කීවා වූ සියල්ලම මේ සමින් වැසී සිටිය. එසේ හෙයින් තත්වූ පරිද්දෙන් පිටත සිටියවුන්ට නොපෙනෙන්නේය. ඇතුණෙන් ද(බඩවැල් වලින්) පිරී සිටියේය. උදරයෙන්ද පිරී සිටියේය. අක්මාවට ද, හෘදය මාංසයට ද, පපුකැත්තට ද, වකුගඩුවට ද, බඩදිවට ද, සොටුවට ද, කෙළට ද, සෝදියට ද (දාඩියට), මේදතෙලට ද, සඳම්දුලට ද, පිත්තයට ද වාසස්ථානය(නිවෙස් වන්නේය). තවද ඒ සත්‍වයාගේ නවමහ දොරින් හැම වේලෙහිම අසූචි වහනය වන්නේය(වැගිරෙන්නේය). දෑසින් රිල් ව්‍යවහාරයෙන්(කබ යන නමින් හඳුන්වන) අක්ෂි ගූථය ද(ඇස් මලද), දෙකන් සිලෙන් කාරදු ව්‍යවහාරයෙන්(කරාදු නමින්) හඳුන්වන කර්ණගූථය ද(කන් මලද) දෙනාස්පුටයෙන් සොටු ද, පිත්තය ද, සෙලෙමාව ද වැහෙන්නේය. සමහර වේලෙහි මුඛයෙන්ද වමනය කරන්නේය. ශරීරයෙන් සෝදිය(ඩහදිය) වහනය කරන්නේය. යලිදු ඒ සත්‍වයාගේ සිදුරු ඉස ඉස් මුලින්ද(සිදුරු සහිත හිස් මොළයෙන්ද) පිරුණේය. අවිද්‍යාව පෙරදැරි කොට ඇත්තාවූ අඥාන සත්‍වතෙමේ යථොක්ත කුණප කෝට්ඨාශයන්ගෙන් යුක්ත වූ ඒ සත්‍වයා යහපතැයි සිතන්නේය. මේ ශරීරය අපමණ වූ ආදීනවයෙන් ද යුක්තය. විෂවෘක්ෂයට බඳු වූ උපමාත් ඇත්තේය. සියළු ව්‍යාධීන්ට වාසස්ථාන ය. උදක්(ඒකාන්තයෙන්) සියළු දුක්ඛයාගේ මුල ය. ඉදින් මේ කුණප ශරීරයාගේ ඇතුළත පිටත වූයේ නම් ඒ කාන්තයෙන් දණ්ඩක් ඇරගෙන කැමට පැමිණි කවුඩු බලු ආදීන් වළකන්නේය. මේ ශරීරය දුර්ගන්ධ වහනය කරන්නේය. එසේ හෙයින් අපවිත්‍රය, කුණපයක් වැනිය. පටකඩකින්(පට වස්ත්‍රයකින්) වසා තැබූ කසළ කොඩකට බඳු උපමා ඇත්තේය. ඇතුළත අසූචි පුරා පිටත සිතුයම් කළ මැටි කළයකට බඳු උපමා ඇත්තේය. තවද මේ ශරීරය නුවණැස් ඇත්තවුන් විසින් නින්දා කරන ලද, අඥාන සත්‍වයන් විසින් සතුටුවන ලද්දේය. ස්වාමීපුත්‍රය, මේ කුණප ශරීරය සරහා කුමක් කෙරෙමිද? මේ ශරීරයාගේ සැරහීම අසූචි පිරුණා වූ කළයෙහි පිටත සිතියම් කරන්නාක් වැන්නේය''යි කිව. සිටු පුත්‍රයාණෝ ඒ කුමාරිකාවන් මෙලෙසින් අනිත්‍ය ප්‍රතිසංයුක්තව(අනිත්‍ය බව පළ කරෙමින්) කියන්නා වූ බස අසා මෙසේ කීහ.

''සොඳුර, තෙපි මේ ශරීරයෙහි මෙලෙසින් දෝෂ දක්නාහු කවර හෙයකින් මහණ නොවවුදැ?''යි කිවුය. ''ස්වාමිපුත්‍රයාණෙනි, මහණ වීමට තොප විසින් සම්මත ලදිම් නම්(අනුමත දෙන්නේ නම්) අදම මහණ වෙමි''යි කිව. සිටුපුත්‍රයාණෝත් ''යහපත, මම තොප මහණ කරවිමි''යි කියා මහදන් පවත්වා මහත්වූ සත්කාර සම්මාන කොට මහත් වූ පෙලහරින් භික්ෂුණීන් වසන ආරාමයට ගෙන ගොස් ඒ කුමාරිකාව මහණ කරවන්නාහු, දෙව්දත් මහතෙරුන් වහන්සේට පක්ෂව හිඳිනා වූ භික්ෂුණීන් සමීපයෙහි මහණ කරවූහ.

ඒ කුමාරිකාව ද ප්‍රව්‍රජ්‍යාව ලැබ සම්පූර්ණ වූ චිත්ත සංකල්පනා(ඉටුකරගත් අදහස්) ඇත්තී සතුටු වූ සිත් ඇතිවූය. ඉක්බිත්තෙන් ඒ කුමාරිකාවන්ගේ දරු ගර්භය මිහිකිරීමට(මේරීමට) පැමිණියේය. චක්ෂුරාදී ඉන්ද්‍රියයන්ගේ අන්‍යථාත්‍වය(වෙනස්වීම) ද හස්තපාද, පෘෂ්ට ඉල්පුණු(අත්, පා සහ පිට ඉදී ඇති) බව ද, උදර පටලයාගේ මහත් බවද දැක භික්ෂුණීහු ''ආර්යාව, තෙපි දැරී ඇත්තාක්(ගැබ් ගත්තාක්) මෙන් පෙනෙයි. මේ කිමෙක්දැ?''යි විචාළාහ.

''ආර්‍ය්‍යාවෙනි, මෙනම් කාරණයකැයි නොදනිමි, මාගේ ශීලය සම්පූර්ණය''යි කිව. ඉක්බිත්තෙන් ඒ භික්ෂුනිය අවශේෂ භික්ෂුණීහු දෙව්දත් මහතෙරුන් සමීපයට කැඳවාගෙන ගොස් ''ආර්‍ය්‍යයන් වහන්ස, මේ කුලස්ත්‍රිය දුකසේ වල්ලභයා සිත් ලබාගෙන(සැමියාගේ කැමැත්ත) ප්‍රව්‍රජ්‍යාව ලද්දේය. දැන් වනාහී මැගේ දරු ගර්භයෙක් පෙනෙන්නේය. අපි හැම මේ ගර්භය ගිහිකල ලත් බවුත් මහණකල ලත් බවුත් නොනුම්භ, දැන් මීට කුමක් කරමෝදැ?''යි විචාළාහ.

දෙව්දත් ස්ථවිරයෝ ද තමන් නුබුදු බැවින් ද අනුන් කෙරේ ක්ෂාන්තියක්, මෛත්‍රියක්, දයාවක් නැති හෙයින් ද මෙසේ සිතූහ. ''දෙව්දත් ස්ථිවිරයන් වහන්සේගේ පක්ෂයෙහි භික්ෂුණියක් කුසින් දරු ගර්භයක් පරිහරණය කරන්නීල. දෙවදත්ත ස්ථවිරයෝය ඒ බල බලා ඉඳිති යි මට නින්දා උපදවන්නේය යි මා විසින් මේ මෙහෙණිය මෙතැනින් නෙරපාපියන්ට සුදුසුය''යි ඒ දෙවදත්ත ස්ථවිරයෝ පරීක්ෂා නොකොටම ගල්කැටක්(ගලක්) පෙරලන කලක් පරිද්දෙන් උඩට පැන නැගී ''යව(පලායව), මැ මෙතැනින් නෙරපාපියවු''යි කීය. ඒ භික්ෂුණියද දෙවදත්ත ස්ථවිරයන් කී බස්

අසා උන් තැනින් නැගී සිට වැඳලා සර්වඥයන් වහන්සේගේ පක්ෂයෙහි භික්ෂුණීන් වසන්නා වූ ස්ථානයට ගියාය.

ඉක්බිත්තෙන් ඒ බාල වූ මෙහෙණින්න භික්ෂුණීන්ට කියන්නී "ආර්යාවෙනි දේවදත්ත ස්ථවිරයෝ බුදු නොවෙති. මට උන් සමීපයෙහි මහණව ඉඳිමෙන් ප්‍රයෝජන නැත. මේ ලෝකයෙහි අග්‍ර පුද්ගල වූ සර්වඥයන් වහන්සේ සමීපයේ මහණ වීමට අභිප්‍රාය කොට(අදහස් කොට) මා විසින් දුකසේ ලද්දා වූ මේ ප්‍රව්‍රජ්‍යාවම අන්තර්ධාන නොකරව. මා කැඳවාගෙන සර්වඥයන් වහන්සේ කරා ජේතවනාරාමයට යව"යි කීව.

ඒ භික්ෂුණීහු ද අළුත ගියා වූ භික්ෂුණිය කැඳවාගෙන රජගහනුවරින් පන්සාළිස් යොත්නක් තැන් මග ගෙවා අනුක්‍රමයෙන් ජේතවනාරාමයට පැමිණ සර්වඥයන් වහන්සේ වැඳ මේ කරුණ දැන්වූවාහුය. සර්වඥයන් වහන්සේ "මැගේ දරුගැබ ගිහිකලම පිහිටියේයැ"යි සිතුසේක. එසේ නියම කොට දැනත් "ශ්‍රමණභවත් ගෞතමයෝ දේවදත්ත ස්ථවිරයන් විසින් හරණලද මෙහෙණියක අරගෙණ ඇවිදිනාහ"යි තීර්තකයන්ට කියන්ට අවසර පෙනෙන්නේය. එහෙයින් මේ උපත් කතාව විචාරා සනිටුහන්(විනිශ්චය) කරන්නට ද සරාජික පර්ෂත් මධ්‍යයෙහි(රජුන් සහිත මහ පිරිස මැද) විනිශ්චය කරන්නට සුදුසු වන්නේ යයි දෙවැනි දවස් පසේනදී කොසොල් රජ්ජුරුවන් ද අනේපිඬු මහසිටාණන් ද සුළු අනාථපිණ්ඩිකයන් ද විශාකා මහඋපාසිකාවන් ද අනිකුත් ප්‍රසිද්ධ මහ කුලයන් ද කැඳවාලා මේ අධිකරණය විචාරා සනිටුහන් කරන්නට පාවා දුන්සේක. සවස් වේලෙහි සිව්වනක් පර්ෂත්(සිවු පිරිස) රැස්වූ කල්හි විනයට අග්‍රකොට තබන ලද්දා වූ උපාලි ස්ථවිරයන් වහන්සේට "යව, සිව්වනක් පර්ෂත් මධ්‍යයෙහි මේ දහර භික්ෂුණියගේ අධිකරණය(තරුණ භික්ෂුණියගේ නඩුව) විචාරා ශුද්ධ කරව"යි වදාළසේක.

"යහපත ස්වාමීනි"යි තෙරුන් වහන්සේ පර්ෂත් මධ්‍යයට ගොස් තමන් වහන්සේට පැමිණියාවූ ආසනයේ වැඩහිඳ රජ්ජුරුවන්ගේ ඉදිරියෙහි දී විශාඛා උපාසිකාවන් කැඳවා "යව, මහ උපාසිකාවෙනි, මේ ළදරු භික්ෂුණී අසවල් මස අසවල් දවස් මහණ වූව"යි තතු හෙයින්(ඇති සැටියෙන්) දැන මේ දරුගර්භය මහණවෙන්නට පෙරාතුදෝ හෝ පසුව දෝ හෝ යි නියම දැන කියව"යි විශාඛාවන් අතට පාවා දුන්සේක.

විශාඛා මහඋපාසිකාවද "යහපත ස්වාමීනි" පිළිගෙන වට කොට තිරයක් අද්දා තිරය ඇතුළේ දී බාල භික්ෂුණියගේ හස්ත පාදාදිය බඩ කෙළවර කොට බලා මාස් දවස් එක්කොට ගණන් පරීක්ෂා කරවා ගිහිකල දරුගැබ ලත් නියාව තතුහෙයින් දැන උපාලි ස්ථවිරයන් වහන්සේ සමීපයට ගොස් මේ වූනියාව දැන්වූවාය. තෙරුන් වහන්සේද සිව්වනක් පර්ෂද් මධ්‍යයෙහි දී ඒ භික්ෂුණිය ශුද්ධ(නිදොස්) කළසේක. ඒ භික්ෂුණිය ද උපන් කිළුටින් ශුද්ධව(පිරිසුදුව) භික්ෂු සංඝයා වහන්සේද සර්වඥයන් වහන්සේද වැඳ සෙසු භික්ෂුණීන් හා සමඟ මෙහෙණින්නන් වසන්නාවූ ස්ථානයටම ගියාය. ඕ තොමෝ දරු ගර්භය මිහි කිරීමට පැමිණි කල්හි පියුමතුරා(පදුමුත්තර) සර්වඥයන් සමයෙහි කරනලද ප්‍රාර්ථනා ඇති මහානුභාව සම්පන්න වූ පුත්‍රයාණ කෙනෙකු වැදූය.

ඉක්බිත්තෙන් එක් දවසක් පසේනදි කොසොල් රජ්ජුරුවෝ මෙහෙණවර සමීපයෙන් යන්නෝ දරුවන් අඬන අඬ අසා අමාත්‍යයන් අතින් "මේ කිමෙක්දැ?"යි විචාළාහ. අමාත්‍යයෝද ඒ කාරණය දැක "රජ්ජුරුවන් වහන්ස, ඒ දවස් සිව්වනක් පර්ෂද් මධ්‍යයේදී අධිකරණ විචාරා සනිටුවහන් කළ භික්ෂුණීන් වහන්සේ පුත්‍රයාණ කෙනෙකුන් වැදූසේක. ඔවුන්ගේ මේ ශබ්දය"යි කීවාහුය. "සගයෙනි භික්ෂුණීන්ට දරුවන් පරිහරණය කිරීම නම් තපසට ඉතා පළිබෝධය(හිරිහැර සහිතය). අපි ඒ කුමාරයන් වඩම්හ"යි කියා ගෙන්වාගෙන නාටක ස්ත්‍රීන්ට පාවා දෙවා කුමාර පරිහරණයෙන්(රජ කුමාරෙකු හදා වඩා ගන්නාක් මෙන්) ඇති දැඩි කළහ.

ඒ කුමාරයන්ට නම් තබන දවස 'කාශ්‍යප'යයි නම් තුබූහ. ඉක්බිත්තෙන් ඒ කුමාර පරිහරණයෙන් වැඩුණු බව හේතුකොටගෙන 'කුමාර කාශ්‍යප' යයි කියා නම් තුබුවාහුය. ඒ කුමාරයෝද සත් හැවිරිදි අවස්ථාවෙහි සර්වඥයන් සමීපයෙහි මහණව සම්පූර්ණ වූ විසි වයස් ඇතිව උපසම්පදාව ලැබ කල්ගිය පසු බණ කියන්නාවුන් අතුරෙහි විචිත්‍ර කථික වූවාහුය. ඉක්බිත්තෙන් ඔහු සර්වඥයන් වහන්සේද "මහණෙනි, මාගේ ශාසනයෙහි විසිතුරු කොට බණ කියන්නාවූ

ශ්‍රාවකයන් අතුරෙන් යම්මේ කුමාර කාශ්‍යප ස්ථිවරයෙක් ඇද්ද, මේ තෙම අග්‍රය''යි(අග්‍ර තනතුරේ) පිහිටුවා වදාළසේක. උන්වහන්සේද පසුව කල්යාමෙකින් 'වම්මික' සූත්‍ර දේශනාවේ දී බණ අසා අරහත්වයට පැමිණි සේක. ඒ කුමාර කාශ්‍යප ස්ථවිරයන්ගේ මව් භික්ෂුණියද විදර්ශනා වඩා අරහත්ඵලයට පැමිණියාය. ඒ කුමාර කාශ්‍යප ස්ථවිරයන් වහන්සේ ද සර්වඥ ශාසනයෙහි ආකාශයෙහි චන්ද්‍රයා පරිද්දෙන් ප්‍රකාශ වූසේක.

එක් දවසක් සර්වඥරාජෝත්තමයාණන් වහන්සේ පස් බත ආහාර පර්යේෂණයෙන් වැළකීසේක් (පස්වරුවෙහි පිඩුසිගා යාමෙන් වැළකුණු සේක්) වළඳා අන්තයෙහි භික්ෂූ වහන්සේට අවවාද දී ගඳකිළියට වන්සේක. භික්ෂූන් වහන්සේ අවවාද පිළිගෙන තම තමන් වහන්සේගේ රාත්‍රි ස්ථාන, දිවාස්ථානයෙහි(රෑ ගත කරන, දවල් ගත කරන තැනහි) දාවල් දවස් යවා(දිවාකාලය ගෙවා) සවස් වේලෙහි දම්සභා මණ්ඩපයට රැස්ව "ඇවැත්නි, දෙවදත්ත ස්ථවිරයෝ තමන් නුබුදු බැවින් ද ක්ෂාන්ති මෛත්‍රියක් නැති බැවින් ද ඔහු විසින් කුමාර කාශ්‍යප ස්ථවිරයෝ ද උන්වහන්සේට මව් වූ ස්ථවිරී ද නෙරණනා ලදහ (නෙරපා හරින ලදහ). සර්වඥයන් වහන්සේ වනාහී තමන් වහන්සේ ධර්මරාජයන් බැවින්ද සියළු සත්වයන් කෙරෙහි පතලා වූ කරුණා මෛත්‍රි ආදීය ඇති බැවින්ද ඔවුන් දෙදෙනාට පිහිට වූසේකැ''යි සර්වඥයන් වහන්සේගේ ගුණ වර්ණනා කෙරෙමින් උන්සේක. බුදුරජාණන් වහන්සේද සර්වඥ ලීලාවෙන් දම්සභා මණ්ඩපයට වැඩ, පණවන ලද බුද්ධාසන මස්තකයෙහි වැඩහිඳ "මහණෙනි, මා එන්නාට පූර්වභාගයෙහි (පෙර) කවර කතාවකින් යුක්තව උනුදැ''යි විචාරා වදාරා "නුඹවහන්සේ නොකියන්ට වදාළා වූ රාජකථා, චෝරකථා ආදී වූ දෙතිස් කථාවෙන් යුක්තව උනුමෝ නොවම්හ. දේවදත්ත ස්ථිවිරයන්ගේ පිහිට නොලැබ පලා ආ කුමාර කාශ්‍යප ස්ථවිරයන් හා මව් ස්ථවිරාවන් දෙදෙනාට පිහිට වූ නියාව කිය කියා උනුම්හ''යි ආදියෙහි පටන් සියළු ප්‍රවෘත්තිය දැන්වූහ. "මහණෙනි, සර්වඥයෝ මොහුන් දෙදෙනාට දැන්මතු පිහිටවූවෝ නොවෙති, පූර්වයෙහිත් ප්‍රත්‍යයත් පිහිටත් වූවාහු වේදැ''යි වදාළසේක. භික්ෂූන් වහන්සේ ඒ අර්ථය ප්‍රකාශ කරන පිණිස භාග්‍යවත් වූ බුදුරජහට යාච්ඤාකොට කීසේක. සර්වඥයන් වහන්සේ ද අන්‍ය භාවයෙන් සැඟවුනා වූ ඉකුත්වත් ප්‍රකාශකොට වදාළසේක.

ඒ කෙසේ ද යත්?

යටගිය දවස බරණැස්නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජකෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි අප මහ බෝසතාණෝ මෘග(මුව) යෝනියෙහි පිළිසිඳ ගත්හ. බෝධිසත්වයෝද මව් කුසින් බිහි වූවාවූ රන්වන් වූ ශරීර වර්ණ ඇති වූහ. ඒ මෘග පෝතකයන්ගේ අක්ෂිහු දෙදෙන(දෙ ඇස) ඉන්ද්‍රනීල මාණික්‍යයකට බඳුවූ සටහන් හා පෑ ඇත්තාහ. අංකුර දෙක(මෝදුවන අං දෙක) රජත වර්ණය(රිදීවන්ය). මුහුණ රත් පලස් හුවටක් බඳු වූ පැහැ(රතුපාට පට නූල් පන්දුවක පැහැය) ඇත්තේය. හස්ත පාදයන්ගේ(අත්පාවල) පර්යන්තයෝ(කෙළවරවල්) ලාක්ෂාරසයෙන් පිරියම් කරන ලද්දාහු(ලාකඩ දියර ගෑවාක්) වැනිය. වලාධිය චමර වලාධියක්(සෙමර මුවෙකුගේ වලිගයක්) වැනි වූයේය. එ මෘග පෝතකයන්ගේ ශරිරයද මහත් වූ අශ්වපෝතකයක්හුගේ (ලොකු අශ්වපැටවකුගේ ශරීරය තරම්) පමණ වූයේය. ඒ මුව රජ්ජුරුවෝ ද පන්සියයක් පමණ මුවන් විසින් පිරිවරන ලදුව වනයෙහි වාසය කරන්නාහ. නමින් නිග්‍රෝධ නම් මුව රජ්ජුරුවෝය. එ මුව රජ්ජුරුවන්ට නුදුරු වූ ස්ථානයෙහි පන්සියයක් මුවන් පිරිවරන ලදුව 'ශාඛා මෘග' නම් වූ අනිකුත් මුව රජ්ජුරුකෙනෙක් ඒ වනයෙහි වසන්නාහ. ඒ මුව රජ්ජුරුවෝ ද රන්වන් වූ ශරීර වර්ණ ඇත්තාහ.

එසමයෙහි බරණැස් රජ්ජුරුවෝද මුවන් මැරීමෙහි නියුක්තව වෙසෙති. මාංස නැතිව බත් අනුභව නොකෙරෙති. මනුෂ්‍යයන්ගේ කර්මාන්ත(වැඩපල) නැතිකොට සියළු ගම් නියම්ගම් ජනපදවාසීන් රැස් කරවා දවස් පතා මුව දඩයමට යන්නාහ. මනුෂ්‍යයෝ මෙසේ සිතූහ. "රජ්ජුරුවන් වහන්සේ නිරන්තරයෙන් මුව දඩයමට යාමෙන් අප හැමගේ කර්මාන්ත පමා වන්නේය. අපි හැම රාජධානියෙහි මුවන්ට ගොදුරට නිසි තෘණ ආදිය රෝපණය කොට පැන් බොන්නා වූ ස්ථානයක් ද සමෘද්ධ කරවා(සකස් කොට) බොහෝ මුවන් වලින්(වනයෙන්) ගෙනවුත් උයනෙහි ලා දොර පැලලි(වැටකොටු) බැඳ රජ්ජුරුවන් වහන්සේට පාවා දුනුමෝ නම් යෙහෙකැ''යි සිතා ඒ සියළු මනුෂ්‍යයෝම එක්ව ගෙන උද්‍යානයෙහි තණ පැන් සමෘද්ධ කරවා මුගුරු ආදී වූ නොයෙන් ආයුධ

ගත් අත් ඇතිව වලට වැද මුවන් සොයා ඇවිදිනා වූ වන මධ්‍යයෙහි සිටියා වූ මුවන් හා ශාඛ නම් මුව රජ්ජුරුවන් හා නිග්‍රෝධ නම් මුව රජ්ජුරුවන් වසන්නාවූ ස්ථානය මධ්‍ය කොට වටකළාහුය.

ඉක්බිති ඒ මෘග සමූහයා දැකලා ගස්වල ද වල්පිට ද බිමද මුගුරුවලින් ද දඬු ආදියෙන් ද ගසමින් මුවන් භය ගන්වා උගුළුවා(එළවා දමා) කඩු, අඩයටි, දුනු ආදී වූ ආයුධයන් ඔසවා පෑ(පෙන්වා) මහත්වූ ශබ්ද පවත්වමින් මෘග සමූහයා උයනට වද්දවා දොර පැලලි වසා රජ්ජුරුවන් කරා ගොස් "රජ්ජුරුවන් වහන්ස, දවසක් පාසා මුව දඩයමට ගොස් අප හැමගේ කර්මාන්ත නොනැසුව මැනව, අප හැම විසින් වලින් මුවන් ගෙනවුත් නුඹවහන්සේගේ උයනෙහි ලන ලද. මෙතැන් පටන් ඔවුන්ගේ මස් අනුභව කළ මැනව"යි රජ්ජුරුවන්ට කියා තමන්ගේ ගම්වලට ගියාහුය. රජ්ජුරුවෝ උන් හැම කී බස් අසා උයනට ගොස් මුවන් බලන්නාහු, රන්වන් මුව රජ්ජුරුවන් දෙදෙනා දැක ඔවුන් දෙදෙනාට අභය දානය දුන්නාහ. එවක් පටන් කිසි දවසක රජ්ජුරුවෝ තුමූම ගොස් ඉන් එක මුවෙකු විද ගෙනෙන්නාහ. කිසි දවසක අරක්කැමියා ගොස් මුවකු විද ගෙනෙන්නේය. මුවෝ දුනු දැක මරණ භයින් තැති ගත්තාහු ඒ ඒ තැන සැඟ වී යන්නාහ. විත් (ඊපහර) දෙක තුන ලැබ බොහෝ දෙනා පීඩා විඳින්නාහ. තණින් පැනින් දුක් විඳ ලෙඩ වන්නාහු ද වෙති. මරණයට ද පැමිණෙති. මෘග සමූහයා මෙපවත් බෝධිසත්ත්වයන්ට දැන්වූය. බොධිසත්ත්වයෝ ද ශාඛ මෘග රජ්ජුරුවන් කැඳවාලා "යහළු, බොහෝ වූ මුවෝ වැළපෙති, නසති, එකාන්තයෙන් මැරිය යුතු බව නියම වූ පසු මෙතැන් පටන් ශරයෙන්(ඊයෙන්) මුවකු නොවිදිත්වයි, දන්ගෙඩිය තුබූ ස්ථානයට මුවන්ට වර(වාරය) පැමිණේවයි, එක් දවසක් අපගේ පර්ෂදට(පිරිසට) වාරය පැමිණේවයි, එක් දවසක් තොපගේ පර්ෂදට වාරය පැමිණේවයි, වාරය පැමිණියා වූ මුවෝ ගොස් දම් ගෙඩියෙහි හිස තබලා වැද හොත්වයි, එසේ කල්හි මුවෝ ඒ වදයට නොපැමිණෙත්"යි සනිටුහන්(නියම) කළෝය. ඒ සියළු මෘගයෝම "යහපතැ"යි පිළිගත්හ.

එදවස පටන් වාරය පැමිණියාවූ මුවෝ ගොස් දන් ගෙඩිය මත්තෙහි හිස තබා වැද හොනේය. අරක්කැමියා අවුත් ඒ දන්ගෙඩිය මත්තේහි වැද හොත්තාවූ මෘගයාම මරා ඇරගෙන යන්නේය. ඉක්බිත්තෙන් එක් දවසක් ශාඛ මෘගයාණන්ගේ පර්ෂත්හි දැරී ඇතිවූ(ගැබ්ගත්) මුව දෙනකට වාරය පැමිණියෝය. ඒ මුව දෙනද ශාඛ මුව රජ්ජුරුවන් සමීපයට එළඹ "ස්වාමීනි, මමත් ගර්භිනීමි. දරුකෙනෙකුන් වදා අපි දෙදෙනා දෙවාරයක් යම්හ යි මාගේ වාරය ඉක්මවාපුව මැනැව"යි කිව.

ඒ ශාඛ මුවාණෝ "තොපට පැමිණි වාරය අනෙක් කෙනෙකුන්ට පමුණුවන්නට මට නොපිළිවන. තෝම තීගේ පුත්‍රයා දන්නෙහිය. මෙතැනින් පලා යව"යි කීවාහුය. ඒ මුව දෙන ශාඛ මුවන්ගේ සමීපයෙන් අනුග්‍රහයක්(අනුකම්පාවක්) නොලබන්නී බෝධිසත්ත්වයන් කරා එළඹ මේ කාරණය දැන්වුව. බෝධිසත්ත්වයෝද ඒ මුව දෙනගේ බස් අසා "වන්නාටය(ඊට කම් නැත), තෙපි යව, මම තොපගේ වාරය ඉක්මවමි"යි තුමූ ගොස් දන්ගෙඩිය මත්තෙහි(හිස ගසා දැම්මේදී හිස තබන ලී කොටය මත) ඉස තබා හොත්තෝය. අරක්කැමියාද ඒ බෝධිසත්ත්වයන් දැක "ලබන ලද අභය ඇති මුව රජ්ජුරුවෝ දන් ගෙඩිය මත්තෙහි ඉස තබාගෙන වැදහොත්තාය. මීට කාරණය කිම් දෝහෝ"යි සිතා යුහුව ගොස් එපවත් රජ්ජුරුවන්ට කීයේය. රජ්ජුරුවෝද එකෙණෙහිම රථයකට පැන නැගී මහත් වූ පෙරහරින් උයනට ගොස් දම් ගෙඩිය මත්තෙහි හිස තබා වැදහොත් බෝධිසත්ත්වයන් දැක "යහළු වූ මුව රජ්ජුරුවෙනි, මා විසින් තොපට අභය දායන දෙන ලද්දේ නොවේද? කවර කාරණයකින් තෙපි මෙතන වැදහොත්තාහුදැ?"යි කීහ. "මහරජ්ජුරුවෙනි, දැරී ඇති මුව දෙනක් මා සමීපයට අවුත් 'මට පැමිණි වාරය අනිකකුහට පමුණුවනු මැනවැ'යි කිව. මා විසින් එකක් හහට පැමිණි මරණ දුක අනෙකක් හට පමුණුවන්නට නොපිළිවන, ඒ මම මාගේ ජීවිතය ඇට දී ඇට පැමිණි වාරය මම අරගෙන වැදහොත්තෙමි, අනෙක් සැකයක් නොකරව, රජ්ජුරුවනි"යි කීවාහුය.

"මාගේ ස්වාමීවූ මෘග රාජයාණනි, මා විසින් තොප බඳු වූ ක්ෂන්තිය මෛත්‍රිය හා අනුකම්පාව ඇති කෙනෙකුන් මනුෂ්‍යයන් කෙරෙහිදු නොදක්නා ලද, ඒ කාරණයෙන් තොප කෙරෙහි ප්‍රසන්න වෙමි, නැගී සිටුව, තොපටත් ඒ මුව දෙනටත් අභය දානය දිනිමි"යි කීහ. "අප දෙදෙනා විසින් අභය දානය ලත් කල්හි සෙසු මුවෝ කුමක් කෙරෙද්ද? රජ්ජුරුවෙනි" කීහ. "සෙසු මුවන්ටත් අභය දානය දිනිමි"යි කීහ. "මහරජ උයන වසන මුවන්ට අභය දුනුව, වල වසන සෙසු මුවෝ කුමක්

කෙරෙද්දැ?''යි කීහ. ''ඔවුන්ටත් අභය දිනිමි''යි කීහ. ''මහරජ වල හා ගම වසන මුවෝ අභය දානය ලත්හ. අවශේෂ වූ චතුෂ්පදික සත්ත්වයෝ(සෙසු සිව්පා සත්තු) කුමක් කෙරෙද්ද? රජ්ජුරුවනි'' කීහ. ''ඒ චතුෂ්පදික සත්ත්වයන්ටත් අභය දානය දිනිමි''යි කීහ. ''චතුෂ්පදිකාදීහු අභය දානය ලත්හ. දියෙහි වසන්නාහු මත්ස්‍ය ජාතීහු කුමක් කෙරෙද්ද?'' කීහ. ''ඔවුන්ටත් අභය දානය දිනිමි''යි කීහ.

මෙපරිද්දෙන් මහබෝධිසත්ත්වයෝ රජ්ජුරුවන් අතින් මුවන් ආදීවූ සියළු සත්ත්වයන්ට අභය දානය ඉල්වාගෙන වැදහොත් තැනින් නැගී සිට රජ්ජුරුවන් පඤ්චශීලයෙහි පිහිටුවා ''රජ්ජුරුවෙනි, දස කුසල ධර්මයෙහි හැසිරෙව. මව්පියන් කෙරෙහි ද, දූ දරුවන් කෙරෙහි ද, ශ්‍රමණ බ්‍රාහ්මණයන් කෙරෙහි ද, සියළු ජනපද වාසීන් කෙරෙහි ද ධර්මයෙන් හැසිරෙව''යි රජ්ජුරුවන්ට අවවාදකොට ''මධ්‍යම ප්‍රතිපදාවෙහි හැසිරෙන්නා වූ සත්ත්වතෙමේ කරජ කායයාගේ භේදයෙන්(ශුක්‍ර ශෝණිතවලින් උපන් සිරුර බිඳී යෑමෙන්) මරණින් මත්තෙහි සුගති සංඛ්‍යාතවූ(සුගතියයි කියනලද) ස්වර්ග ලෝකයෙට පැමිණේය''යි රජ්ජුරුවන්ට සර්වඥ ලීලාවෙන් ධර්මදේශනා කොට කීප දවසක් ඒ උයනේ වාසයකොට රජ්ජුරුවන්ට අවවාද දී මෘග සමූහයා විසින් පිරිවරණ ලදුව තමන් පෙර විසුවා වූ වනයට පැමිණියාහුය. ඒ මුව දෙන් ද පුෂ්ප කර්ණිකාවකට බඳු(මල් කෙමියක් වැනි) වූ පුතෙකු වැදූහ. ඒ මුව පැටියාණෝ ද කෙළනා තැනැත්තෝ ශාඛ මෘගරාජ සමීපයෙහි ගොස් කෙළනාහ. ඉක්බිත්තෙන් ඒ මෘග පෝතකයාණන්ගේ මෑණියෝ ඒ ශාඛ මෘග රාජයන් සමීපයෙහි යන්නාහු දැක ''පුත මෙතැන් පටන් ඔහු සමීපයට නොයව. නිග්‍රොධ මෘග රාජයන් වහන්සේ සමීපයටම යව''යි පුතණුවන්ට අවවාද කරන්නාවූ මෘග ධෙනුව මෙසේ කිව ''පුත්‍රය, තොප වේවායි අනෙක් කෙනෙක් වේවායි තමහට හිතයක් වැඩක් කැමැත්තේ වීනම් නිග්‍රොධ මෘග රාජයාණන් වහන්සේම සේවනය කරන්නේය. ශාඛ මෘග රාජයාණන් කරා නොඑළඹෙන්නේය. සේවනයත් නොකරන්නේය. ඔහු නිසා ජීවිකාවත් නොකරන්නේය. ශාඛ මෘග රාජයාණන් සමීපයෙහි යම් ජීවිකාවක් ඇද්ද, ඒ ජීවිකාවටත් වඩා නිග්‍රෝධ මෘග රාජයාණන් වහන්සේගේ පාද මූලයෙහි වැදහෙව මියයාම උතුම් වන්නේයැ''යි ශාඛ මෘග රාජයාණන් සමීපයට නොයෙන ලෙස අවවාද කලාහ. රජ්ජුරුවන් විසින් අභය දානය දුන් තැන පටන් අභය ලද්දා වූ මුවෝ මනුෂ්‍යයන්ගේ ගොයම් කා නසන්නාහ. මනුෂ්‍යයෝ ''අභය දානය ලත් මුවෝය''යි ගසන්නට ද පළවන්නට ද නොහැක්කාහ. ඒ මනුෂ්‍යයෝ රාජංගනයේ රුස්ව රජ්ජුරුවන්ට මෙපවත් කීවාය. රජ්ජුරුවෝ ''ප්‍රසන්න වූ සිත් ඇති මා විසින් නිග්‍රොධ මෘග නම් උත්තමයාණන්ට වරදෙන ලද, මම රාජ්‍යය හරින්නේ නමුත් එදවස් දුන් ප්‍රතිඥා නොහරිමි. පලා යවු, මාගේ ආඥාව පවත්නා ස්ථානයෙහි මුවන් මරන්නට කිසිත් සත්ත්වයෙක් නොලබන්නේ ය''යි කීවාහුය.

නිග්‍රොධ මෘග රජ්ජුරුවෝද එපවත් අසා මෘග සමූහයා රැස් කරවා මෙතැන් පටන් අනුන්ගේ ගොයම් කන්නට නොපිළිවනැයි මුවන් වලකා ''මෙතැන් පටන් ගොයම් රක්නා වූ මනුෂ්‍යයෝ ගොයම් රක්නා පිණිස වැටක් නොකරත්වයි, කුඹුරු වටකොට පත් අදිත්ව''යි මනුෂ්‍යයන්ට කියා යැව්වාහුය. එතැන් පටන්කොට ක්ෂෙත්‍රවල පත් ඇඳීම් සංඥාව(කොළ එල්වීමෙන් කරන ඇඟවීම) පහළවීලු.

එවක් පටන් පත් ඇඳීම් සලකුණ ඉක්මවන්නාවූ එකද මෘගයකුත් නැති. මේ වනාහි ඒ සත්ත්වයන් මහබෝසතාණන්ගෙන් ලද අවවාදයි. මෙපරිද්දෙන්ම මෘග සමූහයාට අවවාදකොට නිග්‍රොධ බෝධිසත්ත්වයෝ ආයුපමණින් සිට ඒ මුවන් හා සමඟ කම්වූ පරිද්දෙන් මිය පරලොව ගියාහුය. ඒ රජ්ජුරුවෝ ද බෝධිසත්ත්වයන්ගේ අවවාදයෙහි සිට දානමානාදි වූ කුසල්කොට කම්වූ පරිද්දෙන් මිය පරලොව ගියාහ.

ලොව්තුරා සර්වඥයන් වහන්සේ ද ''මහණෙනි, මේ ස්ථවිරාවන්ට ද කුමාර කාශ්‍යප ස්ථවිරයන්ට ද මම පිහිට වූයෙම් දැන්මතු නොවෙමි, පළමුත් පිහිට වූයෙම් වේදැ''යි මේ ජාතක ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා චතුස්සත්‍යය දේශනාව පෙරදැරිකොට අතීත කථාවත් වර්ථමාන කථාවත් වදාරා දෙක එක්කොට සන්ධි ගලපා මේ 'නිග්‍රොධ මිග ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

''එකල්හි ශාඛ මෘග රාජයාණෝ නම් දැන් දේවදතත ස්ථවිරයෝය. ඔවුන්ගේ එදවස් මෘග පර්ෂද දැනුත් දේවදත්ත පර්ෂදය. ඒ මුව දෙන නම් දැන් මේ ස්ථවිරාවෝය. එදවස් මේ මුව පැටවාණෝ නම් දැන් බණ කියන්නවුන් කෙරෙහි අග්‍ර වූ මේ කුමාර කාශ්‍යප ස්ථවිරයෝය. එදවස්

බරණැස් රජ්ජුරුවෝ නම් දැන් ධර්‍මභාණ්ඩාගාරික වූ ආනන්ද ස්ථවිරයෝය. නිග්‍රොධ මුව රජ්ජුරුවෝ නම් ලෙව්තුරා බුදු වූ මම්ම වේදැ''යි තමන් වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

013. කණ්ඩින ජාතකය

තවද තිලෝගුරු සම්‍යක් සම්බුදුරජාණන් වහන්සේ සැවැත්නුවර නිසා දෙව්රම් වෙහෙර වැඩ වසන සේක් පුරාණ දුතිකාව(පෙර ගිහිකල භාර්යාව) කෙරෙහි ලොල් වූ එක් භික්ෂු කෙනෙකුන් වහන්සේ අරභයා මේ ජාතකය වදාළසේක.

මෙහි වර්ථමාන කථාව අට්ඨක නිපාතයෙහි 'ඉන්ද්‍රිය' ජාතකයෙහි මතු ප්‍රකාශ වන්නේය. භාග්‍යවත් වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ ද ඒ භික්ෂූ හට "මහණ, තෝ පූර්‍වයෙහිත් මේ මාතුගාමය(ස්ත්‍රිය) නිසා ජීවිත විනාශයට පැමිණ සහළගුරු රැසක්හි පැළැහුණෙහිය"(දිලිහෙන ගිනි අඟුරු රැසක් මත පිළිස්සීමට පත්වූයෙහිය) යැයි වදාළසේක. භික්ෂූන් වහන්සේ ඒ කාරණය ප්‍රකශ කරන පිණිස සර්‍වඥයන් වහ්නේසට යාච්ඤාකොට දැන්වූසේක. සර්‍වඥයන් වහන්සේ ද භාවාන්තරයෙන් පටිච්ඡන්න වූ(සෙසු භවයෙන් වැසුණු) ඒ කාරණය ප්‍රකාශ කොට වදාළසේක.

මෙයින් මත්තෙහි වනාහි භික්ෂූන් වහන්සේගේ යාච්ඤාවද භවාන්තරයෙන් සැඟවුනේය යන එපමණකුත් නොකියා "ඉකුත්වත් ගෙනහැර දැක්වූසේකැ"යි මෙපමණක්ම කියමු. මෙපමණක් කී කල්හිත් යාච්ඤාවද වළාගැබකින් නික්මුණා වූ චන්ද්‍රයා පරිද්දෙන් භවාන්තරයෙන් සැඟවුනා වූ කාරණය දැයි යන මේ සියල්ල යට කියන ලද ක්‍රමයෙන් යොදා දතයුතු.

යටගිය දවස මගධරට රජගහනුවර මගධ නම් රජ්ජුරු කෙනෙක් රාජ්‍යය කෙරෙති. මගධරට වාසීන් ගොයම් කරන අවධියේහි මුවන්ට මහත් වූ උපද්‍රව වන්නේය. ඒ මෘගයෝ වනයෙහි පර්‍වත සමීපයෙහි වසන්නාහ. ඒ මුවන් අතුරෙහි එක් වලෙක(වනයක) පර්‍වතයක් සමීපයෙහි වසන්නා වූ මෘගයෙක් එක් ගමක් සමීපයෙහි වසන්නා වූ මෘගපෝතිකාවක් හා සමග මිත්‍රත්වය කොට ඒ මුවන් වසන්නාවූ පර්වත සමීපයෙන් බැස නැවත ගම් සමීපයට බස්නා කල්හි මෘගපෝතිකාව කෙරහි පිළිබඳ සිත් ඇති බැවින් ඈ හා එක්වම බස්නේ ය. ඉක්බිත්තෙන් ඒ මෘගපෝතිකාව මෙසේ කීවා ය. "ස්වාමිපුත්‍රය, තෙපි වනාහි පර්‍වතයෙහි වසව, ඉතා බාලයහ.(මොඩයහ) ගම් සමීපය නම් ශංකා ප්‍රතිභය සහිතය(බිය සැක රහිතය), අප හා සමග වනයෙන් නො බසුව, නො එව''යි වැළකුවා ය.

ඒ මුවාද ඒ මෘගපෝතිකාව කෙරෙහි පිළිබඳ සිත් ඇති බැවින් නොවැළක(නොනැවතී) ඈ හා සමග ගම් සමීපයට ගියේය. ඉක්බිත්තෙන් ඒ මගධරට වාසීහු "දැන් මුවන් පර්‍වත පාදයෙන් බස්නා වේලාය''යි දැන මග සමීපයෙහි මුවා වූ තැන්වල කොටුපත්(ආවරණ ස්ථාන) බැඳගෙන එහි සිටිනාහ. ඒ මුවාත් මුවදෙනත් එන්නාවූ පෙරමග එක් මුව වැද්දෙක් කොටුපතක සැඟවී සිටියේය. ඒ මෘගපෝතිකාව ද මනුෂ්‍යගන්ධය ආඝ්‍රාණය කොට(මිනිස් ගඳ ඉව කොට) තමා හා කැටිව එන්නා වූ බාල මෘගයා ඉදිරි කොටලා තොමෝ පස්සේ එන්නීය. ඉක්බිත්තෙන් ඒ කොටුපත සිටියා වූ වැදි ද එක සැර පහරින් (ඊ පහරින්) මුවා එතනම විද හෙළීය. මෘගපෝතිකා මුවා තමා කෙරහි පිළිබඳ සිත් ඇතිව එන බව දැන, පැන වාත වේගයෙන් පලා ගියාය. වැදි ද කොටුපතින් නික්ම, තමා විදි මුවා මස්කොට ගිනි මොළවා සාළාඟුරු මත්තෙහි යහපත් වූ මස් බහා පුළුස්සාගෙන යැපෙන පමණක් කා පැන් බී ඉතිරි මස් ලේ බිංදු වගුරව වගුරවා කදෙක බැඳගෙන තමාගේ අඹුදරුවන් සතුටු කෙරෙමින් ගෙට ගියේය.

එකල්හි මහ බෝධිසත්‍වයෝ ඒ වන ලැහැබ වෘක්ෂ දේවතාව උපන්හ. ඉක්බිත්තෙන් බෝධිසත්‍වයෝ ඒ කාරණය දැක "මේ අඥාන වූ මෘගයාට පැමිණි මරණය මෑණියන් නිසා පැමිණියේත් නොවෙයි, පියාණන් නිසා පැමිණියේත් නොවෙයි. වැලි කෙසේ පැමිණියේද? කාමය නිසා පැමිණෙයේය''යි කාමය නිමිත්ත කොට ගෙන සත්‍වයෝ සුගතියෙහි අත්පා කැපීම් ආදියටද, නරකයෙහි පස්කම් කටොල්(දෙඅත් දෙපා පපුව යන පස් තැන ගිනිගත් යහුල් ගැසීම නම් වූ පස් වැදැරුම් වධ බන්ධන) ආදී වූ අනේක ප්‍රකාර දුඃක්ඛයටද පැමිණෙති. අනුන්ට මරණ දුක ඉපදවීම නමුදු මේ ලෝකයෙහි උත්තමයන් විසින් නින්දා කරන ලදමය. යම් ජනපදයක ස්ත්‍රියක්

විධාන(පාලනය) කෙරේ ද, අනුශාසනා කෙරේ ද, ස්ත්‍රියක නායක කොට ඇති ඒ ජනපදය

නින්දිතිය. සත්‍වයෝ ස්ත්‍රී වසඟත්‍වයට පැමිණෙත් ද ඒ සත්‍වයෝ ද නින්දිතයහ''යි මෙසේ නින්දිත වස්තු තුනක් දක්වා වන දේවතාවුන් සාධුකාර දී ගන්ධ පුෂ්පාදීන්(සුවඳමල් ආදියෙන්) පූජාකෙරෙමින් සිටිය දී මධුර ස්වරයෙන් ඒ වනලැහැබ ඒක කෝලාහල කෙරෙමින්(එක්වන් ඝෝෂාවකින් පුරවමින්) ධර්‍මදේශනා කරන්නා වූ බෝධිසත්‍වයෝ මෙසේ කිවූය. ''තියුණු මුවහත් ඇති තරකොට දෙසිඳුරුකොට විදින්නට සමර්ථ වූ ශරයන් ඇති පුරුෂයාට ද නින්දා වේව යි, යම් ජනපදයක ස්ත්‍රියක් නායකකම් කෙරේ ද ඒසේ වූ ජනපදයටත් නින්දා වේවා යි, යම් සත්‍ව කෙනෙක් ස්ත්‍රී වසඟත්‍වයට පැමිණියාහු ද ස්ත්‍රීන් කීවාම කෙරෙත් ද ඒ සත්‍වයන්ටත් නින්දා වේවා''යි යනාදීන් ධර්‍මදේශනා කළාහුය. මෙසේ එක ගාථාවෙන් නින්දිත වස්තූන් තුනක් දක්වා බෝධිසත්‍වයෝ ඒ වනය එක නින්නාද කෙරෙමින් සර්‍වඥ ලීලාවෙන් (බුදුවරයෙකු මෙන්) ධර්‍මදේශනා කළාහුය.

තිලෝගුරු බුදුරජාණන් වහන්සේ ද මේ ජාතක ධර්‍මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා චතුස්සත්‍ය ප්‍රකාශ කොට වදාළසේක. චතුස්සත්‍යයාගේ කෙළවර උකටලී මහණ සෝවාන් ඵලයෙහි පිහිටියේය. සර්‍වඥයන් වහන්සේද වර්ථමාන කථාව හා අතීත කතාව වදාරා පූර්‍වාපර සන්ධි ගලපා මේ 'කණ්ඩින ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

''එකල්හි පර්‍වතස්ථ(පර්වතවාසී) මෘගයාණෝ නම් දැන් මේ සාසනයෙහි උකටලී වූ භික්ෂුහුය. එකල්හි මෘගයාණන් හැර දිවූ මෘගපොතිකා නම් මේ පුරාණ දූතිකාය. කාමයෙහි දොෂ කියා ධර්‍මදේශනා කල දේවතාණෝ නම් ලොව්තුරා බුදු වූ මම්මය''යි තමන් වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

014. වාතමිග ජාතකය

තවද එක් සමයෙක්හි සර්‍වඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩ වසන සේක් චුල්ලපිණ්ඩපාතිකතිස්ස ස්ථවිරයන් වහන්සේ අරභයා මේ ජාතකය වදාළසේක.

ශාස්තෲන් වහන්සේ වනාහි රජගහනුවර නිසා වේළුවනාරාමයෙහි වාසය කරන කල්හි තිස්ස කුමාර නම් වූ මහා සම්පත් ඇති සිටුකුලයක පුත්‍රයෙක් ඇත්තේය. ඒ සිටුපුත්‍ර තෙම එක් දවසක් වේළුවනාරාමයට ගොස් සර්‍වඥයන් වහන්සේගේ ධර්‍මදේශනාව අසා පැවිදිවනු කැමැතිව පැවිදීවීමට යාච්ඤාකොට දෙමාපියන් විසින් නොඅනුදන්නා ලද හෙයින්(අනුමත නොකළ බැවින්) ප්‍රතික්ෂප කරන ලද්දේ සත්දවසක් නිරාහාරව ඉඳ රට්ඨපාල ස්ථවිරයන් මෙන්ම මව්පිය දෙන්නා අනුදන්වා සර්‍වඥයන් වහන්සේ සමීපයෙහි පැවිදි වූ සේක. සර්‍වඥයන් වහන්සේ ඔහු පැවිදි කරවා අඩ මසක් කල් වේළුවනාරාමයෙහි වාසයකොට ජේතවනාරාමයට වැඩිසේක. එතැන්හිදී මේ කුලපුත්‍රයන් වහන්සේ තෙළෙස් ධුතාංගයන් (කෙලෙස් මැඩ පැවැත්වීම සඳහ පුරනු ලබන ධුතංග නම් පිළිවෙත් දහතුන) සමාදන්ව සැවැත්නුවර ගෙපිළිවෙළින් පිඬු පිණිස හැසීරෙමින් කල්යවනසේක. චුල්ලපිණ්ඩපාතිකතිස්ස ස්ථවිරයන් වහන්සේ යයි කී කල්හි ආකාශයෙහි චන්ද්‍රයා මෙන් සර්‍වඥ ශාසනයෙහි ප්‍රකාශ (ප්‍රසිද්ධ) වූසේක.

එසමයෙහි රජගහනුවර නැකැත් කෙළි පවත්නා කල්හි ස්ථවිරයන් වහන්සේගේ මව්පිය දෙදෙන උන්වහන්සේ ගිහි කල්හි යම් ආභරණ භාණ්ඩයෙක් ඇද්ද ඒ ආභරණ බඩු රෙදි කරඬුවෙක්හි බහා අභිමුඛයෙහි තබාගෙන ''අනිකුත් නැකත් කෙළිවල අපගේ පුත්‍රයා මෙනම් මෙනම් අලංකාරයෙන් සැරහී නැකත් කෙළි කෙළනේ ය. අපගේ ඒ එකම පුත්‍රයා ගෙන ශ්‍රමණ භවත් ගෞතමයන් වහන්සේ සැවැත්නුවරට වැඩිසේක. අපගේ පුත්‍රයා දැන් කොතැන්හී උන්සේක්ද? කොතැන්හි සිටිසේක්දැ''යි කියා අඬන්නාහුය.

ඉක්බිත්තෙන් එක් වණ්ණ දාසියක් (වෙසඟනක්) ඒ සිටුකුලයට ගොස් හඬන්නාවූ සිටු භාර්යාව දැක ''ආර්යාවෙනි, කවර හෙයකින් අඬන්නීදැ?''යි විචාළීය. සිටු භාර්යාවෝ ඒ කාරණාව දැන්වූවාහුය. ''ආර්යාවෙනි, සිටුපුත්‍රයාණෝ කවර දෙයකට කැමති වන්නාහුදැ?''යි විචාළී ය. ''අසවල් අසවල් දෙයට''යි කිවාය. ''ඉඳින් නුඹවහන්සේ මේ ගෙයි සියළු ඓශ්වර්‍යය (සම්පත්) මට දෙවුනම් මම තොපගේ පුත්‍රයා ගෙන එන්නෙමි''යි කීවාය. සිටු භාර්යාව ඒ වචනය

“යහපතැ”යි පිළිගෙන වැටුප් දී පිරිවරින් ඒ වණ්ණදාසිය යැව්වාය. “යව තමාගේ බලයෙන් මාගේ පුත්‍රයා ගෙනෙව”යි කිවූය. ඒ වෙශ්‍යාඞ්ගනාව පිළිසන් (ආවරණය කළ) යානාවෙක්හි ඉඳ සැවැත්නුවරට ගොස් තෙරුන් වහන්සේ භික්‍ෂාව (පිඬු) පිණිස හැසිරෙන වීථියෙහි නවාතැන්ගෙන සිටුකුලයෙන් ආ මනුෂ්‍යයන් තෙරුන්වහන්සේට නොදක්වා තමාගේ පිරිවරින්ම පිරිවරන ලද්දී, පිඬු පිණිස හැසිරෙන්නා වූ තෙරුන් වහන්සේට පළමුකොට බත් හැන්දක් පිළිගන්වා ක්‍රමයෙන් බත් මාලාවක් (තළියක්) පිළිගන්වා තෘෂ්ණාවෙහි බඳවා අනුක්‍රමයෙන් ගෙයි වැඩ හිඳිනට සලස්වා ආහාරය දෙන්නී තමාගේ වසඟයට පැමිණි බැව් දැන ගිලන් ආකාරය දක්වා ඇතුළු ගබඩාවෙහි සයනය කළාය.

තෙරුන් වහන්සේ ද භික්‍ෂාචාර (පිඬු පිණිස හැසිරෙන) වේලෙහි ගෙපිළිවෙලින් හැසිරෙන සේක් ගෙයි දොරට පැමිණිසේක. පිරිවර ජනයෝ තෙරුන් වහන්සේගේ පාත්‍රය ගෙන තෙරුන් වහන්සේ ගෙයි වැඩහිඳින්නට සැලැස්වූවාහුය. තෙරුන් වහන්සේ ඉඳගෙනම “උපාසිකාව කොයිදැ?”යි විචාළසේක. “ස්වාමීන් වහන්ස, ගිලන් වූවාය. නුඹවහන්සේ දක්නට කැමතිය”යි කිවූය. උන්වහන්සේ රස තෘෂ්ණාවෙහි බැඳුණුසේක් තමාගේ ව්‍රත සමාදානය (සමාදන් වී ඇති ධුතාංග ව්‍රතය) බිඳ වෙශ්‍යාඞ්ගනාව හොත් තැනට වන්සේක. ඒ ස්ත්‍රී තමා ආ කාරණාව කියා උන්වහන්සේ පොලඹවා රස තෘෂ්ණාවෙන් බැඳ සිවුරු හරවා තමාගේ වසඟයෙහි තබා යානාවේ හිඳිනට සලස්වා මහත් වූ පිරිවරින් රජගහනුවරටම ගියාය.

ඒ ප්‍රවෘත්තිය හැම තැන්හිම ප්‍රකාශ (ප්‍රකට) වූයේය. භික්ෂූන් වහන්සේලා දම්සභා මණ්ඩපයෙහි වටින් රැස්ව හුන්නාහු “ඇවැත්නි, චුල්ලපිණ්ඩපාතිකතිස්ස ස්ථවිරයන් වහන්සේ වනාහි එක් වණ්ණ දාසියක් රස තෘෂ්ණාවෙන් බැඳගෙන ගියාය”යි කියා කථාවක් පහළ කළාහුය. සර්‍වඥයන් වහන්සේ දම්සභා මණ්ඩපයට එළඹ අලංකෘත වූ බුද්ධශාසනය මස්තකයෙහි වැඩහිඳ “මහණෙනි, මේ දම්සභා මණ්ඩපයෙහි මා එන්නාට පූර්‍ව භාගයෙහි කිනම් කථාවකින් යුත්තව උන්නාහුදැ?”යි වදාළ කල්හි ඒ භික්ෂූහු ඒ ප්‍රවෘත්තිය දැන්වූවාහුය.

සර්‍වඥයන් වහන්සේ වදාරණසේක් “මහණෙනි, මේ චුල්ලපිණ්ඩපාතිකතිස්ස ස්ථවිරයෝ රස තෘෂ්ණාවෙන් බැඳී මේ ස්ත්‍රියට වසඟ වූවෝ දැන්මතු නොවෙති, පෙරත් මේ ස්ථවිරයෝ මේ ස්ත්‍රිය වසඟ වූවාහුමය”යි වදාරා ඉකුත් වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස්නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරුවන්ගේ සංජය නම් උද්‍යාන පාලකයෙක් උයන රක්‍ෂා කරන්නේය. ඉක්බිත්තෙන් එක් වාත මෘගයෙක්(වාත වේගයෙන් දිවිය හැකි මුවෙක්) ඒ උයනට අවුත් සංජය නම් උද්‍යාන පාලයා දැක දිව යන්නේය. සංජය නම් උද්‍යාන පාලකයා ද ඔහු තැතිගන්වා නොඑලවන්නේය. ඒ මෘගයා නැවත නැවත අවුත් උයනෙහිම හැසිරෙන්නේය. උද්‍යානපාල තෙම උයනේ නොයෙක් මල්ඵල ආදීය ගෙන දවස්පතා රජහට දක්වන්නේය. ඉක්බිත්තෙන් එක් දවසක් රජ්ජුරුවෝ කියනසේක් “යහළු උද්‍යානපාලය, උයනේ කිසි ආශ්චර්යවත් (පුදුම) දෙයක් දුටුවා ඇත්තෙහි නම් කියව”යි කීසේක. “මහරජ්ජුරුවන් වහන්ස, අනිකක්හු නොදුටුයෙමි, එක් වාත මෘගයෙක් වනාහි අවුත් උයනෙහි හැසිරෙන්නේය. ඔහු දිටිමි”යි කියේය. “ඔහු අල්වා ගන්නට හැකි වන්නෙහිදැ”යි විචාළසේක. “මී පැණි මඳක් ලද්දේ නම් මෘගයා රජ ගේ ඇතුළටම පමුණුවන්නට හැකි වන්නෙමි”යි කීයේය.

රජ්ජුරුවෝ ඕ හට මී දෙවූසේක. උද්‍යාන පාලකයා මී ගෙණ උයනට ගොස් වාත මෘගයා ගොදුරු කා ඇවිදිනා තන්හි තණපත්වල මී පැණි ගල්වා සැඟවී සිටියේය. මෘගයා අවුත් මීයෙන් ගල්වන ලද තණ අනුභව කොට රස තෘෂ්ණාවෙහි බැඳුනේය. අන් තැනකට නොගොස් උයනටම එන්නේය. උද්‍යානපාල තෙමේ ඔහු මී ගල්වන ලද තෘණයෙහි ඇලුණු බැව් දැන ක්‍රමයෙන් තමා පෙනුනේය. මෘග තෙමේ උද්‍යාන පාලයා දැක කීප දවසක් දිවගොස් නැවත නැවත දක්නේ විශ්වාස බවට පැමිණ ක්‍රමයෙන් උද්‍යාන පාලයාගේ හස්තයෙහි තිබෙන තණ අනුභව කරන්නේය. සංජය නම් උද්‍යානපාල තෙමේ මෘගයා විස්වාස බවට පැමිණියා දැන රාජවාසභවන දක්වා වීථිමාර්ගය හුණ පැදුරුවලින් වටකොට ඒ ඒ තන්හි කොළ අතු කඩාහෙලා මී පුරවන ලද ලබු ඵලය (ලබු ගෙඩිය) ඇකයෙහි එල්වාගෙන තණමිටිය කිසිල්ලේ තබාගෙන මී ගල්වන ලද තෘණයෙන් මෘගයාගේ අභිමුඛයෙහි විසුරුවමින් රජ ගේ ඇතුළම ගෙන ගියේය.

මෘගයා ඇතුළට වන්කල්හි දොර වැසුවේය. මෘගයා මනුෂ්‍යයින් දැක කම්පාවෙමින් මරණ භයින් බියපත් වූයේ ඇතුළු රාජාංගනයෙහි (ඇතුල් රජ මිදුලේ) ඔබිනොබ ධාවනය කරන්නේය. රජ්ජුරුවෝ මතුමහල් තලයෙන් බැස කම්පා වන්නාවූ මෘගයා දැක "වාත මෘගයා නම් මනුෂ්‍යයන් දුටු තැනට සත් දවසක් නොඑන්නේය, තැතිගත් තැනට ජීවිතාන්නතය දක්වා නොඑන්නේය, ඒ වාත මෘගයා සංජය තෙමේ රස තෘෂ්ණාවෙන් බැඳ යටත් කොට ගත්තේය. මෙබඳු ගහණ නිශ්‍රිතවූ (කැලෑව ඇසුරු කරන) වාත මෘග තෙමේ රස තෘෂ්ණාවෙහි බැඳී දැන් මෙබඳු තැනට ආයේය, ඒකාන්තයෙන් පින්වත්නි, මේ ලෝකයෙහි රස තෘෂ්ණාවට වැඩියෙන් ලාමක දෙයක් නැත්තේය"යි කියා ධර්මදේශනාවට පටන්ගත්සේක.

නිරන්තර වාසස්ථාන වූ ආවාසයෙහිද ඡන්දාරාග (ඇල්ම කිරීම) ලාමකය, මිත්‍රසන්ථවයෙහිද (මිතුරන් ඇසුරු කිරීමෙහිද) ඡන්දරාගය ලාමකය. මේ දෙතැන්හි ඇල්මට වඩා මධුරාම්ලාදීවූ (මිහිරි ඇඹුල් ආදී) ජිව්හා විඥෙය වූ (දිවෙන් රස විඳ දත යුතුවූ) රසයෙහි ඇලීම පවිටු වන්නේය. කුමක් හෙයින්ද යත්? අරණ්‍යායෙහි ගහණ නිශ්‍රිත වූ වාත මෘගයා සංජය නම් උද්‍යාන පාලයා මධුර රසයෙන් තමාගේ වසඟයට පැමිණි වූයේය"යි කියා රස තෘෂ්ණාවෙහි ආදීනව වදාරා ඒ මෘගයා අරණ්‍යයටම යැවූසේක.

ශාස්තෘ වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ "මහණෙනි, ඒ වණ්ණ දාසිය මේ මහණ රස තෘෂ්ණාවෙන් බැඳ තමා වසඟ කෙළේ දැන්මතු නොවේ. පෙරත් වසඟ කළාය"යි වදාරා මේ දම්දෙසුම ගෙනහැර දක්වා පූර්වාපර සන්ධි ගලපා මේ 'වාතමිග ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

"එසමයෙහි සංජය නම් උද්‍යාන පාලයා නම් මේ වණ්ණ දාසිය වූවාය. වාත මෘගයා නම් චුල්ලපිණ්ඩපාතිකතිස්ස ස්ථවිරයෝය. බරණැස් රජව උපන්නෙම් නම් තිලෝගුරු සම්‍යක් සම්බුදු රජුවූ මම්ම වේදැ"යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

015. ඛරාදිය ජාතකය

තවද එක් සමයෙක් හි සර්වඥයන් වහන්සේ දෙව්රම් වෙහෙර වැඩවසනසේක්, එක්තරා අකීකරු භික්ෂු කෙනෙකුන් අරභයා මේ ජාතකය වදාළසේක.

ඒ භික්ෂූන් වහන්සේ වනාහි අකීකරුය, අවවාදය නොගන්නා සේක. ඉක්බිත්තෙන් සර්වඥයන් වහන්සේ ඒ භික්ෂූන් වහන්සේට වදාරණසේක් "මහණ, තෙපි අකීකරුව අවවාද නොගන්නේ සැබෑ ද? කිම්දැ?"යි වදාළසේක. "භාග්‍යවතුන් වහන්ස, සැබැව"යි දැන්වූසේක. සර්වඥයන් වහන්සේ "මහණ, තෝ පූර්වයෙහිත් අකීකරු බැවින් ප්‍රඥාවන්තයන්ගේ අවවාද නොගෙන මලෙහි බැඳුනේම ජිවිතක්ෂයට පැමිණියෙහිය"යි වදාරා ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන කල්හි අප මහබෝසතාණන් වහන්සේ මෘග ජන්මයෙහි ඉපිද මෘග සමූහයා විසින් පිරිවරණ ලදුව අරණ්‍යයෙහි වසන සේක. ඉක්බිත්තෙන් බෝධිසත්ත්වයන් වහන්සේට නැගණි වූ මෘග ධේනුවක් පුත්‍රයකු දක්වා "බෑයන් වහන්ස, මේ තෙමේ නුඹවහන්සේගේ බෑනා වන්නේය. මොහුට මෘග මායම්(දඩයක්කාරයන් රැවටීමට මුවන් කරන උපාය ක්‍රම) උගන්වන සේක්ව"යි කියා භාරකළාය. බෝධිසත්ත්වයන් වහන්සේ ඒ බෑණා වූ මෘගපෝතකයාට "අසවල් වේලාවෙහි අවුත් උගනුව"යි කීසේක. මෘගපෝතක තෙම කියන ලද වේලෙහි නොඑන්නේය. යම්සේ එක් දවසක්ද එසේම සත් දවසක් සත් අවවාදයක් ඉක්මවා ඒ මෘගපෝතකයා මෘග මායම් නොඉගෙන හැසිරෙනුයේ මළෙහි(මළ පුඩුවේ) බැඳුනේය.

ඒ මෘගපෝතකයාගේ මෑණිතොමෝ භ්‍රාතෘවූ(සොහොයුරු වූ) මෘගයා කරා එළඹ "භ්‍රාතෘන් වහන්ස, කිමෙක්ද? බෑණා වූ මෘගයාට මුව මායම් උගන්වන ලද්දේදැ?"යි විචාළීය. බෝධිසත්ත්වයන් වහන්සේද "ඒ අනොවාදක(අවවාද නොපිළිගන්නා) මෘගපෝතකයාගේ කාරණය නොසිතව, තොපගේ පුත්‍රයා විසින් මුව මායම් නොඋගන්නා ලදැ"යි කියා දැනුදු ඕහට අවවද දෙන්නට නොකැමැතිව මෙසේ කීසේක. "ඛරාදිය නම් තැනැත්තීය, එකි එකී පාදයෙහි දෙකක් දෙකක් බැගින් අටකුරයක් ඇති මුලින් වක්ව අගින් ඉතා වක් වූ අං ඇති හෙයින් වංකාතිවංක නම් වූ සප්ත

අවවාද කලායෙන් ඉක්මුණු(අවවාද කළ සත් වේලාවක් ඉක්ම වූ) ඒ මෘගයාට අවවාද කරන්නට උත්සහ සිතක් නැත්තේමි''යි කීසේක.

ඉක්බිත්තෙන් ඒ අකීකරු මෘගයා මළෙහි බැඳුණු කල්හි වැදිපුත්‍ර තෙමේ මරා මාංස ගෙන ගියේය. ශාස්තෘ වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ වදාරණසේක් ''මහණ, තෝ අකීකරු වූයේ දැන්මතු නොවෙයි, පූර්වයෙහිත් අකීකරු වූයෙහිය''යි වදාරා මේ ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා පූර්වාපර සන්ධි ගලපා මේ 'ඛරාදිය ජාතකය' සමාප්ත කොට වදාළසේක.

''එසමයෙහි බෑණා වූ මෘගයා නම් දැන් මේ අකීකරු මහණ වූයේය. නැගණි වූ මෘගධෙනුතොම උපුල්වන් මහාස්ථවිර වූවාය. අවවාද දුන් මෘගව උපන්නෙම් වනාහි තිලෝගුරු සම්‍යක් සම්බුදුරජ වූ මම්ම වේදැ''යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

016. තිපල්ලත්ථමිග ජාතකය

තවද තිලෝගුරු බුදුරජාණන් වහන්සේ කොසඹෑ නුවර නිසා බදාරිකාරාමයෙහි වසන සේක් ශික්‍ෂාකාමී වූ(හික්මීමේ දැඩි ආසා ඇති) රාහුල ස්ථවිරයන් වහන්සේ අරභයා මේ ජාතකය වදාළසේක.

එක් සමයෙක්හි සර්වඥයන් වහන්සේ අලව් නුවර නිසා අග්ගාලව නම් දේවාලයයෙහි වසන කල්හි බොහෝ උපාසිකාවරුද භික්ෂුණීහුද විහාරයට බණ අසනු පිණිස එලඹෙති, දාවල් දවස බණ අසති, කල්ගිය ගියසේ(කල් යාමේදී) උපාසිකාවරුද භික්‍ෂුණීහුද බණ ඇසීමට නොගොස් උන්හ. භික්‍ෂූන් වහන්සේද උපාසිකාවරුද ඒ පර්ෂද්හි(පිරිසෙහි) ඇතිවූහ. එතැන් පටන් රාත්‍රියෙහි බණ ඇසීම සැළසුනේය. බණ අසා අන්තයෙහි වැඩිමහලු භික්‍ෂූන් වහන්සේ තමන් වහන්සේ වසන්නා වූ ස්ථානවලට ගොස් සැතපෙනසේක. බාල භික්‍ෂූන් වහන්සේ උපාසකවරුන් හා සමඟ භෝජන ශාලාවෙහි සැතපෙනසේක. ඒ උපාසකවරුන් හා බාල වහන්දැ නිද්‍රාවට පැමිණි කල්හි ඉන් සමහර කෙනෙක් ''සුරු සුරු'' යන අනුකරණ ඇතිව(ගොරවමින්) ප්‍රශ්වාස කරන්නාහුය. දත් කමින් හොනාහ. සමහර කෙනෙක් මද ඇසිල්ලක් නිදා නැඟී සිටිනාහ. මේ විප්‍රකාරය දැක භික්‍ෂූ වහන්සේ සර්වඥයන් වහන්සේට දැන් වූසේක.

බුදුහු ''යම්කිසි මහණෙක් අනුපසම්පන්නයන්(උපසම්පදා නොවූ අය) හා එක සෙනස්නෙහි සහසෙයාාව(එක්ව නිදීම) කෙළේ නම් පාචිත්තියාපත්ති(පචිති නම්වූ වරද) වන්නේය''යි ශීක්‍ෂාපද පණවා කොසඹෑ නුවරටම වැඩිසේක. ඒ විහාරයෙහි භික්‍ෂූන් වහන්සේ ආයුෂ්මත් වූ රාහුල ස්ථවිරයන් වහන්සේට ''ඇවැත් වූ රාහුල ස්ථවිරයෙනි, සර්වඥයන් වහන්සේ විසින් අනුපසම්පන්නයන් හා එක සෙනස්නේ නොසැතපෙන්ට ශික්ෂාපද පනවන ලද, දැන් තොප වසන්නා වූ ස්ථානයක් දනුව''යි(සොයාගනුව) කීසේක. පළමුත් ඒ භික්‍ෂූන් වහන්සේ සර්වඥයන් වහන්සේ කෙරෙහි ගෞරවයෙන්ද ඒ ආයුෂ්මතුන් වහන්සේගේ ශික්‍ෂාකාමී බව නිසාද තමන්වහන්සේලා වසන්නා වූ ස්ථානයට පැමිණියා වූ ඒ රාහුල ස්ථවිරයන් වහන්සේට අතිශයින් සංග්‍රහ කරනසේක. මිටි ඇඳක් පනවා ඉස තබන්නට සිවුරක් දෙනසේක. එදවස් වනාහි ශික්‍ෂාපද භයින් වසන්නාවූ ස්ථානයකුත් නුදුන් සේක. රාහුලෝත්තමයාණෝද ''මාගේ පියාණන් වහන්සේය''යි ''සර්වඥයන් වහන්සේගේද මාගේ උපාධ්‍යායන් වහන්සේය''යි සැරියුත් මහතෙරුන් වහන්සේද ''මාගේ ආචාරීන් වහන්සේය''යි මුගලන් මහතෙරුන් වහන්සේගේද ''මාගේ සුළුපියාණන්ය''යි අනඳ මහතෙරුන් වහන්සේද සමීපයට නොගොස් සර්වඥයන් වහන්සේ වලංජනය (පරිහරණය) කරන්නාවූ වර්චස් කුටියට(වැසිකිළියට) බ්‍රහ්මවිමානයකට වදනක්හු(ඇතුල් වන්නාක්) මෙන් වැද රාත්‍රීයෙහි වාසය කළසේක.

සර්වඥයන් වහන්සේ වලංජනය කරන්නා වූ කුටියෙහි දොරඅගුළු මොනවට වසන ලද්දේ වෙයි, බිම සුවඳින් පිරිබඩ ගන්නා ලද්දේය. ගඬදාම පුෂ්පදාමයෙන් එල්වන ලද්දේය. සකල රාත්‍රියෙහි පාන් ඇවිලෙන්නේය. රාහුලොත්තමයාණන් විසින් ඒ කුටියෙහි මේ යථොක්ත වූ සමෘද්ධි නියාව(පහසුකම් ඇති නිසාම) ඒ රාත්‍රී වාසය කළසේකුන් නොවෙයි, භික්‍ෂූන් වහන්සේ විසින් ''තොප වසන්නාවූ ස්ථානයක් දනුව''යි කියන හෙයින් අවවාදයෙහි ගෞරවයෙන්ද

ශික්‍ෂාකාමී බැවින්ද ඒ වර්චස් කුටියෙහි රාත්‍රි වාසය කළසේක. අතරතුරයෙහි භික්‍ෂූන් වහන්සේද ඒ රාහුල ස්ථවිරයන් වහන්සේ දුරදීම එන්නා දැක උන්වහන්සේ වත්සම්පන්න බව පරීක්‍ෂා කරන පිණිස මිටලු(මිටි හෝ අතට ගත්) මුස්න හෝ කසල පෙට්ටිය(කුණු කූඩය) හෝ පිටත දමා "ඇවැත්නි, මේ කවුරුන් විසින් දමන ලද්දේදැ"යි කියන්නාහ.

කිසි කෙනෙකුන් විසින් " රාහුල ස්ථවිරයෝ මේ මගින් ගියෝදැ"යි කී කල්හි "ස්වාමීනි, මේ මම නොදනිමි"යි නොකියා ඒ නොතැන්පත්ව තිබූ මුස්න හා කසල පෙට්ටිය තැන්පත් කොට තබා "මට ක්‍ෂමා කොට වදාළ මැනව ස්වාමීනි"යි භික්‍ෂූන් වහන්සේ ක්ෂමා කරවා යනසේක. එපරිද්දෙන් ශික්ෂාකාමී වූ රාහුල ස්ථවිරයන් වහන්සේ තමන්වහන්සේගේ ශික්‍ෂාකාමී බව නිසා ඒ වර්චස් කුටියෙහි රාත්‍රිය වාසය කළසේක. ඉක්බිත්තෙන් බුදුරජාණන් වහන්සේ අරුණු නැගෙන්නාට පෙරාතුව වර්චස් කුටිද්වාරයෙහි වැඩසිට කැරු(උගුරෙන් පිට කරන ශබ්දයක්) සේක. ඒ රාහුල ස්ථවිරයන් වහන්සේද ඇතුලේ ඉඳ කැරු සේක. "මේ කවරෙක්දැ?"යි බුදුහු විචාළසේක. "මම රාහුලය"යි ගෙන් මෑත වැඩිසේක. "රාහුලය, කවර හෙයිකින් තෝ මෙතන වැදහොත්තේහිදැ?"යි විචාළසේක. "ලගිනා(නිදාගැනීමට) තෙනක් නැති හෙයින්නැ"යි කියා "ස්වාමීනි, භික්‍ෂූන් වහන්සේ පළමු මා ආ කල්හි සංග්‍රහ කරනසේක, දැන් තමන්වහන්සේට ආපත්ති වෙයි යන භයින් වසන තැන් නොදෙනසේක. ඒ මම මේ ස්ථානය අනික් කෙනෙකුන් විසින් සට්ටනය(කරදර) නොකරන්නා වූ ස්ථානයක් වේදැයි මේ කාරණයෙන් මෙතැන සැතපීමි"යි දැන් වූසේක.

ඉක්බිත්තෙන් "භික්ෂූහු දැම්ම රාහුලයා හරණාහු(අතහැර දමන්නාහු) සෙසු කුලදරුවන් මහණ කරවා කුමක් කෙරෙත්දැ"යි කියා සර්වඥයන් වහන්සේට ධර්මසංවේගය උපන්නේය. ඉක්බිත්තෙන් උදැසනක්සේම භික්‍ෂූන් වහන්සේ රැස් කරවා දම්සෙනවි සැරියුත් මහතෙරුන් වහන්සේ අතින් "ශාරිපුත්‍ර ස්ථවිරයයෙනි, අද රාහුලයා කොතැනක ලැග්ගේද? තෙපි දනුදැ?"යි විචාරා වදාළසේක. "ස්වාමීනි, මම නොදනිමි"යි දැන් වූසේක. "ශාරිපුත්‍ර ස්ථවිරයෙනි, අද රාහුලයා වර්චස් කුටියෙහි ලැග්ගේය. මෙපරිද්දෙන් රාහුලයා හරණා වූ තෙපි හැම සෙසු කුලදරුවන් මහණ කරවා කුමක් කරව්ද? මෙසේ කළ කල්හි මේ බුද්ධශාසනයෙහි ප්‍රව්‍රජිතයෝ පිහිටක් නොලබන්නාවූ වෙත්දැ"යි ධර්මසංවේගයට පැමිණ "මෙතැන් පටන් කොට අනුසම්පන්නයක්හු එක්ව දෙදවසක් තමා සමීපයෙහි වස්වා තුන්වැනි දවස් ඔවුන් වසන තෙනක් දැන පිටත වස්ව"යි කියා මේ අනුප්‍රඥප්තිය(උප නීතිය) වදාරා නැවත ශික්‍ෂාපද පැනවූසේක.

එකල්හි දම්සභා මණ්ඩපයෙහි වැඩ උන් භික්ෂූන් වහන්සේ රාහුල ස්ථවිරයන් වහන්සේගේ ගුණ කථා කියනසේක් "ඇවැත්නි, බලව, රාහුල ස්ථවිරයෝ යම්තාක්(ඉතාම) ශික්‍ෂාකාමීහුය. ඒ භික්‍ෂූන් විසින් 'තොප වසන තෙනක් දනුව'යි කියන ලද්දාහ. 'මම සර්වඥපුත්‍රයෙමි, තෙපි හැම මේ සස්නට කවුරුදැ?යි තෙපිම නික්මෙවූ'යි කියා එකද සච්චක්හු හාත් පිළිසඳරයක් නොකොට වර්චස් කුටියෙහි වාසය කළෝදැ"යි කියා ඒ භික්‍ෂූන් වහන්සේ කථා කරන කල්හි සර්වඥයන් වහන්සේ දම්සභා මණ්ඩපයට වැඩ සරහනලද බුද්ධාසන මස්තකයෙහි වැඩහිඳ "මහණෙනි, දැන් මා එන්නට පූර්වභාගයෙහි කවර නම් කථාවකින් යුක්තව උනුදැ?"යි විචාළසේක. "ස්වාමීනි, රාහුල ස්ථවිරයන්ගේ ශික්‍ෂාකාමී බව කතාකොට කොට උනුම්හ"යි දැන්වූ කල්හි සර්වඥයන් වහන්සේද "මහණෙනි, රාහුල ස්ථවිරයෝ දැන්මතු ශික්‍ෂාකාමී නොවෙති පූර්වයෙහිත් තිරශ්චීන (තිරිසන්) යෝනියෙහි උපන්නෝද ශික්‍ෂාකාමීව විසුවෝ වෙත්දැ"යි වදාරා ඉකුත්වත් ගෙනහැර දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස රජහග නුවර එක් මගධ රජ්පුරුකෙනෙක් රාජ්‍යය කෙරෙති. එකල්හි මහබෝසතාණෝ මෘග(මුව) යෝනියෙක්හි ඉපිද මෘග සමූහයා විසින් පිරිවරණ ලදුව වනයෙහි වාසය කරන්නාහ. ඉක්බිත්තෙන් ඒ බෝධිසත්ත්වයන්ගේ නැගණියෝ තමන්ගේ පුතණුවන් එතනට කැඳවාගෙන අවුත් "බෑයන් වහන්ස, නුඹවහන්සේගේ බෑණනුවන්ට මෘග මායම්(ජීවිත ආරක්ෂක ක්‍රම) ඉගැන්නුව මැනවැ"යි කිවූය. මහබෝධිසත්ත්වයෝ "යහපතැ"යි නැගණියන්ට ප්‍රතිවචන දී "යව දරුව, අසවල් වේලේ ඇවිත් උගනුව"යි කීහ.

ඒ මෘග පෝතකයාද මයිලණුවන් විසින් නියමකොට කී වේලා නොඉක්මවා බෝධිසත්ත්වයන් කරා එළඹ මෘග මායම් උගන්නේය. මෘග පෝතකයාද එක් දවසක් වනයෙහි ඇවිදිනේ මලෙක්හි(මලපුඩුවේ) බැඳුනේ තමා බැඳුනු නියාව කියා ඇඬුයේය. මෘග සමූහයාද පලාගොස් "තොපගේ පුතණුවෝ මලෙක බැඳූනෝය"යි ඒ මුවපැටවාගේ මෑණියන්ට කීහ. ඒ මෘග ධෙනුවද බෑයන් සමීපයට ගොස් "බෑයන් වහන්ස, නුඹ වහන්සේගේ බෑනණුවෝ මෘග මායම් උගත්තුදැ?"යි විචාළිය. මහබෝසතාණෝද "තොපගේ පුතණුවන්ට කිසි සැකයක් තොපි නොකරවයි, ඔහු විසින් යහපත් කොට මෘග මායම් උගන්නාලදැයි කිසිත් පීඩාවක් නැත, තොප සතුටු කරමින් දැන් එති"යි කියන්නාවූ බෝධිසත්ත්වයෝ මෙසේ කීවාහුය.

"එම්බා පින්වත, තෘණ භක්‍ෂණයකොට සෙයයාව කරන්නාවූ අට කුහරයකින් යුක්ත වූ මධ්‍යම රාත්‍රි වේලෙහි පැන් බොන සුලු වූ මට බෑණා වූ මෘග පෝතකයාණන්ට නොයෙක් මෘග මායම් ඉගැන්වී , එසේ හෙයින් නාසාවාතයකින් සුලං රඳවා භූමියෙහි වැදහෙව ආශ්වාසය කෙරෙමින් කලා සයකින් යුක්ත වූ මෘග මායමින් වැද්දහු වඤ්චාකොට(රවටා) තොපගේ පුත්‍රයාණෝ තොප සතුටු කෙරෙමින් නොබෝ කලකින් එන්නාහ"යි ඒ බෝධිසත්ත්වයෝ කිවාහුය.

මෙසේ මහබෝධිසත්ත්වයෝ තමන්ගේ බෑනණුවන්ට මෘග මායම් යහපත් කොට ඉගැන් වූ බව දක්වන්නාහු නැගණියන්ට "ශෝක නොකරව"යි අස්වැසූහ. ඒ මුව පැටවාද මල බැඳුණු තැනැත්තෝ නොසෙල්වීම භූමියෙහි හෙව ඉළ ඇට පෙණෙන නියායෙන් කකුල් දික්කොට එක ඇලයකින් වැදහොත් තෙනට ආසන්නයෙහි කුර අගින් ගසා පස්ද තණද උපුල්වා(උදුරා) මලමූත්‍ර පිටත්කොට ඉස එල්ලා දිව දික්කොට සකල ශරීරය කෙළින්(කෙළවලින්) කිළිටිකොට සුලන් ගැන්වීමෙන්(ආශ්වසකොට සුළං ගැනීමෙන්) බඩ උදුම්වාගෙන ඇස පෙරලාගෙන යටවූ නාසාපුටයෙන් වාතය සංවරණය කෙරෙමින් මතු නාසාපුටයෙන් පිටත නික්මෙන්නාවූ වාතය රඳවා සියලු ශරීරයෙහි තදබව ගන්වා මළා වූ ආකාරය දැක්වූයේය. නිල මැස්සෝද ඔහු වටකොට ගත්හ. ඒ ඒ ස්ථානයෙහි කපුටෝත් සැඟවී උන්හ. මේ නියායෙන් වැදහොත් තෙනට මල ලූ(මලපුඩුව ඇටවූ) වැදි අවුත් මුවාගේ බඩ අත ගසා "උදෑසනම බැඳුනේ වන, කුණුව ගියේය"යි ඌ බැඳුණු වරපට මුදා "මෙතනදී ම මොහු මස් කොට ගෙනයෙමි"යි සැකයක් නැතිව කොළ අතු කඩන්ට පටන් ගත. මුව පැටවාද වැදහොත් තැනින් නැඟී සතර පයින් සිට ශරීරය කිළිපොළා කර දික්කොට මගවාතයෙන් සිඳුනා වූ වළාකඩක් මෙන් යුහුව දුවගෙන ගොස් මෑණියන් සමීපයට ගියේය. සර්‍වඥයන් වහන්සේද "මහණෙනි, රාහුලයා දැන් මතු ශික්‍ෂාකාමී නොවෙයි, පූර්‍වයෙහිත් ශික්‍ෂාකාමී ය"යි වදාරා මේ ජතක ධර්‍මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා සන්ධි ගළපා 'තිපල්ලත්ථමිග ජාතකය' නිමවා වාදළසේක.

"එකල්හි බෑණාවූ මුව පැටියාණෝ නම් දැන් රාහුල ස්ථවිරයෝය, ඒ මුව පැටියාණන්ගේ මෑණියෝ නම් උපුල්වන් මහස්ථවිරිය, මුව පැටියාණන්ට මයිල් වූ මුවාණෝ නම් ලොව්තුරා බුදුවූ මම්ම ය"යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

017. මාලුත ජාතකය

තවද එක් සමයෙක්හි සර්‍වඥ ගෙවා දත්(දතයුතු සියලු දේ සම්පූර්ණයෙන් අවබෝධ කළ) බුදුරජාණන් වහන්සේ දෙව්රම්වෙහෙර වසනසේක් වෘද්ධ කල මහණ වූ භික්ෂූන් දෙනමක් අරභයා මේ ජාතකය වදාළසේක.

ඒ භික්ෂු දෙනම කොසොල් ජනපදයෙහි එක් ආරණ්‍ය විහාරයෙක්හි වසනසේක. එක් කෙනෙක් කාල ස්ථවිර නම්, එක් කෙනෙක් ජුණ්හ ස්ථවිර නම්. ඉක්බිත්තෙන් එක් දවසක් ජුණ්හ ස්ථවිරයන් වහන්සේ කාල ස්ථවිරයන් වහන්සේගෙන් විචාරණසේක් "ස්වාමීනි, කාල ස්ථවිරයන් වහන්ස, ශීත නම් කවර කලෙක්හි වන්නේදැ?"යි විචාළසේක. හෙතම "කාල පක්‍ෂයෙහි(අව පක්ෂයෙහි) වන්නේය"යි කීසේක.

ඉක්බිත්තෙන් එක් දවසක් කාල ස්ථවිරයන් වහන්සේ ජුණ්හ ස්ථවිරයන් වහන්සේ අතින් විචාරණසේක් "ස්වාමීනි, ජුණ්හ ස්ථවිරයන් වහන්ස, ශීත නම් කවර කාලෙක්හි වන්නේදැ?"යි

විචාළසේක. හෙතම “ජුණ්හ පක්‍ෂයෙහි(පුර පක්ෂයෙහි) වන්නේය”යි කීසේක. ඔහු දෙදෙනාම තම තමාගේ ශංකා(සැක) සිඳින්නට නොහැකිව සර්‍වඥයන් වහන්සේ සමීපයට ගොස් සර්‍වඥයන් වහන්සේට නමස්කාර කොට “ස්වාමීනි, සර්‍වඥයන් වහන්ස, ශීත නම් කවර කලෙක්හි වන්නේදැ?”යි විචාළාහුය. සර්‍වඥයන් වහන්සේ ඒ භික්‍ෂූන්ගේ කථාව අසා වදාරා “මහණෙනි, මම පූර්‍වයෙහිත් තොපට මේ ප්‍රශ්නය දේශනා කෙළෙමි, භවයෙන් වැසී තුබුණු බැවින් නොසැලකුවාහුය”යි වදාරා ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස එක් පර්‍වත ප්‍රාන්තයෙක්හි(පවු පාමුලක) සිංහයෙක්ද, ව්‍යාඝ්‍රයෙක් දැයි කියා යහළුවෝ දෙදෙනෙක් එකම ගුහායෙක්හි වසන්නාහුය. එකල්හි බෝධිසත්‍වයන් වහන්සේද ඍෂිප්‍රව්‍රජ්‍යාවෙන්(තවුස් පැවිද්දෙන්) පැවිදිව ඒ පර්‍වත ප්‍රාන්තයෙහි වාසය කරනසේක.

ඉක්බිත්තෙන් එක් දවසක් ඒ යහළුවන් දෙදෙනාට ‘ශීතය’ නිසා විවාදයක් උපන. ව්‍යාඝ්‍රයා “කාල පක්‍ෂයෙහි වන්නේය”යි කීයේය. සිංහයා “ජුණ්හ පක්‍ෂයෙහි ශීත වන්නේය”යි කීයේය. ඔහු දෙදෙනාම තමාගේ ශංකා සිඳින්ට නොහැකිව බෝධිසත්‍වයන් වහන්සේ අතින් විචාළාහුය. බෝධිසත්‍වයන් වහන්සේ වදාරණසේක් “කෘෂ්ණ පක්‍ෂයෙහිද(අව පක්ෂයෙහිද) නොහොත් ශුක්ල පක්‍ෂයෙහිද(පුර පක්ෂයෙහිද) යන මේ දෙපක්‍ෂයෙන් යම් කලෙක්හි පූර්‍වාදී දිගින්(පෙරදිග ආදි දිසාවලින්) යුක්තව මාරුතය හමාද? එසමයෙහි ශීත වෙයි. ඊට කාරණා කවරේද? ශීතය වාතයෙන් හටගන්නේය. වායු හමන කල්හි ශීතය වන්නේය. කෘෂ්ණ පක්‍ෂය, ශුක්ල පක්‍ෂය ම ප්‍රමාණ නොවන්නේය. තොපි දෙදෙන මේ ප්‍රශ්නයෙහි නොපැරදුනාහුය. මෙසේ බෝධිසත්‍වයන් වහන්සේ ඒ යහළුවන් දෙදෙනාට අවබොධ කළසේක.

ශාස්තෘ වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ ද “මහණෙනි, පෙරත් මා විසින් තොපට මේ ප්‍රශ්නය කියන ලද්දේය”යි මේ ධර්‍මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා වදාරා දුක්ඛ, සමුදය, නිරෝධ, මාර්ග යන චතුරාර්ය සත්‍යයන් ප්‍රකාශකොට වදාළසේක. චතුස්සත්‍යයාගේ කෙළවර ඒ ස්ථවිරයන් දෙදෙනා වහන්සේම සෝවාන් ඵලයෙහි පිහිටියාහුය. ශාස්තෘන් වහන්සේ පූර්‍වාපර සන්ධි ගළපා මේ ජාතකය නිමවා වදාළසේක.

“එකල්හි ව්‍යාඝ්‍රතෙම කාල ස්ථවිර වූයේය. සිංහතෙම ජුණ්හ ස්ථවිර වූයේය. ප්‍රශ්නය විසර්ජනය කළාවූ තපස්විව උපන්නෙම් තිලෝගුරු සම්‍යක් සම්බුදුරජවූ මම්ම වේදැ”යි තමන් වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

018. මතකභක්ත ජාතකය

තවද එක් සමයෙක්හි බුදුරජාණන් වහන්සේ සැවැත්නුවර නිසා ජේතවනාරාමයෙහි වැඩ වසනසේක් මතකභක්තයක්(මළවුන් වෙනුවෙන් දෙන දානයක්) අරභයා මේ ජාතකය වදාළසේක.

එකල්හි මනුෂ්‍යයෝ එළුවන් ආදී වූ බොහෝ සත්‍වයන් මරා කාලක්‍රියා කළා වූ තමන්ගේ නෑයන් උදෙසා මතකභක්ත නම් වූ පරිත්‍යාගයක් කෙරෙති. භික්‍ෂූහු ඒ මනුෂ්‍යයන් මෙපරිද්දෙන් කරන්නාවුන් දැක සර්‍වඥයන් වහන්සේ අතින් “ස්වාමීනි, දැන් මනුෂ්‍යයෝ බොහෝ ප්‍රාණීන් ජීවිතක්‍ෂයට පමුණුවා මතකභක්ත නම් වූ දෙයක් දෙති, ස්වාමීනි, මෙහි වැඩෙක් ඇද්දැ?”යි විචාළසේක. සර්‍වඥයන් වහන්සේ “මහණෙනි, මතකභක්ත දෙම්හයි කියා කරනලද ප්‍රාණඝාතයෙහි කිසිත් වැඩෙක් නම් නැත. පෙරත් නුවණැත්තෝ ආකාශයෙහි හිඳ ධර්‍මදේශනා කොට මේ මතකභක්තයෙහි ආදීනව කියා සියළු ජම්බුද්වීපවාසී සත්‍වයන් මේ ක්‍රියාවෙන් ඇරවූහ(මුදාගත්හ). දැන් වනාහී භවසංක්ෂේපගත හෙයින්(සසරින් වැසී ඇති නිසා) නැවත පහළවිය”යි වදාරා අතීත කථාව ගෙනහැර දැක් වූසේක.

යටගිය දවස බරණැස්නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරුකෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි වේදත්‍රයාගේ පාරප්‍රාප්ත වූ(ඍග් - යජුර් - සාමන් යන තුන්වේදය හොඳින් උගත්) දිසා ප්‍රධාන(දිසාපාමොක් නම් වූ) එක් ආචාර්ය බ්‍රාහ්මණයෙක් “මතකභක්තයක් දෙමැ”යි එක් එළුවකු අල්වාගෙන තමාගේ අතවැස්සන්ට “සගයෙනි, මේ එළුවා ගඟට ගෙනගොස් නාවා කර මල්වඩම් බැඳ පසඟුල්දී(අතක ඇඟිලිපහ කෙළවර සුවඳ ආලේප තවරා එළුවාගේ සිරුරෙහි ඉන් සලකුණු

තබා) සරහා ගෙනෙවු''යි විධාන කෙළේය. ඒ මනුෂ්‍යයෝද ''යහපතැ''යි බමුණාට ප්‍රතිඥා දී එළුවා ඇරගෙන ගඟට ගොස් නාවා කීසැටියේ සරහා ගංතෙර සිටවූහ. ඒ එළු, තමා පූර්යෙහි කරණ ලද අකුශල කර්මය ජාතිස්මරණඥානයෙන්(පෙර ආත්ම සිහිකර බැලීමට සමත් නුවණින්) දැක ''මෙබඳු වූ දුක්ඛයෙන් අද දවස් මිදෙමි''යි සොම්නසට පැමිණියේ කළයක් බිඳින පරිද්දෙන් මහත්කොට සිනාසී නැවත ''මේ බමුණා මා මරා මා විසින් මෙතෙක් කල් මුලුල්ලෙහි විඳි දුක් ලබන්නේය''යි බමුණා කෙරෙහි කරුණා උපදවා මහත් වූ ශබ්දයෙන් හැඬුයේය.

ඉක්බිත්තෙන් පුරුෂයෝ ඒ කරුණ ඔහු අතින් ''සබඳ එළුවාණෙනි, තොපි මහත්කොට සිනාසී ඇඬුවාහුය. කවර කාරණයකින් සිනාසුනුද? කවර කාරණයකින් ඇඬුවාහුදැ?''යි විචාළාහුය. ''තෙපි ඇම මේ කාරණය තොපගේ ආචාරීන් සමීපයෙහි දී මා අතින් විචාරවු''යි කියේය. මනුෂ්‍යයෝ ඒ එළුවා ඇරගෙන ගොස් මේ කාරණය ආචාර්යය බ්‍රාහ්මණයාහට කීහ. ඒ ආචාර්යයාද මනුෂ්‍යයන් කී බස් අසා එළුවා අතින් ''එළුවාණෙනි, තෙපි කවර කාරණයකින් සිනාසුනුද? කවර කාරණයකින් හැඬුයේදැ?''යි විචාළේය.

ඒ එළුවාද තමා පූර්වයෙහි කළ අකුශල කර්මය ජාතිස්මරණඥාණයෙන් සිහිකොට බමුණාට කීහ. ''බ්‍රාහ්මණයාණෙනි, මම පූර්වයෙහි තොපසේම වේදත්‍රය හදාළ වූ(උගත්) බමුණුව ඉපිද 'මතකභක්තයක් දෙමි'යි එළුවකු මරා දිනිමි. හේ මම ඒ එළුවා මැරූ අකුශල කර්මයෙන් එකකින් උනු පන්සියයක් ජාතියෙහි(ආත්ම හාරසිය අනූ නවයක) ඉස්කැපීම් දුක්ඛයට පැමිණියෙමි. මේතෙම මට කොටිප්‍රාප්තිය වූ (අවසානයට පැමිණි) පිරුණු පන්සියයක් ජාති ඇති ආත්මභාවය ය. හේ මම 'අද දවස් මෙබඳු වූ දුක්ඛයෙන් මිදෙමි'යි සොම්නසට පැමිණියෙමි, මේ කාරණයයෙන් සිනාසීමි. අඬන්නෙම් වනාහි 'මම එළුවකු මරා ජාති පන්සියයක් මුළුල්ලෙහි ඉස්කැපීම් දුක්ඛයට පැමිණ අද ඒ දුක්ඛයෙන් මිදෙමි. මේ බමුණා ද මා මරා මා සේම පන්සියයක් ජාතියෙහි ඉස්කැපීම දුක්ඛය ලබන්නේය'යි තොප කෙරෙහි කරුණාවෙන් ඇඬිමි''යි කීය. ''එළුවාණෙනි, නොබව, මම තොප නොමරමි''යි කීය. ''බමුණානෙනි, කුමක් කියවුද? තොප නොමැරුවත් මා විසින් අද මරණින් මිදෙන්ට නොපිළිවනැ''යි කීය. ''එළුවාණෙනි, තෙපි නොබව, මම තොපට රැකවල් ගෙන තොප හා සමග ඇවිදිමි''යි කීය. ''බමුණානෙනි, තොපගේ ආරක්‍ෂාව ඉතා ස්වල්පය, මා විසින් කරන ලද අකුශල කර්මය මහත බලවතැ''යි කීය. බමුණෝ එළුවාණන් මුදා ''මේ එළුවා කවර කෙනෙකුන් විසිනුත් මැරිය නොදෙම්හ''යි කියා තමාගේ අතවැස්සන් ඇරගෙන ගොස් බමුණාණෝ එළුවාණන් හා එක්වම ඇවිදිනාහ. එළුවා බැම්මෙන් හරණ ලද්දේ එක් ගලතලයක් පිට අටගත් තණ කැලයෙක්හි කර ඔසවා කොළ කන්ට පටන් ගත්තේය. එකෙණෙහිම ගලතල පිට සෙනක්(අකුණක්) ගැසීය. ඉන් ගල්ලෑල්ලක් ඉපිරගෙන ගොස්(ගැලවී ගොස්) එළුවා දික්කළා වූ ග්‍රීවයෙහි හී(බෙල්ලේ වැදී) හිස කැපුනේය. ඉක්බිත්තෙන් මහජනයාද එතනට රැස්විය.

එකල්හි මහබෝධිසත්‍වයෝ ඒ ස්ථානයෙහි වෘක්‍ෂ දේවතාව උපන්හ. ඒ බෝධිසත්‍වයෝ ද මහජනයා බල බලා සිටියදීම දේවතානුභාවයෙන් නිරාලම්බ වූ(එල්ලී සිටීමට නොහැකි) ආකාශයෙහි ඌරුබද්ධාසනයෙන් උපලක්‍ෂිතව හිඳ(අරමිණිය බැඳ වාඩිවී) ''මේ සත්‍වයෝ මෙපරිද්දෙන් අකුශලයෙහි විපාක දැන ප්‍රාණඝාත නොකොළෝ නම් යෙහෙකැ''යි මියුරු වූ කටහඬින් යුක්තව ධර්මදේශනා කරන්නාහු මෙසේ කියත් ''ඒ ඒ භවයෙහි සත්‍වයාගේ උත්පත්තියත්, ජරා ව්‍යාධි මරණ පැමිණීමත් දුක් වන්නේ යයි මෙසේ ලෝකයෙහි සත්‍වයෝ දන්නාහු නම් සත්‍වයෙක් සත්‍වයෙකු නොමරන්නේය. ප්‍රාණඝාත කළා වූ පුද්ගලයා වනාහි අටමහනරකයෙහිත්(මහනිරය අටෙහිත්) සොළොස් ඔසුපත් නරකයෙහිත්(නරකයක වටේ ඇති කුඩා නරක දහසයෙහිත්) අනෙකප්‍රකාර වූ තිරිසන් යෝනියෙහිත් ඉපිද මහත් වූ දුක් අනුභව කෙරෙමින් බොහෝ කලක් ශෝක කරන්නේය. මොහයෙන් මුළා වූ(මෝඩකමින් මුළා වූ) සත්‍වයෝ අවිජ්ජාවෙන්(මෝඩකමින්) අන්ධව මේ ආදීනව(විපාක) නොදැක ප්‍රාණඝාත කරන්නාහුය''යි මෙසේ මහබෝසතාණෝ නරක භයින් තැතිගන්වා ධර්මදේශනා කළෝය. මනුෂ්‍යයෝ ධර්මදේශනාව අසා නරක භයින් භයපත්ව ප්‍රාණඝාතයෙන් වැළැක්කාහුය. බෝධිසත්‍වයෝත් ධර්මදේශනා කොට මහජනයා ශීලයෙහි පිහිටුවා කම්වූ පරිද්දෙන් මියපරලොව ගියෝය. මහජනයාත් බෝධිසත්‍වයන්ගේ අවවාදයෙහි පිහිටා දානාදී පින්කම් කොට දිව්‍යලෝකයෙහි උපන්නාහුය.

ශාස්තෘ වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා වදාරා පූර්වාපර සන්ධි ගළපා මේ ‘මතකභත්ත ජාතකය’ නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි වෘක්ෂ දේවතාව ඉපිද ධර්මදේශනා කෙළෙම් තිලෝගුරු සම්‍යක් සම්බුදුරජවූ මම්ම වෙදැ”යි තමන් වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

019. අයාචිතභත්ත ජාතකය

තවද එක් සමයෙක්හි තුන්ලෝවාසීන්ට ගෞරවස්ථානීය වූ(ගරු කළයුතු තැන්හි සිටියාවූ) සර්වඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි සතර ඉරියව්වෙන් යුක්තව වැඩ වාසය කරනසේක් දේවතාවන්ට යාච්ඤා කොට බිලි පූජාව කිරීමක් අරභයා මේ ජාතකය වදාළසේක.

ඒ කාලයෙහි වනාහී මනුෂ්‍යයෝ වණික් කර්මාන්තය පිණිස(වෙළහෙලඳාම් සඳහා) යන්නාහු මෘග සූකරාදී ප්‍රාණීන්(මුව ඌරු ආදී සතුන්) ඝාතනය කොට දේවතාවන්ට බිලිපූජා කොට “අපි අන්තරායක් නැතිව අර්ථසිද්ධියට(බලාපොරොත්තු ඉටු කර) පැමිණ අවුත් නැවත නුඹවහන්සේලාට බිලි පූජා කරම්හ”යි කියා ආරාධනාකොට යන්නාහුය.

එසේ ගිය තැන්හි අන්තරාවක් නැතිව අර්ථසිද්ධියට පැමිණ ආවාහු “දෙවතානුභාවයෙන් මේ අර්ථසිද්ධිය වූයේය”යි සිතමින් ඌරන් මුවන් ආදීවූ බොහෝ ප්‍රාණීන් නසා යාඥාවෙන් මිදෙන පිණිස බිලි පූජා කරන්නාහුය. එසේ කරන්නාවූ බිලිපූජා දැක භික්ෂූ වහන්සේලා භාග්‍යවතුන් වහන්සේට දන්වන්නාහු “ස්වාමීන් වහන්ස, මේ ප්‍රාණඝාත කිරීමෙහි වැඩෙක් ඇද්දො හෝ නැද්දෝ හෝ”යි විචාළාහුය. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ භවයෙන් වැසී තුබුනු කාරණය ප්‍රකාශකොට වදාළසේක.

යටගිය දවස කසීරට එක් ගමෙක්හි කෙළෙඹි පුත්‍රයෙක් ගම්දොරෙහි(ගමට ඇතුළුවන දොරටුවෙහි) පිහිටියා වූ නුග වෘක්ෂයෙක වාසය කරන්නා වූ දෙවතාවට “බිලිපූජා කෙරෙමි”යි ප්‍රතිඥාකොට ගොස් අර්ථසිද්ධියට පැමිණ අන්තරායක් නැතිව අවුත් “එළුවන්, තිරෙළුවන්(බැටළුවන්) ආදී වූ බොහෝ ප්‍රාණීන් ඝාතනය කොට ඇයැද ගැනීමෙන්(දෙවියන් යැදීමෙන්) අන්තරායෙන් මිදෙමි”යි සිතා නුග රුක්මුලට ගියේය. නුග වෘක්ෂයෙහි අධිගෘහිත දිව්‍යපුත්‍ර තෙම කඳ වෙළෙප්හි(ගස් දෙබලක) සිට මෙසේ කීයේය.

“පින්වත් පුරුෂය, තෝ ඉදින් මින් මිදෙනු කැමැත්තෙහි නම් පරලොව මිදෙනු පරිද්දෙන් මිදෙව, ප්‍රාණ වධාදී වූ දුශ්චරිත කොට දැන් මිදෙන්නේද, මතු පාප පාශයෙන්(පවු නැමති උගුළෙන්) බැඳෙන්නේය. ඒ කාරණය දැන මෙසේ නුවණැත්තාවූ පණ්ඩිත පුරුෂයෝ මතු පාප පාශයෙන් නොබැඳෙන පරිද්දෙන් මිදෙත්. ඊට කාරණා කවරේද? මෙබඳු මිදීම් අඥනයා හට බන්ධනයට කාරණාය(සසර බැදීමට කරුණු වේ). මෙසේ ප්‍රාණඝාත කොට මිදීම නම් අඥානයා හට බැඳිමට කාරණා වන්නේය”යි කියා ධර්මදේශනා කළසේක.

එතැන් පටන් මනුෂ්‍යයෝ මෙබඳු වූ ප්‍රාණඝාත කිරීම යයි කියන ලද අකුශලකර්මයන් වැලක දානාශීලාදී වූ සුචරිත ක්‍රියාවෙහි හැසිරී දිව්‍යලෝකයෙහි උපන්නාහුය.

ශාස්තෘවූ බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ ජාතක ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා පූර්වාපර සන්ධි ගළපා මේ ‘ආයාචිතභත්ත ජාතකය’ නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි වෘක්ෂ දේවතාව උපන්නෙම් දැන් තිලෝගුරු සම්‍යයක් සම්බුදුරජ වූ මම්ම වෙදැ”යි තමන් වහන්සේ ගෙනහැර දක්වා වදාළසේක.

020. නළපාන ජාතකය

තවද එක් සමයෙක්හි දෙව්බඹුන් මුදුනෙහි කෙළනා(දෙව්බඹුන් සිරසින් පදුම්ලද) පා පියුම් ඇති ලෝකස්වාමී වූ සර්වඥයන් වහන්සේ කොසොල් දනව්වෙහි සැරිසරා ඇවිදිනා සේක් ‘නළපාන’ නම් ගමට පැමිණ ‘නළපාන’ නම් පොකුණ සමීපයෙහි වූ වැටකේ වනයෙහි වසනසේක් බටදඬු අරභයා මේ ජාතකය වදාළසේක.

එසමයෙහි භික්ෂූන් වහන්සේ නළපාන නම් පොකුණෙන් පැන් සනහා ඉදිකටු කුළා නිසා(ඉදිකටු කොපු සඳහා) සාමණේරයන් වහන්සේ ලවා බටදඬු කප්පවා ගෙන්වා ගෙන ඒ සියළු බටදඬු ගැට නැතිව එකච්ඡිද්‍රව(එකම සිදුරක් ලෙස) දිගටම සිදුරු නියාව දැක බුදුන් කරා ගොස් "ස්වාමීනි, අපි ඉදිකටු කුළා නිසා බටදඬු ගෙන්වූමහ. ඒ බටදඬු මුල පටන් අග දක්වා සිදුරුය. මේ කිමෙක්දැ?"යි විචාළෝය. සර්‍වඥයන් වහන්සේ එබස් අසා "මහණෙනි, මේ මාගේ පුරාතනයෙහි අධිෂ්ඨානයෙකැ"යි වදාරා ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස ඒ වන ලැහැබ වල් වූයේය(වල් බිහිවිය). ඒ පොකුණෙහි එක් දිය රකුසෙක් පොකුණට බට මිනිසුන් කන්නේය. එසමයෙහි බෝධිසත්‍වයෝත් තිත්මුවකු සා(පමණ) මහතැති වඳුරු රජව අසූදහසක් පමණ වඳුරන් විසින් පිරිවරණ ලදුව වඳුරුමුල පරිහරණය කෙරෙමින් ඒ වනයෙහි වසන්නාහුය. ඒ මහබෝසතාණෝ වානර සමූහයාට අවවාද දෙන්නාහු "දරුවෙනි, මේ වනයෙහි විෂ වෘක්ෂයෝත් අමනුෂ්‍යාධිගෘහිත වූ පුෂ්කරණීහුත්(පොකුණුත්) වෙති. එසේ හෙයින් තොපි හැම නොකෑවිරු ඵලාඵලයන් කතොත් වේවායි නුපුව්විරු(බී හුරු පුරුදු නැති) පැනක් බොතොත් වේවායි මා විචාරාම කවු බොවු"යි විධානය කළෝය. ඒ වානරයෝත් එබස් "යහපතැ"යි පිළිගෙණ එක් දවසක් පෙර නොගියවිරු තැනකට ගොස් එතැන්හි දහවල් දෙවරු(පෙරවරු පස්වරු) ඇවිද පැන් සොයන්නාහු එක් පොකුණක් දැක පැන් නොබීම බෝධිසත්‍වයන්ගේ ඊම බල බලා උන්නාහුය. එකල්හි බෝධිසත්‍වයෝ අවුත් "කිමෙක්ද? දරුවෙනි, පැන් නොබෙව්වදැ?"යි කිවූය. වානරයෝ කියන්නාහු "නුඹවහන්සේ එනතෙක් බලා උනුම්හ"යි කිවූය. බෝධිසත්වයෝ "දරුවනි, තොප කළ සේ යහපතැ"යි කියා පොකුණ සිසාරා ඇවිද පියවර පරීක්‍ෂා කරන්නාහු දියටබට පියවර ම දැක දියෙන් ගොඩනැගී පියවර නොදැක "ඒකාන්තයෙන් මේ අමුනුෂ්‍ය පරිගෘහිත වූ(අමුනුෂ්‍යයන් අරක්ගත්) පොකුණක් වුව මැනවැ"යි දැන "පැන් නොබී උන්නාවූ තොප විසින් කෙළදැ ඉතා යහපත් වන්නේය. මේ අමුනුෂ්‍යාධිගෘහිත පොකුණෙකැ"යි කිවූය.

උදාක රාක්‍ෂසයාද(දිය රකුසාද) ඒ වඳුරන් දියට නොබස්නවුන් දැක නිල් වූ බඩ හා ධවල වූ මුඛ(සුදුපාට මුහුණ) ඇතිව රත් වූ අතුල්තල පතුල්තල ඇතිව භයංකර වේශයෙන් දිය දෙබෑකොට නික්ම "කුමක් නිසා උනුද? පොකුණට බැස පැන් බොවු"යි කීය. එකල මහබෝසතාණෝ ඕහට කියන්නෝ "මේ පොකුණෙහි උපන් උදක රාක්‍ෂයා නම් තෝදැ"යි විචාළෝය. "එසේය මමය"යි කී කල්හි "පොකුණට බටවුන් කන්නට ලැබෙන්නේදැ?"යි කිවූය. "එසේය ලබමි, මම මීට බට යටත් පිරිසෙයින් පක්‍ෂීන් පටන් කිසිකෙනෙකුන් නොහරිමි. තොපි ඇමදෙනාත් කන්නෙමි වේදැ"යි දියරකුසු කීය. ඒ බස් ඇසූ බෝධිසත්‍වයෝ "අපි තොප විසින් අප හැම දෙනා කෑ නොදෙම්හ"යි කිවූය. "එසේ කළ පැනුත් බොන්නෙහුදැ?"යි දියරකුසු කීය. "එසේය පැනුත් බොම්හ, තොප වසහයටත් නොපැමිණෙම්හ"යි කිවූය. "එසේ කළ කෙසේ පැන් බොවුදැ"යි උදක රාක්‍ෂයා කී කල්හි "කිමෙක්ද තෝ බැස පැන් බොතියි සිතන්නෙහිදැ?"යි බෝධිසත්‍වයෝ කියා "අපි අ ැම අසූදහසක් පමණ වඳුරෝ පොකුණට නොබැසම එකෙකෙක් බට දණ්ඩක් ගෙන ඇඹුල දණ්ඩෙන්(නෙලුම් දඬුයෙන්) පැන් බොන්නවුන් මෙන් තාගේ පොකුණෙන් පැන් බොම්හ. එසේ කල්හි තොපි අප ඇමදෙනා කන්ට අසමර්ථ වන්නෙහි වේදැ"යි කිවූය. මෙසේ කියා මහබෝසතාණෝ එක් බට දණ්ඩක් ගෙන්වා හැරගෙණ පාරමී ධර්‍මයෙන් ආවර්ජනා කෙරෙමින්(සිහි කරමින්) සත්‍යක්‍රියා කොට මුඛයෙන් පිඹපූහ. බට දණ්ඩ ඇතුළෙන් කිසිම ගැටයක් නැතිව මුල සිට අග දක්වා හැම තැනම සිදුරු විය. මෙම ක්‍රමයෙන් අනිකුත් අනිකුත් බට දඬු ගෙන්වා පිඹ දුන්නේය. තවද "මෙසේ කල්හි පිඹ නිමවන්නට නොපිළිවන්ය"යි කියා බෝධිසත්‍වයෝ "මේ පොකුණ වටකොට අටගත් සියලු බට දඬු එකච්ඡිද්‍ර වේවා"යි කියා අධිෂ්ඨාන කළෝය.

බෝධිසත්‍වවරයන්ගේ කුසල් මහත් බැවින් සිතූ දෙය සමෘද්ධ(ඉෂ්ට) වන්නේය. එසේ හෙයින් එතැන් පටන් ඒ පොකුණ වටකොට සිටි සියළුම බටදඬු ඒකච්ඡිද්‍ර විය, ඒකරන්ධ්‍ර(ඇතුළත ගැට රහිතව එකදිගටම හිස්ව සිදුරුවිය) විය. මේ කාලපයෙහි කල්පස්ථායි වූ(කල්පයක කාලයක් තුළ පවත්නා) ප්‍රාතිහාර්යය සතරෙක් වන්නේය. ඒ සතර කවරේද? යත්, චන්ද්‍රයාගේ ශශ ලාඤ්ඡනය(හාවාගේ සළකුණ) මේ කල්පය මුලුල්ලෙහි සිටිනේය. වට්ටක ජාතකයෙහි ගිනි නිවී

ගිය තැන් මේ කප මුලුල්ලෙහි ගින්නෙන් නොදවන්නේය. ඝටීකාර නම් කුම්භකාරයාගේ(වළං සාදන්නාගේ) ගෙය පිහිටි තැන් සියලු මේ කප නොතෙමී තිබෙන්නේය. මේ පොකුණ පිරිවරා සිටි සියලු බටදඬු මේ කප මුලුල්ලෙහි ඒකරන්ධ්‍රව තිබෙන්නේ යයි මෙසේ කල්පස්ථායී වූ ප්‍රාතිහාර්යය සතරක් වන්නේය. බෝධිසත්ත්වයෝ මෙසේ අධිෂ්ඨාන කොට එක බටදණ්ඩක් ගෙන උන්නාහුය. ඒ අසූදහසක් පමණ වානරයෝත් එකි එකි බටදණ්ඩක් ගෙන පොකුණ පිරිවරා උන්නාහුය. ඔහු ඇමදෙනද බෝධිසත්ත්වයන් බටදණ්ඩෙන් උරා පැන් බොන්ට ගත් කල්හි ගොඩ හිඳ බටදණ්ඩෙන් උරා පැන් පූවාහුය. මෙසේ ඔවුන් ඇමදෙනාම පැන් පු කල්හි උදක රාක්‍ෂසයා කිසිවක් නොලැබ නොසතුටුව සිත් ඇතිව තමා වසන්නාවූ ස්ථානයටම ගියේය. බෝධිසත්ත්වයෝත් සහපිරිවරින් වලටම(වනයට) වන්නාහුය. ශාස්තෘ වූ සම්‍යක් සම්බුදුරජාණන් වහන්සේ "මහණෙනි, මේ බට දඬු සිදුරුවීම මාගේම පුරාතන අධිෂ්ඨානයෙකැ"යි මේ ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා වදාරා පූර්වාපර සන්ධි ගළපා මේ 'නළපාන ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

"එසමයෙහි උදක රාක්‍ෂසයා නම් දැන් මේ දෙවදත්ත ස්ථවිරයෝය. අසූදහසක් වානරයෝ නම් දැන් මේ බුදු පිරිසය. උපායෙහි දක්‍ෂ වූ වානර රජ්ජුරුවෝ නම් තිලෝගුරු සම්‍යක් සම්බුදුරජ වූ මම්ම වේදැ"යි තමන් වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

021. කුරුඞ්ගමෘග ජාතකය

තවද එක් සමයෙක්හි ලොවට හිත ඇති වූ තිලෝගුරු සම්‍යයක් සම්බුදුරජාණන් වහන්සේ වේළුවනාරාමයෙහි වසන සේක් දෙවදත්ත ස්ථවිරයන් වහන්සේ අරභයා මේ ජාතකය වදාළසේක.

එක් සමයෙක්හි දම්සභා මණ්ඩපයෙක්හි රැස්ව උන්නාවූ භික්ෂූන් වහන්සේ "ඇවැත්නි, මේ දේවදත්ත ස්ථවිරයෝ සර්වඥයන් වහන්සේ මරණ පිණිස දුනුවායන් මෙහෙයූහ, හිසට ගල් පෙරලූහ, නාලාගිරියා මෙහෙයුහ, සර්වප්‍රකාරයෙන්ම(හැම අතින්ම) බුදුන් වධයට උත්සහ කළහ"යි දේවදත්ත ස්ථවිරයන් වහන්සේගේ නුගුණ කියමින් උන්සේක. සර්වඥයන් වහන්සේ අවුත් පණවන ලද බුද්ධාසන මස්තකයෙහි වැඩහිඳ "මහණෙනි, දැන් කවර කථාවකින් යුක්තව උනුදැ"යි විචාරා වදාළසේක. "ස්වාමීනි, දෙවදත්ත ස්ථවිරයෝ නුඹවහන්සේට වධයට උත්සහ කෙරෙතියි උන්ගේ නුගුණ කිය කියා උනුම්හ"යි කීසේක. "මහණෙනි, දෙවදත්ත ස්ථවිරයන් මා වධයට උත්සහ කෙළේ දැන්මතු නොවෙයි පෙරත් උත්සහ කළෝමය, එතකුදු වුවත් මරාගත නුහුනුවෝමය"යි වදාරා ඉකුත්වත් ගෙනහැර දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරුකෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන කල්හි බෝධිසත්ත්වයෝ කුරුංගමෘග යෝනියෙහි(තිත්මුව ආත්මයන) ඉපිද එක් වනයක ඵලාඵල කමින් වාසය කෙරෙති. ඒ බෝධිසත්ත්වයෝ එක් කාලයක ඵලසම්පන්න වූ(ගෙඩි පිරී ගියාවූ) ඇද්දේමට වනයක ඇද්දෙමට ගෙඩි කන්නාහුය. එකල්හි මැස්සේ සිට(ගස් උඩ අට්ටාල බැඳ ඒ මතට වී) සතුන් මරන්නා වූ ගම්වැසි වැදිපුත්‍රයෙක් ඵලගත් ගස්මුල්වල(ගෙඩිවලින් පිරුණු ගස්යට) මුවන්ගේ පියවර සටහන් බලා ගස උඩ මැස්සක් බැඳ එහි ඵල අනුභව කරන්නට ආවාවූ මුවන් තෙප් දමාලා හැණ(හෙල්ලෙන් ඇණ) මරා ඒ මුවන්ගේ මස් විකුට ජීවත් වන්නේය.

එක් දවසක් ඒ ගසමුල බෝධිසත්ත්වයන්ගේ පියවර සටහන් දැන් ඒ ඇද්දෙමට ගස උඩ අට්ටාලයක් බැඳ උදෑසනම බත් කා තෙප්ගෙන වනයට වැද ඒ වෘක්ෂය උඩට නැගී අට්ටාලය පිට උන්නේය.

බෝධිසත්ත්වයෝ උදෑසනම වසන්නා වූ ස්ථානයෙන් නික්ම "ඇද්දෙමට කමි"යි අවුත් ඒ ගසමුලට වහා නොවැද කිසිකලෙක අට්ටාල වැද්දෝ ගස්උඩ අට්ටාල බඳිති, එසේ හෙයින් එබඳු උපද්‍රවයෙක් ඇද් දෝ හෝ යි පරීක්‍ෂා කෙරෙමින් දුර සිටියාහුය. වැදි පුත්‍රයාත් බෝධිසත්ත්වයන් ළඟට නොඑන නියාව දැන අට්ටාලයෙහිම සිට ඇද්දෙමට ගෙඩි කඩ කඩා බෝධිසත්ත්වයන් ඉදිරියට දමන්නේය. බෝධිසත්ත්වයෝ "මේ ඵල අවුත් මාගේ ඉදිරියහිම වැටෙන්නේ මේ ගසඋඩ වැද්දෙක් ඇද්දෝ"යි නැවත නැවත උඩ බලන්නාහුය. වැද්දහු දැක නොදුටුවාක් මෙන් "පින්වත් වූ වෘක්ෂය, පෙර තෝ ළඹ එල්වන කලක් මෙන් ඉඳුරාම ඵල එලන්නෙහිය(ලඹ කැටයක් පහතට

එල්ලන්නාක් මෙන් කෙලින්ම ගෙඩි බිම දමන්නෙහිය). දැන්වූ කල්හි තා විසින් වෘක්‍ෂ ධර්‍මය හරන ලද්දේය(කෙලින්ම ගෙඩි බිමට දැමීමේ ගස්වල ස්වාභාවික චාරිත්‍රය අතහැර දමන ලදී) මෙසේ තා විසින් වෘක්‍ෂ ධර්‍මය හළ පසු මමත් අන්‍ය වෘක්‍ෂයක් කරා එළඹ මට ආහාරයක් සොයමි’’යි නික්මුනහ.

එකල්හි වැදිපුත්‍රයා අට්ටාලයෙහිම හිඳ බෝධිසත්‍වයන්ට තෙප් දමා වැරද ගිය හෙයින් ‘‘තොප දැන් පලයව, වැරද ගියේ වේදැ’’යි කීය. බෝධිසත්‍වයෝ කරකැවී සිට කියන්නෝ ‘‘එම්බල පුරුෂය, දැන් තා ඒකාන්තයෙන්ම මා වැරද වූ බවමුත් අට මහනරකයෙහිත් සොළොස් ඔසුපත් නරකයෙහිත්(මහා අපාය අටෙත් එක එකක් වටා ඇති ඔසුපත් අපාය දහසයෙහිත්) දෙතිස් කම්කටුල්(දෙතිස් වධ) නොවැරදවූයෙහිම වේදැ’’යි කිවූය. මෙසේ කියා ඒ මහාබෝසතාණෝ කැමති පරිදි ගියෝය. වැදිපුත්‍රයා ගසින් බැස කැමති පරිද්දෙන් ගියේය.

බුදුරජාණන් වහන්සේ ‘‘මහණෙනි දේවදත්ත ස්ථවිරයන් මා වධයට උත්සහ කළේ දැන්මතු නොවෙයි පෙරත් උත්සහ කළෝමය එතකුදු වුවත් මරාගත නුහු වෝය’’යි ධර්‍මදේශනා ගෙනහැර දක්වා වදාරා මේ ‘කුරඞගමෘග ජාතකය’ නිමවා වදාළසෙක.

‘‘එසමයෙහි අට්ටාල වැද්දා නම් දැන් මේ දෙවදත්ත ස්ථවිරයෝය. කුරුඞගමෘග වූයේම් තිලෝගුරු සම්‍යක් සම්බුදුරජාණන් වූ මම්ම වේදැ’’යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

022. කුක්කුර ජාතකය

තවද එක් සමයෙක්හි නිවනට දොරහළුවවූ(දොර විවෘත කළාවූ) තිලෝගුරු සම්‍යක් සම්බුදුරජාණන් වහන්සේ දෙව්රම් වෙහෙර වැඩවසන සේක් නෑයන්ට වැඩෙහි හැසිරීමක් අරභයා මේ ජාතකය වදාළසේක.

ඒ ඥාත්‍යර්ථචර්යාව(නෑයන්ට හිත වැඩ පිණිස හැසිරීම) ද්වාදස නිපාතයෙහි (දොළොස්වන පරිච්ඡේදයෙහි) ‘භද්‍රසාලා’ ජාතකයෙහි මතු පහළ වෙන්නේය. වර්ථමාන කථාව පිහිටුවා ඉකුත් වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන කල්හි බෝධිසත්‍වයෝ එබඳු අකුශල කර්මයක් නිසා බලු යෝනියෙහි ඉපද නොයෙක් සිය දහස්ගණන් බල්ලන් විසින් පිරිවරණ ලදුව මහ සොහොනෙහි වෙසෙති. ඉක්බිත්තෙන් එක් දවසක් රජ්ජුරුවෝ ඇළි(සුදු) අසුන් යෙදූ සියලු රථාලංකාරයෙන් සරහන ලද රථයකට පැනනැගී උයනට ගොස් එහි දිවාභාගය මුලුල්ලෙහි කෙළ(ක්‍රීඩාකොට) ඉරු අස්තයට ගිය කල්හි(ඉර බැසහිය පසු) නුවරට වන්නාහුය. රජ්ජුරුවන්ගේ රථය සැඳුවනම(ගමනට සැරසූ අයුරින්ම) රාජංගණයෙහි තිබුනේය. රාත්‍රියෙහි වැසි වසින්ට පටන්ගත් කල්හි ඒ රථයේ හී සැඳු සම් හා වරපට තෙමී මොලොක්ව ගියේය. ප්‍රාසාදයේ මතුමහලින් කිණබල්ලෝ(දඩයම් බල්ලෝ) බැස ඒ රථයේ සම් හා වර පට කැවාහුය. දෙවැනි දවස් රජ්ජුරුවන්ට කියන්නෝ ‘‘දේවයන් වහන්ස, සොරොව්වෙන් බල්ලෝ ඇතුළට වැද රථයෙහි සම් හා වරපට කැවාහුය’’යි කිවූය. එබස් ඇසූ රජ්ජුරුවෝ බල්ලන්ට කිපී ‘‘දුටු දුටු තැනදීම බල්ලන් මරව’’යි විධාන කළෝය.

එතැන් පටන් බල්ලන්ට මහත්වූ ව්‍යසන උපන්නේය(විනාශයක් ඇතිවිය). ඔහු දුටු දුටු තැනම මරණු ලබන හෙයින් භයින් සොහොනට ගොස් බෝධිසත්‍වයන් සමීපයට වන්නාහුය. බෝධිසත්‍වයෝ ඔවුන් දැක ‘‘රැස්වූ නියාව බෝහෝය, මීට කාරණ කිම්දැ?’’යි විචාළෝය. ඔහු කියන්නෝ ‘‘අන්තඃපුරයෙහි රජ්ජුරුවන් වහන්සේගේ රථයේ සම් හා වරමඳු බල්ලන් විසින් කන ලදැයි කිපියාවූ රජ්ජුරුවන් වහන්සේ බල්ලන් මරන්නට විධාන කළසේක. බොහෝ බල්ලෝ නසිති. මහත් වූ භය උපනැ’’යි කිවූය.

එබස් ඇසූ බෝධිසත්‍වයෝ සිතන්නෝ ‘‘රැකවල් ඇතිව තිබෙන තැන හෙයින් පිටත බල්ලන්ට වදින්ට අවසර නැත්තේය. ඇතුළු රජුගේ කිණ බල්ලන්ගේම මේ ක්‍රියාවක් වන්නේය. දැන් වූකලී සොරුන්ට කිසි භයෙක් නැත්තේය. නොසොරුව සිටියෝ මරණයට පැමිණෙති, මම රජ්ජුරුවන් වහන්සේට සොරුන් දක්වා ඥාති සමූහයාට ජීවිතදානය දුන්නේ වීනම් යහපත් වන්නේය’’යි ඒ

මහබෝසතාණෝ නෑයන් අස්වසා "තෙපි හැම දෙන නොබවූ, මම තොපට දිවි ඇරදෙමි, යම්තාක් රජ්ජුරුවන් දකින්නෙම්ද, ඒ තාක් තෙපි මෙහි වසව"යි කියා පාරමී ධර්‍මයන් ආවර්ජනා කොට(සිහිකොට) සලකා මෛත්‍රී භාවනා පෙරදැරි කොට "මා ඇඟට කැටයක්වත් මුගුරක්වත් ගසන්ට කිසිවෙකුත් උත්සාහ නොකෙරේත්වා"යි ඉටාගෙණ තනිවම ඇතුළුනුවරට වන්නාහුය. ඉක්බිත්තෙන් ඔවුන් දැක එක සත්‍වයෙකුතක් කිපී බැලූ එකෙක් නම් නැත්තේය. රජ්ජුරුවෝ සුනඛවධය(බල්ලන් මැරීම) නියෝගකොට තුමූ විනිශ්චය මණ්ඩලයෙහි උන්නාහුය. බෝධිසත්‍වයෝ රජ්ජුරුවන් උන්නාවූ ස්ථානයටම ගොස් වැද රජ්ජුරුවන්ගේ සිංහාසනය යටට වන්නාහුය. එකල්හි බෝධිසත්‍වයන් රාජපුරුෂයෝ සිංහාසනය යටින් ඇද එළියේ ලන්ට පටන් ගත්තාහු. ඒ දැක රජ්ජුරුවෝ වැළකූහ.

මහබෝසතාණෝ මදක් සැතපී සිංහාසනය යටින් මෑත රජ්ජුරුවන් වැඳ "නුඹවහන්සේ බල්ලන් මරණසේකැ"යි විචාළෝය. "එසේය මමය"යි කීකල්හි "බල්ලන්ගේ අපරාධය කවරේදැ?යි රජ්ජුරුවන් වහන්ස"යි කිවූය. "මාගේ රථයේ සැදූ සම් හා වරමඳු කැවාහුය"යි කීකල්හි "යම් කෙනෙක් කෑවු නම් ඔවුන් දන්නසේක්දැ"යි විචාළෝය. "නොදනුම්හ"යි කීකල්හි "සම් කෑ සොරු මොහුයයි තත්වූ හෙයින් නොදැනම දුටු දුටු තැන මේ මැරීම යහපත්ද? රජ්ජුරුවන් වහන්ස"යි කිවූය. "රථයෙහි සම් බල්ලන් කෑ හෙයින් දුටු දුටු තැනදී හැම බල්ලන්ම මරවු"යි "සුනඛවධය නියෝග කෙළෙමි"යි කිවූය.

එබස් ඇසූ බෝධිසත්‍වයෝ "කිමෙක්ද? නුඹවහන්සේගේ මනුෂ්‍යයෝ බල්ලන් හැමම මරද්ද? නොහොත් මරණු නොබලන්නෝත් ඇද්දැ"යි විචාළෝය. "මරණු නොලබන්නෝත් ඇත. අපගේ ගෙයි කීණ බල්ලෝ මරණු නොලබති"යි කිවූය.

එබස් ඇසූ මහබෝසතාණෝ කියන්නෝ "මහරජ්ජුරුවන් වහන්ස, දැන්ම නුඹවහන්සේගේ රිය සම් බල්ලන් කෑ හෙයින් දුටු දුටුවන් ඇම ම මරවුයි සුනඛ වධය නියෝග කෙළෙමි කීසේක. නැවත දැන්ම අපගේ ගෙයි බල්ලෝ මරණු නොලබතියි කීසේක. එසේ කල්හි නුඹ වහන්සේ ඡන්දාදී වශයෙන්(පක්ෂපාතකම් ආදිය නිසා) අගතියට යනසේක් වේදැ"යි කිවූය. මෙසේ කියා "අගතිගමනය නම් සුදුසු නොවන්නේය. රාජධර්‍මයකුත් නොවෙයි, රජ්ජුරුවන් නම් කාරණා කාරණා පරීක්‍ෂා කොට තරාදියක් මෙන් මධ්‍යස්ථවන්ට වටනේය. දැන් වනාහි කීණ බල්ලෝ මරණු නොලබති, දුර්‍වල වූ සුනඛයෝ මරණු ලබති, එසේ හෙයින් මේ සියලු බල්ලන්ගේ මැරීමක් නොවෙයි, දුර්‍වල සුනඛ ඝාතනය"යි කිවූය.

මෙසේ කියා මහබෝසතාණෝ මධුරස්වර විහිදුවා "මහරජ්ජුරුවන් වහන්ස, යමක් නුඹ වහන්සේ කරනසේක් වීනම් ධර්‍මයෙක් නොවේ"යි රජ්ජුරුවන්ට ධර්‍මදේශනා කළෝය. තවද "රජ්ජුරුවන් විසින් සොරුන්ට නිග්‍රහ කටයුත්තේය, නිසොරුන්ට නිග්‍රහ නොකටයුත්තේය, කිසිවකුත් නැති නිසොරු මරණට පැමිණෙති, අනේ! මේ ලෝකයෙහි අයුක්තියක් පවත්නේය"යි කිවූය. රජ්ජුරුවෝ බෝධිසත්‍වයන්ගේ බස් අසා කියන්නේ "පණ්ඩිතයෙනි, අසවලුන් විසින් රිය සම් කන ලදැයි කීයේ තෙපි දනුදැ?"යි විචාළේය. "එසේය, දනිමි" කී කල්හි "කවුරුන් විසින් කන ලද්දේදැ?"යි විචාළේය. "නුඹවහන්සේගේ ගෙයි කීණ බල්ලෝය"යි කී කල්හි "කීණ බල්ලන් විසින් කෑ නියාව දැන ගත්තේ කෙසේද?"යි විචාළේය. "මම ඔවුන් විසින් කෑ නියාව දක්වන්නේ නම් වේදැ"යි කී කල්හි "දක්වව, පණ්ඩිතයෙනි"යි කිවූය.

"එසේ වීනම් නුඹවහන්සේගේ ගෙයි කීණ බල්ලන් ගෙන්වා පැන් මොරු සුඟකුත් ඊතන සුඟකුත්(මෝරුවතුර ටිකකුත් ඊතණ ටිකකුත්) ගෙන්වුව මැනව"යි කිවූය. රජ්ජුරුවොත් එපරිද්දෙන්ම කළෝය. ඉක්බිත්තෙන් මහබෝධිසතාණෝ "මේ හීතණ මෝරෙහි මැඩ(හීතණ යුෂ මෝරු සමග මිශ්‍රකොට) බල්ලන්ට පෙව්ව මැනව"යි කිවූය. රජ්ජුරුවොත් එසේම කොට පෙවූහ. මෝරු පූ(පානය කළ) බල්ලෝ සම් හා වර සමග වමනය කළාහුය. ඒ දැක රජ්ජුරුවෝ "සර්‍වඥකෙනෙකුන් වහන්සේගේ කීමක් මෙන් වන්නේය"යි සතුටුව ධවලච්ඡත්‍රයෙන්(සේසතින්) හා රාජ්‍යයෙන් පූජා කළාහුය.

මහබෝසතාණෝ "මහරජ්පුරුවෙනි, දෙමව්පියන් කෙරේ ධර්මයෙන් හැසිරෙව" යනාදීන් 'තෙසකුණ' ජාතකයෙහි ආවාවූ දසරාජ ධර්මයෙන් රජ්පුරුවන්ට ධර්මදේශනා කොට "රජ්පුරුවෙනි, මෙතැන්පටන් ප්‍රමාද නොවව"යි රජ්පුරුවන් පඤ්චශීලයෙහි පිහිටුවා තමන්ට දුන් ධවලඡත්‍රය හා රාජ්‍යය රජ්පුරුවන්ටම පෙරලා දුන්නේය. රජ්පුරුවෝ මහාබෝධිසත්ත්වයන්ගේ ධර්ම කථා අසා සියලු සත්වයන්ට අභයදී බෝධිසත්වයන් ප්‍රධාන කොට බල්ලන් තමන් මේ නිමවන සැටියේම(ආහාර ගන්නා අයුරින්ම) නිරන්තරයෙන්ම බත් ලන ලෙස සලස්වා බෝධිසත්ත්වයන්ගේ අවවාදයෙහි සිට ආයු පමණින් දානාදී වූ පින්කම් කොට මරණින් මත්තෙහි ගොස් දිව්‍ය ලෝකයෙහි උපන්නාහුය.

කුක්කුරොවාදය(බෝසත් සුනඛයා විසින් දුන් අවවාදය) දසවා දහසක් අවුරුදු(දස දහසක් අවුරුදු) මුළුල්ලෙහි පැවැත්තේය. බෝධිසත්ත්වයෝත් ආයු පමණින් සිට කම්වූ පරිද්දෙන් මිය පරලොව ගියෝය.

ශාස්තෘවූ බුදුරජාණන් වහන්සේ "මහණෙනි, සර්වඥයෝ නෑයන්ට දැන්මතු වැඩෙහි හැසිරෙන්නෝ නෙවෙති, පෙරත් වැඩෙහි හැසිරෙන්නෝම වේදැ"යි මේ ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා වදාරා පූර්වාපර සන්ධි ගලපා මේ 'කුක්කුර ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

"එසමයෙහි රජ්පුරුවෝ නම් දැන් ආනන්ද ස්ථවිරියෝය. අවශේෂයෝ දැන් බුදු පිරිසය, එසමයෙහි අවවාද දුන් කුක්කුර නම් තිලෝගුරු සම්‍යක් සම්බුදු රජවූ මම්ම වේදැ"යි තමන් වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

023. භොජාජානීය ජාතකය

තවද එක් සමයෙක්හි ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සර්වඥයන් වහන්සේ පසුබට වීර්ය ඇති එක් මහණෙකු අරභයා මේ ජාතකය වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්පුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි අප මහබෝධිසත්ත්වයෝ භොජාජානීය නම් සෛන්ධවයන්ට (සින්ධු දේශයෙහි උපන් භොජාජානීය නම් කුලයෙහි අශ්වයන්ට) නායකව අස්රජව උපන්නහ. භෝජාජානීය නම් කුලයෙහි සෙසු අසුන්ට වැඩි තරම් උතුම් වූ ඒ අස්රජහු බරණැස් නුවර රජහට මගුලස්ව වෙසෙති.

ඔවුන් සිටිනා අශ්වශාලාව උඩුවියන් බැඳ හිත්ති සිතුයම් කරවා බිම සුදුවැලි අතුරණ ලද්දේය. මහබෝසතාණෝ එහි හෙළ කුඩයක්(සුදු කුඩයක්) යටසිට මධුර වූ භෝජනය අනුභවකොට හැම අසුන්ට උතුම් ව වාසය කෙරෙති.

එසමයෙහි සත් රජ්පුරු කෙනෙක් ඒ බරණැස් රජ්පුරුවන් හා "යුද්ධකොට රාජ්‍යය ගණුම්හ"යි සටනට අවුත් බොහෝ සේනාව පිරිවරා පඤ්චායුධයෙන්, සන්නද්ධව ඇත්, අස්, රථ ආදී මහත් කායබල සේනාව ගෙන නුවර වටකොට සැරසී රැක සිටියාහුය. බරණැස් නුවර රජ්පුරුවෝ තමන්ගේ අමාත්‍යයන් රැස්කොට එපවත් උන්ට කියා "කළමනා කිම්දැ"යි කිවුය.

එබස් අසා අමාත්‍යයෝ කියන්නාහු "දේවයිනි, නුඹවහන්සේ පළමුකොට නොවැඩිය මැනව, නුඹවහන්සේගේ මෙනම් රාවුතයාණ කෙනෙක් (අශ්වාරෝහකයෙක්) ඇත්තෝවේද? උන්ට පිරිස් පාවාදී(සේනාව බාරදී) ප්‍රසාදදී උන් යැව්ව මැනව, උන් නොපෝහොසත් නම් නුඹවහන්සේ පසුව වැඩිය මැනව"යි කිවුය.

රජ්පුරුවෝ එපවත් අසා ඒ රාවුතයාණන් ගෙන්වා ගෙන කියන්නාහු "දරුව, අපගේ රාජ්‍යය ගණුම්හයි කියා අප හා සටන් කරන්නට රජදරුවෝ සත්දෙනෙක් මහබලසෙනග ගෙන රාජ්‍යය වටකොට රැකගත්හ. උන් සත්දෙනා හා කැටුව යුද්ධ කොට ගතහෙයිදැ?"යි විචාළෝය. එපවත් අසා රාවුතයාණෝ "ස්වාමීනි, මට පිළිවනි නුඹ වහන්සේගේ භොජාජානීය නම් මගුල් අසු ලදිම් නම් යුද්ධකොට ජයගෙන දෙම්"යි කිවුය.

රජ එපවත් අසා "මාගේ රාජ්‍යය නැසීයාම සුදුසු නොවේ"යි සිතා "කැමති පිරිස් හා කැමති සෛන්ධවයකු ගෙන යවයි, සතුරනුත් සාදා දෙව"යි(සතුරු සේනාවද පරාජය කරවයි) කිවුය. රාවුතයාණෝ සෛන්ධවයා හා සමග පිරිස් ගෙන නික්ම සතුරන් සිටිතෙනට ආසන්නව සිට භෝජාජානීය නම් සෛන්ධවයාණන් ඇළයට ගොස්(ළගට ගොස්) සනහාලා ඇඟ අතගාලා "තොපට ද මටද ස්වාමී වූ රජ්ජුරුවන්ට පක්ෂපාතව සටන්කොට සතුරන් සාහාදෙව"යි ඔවා තෙපුල් දී නොයෙක් රසයෙන් යුක්ත භෝජනය කවා මධුර පානය පොවා සුවඳ විලවුන් ගල්වා සන්නාහයක් ලා(යුද ඇඳුමක් අන්දවා) එහි රන්සැත්ලා(රන්වැඩ දැමූ ඇතිරියක් එලා) වසා දැඩිකොට සදාලා තෙමේ සැරහීගෙන සන්නාහ සන්නද්ධව මගුල් කඩුව ගෙන අසුට නමස්කාර කොට ලා පිටට පැන නැගී යුද්ධයට වන්නාහ.

බෝධිසත්‍වයෝ සිතන්නාහු "මේ සත් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් තබා මුළු දඹදිව සෙනඟ අවුත් කම් කිම් ද? උන් නොමරා ඇල්ලූ කල වේද සුරුකමේ"යි සිතා "සබඳ ආශ්වාචාර්‍ය්‍යය, රජ දරුවන් නොමරා යුද්ධය මට බාරය"යි කිවුය. ඒ අශ්වචාරී තෙමේ සාහසිකව සතුරු සෙනඟ මධ්‍යයට වන්සඳ අශ්වයා පිනු පිනු තෙනට(පැන්න පැන්න තැනදී) විදුලියක් මෙන් කඩුව හිස සිසාරා නොබාහිඳ පළමු බලකොටුව බිඳපියා එක් රජ්ජුරුකෙනෙකුන් නොමරා අල්වා ගෙණවුත් නුවරට පාවාදී නැවතත් බිහිසුණු සතුරු සෙනඟ මැදට වැද සේනාව බිඳ පරාජය කොට ඒ රජුත් නොමරා ගෙන සේනාවට පාවාදී මෙසේ ම සදෙනෙකු ගෙන නැවත සත්‍වන රජහු අල්වන්ට බොහෝ සෙනඟ එක්ව සිටත් අසු මෙහෙයාලා යුද්ධයට වන්සඳ අස්හු සතුරන් අතින් කඩු පහරක් ලදින් කඩු පහර කා ඇඟින් ලේ ධාරා ඉසින්නාහු අශ්වාචාර්යයා බලා මහත් වූ භය ශෝකයෙන් ආයේ ආපසු මෙහෙයාලා රජගෙයි මිදුලට ගෙනගොස් සන්නාහය ලිහිල්කොට නැවත අනික් අසකු සන්නාහය බඳින්නට වන. අස් තෙමේ කඩුපහර කෑ වේදනාවෙන් වැදහෙව සිතත්තේ "මේ අශ්වාචාර්යය තෙමේ මාගේ ගුණ නොදන්නේය. සත්වෙනි බලකොටුව බිඳින්ට හා සත්‍වන රජු ගන්ට නික්මෙයි, අනික් අසකු සදයි, ආශ්වාචාර්යයා සත්‍වන රජු ගන්ට නොපොහොසත. මේ තෙමේ ද මරණයට යයි. ආශ්වයාත් මරතන් රටත් නසන්නේය. රජුත් සතුරන්ට අසුවන්නේය. එසේ වත් මා සෙවුනා(මා සේවය කරණා) රජහට කළ විරියය නොපෙණෙයි, දියෙහි ඉරක් ඇන්දා සේ වෙයි. මා ඇර අන් අයෙක් මෙ සකල දඹදිව සත්‍වන රජු ගන්ට ද බලකොටුව බිඳින්නට ද නොපොහොසතැ"යි සිතා කෙළෙහි ගුණ දන්නා වූ මහබෝසතාණන් වහන්සේ මෙසේ සිතූසේක.

"මේ රජ මා තිරිසන් නැනැත්තහුට බොහෝ උපකාර තබා දී මගුලස්ථානාන්තරයෙහි(මගුල් අස් තනතුරෙහි) තමා මට නොයෙක් පොෂ්‍යකොට මා රක්‍ෂා කෙළේ නම් මෙසේ වූ යුද්ධයක් දුටුකලට වේද? මා ඇඟින් වැගිරෙන ලේ රජු මට දුන් නොයෙක් රසයෙන් මධුර පානයෙන් අටගන්නතා වූ ලේ මුත් අනිකකින් ඇතිවූ දෙයක් නොවෙයි. එබැවින් මාගේ ශරීරයෙහි රජු නිසා අටගත් මාංශය ද ජීවිතය ද රජුට දී පක්‍ෂපාතව ම මළෙම් නම් පරලොව සුවයෙක් ම ලැබෙයි, තමන් පිණිස මාගේ ජීවිතය සතුරන්ට දී පක්‍ෂපාතව මළකල 'තිරිසන්ව සිට මට සතුරන් සාදා දී මා නිසා ජීවිතය දුන්හ'යි මාගේ රජු කී කල්හි මළත් නොමළා යයි සිතන සේක්, සබඳ අශ්වාචාර්යය, සත්‍වන බලකොටුව හා එහි බිහිසිණූ සතුරන් මැදට වදින්ට අනිත් අසෙක් මා මුත් මුළු දඹදිව නැතැයි භෝජාජානීය නම් වු සෛන්ධව කුලයෙහි උපන්නාවූ මා මුත් අනිත් අස් රජෙක් නැතැයි මා නගා සිටුවාගෙන සන්නාහ බැඳ සත්‍වන රජු ගන්ට යව"යි කීසේක.

බෝධිසත්‍වයන්ගේ බස් අසා ආශ්වාචාර්යය තෙමෙ බෝධිසත්‍වයන් සමීපයට ගොස් නඟා සිටුවාගෙන වණය වසා බෙහෙත් බැඳ පෙරසේම සන්නාහය ලා අසුපිට පැනනැගී කඩුව ගෙන මහත් බලකාය ගෙන සතුරු සෙනඟ බිඳ සත්‍වන රජු අල්වාගෙන නොමරා ම ගෙනත් පිරිසට පාවාදීලූයේ ය.

සත්‍වන රජු හා සෙනඟ සාදා සතුරන් බිඳපියා පිරිස් ඇරගෙන බෝධිසත්‍වයන් හා සමඟ රජගෙදෙරට අවුත් රජ්ජුරුවන් දුටුයේය. රජ්ජුරුවෝ බෝධිසත්‍වයන් කෙටුම් කෑ බව අසා මහත් වූ ශෝකයෙන් කම්පිතව සිටියාහ. බෝධිසත්‍වයෝ තමන්ගේ රජ්ජුරුවන්ට කියන්නාහු "දේවයෙනි, මේ රජ සත්දෙනා නොමරව, දිව්රවා පියා මිත්‍රව සිට උන් උන්ගේ රටට යව"යි කීහ.

“මහරජ, තොප මට කරණ උපකාර නම් තෙල අශ්වාචාර්යයට කළ මැනවැ”යි සත්කාර කරවා “තොපි ද නොපමාව දන්දෙව, පෙහෙවස් රකුව, බණ අසව, ප්‍රාණවධ නොකරව, දශරාජ ධර්‍මයෙන් රාජ්‍යය කරව”යි අවවාදකොට බෝධිසත්‍වයෝ තුමූ සන්නාහය මුදාපීකල පරලොව ගියහ.

රජ්ජුරුවෝ මහත් ශෝකයෙන් හඬා කම්පිතව බෝධිසත්‍වයන් මහත් වූ පෙරහරින් පූජාකොට ආදාහණ කරවූහ. බෝධිසත්‍වයන් කී පරිද්දෙන් රජ්ජුරුවෝ සිත තබා ආශ්වාචාර්යයාහට බොහෝ වස්තු ද ගම්බිම් ද තනතුරු ද දී මිත්‍රද්‍රෝහී නොවී රක්‍ෂාස්ථානයෙහි(ආරක්ෂා සහිතව) තුබූ සේක. නැවත බෝධිසත්‍වයන් කී අවවාද සිත තබා තමන්ට ද්‍රෝහී වූ රජ සත්දෙනා ගෙන්වාගෙන නොමරා නාවා ආහාර අනුභව කරවා සත්දෙනා දිව්රවා උන් උන්ගේ රටට යවා තුමූද බෝධිසත්‍වයන් කී පරිද්දෙන්ම නිබඳව පන්සිල් රැක පොහොය අටසිල් රැක දශරාජ ධර්මයෙන් රාජ්‍යය කොට තමන් කළ කුශලමූලයෙන් දෙව්ලොව උපන්නාහුය.

ශාස්තෲන් වහන්සේ මේ ධර්‍මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා වදාරා “මහණෙනි, පෙර නුවණැත්තා වූ මහොත්තමයෝ විර්යය කරන්නට සුදුසු තන්හි වීර්යය කළාහු ය. මෙබඳු ප්‍රහාර ලැබගෙන ද විර්යය නොහැරියාහු ය. තෙපි වනාහී මෙබඳු නෛර්යාණික(නිවනට පමුණුවන) ශාසනයෙහි මහණව කවර කාරණයෙකින් විර්යය හැරියෙහිදැ”යි වදාරා චතුස්සත්‍යය ප්‍රකාශකොට වදාළසේක. චතුස්සත්‍යයාගේ අවසානයෙහි පසුබට විර්යය ඇති මහණතෙම අර්හත්ඵලයෙහි පිහිටිසේක. බුදුරජාණන් වහන්සේ පූර්‍වාපර සන්ධි ගළපා මේ ‘භෝජාජානීය ජාතකය’ නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි රජ්ජුරුවෝ නම් දැන් ආනන්ද ස්ථවිර වූසේක. අශ්වාචාර්යය තෙම ශාරීපුත්ත ස්ථවිර වූයේය. භොජජානීය සෛන්ධවාශව ව උපන්නෙම් තිලෝගුරු සම්‍යක් සම්බුදුරජ වූ මම්ම වේදැ”යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

024. ආජඤ්ඤ ජාතකය

තවද එක් සමයෙක්හි සර්‍වඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවාසය කරණසේක් හරණාලද(පසුබට) විර්යය ඇති භික්ෂුවක්හු අරභයා මේ ජාතකය වදාළසේක.

සර්‍වඥයන් වහන්සේ ඒ භික්‍ෂූන් වහන්සේට ආමන්ත්‍රණය කොට “මහණෙනි පෙර නුවණැත්තෝ විර්යය කරන්නට සුදුසු තන්හි ශර ප්‍රහාර ලැබගෙන(හී පහර කාගෙන) විර්යය කලාහුය”යි වදාරා ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරුකෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරණ කල්හි පූර්‍වජාතකයෙහි(භොජාජානීය ජාතකයෙහි) කියනලද ක්‍රමයෙන් සත් රජ්ජුරු කෙනෙක් නුවර පිරිවැරුවාහුය.

ඉක්බිත්තෙන් එක් රථාචාර්යයෙක් භ්‍රාතෲ වූ(සහොදර වූ) අශ්වයන් දෙදෙනකු රථයෙක්හි යොදා නුවරින් නික්ම බලකොටු සයක් බිඳ රජදරුවන් සදෙනෙක් අල්වා ගත්තේය. එකෙණෙහි වැඩිමහළු අශ්වතෙම ශර ප්‍රහාරයක් ලද්දේය. රථාචාර්යය තෙමේ රථය ගෙන යනුයේ රජගෙයි දොරට අවුත් වැඩිමහලු අශ්වයා රථයෙන් මුදා සන්නාහය ලිහිල්කොට එක් පාර්ශවයකින් සයනය කරවා අන් අශ්වයකු සරහන්නට පටන් ගත්තේය. බෝධිසත්‍වයන් වහන්සේ ඔහු දැක පූර්‍වයෙහි කියනලද ක්‍රමයෙන් සිතා රථාචාර්යය කැඳවා හොත්සේක්. මෙසේ අවවාද කළසේක.

“පූර්‍වාහ්නාදී වූ(පෙරයම් කාලය ආදී වූ) යම් යම් කලෙක්හි වේවයි, යම් යම් තැනෙක්හි වේවායි, යම් යම් ක්‍ෂණයෙක්හි වේවායි, යම් යම් යුද්ධමණ්ඩලයෙක්හි(යුද බිමෙක) වේවයි ද ප්‍රහාර ලත් හෝ නොලත් යම් යම් කල්හි වේවායි අභිප්‍රාය(රියදුරු අදහස) දන්නාසුළු උතුම් සෛන්ධවයා ම ව්‍යායාම කෙරෙයි(වෙහෙසෙයි). වීර්යය කිරීමට ප්‍රාරම්භ කෙරෙයි(පටන්ගනී). එහි ඛළුංකාශ්වයෝ(කුලහීන අශ්වයො) පිරි හෙන්නාහුය. ඒ කාරණයෙන් මේ රථයෙහි මම යොදව”යි කීසේක.

රථාචාර්යයා බෝධිසත්‍වයන් වහන්සේ නඟා සිටුවා රථයෙහි යොදා සත්වෙනි බලකොටුව බිඳ සත්වෙනි රජහු අල්වාගෙන රථය පදිනුයේ රාජවාසභවනද්වාරයට(රජමැදුරු දොරටුවට) අවුත් අශ්වයා මිදුයේය. බෝධිසත්‍වයන් වහන්සේ එක් ඇලයකින් හොත්සේක් යට කියනලද ක්‍රමයෙන් රජහට අවවාද දී නිරුද්ධක වූසේක(මිය ගියෝය). රජ්ජුරුවෝ බෝධිසත්‍වයන් වහන්සේගේ ශරීරය ආදාහන කරවා රථාචාර්යයාහට ආදර සත්කාරකොට දැහැමෙන් රාජ්‍යය කරවා කම්වූ පරිද්දෙන් මිය පරලොව ගියෝය.

ශාස්තෘ වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා වදාරා චතුස්සත්‍ය ප්‍රකාශකොට මේ 'ආජඤ්ඤ ජාතකය' නිමවා වදාළසේක. චතුස්සත්‍ය දේශනාවන්ගේ කෙළවර පසුබට වීර්යය ඇති භික්‍ෂු වහන්සේ අරහත් ඵලයෙහි පිහිටිසේක.

"එසමයෙහි රජ්ජුරුවෝ නම් දැන් ආනන්ද ස්ථවිර වූසේක. ප්‍රහාර ලදින් වීර්යය කොට සත් වැනි රජහු අල්වා දුන් අශ්වයා නම් තිලෝගුරු සම්‍යක් සම්බුදුරජ වූ මම්ම වේදැ"යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

025. තිත්‍ථ ජාතකය

තවද එක් සමයෙක්හි සර්වඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවාසය කරණසේක් දම්සෙනෙවි සැරියුත් මහතෙරුන් වහන්සේගේ සද්ධිවිහාරික වූ (ළඟින් ඇසුරු කරන) පූර්වයෙහි පරිචය කරනලද(පෙර අත්බව්හි දී පුරුදු කරනලද) ස්වර්ණකාර(රන්කරු) කුලයකින් මහණ වූ භික්ෂුවක්හු අරභයා මේ ජාතකය වදාළසේක.

ආසයානුසය ඥාණය(අනුන්ගේ යටිසිත තුළ ඇති කෙලෙස් දැනගන්නා නුවණ) වනාහි සර්වඥයන් වහන්සේලාට ම වන්නේය. අවශේෂ ශ්‍රාවකයන් වහන්සේලාට නැත්තේය. එහෙයින් දම්සෙනෙවි සැරියුත් මහතෙරුන් වහන්සේ තමන් වහන්සේට ආසයානුසය ඥාණය නැති හෙයින් සද්ධිවිහාරික භික්ෂූන් වහන්සේගේ අභිප්‍රාය(අදහස) තමා නොදත්නාසේක් අශුභ කර්මස්ථානය ම වදාළසේක. ඒ භික්ෂූන් වහන්සේට ඒ භාවනාව සත්ප්‍රාය නුවූයේය(නුසුදුසු විය). කවරහෙයින් ද? යත්, ඒ භික්ෂූන් වහන්සේ වනාහි පටිපාටියෙන්(පිළිවෙළින්) පන්සියයක් ජාතියෙහි ස්වර්ණකාර කුලයෙහි ම පිළිසිඳ ගත්සේක.

ඉක්බිත්තෙන් ඒ භික්ෂූන් වහන්සේට බොහෝ කලක් ඒ ස්වර්ණයාගේ දැක්ම පුරුදු කළ හෙයින් අශුභ කර්මස්ථාන භාවනාව සත්ප්‍රාය නුවූයේය. ඒ භික්ෂූන් වහන්සේ එහි උද්ග්‍රහ නිමිත්ත (භාවනාවේ දී කමටහන පියවි ඇසට නොව මනසට පෙනෙන අවස්ථාව) මාත්‍රයකුදු උපදවන්ට නොහැකිව සාරමසක් කල්යැවූසේක. දම්සෙනෙවි සැරියුත් මහතෙරුන් වහන්සේ තමන්ගේ අතවැසි මහණට අර්හත්ඵලය දෙන්නට නොහැකිව"ඒකාන්තයෙන් මේ තෙමේ බුදුන් විසින් විනයනය(හික්මවීම) කටයුතු වන්නේය"යි "සර්වඥයන් වහන්සේගේ සමීපයට කැඳවාගෙන යෙමි"යි සිතා අලුයම් වේලෙහිම ඔහු කැඳවාගෙන සර්වඥයන් වහන්සේගේ සමීපයට වැඩිසේක. එසේ ගියකල්හි සර්වඥයන් වහන්සේ වදාරණසේක් "ශාරිපුත්‍ර ස්ථවිරයෙනි, කවර හෙයකින් එක් මහණක්හු කැඳවාගෙන ආයේදැ?"යි විචාළසේක. "ස්වාමීන් වහන්ස, මම මේ මහණ හට කර්මස්ථාන භාවනාව දුන්නේමි. සාරමසක් මුලුල්ලෙහි උද්ග්‍රහ නිමිත්ත මාත්‍රයකුදු නොයිපද වූයේය, ඒ මේ මහණ තෙමේ බුදුන් විසින් විනයනය කටයුතුයි සිතා නුඹවහන්සේ සමීපයට කැඳවාගෙන ආයෙමි"යි කී කල්හි "ශාරීපුත්‍ර ස්ථවිරය, කවර නම් කමටහනක් අතවැසි මහණහට දුන්නෙහිදැ?"යි විචාළසේක. "භාග්‍යවතුන් වහන්ස, අශුභ කමටහනැ"යි දැන්වූසේක. "ශිරීපුත්‍ර ස්ථවිරයෙනි, තොපගේ චිත්තසන්තානයෙහි(සිතෙහි) ආසයානුසය ඥාණය නැත්තේය, තෙපි යව, සවස් වේලෙහි අවුත් තොපගේ අතවැසි මහණ කැඳවාගෙන යව"යි වදාලසේක.

මෙසේ සර්වඥයන් වහන්සේ සැරියුත් මහතෙරුන් වහන්සේ ගමන් කරවා (පිටත්කර යවා) ඒ භික්ෂූන් වහන්සේට මනොඥ වූ අඳනා සිවුරු දෙවා ඔහු කැඳවාගෙනම පිඩු පිණිස වැඩ ප්‍රණීත වූ ඛාද්‍ය - භොජ්‍ය විකෘතිය(කෑ යුතු රස විදිය යුතු ආහාර වර්ග) දෙවා මහත් වූ භික්ෂු සංඝයා පිරිවරා නැවත විහාරයට අවුත් ගඳකෙළියෙහි දිවා භාගය ගෙවා සවස් වේලෙහි ඒ භික්ෂුව කැඳවාගෙන

විහාරයෙහි සැරිසරා වඩනාසේක් අඹ උයනෙහි එක් පොකුණක් මවා ඒ පොකුණෙහි මහත් වූ පියුම් පඳුරක්(නෙලුම් ගස් පඳුරක්) මවා එහිද මහත් පියුමක් මවා "මහණ, මේ පියුම් බලමින් හිඳුව"යි කිය හිඳුවා ගඳකෙළියට වන්සේක. ඒ මහණ ඒ පියුම නැවත නැවත බලන්නේය. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පියුම ජරාවට පැමිණි වූසේක. ඒ පියුම ඒ මහණ බල බලා සිටියදීම ජරාවට පැමිණ විවර්ණ(අවපාට) වූයේය. ඉක්බිත්තෙන් පියුම හාත්පසින් පෙති වැටෙමින් මොහොතකින් සියලු පියුම් පෙති වැටුණේය. ඉක්බිත්තෙන් රේණු වැගුරුණේය. පියුම් කෙමිය පමණක් අවශේෂ(ඉතුරු) වූයේය.

ඒ භික්ෂූන් වහන්සේ ඒ පියුම බලමින් සිතනසේක් "මේ පියුම දැන්ම පිපී අභිරූපව(ශොභමානව) දැකුම් කටයුතු වූයේය, ඉක්බිත්තෙන් වර්ණය මුහුකුරා පෙතිද රේණුද හුණුයේය(වැටුණේය). කර්ණිකා මාත්‍රයක් පමණව(කෙමිය පමණක්) සිටියේය. මෙබඳු පියුම පවා ජරාවට පැමිණියේය. මාගේ මේ ශරීරයට කෙසේ ජරාව නොපැමිණෙන්නේදැ"යි සිතා "සියලු සංස්කාර ධර්මයෝ අනිත්‍යයහ"යි කියා විදර්ශනා වැඩූසේක. සර්වඥයන් වහන්සේ ඔහුගේ සිත විදර්ශනාවට ආරූඪ වූයේ(නැඹුරුවීයයි) දැන ගඳකෙළියෙහි වැඩහුන් සේක්ම ආලෝකයක් පතුරුවා වදාරණසේක් "සරත් කාලයෙහි ඇඹුල(කුමුදු) මලක් අතින් කඩාගන්නාක් මෙන් තමගේ සිත්සතන්හි ස්නෙහය(තෘෂ්ණාව) අභීත් මාර්ගඵලඥාණ නැමති ශාස්ත්‍රයෙන්(ආයුධයෙන්) සිඳ බුදුන් විසින් දේශනා කරනලද නිවණට පමුණුවන්නා වූ අෂ්ඨාංගික මර්ගය වඩව"යි වදාළසේක. ඒ භික්ෂූන් වහන්සේ මේ ධර්මයාගේ කෙළවර අර්හත් ඵලයට පැමිණ "ඒකාන්තයෙන් සියලු භවයෙන් මිදුනෙමි"යි සිතූහ.

සො වුත්ථවාසො පරිපුණ්ණමානසො - ඛීණාසවො අන්තිමදෙහධාරී,
විසුද්ධසීලො සුසමාහිතින්ද්‍රියො - චන්දො යථා රාහුමුඛා පමුත්තො.

තථා අහං මොහමහන්ධකාරං - විනොදයිං සබ්බමලං අසෙසං,
ආලොකමුජ්ජොතකාරො පභංකරො - සහස්සරංසි විය භානුමා නභෙ.

(රාහුගේ ග්‍රහණයෙන් මිදුනා වූ චන්ද්‍රයා යම්සේද, එසේම මමද විසූ බඹසර ඇත්තෙම්, අන්තිම ආත්මභාවයෙහි සිටි රහතෙකු වූයෙම්, සුපිරිසුදු සිල් හා මනාව දමනය කළ ඉඳුරන් ඇත්තෙක් ද වෙමි)

(ආලෝකය චලිත කරන්නා වූ ප්‍රභාස්වර වූ දහසක් රැසින් සූර්‍ය්‍යයා අහස්කුස සිට අඳුර දුරලන්නාසේ මමද අවිද්‍යාව නම් ගනඳුරද, සෙසු සියලු කෙලෙස් මලද ඉතිරි නොකොට සංසිඳවීමි)

මේ ආදී ගාථාවලින් ප්‍රීතිවාක්‍ය පැවැත් වූසේක. ප්‍රීතිවක්‍ය පවත්වා ගොස් භාග්‍යවතුන් වහන්සේට නමස්කාර කළසේක. සැරියුත් ස්ථවිරයන් වහන්සේද අවුත් ශාස්තෘන් වහන්සේට නමස්කාර කොට තමන්ගේ සද්ධිවිහාරික භික්ෂූන් වහන්සේද කැඳවාගෙන වැඩිසේක. මේ සිද්ධිය භික්ෂූන් වහන්සේ අතරෙහි ප්‍රකාශ විය. භික්ෂූන් වහන්සේද දම්සභාවෙහි හිඳ"ඇවත්නි, ශාරිපුත්‍ර ස්ථවිරයන් වහන්සේ ආසයානුසය ඥාණය නැති හෙයින් තමාගේ අතවැසි භික්ෂූන් වහන්සේගේ අභිප්‍රාය නොදත්සේක. සර්වඥයන් වහන්සේ වනාහි දැන එක දවසකින්ම ඔහට සිවුපිළිසිඹියා සමග අර්හත්ඵලය දෙවූසේක. සර්වඥවරයෝ නම් මහානුභාව ආශ්චර්‍ය්‍ය සේකැ"යි කියා සර්වඥයන් වහන්සේගේ ගුණ වර්ණනා කොට හුන්නාහුය.

සර්වඥයන් වහන්සේ දම්සභා මණ්ඩපයට එළඹ අලංකෘත වූ බුද්ධශාසනය මස්තකයෙහි වැඩහිඳ "මහණෙනි, මේ දම්සභා මණ්ඩපයෙහි මා එන්නාට පූර්ව භාගයෙහි කිනම් කථාවකින් යුක්තව උන්නාහුදැ?"යි විචාළසේක. "භාග්‍යවතුන් වහන්ස, අන් කථාවකින් යුක්තව උනුමෝ නොවම්හ. නුඹවහන්සේ ම දම්සෙනෙවි සැරියුත් මහතෙරුන් වහන්සේගේ සද්ධිවිහාරික භික්ෂූන් වහන්සේගේ අභිප්‍රාය දැන වදාළ කථාවෙනැ"යි දැන්වූවාහුය.

සර්වඥයන් වහන්සේ වදාරන සේක් "මහණෙනි, ඒ මම දැන් බුදුව ඔහුගේ අභිප්‍රාය දැන ගත්තා ආශ්චර්‍ය්‍ය නොවෙයි, පෙරත් මම ඔහුගේ අභිප්‍රාය දැනගත්තෙම් වේදැ"යි වදාරා ඉකුත්වත් ගෙනහැර දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරනසේක. එකල්හි අප මහබෝසතාණන් වහන්සේ ඒ රජහට අර්ථයෙන් ධර්මයෙන් අනුශාසනා කරන්නා වූ අමාත්‍යයෙක් වූසේක. එකල්හි රජහුගේ මඟුල් අශ්වයා නහන තොට එක්තරා බළුංකාශවයකු(පහත් කුලයක උපන් අශ්වයකු) නැහැවූවාහුය. මඟුල් අශ්වයා බළුංකාශවයා නහවනලද තොටට බස්වනු ලබන්නේ පිළිකුල් කොට බස්නට නොකැමති වූයේය. අස්ගොව්වා ගොස් රජහට "මහරජ්ජුරුවන් වහන්ස, මඟුල් අශ්වයා තොටට බසින්නට නොකැමති වූයේය"යි දැන්වූයේය.

රජ්ජුරුවෝ බෝධිසත්වයන් යවන සේක් "යව පණ්ඩිතයෙනි, කවර කාරණයකින් අශ්වයා තොටට බස්වනු ලබන්නේ නොබස්නේ දැයි දැනගනුව"යි කීසේක. බෝධිසත්වයන් වහන්සේ "යහපත මහරජ" කියා ගං තෙරට ගොස් අශ්වයා බලා ඔහු නිරෝගීබැව් දැන "කවර කාරණයකින් මේ අශ්වයා තොටට නොබස්නේදැ"යි පරීක්ෂාකරන සේක් "පළමුකොට මෙහි අශ්වයෙකු නහවන ලද්දේ වන, එහෙයින් පිළිකුල් කරනේය, තොටට නොබස්නේය"යි සිතා අස්ගොව්වාගෙන් "පින්වත, මේ තොටෙහි කවරක්හු පළමු නහවන ලද්දේදැ"යි විචාළසේක. "ස්වාමීන් වහන්ස, අන් බළුංකාශ්වයෙකැ"යි කීයේය.

බෝධිසත්වයන් වහන්සේ සිතනසේක් " මේ අශ්වයා තමා සුචිකාම (පිරිසුදුකමට ප්‍රිය) බැවින් පිළිකුල් කෙරෙමින් මෙහි නහන්නට නොකැමැතිය, මොහු අන් තොටෙක්හි නහවන්නට වටනේය"යි ඔහුගේ අභිප්‍රාය දැන "පින්වත් අශ්වාචාර්‍ය්‍යය, ගිතෙල් මී සර්කාරයෙන්(සකුරුවලින්) අභිසංස්කෘත(සකස් කරනලද) ක්ෂීරපායාසය(කිරිබත) ද වනාහි නැවත නැවත අනුභව කරන්නහුට තෘප්තිය නොවන්නේය(කැමැත්තක් ඇති නොවේ). මේ අශ්වයා බොහෝ වර මේ තොටෙහි නහවන ලද්දේය. මොහු වනාහි වෙන තොටෙක බස්වා නහවා ජලය පොවාලව"යි කියා මෙසේ කීසේක. "රථාචාර්‍ය්‍යය, මේ අශ්වයා අන් තොටෙකින් නහවා පැන් පොවාලව, යම් සේ පුරුෂයෙක් සර්පි(ගිතෙල්) මධු සර්කාරයෙන් අභිසංස්කෘත පායාසය අධික කොට කැමෙන් අතෘප්තියට පැමිණේද(සෑහීමට පත් නොවේද) එපරිද්දෙන් අනික් අශ්වයකු නෑමෙන් අපවිත්‍ර වූ තොටෙහි තමාගේ ශෘංගාරත්වය(පිරිසිදුව සිටීමේ කැමැත්ත) හේතුකොට ගෙන ස්නානය නොකැමැත්තේය. අන් තොටකින් නහවව"යි කීසේත.

අශ්වාචාර්‍ය්‍යයා බෝධිසත්වයන් වහන්සේගේ වචනය අසා අශ්වයා වෙන තොටකට බස්වා පැන් පොවා නැහැවූයේය. බෝධිසත්වයන් වහන්සේ අශ්වයා නහවා පැන් පොවන කල්හි රජුගේ සමීපයට ගොස් සියලු ප්‍රවෘත්තිය දැන් වූසේක. රජ්ජුරුවෝ මෙබඳු තිරශ්චීනයාගේ අභිප්‍රාය දැනගත් සේකැ"යි කියා අප මහබෝසතාණන් වහන්සේට මහත් ඓශ්වර්‍ය්‍ය දී ජීවිතයාගේ කෙළවර කම්වූ පරිද්දේන් මිය පරලොව ගියසේක. බෝධිසත්වයන් වහන්සේ ද කම්වූ පරිද්දේන් මිය පරලොව වැඩිසේක.

ශාස්තෘෲ වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ වදාරණසේක් "මහණෙනි, මම මොහුගේ අභිප්‍රාය දැන ගත්තෙම් දැන්මතු නොවෙයි, පෙරත් අභිප්‍රාය දැන ගත්තෙම් වේදැ"යි කියා මේ ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා පූර්වාපර සන්ධි ගළපා මේ 'තීර්ථ ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

"එසමයෙහි මංගල අශ්වයා නම් දැන් මේ භික්ෂූන් වහන්සේ වූසේක. එකල්හි රජ්ජුරුවෝ නම් දැන් ශාරිපුත්‍ර ස්ථවිර වූසේක. පණ්ඩිත අමාත්‍යව උපන්නෙම් වනාහි තිලෝගුරු සම්‍යක් සම්බුදුරජ වූ මම්ම වේදැ"යි තමන් වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

026. මහිලාමුඛ ජාතකය

තවද එක් සමයෙක්හි බැලූබැලූවන් ඇස් නොනිමවන(සෑහීමකට පත් නොකරවන) මනහර රූ ඇති ලොකස්වාමි වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ වේළුවනාරාමයෙහි වැඩ වසනසේක් දෙවදත්ත ස්ථවිරයන් වහන්සේ අරභයා මේ ජාතකය වදාළසේක.

දෙවදත්ත ස්ථවිරයන් වහන්සේ අජාසත් කුමාරයන් පහදවා ලාභසත්කාර ඉපිද වූසේක. අජාසත් කුමාරයෝ දෙවදත්ත ස්ථවිරයන් වහන්සේට ගයා හිස (ගයා ශීර්ෂය නම් ස්ථානයෙහි)

විහාරයෙක් කරවා නොහෙක් රස ඇති තුන් අවුරුදු ගිය සුවඳ ඇල්සාලෙ බත් දවසක් පාසා පන්සියයක් වසුන්වලින්(හැළි වලින්) එවති. ලාභසත්කාර නිසා දෙවදත්ත ස්ථවිරයන් වහන්සේට පිරිවර මහත් විය. දෙවදත්ත ස්ථවිරයන් වහන්සේ පිරිවරා හා සමග විහාරයෙහි ම වසන සේක.

එසමයෙහි රජගහනුවර වසන්නාවූ යහළුවෝ දෙදෙනෙක් වෙති. ඔවුන් අතුරෙන් එක් කෙනෙක් බුදුන් සමීපයෙහි මහණ වූය. එක් කෙනෙක් දෙවදත්ත ස්ථවිරයන් ලඟ මහණ වූය. ඔහු දෙදෙන ඔවුනොවුන් ඒ ඒ තෙනදීත් දකිති. විහාරයට ගොසිනුත් දකිති. ඉක්බිත්තෙන් එක් දවසක් දෙවදත්ත නිශ්‍රිත(දෙව්දත් ඇසුරේ වසන) මහණ අන් භික්ෂූහට කියන්නේ "කිමෙක්ද? තෝ දවසක් දවසක් පාසා ධා(දහදිය) පෙර පෙරා සිඟන්නෙහිය. දෙවදත්ත ස්ථවිරයන් වහන්සේ ගයා හිස විහාරයෙහිම හිඳ නොයෙක් අග්‍ර රසයෙන් යුක්තව භෝජනය වළඳන සේක. මෙබඳු උපායෙක් නැත. කුමක් පිණිස තෝ දුක් අනුභව කරන්නෙහිද? කිමෙක් ද තා විසින් උදෑසන ම ගයා හිස විහාරයට අවුත් අවුළු සහිත කැඳ වළඳා අටලොස් වැදෑරුම් වූ ඛාද්‍යා(කැවිලිවගී) අනුභවකොට නොයෙක් අග්‍ර රසයෙන් යුක්ත වූ භෝජනය වළඳන්නට නපුරුදෑ"යි(නරකදැයි) කීය. ඒ මහණ නැවත නැවත කියන බස් අසා යනු කැමතිව එතැන් පටන් ගයා හිසට ගොස් වළඳා වේලාපසා වෙළුවනයට එන්නේය. ඒ මහණ හැම කල සඟවාගත නොහුණුයේය. "ගයා හිසට ගොස් දෙවදත්ත ස්ථවිරයන්ට තබා දෙනලද බත වළඳන්නෙය"යි නොබෝ කලකින්ම ප්‍රසිද්ධ විය.

ඉක්බිත්තෙන් ඕහට සහාය භික්ෂූන් කියන්නාහු "සැබෑද? මහණ, තෝ දෙවදත්ත ස්ථවිරයන්ගේ බත වලඳන්නෙහිදෑ"යි කී කල්හි "සැබැව ඇවැත්නි, මම ගයා ශීර්ෂයට ගොස් වළඳිමි. මට වූ කලී දේවදත්තයෝ බත් නොදෙති, අන් මනුෂ්‍යයෝ දෙති"යි කීය. "ඇවැත්නි, දේවදත්තයෝ සර්වඥයන්ට ප්‍රතිපක්ෂයෝ (විරුද්ධ) ය. දුශ්ශීලයෝය. අජාසත් රජ්ජුරුවන් පහදවා අධර්මයෙන් තමන්ට ලාභසත්කාර ඉපදවූය. තෙපි මෙබඳු නෛර්‍යාණික(නිවනට පමුණුවන්නා වූ) ශාසනයෙහි මහණව දෙවදත්තයන්ට අධර්මයෙන් උපන්නා වූ භෝජනය වළඳව, වරෝ යම්හ, බුදුන් සමීපයට ගෙණයම්හ"යි කියා ඒ භික්ෂූව කැඳවාගෙන දම්සභා මණ්ඩපයට ආවාහුය. සර්වඥයන් වහන්සේ ඒ භික්ෂූන් කැඳවා "කිමෙක් ද? මහාණෙනි, තොපි මොහු නොකැමැති පිරිද්දෙන්ම කැඳවාගෙන අවුදෑ"යි වදාළසේක. "එසේය ස්වාමීනි, මේ මහණ නුඹවහන්සේ සමීපයෙහි මහණව දෙවදත්තයන්ට අධර්මයෙන් උපන් භෝජනය වළඳන්නේය"යි දැන් වූසේක. එබස් අසා බුදුහු "සැබෑද? මහණ, තෝ දේවදත්තයන්ට අධර්මයෙන් උපන් භොජනය වළඳයිදෑ"යි විචාළසේක. එබස් ඇසූ මහණ "දේවදත්තයෝ මට නොදෙති, මනුෂයෝ දෙති, ඒ බත මම වළඳමි"යි දැන්වීය.

එබස් ඇසු සර්වඥයන් වහන්සේ වදාරණසේක් "මහණ, තෝ මෙහි මහණව මාගේ ශාසනය භජනය(ඇසුරු) කෙරෙමින් දේවදත්තයන්ගේ බත කෙසේ නම් අනුභව කෙළෙහිද? හැම කලම දුටු දුටුවන් භජනය කරණ සුලු වූයෙහිවේදෑ"යි වදාරා ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන කල්හි මහබෝසතාණෝ ඒ රජ්ජුරුවන්ට අමාත්‍ය වූහ. එකල රජ්ජුරුවන්ගේ 'මහිලාමුඛ' නම් මගුලැතෙක් විය. ඒ තෙම සිල්වත, ආචාර සම්පන්නය, කිසි කෙනෙකුන්ට හිංසාවක් පීඩාවක් නොකරන්නේය.

ඉක්බිත්තෙන් එක් දවසක් ඒ ඇතු සිටිනා ඇත්හල සමීපයෙහි රාත්‍රී භාගයෙහි සොරු අවුත් ඕහට නුදුරු තැන හිඳ සොරකම් මන්ත්‍රණය(සාකච්ඡා) කළාහුය. "මෙසේ උමං බින්ද යුත්තේය, මෙසේ මං පැහැරිය යුත්තේය, උමං බිඳීම හා මං පැහැරීම මගක් තොටක් සේ නිරවුල්කොට ඉගෙනගෙන බඩු සොරකම් කරන්ට වටනේය, සොරකම් කරන්නාහු විසින් වස්තු හිමියන් මරා සොරකම් කටයුත්තේය, එසේ කල්හි නැඟී සිටින්නට(සොරාට එරෙහිව ක්‍රියා කිරීමට) ස්වර්ථයෙක් නම් නොවන්නේය, වස්තුව සොරකම් කරන්නාහු විසින් ශීලාචාර ගුණයෙන් යුක්ත නොවිය යුතුය, කර්කශව, පරුෂව, සාහසිකව පැවැත්ත යුත්තේය"යි මෙසේ කථාකොට ඔවුනොවුන් උගන්වා ගෙන ගියාහුය. මෙම ක්‍රමයෙන් දෙවැනි දවසය, තුන්වෙනි දවස යයි කියා බොහෝ දවසක් ම එතනට අවුත් මන්ත්‍රණය කලාහුය.

ඒ මහිලාමුඛ නම් හස්තියා ඒ සොරුන්ගේ බස් අසා “මා උගන්වති” යන සංඥායෙන්(හැඟීනේ) “දැන් මා විසින් චණ්ඩ පරුෂ රෞද්‍ර කියා ඇතිව පැවැත්ත යුත්තේය”යි සිතා එබඳු වූ චණ්ඩ ගුණ ඇත්තෙක් විය. ඉක්බිත්තෙන් උදෑසනම ආවා වූ ඇත්ගොව්වා සොඬින් බදා අල්වාගෙන බිම ගසා මැරුයේය. එසේ ම අනිකකුත්, අනිකකුත් මැරුයේය. “මහිලාමුඛ නම් හස්තියාට මද නැංගේය(මද කිපුනේය). එසේ හෙයින් දුටු දුටුවන් මරන්නේය”යි රජ්ජුරුවන්ට කිවුය. එබස් ඇසූ රජ්ජුරුවෝ බෝධිසත්ත්වයන්ට කියන්නෝ “පණ්ඩිතයෙනි, යව, කවර කාරණයකින් ඒ ඇතා දුෂ්ට වීදෝ හෝ යි දැනගෙන එව”යි කිවුය.

බෝධිසත්ත්වයෝ ගොස් ඔහුගේ ශරීරයෙහි රෝග නැති නියාව දැන “කවර කාරණයකින් මේ තෙමේ දුෂ්ට වීදෝ හෝ”යි පරීක්ෂා කරන්නාහු ඒකාන්තයෙන් නුදුරු තෙනක කිසි කෙනෙකුන්ගේ නපුරු වචනයක් අසා මොහු “මා බස්කම් උගන්වති(මට බස් වහර උගන්වතියි) යන සංඥාවෙන් දුෂ්ට වීය”යි සනිටුහන් කොට ඇත්ගොව්වන් අතින් විචාරන්නාවූ “ඇත්හල සමීපයේ රාත්‍රී භාගයෙහි කිසි කෙනෙකුන් විසින් කථාවක් කළ නියාවක් දනුදැ”යි විචාළෝය. “ස්වාමීනි, සොරු අවුත් කථා කළෝය”යි කිවුය. බෝධිසත්ත්වයෝ ගොස් රජ්ජුරුවන්ට කියන්නෝ “දේවයන් වහන්ස, ඇතුට කිසි රෝගපීඩාවක් නැත, සොරුන්ගේ බස් අසා දුෂ්ට වීය”යි කිවුය. “දැන් කුමක් කළ යුතුදැ?”යි කී කල්හි “සිල්වත් මහණ බමුණන් ඇත්හල සමීපයෙහි හිඳුවා ශීලාචාර කථා කියන්නට සුදුසු වන්නේය”යි කිවුය. රජ්ජුරුවන් විසින් “එසේ කරව”යි කී කල්හි බෝධිසත්ත්වයෝ සිල්වත් වූ මහණ බමුණන් ඇත්හළ සමීපයෙහි හිඳුවා “ස්වාමීනි, ශීලනිඃශ්‍රිත(ශීලය පිළිබඳවූ කථා) කථා කිව මැනැවැ”යි කිවුය.

එබස් අසා බමුණෝ ඇතුට නුදුරු තෙනක හිඳ කියන්නෝ “කිසිවක් නොඇල්ලවිය යුත්තේය. කිසිවෙකු නොමැරිය යුත්තේය. ශීලාචරයෙන්, ක්ෂාන්ති, මෛත්‍රී කරුණාවෙන් යුක්ත විය යුතුය”යි ශීලනිඃශ්‍රිත කථා කළාහුය. ඒ හස්තියා එබස් අසා “මොහු මා බස්කම් උගන්වති, එසේ හෙයින් දැන් මෙතැන් පටන් සිල්විය යුතුය”යි සිතා සිල්වත්ව ක්ෂාන්ති කරුණාවෙන් යුක්ත විය. රජ්ජුරුවෝ බෝධිසත්ත්වයන් අතින් විචාරන්නෝ “කිමෙක්ද? දරුව, හස්තියා සිල්වත් වීදැ”යි විචාළෝය. බෝධිසත්ත්වයයෝ “එසේය, රජ්ජුරුවන් වහන්සැ”යි කීහ.

එබස් ඇසූ රජ්ජුරුවෝ කියන්නෝ “මෙබඳු දුෂ්ට වූ හස්තියා නුවණැත්තන් නියා පෞරාණික ධර්මයෙහි(සිල්වත් ආචාරශීලී පරහිංසා නොකළ ඒ පැරණි ස්වභාවයෙහිම) පිහිටියේ වේදැ”යි කියා බෝධිසත්ත්වයන්ට ප්‍රශංසා කළෝය. තවද රජ්ජුරුවෝ “තිරශ්චීන වූ හස්තියාගේ පවා අභිප්‍රාය(අදහස) දැනගත්තෝ වේදැ”යි කියා බෝධිසත්ත්වයන්ට මහත් වූ යශස්(සම්පත්) දුන්නාහුය. රජ්ජුරුවෝ ආයු පමණින් සිට මහබෝසතාණන් හා සමග කම් වූ පරිද්දෙන් මිය පරලොව ගියෝය.

ශාස්තෘ වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ “මහණ, තෝ පෙරත් දුටු දුටුවන් භාජනය කළෙහිය. සොරුන්ගේ කථා අසා සොරුන් භජනය කෙළෙහිය. ධාර්මිකයන්ගේ බස් අසා ධාර්මිකයන් භජනය කෙළෙහිය”යි ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා වදාරා පූර්වාපර සන්ධි ගළපා මේ ‘මහිලාමුඛ ජාතකය’ නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි මහිලාමුඛ හස්තියා නම් දැන් මේ විපක්ෂසෙවී(විරුද්ධ වූ දේවදත්ත පක්ෂය ඇසුරු කළ) භික්ෂුය. රජ්ජුරුවෝ නම් ආනන්ද ස්ථවිරයෝය. අමාත්‍ය වූයෙම් තිලොගුරු සම්‍යක් සම්බුදුරජ වූ මම්ම වේදැ”යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

027. අභිණ්හ ජාතකය

තවද එක් සමයෙක්හි බුදුරජාණන් වහන්සේ දෙව්රම්වෙහෙර වැඩ වසනසේක් එක් උපාසකයකු හා මහළු තෙරකෙනකුන් අරභයා මේ ජාතකය වදාළසේක.

සැවැත් නුවර වාසය කරන්නා වූ යහළුවෝ දෙදෙනෙක් වූවාහුය. ඔවුන් අතුරෙහි එක් කෙනෙක් පැවිදිව දවසක් දවසක් පාසා උපාසකයාගේ ගෙට වඩනාසේක. උපාසක තෙම තෙරුන් වහන්සේට ආහාර පිළිගන්වා තෙමේද ආහාර අනුභවකොට උන්වහන්සේ හා සමග විහාරයට

අවුත් සූර්‍ය්‍යයා අස්තංගතවන තැන් දක්වා(හිරු බසින තුරු) ඔබිනොබ කථා කිරීමෙන් හිඳ නුවරට යන්නේය. තෙරුණ් වහන්සේද නුවර වාසල් දොර දක්වා ඒ උපාසකයා එක්ව ගොස් නවත්නාසේක. ඒ දෙදෙනා විශ්වාස බව භික්ෂූන් වහන්සේ අතුරෙහි ප්‍රකාශ(ප්‍රසිද්ධ) වූයේය. ඉක්බිත්තෙන් එක් දවසක් භික්ෂූහු ඔවුන් දෙදෙනාගේ විශ්වාස කථාව කියමින් දම්සභා මණ්ඩපයෙහි උන්නාහුය. සර්‍වඥයන් වහන්සේ වැඩවදාරා "මහණෙනි, මේ දම්සභාවෙහි දැන් මා එන්නට පූර්‍වභාගයෙහි කවර නම් කථාවකින් යුක්තව උන්නාහුදැ"යි විචාරා "ස්වාමීන් වහන්ස, මේ නම් කථාවකිනැ"යි දැනු වූ කල්හි සර්‍වඥයන් වහන්සේ වදාරණසේක් "මහණෙනි, මොහු දෙදෙන විශ්වාස වූවෝ දැන්මතු නොවෙයි පෙරත් විශ්වාස වූවාහුය"යි වදාරා ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන කල්හි අප මහබෝසතාණන් වහන්සේ ඒ රජහට අමාත්‍යයෙක් වූසේක. එකල්හි එක් සුනඛයෙක් මගුල් ඇත්හලට ගොස් මගුල් ඇතා අනුභව කරන තන්හි වැටුනා වූ බත්හුළු අනුභව කරන්නේය. ඒ සුනඛ තෙම ඒ ආහාරයෙන්ම වැඩෙනු ලබන්නේය. මගුලැතාට විශ්වාස වූයේය. සුනඛයා හස්තියාගේ සමීපයෙහිම අනුභව කරන්නේය. දෙදෙනාම වෙන්ව වසන්නට නොහැකි වෙති. සුනඛ තෙම හස්තියාගේ සොඬ ගෙන ඔබිනොබ කෙරෙමින් කෙළනේය(ක්‍රීඩා කරන්නේය). එසේ කල්හි එක් දවසක් පිටිසර වැසි එක් ග්‍රාමීය මනුෂ්‍යයෙක් ඇත්ගොව්වාට මිලදී ඒ සුනඛයා ගෙන තමාගේ ගමට ගියේය. එතැන් පටන් ඒ හස්තියා සුනඛයා නොදක්නේ ගොදුරු අනුභව නොකරන්නේය. පැන් නොබොන්නේය. නොම නහන්නේය. ඒ කාරණය රජහට දැන්වූවාහුය. රජ්ජුරුවෝ බෝධිසත්ත්‍වයන් වහන්සේට වදාරණසේක් "පණ්ඩිතයෙනි, දැන ගනුව, කවර කාරණයකින් හස්තිරාජ තෙම මෙලෙස කරන්නේදැ"යි කියා යැවූසේක. බෝධිසත්ත්‍වයන් වහන්සේ හස්තිශාලාවට ගොස් හස්තියාගේ දොම්නස් බැව් දැන "මොහුගේ ශරීරයෙහි රෝගයක් නොපෙණෙන්නේය. මොහුගේ වනාහී කිසි කෙනෙකුන් හා සමග විශ්වාස බවක් ඇද්දෝ හෝ"යි විචාළසේක. "ස්වාමීන් වහන්ස, එක් සුනඛයෙකු හා එක්ව බලවත් මිත්‍රකමක් ඇත්තේය"යි කීය. "දැන් ඒ සුනඛයා කොයිදැ"යි විචාළසේක. "එක් මනුශෂයෙකු විසින් ගෙන යන ලද්දේය". "ඔහු වාසය කරන තැන් දන්නේදැ"යි කීසේක. "ස්වාමීන් වහන්ස, නොදනිමි"යි කීය.

බෝධිසත්ත්‍වයන් වහන්සේ රජුගේ සමීපයට ගොස් "මහරජ්ජුරුවන් වහන්ස, හස්තියාට කිසි ආබාධයක් නැත්තේය. ඕහට වනාහී එක් සුනඛයෙකු හා සමග බලවත් විශ්වාසයක් වූයේය. ඒ සුනඛයා නොදක්නා වූ හස්තිරාජ තෙම භෝජනය අනුභව නොකෙරෙයි සිතමි"යි කියා මෙසේ කීසේක "මහරජ, බතට පළමුකොට දෙන කටුක භෛසජ්‍යයෙන්(බෙහෙතින්) උක්ත පිඬු ගන්නට නොපොහොසත, පිඬු කොට දෙන භොජනය ගන්නට නොපොහොසත, කුශ තෘණ ද අනුභව කරන්නට නෝපොහොසත, නහන වේලෙහි ශරීරා වර්තනය (ඇඟ ඇතිල්ලීම) කරන්නටද නොපොහොසත, නිරන්තර දර්ශනය හේතුකොට ගෙන හස්තිරාජ තෙම සුනඛයා කෙරහි ස්නෙහ කෙළේයයි සිතමි"යි කීසේක.

මෙසේ යමක් යමක් ඒ හස්ති රාජයා කරන්නට නොහැකිද? ඒ සියල්ලම රජහට දැන් වූසේක. රජ්ජුරුවෝ බෝධිසත්ත්‍වයන් වහන්සේගේ වචනය අසා "පණ්ඩිතයන් වහන්ස, දැන් කවරක් කටයුතුදැ?"යි විචාළසේක. "අපගේ මගුලැතාගේ යහළු සුනඛ තෙම එක් ගම්වැසි මනුෂ්‍යයෙක් ගෙන ගියේය. යමෙක්හුගේ ගෙයි ඒ සුනඛයා දුටුවොත් ඕහට මෙබඳු දඬයයි කියා බෙර ලව, මහරජ"යි කීසේක. රජතෙම එලෙස කරවූයේය. ඒ ප්‍රවෘත්තිය අසා ඒ පුරුෂතෙම සුනඛයා හැරියේය. සුනඛතෙම සීඝ්‍රයෙන් ගොස් හස්තියාගේ සමීපයටම ගියේය. හස්ති තෙමෙ සුනඛයා සොඬින් ගෙණ කුම්භස්ථලයෙහි තබා හඬා වැලපපියා කුම්භස්ථලයෙන් බස්වා ඔහු විසින් ආහාරය අනුභව කළ කල්හි පසුව තෙමේ අනුභව කෙළේය. "තිරශ්චීනයාගේ අභිප්‍රාය(අදහස) දත්තේය"යි කියා රජ්ජුරුවෝ බෝධිසත්ත්‍වයන් වහන්සේට මහත් ඓශ්වර්‍ය්‍ය(සම්පත්) දුන්සේක.

ශාස්තෘන් වහන්සේ වදාරණසේක් "මහණෙනි, මොහු දෙදෙන විශ්වාස වූවෝ දැන්මතු නොවෙයි, පෙරත් විශ්වාස වූවාහුය"යි කියා මේ ධර්‍මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා චතුස්සත්‍ය දේශනාව වදාරා පූර්‍වාපර සන්ධි ගළපා මේ 'අභිණ්හ ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි සුනඛ තෙම දැන් මේ උපාසක වූයේය. හස්ති තෙම දැන් මේ මහල්ලක ස්ථවිර වූයේය. පණ්ඩිත අමාත්‍යව උපන්නෙම් වනාහි තිලෝගුරු සම්‍යයක් සම්බුදුරජ වූ මම්ම වේදැ”යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

028. නන්‍දිවිසාල ජාතකය

තවද එක් සමයෙක්හි අසමධුර වූ(අසම වූ බුදු පදවිය දරන) සර්‍වඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩ වාසනසේක් ෂඩ්වර්ගික භික්‍ෂූන්ගේ පරුෂ කෙප්ලක්(භික්‍ෂූන් සදෙනකුගේ කණ්ඩායමේ පරොස්බස් බැණීමක්) අරභයා මේ ජාතකය වදාළසේක.

එසමයෙහි වනාහි ෂඩ්වර්ගික භික්ෂූහු ඩබර කරන්නාහු ප්‍රියශීලි(ප්‍රිය මනාප ගති ඇති) භික්‍ෂූන්ට ගර්හා කෙරෙති. අතිවචනශරප්‍රහාර (දරුණු වචන නැමති ඊ පහර) දෙති. දශවිධ ආක්‍රොශ වස්තුවෙන්(අපහාසය ගෙනදෙන කීම් දසයකින්) ආක්‍රෝශ කෙරෙති. භික්‍ෂූන් වහන්සේලා භාග්‍යවතුන් වහන්සේට දැන්වූවාහුය. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ෂඩ්වර්ගික භික්‍ෂූන් කැඳවා ගෙන්වා “මහාණෙනි, ඩබර කරන්නේ සැබෑවදැ?”යි විචාරා වදාරා “භාග්‍යවතුන් වහන්ස, සැබෑව”යි දැන්වූ කල්හි ගර්භාකොට(දොස් පවරා) “මහණෙනි, පරුෂවචනය නම් තිරශ්චීනගතයන්ට(තිරිසනුන්ට) ද අමනෝඥ වන්නේය. පූර්‍වයෙහි ද එක් තිරශ්චීනගත සත්‍වයෙක් තමාට පරුෂ වචනයෙන් කියන්නාහු දස දහසකින් පරාජය කෙළේය”යි වදාරා ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස ගන්‍ධාර රට තක්සලා නුවර ගන්‍ධාර නම් රජෙක් රාජ්‍යය කෙරෙයි. එකල්හි අප මහබෝධිසත්‍වයන් වහන්සේ ගව ජන්මයෙහි උපන්සේක. ඉක්බිත්තෙන් බෝධිසත්‍වයන් වහන්සේ ළදරු වසුපැටව් කාලයෙහි එක් බ්‍රාහ්මණයෙක් ගවයන් දෙන්නාවූ දායකයන්ගේ සමීපයට ගොස් ගවයෙක් ලැබගෙන ‘නන්දිවිශාල’ යයි කියා නමක්කොට පුත්‍රස්ථානන්තරයෙහි(පුත් තනතුරෙහි) තබා බොහෝ ඕහට ප්‍රියවෙමින් කැඳ බත් ආදිය දී පොෂ්‍ය කරන්නේය. අප මහබෝධිසත්‍වයන් වහන්සේ වැඩි වයසට පැමිණිසේක් “මම මේ බ්‍රහ්මණයා විසින් දුකසේ රක්‍ෂා කරන ලද්දේමි. මා හා සමග සියලු ජම්බුද්වීපයෙහි මා සදෘශවීම(සමාන) උසුලන අනික් ගවයෙක් නම් නැත්තේය. එහෙයින් මම තමාගේ බලය දක්වා බ්‍රාහ්මණයාහට මා රක්‍ෂා කළාට මිල දුන්නෙම් වීනම් ඉතා යෙහෙකැ”යි සිතූසේක.

මෙසේ සිතා බෝධිසත්‍වයන් වහන්සේ එක් දවසක් බ්‍රහ්මණයාට කියනසේක් “බ්‍රහ්මණය, යව, ගවයන් ධනකොට ඇති එක් සිටාණ කෙනෙකුන් කරා එළඹ ‘මාගේ ගව තෙම එකට බැඳනාලද ගැල් සියයක් අදනේ’යයි කියා දහසකින් පරදු තබව”යි(ඔට්ටු අල්ලවයි) කීසේක. ඒ බ්‍රහ්මණ තෙම සිටාණන්ගේ සමීපයට ගොස් කථාවක් පහළ කොළේය. “මේ නුවර කවරක්හුගේ ගවයෝ කාය ශක්තියෙන් යුක්ක දැ”යි කීයේය. ඉක්බිත්තෙන් ඕහට සිටුපුත්‍ර කියනුයේ “අසවල්හුගේය, අසවල්හුගේය”යි කියා “සියලු නුවර අපගේ ගොන් හා සදෘශ ගවයෝ නැත්තෝය”යි කීයේය. බ්‍රහ්මණ තෙමේ කියනුයේ “මාගේ ඒකාබද්ධ කොට බඳනාලද(එකට ඇඳන ලද) ගැල් සියයක් අදනට සමර්ථ එක් ගොණෙක් ඇත්තේය”යි කීයේය. සිටාණෝ කියන්නෝ “බ්‍රාහ්මණය, එබඳු ගොණෙක් කොයින්දැ?”යි කීහ. බ්‍රාහ්මණතෙම “මාගේ ගෙයි ඇත්තේය”යි කීයේය. “එසේ වීනම් පරදුව තබව”යි කීහ. “යහපත, කරන්නේමි” කියා දහසකින් පරදු කළේය.

බ්‍රාහ්මණ තෙමේ ගැල් සියයක් වැලි කැට කැබලිති ගලින්ම පුරවා පිළිවෙලින් තබා සියල්ල අකුර බඳින යොතින්(ඇක්සලය බඳින ලණුවෙන්) එකට බැඳ නන්දිවිශාල නම් ගවයා නහවා සුවඳින් පසඟුල්(සුවඳ කල්කය තැවැරූ ඇඟිලි පසින් කළ ලකුණු) දී ග්‍රීවයෙහි(බෙල්ලේ) මල් පළඳවා පළමු ගැල් ධුරයෙහි(විය ගහේ) හුදකළාවම යොදා තෙමේ ගැල්හි හිඳ කැවිට ඔසවාගෙන “අදුව කූළ, උසුලව කූළ”යි කීයේය. බෝධිසත්‍වයන් වහන්සේ “මේ තෙමේ අකූළ වූ මට කූළු වචනයෙන්(පරුෂ වචනයෙන්) කියන්නේ ය”යි කියා සතර පය ටැඹක් (කණුවක්) මෙන් නිශ්චලකොට සිටිසේක. සිටාණෝ එකෙණෙහිම බ්‍රාහ්මණයාගෙන් වස්තු දහස ගෙන්වා ගත්තෝය.

බ්‍රහ්මණ තෙමේ දහසෙකින් පැරදුනේය. ගවයා මුදාහැර ගෙට ගොස් ශෝකයෙන් මඩනා ලදුව හොත්තේය. නන්දිවිශාල නම් ගොණා තණ කා ආයේ, ශෝකයෙන් මඩනා ලද බ්‍රාහ්මණයා දැක සමීපයට එළඹ "බ්‍රාහ්මණය, කවර හෙයකින් නිද්‍රාව කරන්නෙහිදැ?"යි කීයේය.

"දහසකින් පැරදුනා වූ මට නිදි කොයින්දැ"යි කීය. "බ්‍රාහ්මණය, මෙපමණ කලක් තොපගේ ගෙයි වසන්න වූ මා විසින් කිසි භාජනයක් බිඳපීමක් හෝ කිසිවක් මැඩ මීරිකීමක් හෝ නුසුදුසු තැනෙක්හි මළමුත්‍ර බැහීමක් හෝ කළවිරිදැ"යි කීයේය. "පුත්‍රය, එවැනි දෙයක් නැත්තේය"යි කීය. "එසේ කල්හි මට කවර කාරණයකින් කුළුවාදයෙන් කීයෙහිද? මේ තොපගේ දෝෂ වන්නේය. මාගේ දෝෂයෙක් නැත්තේය. යව, ඒ සිටාණන් හා සමග වස්තු දෙදහසකින් පරදුකොට තබව. හුදෙක් අකුළු වූ මට කුළවාදයෙන්(කපටියෙකු නොවූ මට කපටියා යන වචනයෙන්) කථා නොකරව"යි කීයේය.

බ්‍රහ්මණ තෙම මහබෝධිසත්‍වයන් වහන්සේගේ වචනය අසා ගොස් වස්තු දෙදහසකින් ඇපකොට තබා, යට කියනලද ක්‍රමයෙන්ම ගැල් සියය ඒකාබද්ධ කොට බැඳ නන්දිවිශාල නම් වෘෂභයා සරහා පළමු ගැල්වියෙහි(ඉදිරියෙන්ම ඇති කරත්තේ විය ගහේ) යෙදුයේය. කෙසේ යෙදුයේද යත්: විය ගැලෙහි නිශ්චල කොට බැඳ එක් කෙළවරක නන්දිවිශාල නම් වෘෂභයා යොදා එක් කෙළවරක් ගැල්යොතින් වෙළා විය කෙළවර අකුරක ඇණමුල නිසා මුඩුරුක් දණ්ඩක් දී(මුක්කුවක් ගසා) ඒ යොතින් නිශ්චලකොට බැඳ තැබූයේය. එසේ කළ කල්හි විය එයට හෝ මෙයට හෝ නොවන්නේය. එක ගොණෙකු විසින් ඇදගන්නට හැකි වන්නේය.

ඉක්බිත්තෙන් ඒ බ්‍රාහ්මණ තෙමේ ගැලෙහි හිඳ නන්දිවිශාල නම් වෘෂභයාගේ පිට පිරිමැද "මාගේ පුත්‍ර වූ යහපත් වෘෂභය, මේ ගැල් යෙහෙන් අදුව, උසුලුව යහපතැ"යි කීය. බෝධිසත්‍වයන් වහන්සේ ඒකාබද්ධව බඳනාලද ගැල් සියය එකවේගයෙන්ම ඇද පසුව සිටි ගැල, අභිමුඛයෙහි ගැල පිහිටි තැන තිබූය(කෙළවරෙහි වූ කරත්තය ඉදිරියෙන්ම වූ කරත්තය තුබූ තැනට පත්විය). ගවධනය කොට ඇත සිටාණෝ පැරැද බ්‍රහ්මණයා හට වස්තු දෙදහසක් දුන්නෝය. අනිකුත් මනුෂ්‍යයෝද බෝධිසත්‍වයන් වහන්සේට බොහෝ වස්තු දුන්නාහුය. ඒ සියලු වස්තුව බ්‍රාහ්මණයාහටම වූයේය. මෙසේ බෝධිසත්‍වයන් වහන්සේ නිසා බොහෝ වස්තුව ලද්දේය.

සර්‍වඥයන් වහන්සේ වදාරණසේක් "මහණෙනි, පරුෂ වචනය නම් කිසිවක් හටත් මනාප නොවන්නේය"යි ෂඩ්වර්ගික භික්ෂූන්ට ගර්හාකොට ශික්ෂා පද පණවා මෙසේ වදාළසේක. "අන්‍යයා හා සමග කථා කරන්නේ චතුර්දෝෂ විරහිත වූ(බොරුව, කේලම්, රළු බස, හිස් බස යන දෝෂ හතරෙන් තොර වූ) මිහිරි වූ, මටසිළුටු වූ, මොළොක් වූ ප්‍රියවචනයෙන් ම බිණිය යුත්තේය. කිසි කලෙක්හිත් අමනෝඥ වචනය නොබිණිය යුත්තේය. කුමක් හෙයින්ද? යත් නන්දිවිශාල නම් වෘෂභ තෙම අමනාප වචන කියන්නහුගේ බර නොඇද පසුව මනාප වූ ප්‍රිය වචනය කියන්නාවූ බ්‍රාහමණයාගේ ගරුභාරය(අධික වූ බර) ඇද්දේය"යි මෙසේ සර්‍වඥයන් වහන්සේ "මනෝඥ වචනය බිණිය යුතුය"යි මේ ධර්‍මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා වදාරා මේ 'නන්දිවිශාල ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

"එසමයෙහි බ්‍රාහ්මණ තෙමේ දැන් මේ කාලයෙහි ආනන්ද ස්ථවිරයන් වූයේය. නන්දිවිශාල නම් වෘශභව උපන්නෙම් වනාහි තිලෝගුර සම්‍යක් සම්බුදු රජ වූ මම්ම වේදැ"යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

029. කණ්හ ජාතකය

තවද එක් සමයෙක්හි තිලෝගුරු බුදුරජාණන් වහන්සේ දෙව්රම් වෙහෙර වැඩ වසනසේක් යමකප්‍රාතිහාර්‍ය්‍ය(යමාමහ පෙළහර) අරභයා මේ ජාතකය වදාළසේක.

සර්‍වඥයන් වහන්සේ යමකප්‍රාතිහාර්‍ය්‍ය කොට දිව්‍යලෝකයෙහි වැස මහපවුරුණු(වස් අවසාන කිරීම, වස් පවාරණ නම් විනය කර්මය කරන) දිනයෙහි සකස්පුර(සංකස්ස පුර) දොරට බැස මහත් වූ පිරිවරින් ජේතවනයට වන්කල්හි භික්ෂූන් වහන්සේ දම්සභා මණ්ඩපයෙහි රැස්ව හිඳ "ඇවැත්නි,

තථාගත නම් වූ සර්වඥයන් වහන්සේ නම් අසමධුර සේක(අසමාන පදවියක් ඇතිසේක) . සර්වඥයන් වහන්සේ විසින් උසුලන ලද්දා වූ ධුරය උසුලන්නට සමර්ථ වූ අන්කිසි සත්ත්වයෙක් නම් නැත්තේය. මක්ඛලීගෝසාලාදී වූ ශාස්තෘහු සදෙන 'අපි යමකප්‍රාතිහාර්‍ය්‍ය කරම්හ. අපි යමකප්‍රාතිහාර්‍ය්‍ය කරම්හ'යි කියා එක ප්‍රාතිහාර්‍ය්‍යයකුත් නොකළෝය. සර්වඥයන් වහන්සේ වූකලි ඉතා ආශ්චර්‍ය්‍යවත්සේක''යි(පුදුම උපදවන සුලු යයි) බුදුන්ගේ ගුණ කිය කියා උන්සේක.

එකල්හි සර්වඥයන් වහන්සේ අවුත් ''මහණෙනි, දැන් කවර නම් කථාවකින් යුක්තව උනුදැ''යි විචාරා වදාළසේක. ''ස්වාමීනි, අන් කථාවකින් යුක්තව උනුමෝ නොවම්හ, නුඹවහන්සේගේ මෙබඳු ගුණ කථාව කිය කියා උනුම්හ''යි කී කල්හි ''මහණෙනි, දැන් ඉසලූ ධුරයක් කවරෙක් උසුලා ද? පෙර තිරිසන් යොනියෙහි උපන්නාවූ මම මා හා සම ධුරය ඇති කිසිවක්හු නොලද්දෙම් වේදැ''යි වදාරා ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන කල්හි අප මහා බෝසතාණෝ ගව යෝනියෙහි උපන්නාහුය. ඉක්බිත්තෙන් ඔහු බාල අවස්ථාවෙහිම ඔහුගේ ස්වාමිදරුවෝ එක් වෘද්ධ වූ ස්ත්‍රියකගේ ගෙයි වැස නවාතැන් කුලියට පිරිසිඳ(නවාතැන් ගාස්තුව ලෙස ගණන් බලා) දුන්නාහුය. ඒ වෘද්ධ ස්ත්‍රී මහබෝසතාණන් කැඳ බත් ආදීයෙන් පෝෂ්‍ය කරන්නී පුත් තනතුරෙහි තබා වැඩූය. ඒ තෙම 'ආර්‍ය්‍ය කාකාලක'යි මේ නමින් ප්‍රසිද්ධව වැඩිවිය පැමිණියේය. අඤ්ජන වර්ණව ගම ගොන් හා කැටිව (කලු පාටින් යුතුව ගමේ සෙසු ගොනුන් සමග) ඇවිදින්නේය. ශිලාචාරයෙන් යුක්තය. ගම් දරුවෝ ඇඟත් කරත් එල්ලීගෙන ඇවිදිත්, වාලධියත්(වලිගයත්) අල්වාගෙන ඇවිදිති. පිටට නැගීත් ඇවිදිති. ඒ වෘෂභයා එක් දවසක් මෙසේ සිතුයේය. ''මාගේ මෑණියෝ දුක්ඛිතයෝය, මා පුත් තනතුරෙහි තබා වඩා දුකසේ පොෂ්‍ය කළෝය. එසේ හෙයින් මම බැළ මෙහෙකොට මුන් දුප්පත් කමින් මිදුයේ වීනම් යහපත් වන්නේය''යි සිතා එතැන් පටන් බැළ මෙහෙයක්(කුලී වැඩක්) සොයමින් ඇවිදින්නේය.

ඉක්බිත්තෙතන් එක් දවසක් සාත්තුනායක පුත්‍රයෙක්(ගැල්නායකයෙක්) පන්සියයක් ගැල් හා සමග විසම වූ ගැඹුරු තොටකට බටයේය. ඔහුගේ ගොන් ගැල් ගොඩගන්න අසමර්ථයෝය. පන්සියයක් ගැල්ගොන් වියදඬු පරම්පරායෙන්(වියදඬුවෙන් වියදඬුව අමුනා) යොදන ලද්දාහු එකගැලකුත් ගොඩ නගාගත නුහුනුවූහ. බෝධිසත්ත්වයෝ ද ගොන් හා සමග ඒ ඒ තැන්හි ඇවිදිති. සාත්තුනායක පුත්‍රයාද ගෙන් ලකුණු(ගොනුන්ගේ සුභ අසුභ ලක්ෂණ) දත්තේය. එතෙම ''මේ ගෙරින් අතුරෙහි මේ ගැල් ගොඩගන්න සමර්ථ වූ වෘෂභ ජාතියෙක්(ගව වර්ගයෙක්) ඇද්දෝ හෝ''යි පරීක්ෂා කරන්නේ බෝධිසත්ත්වයන් දැක ''මේ අජානීයයා(කුලවත් ශක්තිමත් ගවයා) මාගේ ගැල් ගොඩගන්ට සමර්ථ වන්නේය. මොහුගේ ස්වාමීදරුවෝ කවුරුදැ?''යි ගොපල්ලන් අතින් විචාළෝය. තවද ''පින්වත්නි, මොහුගේ ස්වාමීදරුවෝ කවුරුහුද? මම මොහු ගැල යොදා ගැල් ගොඩනැගූ කල්හි මිළ දෙමි''යි කීය.

එකල්හි ගොපල්ලා කියනනෝ ''අල්වාගෙන යොදාගත මැන. මෙතැන මොහුගේ ස්වාමීදරු කෙනෙක් නැතැ''යි කීය. ඒ සාත්තුනායකයා එබස් අසා ඔහු ලඟට නැහැ ලණුවක් බැඳ අදනේ සිටි තෙනින් සොළවන්නට අසමර්ථ විය. බෝධිසත්ත්වයෝ වනාහි ''ගැල් ඇදි කුලී කී කල්හි යෙමි''යි සිතා නොගියාහුය. සාත්තුනායක පුත්‍ර ඔහුගේ අභිප්‍රාය(අදහස) දැන යාච්ඤා කරන්නේ ''පන්සියයක් ගැල් තොප විසින් ගොඩනැගූ කල්හි එකි එකි ගැලකට කහවණු දෙකක් කුළී කොට දහසක් දෙමි''යි කීය. එකල්හි බෝධිසත්ත්වයෝ තුමූම ගියාහුය. ගැල් සමීපයට ගිය බෝධිසත්ත්වයන් දැක මිනිස්සු වෘෂභයා ගැල්හි යෙදූවාහුය. එකල්හි බෝධිසත්ත්වයෝ එක වේගයෙන්ම ඔසවා ගොඩ නැගුවාහුය. මෙම ක්‍රමයෙන් සියලු පන්සියයක් ගැල්ම ගොඩ නැගූය. සාත්තුනායක පුත්‍රතෙම එකී එකී ගැලකට එකි එකී කහවණුවක් බැගින් පන්සියයක් කහවණු පොදිබැඳ ඒ මහබෝසතාණන් කර බැන්දේය. ඒ බලා බෝධිසත්ත්වයෝ ''මේ තෙම මට දෙමි යි පළමු නියම කළ කුළී නොදෙන්නේය. එසේ හෙයින් දැන් මොහු යානොදෙමි''යි ගොස් ඇමට පෙරතුම ඉදිරියේ ගැල අසුරාගෙන සිටියෝය. ඉවත්කරන්නට උත්සහ කරන්නාහු ඉවත්කොට නුහුණුවාහුය.

එවෙලෙහි සාත්තුනායක පුත්‍ර සිතන්නේ ''මේ තෙම තමාට කුළී මදි නියාව දතවනැ''යි සිතා එක් වස්ත්‍රයක දහසින් පොදියක් බැඳ ''මේ තෙම තොප ගැල නැගූ කුළිය''යි කියා කරබැඳ

එල්වූයේය. මහබෝසතාණෝ දහසින් බැඳි පියල්ල ගෙන මැණියන් සමීපයට ගියාහ. ගම්දරුවෝ ඒ දැක "ආර්යාකාකාළකයන්ගේ කර කිමෙක්දැ"යි බෝධිසත්ත්වයන් සමීපයට එන්නාහුය. බෝධිසත්ත්වයෝ ඒ කුඩා කොල්ලන් පසු පස්සෙහි දිව ලුහුබඳවා යවා මැණියන් සමීපයට ගියෝය. පන්සියයක් ගැල් ගොඩනැගූ බැවින් ඇස් රතුව මිරිකී ගියාවූ ස්වරූප(විඩාපත් වූ අයුරු) ඇතිවූය. වෘද්ධ උපාසිකාවෝ මහබෝසතාණන් කර දහසින් බැඳි පියල්ල දැක "මුන් විසින් කොයි දී ලබන ලදදැ"යි ගොපලු දරුවන් අතින් විචාරා එපවත් අසා "දරුව, කිමෙක්ද? මම තොප ලත් කුළියෙන් ජීවත්වනු කැමැත්තෙම්ද? කුමක් සිතා තොපි මෙබඳු වූ දුක් අනුභව කළාහුදැ"යි කියා මහබෝසතාණන් උණු පැනින් නාවා සියලඟ (මුළු සිරුරෙහි) තෙල් ගල්වා පැන් පොවා සප්පාය(සුදුසු) භෝජනය අනුභව කරවා සන්තර්පණය කොට(සතුටු කරවා) ජීවිතපර්යාවසානයෙහි (දිවි කෙළවර) බෝධිසත්ත්වයන් හා සමඟ කම්වූ පරිද්දෙන් මිය පරලොව ගියෝය.

බුදුරජාණන් වහන්සේ "මහණෙනි, සර්වඥයන් වහන්සේ අසමධුර වූසේක් දැන්මතු නොවෙයි, පෙරත් අසමධුර වූවෝම වේදැ"යි වදාරා පූර්වාපර සන්ධි ගළපා මේ 'කණ්හ ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

"එසමයෙහි වෘද්ධ ස්ත්‍රී නම් මේ උත්පලවර්ණා මහාස්ථවිරාය. ආර්යාකාකාළක වෘෂභයා නම් තිලෝගුරු සම්‍යක් සම්බුදුරජවූ මම්ම වේදැ"යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

030. මුනික ජාතකය

තවද එක් සමයෙක්හි මෝහාන්ධකාර භග්න කළා වූ (මෝහය නැමති අඳුර නැසූ) තිලෝගුරු බුදුරජාණන් වහන්සේ දෙව්රම් වෙහෙර වැඩ වසනසේක් ථුල්ලකුමාරිකාපලොභනයක් (විවාපත් නොවී ගෙදරටම වියපත් වූ ස්ත්‍රියකගේ පෙළඹවීමක්) අරභයා මේ ජාතකය වදාළසේක.

සර්වඥයන් වහන්සේ "සැබෑද? මහණ, තෝ සර්වඥ ශාසනයෙහි උකටලී වූයේහිදැ"යි භික්ෂූහු අතින් විචාරා වදාළසේක. "එසේය ස්වාමීනි"යි කී කල්හි "කුමක් නිසාදැ?"යි විචාරා "ථුල්ලකුමාරිකාපලොභනයක් නිසාය ස්වාමීනි" කී කල්හි බුදුරජාණන් වහන්සේ වදාරණසේක් "මහණ, තට මෝතොමෝ අනර්ථකාරීය, පෙරත් මැගේ විවාහ මගුලේ දී ජීවිත විනාශයට පැමිණ මහජනයාට මාළුවට (අහාරයට) පැමිණියෙහි වේදැ"යි ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන කල්හි බෝධිසත්ත්වයෝ එක් ගමෙක එක් කෙළෙඹි පුත්‍රයෙකුගේ ගෙයි ගව යෝනියෙහි උපන්නාහුය. බෝධිසත්ත්වයන්ට 'මහලෝහීතයෝය'යි නම් තුබුවාහුය. මළනුවන්ට 'චුල්ලලෝහිතයෝය'යි නම් තුබූහ. ඔවුන් දෙබෑයන් නිසාම ගෙයි කර්මාන්ත සමෘද්ධව පිරිමැසෙන්නේය. ඒ කුලෙහි එක් කුමාරිකාවක් ඇත්තීය. ඒ කුමාරිකාව නුවර වැසි කුල පුත්‍රයෙක් තමාගේ පුත්‍රයාට විචාළේය. ඇගේ දෙමව්පියෝ "කුමාරිකාවගේ විවාහ කාලයෙහි ආවාවූ අමුත්තන්ට අවුළු (ආහාර) වන්නේය"යි සිතා කැඳබත් ලා 'මුනික' නම් ඌරෙකු පොෂ්‍ය කළාහුය. ඔහු දැක චුල්ලලෝහිතයෝ බෑණ ගොනාණන්ට කියන්නෝ "මේ කුලයෙහි කර්මාන්තධුරාභිවර්ධන (කර්මාන්ත කටයුතුවල දියුණුව) වන්නී අප දෙබෑයන් නිසාමය, මේ ගෙයි ඇත්තෝ වූකලී අප දෙදෙනාට තණ හා පිදුරු ලති. මේ සූකරයා කැඳ බතින් නිතිපතාම පොෂ්‍ය ලබයි. කවර කාරණයෙන් මේ ඌරා කැඳබත් ලබන්නේදැ?"යි විචාළෝය.

එකල්හි බෑණ කියන්නේ "මල, චුල්ලලෝහිතයෙනි, තෙපි මොහුගේ භොජනයට ආලය නොකරව. මේ ඌරා මරණ භෝජනය අනුභව කෙරෙයි. මේ කුමාරිකාවගේ විවාහ කාලයෙහි ආවාවූ අමුත්තන්ට අවුළු වන්නේ යයි මේ මනුෂ්‍යයෝ මේ ඌරා පෝෂණය කෙරෙති. මෙයින් කීප දවසක් ගියකල ඒ මනුෂ්‍යයෝ එති. එකල්හි මේ ඌරා, දෙකකුල් අල්වාගෙන අදනාහු යට ඇඳින් මැත්කොට (ඇඳ යටින් එළියට ගෙන) මරා අමුත්තන්ට මාලු පිසීම දක්නා වේදැ"යි කිවුය.

ඉක්බිත්තෙන් නොබෝ දවසකින් ඒ මනුෂ්‍යයෝ ආවාහුය. ඔවුන් මුනික නම් ඌරා දැක මරා අනෙකප්‍රකාරයෙන් මාළු පිසුය. බෝධිසත්ත්වයෝ චුල්ලලෝහිතයන්ට කියන්නෝ "දරුව, තොප

විසින් මුනිකයා දක්නා ලද්දේදැ?''යි විචාළෝය. ''දක්නාලද පින්වතුන් වහන්සැ''යි කී කල්හි ''ඌරාගේ භොජනයෙහි ඵල කවරේද? ඔහුගේ බතට සියක් ගුණයෙන් දහස් ගුණයෙන් අපට තණ හා පිදුරු අනුභව කිරීම උතුම් වන්නේය, නිරවද්‍යය, දීර්ඝායුෂ්ක ලක්‍ෂණයෙකැ''යි (දිගු කලක් ජීවත්වීමේ ලකුණකැයි) කිවුය.

බුදුරජාණන් වහන්සේ ''මහණ, තෝ පෙර මේ කුමාරිකාව නිසා ජීවිතක්ෂයට පැමිණ මහජනයාට අවුළු බවට පැමිණියෙහි වේදැ''යි මේ ධර්‍මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා වදාරා චතුස්සත්‍ය ප්‍රකාශ කළසේක. චතුස්සත්‍ය ධර්‍මදේශනාවගේ කෙළවර උකටලී මහණ සෝවාන් පෙලෙහි පිහිටයේය. සර්‍වඥයන් වහන්සේ පූර්‍වාපර සන්ධි ගළපා මේ 'මුනික ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

''එසමයෙහි මුනික සූකරයා නම් මේ උකටලී මහණය. එසමයෙහි කුමාරිකාව නම් මේ වුල්ල කුමාරිකාය. චුල්ලලෝහිත ගොනාණෝ නම් ආනන්ද ස්ථවිරයෝය. මහලෝහිත ගොනාණෝ නම් තිලෝගුරු සම්මාසම්බුදුරජ වූ මම්ම වේදැ''යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

031. කුලාවක ජාතකය

තවද එක් සමයෙක්හි ධර්මාධිපති වූ (ධර්‍මයට නායක වූ) තිලෝගුරු බුදුරජාණන් වහන්සේ දෙව්රම් වෙහෙර වසනසේක් පැන් නොපෙරා වැළඳු එක් භික්‍ෂු කෙනෙකුන් වහන්සේ අරභයා මේ ජාතකය වදාළසේක.

සැවැත්නුවර වාසී වූ යහළු වූ භික්‍ෂූහු දෙදෙනෙක් දනව්වකට ගොස් එක් ඵාසුතෙනක (පහසු තැනක) අදහස් වූ පරිද්දෙන් වැස ''සර්‍වඥයන් වහන්සේ දකුම්''යි නැවත එයින් නික්ම ජේතවනාරාමයට අභිමුඛව ගියසේක. ඒ දෙදෙනා වහන්සේ අතුරෙන් එක් කෙනෙකුන් වහන්සේගේ අත පෙරහංකඩකින් දිය පෙරා වළඳනසේක. ඒ දෙදෙනා වහන්සේම එක් දවසක් විවාදකොට (වාද විවාද වී) පෙරහංකඩ ඇති භික්‍ෂූන් වහන්සේ අනික් තැනැත්තන් වහන්සේට පෙරහංකඩ නොදී තමන් වහන්සේ පැන් පෙරා වැළඳූසේක. අනික් භික්‍ෂූන් වහන්සේ පෙරහංකඩ නොලැබ පිපාසා ඉවසාගත නොහී නොපෙරා පැන් වැලඳූසේක. ඒ දෙදෙනා වහන්සේම ක්‍රමයෙන් ජේතවනාරාමයට ගොස් බුදුන් වැඳ එකත්පස්ව හුන්සේක. සර්‍වඥයන් වහන්සේ සුවදුක් කථා කොට ''කොයි සිට අවුදැ?''යි විචාළසේක. ''ස්වාමීනි, අපි කොසොල් දනව්වෙහි එක් ගමක වැසි එයින් නික්ම නුඹවහන්සේ දක්නා පිණිස ආම්හ''යි කීවෝය. ''තෙපි දෙදෙනා සමගියාදැ''යි විචාළ කල්හි පෙරහංකඩ නැති මහණ කියන්නේ ''ස්වාමීනි, මේ මහණ අතරමගදී මා හා විවාදකොට පෙරහංකඩ නුදුන්නේය''යි කියේය. අනික් මහණ කියන්නේ ''ස්වාමීනි, මේ මහණ නොපෙරාම දැන දැන ප්‍රාණීන් සහිත ජලය වැලදූයේ වේදැ''යි කීය.

එවෙලෙහි බුදුහු ''මහණ සැබෑද? තෝ දැන දැන පණුවන් ඇති දිය පරිභෝග කෙළේදැ?''යි විචාළසේක. ''එසේය ස්වාමීනී, මා විසින් නොපෙරා දිය වළඳන ලද්දේය''යි කීය. එබස් ඇසූ සර්‍වඥයන් වහන්සේ ''මහණ, පෙර නුවණැත්තෝ දෙදෙව්ලොවට (චාතුර්මහාරාජික හා තාවතිංස යන දිව්‍ය ලොක දෙක) අධිපතිව රාජ්‍යා කෙරෙමින් යුද්ධයෙන් පැරද සමුද්‍රමස්තකයෙන් (මුහුද උඩින්) යන්නා වූ ඓශ්වර්‍යයක් නිසා (සම්පත්තියක් වෙනුවෙන්) ප්‍රාණවධයක් නොකරම්හ''යි ඒ සා මහත් යසස් හැර ගරුඬ පෝතකයන්ට (ගුරුළු පැටවුන්ට) ජීවිතදානය දී රථය වැළකුවෝම වේදැ''යි වදාරා ඉකුත්වත් ගෙනහැර දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස මගධරට රජගහනුවර මගධ රජ්ජුරුකෙනෙක් රාජ්‍යය කරන්නාහුය. එසමයෙහි පුරණලද බෝධිසම්භාර (පාරමිතා) ඇති අප මහබෝසතාණෝ යම්සේ දැන් ශක්‍රදේවේන්ද්‍රයෝ පූර්‍වාත්ම භාවයෙහි මගධරට මචල ග්‍රාමයෙහි උපන්නාහුද එපරිද්දෙන්ම ඒ මචල ග්‍රාමයෙහි මහා සම්පත් ඇති කුලයක පුත්‍රව උපන්නාහුය. ඔවුන්ට නම් තබන දවස් 'මඝ කුමාරයෝ' යයි කියා නම් තුබූය. බෝධිසත්‍වයෝ වැඩිවිය පැමිණ 'මඝමානවකයෝ' යයි මෙනමින් ප්‍රසිද්ධ විය.

ඉක්බිත්තෙන් උන්ගේ දෙමව්පියයෝ සමජාති ඇති කුලයකින් කුමාරිකාවක් ගෙනවුත් පාවා දුන්නේය. ඒ බෝධිසත්‍වයෝ දූදරුවන් හා සමග වර්‍ධනය වෙමින් දානපති වූහ. නිරන්තරයෙන්

පඤ්චශීලය රක්‍ෂා කෙරෙති. එකල ඒ ගම ගෙවල් තිසක් වන්නේය. ඒ තිසක් පමණ මනුෂ්‍යයෝ එක් දවසක් ගම මධ්‍යයෙහි සිට කර්මාන්ත කරන්නාහුය. බෝධිසත්ත්වයෝ සිටි තැන පයින් වැලි පීරා කසල ඉවත් කොට ඒ ප්‍රදේශය සිත්කළු කොට සිටියාහුය. එකල අනිකෙක් අවුත් එතැන්හි සිටියේය. බෝධිසත්ත්වයෝ අනික් තෙනක් කසල හැර සිත්කළු කොට සිටියාහුය. එතැන්හී අනිකෙක් අවුත් සිටියේය. බෝධිසත්ත්වයෝ නැවත අන් තෙනක, නැවත අන් තෙනකයයි සියල්ලවුන්ම සිටිතැන් සිත්කළු කොට මැතහාගයෙහි එතන මණ්ඩපයක් කරවූහ. පසුව මණ්ඩපයත් හැර ශාලාවක් කරවූහ. ඒ ශාලාවෙහි සැතපෙන්ට පෝරු අතුට (ලෑලි අතුරා) පින් පැන්සලක් තැබ්බවූය. මැතහාගයෙහි ඒ ගම්වැසියෝ තිස් දෙනාත් බෝධිසත්ත්වයන් හා එක්වූහ. බෝධිසත්ත්වයෝ ඔවුන් තිස්දෙනා පඤ්චශීලයෙහි පිහිටුවා එතැන් පටන් ඔහුන් හා සමග කුසල් කෙරෙමින් ඇවිදිති. ඔවුන් හැමදෙනත් බෝධිසත්ත්වයන් හා සමග කුසල් කරන්නාහු. උදෑසනම නැගීසිට වෑ පොරෝ මොහොල් ගත් අත් ඇතිව සතරමංසන්ධි ආදියෙහි මෝලින් ගල් ඇන උදුර උදුරා පෙරලත්, රථඅක් ආදියේ වැදගන්නාවූ (කරත්තරෝද ඇක්සල ආදියෙහි හැප්පෙන්නාවූ) ගස් කපා දමති, විසම තැන් සම කරති, ඒදඬු ලති, පොකුණු කණිති, ශාලාවල් කෙරෙති, දන්දෙති, සිල් රක්‍ෂා කෙරෙති. මෙසේ බොහෝ සේ බෝධිසත්ත්වයන්ගේ අවවාදයෙහි පිහිටා ශීලසංරක්‍ෂණය (සිල් රැකීම) කළාහුය.

එකල්හි ඔවුන්ගේ ගම්මුදලි (ගම්මුලාදෑණියා) මෙසේ සිතීය. "මම පෙර මේ මනුෂ්‍යයන් රා බොන කල්හි, ප්‍රාණඝාතාදිය කරන කල්හි රා සැලකට කහවණුවක් නියායෙන් (බැගින්) දඩ මුඩු නොමද අයපඩුරු (දඩමුදල් හා බොහෝ තුටු පඬුරු) වශයෙන් වස්තු ලබමි, දැන් වූකලී මඝමානවකයෝ "සිල් රක්වමි" කියා ඔවුන් ප්‍රාණඝාතාදිය කළ නොදෙති. දැන් වනාහි උන් ලවා පන්සිල් රක්වන්නෙම් වේදැ"යි කියා කිපී රජ්ජුරුවන් කරා ගොස් කියන්නේ "ස්වාමීනි, බොහෝ හොරු එක්ව ගම් පැහැරීම් ආදිය කෙරෙමින් ඇවිදිති"යි කීය. රජ්ජුරුවෝ ඔහුගේ වචනය අසා "තෝ ගොස් ඔවුන් හැමදෙනා ගෙනව"යි කීවුය. එතෙම ගොස් සියල්ලවුන්ම බැඳ ගෙන අවුත් "රජ්ජුරුවන් වහන්ස, සොරුන් ඇමදෙනාම ගෙනෙන ලදැ"යි රජ්ජුරුවන්ට දැන්වීය.

රජ්ජුරුවෝ ඔවුන් කළ කාරිය නොවිචාරා ශුද්ධ නොකට ම (වරද නිවරද බව තීරණය නොකරම) "මුන් ඇමදෙනාම ඇතුන් ලවා මඩව"යි කිවුය. ඉක්බිත්තෙන් ඒ සියල්ලවුන්ම රාජාංගනයෙහි වැදහොවා ඇතු ගෙණවාහුය. එකල්හි බෝධිසත්ත්වයෝත් තමන්ගේ සියලු පර්ෂිදට (පිරිසට) අවවාද කරන්නෝ "තොපි සියල්ල ශීලය ආවර්ජනා කරවු (සිහිකරවු), කේලාම් කී තැනැත්තහු කෙරෙහිත් රජ්ජුරුවන් කෙරෙහිත් ඇතුන් කෙරෙහිත් තොප තොපගේ ශරීරයෙහිත් (තම තමා කෙරෙහිත්) සමකොට මෛත්‍රී කරවු"යි කිවුය. ඔවුහුත් එපරිද්දෙන්ම කළාහුය. ඉක්බිත්තෙන් ඔවුන් හැමදෙනාම මඩන පිණිස ඇතුන් අකුස්සෙන් කොටලා (හෙණ්ඩුවෙන් ඇන) ලඟට මෙහෙයාලුය. ඒ ඇත් ලඟට නොවදනේය. මහහඬින් හඬ හඬා පලායන්නේය. ඒ දැක අනික් ඇතෙකු ගෙනාවාහුය. ඔහුත් එපරිද්දෙන්ම ගියේය. රජ්ජුරුවෝ ඒ අතුන් මිනිසුන් නොමඩනා බැව් දැක "මොහුන් අත කිසි ඖෂධයක් වන්ට උවමැනව, පරීක්‍ෂා කරවු"යි කිවුය. පරික්‍ෂා කරන්නාහු නොදැක "නැත රජ්ජුරුවන් වහන්සැ"යි කිවුය. "එසේ වීනම් කිසි මන්ත්‍රයක් ඇත, පරික්‍ෂා කරවු, 'තොප පිරිවන (මතුරන) මන්ත්‍රයෙක් ඇද්දැ'යි ඔවුන් අතින් විචාරව"යි කිවුය. එබස් අසා රාජපුරුෂයෝ විචාළාහුය. බෝධිසත්ත්වයෝ "ඇතැ"යි කිවුය. රාජපුරුෂයෝ "ඔවුන් පිරිවන මන්ත්‍ර ඇතැ"යි රජ්ජුරුවන්ට දැන්වුය.

රජ්ජුරුවෝ ඔවුන් හැමදෙනාම සමීපයට කැඳවා "තොප දන්නා මන්ත්‍රය කියව"යි කිවුය. බෝධිසත්ත්වයෝ කියන්නෝ "රජ්ජුරුවන් වහන්ස, අනික් අපගේ මන්ත්‍රයෙක් නම් නැත්තේය. අපි තිසක් පමණ දෙනා ප්‍රාණවධ නොකරම්හ, සොරකම් නොකරම්හ, කාම මිත්‍යාචාර නොකරම්හ, බොරු නොකියම්හ, රා නොබොම්හ, මෛත්‍රී භාවනා කරම්හ, දන් දෙම්හ, මං සමකරම්හ, පොකුණු කරම්හ, ශාලා කරම්හ, මේ අපට මන්ත්‍ර වන්නේය, පිරිතුන් වන්නේය, වැඩත් වන්නේය"යි කිවුය. එබස් ඇසූ රජ්ජුරුවෝ ඔවුන් කෙරෙහි පැහැද කේලාම් කී තැනැත්තහුගේ සියලු වස්තුවත් ඔහු තුමුත් ඔහුන්ටම පාවා දුන්නේයෙ. ඔහු ඇමදෙනාම එතැන් පටන් කැමති පරිද්දෙන් වඩ වඩා කුසල් කරන්නාහුය. "සතර මංසන්ධියෙහි මහත් වූ ශාලාවක් කරම්හ"යි වඩුවකු කැඳවා

ශාලාවක් කරන්නට පටන්ගත්තුය. ස්ත්‍රීන් කෙරෙහි ආලය මඳ බැවින් ඒ ශාලාව කිරීමට ස්ත්‍රීන් සමාදන් නොකරවූහ. (සහභාගීකර නොගත්හ)

එසමයෙහි බෝධිසත්ත්වයන්ගේ ගෙයි 'සුධර්මා, චිත්‍රාය, නන්දාය, සුජාතා' යයි ස්ත්‍රීහු සතර දෙනෙක් වෙති. ඔවුන් අතුරෙන් සුධර්මාවෝ වඩුවා හා එක්ව "බෑණනි, මේ ශාලාවට මා නායක කරව"යි කියා අත්ලස් දුන්නුය. වඩුවා "යහපතැ"යි ගිවිස පළමුකොටම කැණිමඩලට (පරාල සියල්ල එකට ගළපන ප්‍රධාන කණුවට) දණුඩක් කපා වියලා සැස විත් විද (සිදුරු විද) කැණිමඩල කොට නිමවා කඩකින් (රෙදි කැබැල්ලකින්) වසා වෙලා තුබූයේය. ඉක්බිත්තෙන් ශාලාව කොට නිමවා කැණිමඩල උඩනගන අවස්ථාවෙහි "අනේ අපි එකක් සිහි නොකළම්හ"යි කීය. "පින්වත, කුමක්දැ?"යි කී කල්හි "කැණිමඩලක් උවමනා වේදැ"යි කීය. "වන්නාට (වේවා), අපි ගෙනඑම්හ"යි කී කල්හි "දැන් කැපූ දණ්ඩකින් කරන්ට නොපිළිවන් වන්නේ යයි පළමුකොට කපා සැස විඳ තුබූ කැණිමඩලක් ලදමැනවැ"යි කීය. "දැන් කුමක් කරමෝදැ?"යි කී කල්හි ඉදින් කිසි කෙනෙකුන්ගේ ගෙයි කර්මාන්ත කොට (සාදා) නිමවා තුබූ කැණිමඩලක් ඇත්නම් එසේ වූ කැණිමඩලක් සොයව"යි කිවුය. ඔහු ඇමදෙන සොයන්නාහු සුදර්මාවන්ගේ ගෙයි තුබූ කැණිමඩල දැක මිළයට ඉල්වා නොලද්දාහ.

එකල සුදර්මාවන් විසින් "ඉදින් මා ඒ ශාලාවට එක්කොට ගනු නම් (සහභාගී කරවා ගනී නම්) කැණිමඩල දෙන්නෙම්වේදැ"යි කී කල්හි "අපි ස්ත්‍රීන් සමාදන්කොට නොගනුම්හ"යි කිවුය. එබස් ඇසූ වඩුවා කියන්නෝ "ආර්යාාවෙනි තොපි ඇම කුමක් කියව්ද? බ්‍රහ්මලෝකය හැර සෙසු ස්ත්‍රීන් නැති තෙනක් නම් නැත, කැණිමඩල ඇරගනුව, එසේ කල්හි අපගේ කර්මාන්ත වහා සමෘද්ධ වන්නේය"යි කීය. ඔහු හැමදෙනා "යහපතැ"යි කියා කැණිමඩල ගෙන ශාලාව කොට නිමවා ඉන්නා පෝරු අතුට ඒ ඒ තැන පින් පැන්සල් තබ්බවා නිරන්තරයෙන් දුගී මගී යාචකයන්ට දෙන ලෙස කැඳ බත් තැබ්බවුය. තවද ඒ ශාලාව වටකොට පවුරක් බඳවා දොරක් ලවා පවුර ඇතුළත වැලි තබ්බවා (විසුරුවා) පවුරේ පිටත තල්පැල පන්තියක් රෝපනය කරවූය. චිත්‍රාවෝත් ඒ ශාලාව සමීපයෙහි උයනක් කරවූය. ඒ උයන 'මල්ඵල ගන්නාවූ අසවල් ගසෙක් නැතැ'යි නොකියහැකි සියලුම ගස් ඇත්තේය. නන්දාවෝත් එතනම පොකුණක් කරවූය. ඒ පොකුණ පස්වනක් (පාට පහකින් යුත්) පියුමෙන් සැදින, සිත්කළුය. සුජාතාවෝ වූ කලි කිසි පින්කමක් නොකරවූය.

ඉක්බිත්තෙන් මහබෝසතාණෝ මවුන්ට උපස්ථාන කිරීමය, පියන්ට උපස්ථාන කිරීමය, කුලදෙටුවන්ට (පවුලේ වැඩි මහල්ලන්ට) උපස්ථාන කිරීමය, බොරු නොකීමය, පරුෂ වචන නොකීමය, කේලාම් නොකීමය, මසුරුමල (මසුරුකම) දුරුකිරීමය යයි යන සප්තවිධ වූ ව්‍රතසමාදානයන් පුරා (සමාදන් වූ ව්‍රත සත සපුරා)

"මාතාපෙත්තිභරං ජන්තුං - කුලෙජෙට්ඨාපචායිනං
සණ්හං සඛිලසම්භාසං - පෙසුණෙයාප්පහායිනං

මච්ඡෙරවිනයෙ යුත්තං - සච්චං කොධාභිභුං නරං
තං වෙ දෙවා තාවතිංසා - ආහු සප්පුරිසෝ ඉති"

(මවුපිය පොෂණය, කුලදෙටුවන් පිදීම, ප්‍රිය වචන කථාකිරීම, කේලාම් නොකීම, මසුරුකම දුරලීම, ඇත්ත කථාකිරීම, වෛර නොකිරීම යන මේ ව්‍රත හෙවත් ගුණදහම් සතෙන් යුත් සත්ත්වයා සත්පුරුෂයෙකැයි දෙව්ලෝවැසි දෙවියෝ කියති.)

මෙසේ ප්‍රසංසා කටයුතු බවට පැමිණ ජීවිතාන්තයෙහි ගොස් තව්තිසා දිව්‍ය ලෝකයෙහි ශක්‍රදේවේන්ද්‍රව උපන්නාහුය. බෝධිසත්ත්වයනගේ සහාය මනුෂ්‍යයෝද ඒ දිව්‍ය ලොකයෙහි උපන්නාහුය.

එකල තව්තිසා භවනයෙහි අසුරයෝ වාසය කරති. ශක්‍ර දේවේන්ද්‍රයෝ "අපට සාධාරණ රාජ්‍යයෙන් ප්‍රයෝජන කිම්දැ?"යි අසුරයන් දිව්‍යසුරාව පොවා මත්වූවන් දෙකකුල ගන්වා (දෙපයින් ඔසවා) මහමෙර පත්ලේ එලූය (දැමීය). ඔහු ඇමදෙන අසුර භවනයටම පැමිණියෝය. අසුර භවනය නම් මහමෙර යට තව්තිසා දිව්‍ය ලෝකයෙහි ශක්‍රපුරය මෙන් දසදහසක් යොදුන්

පමණ තැන් ඇත්තේය. එහි දෙවියන්ගේ පරසතු රුක මෙන් චිත්‍රපාටලී නම් කල්පස්ථායී (කල්පයක කාලයක් පවත්නා) වෘක්‍ෂයෙක් ඇත. ඒ අසුරයෝ චිත්‍රපාටලී වෘක්‍ෂය මල් පිපී ගිය කල්හි "මේ අපගේ දිව්‍ය ලෝකය නොවෙයි, දිව්‍ය ලෝකයෙහි පරසතු මල් පිපෙන්නේය.එසේ හෙයින් මේ දිව්‍යලෝකය නොවේ"යි දනිති. එකල්හි ඔහු "ජරා ශක්‍රයා අප සුරාවෙන් මත්කොට මහා සමුද්‍රයට දම්මා අපගේ දිව්‍ය ලෝකය ගත. එසේ හෙයින් අපි ඔහු හා සමග යුද්ධකොට අපගේ දිව්‍යපුරය ගනුම්හ"යි ටැඹක් ඔස්සේ නැගෙන්නා වූ කුහුඹුවන් මෙන් මහමෙර ඔස්සේ වටින් නැංගාහුය. එකල්හි ශක්‍රයෝ අසුරයන් විසින් පරදවන ලද්දාහු යෙල සියයක් යොදුන් (යොදුන් එකසිය පණහක්) පමණ ඇති වෛජයන්ත රථයට පැනනැගී දක්ෂිණ සමුද්‍රයාගේ (දකුණුදිග මුහුදෙහි) මතු මත්තෙන් යන්ට පටන් ගත්තාහුය. එකල්හී ඒ රථය මුහුදුපිටින් වේගයෙන් යන්නේ කොළඉඹුල් වනයට පැමිණියේය. ඒ ශක්‍රයන් යන්නා වූ මාර්ගයෙහි ඉඹුල් වනය තල් වනයක පතු (පත්‍ර) වැගිරෙන කලක් මෙන් කැඩි කැඩී මුහුදු පිට වැගිරෙන්නේය. ගරුඬපෝතකයෝ (ගුරුළු පැටවු) මුහුදු පිට පෙරළෙමින් මහහඬින් හැඬුවාහුය.

ඒ අසා ශක්‍රයෝ මාතලී නම් රථාචාර්යයා අතින් විචාරන්නේ "සබඳ මාතලිය, ගරුඬ පැටවුන් අඬන අඬ ඇසෙන්නේය. මේ කුමන ශබ්දයක්දැ?"යි විචාළෝය. "ස්වාමීනි, නුඹවහන්සේගේ රථයේ වේගයෙන් ඉඹුල් වනය කැඩී වැගිරෙන හෙයින් ගරුඬ පෝතකයෝ මරණ හයින් තැතිගෙන එකකොළාහල කොට හඬති"යි කීය. එබස් ඇසූ මහබෝසතාණෝ කියන්නෝ "සබඳ මාතලිය, අප නිසා මොහු පීඩාවට නොපැමිණෙත්වයි, අපි ඓශ්චර්යයක් නිසා ප්‍රාණ වධයක් නොකරම්හ, මොවුන් නිසා අපි ජීවිතය පරිත්‍යාග කොට අසුරයන්ට ජය දෙම්හ, මාතලිය, රථය නවත්වව"යි කිවුය. එබස් අසා මාතලී නම් දිව්‍ය රථාචාර්යයා රථය වලකා අන්‍ය මාර්ගයකින් දිව්‍ය ලෝකයට අභිමුඛ කළේය. අසුරයෝ වනාහි ඒ රථය කරකැවුනා දැක "ඒකාන්තයෙන් අන් සක්වළකින් ශක්‍රයෝ ආවාහුය. නැවත බලයක් ලදින් රථය වලක්කේවනර"යි මරණ හයින් භයපත්ව පලාගොස් අසුරභවනයට වන්නාහුය. ශක්‍රයෝත් දිව්‍ය ලෝකයට ගොස් දෙව්ලොව දෙවියන් පිරිවරණ ලදුව නුවර මධ්‍යයෙහි සිටියේය. එකෙණෙහි පොළොව පලාගෙන දහසක් යොදුන් උස ඇති වෛජයන්ත ප්‍රාසාදය පැනනැංගේය. ජයගෙන සිටි පසු පැනනැගී බැවින් 'වෛජයන්තය'යි කියා එම ප්‍රාසාදයට නම් විය. ඉක්බිත්තෙන් ශක්‍ර දේවේන්‍ද්‍රයෝ නැවත අසුරයන් නොඑන පිණිස පස් තෙනක රකවල් ලැවුය. මහාමේරු පර්වතයාගේ ප්‍රථමාලින්‍දයෙහි (පළමුවන පිලෙහි) නාගයන් සිටුවූය. ද්විතීයාලින්‍දයෙහි ගරුඬන් සිටවූය. තෘතියාලින්‍දයෙහි දානව රාක්ෂයන් සිටවූය. චතුත්ථාලින්දයෙහි යක්‍ෂයන් සිටවූය. පංචමාලින්දයෙහි සතරවරම් මහරජදරුවන් සිටවූය. මෙසේ පඤ්චස්ථානයක ආරක්‍ෂාව තබා ශක්‍ර දේවේන්ද්‍රයෝ දිව්‍යසම්පත් අනුභව කරන්නාහුය.

එකල සුධර්මාවෝ මනුෂ්‍යා ලෝකයෙන් චුතව අවුත් ඒ ශක්‍ර දේවේන්‍ද්‍රයන්ටම පාදපරිචාරිකාව (භාර්යයාව වී) උපන්නාහුය. කැණිමඬල දුන් කුසලයෙන් ඒ සුධර්මාවන්ට පන්සියයක් යොදුන් උස ඇති සුධර්මා නම් මාණික්‍යසභාවක් (මැණික් වලින් නිමවූ රැස්වීම් ශාලාවක්) පහළ විය. ඒ දිව්‍ය සභාවෙහි ධවලචඡත්‍රය (සුදු කුඩය) යට යොදුනක් පමණ ස්වර්ණපර්යංකයක (රන් පුටුවක) හිඳ ශක්‍ර දේවේන්‍ද්‍රයෝ දිව්‍ය මනුෂ්‍යායන්ගේ කාර්යාකාර්ය (කළයුතු නොකළයුතු) විචාරන්නාහුය. චිත්‍රාවෝත් චුතව ඒ ශක්‍ර දේවේන්‍ද්‍රයන්ටම පාදපරිචාරිකාව උපන්නාහුය. උයන කරවූ කුසලයෙන් ඔවුන්ට චිත්‍රා නම් උයනෙක් පහළ විය. නන්දාවෝත් චුතව අවුත් ඒ ශක්‍ර දේවේන්‍ද්‍රයන්ටම පාදපරිචාරිකාව උපන්නාහුය. පොකුණ කැණවූ කුසලයෙන් උන්ට නන්දා නම් පුෂ්පකරණියෙක් (පොකුණක්) පහළ විය. සුජාතාවෝ වූකලී කුසලයක් නොකළ බැවින් එක් වනයෙක කඳුරැළියෙක (ගලාබස්නා දියපාරක් අසල) කෙකිණියෙක්ව උපන්නාහුය. ශක්‍ර දේවේන්ද්‍රයෝ සුජාතාවන් නොදැක "කොතනැක උපන්නීදෝහෝ"යි පරීක්‍ෂා කරන්නෝ එහි උපන් නියාව දැන එතනට ගොස් ඒ කෙකිණ්න හැරගෙන දිව්‍ය ලෝකයට ගොස් සිත්කළු වූ දිව්‍යපුරයත් සුදර්මා නම් දිව්‍යසභාවත් චිත්‍රලතා වනයත් නන්දා නම් පුෂ්පකරණියත් ඒ කෙකිණ්නට දක්වා මොහු හැම දෙනම කුසල්කොට මට පාදපරිචාරිකාව උපන්නාහුය. තෝ වූකලී කුසල් නොකොට තිරිසන් යෝනියෙහි උපන්නෙහිය, මෙතැන් පටන් ශීලසංරක්‍ෂණය කරව"යි අවවාදකොට පඤ්චශීලයෙහි පිහිටුවා ඒ කඳුරැළියට ගෙනගොස් අළුවාහුය (හැරියේය). ඒ කෙකිණීත් එතැන් පටන් පන්සිල් රක්නීය. ශක්‍ර දේවේන්ද්‍රයෝ කීපදවසක් ගියකල "මෝතොමෝ සිල් රක්නට සමර්ථ දෝහෝ"යි

විවසන පිණිස එතනට ගොස් මත්ස්‍යාරූපයක් මවාගෙන බඩ පෑ (බඩ පැත්ත පෙන්වා) ඉදිරියෙහි වැදහොත්තාහුය. ඒ කෙකණි තොමෝ මළා වූ මත්ස්‍යයෙක් දෝහෝයි සංඥායෙන් (හැඟීමෙන්) ඉහටිය ඩැහැගත මත්ස්‍යයා නගුට සෙලවී, එකල්හි ඒ කෙකිණි "මේ මත්ස්‍යයා ජීවත් වන්නේය"යි ඇරපුව. ශක්‍ර දේවේන්ද්‍රයෝ ඒ දැක "යහපත යහපත සිල් රක්නට තෝ සමර්ථයෙහිය"යි සාධුකාර දී ගියාහුය. ඒ කෙකණි එයින් චුතව බරණැස් නුවර කුඹල් කුලයක උපන. ශක්‍ර දේවේන්ද්‍රයෝ "කෙකිණි කොයි උපන්දෝහෝ"යි පරීක්‍ෂා කරන්නාහු, කුඹල් කුලයෙහි උපන් නියාව දැන රන්කැකිරෙන් (රනින් කළ කැකිරි ගෙඩිවලින්) ගැලක් පුරාගෙන ගම් මධ්‍යයෙහි මහළු වේශයකින් ඉඳ "කැකිරි ගණුව"යි අඬගා කියති. මනුෂ්‍යයෝ අවුත් "ස්වාමීනි, දුන මැනව"යි කීහ.

ඒ අසා ශක්‍රයෝ කියන්නෝ "මම ශීලසංරක්‍ෂණය කරණ කෙනෙකුට දෙමි, තෙපි සිල් රකුදැ"යි විචාළෝය. එබස් ඇසූ මනුෂ්‍යයෝ "අපි සිල් රැකීම නම් කෙසේ වූ දෙයකැයි නොදනුම්හ, මිළයට දෙව"යි කිවාහුය. "මට මිළයෙන් ප්‍රයෝජනයක් නැත. සිල් රක්‍ෂා කරන කෙනෙකුන්ටම දෙමි"යි ශක්‍රයෝ කීවුය. මනුෂ්‍යයෝ "මේ තෙම යම්කිසි නළවන්නෙකැ"යි (වංචාකාරයෙකැයි) කියා ගියෝය. සුජාතාවෝ එපවත් අසා "මට ගෙනඑන ලද්දේවනැ"යි ගොස් "ස්වාමීනි, දුනමැනව"යි කීය. "මැණියනි, සිල් රකුදැ"යි විචාළෝය. "එසේය රකිමි"යි කී කල්හි "මා විසින් මේ කැකිරි තොපට ම ගෙනඑන ලද්දේය"යි කියා ගැල හා සමග ඇගේ ගේදොර තබා ගියෝය. ඒ ස්ත්‍රී ද දිවි පමණින් සිල් රක්‍ෂාකොට එයින් චුතව වෙපචිත්ති නම් අසුරේන්‍ද්‍රයාට දූව උපන. සිල් රැකි අනුසයින් විශිෂ්ට රූ ඇති වූව.

ඉක්බිත්තෙන් ඒ වෙපචිත්ති නම් අසුරෙන්ද්‍ර තෙමේ අසුරකන්‍යාව වැඩිවිය පැමිණි කල්හි "මාගේ දූ තමාට අභිප්‍රාය (රුචිවූ) පුරුෂයකු ගණුව"යි කියා අසුරයන් රැස් කරවීය. එකල්හි ශක්‍ර දේවේන්ද්‍රයෝ "ඒ සුජාතා දැන් කොයි උපන්නෝ දෝහෝ"යි පරීක්‍ෂා කරන්නෝ අසුරු භවනෙහි උපන් නියාව දැන "සුජාතාවන් අභිප්‍රාය වූ පුරුෂයකු ගනිමි"යි කියා "මා අල්වන්නීය"යි අසුරවේශයක් මවාගෙන ඒ අසුරයන් රැස්වූ තෙනට ගියෝය. එකල සුජාතාවන් සරහා අසුරයන් සමීපයට ගෙනවුත් "තොපට අභිප්‍රාය වූ වල්ලභයකු (සැමියෙකු) අල්වා ගනුව"යි කීහ. ඕ තොමෝ බලන්නී ශක්‍රයන් දැක පූර්‍ව ස්නෙහ වශයෙන් (පෙර කළ ආදරය වශයෙන්) "මේ මාගේ වල්ලභයාය"යි අත අල්වාගත. ශක්‍ර දේවේන්‍ද්‍රයෝ ඒ සුජාතාවන් ශක්‍රපුරයට ගෙනගොස් අඩතුන් කෙළක් නාටක ස්ත්‍රීන්ට (නිළියන් දෙකෝටි පනස් ලක්‍ෂයකට) ප්‍රධානකොට තබා සම්පත් අනුභව කරන්නාහු ආයු පමණින් සිට කම්වූ පරිද්දෙන් මිය පරලොව ගියෝය.

ශාස්තෲන් වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ ධර්‍මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා "මහණෙනි, පෙර නුවණැත්තෝ දිව්‍යරාජ්‍යය කරන්නාහු තමන්ගේ ජීවිතය පරිත්‍යාගකොට ප්‍රාණඝාත නොකොළෝ වේද? තෝ වූකලී මෙබඳු වූ නෛර්‍යාණික ශාසනයෙහි මහණව ප්‍රාණීන් සහිත නොපෙරූ පැන් අනුභව කෙළෙහි වේදැ"යි ඒ භික්ෂුහට නින්දාකොට පූර්‍වාපර සන්ධි ගළපා මේ 'කුලාවක ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

"එසමයෙහි මාතලී සංග්‍රහක (මාතලී රියැදුරා) නම් මෙසමයෙහි ආනන්ද ස්ථවිරයෝය. එසමයෙහි ශක්‍ර දේවේන්‍ද්‍රව උපන්නෙම් නම් තිලෝගුරු සම්‍යක් සම්බුදුරජ වූ මම්ම වේදැ"යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

032. නච්ච ජාතකය

තවද එක් සමයෙක්හි සර්‍වඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩ වසනසේක් බහුභාණ්ඩික (බොහෝ පිරිකර බඩු ළඟ තබාගෙන සිටි) එක් භික්ෂු කෙනෙකුන් අරභයා මේ ජාතකය වදාළසේක.

මෙහි වර්තමාන කථාව යට කියනලද 'දේවධර්‍ම ජාතකයෙ'හි කියනලද්ද හා සදෘශය(සමානය). සර්‍වඥයන් වහන්සේ ඒ මහණහට වදාරණසේක් "මහණ, තෝ බහුභාණ්ඩික වූයේ සැබෑද? කිම්දැ"යි වදාළසේක. "ස්වාමීන් වහන්ස, එසේය"යි දැන්වූ කල්හි "කවර කාරණයෙකින් තෝ බහුභාණ්ඩික වූයෙහිදැ"යි වදාළසේක. ඒ මහණතෙම මෙපමණක් අසාම

කිපුනේ අඳනා පොරෝනා(අඳින පොරවන) සිවුරු දමා “දැන් මේ ආකාරයෙන් හැසිරෙමි”යි කියා සර්‍වඥයන් වහන්සේ අභිමුඛයෙහි නග්නව (නිර්වස්ත්‍රව) සිටියේය. මනුෂ්‍යයෝ ඕහට “නින්දා වේව”යි කීවාහුය. එතෙම එයින් දිවගොස් ගිහි වූයේය.

භික්ෂූහු දම්සභා මණ්ඩපයෙහි රැස්ව උන්නාහු “බුදුරජාණන් වහන්සේගේ ඉදිරියෙහි මෙබන්දක් කෙළේය”යි කියා ඔහුගේ නුගුණ කථාව කීවාහුය. බුදුරජාණන් වහන්සේ එතනට වැඩ වදාරා “මහණෙනි, මේ දම්සභාවෙහි මා එන්නට පූර්‍වභාගයෙහි කිනම් කථාවකින් යුක්තව උන්නාහුදැ”යි භික්ෂූන්ගෙන් විචාරා වදාළසේක. “ස්වාමීන් වහන්ස, ඒ භික්ෂූන් වහන්සේ නම් නුඹවහන්සේගේ ඉදිරියෙහි සිවුවණක් පර්ෂත් මධ්‍යයෙහි(භික්ෂු, භික්ෂුණී, උපාසක, උපාසිකා යන සිවු පිරිස මැද) හිරිඔතප්(ලජ්ජා භය) දෙක හැර ගම් ළදරුවෙකු මෙන් නග්නව සිට මනුෂ්‍යයන් විසින් පිළිකුල් කරනු ලබන්නේ ගිහිව ශාසනයෙන් පිරිහුනේ යයි කියා ඔහුගේ නුගුණ කථාව කිය කියා උනුම්හ”යි දැන්වූහ. සර්‍වඥයන් වහන්සේ “මහණෙනි, ඒ මහණ හිරිඔතප් නැතිව සර්‍වඥ ශාසනයෙන් පිරිහුනේ දැන්මතු නොවෙයි, පූර්වෙහි ස්ත්‍රී රත්න ප්‍රතිලාභයෙන්ද (උතුම් කාන්තාවක් ලබාගැණීමෙන්ද) පිරිහුණේයැ”යි වදාරා ඉකුත් වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස ප්‍රථම කල්පයෙහි සිව්පාවෝ සිංහයකු රජ කළාහුය. මත්ස්‍යයෝ ආනන්ද නම් මත්ස්‍යයා රජ කළාහුය. පක්ෂිහු ස්වර්ණ නම් හංසයා රජ කළාහුය. ඒ ස්වර්‍ණහංසයාගේ වනාහි ධීතෘවූ(දියණියවූ) හංස පොතිකාව විශිෂ්ට රූ ඇත්තිය. හංස රාජතෙම ඒ හංස ධෙනුවට වරයක්(රිසි දෙයක් ඉල්ලීමේ අවසරයක්) දුන්නේය. ඕ තොමෝ තමාගේ සිතට රුචි වූ ස්වාමියකු ප්‍රාර්ථනා කළාය. හංස රාජතෙම තමාගේ දූවණියනට වරයදී හිමාලය වනයෙහි සියලු පක්ෂීන් රැස්කර වූයේය. අනේකප්‍රකාරවූ හංස, මයුරාදී පක්ෂි සමූහයෝ රැස්ව එක් මහත් වූ පහණතෙලෙක්හි(ගල්තලාවෙක්හි) රැස්වූවාහුය. හංස රාජතෙම “තමහට සිත්කළු වූ ස්වාමියෙකු අවුත් ගන්ව”යි කියා දූවණියන් කැඳවූයේය. හංස ධේනුතොම පක්ෂි සමූහයා බලන්නී මැණික්වන් ග්‍රීවය ඇති විසිතුරු පත් ඇති මයුරයකු දැක “මේ තෙම මට ස්වාමි වේවා”යි කැමතිවූවාහුය. පක්ෂි සමූහයෝ මයුරයා කරා එළඹ මෙසේ කීවාහුය. “යහළු මයුරය, මේ හංස රාජයාගේ දූවණියෝ මෙපමණ පක්ෂීන්ගේ මධ්‍යයෙහි ස්වාමියෙකු කැමතිවන්නී තොප කැමතිවූවාය”යි කිව්වාහුය. එවේලෙහි මයුරතෙම “දැන්ම වනාහි මාගේ බලය නුදුටුයෙහිදැ”යි කියා ඉතා සතුටුව හිරිඔතප් දෙක බිඳ පළමුකොට මහත් වූ පක්ෂි සමූහයාගේ මැද පක්ෂ පත්‍රයන් දිගුකොට නටන්නට පටන් ගත්තේය. නෘත්‍ය කරණුයේ(නටමින්) නොසැඟවුනා වූ වර්චස් මාර්ගය (ගුද මාර්ගය) ඇති වූයේය.

ස්වර්‍ණහංස රාජතෙම ලජ්ජාවට පැමිණියේ “මොහුට අධ්‍යාත්මිකව(සිතතුලින්) පහළවන්නා වූ හිරිද නැත්තේය, බාහ්‍යව(බාහිර වශයෙන්) පවත්නා වූ භයද නැත්තේය. හිරිඔතප් දෙක බිඳුනා වූ මොහුට මාගේ දූවණියන් නොදෙමි”යි කියා පක්ෂි සමූහයා මධ්‍යයෙහි මෙසේ කීසේක. “මයුරය, තාගේ ශබ්දය මනොඥය(සිත්කළුය), පිටත සිත්කළුය, ග්‍රීවයද වෛඩූර්‍ය්‍ය මාණික්‍යයෙහි(දියමන්ති මැණිකෙහි) වර්‍ණ හා සදෘශය, තාගේ පිච්ඡභාරයෝද ව්‍යාමමාත්‍රයහ(බඹයක් පමණ දිගය), මෙසේ රූපී වූවද හිරිඔතප් දෙක බිඳ නෘත්‍ය කළ හෙයින් මෙබඳු ලජ්ජා නැත්තා වූ තොපට මාගේ දූව නෙදෙමි”යි කියා හංස රජ එම පර්ෂිත් මධ්‍යයෙහිම තමාගේ බෑනා වූ හංස පොතකයාහට තමාගේ දූවණියන් වූ හංස ධේනුව දුන්සේක. මයුර තෙම හංස පෝතිකාව නොලැබ ලජ්ජාව එයින් පැන නැගී ගියේය. හංස රජ ද තමා වසන තැනටම ගියේය.

ශාස්තෘවූ බුදුරජාණන් වහන්සේ “මහණෙනි, මේ මහණ හිරිඔතප් දෙක බිඳ රත්න ශාසනයෙන් (මාහැඟගි බුදුසස්නෙන්) පිරිහුනේ දැන්මතු නොවෙයි පෙරත් ස්ත්‍රී රත්නය ලැබීමෙන්ද පිරිහුනේමය”යි වදාරා මේ ධර්‍මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා පූර්‍වාපර සන්ධි ගලපා මේ ‘නච්ච ජාතකය’ නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි මයුරතෙම දැන් මේ බහුභාණ්ඩික මහණ වූයේය. හංස රාජව උපන්නෙම් වනාහී තිලෝගුරු සම්‍යක් සම්බුදුරජ වූ මම්ම වේම්දැ”යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

033. සම්මොදමාන ජාතකය

තවද එක් සමයෙක්හි ශාක්‍යකුලතිලක වූ(ශාක්‍ය වංශය අලංකාර කරන්නා වූ) බුදුරජාණන් වහන්සේ කිඹුල්වත්පුරය ආශ්‍රයකොට(සමීපයෙහි වූ) නිග්‍රෝධාරාමයෙහි වැඩවාසය කරණසේක් සුඹුළු ඩබරක් (ගැහැණුන් පිළිබඳ ආරාවුලක්) අරභයා මේ ජාතකය වදාළසේක. එය ‘කුණාල’ ජාතකයෙහි මතු ප්‍රකාශ වන්නේය.

ඒ කාලයෙහි වනාහි බුදුරජාණන් වහන්සේ නෑයන්ට ආමන්ත්‍රණය කොට “මහරජදරුවෙනි, නෑයන්ගේ ඔබ්මොබ විවාද කිරීම නම් නුසුදුසුය. තිරශ්චීනගතයෝද පූර්වභාගයෙහි සාමග්‍රිව(තිරිසන් සත්තුද පෙර සමගිව) වසන්නාහු පසමිතුරන් මැඩපැවත(විරුද්ධකාරයින් පරදවා) යම්දවසක විවාද කළාහුද, එකල්හි මහත් විනාශයට පැමිණියාහුය”යි වදාරා නැරජදරුවන් විසින් යාච්ඤා කරන ලදුව ඉකුත්වත් කථාව දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස්නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන කල්හි අප මහබෝසතාණන් වහන්සේ වටුජන්මයෙහි ඉපිද(වටුවකුව ඉපිද) නොයෙක් දහස් ගණන් වටුවන් පිරිවරකොට ඇතිව අරණ්‍යයෙහි (වනයෙහි) වසනසේක. එකල්හි එක් වටුවැද්දෙක් ඒ වටුවන් වසන තැනට ගොස් වටුවන්ගේ හැඬීම(ශබ්දය) කොට ඔවුන් රැස්වූ බැව්දැන ඔවුන්ගේ මත්තෙහි දැල් දමා කෙළවරෙහි පටන් මඩිමින් සියල්ලවුන් එක්තැන්කොට පැස (පෙට්ටිය) පුරවා ගෙට ගොස් ඒ පැටවුන් විකොට(විකුණා) ඒ මිලයෙන් ජීවිකාව කරන්නේය. ඉක්බිත්තෙන් එක් දවසක් බෝධිසත්ත්වයන් වහන්සේ ඒ වටුවන්ට කියනසේක් “මේ පක්ෂිවැදිතෙම අපගේ නෑයන් විනාශයට පමුණුවන්නේය. මේතෙම යමක් විසින්(යම් උපායක් නිසා) අප අල්ලාගන්නට නොහැකි වන්නේද, මම එබඳු එක් උපායෙක් දනිමි. අද මෙතැන් පටන් මේ වැද්දා විසින් තොපගේ මත්තෙහි දැල් දැමූ කල්හි එකෙක් එකෙක් එකෙකි දැල්ඇසෙක්(එක් එක් දැල් සිදුරක) හිස තබා දැල ඔසවා කැමති තැනකට ගෙනගොස් එක් කටුලැහැබෙක්හි බහව(දමනු) එසේ දැමූ කල්හි යට ඒ ඒ තැනින් දිවම්හ”යි කීසේක. ඒ සියල්ලෝ “යහපතැ”යි කියා පිළිගත්තාහුය.

දෙවැනි දිනයෙහි මත්තෙහි දැල දැමූ කල්හි බෝධිසත්ත්වයන් විසින් කියනලද ක්‍රමයෙන් ම දැල ඔසවා එක් කටුලැහැබෙක්හි බහා තුමූ යටි දිසාවෙන් ඒ ඒ තැනින් දිව ගියාහුය. ලැහැබින් දැල මුදාගන්නා වූ වටුවැද්දාහට විකාලය (හවස්) වූයේය. ඒ තෙම හිස් අතින්ම ගියේය. දෙවැනි දිනයෙහි පටන් වටුවෝ එසේම කරන්නාහුය. ඒ වැදිද සූර්යාගේ අස්තංගමනය(ඉර බැසීම) දක්වා දැල මුදමින් කිසිවක් නොලැබ සිසතින්ම ගෙට යන්නේ. ඉක්බිත්තෙන් ඔහුගේ භාර්යාව කිපී “තොපි දවසක් පාසා සිසතින් එන්නෙහිය, අනිකුදු තොපගේ පිටත රක්ෂාකරන තැනෙක්(අන් බිරියක්) ඇතැයි සිතමි”යි කීවාය.

වැදිතෙම කියනුයේ “සුන්දරාංගනිය,(යහපත් අඟපසඟ ඇත්තිය) මට අන් රක්ෂාකරන තැනක් නැත්තේය, වැලිදු වනාහි ඒ වටුවෝ සමගිව හැසිරෙති. මා විසින් දැල දැමූ පමණකින්ම දැල ගෙන කටුලැහැබෙක්හි දමා යන්නාහුය. ඔහු හැම කල්හිම සමගිව වාසය නොකරති. තෙපි නහමක් සිතව(තෙපි ඒ ගැන නොසිතන්න), යම් දවසක ඔහු විවාදයට පැමිණියාහුද, එකල්හි ඒ සියල්ලවුන් ම මරා තිගේ මුහුණ සතුටු කරවමින් ගෙන එන්නෙමි”යි කියා “වටුපක්ෂීහු විවාද නොකරන්නාහු දැල ගෙනයති, ඒ පක්ෂිහු යම් කලෙක්හි විවාද කෙරෙද්ද එකල්හි මාගේ වසඟබවට පැමිණෙති. එකල්හි ඔවුන් ගෙන තිගේ මුහුණ සතුටු කරවමින් එමි”යි කියා භාර්යාව අස්වැසුයේය.

කීපදවසක් ඇවෑමෙන් එක් වටුවෙක් ගොදුරු බිමට බස්නේ නොසලකා(අත්වැරැද්දකින්) අනිකක්හුගේ ඉස ඇක්මවීය(පෑගුනේය). අනික් වටුවා “මාගේ හිස කවරෙක් ඇක්මීදැ”යි කියා කිපුනේය. “මම නොසලකා ඇක්මවීමි, නොකිපෙව”යි කී කල්හිද කිපුනේමය. ඔහු නැවත නැවත කියන්නාහු “තෙපිම දැල ඔසවන්නෙහි යයි සිතමි” කියා ඔවුනොවුන් විවාද කළාහුය. ඔවුනොවුන් විවාද කරන කල්හි බෝධිසත්ත්වයන් වහන්සේ “විවාද කරන්නවුන් කෙරෙහි යහපතෙක් නම් නැත්තේය, දැන්ම ඔහු දැල නොඋසුලන්නාහු එයින් මහත් විනාශයට පැමිණෙති, වැදිතෙම අවසර(ඉඩ) ලබන්නේය, මා විසින් මෙතැනිහි වසන්ට නොහැකිය”යි සිතූසේක. බෝධිසත්ත්වයන් වහන්සේ තමන් පරිෂත්(සිය පිරිස) ගෙන අන්තැනකට ගියසේක.

වටුවැදි වනාහි කීපදවසකින් අවුත් වටුහඬින් හඬා, රැස්වූ ඔහුන්ගේ මුදුනෙහි දැල බැහුයේය. ඉක්බිත්තෙන් එක් වටුවෙක් "දැල උසුලන්නා වූ තාගේ වනාහි මස්තකයෙහි රෝමයෝ පතිතවූහ(හිස කෙස් ගැළවී වැටුනේය), දැන් ඔසව"යි කීයේය. අනිකෙක් "දැල ඔසවන්නා වූ තාගේ වනාහි පක්‍ෂපත්‍ර දෙකෙහි පත්‍රයෝ පතිත වූවහුට(පියාපත් දෙකෙහි පිහාටු ගිලිහී ගියේය), දැන් උසුලව"යි කීයේය. මෙසේ ඔවුනොවුන් "තෝ උසුලව, තෝ උසුලව"යි කියද්දීම වැදිතෙම දැල ඔසවා සියලු වටුවන් එක්කොට පැස පුරා භාර්යාව හාස්‍ය කරවමින් ගෙට ගියේය.

ශාස්තෘ වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ "මෙසේ මහරජ, නෑයන්ගේ ඩබර නම් නුසුදුසුය. ඩබර කිරීම් විනාශයට කාරණය"යි මේ ධර්‍මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා පූර්‍වාපර සන්ධි ගළපා මේ 'සම්මොදමාන ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

"එසමයෙහි නුවණ නැති වටුවා නම් දැන් මේ දෙවදත්ත ස්ථවිරයෝය. ප්‍රඥාවන්ත වටුව උපන්නෙම් වනාහි තිලෝගුරු සම්‍යක් සම්බුදුරජ වූ මම්ම වේදැ"යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක

034. මත්ස්‍ය ජාතකය

තවද එක් සමයෙක්හි ලොකාලොකදිවාකර වූ(ලෝකය ආලෝක කරන සූර්‍ය්‍යයා බඳුවූ) තිලෝගුරු බුදුරජාණන් වහන්සේ දෙව්රම් වෙහෙර වැඩ වසනසේක් පුරාණ දුතියිකාපලෝභනයක්(පැරණි භාර්‍ය්‍යාව කෙරෙහි කළ ආලයක්) අරභයා මේ ජාතකය වදාළසේක.

එසමයෙහි සර්‍වඥයන් වහන්සේ ඒ භික්ෂූහට "සැබෑද? මහණ, තෝ උකටලී වීදැ"යි විචාළසේක. "සැබෑව ස්වාමීනි" දැන් වූ කල්හි "කවුරුන් විසින් උකටලී කරන ලද්දේදැ"යි විචාළසේක. "ස්වාමීනි, මාගේ පුරාණ භාර්‍ය්‍යාතොමෝ මා කෙරෙහි බලවත් වූ සෙන්හ ඇත්තීය, එසේ හෙයින් ඈ ඇරපියන්ට අසමර්ත්‍ථයෙමි"යි කීය. ඉක්බිත්තෙන් සර්‍වඥයන් වහන්සේ ඕහට වදාරණසේක් "මහණ, ඒ ස්ත්‍රී අනර්ත්‍ථකාරිණීය, පෙරත් තෝ ඈ නිසාම මරණයට පැමිණ මා නිසා මරණින් මිදුනෙහි වේදැ"යි වදාරා ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන කල්හි අප මහබෝසතාණෝ ඒ රජ්ජුරුවන්ට පුරෝහිතව උපන්නාහුය. එසමයෙහි කෙවුලෝ(ධීවරයෝ) ගඟට දැල් දැමුය. ඉක්බිත්තෙන් එක් මහා මත්ස්‍යයෙක් රතික්‍රීඩා වශයෙන් තමාගේ මත්ස්‍යධෙනුව හා සමග කෙළිමින් එන්නේය. ඔහුගේ ඒ මත්ස්‍යධෙනුතොමෝ පෙරත්තුව(ඉදිරියෙන්) යන්නී ජලගන්‍ධය(දැලෙහි ගඳ) ආඝ්‍රාණය කොට දැල වළහා ඉවතින් ගියාය. ඒ කාමයෙහි ගිජු වූ ලොල් මත්ස්‍යයා දැල් කුසයටම (දැලතුළටම) වන්නේය. කෙවුලෝ ඔහු දැලටවන් නියාව දැන දැල ඔසවා මත්ස්‍යායා ගෙන නොමරා වැලිමත්තට දමා "මොහු අඟුරේම පලහා(ගිනි අඟුරුවලින් පුළුස්සා) කමහ"යි ගිනිකොට අඟුරු බසිති (පිළියල කරති), උල් සසිති, මත්ස්‍යයා "ඒ අඟුරේ පැලහීමවත්, උලින් ඇනීමවත්, අනිත් දුකෙක්වත් මට පීඩා නොකරන්නේය. ඒ මත්ස්‍යධෙනුතොමෝ 'මාගේ ස්වාමී වූ මත්ස්‍යයා අන් මත්ස්‍යධේනුවක හා සමඟ ගියෝ දෝ හෝ'යි යම් දොම්නසකට පැමිනේ නම් ඒ මට පීඩා කරන්නේය"යි වැලි මත්තේ වැදහෙව අඬනේය.

එසමයෙහි පුරෝහිත බමුණානෝ තමන්ගේ පරිවාර සමූහයා විසින් පිරිවරණ ලදුව නහන පිණිස ගංතෙරට අවුය. ඒ මහබෝසතානෝ වූකලී සියලු සත්‍වයන්ගේ බස්(සියලු සත්‍ව භාෂාවන්) දනිති. එසේ හෙයින් ඒ මත්ස්‍යයා අඬන අඬ අසා සිතන්නෝ "මේ මත්ස්‍යයා කාමරතියෙන්(කාමාශාවෙන්) අඬන්නේය, මෙසේ ක්ලෙශාතුර වූ(කෙලෙස් ලෙඩ සෑදුනු) සිත් ඇතිව මියන්නා වූ මේතෙම නරකයෙහි උපදින්නේය, එසේ හෙයින් මම ඕහට පිහිට වෙමි"යි කෙවුලන් සමීපයට ගොස් කියන්නෝ "එම්බා පින්වත්නි, තෙපි අපට එක දවසකුත් ව්‍යඤ්ජනයකට මත්ස්‍යයෙකු නොදෙව්දැ?"යි කිවුය. එබස් ඇසු කෙවුලෝ කියන්නෝ "ස්වාමීනි, කුමක් කියන සේක්ද? නුඹවහන්සේ කැමති මත්ස්‍යයෙකු ඇරගෙන ගිය මැනවැ"යි කිවුය. මහබෝසතාණෝ කියන්නෝ "අපට අන් මත්ස්‍යයෙකුගෙන් ප්‍රයෝජන නැත. මේ මත්ස්‍යයාම

දෙව''යි කිවුය. කෙවුලන් විසින් ''ගතමැනව ස්වාමීනි'' කී කල්හි මහබෝසතාණෝ ඒ මත්සයා දැතින් ඔසවාගෙන ගංතෙර හිඳ ''එම්බල මත්ස්‍යය, ඉදින් මම තා අද නුදුටුයෙම් වීම් නම් මරණයට පැමිණෙන්නෙහි වේදැ''යි ''මෙතැන් පටන් ක්ලෙශවසඟ නොවෙව''යි අවවාදකොට ඒ මත්ස්‍යය දියට හැර නුවරට වන්නාහුය.

ශාස්තෘ වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා වදාරා චතුස්සත්‍යය ප්‍රකාශකොට වදාළසේක. චතුස්සත්‍යය ධර්මදේශනාවගේ කෙළවර උකටලී මහණ සෝවාන් පෙලෙහි පිහිටිසේක. සර්වඥයන් වහන්සේත් පූර්වාපර සන්ධි ගළපා මේ 'මත්ස්‍ය ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

''එසමයෙහි මත්ස්‍යධෙනුව නම් දැන් පුරාණ දුතියිකාය, මත්ස්‍ය නම් උකටලී මහණය, පුරෝහිත බ්‍රාහ්මණ නම් තිලෝගුරු සම්‍යක් සම්බුදුරජ වූ මම්ම වේදැ''යි තමන් වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

035. වට්ටක ජාතකය

තවද එක් සමයෙක්හි සද්ධර්මකේතුක වූ(සද්ධර්මයට කොඩියක් වැනි වූ) තිලෝගුරු බුදුරජාණන් වහන්සේ මගධරට සැරිසරා ඇවිදිනාසේක් ලැවුගිනි නිවීමක් අරභයා මේ ජාතකය වදාළසේක.

එක් සමයෙක්හි සර්වඥයන් වහන්සේ මගධරට සැරිසරා ඇවිදිනාසේක් එක්තරා මගධ ග්‍රාමයක පිඩුසිඟා ඇවිද වළඳා ඉක්බිති භික්ෂු සමූහයා පිරිවරා මගට පිළිපන්සේක. එසමයෙහි මහත් වූ ලැව්ගින්නෙක් නැංගේය. ඉදිරියෙහිත් පස්සෙහිත් බොහෝ භික්ෂූහුය. ඒ ලැව්ගිනි ඒකධූමව එකජ්වාලව (එකම දුම්කඳක් ගිනිකඳක් ලෙස) මැඩගෙණ එන්නේය. එතැන්හි සමහර පෘථජ්ජන භික්ෂු කෙනෙකුන් වහන්සේ මරණ භයින් භයපත්ව ''මේ එන ගින්නට අපි ඉදිරියෙහි ගිනි ලම්භ, මේ ගින්නෙන් දාගියතැන් ලැව්ගිනි නොදවන්නේය''යි කියා ගිනිදඬු මැත්කොට(ගිනි උපදවීමට ගන්නා ලී දඬු රැගෙන) ගිනි ගානසේක (ගිනි ඉපදවීමට අතුල්ලති).

ඒ දැක සමහර භික්ෂු කෙනෙකුන් වහන්සේ මෙසේ කීසේක ''ඇවැත්නි, තෙපි කුමක් කරව්ද? ආකාශ මධ්‍යයෙහි සිට චන්ද්‍ර මණ්ඩලයත්, නැගෙනහිර සක්වලින් නැගෙන්නාවූ දහසක් රශ්මීන් හෙබියා වූ සූර්යමණ්ඩලයත්, වේලාන්තයෙහි(වෙරළෙහි) සිට සමුද්‍රයත් මහමෙර සමීපයෙහි සිට මහමෙරත් නොදත්තවුන් මෙන් දෙව්මිනිසුන් සහිත වූ ලොවට අග්‍ර පුද්ගල වූ තොප හා සමග යන්නා වූ සම්‍යක් සම්බුදුරජාණන් වහන්සේ නොබලා 'පටග්ගි දානය (ප්‍රතිවිරුද්ධ ගින්නක්) දෙම්හ'යි කියව, බුදුබල නොදනුව, වර තොපි බුදුන් සමීපයට යම්හ''යි කියා ඉදිරියෙහිත් යන්නාවූ ඒ සියලු භික්ෂූන් වහන්සේම එක්ව දශබලධාරී වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ සමීපයට ගියසේක. සර්වඥයන් වහන්සේ මහත් වූ භික්ෂුසංඝයා පිරිවරා එක්තරා ප්‍රදේශයක වැඩ සිටිසේක. එකල ලැව්ගිනි මඩනාක් මෙන් බුරමින් එන්නේය. මෙසේ එන්නා වූ ලැව්ගිනි බුදුන් සිටි තැනට පැමිණ ඒ ප්‍රදේශයට හාත්පසින් සොළොස් කිරියක්(කිරි දහසයක් එනම් වී බුසල් තුන්සිය විස්සක ප්‍රමාණය ලබාදෙන වපසරිය ඇති ප්‍රදෙසක්) පමණ තැනට පැමිණ දියෙහි ගලා නිවාපු තණ සුලක් මෙන් නිව්ගියේය. එකල්හි භික්ෂූන් වහන්සේ බුදුන්ගේ ගුණ කියන්නට පටන් ගත්සේක.

''සර්වඥයන් වහන්සේගේ ගුණ නම් ඉතා ආශ්චර්යය, නොදත හැක්කේය. මේ සිත් පිත් නැති ගිනි පවා බුදුන් සිටි තැන් මැඩගෙණ එන්ට අසමර්ථ විය. දියෙහි ගලාපු තණ සුලක් මෙන් නිවී ගියේය. සර්වඥවරයන්ගේ ආනුභාව නම් ඉතා ආශ්චර්යය''යි මෙසේ බුදුගුණ කියන්ට පටන් ගත්සේක. සර්වඥයන් වහන්සේ ඒ භික්ෂූන්ගේ කථාව අසා ''මහණෙනි, මේ භූමි ප්‍රදේශයට පැමිණ මේ ගිනි නිව්යේ නම්, මේ මාගේ දැන් බල නොවෙයි, මේ වුකලි මාගේ පුරාතනයෙහි සත්‍යක්‍රියා බල වන්නේය. මේ ප්‍රදේශය මේ කප මුළුල්ලෙහි ගින්නෙන් නොදැවෙන්නේ, මෙය කල්පස්ථායි(කල්පයක් මුළුල්ලෙහි පවත්නා) ප්‍රාතිහාර්යයෙක් වන්නේය''යි වදාළසේක.

එකල්හි ආයුෂ්මත් වූ ආනන්ද මහා තෙරුන් වහන්සේ බුදුන් වැඩ හිඳිනා පිණිස සඟල සිවුර(දෙපට සිවුර) සතරපට කොට පැණවූසේක. එහි සර්වඥයන් වහන්සේ පළක් බැඳ

වැඩහුන්සේක. භික්ෂුසංඝයා වහන්සේත් බුදුන් පිරිවරා වැඩහුන්සේක. එකල්හි භික්ෂූන් විසින් “ස්වාමීනි, මේ වූකලි අපට ප්‍රකාශය. අතීත කථාව භවයෙන් පටිච්ඡන්න(වැසී ඇති) හෙයින් අප්‍රකාශය. ඒ අතීත කථාව අපට ප්‍රකාශකොට වදාළ මැනවැ”යි භික්ෂූන් විසින් ආරාධිත වූ බුදුහු ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස මගධරට එම ප්‍රදේශයෙහි බෝධිසත්ත්වයෝ වටු යෝනියෙහි පිළිසිඳගෙන මව්කුසින් බිහිව බිජුවට ගසාගෙන(බිත්තරය පලාගෙන) නික්මුණු කල්හි මහත් වූ පෙදවට සා(බොලයක් පමණ වූ) පමණ වටුපැටවෙක් වූයේය. ඉක්බිත්තෙන් ඔහු දෙමව්පියෝ කැදැල්ලේ වැදහොවා මුවතුඩින් ගොදුරු ගෙණවුත් පෝෂා කෙරෙති.

ඒ බෝධිසත්ත්වයන්ට පක්ෂප්‍රහාර කොට(අත්තටු ගසා) ආකාශයෙන් යන්ට නිසි බලයෙක්වත් දෙපස ඔසවා ගොඩ ගමන් කරන්ට බලයෙක්වත් නැත. ඒ ප්‍රදේශය ද අවුරුද්දක් අවුරුද්දක් පාසා ලැව්ගිනි ගන්නේය. ඒ ලැව්ගිනි එසමයෙහිත් මහහඬින් බුරමින් ඒ ප්‍රදේශයෙහි ගිනි ගත්තේය. ඒ දැක පක්ෂි සමූහයා තම තමන්ගේ කැදැල්ලෙන් නික්ම මරණ භයින් භයපත්ව හඬමින් යන්නාහුය.

බෝධිසත්ත්වයන්ගේ දෙමව්පියෝ මරණ භයින් භයපත්ව බෝධිසත්ත්වයන් හැරපියා පලා ගියාහුය. බෝධිසත්වයෝ කැදැල්ලේ වැදහෙවම කර ඔසවා මැඩගෙණ එන්නා වූ ලැව්ගිනි දැක මෙසේ සිතුය “ඉදින් මට පක්ෂප්‍රහාර කොට ආකාශයෙන් යන්ට කිසි බලයෙක් වේනම් ආකාශයට පැනනැගී අනික් තැනකට යෙමි, මාගේ දෙමව්පියෝත් මරණ භයින් භයපත්ව මා උදකලාකොට හැර තමන් රැකෙමින් ගියෝය. දැන් මට අන් පිළිසරණෙක් නැත, සරණයක් පිහිටක් නැත්තේම් මා විසින් අද කුමක් කටයුතුදෝ”යි සිතුහ.

තවද බෝධිසත්ත්වයන්ට එකල මෙසේ වූ සිතිවිල්ලක් වූයේය. “මේ ලෝකයෙහි ශීලගුණ නම් වූ දෙයක් ඇත. සත්‍යගුණ නම් වූ දෙයක් ඇත. යටගිය දවස පාරමීධර්මයන් පුරා බෝමැඩ හිඳ සම්‍යක් සම්බෝධිඥානසමධිගමනය (බුදුනුවණ ලබා ගැනීම) කළා වූ ශීල සමාධි ප්‍රඥා විමුක්ති විමුක්තිඥාන දර්ශනයෙන් යුක්ත වූ සියල්ලන් කෙරෙහි පතළා වූ මෛත්‍රී කරුණා ක්ෂාන්තියෙන් යුක්ත වූ සියලු සත්ත්වයන් කෙරෙහි සමව පැවැත්තා වූ මෛත්‍රී භාවනාව ඇති සර්වඥවරයෝ නම් ඇත. ඔවුන් විසින් ප්‍රතිවෙධ(අවබෝධ) කරනලද ගුණධර්ම නම් දෙයක් ඇත. මා කෙරෙහිත් එක් සත්‍යයක් ඇත. එසේ හෙයින් අතීතයෙහි උපන්නා වූ සර්වඥවරයන් හා ඔවුන් විසින් ප්‍රතිවේධ කරනලද ගුණධර්මය ආවර්ජනයකොට(සිහිකර බලා) මා කෙරෙහි විද්‍යාමාන වූ සත්‍යය සත්‍යක්‍රියා කොට ගිනි වළකා අද මා විසින් මටත් සෙසු පක්ෂීන්ටත් ස්වාස්ථයක්(යහපතක්) කිරීම වටනේය”යි සිතුය.

ඉක්බිත්තෙන් බෝධිසත්ත්වයෝ අතීතයෙහි පිරිනිවියා වූ සර්වඥයන් වහන්සේගේ ගුණ සලකා තමන් කෙරෙහි විද්‍යාමාන වූ සත්‍ය ස්වභාවය උදෙසා සත්‍යක්‍රියා කරන්නාහු මෙසේ කිවුය.

“ඉදින් මාගේ පක්ෂපාත්‍රයන් විදා ආකාශයෙහි නොයාහැකි බවත්, හස්තපාදයන් ඇති බවත්, ඔසවා නොයාහැකි බවත්, දෙමව්පියන් මා කැදැල්ලේම දමා ගිය බවත් සත්‍යයද ඒ සත්‍යයෙන් ජාතවේදය(ගින්න) ඉවත්ව යා”යි කියා කැදැල්ලෙහි වැදහෙව සත්‍යක්‍රියා කළෝය. ඒ බෝධිසත්ත්වයන්ගේ සත්‍යක්‍රියා හා සමග සොළොස් කිරියක් පමණ තැන් නිවී ගිනි ඉවත්ව ගියෝය. ගිනි පසු බස්නේ දවාගෙන වනයට නොගියේය. වැලි කුමක් කළෝද? යත්, දියෙහි ගලාපු තණ සුලක් මෙන් එතැන්හිම නිවී ගියේය. ඒ මහබෝධිසත්ත්වයන් විසු වාසස්ථානය මේ කප මුළුල්ලෙහි ගින්නක් වැද නොගන්නා බැවින් කල්පස්ථායි වූ ප්‍රාතිහාර්‍ය්‍ය නම් විය.

මෙසේ මහබෝසතාණෝ සත්‍යක්‍රියා කොට ජීවිතාන්තයෙහි කම්වූ පරිද්දෙන් මිය පරලොව ගියෝය. ශාස්තෘ වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ “මහණෙනි, මේ වනය ගින්නෙන් නොදැවීම දැන් මාගේ බලයෙක් නොවෙයි. පුරාතනයෙහි වටුව උපන්කල මාගේ සත්‍යක්‍රියා බලයෙකැ”යි මේ ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා වදාරා චතුස්සත්‍ය ප්‍රකාශ කළසේක. චතුස්සත්‍යායාගේ කෙළවර සමහර කෙනෙකුන් වහන්සේ සෝවාන් වූසේක. සමහර කෙනෙකුන් වහන්සේ සකෘදාගාමී වූසේක. සමහර කෙනෙකුන් වහන්සේ අනාගාමී වූසේක. සමහර කෙනෙකුන් වහන්සේ රහත් වූසේක. බුදුරජාණන් වහන්සේ පූර්වාපර සන්ධි ගලපා මේ ‘වට්ටක ජාතකය’ නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි දෙමව්පියෝ නම් දැන් මේ දෙමව්පියෝම්මය. එසමයෙහි වටු රජ්ජුරුවෝ නම් තිලෝගුරු සම්‍යක් සම්බුදුරජ වූ මම්ම වේදැ”යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

036. සකුණ ජාතකය

තවද එක් සමයෙක්හි ජගදානන්‍දකර වූ(ලෝකයාට සතුට ගෙන දෙන්නා වූ) බුදුරජාණන් වහන්සේ දෙව්රම් වෙහෙර වැඩ වසනසේක් දහනය වූ(පිළිස්සී ගිය) පන්සලක් ඇති භික්ෂූ කෙනෙකුන් අරභයා මේ ජාතකය වදාළසේක.

එක් භික්ෂූ කෙනෙකුන් වහන්සේ වනාහි සර්‍වඥයන් වහන්සේගේ සමීපයෙන් කමටහන් ගෙන දෙව්රම් වෙහෙරින් නික්ම කොසොල් දනව්වෙහි එක් පසල් ගමක් නිසා(පිටිසර ගමක් අසල පිහිටි) එක් අරණ්‍යයෙක්හි සෙනස්නෙක වසනසේක. ඉක්බිත්තෙන් පළමුවැනි මාසෙහිම උන්වහන්සේගේ පන්සල දහනය වූයේය. ඒ භික්ෂූ වහන්සේ “මාගේ පන්සල දහනය වූයේය, දුකින්ම වසමි” කියා මනුෂ්‍යයන්ට කීසේක. මනුෂ්‍යයෝ “දැන් අපගේ කෙත වියළුනේය(කුඹුරු වේලි ගියේය), කෙතට දිය හෙලාකොට දෙම්හ(කුඹුරුවලට ජලය හරවා පන්සල සාදා දෙන්නෙමු). දිය හෙලූ කල්හි බිජු වපුටකොට(වී වපුරා) දෙම්හ. බිජු වපුල කල්හි වැටකොට(වැට බැඳ පසුව පන්සල සාදා දෙන්නෙමු). වැට කළ කල්හි නෙලායයි කියාද(ගොයම් නෙලා පසුව), දාස ද (ගොයම් කැපූ පසු) යයි කියාද, මැඩ(ගොයම් පැගූ පසු) යයි කියාද මෙසේ මේ ක්‍රියාව දක්වමින්ම තුන්මසක් කල් යැවූවාහුය. ඒ භික්ෂූන් වහන්සේ තුන්මසක් අභ්‍යවකාශයෙහි (එළිමහනෙහි) දුකින් වසනසේක් කමටහන් වඩා විශේෂයක් (ධ්‍යානමාර්‍ගඵලාදියක්) උපදවාගන්ට නොහැකි වූසේක. පවුරුණුකොට(වස් නිමවා) වනාහි සර්‍වඥයන් වහන්සේගේ සමීපයට ගොස් නමස්කාර කොට එකත්පසෙක හුන්සේක. සර්‍වඥයන් වහන්සේ ඒ භික්ෂූන් හා පිළිසඳර කථාකොට “කිමෙක්ද? මහණ, සැපසේ වස් විසුයෙහිද? තොපගේ කමටහන් මස්තකප්‍රාප්ත වූයේදැ”යි(සාර්ථක වීදැයි) විචාළෙසේක. ඒ භික්ෂූන් වහන්සේ ඒ ප්‍රවෘත්තිය කියා “මට සෙනසුන් සප්‍රාය(සේනාසන පසුකම්) නැති හෙයින් කමටහන් මස්තකප්‍රාප්ත නුවූයේය”යි දැන් වූසේක. සර්‍වඥයන් වහන්සේ වදාරණසේක් “මහණෙනි, පෙර තිරශ්චීනගතයොත්(තිරිසන් සත්තු පවා) තමන්ට සප්‍රයා සප්‍රායා(සුදුසු නුසුදුසු දෙය) දැනගත්තාහුය. තොපි කවර කාරණයකින් නොදත්තාහුදැ”යි වදාරා ඉකුත්වත් කථාව වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන කල්හි අප මහබෝසතාණෝ තිරශ්චීන පක්ෂි ජන්මයෙහි(තිරිසන් සතකු වූ කුරුල්ලකුව) ඉපද පක්ෂි සමූහයා විසින් පිරිවරන ලදුව අරණ්‍ය ප්‍රදේශයෙක්හි ශාඛාවෙලපන් සමෘද්ධ වූ(අතු හා දෙබල වලින් අඩුවක් නැත්තා වූ) මහත් වෘක්ෂයක් ආශ්‍රයකොට වාසය කරනසේක. ඉක්බිත්තෙන් එක් දවසක් ඒ වෘක්ෂයාගේ ශාඛාවෙන් ඔබ්මොබ ගැටෙන කල්හි සුණු(ලීකුඩු) වැගිරෙන්නේය. දුම් නැගෙන්නේය. ඒ දැක බෝධිසත්‍වයන් වහන්සේ සිතනසේක් “මේ ශාඛාවෝ දෙදෙන මෙසේ සර්ෂණයව සර්ෂණයව(ගැටී ගැටී) ගිනි පහළ වන්නේය, ගිනි පරඬුල්පත් ගන්නේය(පරඬැල්වලට පැතිරෙන්නේය), එතැන් පටන් මේ වෘක්ෂයද දවන්නේය. මෙතැන්හි අප විසින් වසන්නට නොහැකිය. මෙයින් දිවගොස් අන් තැනකට යන්ට වටනේය”යි සිතූසේක. මෙසේ සිතා බෝධිසත්‍වයන් වහන්සේ පක්ෂි සමූහයාට මෙසේ කීසේක් “යම් වෘක්ෂයක් පක්ෂීහු ආශ්‍රය කළෝද, ඒ වෘක්ෂය ගිනි හරගත්තේය(පිටකරන්නේය), වක්‍රවූ(ඇදවූ) ග්‍රීවය හා පක්ෂපත්‍ර(බෙල්ල හා අත්තටු) ඇති හෙයින් වක්කංග නම් වූ පක්ෂිහු ඒ ඒ දිගුන් සේවනය කරව(ඒ ඒ දිසාවලට පලායවු), අපට පිහිටවූ වෘක්ෂයෙන්ම ගිනිවැද භය උපන්නේය, එහෙයින් වරෙවු, අන් තැනකට යම්හ”යි තීසේක.

බෝධිසත්‍වයන් වහන්සේගේ වචනය කළා වූ(පිළිගත්තා වූ) නුවණැත්තා වූ පක්ෂීහු උන්වහන්සේ හා සමග එක්වරම අහසට පැනනැගී අන් තැනකට ගියාහුය. යම් කෙනෙක් නුවණ නැත්තෝද ඔවුහු “මේ පරිද්දෙන්ම බිඳුවක් පමණ දියෙහි මෙතෙම කිඹුලන් දක්නේය”යි කියා බෝධිසත්‍වයන් වහන්සේගේ වචනය නොගෙන එතැන්හිම විසුවාහුය. ඉක්බිත්තෙන් නොබෝ කලකින් බෝසතාණන් විසින් සිතූ ආකාරයෙන්ම ගිනි පහළව ඒ වෘක්ෂය ගිනිගත්තේය. දුම්ද

ගිනිදැල්ද නැගී කල්හි දුමින් අන්ධ වූ පක්‍ෂීහු අන් තැනකට යන්ට නොහැකිවූවාහු ගින්නෙන් වැටිවැටීම විනාශයට පැමිණියාහුය.

බුදුරජාණන් වහන්සේ මෙසේ වදාරා "මහණ, පෙර තිරශ්චීනයෝත් දහනවෘක්‍ෂාග්‍රවල(ගින්නෙන් දැවෙන ගස්මුදුන්වල) වස්නාහු තමන්ට සප්‍රයාසප්‍රාය දැන ගත්තාහුය. තෙපි කවර හෙයකින් නොදත්තෙහිදැ"යි කියා ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා චතුස්සත්‍යය ප්‍රකාශකොට වදාළසේක. චතුස්සත්‍යය දෙශනාවගේ කෙළවර ඒ භික්‍ෂු වහන්සේ සෝවාන් ඵලයෙහි පිහිටිසේක. බුදුරජාණන් වහන්සේද පූර්වාපර සන්ධි ගළපා මේ 'සකුණ ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

"එසමයෙහි බෝසතාණන්ගේ අවවාදය කළා වූ පක්ෂීහු දැන් බුදුපිරිස් වූවාහුය. නුවණැති පක්‍ෂීව උපන්නෙම් වනාහි තිලෝගුරු සම්‍යක් සම්බුදුරජ වූ මම්ම වේදැ"යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

037. තිත්තිර ජාතකය

තවද එක් සමයෙක්හි සසර කතරින් එතර කරන හෙයින් ගැල්සාත්තුවාහකයක්හු (ගැල් කණ්ඩායමක නායකයෙකු) වැනි වූ සර්වඥයන් වහන්සේ සැවැත් නුවරට වඩනාසේක් සැරියුත් මහතෙරුන් වහන්සේට සෙනසුන් වැළැකීමක්(ලැගුම් තැනක් නොදී වැළක්වීමක්) අරභයා මේ ජතකය වදාළසේක.

අනේපිඩු මහසිටාණන් විසින් විහාරය(ජේතවනාරාමය) කරවා දූතයන් යැවූ කල්හි ශාස්තෘන් වහන්සේ රජගහ නුවරින් නික්ම විශාලා මහනුවරට පැමිණ එහි කැමති පරිද්දෙන් වාසයකොට "සැවැත් නුවරට එමි" කියා මඟට පිළිපන්සේක. එසමයෙහි වනාහී ෂඩ්වර්ගික භික්‍ෂූන්ගේ(භික්‍ෂූන් සයනමක්ගේ කණ්ඩායමට අයත්) අතවැසි භික්‍ෂූන් අභිමුඛව(පළමු පළමුව) ගොස් ස්ථවිරයන් වහන්සේලා(වැඩිහිටි තෙරවරු) සෙනසුන් නොගත් කල්හිම(ලැගුම්තැන් පිළිගැනීමට පෙර) "මේ සෙනස්න අපගේ උපාධ්‍යායන් වහන්සේටය, මේ සෙනස්න ආචාරීන් වහන්සේටය, මේ සෙනස්න අපටම වන්නේය"යි කියා සෙනසුන් වලකාත්(සෙනසුන් දියයුත්තන්ට නොදී තම තමන්ට බෙදාගනිත්). පසුව ආවාවූ ස්ථවිරයන් වහ්නේසේලා සෙනසුන් නොලබන්නාහුය. සැරියුත් මහතෙරුන් වහන්සේගේ ද අතවැසි භික්ෂූහු ස්ථවිරයන් වහන්සේට සෙනස්නක් සොයන්නාහු නොලද්දාහුය. සැරියුත් මහතෙරුන් වහන්සේ සෙනස්නක් නොලබමින් සර්වඥයන් වහන්සේගේ සෙනස්නට නුදුරු තැනැක්හි එක් වෘක්‍ෂ මූලයෙක්හි හිඳිමෙන්ද සක්මන් කිරීමෙන්ද කල් යවුසේක.

සර්වඥයන් වහන්සේ අළුයම් වේලෙහි පිටතට නික්ම කැසපීසේක (කැස්සේය). තෙරුන්ව වහන්සේ ද කැසපි සේක. "මේ තෙම කවරෙක්ද?" "ස්වාමීන් වහන්ස, මම ශාරිපුත්‍රයෙමි"යි කීසේක. "ශාරිපුත්‍ර ස්ථවිරය මේ වෙලාවෙහි මෙතැන්දී කවරක් කරන්නෙහිදැ?"යි වදාළසේක. සැරියුත් මහතෙරුන් වහන්සේ මේ ප්‍රවෘත්තිය දැන් වූසේක. ශාස්තෘන් වහන්සේ ස්ථවිරයන් වහන්සේගේ බස් අසා "දැන් වනාහි මා ජීවත් ව ඉන්දදී භික්ෂූහු ඔවුනොවුන්ට ගෞරව නැත්තෝය. ආදර නැත්තෝය. පිරිනිවන් පෑ කල්හි කවරක් කරන්නාහු දෝ"යි ආවර්ජනා කරන්නාහට(අනාගත සඥාණයෙන් මතුකාලය බලන්නා වූ බුදුරජුන්ට) ධර්මසංවේගය(කෙලෙස් නැසූ උතුමන්ට සියළු සංස්කාර ධර්මයන්ගේ ස්වභාවය පිළිබඳ බියවීම් වශයෙන් උපදින සංවේගාත්මක ඥාණය) පහළවූයේය.

සර්වඥයන් වහන්සේ රාත්‍රිය පහන් වූ කල්හි භික්ෂූ සංඝයා රැස්කරවා භික්‍ෂූන්ට වදාරණසේක් "මහණෙනි, ෂඩ්වර්ගික භික්ෂූහු පෙරටු පෙරටුව ගොස් ස්ථවිර භික්‍ෂූන් වහන්සේලාට සෙනසුන් වැළකුවෝ සැබෑද?"යි විචාරා වදාළසේක. "භාග්‍යවතුන් වහන්ස සැබෑව"යි කීවාහුය. ඉක්බිත්තෙන් ෂඩ්වර්ගික භික්‍ෂූන්ට ගර්හාකොට ධර්මකථාව වදාරා භික්‍ෂූන්ට ආමන්ත්‍රණය කොට "මහණෙනි, අග්‍ර ආසන, අග්‍ර උදෙක, අග්‍ර පිඩු(ආසන, පියයුතු සහ පරිභෝග කළයුතු ජලය, ආහාර යන මේවා අතර ප්‍රධාන කොටස) කවරක්හු ලබන්නට සුදුසුදැ"යි විචාරා වදාළසේක. සමහර භික්ෂූහු "ක්‍ෂත්‍රිය කුලයෙන් පැවිදි වූවෝය" සමහර කෙනෙක් "බ්‍රහ්මණ කුලයෙන් මහණ වූවෝය,

ගෘහපති කුලයෙන් මහණ වූවෝය, ඔවුන්ට සුදුසුය''යි කීවාහුය. සමහර කෙනෙක් ''විනයධර භික්ෂූහුය, ධර්මකථික(ධර්ම කොටස් කියන කියවන භික්ෂුහුය) භික්ෂූහුය, ප්‍රථම ධ්‍යානලාභීය, ද්තිය ධ්‍යානලාභීය, තෘතිය ධ්‍යානලාභීය, චතුර්ථ ධ්‍යානලාභීය'' කිවාහුය. සමහර කෙනෙක් ''සෝවාන්ය, සකෘදාගාමීය, අනාගාමීය, අර්හත්ය, ත්‍රිවිද්‍යාවට පැමිණියාහ(පෙර අත්බැව් දන්නා නුවණ, චුති උපත්තිය දන්නා නුවණ, සියළු කෙලෙස් නැතිකිරීමේ නුවණ යන ත්‍රිවිද්‍යා ලත් භික්ෂූහුය) ෂඩ්අභිඥාවට පැමිණියාහුය''යි(සෘද්ධිවිධ, දිවකන, පරසිත් දැනීම, පෙර භවයන් ගැන දැනීම, චුති ප්‍රතිසන්ධි දැනීම, සව්කෙලෙසුන් නැසීම යන කරුණු සය පිළිබඳ ඥාණය) කීවාහුය.

මෙසේ ඒ භික්ෂූන් විසින් තමතමාගේ අභිප්‍රාය(කැමැත්ත) වශයෙන් අග්‍ර ආසනාදියට සුදුසු භික්ෂූන් කී කල්හි සර්වඥයන් වහන්සේ වදාරණසේක් ''මහණෙන, මාගේ සාසනයෙහි අග්‍ර ආසනාදියට පැමිණ (අග්‍රආසන ලැබීමාදිය පිළිබඳ) ක්‍ෂත්‍රිය කුලයෙන් පැවිදිවූයේ පමණ නොවෙයි(ප්‍රමාණවත් නොවෙයි), බ්‍රාහ්මණ කුලයෙන් පැවිදිවූයේ පමණ නොවෙයි, ගෘහපති කුලයෙන් පැවිදි වූයේ පමණ නොවෙයි, විනයධර තැනැත්තේ ද පමණ නොවෙයි, සූත්‍රාන්තික (සූත්‍රධර්ම කටපාඩම්) තැනැත්තේද පමණ නොවෙයි, අභිධර්ම දන්නා තැනැත්තේද පමණ නොවෙන්නෝය, ප්‍රථමධ්‍යානාදී වූ ධ්‍යානලාභීහුද පමණ නොවන්නේය, ශ්‍රෝතාපත්‍යාදී වූ මාර්ගඵල ලාභීහුද පමණ නොවන්නේය, වැලිදු වනාහි මහණෙනි, මේ ශාසනයෙහි පටි පාටිය වූ පරිද්දෙන්(වැඩිමහළු පිළිවෙල, සගමහළු පිළිවෙල වූ) වැඳීමද හුනස්නෙන් නැගීමද අඤ්ජලී කර්මද(දොහොත් මුදුන් දී වැඳීමද) ආදර ක්‍රියාද කටයුත්තේය. අග්‍ර ආසනය, අග්‍ර උදකය, අග්‍ර පිණ්ඩය ලැබිබ යුත්තේය. මේ මෙහි ප්‍රමාණය, ඒ කාරණයෙන් වැඩිමහළු භික්ෂූන් වහන්සේ මෙකී දෙය ලැබීමට සුදුසුය, දැනුදු වනාහී මහණෙනි, ශාරිපුත්‍ර ස්ථවිර තෙම මාගේ අග්‍රශ්‍රාවකය, මා අනුව ධර්මචක්‍රය පවත්නේය, මට අනතුරුව සෙනස්න ලබන්නට සුදුසුය, ඒ ශාරිපුත්‍ර ස්ථවිර තෙම මේ රාත්‍රියෙහි සෙනස්නක් නොලබනසේක් වෘක්‍ෂ මුලයෙක්හි කල් යවූසේක. තෙපි දැන්ම මෙසේ ගෞරව නැතිව ආදර නැතිවූවාහුය. කල් යත් යත් කවරක් කොට වසන්නාහුදැ?''යි කියා ඉක්බිත්තෙන් ඒ භික්ෂූන්ට අවවාද දෙනු පිණිස ''මහණෙනි, පෙර තිරශ්චීනගතයෝද(තිරිසන් සතුන් පවා) 'අපි ඔවුනොවුන් ගරු නොකොට ආදර නොකොට අසභායවෘත්තීව(මිත්‍රයන්සේ පැවැත්මක් නැතිව) විසීම අපට සුදුසු නොවන්නේය. අප අතුරෙන් මහළු යමක්හු දැනගෙන ඕහට අභිවාදනාදිය (වැඳීම් ආදිය) කරම්හයි කියා යහපත්සේ පරීක්‍ෂාකොට මේ තෙම අපට මහළු ය'යි දැන ඕහට අභිවාදනාදීය කොට දිව්‍යලොක මාර්ගය පුරමින් ගියාහුය''යි වදාරා ඉකුත්වත් කථාව වදාළසේක.

යටගිය දවස හිමාල වනයාගේ පාර්ෂවයෙක්හි(පැත්තක තුබූ) එක් මහා න්‍යග්‍රොධ වෘක්‍ෂයක්(නුග ගසක්) ආශ්‍රය කොට තිත්තිරය(තිත්වටු කුරුල්ලකු), වානරය, හස්තියය කියා යහළුවෝ තුන් දෙනෙක් වාසය කළාහුය. ඔහුන් තුන්දෙනා ඔවුනොවුන් ගරු නොකොට ආදර නොකොට අසභාගවෘත්තියෙන් (වෙන් වෙන් පැවතුම් වලින්) යුක්තවූවාහුය. ඉක්බිත්තෙන් ඔවුන්ට මෙබඳු වූ සිතෙක් වූයේය. කෙබඳු සිතෙක්ද? ''අපට මෙසේ වාසය කරන්නට නුසුදුසුය, අපි අපගෙන් යමෙක් මහළුද, ඕහට වන්දනාමානනාදීය කෙරෙමින් වාසය කරමෝ නම් ඉතා යෙහෙකැ''යි සිතුවාහුය. ''අපගෙන් කවරෙක් වෘද්ධතරදැ''යි සිතා එක් දවසක් ''මෙයට උපායෙක් ඇතැ''යි සිතා තිත්තිරය, වානරය, හස්තිය යන තුන් දෙනාම නුගරුක මුල්හි හිඳ තිත්තරය වානරය යන දෙදෙනා හස්තියා සමීපයෙන් විචාළාහුය. ''යහළු හස්තිය, තෙපි මේ නුගරුක කවරක් ප්‍රමාණ කල් තැන්පටන් දන්නෙහිදැ''යි විචාළාහ. හස්තිතෙම කියනුයේ ''සබඳිනි(මිත්‍රවරුනි), මම ලාපැල කල්හි(ළපැටි පැලයක් ලෙස තිබුනු කාලයෙහි) මේ නුග ගස බඩයට කොට ගියෙමි. යට කොට සිටි කල්හි වනාහි මේ වෘක්‍ෂයාගේ මුදුන් ශාඛාව මාගේ නාභිය ගැයෙන්නේය. මෙසේ මම මේ වෘක්‍ෂය පැලකල් පටන් දන්නෙමි''යි කීය. නැවතත් තිත්තිරය හස්තිය යන දෙදෙනා පූර්වයෙහි කියනලද ක්‍රමයෙන්ම වානරයාගෙන් විචාළාහුය. වානරතෙම කියනුයේ ''යහළුවෙනි, මම වානර පැටවා වූයෙන් බිම හිඳ ග්‍රීවය(බෙල්ල) නොඔසවාම මේ නුග පැලැටියගේ අක්දළු(අගදළු) කැයෙමි. මෙසේ මම මේ නුග වෘක්‍ෂය කුඩාකල් තැන් පටන් දන්නෙමි''යි කීයේය. ඉක්බිත්තෙන් වානරයාය හස්තියාය යන දෙදෙනා පූර්වයෙහි කියනලද ක්‍රමයෙන්ම තිත්තිර පණ්ඩිතයෙන්ගෙන් විචාළාහුය. තිත්තිර පණ්ඩිතයෝද ''යහළුවෙනි, පූර්වයෙහි අසවල් නම් තැන මහත් නුග වෘක්‍ෂයෙක්

වූයේය. මම ඒ වෘක්‍ෂයාගේ ඵලයක් අනුභවකොට මෙතැන්හි වර්චස් එලූයෙමි(මලපහ කෙළෙමි). එයින් මේ වෘක්‍ෂය හටගත්තේය. මෙසේ මම මේ වෘක්‍ෂය හටගත් කල් තැන් පටන් දන්නෙමි එසේ හෙයින් මම තොපට වැඩියෙන් ජාතියෙන්(උපතින්) වෘද්ධයෙමි"යි කීසේක.

මෙසේ කී කල්හි වානරයාද හස්තියාද තිත්තිර පණ්ඩිතයන්ට කියන්නාහු "නුඹවහන්සේ අපට වැඩියෙන් වෘද්ධතරය, අද මෙතැන් පටන් අපි නුඹවහන්සේට සත්කාර ගරුකර වන්දනාමානාදී වූ පූජාවෙන්ද, වැඳීමය, හුනස්නෙන් නැගීමය, අඤ්ජලිකර්ම, සාමීචිකර්මයන්ද(සුවදුක් විචාරීම්ද) කරම්හ. නුඹවහන්සේගේ අවවාදයෙහි ද සිටුම්හ. නුඹවහන්සේ වනාහි මෙතැන් පටන් අපට අවවාද අනුශාසනා දෙව"යි කිවුය. එතැන් පටන් තිත්තිර පණ්ඩිතයන් වහන්සේ ඔහුන්ට අවවාද දුන්සේක. ශීලයෙහි පිහිට වූසේක. තෙමෙත් පඤ්චශීලය සමාදන්ව රක්‍ෂා කළසේක. ඔහු තුන්දෙනම පඤ්චශීලයෙහි පිහිටුවා ඔහුනොවුන් ගෞරව ඇති ව සදෘශ වූ ප්‍රවෘත්ති ඇතිව (එකසමාන පැවතුම් ඇතිව) ජීවිතයාගේ කෙළවර දිව්‍ය ලෝකයෙහි උපන්නාහුය. ඔහුන් තුන්දෙනාගේ සිල්සමාදන්වීම 'තිත්තර බ්‍රහ්මචර්‍ය්‍යය' නම් වූයේය.

"මහණෙනි, තිරශ්චීනගත වූ ඔහු වනාහි ඔවුනොවුන් ගෞරව සහිතව සත්කාර සහිතව වාසය කළාහුය. තෙපි මෙසේ යහපත්කොට දෙසනලද ධර්මය ඇති මාගේ ශාසනයෙහි පැවිදිව කවර හෙයකින් ඔවුනොවුන් ගෞරව නැතිව ආදර නැතිව වාසය කරන්නාහුද? මහණෙනි, මෙතැන් පටන් සඟමහළු පිළිවෙළින් වැඳීමය, හුනස්නෙන් නැගීමය, අඤ්ජලී කර්මය, සාමීචි කර්මය, මහණ වූ පිළිවෙලින් අග්‍ර ආසනය, අග්‍ර උදකය, අග්‍ර පිණ්ඩය යන මේ සියල්ල මෙතැන් පටන් තොපට අනුදනිමි(නියම කරමි). අභිනව මහණවූවාහු විසින් වෘද්ධතරයනට නොවැළැක්විය යුත්තේය. යමෙක් වැළැක් වූයේ වීනම් දුක්කටාපත්තියැ"යි(දුක්කට නම් වරද සිදුවේයැයි) වදාරා මෙසේ සර්‍වඥයන් වහන්සේ මේ ධර්‍මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා මෙසේ වදාළසේක.

"වෘද්ධාපචායන ධර්‍මයෙහි(වැඩිහිටියන් පිදීමේ චාරිත්‍රධර්‍මයෙහි) දක්‍ෂ වූ යමෙක් කුලවෘද්ධ (කුලපරපුරෙන් උසස් වූ), ගුණවෘද්ධ(ගුණයහපත් කම්වලින් වැඩි තැම්පත් වූ), වයොවෘද්ධ(වයසින් වැඩි) තුන්දෙනා කෙරෙන් ගුණවෘද්ධ වයොවෘද්ධ යන දෙදෙනාහට පූජා කෙරේද, ඔහු ඉහතාත්ම භාවයෙහි ප්‍රශංසාර්ග වෙති(මෙලොවදීම පැසසීමට සුදුසු වෙත්). මෙලොව හැර යායුතු පරලොවෙයි සුගතියට යන්නාහු වෙති. මහණෙනි, ක්‍ෂත්‍රියයෝ වෙත්වයි, බ්‍රාහ්මණයෝ වෙත්වයි, වෛශ්‍යයෝ වෙත්වයි, ක්‍ෂුද්‍රයෝ වෙත්වයි, ගෘහස්තයෝ(ගිහියෝ) වෙත්වයි, ප්‍රව්‍රජිතයෝ(පැවිද්දෝ) වෙත්වයි, තිරශ්චීනගතයෝ වෙත්වයි යම් කිසි සත්ව කෙනෙක් ජ්‍යෙෂ්ඨාපචායන(වැඩිහිටියන් පිදීමේ) කර්මයෙහි දක්‍ෂවූවාහු ගුණයෙන් යුක්ත වූ වයෝවෘද්ධයන්ට ආදර කෙරෙත්ද, ඔහු මේ ආත්මභාවයෙහිද ජ්‍යෙෂ්ඨාපචායන ක්‍රියාව කළාහු යයි ප්‍රශංසා ලබන්නාහුය. කරජකායයාගේ භෙදයෙන්(සිරුර බිඳී මියගිය පසු) ස්වර්‍ගලෝකයෙහිද උපදනාහුය"යි වදාළසේක.

මෙසේ ශාස්තෘ වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ ජ්‍යෙෂ්ඨාපචායන කර්මයාගේ ගුණ වදාරා පූර්‍වාපර සන්ධි ගළපා මේ 'තිත්තිර ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

"එසමයෙහි හස්තියා නම් දැන් මහමෞද්ගල්‍යායන ස්ථවිර වූසේක. වඳුරා නම් ශාරිපුත්‍ර ස්ථවිර වූ සේක. තිත්තර පණ්ඩිතව උපන්නෙම් වනාහි තිලෝගුරු සම්‍යක් සම්බුදුරජ වූ මම්ම වේදැ"යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

038. බක ජාතකය

තවද ලෝකස්වාමී වූ තිලෝගුරු බුදුරජාණන් වහන්සේ ජේතවන විහාරයෙහි වැඩවසන සමයෙහි චීවරවඩ්ඩකි(සිවුරු වඩුවා) නම් එක් භික්ෂු කෙනෙකුන් වහන්සේ අරභයා මේ ජාතකය වදාරණලදී.

ඒ කෙසේද යත්?

දෙව්රම් වෙහෙර වැඩවසන එක්කෙනෙකුන් වහන්සේ කඩ කැපීම ගෙත්තම් (රෙදි කැපීම් හා මැසීම්) කිරීම් ආදියෙහි දක්‍ෂසේක. එසේ හෙයින් උන්වහන්සේට 'චීවරවඩ්ඩකීය'යි නම් විය.

දිරාගිය රෙදි කැබලි ගෙන හස්ත කර්මාන්ත දක්වා(අතවැඩ පෙන්වා) සිවුරු ගෙත්තම් කොට රඳා(සායම් පොවා) සුරුකිව තබනසේක.

සිවුරු ගෙත්තම් කරන්ට නොදන්නා භික්ෂූන් වහන්සේ අලුත් අලුත් පිළි උන් වහනසේ සමීපයට ගෙනගොස් "මේ කඩ කපා දුන මැනව"යි කියනසේක. එකල ඒ මහණ "කඩ කපා ගෙත්තම් කරනසේක් කල් යන්නේය. මා පළමු තනාතුබු(මසා ඇති) සිවුරු ඇතැ"යි කියා අලුත් පිළි ගෙන ජීර්ණ වූ(දිරාගිය) සිවුරු දෙනසේක. ඒ සිවුරු වැලඳ(පාවිච්චිකර) මදක් කිළුටු වූකල උනුපැනෙහි ලා සෝදනසේක. එසමයෙහි ඒ ඒ තැන දිරුණු තැන් පෙනෙන්නේය. උන්වහන්සේලා බොහෝසේ කලකිරෙනසේක. මෙසේ ආ ආ භික්ෂූන් වහන්සේගෙන් අලුත් පිළි ගෙන දිරාගිය සිවුරු දී වංචා කරනසේක් බොහෝ තැන ප්‍රකාශ වූසේක. මුන්වහන්සේ පරිද්දෙන් පිටිසරත් එක මහණෙක් වූයේය. ඒ මහණ "දෙව්රම් වෙහෙර තමාගේ වංචා දන්නා එක් කෙනෙකුන් වහන්සේ ඇතැ"යි යනු අසා සිතනුයේ "නුවරවාසීහු ඒ භික්ෂූහු රවටන්ට වුවමැනැවැ"යි සිතා ඉතා නොරත රෙදි(වඩා සන නොවූ රෙද්දකින්) සිවුරක් කොට යහපත්කොට රඳා ඒ සිවුර වැළඳගෙන(පොරවාගෙන) දෙව්රම් වෙහෙරට ගියසේක. අනික් මහණ ඒ භික්ෂූහුගේ සිවුර දැක ලෝභ උපදවා තමන් රවටන්නට ආ බව නො දැන කියනසේක් "ස්වාමීනි, මේ සිවුර නුඹවහන්සේ විසින් කරන ලද්දේදැ"යි විචාළේය. "එසේය අප විසිනැ"යි කී කල්හි "එසේ වීනම් මේ සිවුර මට දුනමැනවැ"යි කීසේක. "කුමක් කියවුද? පැවිද්දෙනි, අප ඉන්නේ පිටිසර, චීවරාදී ප්‍රත්‍යය දුර්ලභය, තොපට මේ සිවුර දී කුමක් පොරවම්දැ?"යි කීසේක. "ස්වාමීනි, අපගේ අළුත් පිළි ඇත, ඒ ඇරගෙන සිවුරු කොටගෙන ගතමැනවයි, සිවුර මට දුන මැනවැ"යි කීසේක. "එසේ තොප ඉල්වන කල සිවුර ගනුව"යි කියා අළුත් පිළි ගෙන සිවුර දී වංචාකොට ගියාහ. උන්වහන්සේ සිවුර වැලඳ කීපදවසකින් උණුපැනෙහිලා සෝදනසේක් නොයෙක් තැන ඉරී ගිය රෙදි බව දැන "පිටිසර මහණ මා වංචා කෙළේය"යි ලජ්ජා වූ සේක.

ඉක්බිත්තෙන් පිටිසර වංචා දන්නා මහණෙකු දෙව්රම් වෙහෙර වංචා දන්නා මහණක් රවටන ලදැ"යි භික්ෂූන් මධ්‍යයෙහි ප්‍රකාශ විය. මේ කථාව එක් දවසක් දම්සභා මණ්ඩපයේ වැඩහුන් භික්ෂූන් වහන්සේ කිය කියා උන් තැනට බුදුරජාණන් වහන්සේ තුන්තරා ගමනින්(පොළොව කිම්ද යාම, අහසින් යාම සහ ප්‍රකෘති ගමන යන තුන්ගමන් අතරින්) එක්තරා ගමනකින් වැඩවදාරා පණවන ලද බුද්ධාසනමස්තකයෙහි සවණක් සනරැසින් දිලිහි දිලිහී වැඩහිඳ මිහිරි වූ කටහඬින් බ්‍රහ්මඝෝෂා(උතුම් ශබ්ද) විහිදුවමින් "මහණෙනි, මා එන්නට පළමුවෙන් කවර කථාවකින් යුක්තව උනුදැ"යි විචාරා "ස්වාමීනි, මෙනම් කථාවකින් යුක්තව උනුම්හ"යි දැන්වූ කල්හි "මහණෙනි, දැන්මතු නොවෙයි, පිටිසර මහණ දෙව්රම් වෙහෙර මහණහු පෙරත් රැවටුයේ වේදැ"යි වදාරා ඒ භික්ෂූන් විසින් ආරාධිත වූසේක් අතීත කථාව දක්වා වදාළ සේක.

යටගිය දවස අප මහාබෝධිසත්ත්වයෝ එක්තරා වන ප්‍රදේශයක පියුම් විලක් ඇසුරුකොට සිටි ලුණුවරණ ගසෙක රුක්දෙව්ව උපන්හ. එසමයෙහි එක්තරා කුඩා විලෙක නියං සමයෙහි දිය මඳවූයේය. එහි කුඩමස්සෝ බොහෝය. එක් කොකෙක් ඒ කුඩමස්සන් දැක "එක් උපායකින් මුන් රවටා ගෙනගොස් මස්කන්නට උවමැනවැ"යි සිතා ඒ විලට ගොස් දිය කෙළවර කරබාගෙන බක තපස් අඟවා සිතිවිල්ලක් සිතා උන්නේය. කුඩමස්සෝ ඔහු දැක ලඟට ගොස් "ස්වාමීනි, කුමක් සිතා ඉඳින්නේදැ?"යි විචාළාහුය. කොකා කියනුයේ "තොපට වූ විපත සිතමින් ඉන්නෙමි"යි කීය. "ස්වාමීනි, අපට වූ විපත කුමක්දැ"යි කී කල්හි කොකා කියනුයේ "මේ විල දියත් මඳය? තොපට ගොදුරුත් මඳය, නියඟත් මහත් බැවින් කුඩමස්සන්ට වූයේ මහත් දුකකැ"යි සිතා ඉඳිමි. "තොපි මා කීවා කරවු නම් තොප හැම එකින් එක තුඩින් ඩැහැගෙන ගොස් පස්පියුමින් සැදි මහවිලකට අරින්නෙමි වේදැ"යි කියේය.

එවිට කුඩමස්සෝ කියන්නෝ "ස්වාමීනි, කොකාණෙනි, කප අටගත් දා (කල්පය පටන්ගත් දින) පටන් කුඩ මස්සන්ට වැඩකට කාරියක්(යහපත සඳහ වන ක්‍රියාවක්) සිතූ කෙනෙක් නම් නැත, දැනුදු තොපි වනාහි කුඩමස්සන් වංචාකොට එකින් එකා කනු කැමතිව කළ උපායකැයි සිතම්හ"යි කීය. කොකා කියනුයේ "තොපි එසේ නොකියව, මාගේ බස නොඅදහමව් නම් එක කුඩමස්සෙකු එවා විල ඇති බව ඔහු අතින් විචාරා දැනගනුව"යි කීයේය. එවිට කුඩමස්සෝ ඔහුගේ

වංචා නොදැන “මේ කොකා ධර්මිෂ්ට එකෙකැ”යි එක්සිත්ව විලබලා එන පිණිස එක් කනපද්දකු(ලොකු කණයකු) දුන්හ. කොකාද ඒ කනපද්දා තුඩින් ඩැහැගෙන ගොස් ඒ විලට හැර සියලු විල්වල ඉසුරු(ලස්සන) දක්වා නැවත ගෙන කුඩමස්සන් සමීපයට හැරියේය. ඒ කනපද්දා විලෙහි මහිම කුඩමස්සන්ට විස්තරකොට කියේය. ඒ සියලු මත්ස්‍යයෝම ඒ කොකාට කියන්නාහු “ස්වාමීනි, අප හැම ඒ විල ලුව මැනව”යි කීහ. කොකාද “යහපතැ”යි කියා පළමුකොට කනපද්දා ඩැහගෙන ගොස් විල දක්වා විල ඉවුර පිට සිටි ලුණුවරණ ගසෙහි සැඟවි ඉඳ තුඩින් ඇන කනපද්දා මරා මස්කා ඇට ගස මුල එළා නැවත විලට ගොස් “ඔහු වන්නා(ඔහු නම්) විලට ඇරපිම්, වෙන එකෙක් එව”යි කියා ඔහුද ගෙනගොස් මස් කා මෙම නියාවෙන් එකින් එක ගෙනගොස් මස් කා සියලු කුඩමස්සන් නිමාවට ගියසේ දැන නැවත විලට ආයේ එක් කකුළුවෙකු ඉතිරිවූයේ දැක ඔහුද කනු කැමතිව කකුළුවාට කියන්නේ “එම්බා පින්වත් වූ කකුළුව, මා විසින් සියලු මත්ස්‍යයෝම පස්පියුමින් සැදි මහවිලෙක්හි හරන ලද්දේය. තොපි මෙතන තනිව කුමකට ඉදුද? ඉදින් තෝ කැමැත්තෙහි නම් තාත් ගෙනගොස් විලට අරින්නෙම් වේදැ”යි කීය. එවිට කකුළුවා කියන්නේ “එම්බා කොකාණෙනි, ඒ විලට ගෙනයන්නේ කෙසේදැ?”යි විචාළේය. “තුඩින් ඩැහැගෙන යෙමි”යි කීයේය. “එසේ ගෙන යෙතොත් තොපි මා බිම එලව(හෙළන්නෙහිය), එබැවින් තොප ගෙනයන්ට (තාගේ ගෙනයාම ගැන) බමි”යි(බිය වෙමියි) කීය. කොකා එවිට කියන්නේ “තෙපි එසේ නොබව, යහපත්කොට අල්වාගෙන යෙමි”යි කිවුය.

එවිට කකුළුවා සිතන්නේ “මේ කොකා විසින් එක කුඩමස්සෙකුත් විලට හැරියේ නැත, හැම මස් කැයේය, ඉදින් මාත් විලට ගෙනගොස් විල ලූවොත් පලූ නියාමය(විලට දැමුවොත් දැමුවාවේ) විලට නොහැරියේ නම් මොහුගේ බොටුව කපා දිවි තොර කෙරෙමි”යි සිතා කොකාට කියන්නේ “යහළු කොකාණනි, තොප යහපත්කොට අල්වාගත නොහෙයි, අපගේ යහපත් ඇල්වීමක් ඇත, ඉදින් තාගේ බොටුව අපගේ නළින්(අඬුවෙන්) අල්වන්නට ලැබේ නම් තොප හා සමඟ යන්නෙම් වේදැ”යි කිවුය. එවිට කොකා තුමු රවටන්ට කී බව නොදැන “යහපතැ”යි පිළිගත. කකුළුවාද තමාගේ නළින් අඬුවකින් ඇල්ලුවක් මෙන් ඒ කොකාගේ බොටුව තරව අල්වාගෙන “දැන් තොප යව”යි කීහ. කොකාද කකුළුවා ගෙනගොස් විල දක්වා ලුණුවරණ ගස දිසාවට යන්ට පටන්ගත.

එවිට කකුළුවා කියන්නේ “ඇයි මා විලට නොහැර කොයිගෙන යවුදැ”යි කී කල්හි “කිමෙක්ද කකුළුව, තෝ මට මායම් කියයිද? තෝ මගේ නඟකගේ (නංගි කෙනෙකුගේ) බුහුණනියකගේ (සොහොරියකුගේ) පුතෙක්ද? තෝ මා තා උසුලා ඇවිදිනා කොල්ලකුයයි සිතයිද? තෙල(අර) ලුණුවරණ ගසමුල තිබෙන කටු ගොඩ බල, මත්ස්‍යයන් යම්සේ අනුභව කෙළෙම්ද, තාත් එසේම අනුභව කෙරෙමි”යි කිය. එවිට කකුළුවා කියන්නේ “එම්බා කොක, ඒ කුඩමස්සෝ තමන් නුවණ මඳ හෙයින් තට ගොදුරු වූහ. එසේ අප රවටන්නට නොපිළිවන, තාම විනාශයට පමුණුවමි, තෝ නුවණ නැති හෙයින් කැවිලි කෑ පමණක් මුත් තා රැවටුනු බව නොදන්නෙහිය, මියතොත් දෙන්නම මියම්හ, දැන් තාගේ බෙල්ල කපා බිම හෙලමි”යි කියා අඬුවකින් ඇල්ලුවක් මෙන් තමා නළින් තරව ඔහුගේ බොටුව ඇල්වීය.

එකල කොකා කරකැවි බෙල්ල නමා කට දල්වා ඇස් උඩ හිඳුවා කඳුළු වම්මා(වගුරුවා) මරණ හයින් තැතිගෙන “ස්වාමීනි, කකුළුවාණෙනි, නුඹට කිසි අවැඩක් නොසිතමි, නොකරමි, මට ජීවිතදානය දුනමැනවැ”යි කීය. “එසේ විනම් සෙමෙන් අහසෙන් බැස මා තෙල විලට ඇරපියව”යි කීය. එවිට කොකාද නැවත කරකැවී ගොස් විලට බැස විල කෙළවර මඩපිට කකුළුවා තුබුයේය. කකුළුවා කතුරකින් පියම් දණ්ඩක් කපන්නාක් මෙන් කොකාගේ බොටුව දෙකට කපා දියට වන්නේය. ඒ ආශ්චර්‍ය්‍යය දුටු ලුනුවරණ ගසෙහි දේවතාවා සාධුකාර දී සියලු වනය උන්නාදකොට(දෝංකාර ගන්වා) මිහිරි කටහඬින් මෙසේ කීයේය.

මේ ලෝකයෙහි අතිශයින්ම වංචාබුද්ධි ඇති තැනැත්තේ හැමතැනම ඒ වංචාවෙන් සැපසේ පිහිටන්ට නොපිළිවන හෙවත් එක තැනකදී දෙතැනකදී වංචාවෙන් ජයගත හෙයි, ඇම කල්හි ම ජයගත නොහැක්කේය. ඒ සොරසිත් ඇති පාපී සත්වයා තමාට අවැඩක් ලබන්නේය.කැමති දෙය නොලබන්නේය. කුමක් මෙන්ද යතහොත් කකුළුවාගෙන් ග්‍රීවච්ඡේදයට(ගෙළ සිඳ ගැනීමට) පැමිණි කොකා මෙනි. හෙවත් යම්සේ කකුළුවා කොකාගේ බොටුව කැපීද එපරිද්දෙන්ම

වන්නේය''යි මේ අර්ථය ප්‍රකාශකොට බෝධිසත්ත්වයෝ වනය එකනින් නාදකොට ධර්මදේශනා කළසේක. සුරාසුරචක්‍රවාරු චූඩාමාණික්‍යමරීචිසඤ්චය පරිචුම්බිතවරණනඛ මයූඛජාලා ඇති(උතුම් වූ සුර අසුර සමූහයාගේ මනොඥ වූ චූඩාමාණික්‍යාවලින් විහිදුනු රැස් සමූහය වැදුනු ශ්‍රීපාදවල නියරැස් සමූහයෙන් යුත්) බුදුරජාණන් වහන්සේ වදාරණසේක් "එම්බා මහණෙනි, දැන්මතු නොවෙයි, පෙරත් වංචා දන්නවුන් වංචා කෙළෙම් වේදැ''යි වදාරා මේ ධර්මදේශනාව පූර්වාපර සන්ධි ගළපා මේ ජාතකය නිමවා වදාළසේක.

"එසමයෙහි කොකා නම් දැන් දෙව්රම් වෙහෙර වසන කෛරාටික ස්වභාව ඇති චීවරවඩ්ඪකී මහණ වන්නේය. එකල්හි කකුළුවා නම් දැන් මේ පිටිසර වසන වංචාබුද්ධි දන්නා මහණ වන්නේය. එකල ලුණුවරණ ගසෙහි අධිගෘහිත දිව්‍ය පුත්‍රයා නම් ලෝකදිවාකර වූ(ලොවට හිරු බඳුවූ) මම්ම වේදැ''යි තමන් වහන්සේ ගෙනහැර දක්වා වදාළසේක.

039. නන්ද ජාතකය

තවද එක් සමයෙක්හි බුදුරජාණන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩ වසනසේක් සැරියුත් මහතෙරුන් වහන්සේගේ සද්ධිවිහාරික(අතවැසි) භික්ෂූ කෙනෙකුන් අරභයා මේ ජාතකය වදාළසේක.

ඒ භික්ෂූන් වහන්සේ වනාහි කීකරුය, වචනයෙන් ඉවසනසේක, සැරියුත් මහතෙරුන් වහන්සේට මහත් ව්‍යායාමයෙන්(උනන්දුවෙන්) උපකාර කරනසේක. ඉක්බිත්තෙන් එක් සමයෙක්හි සැරියුත් මහතෙරුන් වහන්සේ බුදුරජාණන් වහන්සේට සැළකොට දනව් සැරිසරා වඩනාසේක් දක්ෂිණාගිරි ජනපනදයට වැඩිසේක. ඒ කීකරු භික්ෂූන් වහන්සේ ඒ ජනපදයට වැඩිකල්හි දැඩිමන් ඇතිව(තද මාන්නයෙන් යුතුව) තෙරුන් වහන්සේගේ වචනය නොකරනසේක. "ඇවැත්නි, මෙනම් දෙය කරව''යි කී කල්හි වනාහි තෙරුන් වහන්සේට ප්‍රතිපක්ෂ(විරුද්ධ) වූයේය. ස්ථවිරයන් වහන්සේ ඔහුගේ අදහස් නොදන්නාසේක. තෙරුන් වහන්සේ ඒ ජනපදයෙහි සැරිසරා නැවත ජේතවනාරාමයට වැඩිසේක. ඒ භික්ෂූන් වහන්සේ තෙරුන් වහන්සේට ජේතවනා විහාරයට ආ කල් තැන් පටන් නැවත එබඳු ගුණයෙන් (පෙර පුරුදු කීකරු ගුණයෙන්) යුක්ත වූසේක. තෙරුන් වහන්සේ සර්වඥයන් වහන්සේට දැන් වූසේක. "ස්වාමීන් වහන්ස, මාගේ එක් සද්ධිවිහාරික භික්ෂූ කෙනෙක් එක් තැනෙක්හි සියයක් දී ගත් දාසයෙකු මෙන් වන්නේය(මුදලට ගත් වහලෙකු මෙන් නිහතමානී වන්නේය) එක් තැනෙක්හි දැඩිමන් ඇතිව 'මෙනම් දෙයක් කරව'යි කියනු ලබන්නේ ප්‍රතිපක්ෂ වන්නේය''යි දැන් වූසේක.

සර්වඥයන් වහන්සේ වදාරණසේක් "ශාරිපුත්‍ර ස්ථවිරයෙනි, මේ මහණතෙම මෙබඳු ශීලී වූයේ(ස්වභාව ඇත්තෙක් වූයේ) දැන්මතු නොවෙයි, පෙරත් මේ තෙම එක් තෙනකට ගියේ සියයක් දී ගත් දාසයකු මෙන් වන්නේය. එක් තෙනකට ගියේ ප්‍රතිපක්ෂව පිළිසතුරු වන්නේය''යි(විරුද්ධ වී සතුරෙකු මෙන් වන්නේය) වදාරා තෙරුන් වහන්සේ විසින් යාඥාකරන ලදුව ඉකුත්වත් ගෙනහැර දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන කල්හි අප මහබෝධිසත්ත්වයන් වහන්සේ එක් කෙළෙඹි කුලයෙක්හි පිළිසිඳ ගත්සේක. අප මහාබෝසතාණන් වහන්සේගේ යහළු වූ එක් කෙළෙඹි පුත්‍රයෙක් ඇත්තේය. හෙතම වෘද්ධය(මහළුය), ඔහුගේ භාර්යාව වනාහි ළදරුය (තරුණය). ඒ තරුණ ස්ත්‍රී තොමෝ වෘද්ධ පුරුෂයා නිසා පුත්‍රයකු ලද්දීය. ඒ පුරුෂතෙම සිතනුයේ "මේ ස්ත්‍රී තරුණ බැවින් මාගේ ඇවෑමෙන් කිසියම් පුරුෂයකු ගෙන මේ වස්තුව නසන්නීය. මාගේ පුත්‍රයාහට නොදන්නීය. මම මේ ධනය පෘථිවීගත කෙළෙම් නම් යෙහෙකැ''යි සිතා ගෙයි නන්ද නම් දාසය කැඳවාගෙන වනයට ගොස් එක් තැනෙක්හි ඒ වස්තුව නිධානගත කොට ඕහට කියා "පින්වත් නන්ද නම් දාසය, මේ වස්තුව මාගේ ඇවෑමෙන් මාගේ පුත්‍රයාහට කියව, ඒ වස්තුව පරිත්‍යාග නොකරව''යි කියා ඕහට අවවාද දී කාලක්‍රියා කෙළේය.

ඔහුගේ පුත්‍රද අනුක්‍රමයෙන් වැඩිවිය පැමිණියේය. ඉක්බිත්තෙන් ඕහට මෑණියෝ මෙසේ කිවුය "පුත්‍රය, තොපගේ පියාණෝ නන්ද නම් දාසයා කැඳවාගෙන වස්තුව නිධාන කෙළේය, ඒ

වස්තුව ගෙන්වාගෙන කුටුම්බසණ්ඨාපනය කරව’’යි(පවුල නඩත්තු කරවයි) කිවුය. ඒ පුත්‍රතෙම එක් දවසක් නන්ද නම් දාසයහට කියනුයේ “මලණුවෙනි, මාගේ පියාණන් විසින් කිසි වස්තුවක් නිධාන කරන ලද්දේ ඇද්දැ’’යි කීයේය. “එසේය ස්වාමීනි වහන්සේයැ’’යි කීයේය. “ඒ වස්තුව කොතැන්හි නිධාන කරන ලද්දේදැ’’යි විචාළේය. “ස්වාමීන් වහන්ස, වනයෙහිය’’යි කීයේය. “එසේ වීනම් යම්හ’’යි කියා උදැල්ලක් හා කූඩයක් ගෙන නිධාන තිබෙන තැනට ගොස් “මල (මල්ලියේ), වස්තූව කොතැන්හිදැ’’යි කීයේය.

නන්ද නම් දාසයා නැගී වස්තුව මත්තෙහි සිට වස්තු නිසා මානය උපදවා “කොල(බොල) දාසී පුත්‍රය, මෙහෙකරුව, තොපට මෙතැන්හි වස්තු කොයින්දැ’’යි කුමාරයාහට ආක්‍රෝශ කෙළේය. කුමාරතෙම ඔහුගේ පරුෂවචන අසා නොඇසූනාක් මෙන්ව “එසේ වීනම් යම්හ’’යි කියා ඔහු කැඳවාගෙන ආපසු අවුත් නැවත දෙතුන් දවසක් ඉක්මවා ගියේය(නිධානය ඇති තැනට ගියේය). නන්ද නම් දාසතෙම එලෙසම ආක්‍රෝශ කරන්නේය. කුමාරයා ඔහු හා සමඟ පරුෂවචන නොකියාම ආපසු අවුත් “මේ දාසතෙම මෙතැන් පටන් ‘වස්තුව කියන්නෙම්’ කිය කියා යන්නේය. ගොස් වනාහි ආක්‍රොශ කරන්නේය. එහි කාරණා නොදන්නෙම්, මාගේ පියාණන්ගේ යහළු වූ කෙළෙඹි පුත්‍රයෙක් ඇත්තේය, ඔහු අතින් විචාරා දැන ගනිමි’’යි කියා බෝධිසත්ත්වයන් වහන්සේගේ සමීපයට ගොස් ඒ සියලු ප්‍රවෘත්තිය කියා “පියාණෙනි, කවර කාරණාවක්දැ’’යි විචාලේය.

බෝධිසත්ත්වයන් වහන්සේ කියනසේක් “පුත්‍රය, යම් තැනෙක්හි සිට නන්ද නම් දාසතෙම ආක්‍රොශ කරන්නේද, තොපගේ පියාණන් සන්තක වස්තුව එතැන්හිමය, ඒ කාරණයෙන් යම් තැනෙක්හිදී තොපට නන්ද නම් දාසතෙම ආක්‍රෝශ කරන්නේද එතැන්හිදී ම ඔහු ‘කොල දාසය වරෙව’යි කියා ඇද දමා උදැල්ලක් ගෙන එතැන බිඳ කුලසන්තක(තම පවුලට අයත්) වස්තුව නිකුත්කොට(එළියට ගෙන) දාසයා ලවා ඔසවා වස්තුව ගණුව’’යි කියා මෙසේ කීසේක.

“කුලජාත(ගෙදරම උපන්) දාසියගේ පුත්‍ර වූ නන්ද නම් දාසතෙම යම් තෙනෙක්හි සිටියේ පරුෂකොට ගර්හා(නින්දා) කෙරේද, බෙණෙ ද(කථා කරයිද), සොහන වර්‍ණ සාම්‍යයෙන්(ලක්‍ෂණ පාට අතින් ඇති සමානත්‍වය නිසා ‘සොහනවර්‍ණ’ නම්වූ) ස්වර්‍ණ රජතමණිමුක්තාප්‍රවාලාදීන් නිර්වෘත්ත වූ රාශියද ස්වර්‍ණමාලාද(රන් රිදී මැණික් මුතු පබළු ආදියෙන් යුතු වස්තු සමූහයද රන්මාලාද) යම් තැනෙක්හි ඔහු(නන්‍ද නම් දාසයා) සිටී ද, එතැන්හියයි සිතමි’’යි කියා බෝධිසත්ත්වයන් වහන්සේ කුමාරයාහට වස්තු ගන්නා උපාය වදාළසේක. කුමාරතෙම බෝධිසත්ත්වයන් වහන්සේට වැඳ ගෙට ගොස් නන්ද නම් දාසයා කැඳවාගෙන නිධාන තිබෙන තැනට ගොස් අවවාද කී පරිද්දෙන් පිළිපැද ඒ වස්තුව ගෙන කුටුම්බසණ්ඨාපනය කොට බෝධිසත්ත්වයන් වහන්සේගේ අවවාදයෙහි සිටියෙහි සිටියේ දානශීලාදී වූ පින්කම්කොට ජීවිතයාගේ කෙළවර කම් වූ පරිද්දෙන් මිය පරලොව ගියසේක.

ශාස්තෘ වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ වදාරණසේක් “මේ මහණ පෙරත් මෙබඳු ශීලී වූයේය’’යි වදාරා මේ ධර්‍මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා පූර්‍වාපර සන්ධි ගළපා මේ ‘නන්ද ජාතකය’ නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි නන්ද නම් දාසතෙම මේ සැරියුත් මහතෙරුන් වහන්සේගේ සද්ධිවිහාරික වූ භික්ෂුහුය. නුවණැත්තා වූ කෙළෙඹි පුත්‍රව උපන්නෙම් තිලෝගුරු සම්‍යයක් සම්බුදුරජ වූ මම්ම වේදැ’’යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

040. ඛදිරඞ්ගාර ජාතකය

තවද එක් සමයෙක්හි මෛත්‍රී නැමැති ජලයෙන් නිමවනලද කොපාග්නි (කෝපය නැමති ගිනි) ඇති තිලෝගුරු බුදුරජාණන් වහන්සේ දෙව්රම් වෙහෙර වැඩ වසනසේක් අනේපි මහසිටාණන් අරභයා මේ ජාතකය වදාළසේක.

අනේපිඬු මහසිටාණෝ විහාරයම උදෙසා සුපණස්කෙළක්(පණස් හතර කෝටියක්) ධන සර්‍වඥ ශාසනයෙහි විසුරුවා රත්නත්‍රයෙහි සරණ හැර අන් තැනෙක්හි රත්නසංඥාවක්(රත්නය යන

හැඟීමක්) නූපදවා සර්‍වඥයන් වහන්සේ දෙව්රම් වෙහෙර වසන කල්හි දවසක් පාසා තුන්විටකම උපස්ථානයට යන්නාහුය. උදෑසනම එක්වරෙක යෙති, දාවල් බත් අනුභවකොට ඉක්බිති එක්වරෙක යෙති. සවස් වේලෙහි එක්වරෙක යති, තවත් අතරතුරෙහි උපස්ථානයට යෙති.

මෙසේ යන්නාවූ අනේපිඩු මහසිටාණෝ "කුමක් ඇරගෙන අවුදෝහෝයි සාමණේරයන් වහන්සේ හා ළදරු භික්ෂූන් වහන්සේ මාගේ අත බලනසේක් වේදැ"යි කියා සිස් වූ අතින් එක් දවසකුත් නොගිය විරුය. උදෑසන යෙත් නම් කැඳ අවුළු පත් ගෙන්වා ගෙන යෙති. වළඳා අන්තයෙහි යෙත් නම් ගිතෙල් මී උක්සකුරු ආදිය ගෙන්වා ගෙන යෙති. සවස් වේලෙහි යෙත් නම් සුවඳමල් හා සිවුරු පිළි ආදිය ගෙන්වා ගෙන යති. මෙසේ දවසක් දවසක් පාසා කරන්නාවූ වස්තු පරිත්‍යාගයෙහි ප්‍රමාණයෙක් නැත්තේය. වෙළඳාම් කරන්නා වූ බොහෝ දෙනෙක් ඒ සිටාණන්ට පත්ලා(ගිවිසුම් පත්‍ර පිට) අටළොස් කෙළක් වස්තු ණයට ගත්තාහුය. ඒ වස්තු මහාසිටාණෝත් නොඑලවති(නොඉල්වති). අනික් මුතුන් මිත්තන් ආදීන් සන්තක අටළොස් කෙළක් වස්තු ගංතෙර නිධානකොට තබන ලද්දේය. ඒ වස්තු වරින්වර හඟ මහවතුර ඊමෙන් ගංඉවුර බුන්කල්හි(බිඳීගිය කල්හි) මහා සමුද්‍රයට වැද ඇස් ඔබන ලද පරිද්දෙන්ම සැළවල්(මුදල් දමා සීල් තබනලද ලොකුහැලි ඒ සැටියෙන්ම) මහා සමුද්‍රය ඇතුලෙහි පෙරළි පෙරළී ඇවිදිනාහ.

සිටාණන්ගේ ගෙයි පන්සියයක් භික්ෂූන් වහන්සේට නිරන්තරයෙන් බත් තබා දෙන ලද්දේය. ඒ සිටාණන්ගේ ගෙය පන්සියයක් භික්ෂුසංඝයා වහන්සේට සතරමං සන්ධියක කරනලද පොකුණක් හා සමාන වන්නේය. සියළු භික්ෂූන් වහන්සේට මව්පිය තනතුරෙහි පිහිටියෝය. එසේ හෙයින් ඒ සිටාණන්ගේ ගෙට බුදුරජාණන් වහන්සේත් වඩනාසේක. අසූ මහසව්වන් වහන්සේත් වඩනාසේක. සෙසු යන එන භික්ෂූන් වහන්සේගේ පමණෙක් නම් නැත්තේය. ඒ සිටාණන්ගේ ගෙය සත්මහලක් ඇත්තේය, දොරටු සතකින් හෙබියේය.

ඒ සිටාණන්ගේ සතරවෙනි දොරටුවෙහි එක් මිත්‍යාදෘෂ්ටි දෙව්දුවක් වසන්නීය. සර්‍වඥයන් වහන්සේ සිටාණන්ගේ ගෙට වඩනා කල්හිත් පිටතට වඩනා කල්හිත් තමාගේ විමන සිටින්නට අසමර්ථව දරුවන් වඩාගෙන බැස බිම සිටිනීය. අසූ මහසව්වන් වහන්සේ හා අවශේෂ ස්ථවිරයන් වහන්සේ වදනා කල්හිත් විමනින් බැස බිම සිටිනීය. ඕතොමෝ මෙසේ සිතුවාය "ශ්‍රමණ භවත් ගෞතමයාණන් වහන්සේත් ශ්‍රාවකයන් වහන්සේත් මේ ගෙට වදනා කල්හිත් නික්මෙන කල්හිත් මට සැපයක් නැත්තේය, හැම කල්ම බැස බිම සිටින්ට නොපිළිවන් වන්නේය. යම් සේ මොහු මේ ගෙට නොවදිත් නම් මා විසින් එපරිද්දෙන් කරන්ට වටනේය"යි සිතා ඉක්බිත්තෙන් එක් දවසක් සිටාණන්ගේ සියලු කාරියෙහි නියුක්ත පුරුෂයා (කාරිය කරවනරාළ අයකැමියා) වැදහොත් තැනට ගොස් ආලෝකයක් පතුරුවා සිටියාය. "මේ තෙම කවුරුදැ?"යි කී කල්හි "මම සතවන දොරටුවේ අධිගෘහිත දේවතාදූය"යි කිවුය. "කුමක් පිණිස අවුදැ?"යි විචාළ කල්හි "තොපගේ සිටාණන්ගේ ක්‍රියාවක් නුදුටුද? තමන්ගේ අන්තිම අවස්ථාව(අවසාන කාලය) නොබලා වස්තුව පිටත්කොට ශ්‍රමණ භවත් ගෞතමයන්ම පුදති, වෙළඳාමක් නොකරති, පොලියක් පිට නොලති, අවශේෂ වූ සීවප් ආදී(සෙසු සීසෑම් හා වැපරීමාදී) කිසි කර්මාන්තයකුත් නොකරවති. එසේ හෙයින් සිටාණෝ තමන්ගේ කාර්යය යම්සේ කරවත් නම් ශ්‍රමණ භවත් ගෞතමයෝ යම්සේ ශ්‍රාවකයන් හා සමඟ මේ ගෙට නොවදිත් නම් එපරිද්දෙන්ම තොප සිටාණන්ට අවවාද කරව"යි කිවුය.

ඉක්බිත්තෙන් ඒ දේවතා දුවට සිටාණන්ගේ කාරිය කරන්නා වූ පුරුෂයා කියන්නේ "නුවණ නැත්තා වූ දිව්‍ය ස්ත්‍රීය, සිටාණන් වහන්සේ වස්තු වියදම් කරණසේක් නෛර්‍යාණික වූ(නිවනට පැමිණ වන්නාවූ) සර්‍වඥ ශාසනයෙහි වියදම් කළසේක. ඉදින් ඒ සිටාණන් වහන්සේ මාගේ කෙස්වැටිය අල්වා ඇදගෙන ගොස් විකුණන සේක් වීනම් මම ඊට උත්තරයක් නොකියමි. එසේ හෙයින් තෝ මෙතැන නොසිට පලායව"යි හය ගැන්විය. නැවත එක් දවසක් සිටාණන්ගේ වැඩිමහලු පුතණුවන් සමීපයට ගොස් එසේම අවවාද කළාය. ඒ ප්‍රධාන පුත්‍රතෙමේත් පළමු පරිද්දෙන්ම හය ගැන්වූයේය. සිටාණන් හා සමග කථා කරන්ට අසමර්ථ වන්නීය. සිටාණන්ට නිරන්තරයෙන් දන්දීමෙන් හා වෙළඳාම් නොකිරීමෙන් අය මඳ වූ කල්හි වස්තුව නිමා ගියේය.

ඉක්බිත්තෙන් ඒ සිටාණන් ක්‍රමයෙන් දිළි බවට පැමිණි කල්හි අඳිනා පිළිත් හෝනා හිඳිනා ඈත් (නිදන වාඩිවන භාණ්ඩත්) භෝජනයත් පෙරසේ නොවන්නේය. මෙසේ දුක්පත් බවට

පැමිණත් භික්ෂු සංඝයා වහන්සේට දන් දෙති. මධුරකොට දන්දෙන්නට අසමර්ථයෝය. ඉක්බිත්තෙන් එක් දවසක් නමස්කාරකොට උන්නා වූ සිටාණන්ට සර්‍වඥයන් වහන්සේ වදාරණසේක් "සිටාණෙනි, තව දක්වා (තවමත්) තොපගේ ගෙයි දන් පවතීදැ"යි විචාළක. එබස් ඇසූ සිටාණෝ කියන්නෝ "ස්වාමීනි, තව දක්වාත් දෙමින් සිටිමි, දෙන පමණක් විනා සකස්කොට දිය නොහෙමි, කාඩිදෙවනු කොට(ඇඹුල් හොද්දක් සමග) නිවුඩුසාලේ බත් දෙමින් සිටිමි"යි කිවුය. එකල්හි සර්‍වඥයන් වහන්සේ වදාරණසේක් "සිටාණෙනි, තෙපි රූක්ෂ වූ(රළු) භෝජනය දෙමියි සිතා නාකුළුවව(අසතුටු කර නොගන්න) සිත ප්‍රසන්න කල්හි බුද්ධ ප්‍රත්‍යෙකබුද්ධ ආර්‍යශ්‍රාවකයන්ට දුන්නා වූ දානය රූක්ෂ නම් නොවෙයි, කුමක් හෙයින්ද? යත් විපාක මහත් බැවිනැ"යි වදාළසේක. සිත ප්‍රසන්න කරන්ට සමර්ථ තැනැත්තහුගේ දානය රූක්ෂ නම් නොවෙයි. ඒ මෙසේ දතයුත්තේය.

"නත්‍ථි චිත්තෙ පසන්නම්හි - අප්පිකා නාම දක්ඛිණා
තථාගතෙවා සම්බුද්ධෙ - අථවා තස්ස සාවකෙ

නකිර'ත්‍ථි අනෝමදස්සි - සුපාරිචරියා බුද්ධෙසු අප්පිකා
සුක්ඛාය අලොණකායව - පස්සඵලං කුම්මාස පිණ්ඩියා"

(සිත ප්‍රසන්න වුවහොත් සම්මා සම්බුදු වූ තථාගතයන් වහන්සේ විෂයෙහි හෝ නැතහොත් උන්වහන්සේගේ ශ්‍රාවකයන් වහන්සේ නමක් විෂයෙහි හෝ දෙනලද සුළු වූ හෝ දානයක් පවා මහත් බැවින් සුළු දනකැයි කිව නොහැක.

උසස් දර්ශනයෙන් යුක්ත වූ නිර්‍වාණදර්ශී වූ බුදුවරුන් විෂයෙහි කරනලද සත්කාර සම්මාන හෝ දාන අතර සුළුයයි කිව හැක්කක් නැත්තේමය. වියලී ගියා වූ ලුණු නැති කැවුමක් දන්දීමෙන් ලද විපාකය බලව.)

තවද සිටාණන්ට සර්‍වඥයන් වහන්සේ වදාරණසේක් "සිටාණෙනි, තොපි වූ කලී රූක්ෂ වූ දානය දෙන්නාහු ආචාර්‍ය පුද්ගලයන්ට දෙව(සතර මාර්‍ග සතර ඵලයට පැමිණි උතුම් පුද්ගලයන් අටදෙනාහට දෙන්නෙහිය) මම 'වේලාම' නම් බ්‍රාහ්මණ කාලයෙහි සියලු දඹදිව නඟුල් උඩ බඳවා(ජීවනෝපාය වූ සීසෑමාදී කෘෂිකාර්මික කටයුතු නවතා) සියලු යාචකයන්ට සත්රුවන් දෙන්නෙම් පඤ්ච මහා ගංගාවෙහි (ගංගා, යමුනා, අචරවතී, සරභූ, මහී යන ගංගා පහ) ජලය එක් ගංගාවකට වැද මහවතුරු මඩනා කලක් (උතුරා යන අවස්ථාවක්) මෙන් මහදන් පවත්වන්නෙම් සරණගත වූ(තෙරුවන් සරණ ගියා වූ) පන්සිල් රක්නා වූ කිසිවක්හු නොලදිමි. දක්ඛිණෙය්‍යා(ලොකෝත්තර පාර්ථනාවක් ඉෂ්ට වේවායි පතා දෙන දන් පිළිගැනීමට සුදුසු) පුද්ගලයෝ නම් මෙසේ දුර්ලභ වන්නාහුය. එසේ හෙයින් තෙපි කවර කාරණයකින් මාගේ දානය රූක්ෂය, සකස් නොවෙයි කියා සිත අකුළු වව්දැ"යි වදාළසේක. මෙසේ ම කියා නැවත වේලාම සූත්‍රය වදාළසේක.

ඉක්බිත්තෙන් ඒ දෙවතා දූ ඉසුරුමත් කල ඒ සිටාණන් හා සමග කථා කරන්ට අසමර්ථ වූ තැනැත්තී දැන් දුක්පත්ව ගිය බැවින් "තමාගේ බස් ගන්නේ වේදැ"යි සිතමින් මධ්‍යම රාත්‍රී වේලෙහි ශ්‍රී යහන් ගබඩාවට වැද ආලෝක පතුරුවා ආකාශයෙහි සිටියාය. සිටාණෝ දැක "මේ කවරෙක්දැ?"යි විචාළෝය. "සිටාණන් වහන්ස, මම සතරවෙනි දොරටුවේ අධිගෘහිත දේවතාදූය"යි කිවුය. "කුමක් පිණිස අවුදැ?"යි විචාල කල්හි "නුඹවහන්සේට අවවාද කියනු කැමතිය"යි කිවුය. "එසේ වීනම් කියව"යි කී කල්හි "මහසිටාණන් වහන්ස, නුඹවහන්සේ අන්තිම අවස්ථාවත් නොසිතන සේක. දූ දරුවන් බුහුනන් (සොහොයුරියන්) නොබලනසේක. ශ්‍රමණ භවත් ගෞතමයන්ගේ ශාසනයෙහි බොහෝ සම්පත් විසුරුවන ලද, නුඹවහන්සේ බොහෝ කලක් වස්තු වියදම් කිරීමෙනුත් කෘෂිවණික්(ගොවිතැන හා වෙළදාම) ආදී වූ කර්මාන්තයන් නොකිරීමෙනුත් ශ්‍රමණ භවත් ගෞතමයන් නිසා දුක්පත්ව ගියසේක. එසේ වුවත් නුඹවහන්සේ ශ්‍රමණ භවත් ගෞතමයන් හැරනොපියනසේක. අද දක්වාත් ශ්‍රමණයෝ නුඹවහන්සේගේ ගෙට වදිත්මය. ඒ ශ්‍රමණයන් විසින් යම් වස්තුවෙක් පළමු ගෙනයන ලද්දේ වීනම් ඒ වස්තුව නැවත පෙරලා(ආපසු) ගෙන්වා ගන්ට නොපිළිවන් වන්නේය. ගත් දෙයක් ගත්තේමය. මෙතැන් පටන් නුඹවහන්සේත්

ශ්‍රමණ භවත් ගෞතමයන් කරා නොගිය මැනව, ඒ ශ්‍රමණ භවත් ගෞතමයන්ගේ ශ්‍රාවකයනුත් ගෙට වැද්ද නුදුන මැනව, ශ්‍රමණ භවත් ගෞතමයන් කරකැවී සිටත් නොබලා නුඹවහන්සේගේ ගොයිතැනුත් වෙළඳාමුත් කොට කුටුම්බසණ්ඨාපනය(පවුල් නඩත්තු කිරීම) කළ මැනවැ''යි කිවුය.

එකල්හි සිටාණෝ ඒ දෙව්දුවට කියන්නෝ ''මේ තොප මට දෙන්නාවූ අවවාදදැ''යි කිවුය. ''එසේය, මේ මා දෙන අවවාදය''යි කී කල්හි ''තොප බඳු වූ දෙව්දූන් සියයකිනුත් දහසකිනුත් ලක්‍ෂයකිනුත් සොළවාලිය නොහැකි කොට (වෙනස් කළ නොහැකිසේ කොට) දශබලධාරී වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ විසින් නිශ්චය කරන ලද්දේම් වීමි(තීරණය කරන ලදුවෙමි හෙවත් සෝවාන් කරන ලද්දෙමි). මාගේ ශ්‍රද්ධාව වනාහි මෙර මෙන්(මහමේරු පර්වතයසේ) නිශ්චලව පිහිටියාය. මා විසින් නෛර්යාණික වූ රත්නශාසනයෙහි නිර්මල වූ ශාසනයෙහි වස්තුව වියදම් කරන ලදී. එසේ හෙයින් තී විසින් නොකිය යුත්තක් කියනලද. සර්වඥශාසනයට ප්‍රහාරයෙන්(පහරදීමෙන්) නින්දාවක් දෙනලද. මෙබඳු අනාචාර වූ දුස්සීල වූ කාලකන්නි වූ තී හා සමඟ මා එක ගෙයි වසන්ට සුදුසු නොවෙයි, වහා මාගේ ගෙයින් නික්ම අනික් තැනකට යව''යි කිවුය.

ඒ දේවතා දූ සෝවාන් ඵලයෙහි පිහිටි ආර්‍ය්‍යශ්‍රාවක වූ සිටාණන්ගේ වචනය අසා එතන සිටින්නට අසමර්ථව තමා වසන තැනට ගොස් දරුවන් අත අල්වාගෙන නික්ම අනික් තැනක වසන්ට අවසරයක් නොලැබ ''සිටාණන් ක්‍ෂමා කරවා එහිම වෙසෙමි''යි නුවර රකවල් ගත් දිව්‍යපුත්‍රයා සමීපයට ගොස් නමස්කාර කොට සිටායාය. ''කවර කාරණයකින්දැ''යි කී කල්හි ''ස්වාමීනි, මම නොසලකා අනේපිඩු මහසිටාණන් හා සමඟ කථාවක් කෙළෙමි. ඒ සිටාණෝ මට කිපී වසන තැනින් නෙරපූය. මා සිටාණන් සමීපයට ගෙනගොස් ක්‍ෂමා කරවා වසන තැනක් මට දෙව''යි කිව. ''තී විසින් සිටාණන් හට කුමක් කරන ලදදැ''යි විචාළ කල්හි ''මෙතැන් පටන් බුද්ධොපස්ථානය නොකරව, ශ්‍රමණ භවත් ගෞතමයන් මේ ගෙට වැද්ද නොදෙවයි කීමි ස්වාමීනි''යි කිවුය. එබස් ඇසූ දිව්‍යපුත්‍රයා කියන්නේ ''තී විසින් නොකියයුත්තක් කියනලද, ශාසනයට නින්දා කරනලද දෝශාරෝපණය කරනලද, මම තී කැඳවාගෙන සිටාණන් සමීපයට යන්ට උත්සහ නොකරමි''යි කීය.

ඒ දෙව්දුව ඔහු සමීපයෙන් සංග්‍රහයක්(පිළිසරණක්) නොලැබ සතරවරම් රජදරුවන් සමීපයට ගියාය. ඔවුන් විසිනුත් එසේම ප්‍රතික්‍ෂේප කරන ලද්දී ශක්‍රදේවේන්ද්‍රයන් සමීපයට ගොස් එපවත් කියා ''ස්වාමීනි, මම වසන තෙනක් නොලැබ දරුවන් අත අල්වාගෙන පිහිටක් නොලැබ ඇවිදිමි, නුඹවහන්සේගේ ශ්‍රී සමෘද්ධියෙන් මා වසන තැනක් දුන මැනව''යි තරකොට යාච්ඤා කළාය. එබස් අසා ශක්‍රදේවේන්ද්‍රයෝ කියන්නෝ ''තී විසින් අයුක්තියක් කියනලද, සර්වඥශාසනයට පහර දෙනලද, මමත් තී නිසා සිටාණන් හා සමග කථා කරන්ට අසමර්ථයෙමි. බල එකෙක් කියමි. සිටාණන් වහන්සේ සමාකරවා ගන්ට එක් උපායක් කියමි''යි කිවුය. ''යහපත ස්වාමීනි, කිවමැනව''යි කී කල්හි ශක්‍රදේවේන්ද්‍රයෝ කියන්නෝ ''දිව්‍යස්ත්‍රිය, මේ මහසිටාණන් අතින් මනුෂ්‍යයෝ පත්ලා අටළොස් කෙළක් වස්තු ණය ඇරගත්තුය, ඒ වස්තුව තෝ සිටාණන්ගේ නියුක්ත පුරුෂයානන්ගේ(අයකැමියාගේ) වේසය ගෙන කිසි කෙනෙකුන් නොදන්වා ඒ පත් ඇරගෙන තරුණ යක්‍ෂයන් කීපදෙනෙකුන් විසින් පිරිවරණ ලදුව එක් අතකින් පත් හා එක් අතකින් පන්හිඳක් ගෙන ඒ ණයවැද්දන්ගේ (ණයකාරයන්ගේ) ගෙට ගොස් ගේ මධ්‍යයෙහි සිට තීගේ යක්‍ෂානුභාවයෙන් ඒ ණයවැද්දන් තැති ගන්වා 'මේ තොප ලූ ණයපත,(තොප අත්සන් කළ ණය ගිවිසුම් පත්‍රයයි) අපගේ සිටාණන් වහන්සේ තමන්වහන්සේ ඉසුරුමත් කළ වස්තු ඇති හෙයින් තොප අතින් ණය නොඑල වූසේක(ආපසු නොගත්සේක), දැන් දුක්පත්ව ගියසේක, එසේ හෙයින් තොප ගත් ණය දෙව'යි තොපගේ යක්‍ෂානුභාවයෙන් දක්වා ඒ අටළොස් කෙළක් වස්තු එලවාගෙන සිටාණන්ගේ සිස්වූ භාණ්ඩාගාරයේ පුරා, අනිකුත් අචිරවතී නම් ගංතෙර නිධාන කළ වස්තුවකුත් ගඟ ඉවුර බිඳිගිය කල්හි සමුද්‍රයට වන්නා ඇත(වැටී ඇත), එයින් තොපගේ ආනුභාවයෙන් දක්වා ඒ ගෙනවුත් කොටුගුළු පුරා අනිකුත් අසවල් තැන අස්වාමික වූ(අයිතිකරුවකු නැති) අටළොස් කෙළක් වස්තු ඇත, ඒත් ගෙනවුත් සිස්වූ කොටගුළු පුරාලව. මේ

සිවුපණස් කෙළක් පමණ වස්තුවෙන් සිස්වූ කොටුගුළු පුරාලීම තොපට දඬුවම, මෙසේ දඬුවම් කොට මහසිටාණන් ක්‍ෂමා කරගන්නැ''යි ශක්‍රදේවේන්ද්‍රයෝ කිවුය.

එබස් ඇසූ දේවතා දූ ''යහපත, ස්වාමීනි'' කියා ශක්‍රදේවේන්ද්‍රයන්ගේ වචනය පිළිගෙන කියනලද ක්‍රමයෙන්ම සියලු වස්තුව ගෙනවුත් කොටු ගෙවල් පුරාලා මධ්‍යම රාත්‍රි වේලෙහි සිටාණන්ගේ ශ්‍රී යහන් ගබඩාවට වැද ආලෝකය පතුරුවා ආකාශයෙහි සිටියාය. ''තොප කවරෙක්දැ''යි කී කල්හි ''ස්වාමීනි, මහසිටාණන් වහන්ස, මම නුඹවහනසේගේ සතරවෙනි දොරටුවේ වසන්නා වූ අඥාන වූ දිව්‍යස්ත්‍රිය, මෝහයෙන් මුළා වූ(මුළා වූ) මා විසින් බුදුන්ගේ ගුණ නොදැන පළමු දවසෙක නුඹවහන්සේ හා සමග කළ කථාවෙක් ඇත. ඒ දෝෂයට මට ක්‍ෂමාකොට වදාළ මැනව, තවද ශක්‍රදේවේන්ද්‍රයන් වහන්සේගේ වචනයෙන් නුඹවහන්සේගේම ණය එලවා(ආපසු ගෙන) අටළොස් කෙළක් වස්තුත්, සමුද්‍රයට වන් අටලොස් කෙළක් වස්තුත්, ඒ ඒ තැන අස්වාමික වූ අටලොස් කෙළක් වස්තුත් එක්කොට සූපණස් කෙළක් පමණ වස්තු ගෙනවුත් නුඹවහන්සේගේ සිස්වූ කොටගුළු පිරීමෙන් දඬුවම් කරනලද, ජේතවන මහවිහාරය නිසා වියදම් කළ සියළු වස්තුව මා විසින් එක්කොට තබනලද, වසන තැනක් නොලැබ දුක්විඳ ඇවිදිමි, මා නුවණ නැතිව කළ දෙය සිත නොතබා සිටාණන් වහන්ස, මට ක්‍ෂමාකොට වදාළ මැනව''යි කිවුය.

එකල්හි අනේපිඬු මහසිටාණෝ ඇගේ වචනය අසා මෙසේ සිතූය ''මේ දෙව්දු දඬුවම් කෙළෙමි කියාත් කියයි, තමාගේ දෝෂයත් ගිවිස සිටිනීය, සර්වඥයන් වහන්සේ මෑ විනයනය කොට(හික්මවා) තමන්වහන්සේගේ ගුණ දක්වනසේක. එසේ හෙයින් බුදුරජාණන් වහන්සේට දක්වමි''යි සිතා ඒ දිව්‍යස්ත්‍රියට මෙසේ කිවුය.

''දේවතාදූව, ඉදින් මා ක්‍ෂමා කරවනු කැමැත්තෙයි වීනම් සර්වඥයන් වහන්සේ සමීපයෙහිදී මා ක්‍ෂමා කරව''යි කිවුය. එබස් ඇසූ දෙව්දු කියන්නී ''යහපත එසේ කෙරෙමියි සර්වඥයන් වහන්සේ සමීපයෙහිදී මා කැඳවාගෙන ගොස් ක්‍ෂමා කළ මැනවැ''යි කිවුය. සිටාණෝ ''යහපතැ''යි කියා පාන්ව ගිය ක්ලහි(රැය ගතවී එළිය වැටුනු පසු) උදෑසනම ඒ දිව්‍යස්ත්‍රී කැඳවාගෙන සර්වඥයන් වහන්සේ සමීපයට ගොස් ඈ කළ කාරිය සියල්ලම සර්වඥයන් වහන්සේට දැන්වූය. බුදුරජාණන් වහන්සේ එබස් අසා ''සිටාණෙනි, මේ ලෝකයෙහි පාපී වූ පුද්ගලයාත් යම්තාක් පාපය විපාක නොදේ නම් ඒ තාක්කල් යහපතක් දක්නේය, යම් කලෙක ඔහට අකුශල කර්මය විපාක දේ නම් එකල අකුශල කර්මයාගේ විපාකයම දක්නේය. කුසල් කළා වූ සත්‍වයාත් යම්තාක් කුශල කර්මය විපාක නොදේ නම් ඒ තාක් අකුශල කර්ම දක්නේය. යම් කලෙක ඔහට කුශල කර්මය විපාක දේ නම් එකල කුශලකර්ම විපාකයම දක්නේය''යි කියා මේ දම්පියාවෙහි ගාථා දෙක වදාළසේක.

''පාපොපි පස්සතී භද්‍රං - යාව පාපං න පච්චති
යදා ච පච්චති පාපං - අථපාපො පාපනී පස්සතී''

''භද්‍රොපි පස්සති පාපං - යාව භද්‍රං න පච්චති
යදා ච පච්චති භද්‍රං - අථ භද්‍රො භද්‍රානි පස්සති''

(පව්ටා තමන් කළ පව්ටු ක්‍රියාවට විපාක ලැබෙන තුරු සිතන්නේ එම පව්ටු ක්‍රියාව යහපත් දෙයක් ලෙසය. අනිසි විපාක ලැබෙන්නට පටන් ගත් පසු එම ක්‍රියාව පව්ටු බව තේරුම් ගනී)

(දැහැමියා ද තමන් කළ යහපත් ක්‍රියාවට විපාක ලැබෙන තුරු සිතන්නේ එම දැහැමි ක්‍රියාව නිසරු අයහපත් දෙයක් ලෙසය. නමුත් එහි ඉෂ්ට විපාක ලැබෙන විට එය යහපත් ක්‍රියාවකැයි තේරුම් ගනී)

යන මේ ගාථාවෙන් දෙදෙනා වදාළහ. ඉක්බිති ඒ දිව්‍යස්ත්‍රී සෝවාන් ඵලයෙහි පිහිටා සර්වඥයන් වහන්සේගේ චක්‍ර ලක්‍ෂණයෙන් විහිනිත වූ (රෝද ලකුණෙන් සළකුණු වූ) ශ්‍රීපාදයෙහි වැටී ''ස්වාමීනි, රාගයෙන් රත්‍වූ, ද්වේෂයෙන් දුෂ්ට වූ, මෝහයෙන් මුළා වූ, අවිද්‍යාවෙන් අන්ධ වූ නුඹවහන්සේගේ ගුණ නොදන්නා වූ මා විසින් නොකිය යුත්තක් කියනලද, ඊට මට ක්‍ෂමා කොට වදාළමැනවැ''යි කියා සර්වඥයන් වහන්සේ ක්‍ෂමා කරවා අනේපිඬු මහසිටාණන් ක්‍ෂමා කරවූය.

එකල්හි අනේපිඬු මහසිටාණෝ සර්‍වඥයන් වහන්සේ ඉදිරියෙහි සිට තමන්ගේ ගුණ කියන්නෝ “ස්වාමීනි, දේවතාදූ ‘බුද්ධෝපස්ථානාදිය නොකරව’යි වලකන්නා වූ තැනැත්තී මා වලකාගත නුහුණුවාහුය, ‘දන් නොදෙව’යි මා වලකමින් සිටියදීත් මම දන් දනිම්මය, ස්වාමීනි, මේ මාගේ විශේෂ ගුණ නොවේදැ”යි දැන්වූ කල්හි එබස් ඇසූ සර්‍වඥයන් වහන්සේ සිටාණන්ට වදාරණසේක් “සිටාණෙනි, තොප වූකලී ශ්‍රොතාපන්න වූ ආර්‍ය්‍යශ්‍රාවකව, අචලශ්‍රද්ධාවෙහි(ස්ථිර ශ්‍රද්ධාවෙහි) පිහිටියව, නිර්මල වූ සම්‍යක් දෘෂ්ටි ඇත්තාහු, එසේ හෙයින් තොප මේ අල්පේශාක්‍ය වූ(ආනුභාවයෙන් හීන වූ) දිව්‍යස්ත්‍රිය වලකමින් සිටියදී නොවැලකී බව ආශ්චර්‍ය්‍ය නො වන්නේය. පෙර නුවණැත්තෝ අබුධොත්පාද කාලයෙහි (බුදුවරයෙකු ලොව නූපන් සමයෙහි) නුවණ නොලැබූ අවස්ථාවෙහි කාමාවචර ඓශ්වර්‍ය්‍යයව(කාමලොක සතෙහි යස ඉසුරට) අධිපති වූ වසවර්ති මාරයා විසින් ආකාශයෙහි සිට ‘ඉඳන් තෙපි දන් දෙවු නම් මේ නරකයෙහි පැසෙනවාදැ’යි අසූරියනක් පමණ ගැඹුර ඇති කිහිරඟුරු වලක්(කිහිරි අඟුරු පිරි වලක්) දක්වා ‘දන් නොදෙව’යි වලකන ලද්දාහු පොළව පලාගෙන පැනනැගී පියුම්කෙමිය මත්තෙහි සිට දන් දුන්නාහුය. මේ ආශ්චර්‍ය්‍යය”යි වදාරා අනේපිඬු මහසිටාණන් විසින් ආරාධිත වූ බුදුහු ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන කල්හි පුරනලද බෝධිසම්භාර(පාරමිතා) ඇති අප මහබෝසතාණෝ බරණැස් නුවර සිටුකුලයක ඉපිද අනේකප්‍රකාර වූ සැපයෙන් දිව්‍යකුමාරයකුමෙන් වැඩෙමින් ක්‍රමයෙන් විඥබවට(නුවණැති බවට) පැමිණ සොළොස් ඇවිරිදි කලම සියලු සිල්පයෙහි කෙළවර පැමිණියෝය. ඒ කුමාරයෝ පියාණන්ගේ ඇවෑමෙන් සිටු තනතුර ලැබ නුවර සතරවාසල් දොර දන්හල් සතරෙක, නුවරමැද එකෙක, තමාගේ ගෙදොර එකෙකැයි සදන්හල් කරවා මහදන් දෙති, පන්සිල් රකිති, පෙහෙවස් වෙසෙති. ඉක්බිත්තෙන් එක් දවසක් පෙරවරු වේලෙහි බෝධිසත්‍වයන්ට නොයෙක් අග්‍රරසයෙන් යුක්ත වූ භොජනය එලවූ කල්හි එක් පසේබුදු කෙනෙකුන් වහන්සේ සතියක් ඇවෑමෙන් නිරෝධ සමාපත්තියෙන්(සිතේ ක්‍රියාකාරිත්වය නතර කිරීමේ සමාපත්තියෙන්) නැගී සිඟන වේලාව සලකා “අද මා විසින් බරණැස්නුවර සිටාණන්ගේ ගෙදෙරට යන්ට වටනේය”යි සිතා නාලිය දැවටු වළඳා(නාලිය නම් කෝටුවලින් සෑදූ දැහැටිකූරුවලින් දත්මැද) අනවත්පත විලින් මුව සෝදා රත්ගල්තලා (රතුපාට ගල් තලයක්) මුදුනෙහි සිට අඳනය ඇඳ ඊමත්තෙහි පටිය බැඳ සඟල සිවුරෙන් ගැටවටු ගන්වා(දෙපට සිවුරෙහි පහත කොන්දෙක සුළඟට ඔබමොබ විහිදීම නතර කිරීම සඳහා එකට ගැටගසා) ඍද්ධියෙන් උපන්නාවූ මැටිපාත්‍රයක් ගෙන ආකාශයෙන් ගොස් බෝධිසත්‍වයන් අනුභව කරන්නට තලියේ බත්ලූ ඇසිල්ලහිම ගෙදෙර වැඩසිටිසේක.

බෝධිසත්‍වයෝ ඒ පසේබුදුන් වහන්සේ දැකලාම අස්නෙන් නැගී සිට ආදර දක්වා අතවැස්සා මුණ බැලූය. ඔහු විසින් “කුමක් කෙරෙම්ද ස්වාමීනි” කී කල්හි “පසේබුදුන් වහන්සේගේ පාත්‍රය ගෙනවු”යි කිවුය. එකෙණෙහිම පාපී වූ වසවර්තීමාරයා කම්පිත වෙමින් නැගීසිට “මේ පසේබුදුන් වහන්සේ අදට සත්වෙනි දවස්(අද දිනට සත් දවසක්) බත් නොලත්සේක, එසේ හෙයින් අද බත් නොලත්සේක් වීනම් නස්නා සේක, උන්වහන්සේ නසමි, සිටාණන්ගේ දානයටත් අන්තරායක් කෙරෙමි”යි සිතා එකෙනෙහිම අවුත් මිදුල් මධ්‍යයෙහි අසූරියනක් පමණ අඟුරු වලක් මැවීය. ඒ අඟුරුවල කිහිරඟුවෙන් පිරුනේය. හාත්පසින් දිළිහෙන්නාවූ ගිනිදැල් ඇත්තේය. එකජ්වාලව(එකම ගිනිදැල් ගොඩක්ව) ඇවිලෙන්නේය. අවීචිමහනරකය මෙන් බලන්නාවූ සත්‍වයන්ට වැටහෙන්නේය. ඒ කිහිරඟුරු වල මවා තෙමේ ආකාශයෙහි සිටයේය. පාත්‍රය ගන්නට ගියාවූ පුරුෂයා ඒ කිහිරඟුරු වල දැක මහත් වූ භයින් භවපත්ව වැලැක්කේය.

මහබෝසතාණෝ ඔහු දැක “දරුව තෝ කුමක් නිසා වැලැක්කෙහිදැ?”යි විචාළේය. ඒ පුරුෂයා කියන්නේ “ස්වාමීනි, මේ මිදුල මධ්‍යයේ මහත්වූ අඟුරු වලෙක් ගිනිගෙන දිලියෙන්නේය, ඒකජවාලව ඇවිලෙන්නේය”යි කීහ. තවද අනිකෙක් අනිකෙකැයි එන එන්නෝ සියල්ලෝම භයින් ත්‍රස්තව වේගයෙන් පලාගියාහ. එකල බෝධිසත්‍වයෝ මෙසේ සිතූහ “අද මාගේ දානයට අන්තරායක් කරණු කැමතිව වසවර්තිමාරයා ඉපිළ නැංගේ වන(පැනගෙන ආවා වියයුතුය), ඒ මාරයා තමාසේම වූ මාරයන් සියයකිනුත් මාරයන් දහසකිනුත් මා සොලවාලීය නොහැකිබව නොදන්‍වන. අද දැන් මාරයාගේවත් මාගේවත් බල මහත්බව හා ආනාභාව මහත්බව දනිමි”යි සිතා

සැරසූ සැටියේම බත්තලිය තුමූම ඇරගෙන ගෙන් නික්ම අඟුරුවල මුවවිට සිට ආකාශය බලා මාරයා දැක "තෝ කවරෙක්හිදැ?"යි විචාළේය. "මම වසවර්තිමාරයාය"යි කී කල්හි "මේ අඟුරු වල තා විසින් මවන ලද්දේදැ?"යි කිවුය. "එසේය මා විසිනැ"යි කී කල්හි "කුමක් පිණිසදැ"යි විචාරා "තොපගේ දානයට අන්තරාය කරනු පිණිසත් පසේබුදුන් වහන්සේගේ ජීවිතාන්තරාය කරනු පිණිසත් කෙළෙමි"යි කීය.

ඒ අසා බෝධිසත්‍වයෝ කියන්නාහු "මාරය. තා විසින් මාගේ දානයට අන්තරාවක්වත් පසේබුදුන් වහන්සේගේ ජීවිතයට අන්තරාවක්වත් මම කොටලිය නොදෙමි, අද දැන් මාගේවත් තාගේවත් බල මහත් නියාව දනිමි"යි කියා මහබෝසතාණෝ දෘඪ වූ සමාදානයෙන්(දැඩි ආත්ම විශ්වාසයෙන් යුතුව) බත්තලිය ගෙන අඟුරුවල මත්තට පැනපූය. එකෙණෙහිම අසූරියනක් පමණ ගැඹුරු ඇති අඟුරුවල පත්ලෙහි ඊ ඊ පිට අටගත්තාවූ සත්බුමු(තට්ටු හතකින් යුත්) මහපියුමෙක් උඩනැගී බෝධිසත්‍වයන්ගේ දෙපය පිළිගත්තේය. ඒ පියුමෙන් තඹක් පමණ රේණු ආකාශයට කරකැවි කැවී නැගී මහබෝසතාණන් වහන්සේගේ ඉස්මුදුනෙහි පටන් සකළ ශරීරය රන්සුන්නෙන්(රත්රන් කුඩුවලින්) නැවරුවාක් මෙන් කෙළේය. එකෙණෙහි මහබෝසතාණෝ පියුම් කෙමිය මත්තෙහි සිට නොයෙක් අග්‍රරසයෙන් යුක්ත වූ භෝජනය පසේබුදුන් වහන්සේගේ පාත්‍රයට පිළිගැන්වූය. පසේබුදුන් වහන්සේ ආහාරය පිළිගෙන අනුමෙවෙනි ධර්‍මදේශනා කොට පාත්‍රය ආකාශයට හැර මහ ජනයා බලබලා සිටියදීම ආකාශයට පැනනැගී පස්වණක් වලා(පස්පාටකින් යුත් වළාකුල්) මඩිමින් හිමාලය වනයට වැඩිසේක. වසවර්තීමාරයාත් පැරදා දොම්නසට පැමිණ තමන් වහන්නාවූ ස්ථානයටම ගියේය. බෝධිසත්‍වයෝ පියුම් කෙමිය මත්තෙහි සිට මහජනයාට දන්දීම හා සිල්රක්‍ෂා කිරීමෙහි ගුණවර්‍ණනා කිරීමෙන් ධර්‍මදේශනා කොට මහජනයා විසින් පිරිවරණ ලදුව තමන්ගේ ගෙටම වැද දිවි පමණින් දානාදී වූ පින්කම් කොට කම් වූ පරිද්දෙන් මිය පරලොව ගියේය.

ශාස්තෘ වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ "සිටාණෙනි, යම් බඳුවූ තෙපි ප්‍රථමමාර්‍ග (සෝවාන් මාර්‍ගය) ලැබ දෙව්දුව විසින් දැන් සොලවාලන්ට අසමර්ථවූවාහුය යන යමෙක් ඇත්නම් ඒ තෙමේ ආශ්චර්‍ය්‍ය නොවන්නේය. පෙර නුවණැතන් විසින් කළ දෙයම ආශ්චර්‍ය්‍ය වන්නේය"යි මේ ධර්‍මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා පූර්‍වාපර සන්ධි ගළපා මේ 'ඛදිරඞ්ගාර ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

"එසමයෙහි පසේබුදුහු එහිම පරිනිර්‍වාණ කළෝය. වසවර්තිමාරයා පරදවා පියුම් කෙමිය මත්තහි සිට පසේබුදුන්ට බත්තලිය පිළිගැන්වූ බරණැස්නුවර සිටාණෝ නම් සම්‍යක් සම්බුදුරජ වූ මම්ම වේදැ"යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

041. ලොසක ජාතකය

තවද එක් සමයෙක්හි මොහොඳුරට ශරත් සූර්‍ය්‍යයා(මෝහය නැමැති අඳුර දුරු කිරීමට සරත් කාලයෙහි පැයූ හිරු) වැනි වූ සර්‍වඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩ වසනසේක් ලොසකතිස්ස ස්ථවිර නම් තෙරකෙනකුන් වහන්සේ අරභයා මේ ජතකය වදාළසේක.

මේ ලොසකතිස්ස ස්ථවිරයන් වහන්සේ නම් කවරේද? යත්, කොසොල්රට එක් තමාගේ කුලය නැසුවා වූ කෙවුල්(ධීවර) පුත්‍රයෙක, සිවුපසය නොලැබෙන භික්ෂු කෙනෙක. උන්වහන්සේ වනාහී උන්තැනින් චුතව කොසොල්රට එක් කුල දහසක් දෙන වසන්නාවූ කෙවුල් ගමෙක්හි එක් කෙවුල් ස්ත්‍රියකුගේ කුස පිළිසිඳ ගත්තේය. උන් වහන්සේ පිළිසිඳ ගත් දිනයෙහි ඒ කුල දහසක් ගෙවල්වල ඇත්තෝ දැල් ගත ඇත් ඇතිව ගංගාවේහිද තඩාගයෙහිද මත්ස්‍යයන් සොයන්නාහු, එක් කුඩා මත්ස්‍යයකුදු නොලද්දාහුය. එතැන් පටන් ඒ කෙවුලෝ පිරිහෙන්නාහුය. ඔහු මව්කුස උපන් කල්හිම ඔවුන්ගේ ගම සත්වරක් ගින්නෙන් දා ගියේය. සත්වරක් රජ්ජුහු විසින් දඩ ගන්නා ලද්දේය. මෙසේ අනුක්‍රමයෙන් දුක්ඛිත වූ ඔහු මෙසේ සිතුවාහුය.

"පූර්‍වයෙහි අපට මෙබඳු වූ පිරිහීමෙක් නැත්තේය. දැන් වනාහී පිරිහෙම්හ. අපගේ අතරෙහි එක් කාලකන්නියෙක් විය යුතුය. දෙකොට්ඨාසයක් වම්හ"යි (දෙපිරිසක් වෙමුයි) කියා පන්සියය පන්සියය බැගින් එක්වූවාහුය. එයින් යම් කොටසෙක්හි ඔහුගේ මවුපියෝද, එක් කොටසක

පිරිහෙන්නේය. අනික් කොටස වැඩෙන්නේය. ඒ කොටසද දෙකොටසක්ව බෙදී ඒ කොටසද දෙකොටසක්ව බෙදී මෙසේ යම්තාක් ඒ කුලය එක්වූයේද(ඒ ගෙය පමණක් තනිවීද) ඒතාක් විභාගකොට ඔහුන්ගේ කාලකන්නි බව දැන තලා නිකුත් කළාහුය(පළවා හැරිය).

ඉක්බිත්තෙන් ඔහුගේ මෑණියෝ දුකින් ජීවත්වන්නී ගර්ගය මුහුකළ(ගැබ මෝරා) කල්හි එක්කුනෙක්හි වැදූවාය. ඒ පශ්චිම භවික සත්‍වයා(නිවන් දක්නා ජාතියෙහි උපන් පුද්ගලයා) නසන්නට නොහැකිය. කළය ඇතුලත තිබෙන ප්‍රදීපයක් මෙන් හෘදයෙහි අර්හත් ඵලයට උපනිශ්‍රය(හේතු සම්පත්) දිලිහෙන්නේය. ඒ ස්ත්‍රිය ඒ ළදරුවා රක්‍ෂාකොට පියවර ඔසවා ඔබිමොබ හැසිරෙන කල්හි ඒ ළදරුවාට එක් කබලක්(බඳුනක්) අතට දී "පුත්‍රය, මේ ගෙට වදුව"යි(කෑම සොයා ගැනීමට මේ ගෙට යවයි) කියා පලා ගියාය.

ඒ ළදරු එතැන් පටන් හුදකලාව ඒ ඒ තන්හි භික්‍ෂා(කෑම) සොයා එක් තැනෙක්හි සයනය කරන්නේය, නොම නහන්නේය, ශරීරය නොසරසන්නේය, පාංශු පිශාචයකු(මළ ප්‍රේතයෙකු) මෙන් දුකින් ජීවත් වන්නේය. එතෙම අනුක්‍රමයෙන් සත්ඇවිරිදිව එක් ගෙදොරකඩෙක්හි බඳුන් දෝනා ජලය දැමූ තැන්හි කපුටුවෙකු මෙන් එකි එකී හුල අවුලමින් අනුභව කරන්නේය.

ඉක්බිත්තෙන් දම්සෙනවි සැරියුත් මහතෙරුන් වහන්සේ සැවැත්නුවර පිඬු පිණිස හැසිරෙනසේක් ඔහු දැක "මේ සත්‍වතෙම ඉතා බැගෑපත් වන්නේය. කවර ගමෙක්හි වසන්නේ දෝ හෝ"යි කියා ඔහු කෙරෙහි මෛත්‍රී සිත වඩා "කොල වරව්"යි වදාළසේක. ඒ ළදරුතෙම ගොස් තෙරුන්වහන්සේට වැඳ සිටියේය. ඉක්බිත්තෙන් ඔහුට තෙරුන් වහන්සේ "කවර ගමෙක්හි වසන්නෙහිද, තමාගේ මව්පිය දෙදෙන කොයිදැ?"යි විචාළසේක. "ස්වාමීන් වහන්ස, මම කිසි පිහිටක් නැත්තෙමි, මාගේ මව්පිය දෙදෙන මා නිසා ක්ලාන්ත වූමහයි(හිරිහැරයට පත්වූහයි) කියා මා හැර ගියාහුය". වැලිදු වනාහි "පැවිදි වන්නෙහිදැ"යි විචාළසේක. "ස්වාමීන් වහන්ස, මම වනාහි පැවිදි වන්නෙමි. මා වැනි බැගෑපත්හු කවරෙක් පැවිදි කරවන්නේදැ?"යි කීය. "මම පැවිදි කරවන්නෙමි" වදාළසේක. "යහපත පැවිදි කළ මැනව"යි කීය. තෙරුන්වහන්සේ ඕහට ඛාද්‍යභෝද්‍යාදිය(කෑ යුතු,රස විඳිය යුතු දෑ ආදිය) දී ඔහු ගෙනගොස් ස්වහත්යෙන්ම(සියතින්ම) නහවා පැවිදි කරවා විසිවස් පිරුණු කල්හි උපසම්පදා කරවූසේක. එතෙම මහළු වයසට පැමිණි කල්හි 'ලොසකතිස්ස' ස්ථවිරයයි කියා ප්‍රසිද්ධ වූයේය. නුවණැත්තේය. ස්වල්ප ලාභ ඇත්තේය.

උන්වහන්සේ විසින් වනාහී අසදෘශ දානයෙහි දු(කොසොල් රජු විසින් දෙනලද අසාමාන දානයෙහිදීද) කුක්‍ෂිය(කුස) පුරා ආහාර නොලත්විරුසේක. ජීවිතය යැපෙන පමණක්ම ලබනසේක. උන්වහන්සේගේ පාත්‍රයෙහි වනාහි එක් වරකම කැඳ කෙණෙස්සක්(හැන්දක්) පිළිගැන්වූ කල්හි පාත්‍රය මුවවිට(කට) දක්වා පිරුණාක් මෙන් පෙනෙන්නේය. ඉක්බිත්තෙන් මනුෂයෝ "මුන්වහන්සේගේ පාත්‍රය පිරුණේය"යි සිතා යටිදිසාවෙහි(උන්වහන්සේට අනතුරුව සිටි භික්‍ෂූන්) පාත්‍රවලට කැඳ පිළිගන්වති. ඔහුගේ පාත්‍රයට කැඳ පිළිගන්වන කල්හි මනුෂ්‍යයන්ගේ භාජනවල කැඳ අන්ත්‍රස්ධාන වෙයි (අතුරුදහන් වෙයි) කියාද කියත්, ඛාද්‍යභෝජ්‍යායෙහි දු මෙම ක්‍රමයයි. ඒ ලෝසකතිස්ස ස්ථවිරයන් වහන්සේ එයින් මෑතභාගයෙහි විදර්ශනා වඩා අග්‍ර වූ අර්හත්ඵලයෙහි පිහිටිසේක්ද ස්වල්පලාභී(මඳ ලැබීම් ඇත්තෙක්ම) වූසේක.

ඉක්බිත්තෙන් අනුක්‍රමයෙන් ආයුසංස්කාරය(ආයු කාලය) පිරිහිණු කල්හි උන්වහන්සේගේ පිරිනිවන් පානා දිනය පැමිණියේය. දම්සෙනවි සැරියුත් මහතෙරුන් වහන්සේ ආවර්ජනා කොට(සිහිකර බලා) වදාරණසේක් උන්වහන්සේ පිරිනිවන් පානා බැව් දැන "ලොසකතිස්ස ස්ථවිරයන් වහන්සේ අද පිරිනිවන් පානාසේක. අද මා විසින් මෝහට යැපෙන පමණක්(කුසට සෑහෙන තරම්) ආහාර දෙන්නට වටනේය"යි සිතා ඔහු කැඳවාගෙන සැවැත් නුවරට පිඬු පිණිස වන්සේක. සැරියුත් මහතෙරුන් වහන්සේ ඒ මහණ නිසා පළමු බොහෝ මනුෂ්‍යයන් ඇති සැවැත් නුවරින් අත දිගුකොට වැඳිම් පමණක්ද නොලත්සේක. ඉක්බිත්තෙන් තෙරුන් වහන්සේ "ඇවැත්නි, යව ආසන ශාලාවෙහි හිඳුව"යි කියා ඔහු යවා "මේ ආහාර ලොසකතිස්ස ස්ථවිරයන් හට දෙව්"යි කියා ලත් ආහාර යවූසේක. ඒ ආහාර ගෙන ගියාහු ලොසකතිස්ස ස්ථවිරයන් සිහිනොකොට තෙමේ ම අනුභව කළාහුය. ඉක්බිත්තෙන් තෙරුන් වහන්සේ නැගී සිට විහාරයට

වඩනා කල්හි ලොසකතිස්ස ස්ථවිරයන් වහන්සේ ගොස් ස්ථවිරයන් වහනසේට නමස්කාර කළසේක. ස්ථවිරයන් වහන්සේ ආපසු බලා සිටිසේක් ම “ඇවැත්නි, තොප විසින් ආහාර ලද්දේදැ”යි විචාළසේක. “ස්වාමීන් වහන්ස, මම නොලබමි”යි කීසේක. තෙරුන් වහන්සේ සංවේගයට පැමිණ කල්වේලා බැලූසේක. “කල් ඉක්මුනේය”යි දැන තෙරුන්වහන්සේ “මෙහි එව ඇවැත්නි, මෙතැන්හිම හිඳුව”යි කියා ලොසකතිස්ස ස්ථවිරයන් ආසන ශාලාවේ හිඳුවා කොසොල් රජහුගේ මාලිගාවට වැඩිසේක. රජ්පුරුවෝ තෙරුන් වහන්සේගේ පාත්‍රය ගෙන්වා “ආහාරය පිළිගන්වන්ට විකාලය”යි (නුසුදුසු වේලාව යයි) සිතා පාත්‍රය පුරා චතුමධුර පිළිගැන්වූසේක. තෙරුන්වහන්සේ ඒ චතුමධුර ගෙනගොස් “ඇවැත්නි, එව”යි කියා ඕහට “මේ චතුමධුර වළඳව”යි කියා පාත්‍රය ගෙනම වැඩසිටිසේක. හෙතෙම තෙරුන් වහන්සේ කෙරෙහි ගෞරවයෙන් ලජ්ජාවෙන් නොවළඳනසේක.

ඉක්බිත්තෙන් තෙරුන්වහන්සේ ඕහට “ඇවැත්නි එව, මම පාත්‍රය ගෙනම සිටිනෙමි, තොපි හිඳ වළඳව, ඉදින් මේ පාත්‍රය අතින් මුක්ත කෙළේ නම් කිසිවකුත් නොවන්නේය”යි වදාළසේක. ඉක්බිත්තෙන් ආයුෂ්මත් වූ ලොසකතිස්ස ස්ථවිරයන් වහන්සේ අග්‍රශ්වර වූ(ප්‍රධානතම වූ) දම්සෙනවි සැරියුත් මහතෙරුන් වහන්සේ පාත්‍රය ගෙන සිටියදී ම චතුමධුර වැළඳූසේක. ඒ චතුමධුර තෙරුන්වහන්සේගේ ආර්ය ඍද්ධි බලයෙන් ක්‍ෂය බවට(නිමාවට) නොගියේය. එකල්හි ලොසකතිස්ස ස්ථවිරයන් වහන්සේ කැමති පමණක් බඩපුරා වැළඳූසේක. එදිනයෙහි අනුපාදිශෙෂ නිර්වාණ ධාතුවෙන්(කෙලෙස් හා පංචස්කන්ධය යන දෙකම අවසන් කරමින්) පිරිනිවන් පෑසේක. සර්වඥයන් වහන්සේ සමීපයෙහි සිට ශරීරය ආදාහණ කරවූසේක. ධාතූන් වහන්සේ ගෙන චෛත්‍යයක් කළාහුය. එකල්හි භික්ෂූහු දම්සභාවෙහි රැස්ව හිඳ “ඇවැත්නි, ලොසකතිස්ස ස්ථවිරයන් වහන්සේ පින් නැත්තේය, අල්පලාභිය, මෙබඳු පින් නැත්තාවූ අල්පලාභීහු විසින් කෙසේ ආර්ය ධර්මය ලත් සේක්දැ”යි කියමින් හුන්නාහුය. සර්වඥයන් වහන්සේ දම්සභාවට වැඩ වදාරා “මහණෙනි, දැන් මේ දම්සභාවෙහි මා එන්නට පෙර කවර නම් කථාවකින් යුක්තව උනුදැ”යි විචාරා වදාළ කල්හි “ස්වාමීන් වහන්ස, මෙනම් කථාවකිනැ”යි දැන්වූවාහුය. සර්වඥයන් වහන්සේ වදාරණසේක් “මහණෙනි, මේ මහණ තෙම තමහට ලාභ නොලබන බවද, ආර්ය ධර්මය ලබන බවද තෙමේම කෙළේය(තමාම කරගතේත්ය). මේ මහණ වනාහි පෙර අන්‍යයනට ලාභාන්තරාය කොට (ලැබෙන ලාභයට බාධාකොට) ස්වල්පලාභී වූයේය. අනිත්‍ය, දුඃඛය, අනාත්ම යයි කියා විදර්ශනාවට සුදුසු භාවනාවගේ ඵලයෙන් ආර්ය ධර්මලාභී වූයේය”යි වදාරා ඉකුත්වත් කථාව ගෙනහැර දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස කාශ්‍යප සර්වඥයන් වහන්සේගේ කාලයෙහි එක්තරා භික්ෂු කෙනෙකුන් වහන්සේ එක් කෙළෙඹි පුත්‍රයෙකු නිසා ගමෙක්හි වූ සෙනස්නෙක්හි වසනසේක. පියවි ස්වභාවශීලයෙන්(ස්වාභාවික සිල්වත් ගතියෙන්) යුක්තව විදර්ශනාවෙහි යෙදී වසනසේක.

ඉක්බිත්තෙන් එක් ක්ෂීණාශ්‍රව තෙර කෙනෙකුන් වහන්සේ හැම වත් නොහැර වසනසේක්, අනුක්‍රමයෙන් ඒ භික්ෂූන් වහන්සේට උපස්ථාන කරන්නා වූ කෙළෙඹි පුත්‍රයාගේ වසන ගමට පැමිණිසේක. කෙළෙඹි පුත්‍රතෙම තෙරුන් වහන්සේගේ ඊර්යාපථයෙහි ම(ඉරියව්වලින්ම) ප්‍රසන්නව පාත්‍රය ගෙන ගෙට වැඩම කරවා සකස්කොට වළඳවා මඳක් ධර්ම කථාව අසා තෙරුන් වහන්සේට වැඳ “ස්වාමීන් වහන්ස, අපගේ සමීප විහාරයටම වැඩිය මැනව, අපි සවස් වේලෙහි අවුත් දකුම්හ”යි කීයේය. තෙරුන් වහන්සේ විහාරයට ගොස් නේවාසික තෙරුන්වහන්සේට වැඳ ආපුච්ඡා කොට(සුව දුක් කථාකොට) එකත් පසෙක්හි හුන්සේක. නේවාසික තෙරුන්වහන්සේ උන්වහන්සේ හා සමඟ පිළිසඳර කථාකොට “ඇවැත්නි, නුඹවහන්සේ විසින් භික්ෂාහාරය(ආහාරමය දානය) ලබන ලදදැ?”යි විචාළසේක. “එසේය ලදිමි”යි වදාළසේක. “කොතනින් ලත්සේක්දැ?”යි විචාළසේක. “නුඹ වහන්සේගේ ආසන්න ගම කෙළෙඹි පුත්‍රයාගේ ගෙයිනැ”යි කීසේක. මෙසේ ද කියා තමහට සෙනස්නක් විචාරා පටිජග්ගනය(සකස්) කොට පා සිවුරු තැන්පත්කොට තබා ධ්‍යාන සැපයෙන් ඵල සැපයෙන් කල්යවමින් වැඩහුන්සේක.

ඒ කෙළෙඹි පුත්‍රයාද සවස් වේලෙහි සුවඳමල් හා පහන් තෙල්ද ගෙන්වා ගෙන විහාරයට ගොස් නේවාසික තෙරුන්වහන්සේට වැඳ “ස්වාමීන් වහන්ස, එක් ආගන්තුක තෙරකෙනෙකුන්

වහන්සේ ඇත. වැඩිසේක් දෝ හෝ”යි විචාළේය. “එසේය වැඩිසේක”. “දැන් කොතැන්හිදැ?”යි කීයේය. “අසවල් සෙනස්නෙහිය”. කෙළෙඹි පුත්‍රතෙම උන් වහන්සේගේ සමීපයට ගොස් වැඳ එකත් පසෙක්හි හුන්නේ ධර්‍ම කථාව අසා ශීතල වේලෙහි චෛත්‍යයටද, බෝධීන් වහන්සේටද සුවඳමල් පුදා පහන් අවුළුවා දෙදෙනා වහන්සේට ආරාධනාකොට ගියේය. නේවාසික තෙරුන් වහන්සේ වනාහි “මේ කෙළෙඹි පුත්‍රතෙම බිදින්නේය(ස්වභාවය වෙනස්කොට ඇත). ඉදින් මේ භික්ෂූන් වහන්සේ මේ විහාරයෙහි වසනසේක් වීනම් මා මේතෙම කිසිවකටත් නොගන්නේය”යි(නොසලකනු ඇතැයි) කියා තෙරුන්වහන්සේ කෙරෙහි අසන්තෝෂ බවට පැමිණ “මේ විහාරයෙහි මුන්වහන්සේ නොවසන ආකාර මා විසින් කරන්ට වටනේය”යි සිතූසේක. ක්ෂීණාශ්‍රව තෙරුන් වහන්සේ ඒ භික්ෂූහුගේ අභිප්‍රාය දැන “මේ ස්ථවිරයතෙම මාගේ කුලයෙහි හෝ ගණයා කෙරෙහි(දායක ගෙවල් සමග හෝ පිරිස සමග හෝ) හෝ නොඇළුනු බව නොදන්නේය”යි සිතා තමා වසන තැනට ගොස් ධ්‍යාන සැපයෙන් ඵල සැපයෙන් කල්යැවූසේක.

නේවාසික තෙරුන්වහන්සේද දෙවැනි දිනයෙහි නියපිටින් ගෙඩිය ගසා (ඝණ්ඨාවට තට්ටු කොට) නිය පිටින් දොරට ආකොටනය කොට(තට්ටු කොට) කෙළෙඹි පුත්‍රයාගේ ගෙට ගියසේක. කෙළෙඹි පුත්‍රතෙම උන්වහන්සේගේ පාත්‍රය ගෙන පනවන ලද ආසනයෙහි වැඩ හිඳිනට සලස්වා “ස්වාමීන් වහන්ස, ආගන්තුක ස්ථවිරයන් වහන්සේ කොතැන්හිදැ?”යි විචාළේය. “මම තොපගේ කුළුපග ස්ථවිරයන්ගේ ප්‍රවෘත්තිය නොදන්නෙමි, ගෙඩිය ගැසුයෙමි, දොරට ආකොටනය කරණුයෙම් පුබුදුවා ගන්නට නොහැකි වූයෙමි. ඊයේ දවස තොපගේ ගෙයදී ප්‍රණීත භෝජන වළඳා දිරවා ගන්නට නොහැකි වූයේ දැන් නිද්‍රාවට පැමිණියේ වන්නේය. තොපි පහදින්නාහු මෙබඳු තැන්හිම පහදනාහුය”යි කීසේක.

ක්ෂීණාශ්‍රව තෙරුන් වහන්සේ පිබිද තමාට භික්ෂාචාර වේලාව සලකා ශරීරය ප්‍රතිජග්ගනය කොට(මල මුත්‍රාදිය කොට නිමවා) පාත්‍රා සිවුරු ගෙන අහසට පැනනැගී අන් තැනකට වැඩිසේක. ඒ කෙළෙඹි පුත්‍රතෙම නේවාසික තෙරුන්වහන්සේට ගිතෙල් මී සකීරායෙන් අභිසංස්කෘත පායාසය(ගිතෙල් මීපැණි සකරු මිශ්‍රකොට පිළියෙල කළ කිරිබත) වළඳවා පාත්‍රය සුවඳ සුනුයෙන් උලා නැවත පුරවා “ස්වාමීන් වහන්ස, ඒ ආගන්තුක ස්ථවිරයන් වහන්සේ මාර්‍ගකලාන්ත වූසේක් වන, උන්වහන්සේට මේ ආහාරය ගෙනයව”යි කියා පිළිගැන්වූයේය. නේවාසික ස්ථවිරයන් වහන්සේ ප්‍රතික්ෂේප නොකොටම ගෙනයනසේක් “ඉදින් ඒ භික්ෂූන් වහන්සේ මේ ක්ෂීරපායාසය වැළඳුසේක් වීනම් ග්‍රීවය ගෙන නිකුත් කළේ නමුදු(බෙල්ලෙන් අල්ලා එළියට දැමූවත්) නොයනසේක. ඉදින් වනාහි මම මේ ක්ෂීරපායාසය මනුෂ්‍යයයන් හට දුන්නේ නම් මාගේ ක්‍රියාව ප්‍රකාශ(ප්‍රසිද්ධ) වන්නේය. ඉදින් දියෙහි දැමීම් නම් දියපිට ගිතෙල් පෙනෙන්නේය. ඉදින් භූමියෙහි දැමුයේ වීනම් කපුටුවන්ගේ රැස්වීමෙන් පෙනෙන්නේය. මේ ක්ෂීරපායාසය කොතැන්හි දමම් දෝ හෝ”යි පරීක්ෂා කරනුයේ මැල(කුඹුරක ඉපනැලි) පුලුස්සන්නාවූ එක් කෙතක් දැක අඟුරු දෙබේකොට(දෙබෑ කර) එහි බහා මත්තෙහි අඟුරෙන් වසා විහාරයට ගියසේක් විහාරයෙහි ඒ භික්ෂූන් වහන්සේ නොදැක සිතනසේක් ඒකාන්තයෙන් ඒ භික්ෂූන් වහන්සේ ක්ෂීණාශ්‍රව කෙනෙක, මා අභිප්‍රාය දැන අන්තැනකට වැඩිසේක් වන, මා විසින් බඩ හේතුකොට ඉතා නුසුදුස්සක් කරන ලදැ”යි සිතූසේක. ඒ ක්ෂණයෙහිම ඒ භික්ෂූන් වහන්සේට මහත් දොම්නසක් පහළ වූයේය. එතැන් පටන් කොටම මනුෂ්‍යප්‍රේතව නොබෝ කලකින්ම කාලක්‍රියාකොට නරකයෙහි උපන්නේය.

ඒතෙම බොහෝ වර්ෂ සතසහශ්‍රයක්(අවුරුදු ලක්ෂ ගණනක්) නරකයෙහි පැසීගියේය. නිරයෙහි පැසී අවශිෂ්ට(ඉතිරි) කර්මයෙන් පිළිවෙලින් පන්සියයක් ජාතියෙහි යක්ෂව ඉපද එක දවසකුදු බඩපුරා ආහාරයක් නොලද්දේය. එක් දවසක් වනාහී ගබමල බඩපුරා ලද්දේය. නැවත පන්සියයක් ජාතියෙහි සුනඛව උපන්නේය. එකල්හිද එක දවසක් උද්ගාරය(වමනය) කරනලද ආහාරයක් බඩපුරා ලද්දේය. සෙසු කල්හි ඔහු විසින් බඩපුරා ආහාරයක් නම් නොලත් විරීය. සුනඛ ජන්මයෙන් චුතව වනාහී කසීරට එක් ගමෙක දුක්පත් කුලයෙක්හි උපන්නේය. ඔහුගේ උත්පත්තියෙහි පටන් ඒ කුලය අතිශයින් දුක්පත් වූයේය. නාභියෙන් මත්තට දියකැඳ පමණකුදු නොලද්දේය. ඕහට වනාහි ‘මිත්තවින්දකය’යි කියා නමෙක් වූයේය. ඔහුගේ මවුපිය දෙදෙන ක්ෂුධා දුක්ඛය (බඩසාදුක) ඉවසන්නට නොහැකිව “කාලකන්නිය යව”යි තලා ඔහු නිකුත්

කළාහුය(එළවා දැම්මාහුය). මිත්තවින්දක තම පිටිවහලක් නැතිව හැසිරෙනුයේ බරණැස් නුවරට ගියේය.

එසමයෙහි බෝධිසත්ත්වයාණන් වහන්සේ බරණැස් නුවර දිසාපාමොක් ආචාරීව පන්සියයක් මානවකයන්ට ශිල්ප උගන්වන සේක. එකල්හි බරණැස් නුවර වාසීහු දුක්ඛිතයන්ට වැටුප් දී ශිල්ප හික්මවන්නාහුය. මේ මිත්තවින්දකද බෝධිසත්ත්වයාණන් වහන්සේ සමීපයෙහි කුශලව ශිල්පය පුරුදු කරන්නේය (ශාස්ත්‍ර ගෙවීමට බැරිව පිනට උගන්නේය). හෙතෙම පුරුෂ අවවාද(වැඩිහිටි අවවාද) නොගන්නේය. ඔවුනොවුන්ට ප්‍රහාර දෙමින් හැසිරෙන්නේය. බෝධිසත්ත්වයාණන් වහන්සේ විසින් අවවාද දෙනු ලබන්නේද අවවාද නොගන්නේය. ඔහු නිසා උන්වහන්සේට අය මඳ වූයේය. ඉක්බිත්තෙන් මිත්තවින්දක තෙම මානවකයන් හා සමග දබරකොට අවවාද නොගනිමින් එතැනින් ගොස් ඒ ඒ තැන්හි ඇවිදින්නේ එක් පසල්(පිටිසර) ගමකට ගොස් බැලමෙහෙකොට ජීවත් වන්නේය. හෙතෙම එතැන්හි එක් දිළිඳු ස්ත්‍රියක හා සමඟ තෘෂ්ණාසන්ථවය(කාම සේවනය) කළේය. ඒ ස්ත්‍රී ඔහු නිසා ළදරුවන් දෙදෙනෙකු වැදූවාය. ගම්වැස්සෝ “අපට කටයුතු නොකටයුතු නොකියව”යි කියා මිත්තවින්දකයා හට බලය දී(බලයෙන්) ඔහු ගන්දොර කිළියක(කුටියක) විසීම කරවූවාය. ඒ මිත්තවින්දකයා නිසා ඒ පසල් ගම්වැසියෝ සත්වරක් රජ හට දඩ දුන්නාහුය. සත්වරක් ඔහුන්ගේ ගෙවල් දහන වූවාහුය. සත්වරක් තඩාගයෙහි (ජලාශයෙහි) දිය සිඳුනේය. ඔහු සිතන්නාහු “අපට පළමු මේ මිත්තවින්දකයා නොආ කල්හි මෙබන්දක් නැත්තේය. දැන් වනාහි මොහු ආ කල් තැන් පටන් පිරිහෙම්හ”යි කියා ඔහු තලා නිකුත් කළාහුය. හෙතෙම තමාගේ ළදරුවන් ගෙන අන් තැනකට යනුයේ අමනුෂ්‍යයන් පරිගෘහිත(අරක්ගත්) එක් අරණ්‍යයකට (වනයකට) පැමිණියේය. එතැන්හි අමනුෂ්‍යයන් ඔහුගේ දරුවන්ද භාර්‍යාවද මරා මාංස අනුභව කළාහුය. මිත්තවින්දකයා එතැනින් දිවගොස් ඒ ඒ තැන්හි හැසිරෙමින් ගම්භීර නම් එක් පටුන් ගමකට නැව් හරණ(නැව් දියත් කරන) දිනයෙහිම පැමිණියේ කම්කරුවෙක් ව නැවට නැගුනේය. ඔහු නැගුණු නැව මුහුදු පිටින් සත් දවස් ගොස් සත්වෙනි දිනයෙහි සමුද්‍ර මධ්‍යයෙහි ඇණ තිබුවාක් මෙන් සිටියේය. ඔහු පවිටු කුසපත් ලුවාහුය(පව්කාරයා සෙවීමේ කුසපත් ඇද්දාහුය). සත්වරක් ම මිත්තවින්දකයා හට පැමිණියේය. නැවෙහි මනුෂ්‍යයෝ ඕහට එක් උණ දඬු කලබක්(උණ දඬුමිටියක්) දී හස්තය අල්වාගෙන සමුද්‍රයෙහි බැහවූවාහුය(දැම්මාහුය). ඔහු දැමූ පමණකින්ම නැව ගියේය.

මිත්තවින්දකතෙම හුණ කලප්හි හෙව සමුද්‍ර පිටින් යන්නේ කාශ්‍යප සර්වඥයන් වහන්සේගේ කාලයෙහි මහණව රක්ෂාකළ ශිලඵලයෙන්(සීලයේ ආනිසංශයෙන්) මුහුදු පිට එක් ස්ඵටික(පළිඟු) විමානයක්හි දිව්‍ය ස්ත්‍රීන් සතර දෙනෙකු ලැබ ඔහුන්ගේ සමීපයෙහි දිවසැප විඳිමින් සත් දවසක් වාසය කළේය. ඒ විමාන ප්‍රේතයෝ වනාහි සත් දවසක් සැප අනුභව කෙරෙති. සත් දවසක් දුක් අනුභව කරන්නට යන්නාහුය. “යම්තාක් කලකින් අපි එමුද ඒ තාක් කල් මෙතැන්හි වසව”යි කියා ගියාහුය. මිත්තවින්දකයා ඔහුන් ගිය කල්හි හුණ කලප්හි හිඳ මත්තෙහි යනුයේ රිදී විමනෙක්හි දිව්‍ය ස්ත්‍රීන් අට දෙනෙකු ලද්දේය. එයින් මත්තෙහිලූ යනුයේ මැණික්මය විමනෙක්හි දිව්‍ය ස්ත්‍රීන් සොලොස් දෙන ද ස්වර්ණමය විමනෙක්හි දිව්‍ය ස්ත්‍රීන් දෙතිස් දෙනෙකු ලද්දේය. ඔවුන්ගේද වචන නොකොට(නොඅසා) මත්තෙහි යන්නුයේ තුරු දිවයිනක(දූපතක් අතරේ) එක් යක්ෂ පුරයක් දුටුයේය. එහි එක් යක්ෂණියක් එළු රූපයෙන් හැසිරෙන්නීය. මිත්තවින්දකයා ඈ යක්ෂණී බව නොදන්නේ, “එළු මස් අනුභව කෙරෙමි”යි සිතා ඈගේ පය අල්වා ගත්තේය. ඕ තොමෝ යක්ෂානුභාවයෙන් ඔහු ඔසවා දැමුවාහුය. මිත්තවින්දක තෙම යක්ෂණී විසින් දමන ලද්දේ මුහුදු පිටින් ගොස් බරණැස් නුවර පවුරපිට එක් කටුලැහැබක් මත්තේහි වැටි පෙරලෙමින් භූමියේ පිහිටියේය.

එසමයෙහි වනාහී ඒ පවුර පිට රජහුගේ එළුවන් තණ කා ඇවිදින්නවුන් සොරු ගෙන යන්නාහුය. එළුගොව්වෝත් “සොරු ගනුම්හ”යි කියා එකත්පසව සැඟවී සිටියාහුය. මිත්තවින්දකයා පෙරලී භූමියේහි සිටියේ ඒ එළු දෙනුන් දැක “මම සමුද්‍රයෙහි එක් දිවයිනක එළු දෙනක පය අල්වාගෙන ඈ විසින් දමන ලද්දෙම් මෙතැන්හි වැටුනෙම් ඉදින් වනාහි දැන් එක් එළු දෙනකගේ පය අල්වා ගතිම් නම් ඒ එළුදෙන මා මතු සමුද්‍ර මත්තෙහි විමාන දිව්‍ය ස්ත්‍රීන්ගේ සමීපයෙහි දමන්නේය”යි සිතුයේය. හෙතම මෙසේ වූ නුවණින් මෙනෙහිකොට එළුදෙනගේ පය

අල්වා ගත්තේය. ඒ එළුදෙන ගත් පමණකින් ඇඩුවාය. එළුගොව්වෝ ඔබිනොබින් අවුත් ඔහු ගෙන "මෙපමණ කලක් රජහුගේ එළුවන් අනුභව කළා වූ මෙතෙම සොරෙකැ"යි කියා ඔහු බැඳ ඇන රජුගේ සමීපයට ගෙන යන්නාහුය. එකිනෙහි බෝධිසත්ත්වයාණන් වහන්සේ පන්සියයක් මානවකයන් පිරිවරාගෙන නුවරින් නික්ම නහන්නට වඩනාසේක. මිත්තවින්දතකයා දැක හැඳින ඒ මනුෂ්‍යයන්ට කියනසේක් "සගයෙනි, මේ තෙම අපගේ අතවැස්සෙකි, කවර හෙයකින් මොහු ගත්තාහුදැ?"යි කීසේක. "ස්වාමීන් වහන්ස, මේ එළුවන් සොරක එක් එළියකගේ පය අල්වා ගත්තේය. එහෙයින් ගන්නා ලද්දේය"යි කිවුය. "එසේ වීනම් මොහු අපට දාස කොට දෙව, අප නිසා ජීවත් වන්නේය"යි කීසේක. ඔහු "යහපත ස්වාමීන් වහන්සේය"යි කියා ඔහු හැර ගියාහුය. ඉක්බිත්තෙන් ඕහට බෝධිසත්ත්වයන් වහන්සේ "මිත්තවින්දකය, තෝ මෙතෙක් කල් කොතැන්හි විසීදැ?"යි විචාළසේක. එතෙම තමා විසින් කරනලද ක්‍රියා දැන්වූයේය. බෝධිසත්ත්වයන් වහන්සේ "වැඩ කැමැත්තවුන්ගේ වචනය නොකරන තැනැත්තේ මෙබඳු දුකට පැමිණෙන්නේය"යි වදාරා "වැඩ කැමැතිව හිත චින්තනයෙන් අනුකම්පා කරන්නාහුගේ අනුශාසනාව අවවාදය යමෙක් නොකෙරේද, එසේ වූ පුරුෂ තෙම එළුවන්ගේ පය අල්වාගෙන ශෝක කරන්නා වූ මිත්තවින්දකයා මෙන් නිරන්තරයෙන් මිරිකෙන්නේය(පීඩාවට පත්වන්නේය), ශෝක කෙරෙන්නේය"යි කියා බණ වදාළසේක. මෙසේ ඒ තෙරුන් වහන්සේ විසින් මෙපමණ කලක් මුළුල්ලෙහි ත්‍රිවිධ ආත්මයෙක්හි(අත්මභාව තුනක) කුක්ෂිය (කුස) පුරා ආහාර නොලත් විරීසේක. යක්ෂව උපන් කල්හි එක් දවසක් ගබ්මල ලද්දේය. සුනඛව උපන් කල එක් දවසක් උද්ගාරය කල ආහාරයක් ලද්දේය.

පිරිනිවන් පානා දිනයෙහි දම්සෙනවි සැරියුත් මහතෙරුන් වහන්සේගේ ආනුභාවයෙන් චතුමධුරය(ගිතෙල්, මී පැණි, වෙඬරු,උක්සකුරු යන මිහිරි ආහාර සතර) ලත්සේක.

මෙසේ අන්‍යයන්හට ලාභාන්තරාය කිරීම මහා දෝෂය"යි දත යුත්තේය. ඒ කාලයෙහි ඒ ආචාරීන් වහන්සේද මිත්තවින්දකයාද කම්වූ පරිද්දෙන් මියපරලොව ගියාහුය. සර්‍වඥයන් වහන්සේ "මහණෙනි, මෙසේ මේ මහණ තෙමේම ස්වල්පලාභී බවද තෙමේම ආර්‍ය්‍යධර්මය ලත් බවද කෙළේය"යි කියා මේ ධර්‍මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා වදාරා පූර්‍වාපර සන්ධි ගළපා මේ 'ලොසක ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

"එසමයෙහි මිත්තවින්දකයා නම් දැන් ලොසකතිස්ස ස්ථවිර වූසේක. දිසාපාමොක් ආචාරීව උපන්නෙම් තිලෝගුරු සම්‍යක් සම්බුදු රජවූ මම්ම වේදැ"යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

042. කපොත ජාතකය

තවද එක් සමයෙක්හි අද්වයවාදී(පරස්පර විරෝධී වචන දෙකක් නොකියන්නා වූ) තිලෝගුරු බුදුරජාණන් වහන්සේ දෙව්රම් වෙහෙර වැඩ වසනසේක්, එක්තරා ලොල්(ලෝභී) වූ භික්ෂූ කෙනෙකුන් වහන්සේ අරඹයා මේ ජාතකය වදාළසේක.උන් වහන්සේගේ ලොල් බව නම් නව වැනි නිපාතයෙහි 'කාකි' ජාතකයෙහි මතු පහළ වන්නේය.

එසමයෙහි භික්ෂූන් වහන්සේ "ස්වාමීනි, මේ මහණ ඉතා ලොල් මහණෙකැ"යි සර්‍වඥයන් වහන්සේට දැන් වූසේක. එකල සර්‍වඥයන් වහන්සේ "සැබෑද මහණ, තෝ ඉතා ලෝභීයෙහිදැ?"යි වදාළසේක. "එසේය ස්වාමීනි"යි කී කල්හි "මහණ, තෝ පෙරත් ලොභීයෙහිය, ලොභී බැවින් ජීවිතක්ෂයට පැමිණියෙහිය. පණ්ඩිතයෝද තා නිසා තමන් වසන තැනින් පිරිහුනෝ වේදැ"යි වදාරා ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන කල්හි අප මහබෝසතාණෝ පාරාපත යෝනියෙහි(පරෙවියෙක්ව) උපන්නාහුය. එකල බරණැස් නුවර වැස්සෝ කුසල් කැමැති බැවින් ඒ ඒ තැන පක්ෂීන්ගේ සැපසේ විසීම නිසා(සඳහා) තොපෙට්ටි(දහයියා දැමූ පෙට්ටි) එල්වා තබති. බරණැස් නුවර සිටාණන්ගේ අරක්කැමියා තමන්ගේ මුළුතැන්ගේ තොපෙට්ටියක් එල්වා තුබූයේය. බෝධිසත්ත්වයෝ එහි වාසය කෙරෙති.

එකල්හි ඒ මහබෝසතාණෝ උදෑසනම නික්ම ගොදුරු සොයා අනුභවකොට සවස් වේලෙහි අවුත් වාසය කරමින් දවස් යවතී.

ඉක්බිත්තෙන් එක් දවසක් එක් කපුටුවෙක් මුළුතැන්ගේ මත්තෙන් යන්නෙහි ඇඹුල් නියඹලා මත්ස්‍යමාංස දවා සුවඳ කැවූ ගන්ධය ආඝ්‍රාණයකොට එහි ලොබ උපදවා "කවරක්හු නිසා මේ මත්ස්‍යමාංස ලබන්දෝ හෝ"යි මුළුතැන්ගෙට නුදුරු තැනක හිඳ පරීක්ෂා කෙරෙන්නේ සවස බෝධිසත්ත්වයන් අවුත් මුළුතැන්ගෙට වඩනා දැක "මේ පරවියා නිසා මත්ස්‍යමාංස ලබමි"යි දෙවෙනි දවස් උදෑසනම අවුත් බෝධිසත්ත්වයන් පෙට්ටියෙන් නික්ම ගොදුරු පිණිස යන වේලෙහි පසුපස්සේ නික්මුනේය. එකල මහබෝසතාණෝ ඕහට "කවර කාරණයකින් අප හා සමග සබඳ තෝ ඇවිදිනෙහිදැ"යි කිවුය. "ස්වාමීනි, නුඹවහන්සේගේ ක්‍රියාවට මට ඉතා රිසියෙයි, එසේ හෙයින් මම මෙතැන් පටන් නුඹවහන්සේට උපස්ථාන කෙරෙමි"යි කිය. එබස් ඇසූ මහබෝසතාණෝ කියන්නේ "යහළු තොපි අන් ගොචාරයක් අනුභව කරව, අපි අන් ගෝචරයක් අනුභව කරම්හ(ඔබ එක්තරා වර්‍ගයක ආහාර ගන්නෙහිය, අප ඊට වඩා වෙනස් වර්‍ගයක ආහාර ගන්නෙමු), තොප විසින් අපට උපස්ථාන කරන්නට නොපිළිවන් වන්නේ වේදැ"යි කිවුය. "ස්වාමීනි, නුඹවහන්සේ ගොදුරු කන කල මමත් ගොදුරුකා නුඹවහන්සේ හා සමඟ යන්නෙමි වේදැ"යි කීය. "යහපත උදක්(විශේෂයෙන්) තොප විසින් අප්‍රමාද විය යුතුය"යි මෙසේ මහබෝසතාණෝ කපුටුවාට අවවාදකොට ගොදුරු කන්නාහු තණ බිජු අනුභව කෙරෙති. බෝධිසත්ත්වයන් ගොදුරු අනුභව කරන වේලෙහි කපුටුවා ගොස් ගොම පිඬක් පෙරළා පණුවන් අවුලා කා බඩ පුරාගෙන බෝධිසත්ත්වයන් සමීපයට අවුත් "ස්වාමීනි, නුඹවහන්සේ ඉතා බොහෝ වේලක්(වේලාවක්) ගොදුරු අනුභව කරනසේක. බොහෝකොට කෑම යහපත් නොවන්නේ වේදැ"යි කියා බෝධිසත්ත්වයන් හා සමග ඇවිද ගොදුරු අනුභවකොට සවස් වේලේ අවුත් මුළුතැන්ගෙයි වෙසෙයි.

ඉත්බිත්තෙන් එක් දවසක් සිටාණන්ට බොහෝ මත්ස්‍යමාංස ගෙනාවාහුය. අරක්කැමියා ඒ මත්ස්‍යමාංස ඇරගෙන මුළුතැන්ගෙයි ඒ ඒ තැන එල්වා තිබුයේ කපුටුවා ඒ දැක ලොභ උපදවා "සෙට ගොදුරු බිමට නොගොස් මා විසින් මේ මත්ස්‍යමංස කෑ යුතුය"යි රාත්‍රියෙහි තනන තනනා(තටම තටමා) කෙඳිරි ගාමින් වැද හොත්තේය.

දෙවෙනි දවස් බෝධිසත්ත්වයෝ ගොදුරු පිණිස යන තැනැත්තෝ "වර යහළු කපුටුව"යි කිවුය. "ස්වාමීනි, නුඹවහන්සේ ගිය මැනව,මට බඩ රුජාවෙක් විය"යි කීය. එබස් ඇසූ මහබෝධිසත්වයෝ කියන්නෝ "සබඳ, කපුටුවන්ට බඩ රුජාවෙක් නම් කිසිකලෙකත් නුවූ විරූය. රාත්‍රියෙහි තුන් යමින් එකි එකී යමෙක මූර්ඡා(යාමයක් පාසා බඩ ගින්නෙන් ක්ලාන්ත) වෙති, ගිතෙල් ගැලූ පහන් කඩක් ගිලූ කල ඒ කපුටුවන්ට මඳ ඇසිල්ලක තෘප්ති නිවාරණය වෙයි (කෑදරකම සංසිඳේ) බඩ පිරෙයි, තෝ මත්ස්‍යමාංස කනු කැමැත්තෙහි වන, මනුෂ්‍යයන් විසින් අනුභව කටයුත්ත තොපට ගෝචර නොවෙයි. තොපට අනුභව කරන්නට නුසුදුසුය, මෙබන්දක් නොකර මා හා සමග ගොදුරු පිණිස වර"යි කිවූය. "යා නොහෙමි ස්වාමීනි"යි කී කල්හි "එසේ වීනම් තා කළ නොකටයුත්තෙන් තෝම ප්‍රකාශ වන්නෙහි වේද?(තොප කළ වැරැද්දට තොපම විපාක විඳින්නේ නොවේදයි) ලෝභ වසඟයට නොපැමිණ අප්‍රමාදව වාසය කරව"යි කපුටුවාට අවවාදකොට බොධිසත්වයෝ ගොදුරු කන්නට ගියෝය. එකල අරක්කැමියා අනෙකප්‍රකාර වූ මත්ස්‍යමාංස විකෘතිය(මස් මාළුවලින් සෑදූ කෑමවර්ග) පිස තබා උණුසුම නික්මෙන පිණිස බඳුන් ඇර මස් රස වහන්නා වූ මුඩම බඳුන් මත්තේ තබා ගෙන් නික්ම ඇඟ ඩා(දාඩිය) පිසිමින් සිටියේය.

එකණෙහි කපුටා පැසින්(පෙට්ටියෙන්) හිස ඔසවා මුළුතැන්ගෙයි ඈත මෑත බලන්නේ අරක්කැමියා ගෙන් නික්මුණු නියාව දැන "මේ වූකලී දැන් මාගේ මනදොල පුරා මස් අනුභව කරන්ට කල, කිමෙක්ද මහත් මසක් අනුභව කරම්ද, නොහොත් සුනු වූ(අඹරන ලද) මසක් අනුභව කරම්ද"යි සිතා "සුනුවු මසකින් නම් වහා කුස පුරවාගත නොහැක්කේය, මහත් මස් කැටියක් නෙවුත් පැස තබාගෙන කකා වැදහෝමි"යි (වාඩිවී සිටිමියි) පැසින් උඩ නැගී මස් රස වහන මුඩම මත්තේම උන්නේය. ඔහුගේ හිඳීමෙන් ඒ මුඩම කිලි කිලි යන අනුකරණයෙන් ශබ්දය පැවැත්තේය.

අරක්කැමියා මුඩම අඩගිය අඩ(තලියෙන් නැගුණු හඩ) අසා "කිමෙක්දෝ හෝ"යි ගෙට වන් තැනැත්තේ කපුටුවා දැක "මේ දුෂ්ට කපුටුවා මා විසින් සිටාණන් වහන්සේට සකස්කොට පිස තුබූ මස් අනුභව කරණු කැමැත්තේය, මම වූකලී සිටාණන් වහන්සේ නිසා ජීවත්වෙමි, මේ අඥානයා නිසා ජීවත් නොවෙමි, එසේ හෙයින් මට මොහුගෙන් ප්‍රයෝජන කිම්ද"යි දොර වසා කපුටුවා අල්වාගෙන සකල ශරීරය පත් උදුරා(පිහාටු උගුල්ලා) අලුත් ඉඟුරු, ලූණු, දුරු, මිරිස් ආදී වූ කුළුබඩු අඹරා ඇඹුල් මොරේ කලාන්දුකොට(ඇඹුල් මෝරු දියෙහි කලතා) ඔහුගේ සකල ශරීරයෙහි ගල්වා ඒ කපුටුවා පැසට දැමුයේය. කපුටුවා මහත් වූ දුක්ඛ වේදනාවෙන් මඩනා ලදුව තතනමින් කෙඳිරි ගගා වැද හොත්තේය.

බෝධිසත්ත්වයෝ සවස් වේලේ අවුත් ඒ ව්‍යසනයට පැමිණි තැනැත්තවුන් දැක "ලොල් වූ කපුටුව, මා කීවා නොකොට තාගේ ලෝභය නිසා මහත් වූ දුකට පැමිණියෙහි වේදැ"යි කියා "දැන් මාත් මෙතැන වසන්ට නොපිළිවනැ"යි මහබෝසතාණෝ අනික් තැනකට ගියෝය. කපුටුවා එතැන්හිම ජීවිතක්ෂයට පැමිණියේය. එකල්හි අරක්කැමියා ඔහු පැසින් ගෙන කසල ගොඩට දැමීය.

ශාස්තෘ වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ "මහණ, තෝ ලොල් වුයේ දැන්මතු නොවෙයි, පෙරත් ලොල් වූයෙහිය. තාගේ ලොල් බව නිසා නුවණැත්තෝ තමන් වසන තැනින් පිරිහී ගියෝ වේදැ"යි මේ ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා වදාරා චතුරාර්‍ය්‍ය සත්‍යය ප්‍රකාශ කොට වදාළසේක. චතුස්සත්‍යයාගේ කෙළවර ඒ ලොල් මහණ අනාගාමී පෙලෙහි පිහිටියේය. සර්වඥයන් වහන්සේ පූර්වාපර සන්ධි ගළපා මේ 'කපොත ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

"එසමයෙහි කපුටුවා නම් දැන් මේ ලොල් වූ භික්ෂූහුය. එසමයෙහි පරෙවිව උපන්නෙම් තිලෝගුරු සම්‍යක් සම්බුදුරජ වූ මම්ම වේදැ"යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

043. වෙළුක ජාතකය

තවද එක් සමයෙක්හි සර්වඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වාසය කරනසේක් එක්තරා දුර්වච(අකීකරු) භික්ෂුවක් අරභයා මේ ජාතකය වදාළසේක.

සර්වඥයන් වහන්සේ ඕහට වනාහි "මහණ, තෝ දුර්වච වූයේ සැබෑද?"යි විචාරා "ස්වාමීන් වහන්ස, සැබැව"යි දැන් වූ කල්හි "මහණ, තෝ දුර්වච වූයේ දැන්මතු නොවෙයි, පෙරත් දුර්වච වූයෙහිය. දුර්වච වූ බැවින්ම නුවණැත්තන්ගේ වචනය නොකොට සර්පමුඛයෙන් ජීවිතක්ෂයට(සර්පයෙකු දෂ්ට කිරීමෙන් මරණයට) පැමිණියෙහිය"යි වදාරා ඉකුත්වත් කථාව වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන කල්හි බෝධිසත්ත්වයන් වහන්සේ මහාභොග කුලයෙක්හි(මහ ධනවත් පවුලක) ඉපිද වැඩි වයසට පැමිණ පංචකාමයෙහි ආදීනව හා මහබිනික්මන් කිරීමෙහි ආනිශංස දැක වස්තුකාමයෙන්(කාම වස්තු) හැර හිමාල වනයට වැද ඍෂි ප්‍රව්‍රජ්‍යාවෙන්(තවුස් පැවිද්දෙන්) පැවිදිව කිසුණු පිරියම්කොට(කසින භාවනා) පඤ්චාභිඥා අෂ්ට සමාපත්ති උපදවා ධ්‍යාන සැපයෙන් කල් යවනසේක්. මෑත භාගයෙහි මහත් පිරිවර ඇතිව පන්සියයක් තපස්වීවරයන් විසින් පිරිවරණ ලදුව ගණශාස්තෘව(පිරිසට අනුශාසකව) වාසය කරනසේක.

ඉක්බිත්තෙන් එක් සර්ප පෝතකයෙක් තමාගේ ස්වභාවයෙන් ගොදුරු කා ඇවිදිනේ එක්තරා තපස්වියක්හුගේ ආශ්‍රමයට පැමිණියේය, තපස්වීන් වහන්සේ ඒ සර්පයා කෙරෙහි පුත්‍රස්නෙහ(දරු සෙනෙහස) උපදවා ඔහු එක් වෙළුපර්වතයෙක්හි(උණ පුරුකක් තුළ) හොවා රක්ෂා කරන්නේය. ඕහට වෙළුපර්වතයෙහි හෝනා හෙයින් 'වෙළුක' යයි කියා නමක් කළාහුය. ඔහු පුත්‍රස්නෙහයෙන් රක්ෂා කරන්නාහු තපස්වීය හට 'වෙළුක පියා' යයි කියාම නමක් කළාහුය. එකල්හි බෝධිසත්ත්වයන් වහන්සේ "එක් තපස්වියෙක් වනාහී සර්පයෙකු රක්ෂා කරන්නේය"යි අසා ඔහු කැඳවා "තෙපි ආශිවිෂයකු(සර්පයෙකු) රක්ෂා කරන්නේ සබැද? කිම්ද" විචාරා "සැබැව"යි කී කල්හි "ආශිවිෂයා හා සමග විශ්වාසයෙක් නම් නැත්තේය. මෙසේ රක්ෂා නොකරව"යි කීසේක. තාපසතෙම කියනුයේ

“ආචාරීන් වහන්ස, ආශිවිෂයා මාගේ පුත්‍ර වන්නේය. මම ඔහුගෙන් වෙන්ව වසන්ට නොහැකි වන්නෙමි”යි කීයේය. “එසේ වීනම් මොහුගේ සමීපයෙන් ජීවිතක්‍ෂයට(මරණයට) පැමිණෙන්නේහිය”යි කීසේක.

තපස්වීන් වහන්සේ බෝධිසත්‍ත්වයන් වහන්සේගේ වචනය නොගත්තේය. ආශිවිෂයාද හරනට(ඉවත දමන්නට) නොහැකි වූයේය. ඉක්බිත්තෙන් කීප දවසක් ඇවෑමෙන් සියලු තපස්වීවරයෝ ඵලාඵල පිණිස ගොස් ගිය තැන්හී ඵලාපලයාගේ සුලභ බැව් දැක දෙතුන් දවසක් එතැන්හිම වාසය කළාහුය. වේළුක පියාණෝද ඒ තපස්වීන් වහන්සේලා හා එක්ව යනුයේ ආශිවිෂයා හුණපුරුකෙහි හොවා පිධානකොට (පියනින් වසා) ගියේය. ඒ තාපසතෙමෙ නැවත සෙසු තපස්වීවරයන් හා දෙතුන් දවසක් ඇවෑමෙන් අවුත් “වේළුකයා හට ගොදුරු දෙමි”යි කියා හුණපුරුක පියන හැර “පුත්‍රය ක්‍ෂුධායෙහිය,(බඩගිනි ඇත්තේ නොවේද?) එව”යි කියා හස්තය දිගු කෙළේය. ආශිවිෂතෙම දෙතුන් දවසක් නිරාහාර බැවින් කීපී දිගුකරන ලද හස්තය ඩැහැ(දෂ්ටකොට) තපස්වියා එතැන්හිම ජීවිතක්‍ෂයට පමුණුවා වනයට වන්නේය. තපස්වීවරහු ඒ දැක බෝධිසත්‍ත්වයන් වහන්සේට දැන් වූවාහුය. බෝධිසත්‍ත්වයන් වහන්සේ ඔහුගේ ශරීරය ආදාහන කරවා ඍෂි සමූහයාගේ මැද ඉඳ ඍෂින්ට අවවාද වශයෙන් මෙසේ වදාළසේක.

“වැඩ කැමැත්තාවූ හිත චිත්තයෙන් අනුකම්පා කරන්නාහුගේ අනුශාසනාව අවවාදය යමෙක් නොහික්මීනිද(පිළිනොගනීද) එසේ වූ පුරුෂතෙම වේළුක නම් සර්පයාගේ පියාණෝ යම්සේ හොත්තාහුද (මැරී වැතිර සිටීද) එපරිද්දෙන්ම නසන ලදුව හෝනේය”යි වදාළසේක. මෙසේ බෝධිසත්‍ත්වයන් වහන්සේ ඍෂි සමූහයාට අවවාද දී සතරබ්‍රහ්ම විහරණයන්(මෛත්තා, කරුණා, මුදිතා, උපෙක්ඛා යන උතුම් පැවතුම්) වඩා ආයුෂයාගේ කෙළවර බ්‍රහ්මලෝකයෙහි උපන්සේක.

ශාස්තෲ වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ වදාරණසේක් “මහණ, තෝ දුර්වච වූයේ දැන්මතු නොවෙයි, පූර්වයෙහිද අකීකරු බැවින් සර්පමුඛයෙන් පූතිභාවයට (කුණුවීමට) පැමිණියෙහිය”යි කියා මේ ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා පූර්වාපර සන්ධි ගළපා මේ ‘වේළුක ජාතකය’ නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි වේළුක සර්පයාගේ පියාණෝ නම් දැන් මේ දුර්වච මහණ වූයේය. අවශෙෂ පර්ෂද්(සෙසු පිරිස) දැන් බුදු පිරිස් වූවාහුය. ගණ ශාස්තෘව උපන්නෙම් තිලෝගුරු සමායක් සම්බුදුරජ වූ මම්ම වේදැ”යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

044. මකස ජාතකය

තවද එක් සමයෙක්හි ශාන්තිගුණ ඇති තිලෝගුරු බුදුරජාණන් වහන්සේ මගධරට සැරිසරා වඩනාසේක් එක්තරා ගමෙක නුවණ නැති ගම්වැසි මනුෂ්‍යයන් අරභයා මේ ජාතකය වදාළසේක.

එක් සමයෙක බුදුරජාණන් වහන්සේ සැවැත් නුවරින් නික්ම මගධ රාජ්‍යයට ගොස් එහි චාරිකාකොට ඇවිදිනාසේක් එක්තරා ගමකට පැමිණිසේක. ඒ ගමතෙමේත්(ඒ ගම වූකලී) බොහෝසේ අඥාන මනුෂ්‍යයන් විසින් ගැවසී ගත්තේය. එක් දවසක් ඒ ගම අඥාන මනුෂ්‍යයෝ රැස්ව කියන්නෝ “පින්වත්නි, අප වනයට වැද කර්මාන්ත කරන කල්හි මදුරුවෝ කති. උන්ගේ කෑම නිසා අපගේ කර්මාන්තයට බාධා වන්නේය. අපි ඇමදෙනම දුනු හා ආයුධ ඇරගෙන ගොස් මදුරුවෝ හා යුද්ධකොට සියලු මදුරුවන් විදකොට මරම්හ”යි මන්ත්‍රණය කොට “වනයට ගොස් මදුරුවන් මරම්හ”යි ඔවුනොවුන් විදකොට මහා දුකට පැමිණ අවුත් ඇතුළු ගමත් ගම් මධ්‍යයෙහිත් ගම්දොරත්(ගමට ඇතුළුවන තැනත්) වැද හොත්තාහුය. එකල සර්වඥයන් වහන්සේ භික්ෂු සංඝයා පිරිවරා ඒ ගමට පිඬුසිඟා වන්සේක. අවශේෂ(සෙසු) මනුෂ්‍යයෝ බුදුන් දැක ගම්දොර මණ්ඩපයක් කොට බුදු පාමොක් මහසඟ පිරිසට මහදන් දී බුදුන් වැඳ එකත්පස්ව උන්නාහුය.

සර්වඥයන් වහන්සේ ඒ ඒ තැන විත් කෙටීමෙන් වණවූ(තුවාළ වූ) ශරීර ඇති මනුෂ්‍යයන් දැක උපාසකවරුන් අතින් විචාළසේක් “බොහෝ මනුෂ්‍යයෝ ගිලන්ව වැද හොවිති. මොහුන් විසින් කුමක් කරන ලද්දේදැ”යි විචාළසේක. “ස්වාමීනි, මේ මනුෂ්‍යයෝ ‘මදුරුවන් හා යුධ කරම්හ’යි ගොස් ඔවුනොවුන් විද තුමු ගිලන් බවට පැමිණියෝය”යි දැන්වූය. සර්වඥයන් වහන්සේ “එම්බා නුවණැති මනුෂ්‍යයෙනි, මේ අඥාන මනුෂ්‍යයන් ‘මදුරුවන් මරම්හ’යි කියා තමන් මැරුවේ දැන්මතු

නොවෙයි, පෙරත් 'මදුරුවන් ගසම්හ'යි කියා අනුන් ගැසූ(අනුන්ට පහරදුන්) මනුෂ්‍ය කෙනෙක් වෙත්දැ''යි වදාරා ඒ ප්‍රඥ(නුවණැති) මනුෂ්‍යයන් විසින් ආරාධිත වූ බුදුරජහු ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන කල්හි අප මහබෝසතාණෝ වෙළඳාමෙන් ජීවත් වෙති. එසමයෙහි කසීරට එක් පසල්(පිටිසර) ගමෙක බොහෝ වඩුවෝ වෙසති. ඒ ගම එක් ඉසකේ වැගිරීගිය(හිසකෙස් වැටුණු) වඩුවෙක් දණ්ඩක් සස්නේය. එකල එක මදුරුවෙක් ඔහුගේ තඹතැටි පිටක්(තඹ තැටියක මතු පිටක්) වැනි වූ ඉසෙ හිඳ අඩයටියෙන් පහරනාක් මෙන් ඉස මුවතුඩින් විදිනේය. එතෙම තමා සමීපයෙහි සිටි පුතුට කියන්නේ ''පුත, මා හිස එක් මදුරුවෙක් තෙබකින්(උල් ආයුධයකින්) අනින්නාක් මෙන් විදිනේය. ඔහු නවතාපියව''යි කීය. එබස් ඇසූ පුත්‍රයා කියන්නේ ''පියාණන් වහන්ස, ඉවසුව මැනවයි, එක පහරින් ඒ මදුරුවා මරාපියමි''යි කීය. එසමයෙහි බෝධිසත්ත්වයෝත් තමන්ට බඩු සොයමින් එගමට පැමිණි ඒ වඩුවන්ගේ දඩුහල සිටියාහ. ඒ වඩ්ඪකී පුත්‍රයා ''මදුරුවා දුරු කෙරෙමි''යි සියුම් මුවහත් ඇති මහ පොරවක් ගෙණ පියාගේ පිටිපස්සේ සිට ''මදුරුවා ගසමි''යි පියාගේ හිස දෙකක් කොට පැළුයේය. වඩුවා එතැන්හිම ජීවිතක්‍ෂයට පැමිණියේය. බෝධිසත්ත්වයෝ ඔහුගේ ක්‍රියාව දැක ''සතුරා වුවත් නුවණැති තැනැත්තේ උත්තමය. ඒ නුවණැත්තාවූ සතුරා අනුන් තමා මරතත් දඬ ගනිතත්(දඩුවම් කරතත්) ඒ දණ්ඩනාදියෙහි භයින් මනුෂ්‍යයන් නොමරන්නේය''යි සිතා මෙසේ කිවුය. ''නුවණින් යුක්ත වූ සතුරා උතුම, නුවණ නැත්තාවූ මිත්‍රයා උතුම් නොවෙයි, කුමක් හෙයින්ද යත්, මේ කෙළ තොළු වූ (පුරසාරම් දොඩන) නුවණ නැති පුත්‍රයා 'මදුරුවා මරමි'යි තමාගේ පියාගේ ඔළුව පලාපිය. එසේ හෙයින් අඥාන වූ මිත්‍රයාට වඩා ප්‍රඥා වූ අමිත්‍රයාම උතුමැ''යි මෙසේ මහබෝසතාණෝ එතනට පැමිණ සත්ත්වයන්ට ධර්මදේශනා කොට හුනස්නෙන් නැගී ගොස් කම් වූ පරිද්දෙන් මියපරලොව ගියෝය. වඩුවාගේ නෑයොත් ඔහු දවාපූය(ආදාහන කළෝය).

ශාස්තෘ වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ ''උපාසකවරුනි, පෙරත් 'මදුරුවා ගසම්හ'යි අනුන් ගසා මැරූ මනුෂ්‍යයෝ ඇත්තෝම වේදැ''යි මේ ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා වදාරා පූර්වාපර සන්ධි ගළපා මේ 'මකස ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

''එසමයෙහි එතනට පැමිණ සත්ත්වයන්ට අවවාද කොට ගියා වූ නුවණැති වෙළඳානෝ නම් තිලෝගුරු සම්‍යක් සම්බුදුරජ වූ මම්ම වේදැ''යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

045. රොහිණී ජාතකය

තවද එක් සමයෙක්හි බුදුරජාණන් වහන්සේ දෙව්රම් වෙහෙර වැඩ වසනසේක් අනේපිඬු මහසිටාණන්ගේ දාසියක් අරභයා මේ ජාතකය වදාළසේක.

අනේපිඬු මහසිටාණන්ගේ වනාහි රෝහිණී නම් වූ දාසියක් වූවාය. ඒ දාසියගේ මැහැලි වූ මෑණියෝ වී පහරන(වී කොටන) තැනට අවුත් හොත්තීය. ඒ මැහැලි ස්ත්‍රිය මැස්සෝ පිරිවරා හිදියෙන්(ඉදිකටුවෙන්) විදිනාක් මෙන් කන්නාහුය. ඕ තොමෝ දුවණියන්ට කියන්නී ''දියණියෙනි, මක්ෂිකාවෝ(මැස්සෝ) මා කති. මොවුන් වලක්ව''යි කිව. ඕතොමෝ ''මෑණියෙනි, වලක්වමි''යි කියා මොහොල ඔසවා ''මෑණියන්ගේ ශරීරයෙහි මක්ෂිකාවන් මරා විනාශයට පමුණුවන්නෙමි''යි සිතා මෑණියන්ට මොහොලින් ප්‍රහාර දී ජීවිතක්‍ෂයට පැමිණි වුව. ඒ දැක ''මාගේ මෑණියෝ මළාය''යි කියා අඬන්ට පටන් ගත්තීය. ඒ ප්‍රවෘත්තිය අනේපිඬු මහසිටාණන්ට දැන් වූවාහුය. සිටාණෝ ඒ දාසියගේ ශරීරය ආදාහන කරවා විහාරයට ගොස් සියලු ප්‍රවෘත්තිය සර්වඥයන් වහන්සේට දැන්හූහ.

සර්වඥයන් වහන්සේ ''ගෘහපතිය, මේ දාසිය 'මෑණියන්ගේ ශරීරයෙහි මක්ෂිකාවන් මරමි' සිතා මොහොලින් ප්‍රහාර දී මෑණියන් මැරුවා දැන්මතු නොවෙයි, පූර්වයෙහිත් මැරුවාමය''යි වදාරා අනේපිඬු මහසිටාණන් විසින් ආරාධිත වූ සර්වඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන කල්හි බෝධිසත්ත්වයන් වහන්සේ සිටුකුලයෙක්හි ඉපිද පිය මහසිටුහුගේ ඇවෑමෙන් සිටුතනතුරට

පැමිණිසේක. ඒ සිටාණන්ගේ ද රෝහිණී නම් දාසියක් වූවාය. ඒ දාසිද තමාගේ වී පහරන තැනට අවුත් හොත්තා වූ මෑණියන් විසින් "දුවණියෙනි, මාගේ හිස මක්ෂිකාවන් වලක්ව"යි කියනු ලබන්නී මෙම ක්‍රමයෙන් මොහොලින් ප්‍රහාර දී මෑණියන් ජීවිතක්‍ෂයට පමුණුවා හඬන්ට පටන් ගත්තේය. බෝධිසත්‍වයන් වහන්සේ ඒ ප්‍රවෘත්තිය අසා "අමිත්‍රද වනාහි(සතුරා වුවත්) මේ ලෝකයෙහි ප්‍රඥාවන්ත තැනැත්තෙම උතුමැ"යි සිතා මෙසේ කීසේක. "කරුණා ඇත්තා වූ යම් බඳු බාලයෙක් ඇද්ද, ඌට වඩා නුවණැත්තා වූ අමිත්‍රයාම උතුම් වන්නේය. කුමක් මෙන්ද යත්, රෝහිණී නම් වූ නුවණ නැත්තී 'මව මැස්සන් මරමි'යි මුසල ප්‍රහාරයෙන් (මොහොල් පහරින්) මරා ශෝක කෙරෙයි. මේ කාරණයෙන් මේ ලෝකයෙහි අමිත්‍රද ප්‍රඥාවත් තැනැත්තේ උතුම් වන්නේය"යි බෝසතානන් වහන්සේ පණ්ඩිතයා හට ප්‍රසංසා කරමින් බණ වදාළසේක.

ශාස්තෘන් වහන්සේ "ගෘහපතිය, මෝ තොමෝ 'මැස්සන් මරාමි'යි සිතා මව නැසුවා දැන්මතු නොවයි, පෙරත් මැරුවාමය"යි වදාරා මේ ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා පූර්වාපර සන්ධි ගළපා 'රෝහිණී ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

"එකල්හි මෑණියන් දැනුත් මෑණියෝම වූහ. දුවණියෝ දැනුත් දුවණියෝය. මහසිටුව උපන්නෙම් වනාහී තිලෝගුරු සම්‍යක් සම්බුදුරජු වූ මම්ම වේදැ"යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

046. ආරාමදූසක ජාතකය

තවද එක් සමයෙක්හි ශාස්තෘ වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ කොසොල් රට එක්තරා ගෙමෙක්හි වසනසේක්, උද්‍යානයක් දූෂ්‍ය(අපිරිසිදු) කිරීමක් අරභයා මේ ජාතකය වදාළසේක.

සර්වඥයන් වහන්සේ වනාහි කොසොල්රට සැරිසරා වඩනාසේක්, එක්තරා ගමකට පැමිණිසේක. ඒ ගමෙහි වසන එක් කෙළෙඹි පුත්‍රයෙක් සර්වඥයන් වහන්සේට ආරාධනා කොට තමාගේ උයනෙහි වැඩහිඳිනට සලස්වා බුදුපාමොක් මහසංඝයා වහන්සේට දන් දී "ස්වාමීන් වහන්සේලා කැමති පරිද්දෙන් මේ උයනෙහි හැසිරෙන සේක්ව"යි කීයේය.

භික්ෂූන් වහන්සේලා උන් තැනින් නැගී සිට උයන්ගොව්වා(උයන රැක බලාගන්නා) ගෙන උයනෙහි හැසිරෙන්නාහු එක් එළිවූ තැනක සනවූ ඡායාව ඇත්තේය. "මෙතැන්හි වෘක්‍ෂයක් හෝ ගසෙක් හෝ නැත්තේය. කවර කාරණයෙක්දැ?"යි විචාළාහ. "ස්වාමීන් වහන්ස, මේ උද්‍යානය ගස් රෝපනය කරණ කල්හි ගම්දරුවෙක් දිය ඉස්නේ මෙතැන්හි පැල මුල් උදුරා මුල් පමණින් (පැල මුලින් උදුරා මුල්වලට පමනක්) දිය ඉස්සේය. ඒ රුක්පැල මළානිකව මළේය. මේ කාරණයෙන් මේ ස්ථානය එළිවූයේය"යි කීය. භික්ෂූ වහන්සේලා සර්වඥයන් වහන්සේ කරා එළඹ මේ කාරණාව දැන් වූවාහුය. සර්වඥයන් වහන්සේ "මහණෙනි, ඒ ග්‍රාම දාරකතෙමේ(ගම්දරු තෙම) ආරාමය දූෂ්‍ය කෙළේ දැන්මතු නොවෙයි, පූර්වයෙහිත් ආරාමය දූෂ්‍ය කෙළේමය"යි වදාරා ඉකුත්වත් කථාව වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන කල්හි බරණැස් නුවර නකත් කෙළියට(නැකතට කරනු ලබන උත්සවයට) ඝෝෂා කළාහුය(අණබෙර ගැස්වූහ). නක්‍ෂත්‍ර භෙරි ශබ්දය ඇසූ තැන් පටන් සියලු නුවර වැස්සෝ නකත්කෙළි ආශ්‍රයකොට හැසිරෙන්නාහුය. එකල්හි රජුහුගේ උයනෙහි බොහෝ වානරයෝ වසන්නාහුය. උද්‍යානපාලක තෙම සිතනුයේ "නක්‍ෂත්‍ර ක්‍රීඩාවට බෙර ලැවූයේය. මේ වානරයන්ට දිය ඉසුවයි කියා නක්‍ෂත්‍ර ක්‍රීඩා කෙරෙමි"යි සිතා ජ්‍යෙෂ්ඨ වානරයා කරා එළඹ "යහළු වානර ජ්‍යෙෂ්ඨය, මේ උද්‍යානය නුඹවහන්සේලාටද බොහෝ උපකාරය, එහෙයින් නුඹවහන්සේලා මේ උයනෙහි පුෂ්පඵල එල්ලවයන්(මල්, ගෙඩි, දලු) අනුභව කරව, නක්‍ෂත්‍ර ක්‍රීඩාවට ඝෝෂණය කෙළේය, මම නක්‍ෂත්‍ර ක්‍රීඩා කරන්නෙමි, යම් කලකින් මම එම්ද ඒතාක් කල් මේ උයනේ රුක්පැල ගස්වලට දිය වත්කරන්ට හැකිවන්නාහුදැ?"යි විචාළේය. "යහපත හැකිවන්නෙමි"යි කීයේය. "එසේ වීනම් අප්‍රමාදවවූ"යි කියා දිය වත්කරනු පිණිස ඔවුන්ට සම්පයිද කාෂ්ඨමය කළද(හමින් කළ පසුම්බි ද

ලීයෙන් කළ කළ ද) දී ගියේය. වානරයෝ සම්පයිද දඬු කළද ගෙන පැළ ගස්හි දිය වත්කරන්නාහුය. ඉක්බිත්තෙන් ඔවුනට වානර රජතෙම කියනුයේ "පින්වත් වූ වානරයෙනි, ජලය නම් රක්‍ෂා කටයුත්තේය. තෙපි පැළගස්හි ජලය වත්කරන්නාහු ගස් උපුට උපුටා මුල් බලා ගැඹුරුව ගිය මුල්හි බොහෝ ජලය වත්කරව, ගැඹුරුව නොගිය මුල්හි ස්වල්පයක් වත්කරව, පසුව අපට ජලය ලැබගත නොහැක්කේය"යි කීයේය. ඔහු වානර රජුහුගේ වචනය "යහපතැ"යි පිළිගෙන එලෙස කළාහුය.

එසමයෙහි පණ්ඩිත පුරුෂයෙක් රාජෝද්‍යානයෙහි එලෙස කරන්නාවූ ඒ වානරයන් දැක මෙසේ කීයේය. "පින්වත් වානරයෙනි, කවර කාරණයකිනි් තෙපි අළුත රොපනය කරනලද පැලගස් උපුට උපුටා මුල් පමණින් ජලය වත්කරන්නාහුදැ"යි කීයේය. ඒ වානරයෝ "අපගේ වානර රජතෙම මෙසේ අවවාද දුන්නේය"යි කීවාහුය. නුවණැත්තා වූ පුරුෂතෙම ඒ වචනය අසා "පින්වත්නි, ඒකාන්තයෙන් පිරිහීමක් වූයේය. අඥාණ වූ නුවණ නැත්තෝ වැඩක් කරම්හ"යි කියා අවැඩක් කරන්නාහුය"යි සිතා මෙසේ කීයේය.

"අනර්ථයෙහි දක්‍ෂයා විසින් අර්ථයෙහි හැසිරීම සුව එලන්නේ නොවෙයි. (අයහපතෙහි යෙදීමේ දක්‍ෂයාට යහපලතෙහිඅ හැසිරීම සැපදායක කරුණක් නොවේ) නුවණ නැති තැනැත්තේ වැඩ පිරිහෙලන්නේය. කවරෙක්හු මෙන්ද කීවොත් උද්‍යානයෙහි නියුක්ත වානරයා වැඩ කෙරෙමියි සිතා අවැඩ කෙළේය"යි කියා මෙසේ ඒ නුවණැති පුරුෂතෙම වානර රජ හට නින්දාකොට තමාගේ පර්ෂද්(පිරිස) ගෙන උයනින් නික්මුනේය.

සර්‍වඥයන් වහන්සේ "මහණෙනි, මේ ගම ළදරුවා උයන දූෂා කෙළේ දැන්මතු නොවෙයි, පෙරත් උයන දූෂා කෙළේමය"යි වදාරා මේ ධර්‍මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා වදාරා පූර්‍වාපර සන්ධි ගළපා මේ 'ආරාමදූසක ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

"එසමයෙහි ප්‍රධාන වානරතෙම දැන් ආරාම දූෂා කළ ගම්ළදරු වූයේය. පණ්ඩිත පුරුෂව උපන්නෙම් වනාහි තිලෝගුරු සම්‍යක් සම්බුදුරජ වූ මම්ම වේදැ"යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

047. වාරුණී ජාතකය

තවද එක් සමයෙක්හි බුදුරජාණන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩ වසනසේක්, රා දූෂා කිරීමක් අරහයා මේ ජාතකය වදාළසේක.

අනේපිඬු මහසාටාණන්ගේ වනාහි යහළු වූ එක්තරා වෙළෙන්දෙක් තියුණු වූ රා යොදා හිරණ්‍ය ස්වර්ණාදිය(රන් රිදී ආදිය) ගෙන විකුට(විකුණා) වසනුයේ මහජනයා රැස් වූ කල්හි "සගය තෙපි මිළගෙන රා දෙව"යි කියා අතවැස්සකුට ඇනවා(නියමකොට) තෙමේ නගනු පිණිස ගියේය. අතවැසි පුරුෂතෙම මහජනයා හට රා දෙනුයේ මනුෂ්‍යයන් අතරතුර ලුණුකැට ගෙන්වාගෙන අනුභව කරන්නවුන් දැක "රා, ලුණු නැත්තේ වන, ලුණු මෙහි බහන්නෙමි" සිතා රා සැළෙහි නැළියක්(සේරුවක්) පමණ ලුණු බහා ඔහුන්ට රා දෙන්නේය. ඔහු මුඛය පුරපුරා ගත් රා දමා(කට පුරාගත් රා වීසිකොට) "තොප විසින් කවරක් කරණ ලද්දේදැ?"යි විචාළහුය. "තෙපි රා බී ලුණු ගෙන්වන්නවුන් දැක ලුණුයෙන් යෙදූයෙමි"යි කීයේය. "මෙබඳු මනාප වූ රා නැසූයෙහිය, අඥානයෙහිය"යි ඔහට නින්දාකොට නැගීසිට ගියාහ. රා වෙළඳතෙම අවුත් එක් සත්වයෙකුන් නොදැක "රා පීවාහු කොතැන්හි ගියාහුදැ?"යි විචාළේය. අතවැස්සා තමා කළ කාරිය කීය. "ආඥානය, මෙබඳු මනොඥ රා තා විසින් නසන ලද්දේදැ"යි නින්දාකොට මේ කාරණාව අනේපිඬු මහසිටාණන්ට දැන් වූ යේය. අනේපිඬු මහසිටාණෝ "අපට මේ තෙපුල් පඬුරක්(ප්‍රීතිදායක පුවතක්) ඇතැ"යි සිතා ජෙතවනාරාමයට ගොස් බුදුරජාණන් වහන්සේට නමස්කාරකොට එකත්පසව ඉඳ මේ කාරණාව දැන් වූයේය. බුදුරජාණන් වහන්සේ වදාරණසේක් "ගෘහපතිය, මේ තෙම රා දූෂා කෙළේ දැන්මතු නොවෙයි, පූර්‍වයෙහිත් රා දූෂා කෙළේමය"යි වදාරා අනේපිඬු මහසිටාණන් විසින් ආරාධිත වූ සර්‍වඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් කථාව දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන කල්හි අප මහබෝධිසත්ත්වයන් වහන්සේ බරණැස් නුවර සිටු කුලයක ඉපිද වැඩිවියට පැමිණ සිටු ස්ථානාන්තරයට (තනතුරට) පැමිණිසේක. ඒ බරණැස් සිටාණන් නිසා එක්තරා වෙළෙන්දෙක් ජීවත්වන්නේය. ඒ වෙළඳ පුත්‍රතෙම තියුණු වූ රා යොදා “මේ රා විකුට මිළ ගණුව”යි කියා අතවැස්සාට කියා නහනු පිණිස ගංගාවට ගියේය. අතවැසි පුරුෂතෙම අප මහබෝසතානන් වහන්සේ ආශ්‍රයකොට සිටි වෙළෙන්දා ගිය පමණකින්ම රා සැළවල්හි ලුණු බහා මෙම ක්‍රමයෙන් රා නැසුයේය. ඉක්බිත්තෙන් ඔහුගේ ආචාරීතෙම අවුත් ඒ කාරණාව දැන සිටාණන්ට දැන් වූයේය. සිටාණෝ “අනර්ථයෙහි දක්‍ෂ වූ අඥානයෝ වැඩ කරම්හයි කියා අවැඩ කරන්නාහුය”යි කීසේක. අනර්ථයෙහි දක්‍ෂා විසින් කරණලද අර්ථචර්‍ය්‍යා(යහපතෙහි හැසිරීම්) තොමෝ සුව එලවන්නී නොවෙයි. නුවණ නැති තැනැත්තේ තමහට වැඩ පිරිහෙලන්නේය. කවරක්හු මෙන්ද යත් රා සැළවල ලුණු ලා නැසූ කොණ්ඩඤ්ඤ නම් අතවැස්සා යම් සේ “සුරාව යහපත් කෙරෙමි”යි ලුණු ලා නැසීද එපරිද්දෙන් නුවණ නැති තැනැත්තේ “යහපත් කෙරෙමියි නපුරක්ම කරන්නේය”යි කියා බෝධිසත්ත්වයන් වහන්සේ බණ වදාළසේක.

ශාස්තෘ වූ බුදුරජාණන් වහන්සේද “ගෘහපතිය, මේ අතවැසි පුරුෂතෙම රා දූෂ්‍යා කෙළේ දැන්මතු නොවෙයි, පෙරත් සුරා දූෂ්‍යා කෙළේමය”යි වදාරා පූර්‍වාපර සන්ධි ගළපා මේ “වාරුණී ජාතකය’ නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි රා දූෂ්‍යා කළ අතවැසි පුරුෂතෙම දැනුදු සුරා දූෂ්‍යා කළ අතවැසි පුරුෂ වූයේය. බරණැස් සිටුව උපන්නෙම් වනාහි තිලෝගුරු සම්‍යක් සම්බුදුරජවූ මම්ම වේදැ”යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

048. වෙදබ්භ ජාතකය

තවද එක් සමයෙක්හි මහමෙර සේ නිශ්චල වූ(මහාමේරු පර්වතයසේ නොසෙල් වෙන) ගුණ ඇති බුදුරජාණන් වහන්සේ දෙව්රම් වෙහෙර වසනසේක් දුර්වච(අකීකරු) භික්ෂු කෙනෙකුන් වහන්සේ උදෙසා මේ ජාතකය වදාළසේක.

සර්‍වඥයන් වහන්සේ ඒ භික්ෂුහට “මහණ, තා දුර්වච වුයේ දැන්මතු නොවෙයි, පෙරත් දුර්වච වුයෙහිමය. ඒ දුර්වච වූ කාරණයෙන්ම නුවණැත්තන්ගේ බස් නොගෙන සියුම් මුවහත් ඇති ඛඩ්ගයෙන්(කඩුවෙන්) දෙකඩකොට නසන ලදුව මගවැටි ඔත්තෙහිවේද? (වතිර සිටියේ නොවේද?) තා එක තැනැත්ත වූ නිසා දහසක් පුරුෂයෝ ජීවිතක්‍ෂයට පැමිණියෝ වේදැ”යි වදාරා ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන කල්හි එක් ගෙමෙක එක්තරා බමුණෙක් වේදබ්භ නම් මන්ත්‍රයක් දන්නේය. ඒ මන්ත්‍රය වූකලී අනර්ඝය, මාහැගිය නැකැත් යොගයක් ලත් කල්හි ඒ මන්ත්‍රය පිරුවා(මතුරා) ආකාශය බැලූ කල ආකාශයෙන් සත්රුවන් වර්ෂා වස්නේය. එකල පුරණලද බෝධිසම්භාර ඇති අප මහබෝසතාණෝ ඒ බ්‍රහ්මණයා සමීපයෙහි ශිල්ප උගන්නාහුය. ඉක්බිත්තෙන් එක් දවසක් බ්‍රාහ්මණයා බෝධිසත්ත්වයන් කැඳවාගෙන කිසි කටයුත්තක් නිසා තමාගේ ගමින් නික්ම චේතිය රාජ්‍යයට ගියේය. අතරමඟ එක් වලෙක(වනයක) පන්සියයක් පමණ පෙසෙනක චොර නම් වූ සොර කෙනෙක්(පෙසෙනක චොර නම් වූ සොරු කණ්ඩායමක්) මං පහරණුවෝය. ඒ පෙසෙනක චෝරයෝ බෝධිසත්ත්වයන් හා වේදබ්භ නම් බමුණ අල්වා ගත්තුය. ඔහු ඇම දෙනම කවර කාරණයකින් ‘පෙසෙනක චොරය’යි නම් ලද්දාහුද යත් ඔහු ඇම දෙනම දෙදෙනෙකු අල්වාගත් කල එකෙකු වස්තු ගෙන යන්ට යවා එකෙකු සමීපයෙහි රඳවා ගනිති. එසේ හෙයින් ඔහු ‘පෙසෙනක චොර’ නම් වෙති. ඔහු ඇම දෙනද දෙපුරා පිය කෙනෙකුන් අල්වාගෙන පියාණන්ට කියන කල “තෙපි අපට වස්තු ගෙනවුත් පුතණුවන් ගලවාගෙන යව”යි කියති මෙම ක්‍රමයෙන් දෙපුතු මෑණී කෙනෙකුන් අල්වාගෙන මෑණියන් වස්තු ගෙන එන්ට යවති. දෙටු කණිටු දෙබෑ කෙනෙකුන් අල්වාගෙන දෙටු බෑණන් වස්තු ගෙන එන්ට යවති. ආචාරීය, අන්තේවාසික දෙදෙනෙකු අල්වාගෙන අන්තේවාසිකයා වස්තු ගෙන එන්ට යවති.

ඒ සොරුන් පන්සියයක් දෙනා එකල වේදබ්භ නම් බමුණා අල්වාගෙන බෝධිසත්ත්වයන් වස්තු ගෙනෙන්ට යැවූය. බෝධිසත්ත්වයෝ ආචාරීන් වැඳ කියන්නෝ “මම දෙතුන් දවසක් ගියකල එමි, නුඹ වහන්සේ නොබා මැනව (බිය නොවනු මැනවි), තවද එකක් කියමි, මා කීවා කළ මැනව, අද සත්රුවන් වස්නා වූ නක්‍ෂත්‍ර යෝගය, වර්ෂා නොවැස්සුව මැනව, ඉදින් නුඹවහන්සේ වැස්සුවසේක් වීනම් නුඹවහන්සේත් විනාශයට පැමිණෙනසේක. මේ පන්සියයක් සොරුන් විනාශයට පැමිණෙති”යි මෙසේ ආචාරීන්ට අවවාදකොට වස්තු ගෙනෙන්ට ගියෝය. සොරු හිරු අස්තයට ගිය කල්හි බමුණා බැඳ හොවාලූය.

එකෙණෙහිම නැගෙණහිර සක්වලින් සම්පූර්ණව චන්ද්‍රමණ්ඩලය නැංගේය. එකල බමුණා නක්‍ෂත්‍ර යෝගය බලන්නේ “සම්පත් වර්ෂා වස්වන්නා වූ නක්‍ෂත්‍ර යෝගය ලබනලද, එසේ හෙයින් බන්ධනයෙහි වැදහෙව දුක් අනුභව කිරීමෙන් මට ප්‍රයෝජන කිම්ද? මන්ත්‍රය පිරුවා සත්රුවන් වර්ෂා වස්වා සොරුන්ට වස්තු දී සැපසේ යෙමි”යි සිතා සොරුන්ට බැණවූයේය(කථා කළේය). “පින්වත් වූ සොරුනි, තෙපි ඇම මා කුමක් නිසා ඇල්වූවහුදැ?”යි කීයේය. “ආචාරීනි, වස්තු පිණිසය”යි කී කල්හි “ඉදින් තොපට වස්තුවෙන් ප්‍රයෝජන ඇත්නම් මා බන්ධනයෙන් මුදවා වහා නහවා අලුත් පිළි අඳවා සුවඳ විලවුන් ගල්වා මල් පළඳවා සිටුවව”යි කීයේය. ඒ සොරු ඇමදෙන ඔහුගේ කථාව අසා එපරිද්දේන් කළේය.

එකල බමුණා නක්‍ෂත්‍ර යෝගය දැන මන්ත්‍රය පිරුවා ආකාශය උඩ බැලීය. එකෙණෙහිම ආකාශයෙන් සත්රුවන් වර්ෂා වූයේය. සොරු ඒ ධනය එකතැන්කොට උතුරුසළුවල පොදි බැඳගෙන නික්මුණාහුය. බමුණාත් ඔවුන් පසුපස්සේම ගියේය. ඉක්බිත්තෙන් ඒ සොරුන් පන්සියයක් දෙනා අන්‍ය වූ සොරුන් පන්සියයක් අල්වා ගත්තුය. “කුමක් පිණිස ඇල්වූදැ”යි කී කල්හි “වස්තුව පිණිස ඇල්වූම්හ”යි කිවූය. “ඉදින් තොපට ධනයෙන් ප්‍රයෝජන ඇත්නම් මේ බමුණා අල්වා ගනුව, මේ බමුණා ආකාශය උඩ බලා ධන වර්ෂා වැස්වූයේය, අපට මේ වස්තුව මොහු විසින්ම දෙන ලද්දේය”යි කිවූය.

එකල්හි සොරු වස්තුව ඇති සොරුන් හැර “අපටත් වස්තු දෙව”යි කියා බමුණා අල්වාගත්තුය. බමුණා කියන්නේ “මම තොපට වස්තු දෙමියි, සත්රුවන් වැසි වස්වන්නා වූ නක්‍ෂත්‍ර යෝගය වූකලී මෙතනට අවුරුද්දකින්(අද සිට අවුරුද්දක් ගිය තැන) මත්තෙහි වන්නේය. ඉදින් තොපට වස්තුවෙන් ප්‍රයෝජන ඇත්නම් කලක් ඉවසව ධන වර්ෂා වස්වන්නෙමි වේදැ”යි කිවූය. එබස් අසා සොරු කිපී “එම්බල දුෂ්ඨ වූ බමුණ, සෙස්සන්ට දැන්ම ධන වර්ෂා වස්වා අපට අනික් අවුරුද්දක් ඉවසන්නට කියන්නේහිදැ”යි කියා තියුණු වූ මුවහත් ඇති කඩුවකින් බමුණා දෙකඩකොට ගසා මග හෙළා වේගයෙන් පසුපස්සේ ලුහුබඳවාගෙන ගොස් ඒ සොරුන් හා සමඟ යුද්ධකොට පන්සියයක් පුරුෂයන් මරා වස්තුගෙන නැවත දෙකොටසක් ව ඔවුනොවුන් හා යුද්ධකොට දෙසියපනසක් පුරුෂයන් මරා මෙම ක්‍රමයෙන් බෙදී ඔවුනොවුන් මැරීමෙන් දෙදෙනෙක් පමණක් ශේෂවූහ. ඒතාක් වනතුරු ඔවුනොවුන් මැරුවාහුය.

මෙසේ ඒ පුරුෂයෝ දහසක් දෙනා විනාශයට පැමිණියෝය. ඔහු දෙදෙනා උපායෙන් ඒ වස්තුව ගෙනගොස් එක් ගමක් සමීපයෙහි කැළයක වස්තුව සඟවා එකෙක් කඩුවක් ගෙන වස්තුව රැක උන්නේය. එකෙක් සාල් ගෙන බත් පිසන්ට ගමට වන්නේය. ලෝභය නම් මෙසේ විනාශය මුල්කොට ඇත්තෙමය. ඉක්බිත්තෙන් ඒ වස්තුව සමීපයෙහි උන් තැනැත්තේ මෙසේ සිතීය “ඒ පුරුෂයා ආකල්හි මේ වස්තුව දොකොටසක් වන්නේය. එසේ හෙයින් මම ඔහු ආ ඇසිල්ලෙහි කඩුවෙන් ගසා මැරුයෙන් වීනම් යහපත් වන්නේය”යි ඒ තෙම කඩුව කොපුවෙන් හයා(ඇද) ඔසවාගෙන ඔහු එන පෙරමග බලබලා උන්නේය. අන්‍ය වූ බත් පිසන්ට ගිය පුරුෂයා සිතන්නේ “ඒ ධනය දෙකොටසක් වන්නේය. එසේ හෙයින් මම මේ බතෙහි විෂයක් ලා ඒ පුරුෂයා කවා මරා තනිවම වස්තුව ගන්නෙම් වීනම් යහපතැ”යි සිතීය. ඉක්බිත්තෙන් ඒ බත් පිසන්නාහු පුරුෂයා බත්පිස අන්තයේ(අවසානයේ) තෙමේත් බස් අනුභවකොට ඉතිරි බතෙහි විෂ ලා ඒ බත් ගෙන වස්තු තුබූ තැනට ගියේය. ඔහු බත් බා තබාලා සිට මද ඇසිල්ලකින්ම වස්තුව රැකසිටි තැනැත්තේ කඩුවෙන් ඔහු දෙකඩකොට ගසා මුවා තැනකට(නොපෙණෙන තැනකට) දමා ඒ බත්

අනුභවකොට තෙමේත් එතැන්හිම ජීවිතක්ෂයට පැමිණියෝය. මෙසේ වස්තුව නිසා සොරුන් දහසක් දෙනා විනාශයට පැමිණියෝය.

බෝධිසත්ත්වයෝත් එක් දෙදවසක් ගිය කල ආචාරීන් ගලවනු නිසා වස්තුව ඇරගෙන එන තැනැත්තෝ පළමු තමන් කථාකොට ගියතැන ආචාරීන් නොදැක විසිර තිබෙන්නාවූත් වස්තුවත් දැක "ආචාරීන් විසින් මා කිවා නොකොට ධන වර්ෂා වස්වන ලද්දේවනැයි, සියල්ලවුන් විනාශයට පැමිණි නියාවනැ"යි මහවනින් නික්මුණාහුය. යන්නාහු මහබෝසතාණෝ ආචාරීන් මධ්‍යයෙන් දෙකැබිලිව වැදහොත්තා දැක "මා කීවා නොකොට මළෝය"යි දර ගෙනවුත් දරසෑයක් බැඳ ආචාරීන් දවා වනපස මලින්(කැලෑ මලින්) පූජාකොට ඉදිරියේ යන තැනැත්තෝ ජීවිතක්ෂයට පැමිණියා වූ පන්සියයක් දෙනා හා එයින් මත්තෙහි දෙසියපනස් දෙනෙකැයි මෙම ක්‍රමයෙන් කෙළවර දෙදෙනකු ජීවිතක්ෂයට පැමිණියවුන් දැක මෙසේ සිතූය "මේ දෙදෙනෙකුගෙන් උනු වූ පුරුෂයෝ දහසක් විනාශයට පැමිණියෝය. අනිකුත් සොරු දෙදෙනෙකු වියයුතුය(ඉතිරි සොරුන් දෙදෙනාත් සිටිය යුතුය). ඔහු දෙදෙනත් වස්තුවෙන් නැමීගත නොහෙති(රැකී සිටිය නොහැකි වෙති) දැන් උන් කොයි ගියෝ දෝ හෝ"යි කියා ඉදිරියේ යන්නාවූ මහබෝසතාණෝ ඔවුන් දෙදෙනා ධනය ඇරගෙන කැලේට වන් මග දැක පාදානුසාරයෙන්(පාසටහන් අනුව) ගිය තැනැත්තෝ පොදිබැඳ තිබූ වස්තු රාශිය දැක එකක්හු බත්තලිය මත්තෙ වැටී මළ තැනැත්තහු දැක ඉක්බිත්තෙන් "මොහුන් විසින් මෙනම් දෙයක් කරන ලදැ"යි සියල්ල නුවණින් දැක "ඒ පුරුෂයෝ දැන් කොයි ගියේ දෝ හෝ"යි පරීක්ෂාකොට සොයන තැනැත්තෝ ඔවුන් මුවා තැනක දමන ලද්දාහු දැක "අපගේ ආචාරීහු මා කීවා නොකොට තමන් නොකීකරු බැවින් තුමුත් විනාශයට පැමිණියෝය. උන් විසින් අන්‍ය වූ දහසක් පුරුෂයෝ විනාශයට පමුණුවන ලද්දාහුය. එසේ හෙයින් ඒකාන්තයෙන් උපායක් නැතිව නිස්කාරණයෙහි තමන්ට අභිවෘද්ධියක් ප්‍රාර්ථනා කරන්නාවූ සත්ත්වයෝ ආචාරීන් මෙන් මහත් වූ විනාශයට පැමිණෙති"යි සිතා තවද මෙසේ මහබෝසතාණෝ "යම් සේ අපගේ ආචාරීන් උපායක් නැතිවම අස්ථානයේ වීර්‍ය්‍යය කෙරෙමින් ධන වර්ෂා වස්වා තුමුත් ජීවිතක්ෂයට පැමිණියෝද අනුන්ටත් ජීවිත විනාශයට ප්‍රත්‍ය වූ ද(උපකාර වූයේද) ඒපරිද්දෙන්ම යම් අනිකුත් සත්ත්වයෙක් උපායෙක් නැතිව තමාට වස්තු කැමතිව වීර්‍ය්‍යය කෙරෙත් නම් තෙමේත් නස්නේය. අනුන්ටත් විනාශයට ප්‍රත්‍ය(හේතු) වන්නේය"යි වනය එකනින් නාදකොට දෙවියන් සාධුකාර දෙමින් සිටියදී ධර්මදේශනාකොට උපායෙන් ඒ වස්තුව තමන්වහන්සේගේ ගෙට ගෙන්වාගෙන දානාදී වූ පින්කම් කෙරෙමින් ආයු පමණින් සිට ජීවිතාන්තයෙහි ස්වර්ගලෝකයට ගියාහුය.

ශාස්තෘ වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ "මහණ, තා දුරුවච වූයේ දැන්මතු නොවෙයි, පෙරත් දුර්වච වූ බැවින් මහත් විනාශයට පැමිණියෙහි වේදැ"යි වදාරා මේ දේශනාව ගෙනහැර දක්වා වදාරා මේ 'වේදබ්බ ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

"එසමයෙහි වේදබ්බ බ්‍රාහ්මණයා නම් දැන් මේ නොකීකරු මහණය, අන්තේවාසික වූයෙම් තිලොගුරු සම්‍යයක් සම්බුදුරජ වූ මම්ම වේදැ"යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

049. නක්ඛත්ත ජාතකය

තවද එක් සමයෙක්හි ශාස්තෘ වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩ වසනසේක් එක්තරා ආජීවකයෙකු(අජීවක ආගමට අයත් පැවිද්දෙකු) අරභයා මේ ජාතකය වදාළසේක.

සැවැත්නුවර වනාහි එක් කුලයෙක දුවණි කෙනෙකුන් ජනපදයෙහි වාසය කරන්නා වූ එක් කුලපුත්‍රයෙක් තමාගේ පුත්‍රයාහට වලක්වා(විවාහ කරීමට පොරොන්දු කරවාගෙන) "අසවල් දිනයෙහි කැඳවාගෙන යන්නෙමි" කියා දවස නියමකොට තබා ඒ දිනය පැමිණි කල්හි තමාගේ කුළුපග වූ ආජීවකයක්හුගෙන් විචාළේය. "ස්වාමීන් වහන්ස, අද අප එක් මඟුලක් කරම්හ. නක්ෂත්‍ර යහපත් දෝ හෝ අයහපත් දෝ හෝ"යි(නැකත හොඳද නරකද) විචාළේය. ඒ ආජීවකතෙම සිතනුයේ "මේ තෙම මා අතින් පළමුවෙන් නොවිචාරා දවස්තබා(දිනය නියම කොටගෙන) දැන් විචාරන්නේය. වන්නාට, මොහු හික්මවන්නෙමි"යි කිපී "අද නක්ෂත්‍ර යහපත් නොවන්නේය, දැන්

මඟුල් නොකරව, ඉදින් කළාහු නම් මහත් විනාශ වන්නේය''යි කීයේය. ඒ කුලයෙහි මනුෂ්‍යයෝ ඔහුගේ වචනය අදහාගෙන එදවස නොගියාහුය. නුවර වාසීහු සියලු මංගල ක්‍රියාවකොට ඔහුන්ගේ නොඊම දැක ''ජනපද වාසීන් විසින් අද දවස තබන ලද්දේය, නොම ආවාහුය. අපගේ ද බොහෝ වස්තුව විනාශයට ගියේය. අපට ඔහුන්ගෙන් කවර ප්‍රයෝජනද? අපගේ දුවණියන් අනිකක්හට දෙම්හ''යි කියා කරනලද මඟුලෙන්ම(සූදානම් කරනලද මඟුලෙන්ම) දුවණියන් අනිකක්හට දුන්නාහුය. අනිකුත් ජනපද වැසි කුලයෙහි ඇත්තෝ දෙවැනි දිනයෙහි අවුත් ''අපට කුමාරිකාව දෙව''යි කීවාහුය. ඉක්බිත්තෙන් ඔහුන්ට සැවැත්නුවර වාසීහු කියන්නාහු ''ජනපද වාසී වූ තෙපි ගෘහපතියෝය, පවිටු මනුෂ්‍යයෝය, දවස් තබා අනාදරයෙන් නො ආවාහුය. ආවාහු මගින්ම නැවත යවු(ආපාරෙන්ම ආපසු යව), අප විසින් අන්‍යයන්ට කුමාරිකාව දෙන ලද්දීය''යි කියා පරිභව බැන්නාහුය. ඔහු ඔවුන් හා සමඟ ඩබරකොට ආවාහු මගින්ම ගියාහුය. ඒ ආජීවකයා විසින් ඒ මනුෂ්‍යයන්ගේ මඟුලට අන්තරාය කළ බව භික්ෂූන්ගේ අතුරෙහි ප්‍රකාශ(ප්‍රසිද්ධ) වූයේය.

ඒ භික්ෂූහු දම්සභා මණ්ඩපයෙහි රැස්ව උන්නාහු ''ඇවැත්නි, ආජීවකයා විසින් කුලයාගේ මඟුලට අන්තරාය කරනලදැ''යි කියමින් හුන්නාහුය. ශාස්තෘන් වහන්සේ අවුත් ''මහණෙනි, මේ දම්සභා මණ්ඩපයෙහි මා එන්නාට පූර්වභාගයෙහි කිනම් කථාවකින් යුක්තව උනුදැ''යි විචාරා වදාළ කල්හි ''මෙනම් කථාවකිනැ''යි දැන් වුවාහුය. ''මහණෙනි, ආජීවකයා විසින් කුලයාගේ මඟුලට අන්තරාය කළේ දැන්මතු නොවෙයි, පූර්වයෙහිද මේ ආජීවකතෙම ඔවුන්ට කිපී මඟුලට අන්තරාය කෙළේය''යි වදාරා ඉකුත්වත් කථාව ගෙනහැර දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන කල්හි නුවර වාසීහු ජනපද වාසින්ගේ දුවණි කෙනෙකුන් රුස්වා(කැමති කරවා) දවස් නියමකොට තබා තමාගේ කුළුපග වූ ආජීවකයෙකුගෙන් විචාළාහුය. ''ස්වාමීන් වහන්ස, අද අපගේ එක් මංගල ක්‍රියාවෙක් ඇත. නක්ෂත්‍රය යහපත් දෝ හෝ අයහපත් දෝ හෝ''යි විචාළාහුය. ඒ ආජීවකතෙම සිතනුයේ ''මොහු තමාගේ අභිප්‍රාවෙන්(කැමැත්ත අනුව) දවස නියමකොට තබා දැන් මාගෙන් විචාරන්නාහුය''යි කියා කිපී ''අද මොහුන්ගේ මඟුලට අන්තරාය කෙරෙමි''යි සිතා ''අද නක්ෂත්‍රය යහපත් නොවන්නේය. ඉදින් මඟුල් කළෝ නම් මහත් විනාශයට පැමිනෙන්නාහුය''යි කීයේය. ඒ නුවර වාසීහු ඔහුගේ වචනය අදහාගෙන නොආවාහුය. ජනපද වාසීහු ඔවුන්ගේ නොඊම දැන ''නුවර වාසීහු අද දවස තබා(දවස නියමකොට) නොආවාහුය. අපට ඔවුන්ගේ ප්‍රයෝජන කවරේදැ''යි කියා අන්‍යයන්හට දුවණියන් දුන්නාහුය. නුවර වාසීහු දෙවැනි දිනයෙහි අවුත් කුමාරිකාව ඉල්වූවාහුය. ජනපද වාසීහු කියන්නෝ ''තෙපි නුවර වාසීහු නම් නසනලද ලජ්ජා ඇති ගැහැවියහ(ගෘහපතියෝ වන්නාහුය), දවස තබා කුමාරිකාව නොගත්තාහ, අප තොපගේ ගමන් නැති බැවින් අන්‍යයන්ට දුනුම්හ''යි කිවාහුය. ''අපි ආජීවකයක්හුගෙන් විචාරා නක්ෂත්‍රය යහපත් නොවන බැවින් නොආම්හ. අපට කුමාරිකාව දෙව''යි කීවාහුය. ''අප විසින් තොප නොඑන බැවින් අන්‍යයන්ට දෙන ලද්දේය, දැන් දෙනලද කුමාරිකාව කෙසේ නැවත ගෙන එමෝදැ''යි කියා මෙසේ ඔවුන් ඔබිනොබ(ඔවුනොවුන්) ඩබර කරන කල්හි එක් නුවර වැසි ප්‍රඥාවත් පුරුෂයෙක් එක් කර්මාන්තයක් නිසා ජනපදයට ගියේය. ''අපි ආජීවකයාගෙන් විචාරා නක්ෂත්‍රය යහපත් නොවන බැවින් නොආම්හ''යි කියන්නාවූ ඒ නුවර වාසීන්ගේ වචනය අසා ''නක්ෂත්‍රයෙන් කවර ප්‍රයෝජනද? කුමාරිකාවගේ ලැබීම් නක්ෂත්‍රය නොවේදැ''යි කියා මෙසේ කීසේක. ''නක්ෂත්‍රය බලන්නාවූ අඥානයාගේ අර්ථය ඉක්මෙන්නේය (නැකත් බලන්නා වූ මෝඩයාගේ බලාපොරොත්තුව ඉටු නොවේ). අර්ථයට අභිෂ්ටාර්ථ ප්‍රතිලාභය ම නක්ෂත්‍ර නම (බලාපොරොත්තුවන කරුණට නැකත නම් බලාපොරොත්තු දේ ඉටුවීමයි) තාරකා රූපයෝ කවර නම් අර්ථයක් සාදද්දැ''යි(නැකත් වලින් ඇති ඵලය කුමක්දැයි) කීසේක. නුවර වාසීහු ඩබරකොට කුමාරිකාව නොලැබ ගියාහුය.

ශාස්තෘන් වහන්සේ ද ''මහණෙනි, මේ ආජීවකතෙම මේ කුලයාගේ මඟුලට අන්තරාය කෙළේ දැන්මතු නොවෙයි, පූර්වයෙහිත් අන්තරාය කෙළේම''යයි කියා මේ ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා වදාරා පූර්වාපර සන්ධි ගළපා මේ 'නක්ෂත්‍ර ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි ආජීවකතෙම දැනුදු ආජීවක වූයේය. එසමයෙහි ඒ කුලයෝ දැනුදු මේ කුලයෝ වූවාහුය. ඔවුන්ට අවවාද කියා සිටියා වූ පණ්ඩිත පුරුෂයන් වූයෙම් වනාහී තිලෝගුරු සම්‍යක් සම්බුදුරජ වූ මම්ම වේදැ”යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

050. දුම්මෙධ ජාතකය

තවද එක් සමයෙක්හි දිව්‍ය බ්‍රහ්මයන්ගේ මස්තකයෙහි කෙළනා ශ්‍රී පාද ඇති (දෙවි බඹුන්ගේ හිසින් පිදුම් ලබනා සිරිපතුල් ඇති) බුදුරජාණන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවාසය කරණසේක් ලෝකාර්ථ චර්යාවක්(ලෝකයාට සෙත සැලසීමක්) අරභයා මේ ජාතකය වදාළසේක.

මෙහි වර්ථමාන කථාව දොළොස් වැනි නිපාතයෙහි වූ ‘මහා කණ්හ’ ජාතකයයෙහි මතු ප්‍රකාශ වන්නේය.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන කල්හි අප මහබෝධිසත්ත්‍වයන් වහන්සේ ඒ රජ්ජුරුහුගේ අග්‍රමෙහෙෂිකාවන්ගේ කුක්ෂියෙහි පිළිසිඳ ගත්සේක. මව් කුසින් නික්මුණ වූ අප මහබෝධිසත්ත්‍වයන් වහන්සේට නම් තබන්නා වූ දිනයෙහි ‘බ්‍රහ්මදත්ත කුමාරය’යි කියා නම් කළාහුය. ඒ බ්‍රහ්මදත්ත නම් කුමාරතෙම සොළොස් ඇවිරිදි වයසට පැමිණ තක්‍ෂලා නුවරට ගොස් ශිල්පය ඉගෙණ වෙදත්‍රයාගේ (ඍග්, යජුර්, සාමන් යන වේද තුනෙහි) පරතෙර පැමිණ අටළොස් විද්‍යාස්ථානයන්ගේත්(විද්‍යාවිෂය දහඅටෙහිත්) නිෂ්පත්තියට(පරතෙරට) පැමිණිසේක.

ඉක්බිත්තෙන් අප මහබෝසතානන් වහන්සේට පිය මහරජ්ජුරුවෝ යුවරජ තනතුරු දුන්සේක. එසමයෙහි බරණැස් නුවරවාසීහු දේවතාවන් මඟුල්කොට පවත්නාහ(උතුම්කොට සළකන්නාහ). දෙවියන්ට නමස්කාර කරන්නාහු බොහෝ තිරෙළු පලෙලුවන්(එළුවන් බැටළුවන්) කුකුළන්, ඌරන්, ආදී වූ ප්‍රාණීන් ඝාතනය කොට අනේකප්‍රකාර වූ පුෂ්පයෙන්(නන්වැදෑරුම් මලින්) හා සුගන්‍ධයෙන්ද මාංශයෙන් හා රුධිරයෙන්ද(මසින් හා ලෙයින්ද) බිලිපූජා කරන්නාහුය. බෝධිසත්ත්‍වයන් වහන්සේ සිතනසේක් “දැන් සත්ත්‍වයෝ දෙවියන් මඟුල්කොට පවත්නාහුය. බොහෝ ප්‍රාණවධ කෙරෙති(සතුන් මරති), මහජනතෙම බොහෝසේ අධර්මයෙහි පිහිටියේය. මම පිය රජහුගේ ඇවෑමෙන් රාජ්‍යය ලැබ එකකුදු කලාන්ත(කිසිවකු පීඩා) නොකොට උපායෙන්ම ප්‍රාණවධ කරන්ට නොදෙන්නෙමි” සිතූසේක.

මෙසේ සිතා අප මහබෝසතාණන් වහන්සේ එක් දවසක් රථයට නැඟී නුවරින් නික්මුණුසේක් මහත් නුග වෘක්‍ෂ මූලයෙක්හි මහජනයා රැස්ව නුග වෘක්‍ෂයෙහි අධිගෘහිත වූ(නුග ගසෙහි අරක්ගෙන සිටිනා) දිව්‍ය පුත්‍රයාගේ සමීපයෙන් පුත්‍රයන් හා දුහිතෘ යසස් ධනාදීන් යමක් යමක් කැමතිද(දූ පුතුන් කීර්තිය ධනය ආදී යම් කිසිවක් බලාපොරොත්තු වේද) ඒ ඒ කැමති දෙය ප්‍රාර්ථනා කරන්නාවුන් දුටුසේක. ඒ අප මහබෝසතාණන් වහන්සේ රථයෙන් බැස ඒ නුග වෘක්‍ෂය කරා එළඹ සුගන්‍ධ පුෂ්පයෙන් පූජාකොට ජලයෙන් අභිෂේකකොට(සුවඳ මලින් පුදා දියෙන් නහවා) වෘක්‍ෂය ප්‍රදක්‍ෂිණාකොට(ගස වටා ඇවිද) දෙවතාමංගලිකයක්හුමෙන්(දෙවියන් පුදන්නෙකු මෙන්) දෙවතාවට නමක්කාරකොට රථයට නැඟී නුවරට ම වැඩිසේක. එතැන් පටන් මෙම ක්‍රමයෙන් අතරතුරෙහි(වරින්වර) එතනට ගොස් දෙවතාමංගලියක්හු මෙන් පූජා කරනසේක.

ඒ අප මහබෝසතාණන් වහන්සේ විසින් මෑත භාගයෙහි පිය රජ්ජුරුහුගේ ඇවෑමෙන් රාජ්‍යයෙහි පිහිටා සතරඅගති(ජන්ද, ද්වේෂ, මොහ, බය) දුරුකොට දශරාජ ධර්මයන් කොපාා නොකෙරමින්(දාන - සීල - පරිත්‍යාග - ඍජුබව - මෘදුබව - තපස් ගුණය - අවෛරය - අවිහිංසාව - ඉවසීම - නීතිගරුක බව යන දශරාජ ධර්ම නොකෙළසා) දැහැමෙන් රාජ්‍ය කෙරෙමින් මෙසේ සිතූසේක. “මාගේ මනෝරථය මස්තකප්‍රාප්ත වූයේය(සිතේ අදහස ඉටුවූයේය), රාජ්‍යයෙහි පිහිටියෙමි, එබඳු වූ මම පූර්වයෙහි යම් එක් කාරණයක් සිතූයෙම් ද දැන් ඒ කාරණාව මස්තකප්‍රාප්ත කරන්නෙමි”(ඒ කරුණ මුදුන් පත්කරන්නෙමි) සිතා අමාත්‍යයන්ද බ්‍රාහ්මණ ගෘහපති ආදීන්ද රැස්කරවා මෙසේ ආමන්ත්‍රණය කළසේක. “පින්වත්නි, මා විසින් කවර කාරණයකින් රාජ්‍යයට පැමිණෙන ලදදැයි දන්නාහුදැ”යි විචාළසේක. “මහරජ්ජුරුවන් වහන්ස නොදනුම්හ”යි කීවාහුය.

වැලිදූ වනාහි "මා අසවල් නම් නුගවෘක්ෂයට සුගන්ධාදීන් පූජාකොට බද්ධාඤ්ජලිව(දෑත් එක්කොට) සිට නමස්කාර කිරීම දුටුවිරිදෑ"යි(දුටුවාදැයි) වදාළසේක. "එසේය මහරජ"යි කීවාහුය. එකල්හි "මම ප්‍රාර්ථනාවක් කෙළෙමි, ඉදින් මම රාජ්‍යයට පැමිණියෙම් නම් නුඹවහන්සේට බිලිපූජා කරන්නෙමියි කීයෙමි, එසේ හෙයින් මා විසින් ඒ දෙවතාවාගේ ආනුභාවයෙන් මේ රාජ්‍යය ලබන ලද්දේය, දැන් ඒ දේවතාවාට බිලි පූජා කරන්නෙමි, තෙපි ප්‍රමාද නොකොට සීඝ්‍රව දේවතාවාට බිලිපූජා සදව"යි කීසේක. "මහරජ කවර කවර දෙයක් ගණුමෝද"යි කීවාහුය. "පින්වත්නි, මම දේවතාවාට යාච්ඤා කරන්නේ යමෙක් මාගේ රාජ්‍යයෙහි ප්‍රාණඝාතාදී පඤ්ච දුස්සීල කර්මයන්ද, දශ අකුශල කර්මපථයන්ද සමාදන්ව පවතිද්ද, ඔවුන් ඝාතනයකොට අතුණු බහන් මාංශ රුධිරාදීයෙන් (බඩවැල් මස් ලේ ආදියෙන්) බිලිපූජා කෙරෙමැයි කියා ආරාධනා කෙළෙමි. තෙපි මෙසේ බෙර හසුරුවව, 'අපගේ රජ්ජුරුවෝ යුවරජ කල්හි මෙසේ යාඥාවක් කළසේක. ඉදින් මම රාජ්‍යයට පැමිණියෙන් වීනම් යමෙක් මාගේ රාජ්‍යයෙහි දුස්සීලව වෙසේද ඒ සියල්ලවුන් ඝාතනයකොට බිලිපූජා කරන්නෙමි' කියාය, දැන් ඒ රජතෙම පඤ්ච පාපයද, දශ අකුශල් දැයි කියනලද දුස්සීල කර්මය සමාදන්ව පවත්නා වූ දුස්සීලයන් දහසක් නසා ඔවුන්ගේ හෘදයමාංශාදිය(හද මස්) ගෙන දේවතාවට බිලිපූජා කරනු කැමතිසේක. මෙලෙස නුවරවාසීහු දැනගනිත්ව"යි කීසේක. මෙසේ ද කියා "යමෙක් දැන් මෙතැන් පටන් දුස්සීල ක්‍රියාවෙහි පවතිද්ද, ඔවුන් දහසක් නසා යාගකොට ආරාධනාවෙන්(බාරයෙන්) මිදෙමි"යි කියා මේ කාරණය ප්‍රකාශ කරනු පිණිස මෙසේ කීසේක. "මේ ක්‍රියාව කරන්නට සුදුසුයයි, මෙය නොකරන්නට සුදුසුයයි කියා නොදන්නා වූ දුර්මෙධයන්(මෝඩයන්) ප්‍රාණඝාතාදී කරන්නා වූ අඥාන පුද්ගලයන් දහසකින් යාගකරන්නට යාඥ කරන ලද්දේය. ඒ මම දැන් ඒ ආරාධනාවෙන් රාජ්‍යය ලදිමි. දැන් යාගකරන්නෙමි, කාරණා කවරේද? දැන් අධාර්මික ජනයෝ බොහෝය. ඔවුන් ගෙන බිලිපූජා කරන්නෙමි" කීසේක.

අමාත්‍යයෝ බෝධිසත්වයන් වහන්සේගේ වචනය අසා "මහරජ යහපතැ"යි කියා දොළොස් යොදුන් බරණැස් නුවර බෙර ලැවුවාහුය. ආඥා හෙරිය(අණ බෙරය අසා) අසා එකද දුස්සීල ක්‍රියාවක් සමාදන්ව සිටියා වූ එක පුරුෂයෙකුදු නුවූයේය. මෙසේ බෝධිසත්වයන් වහන්සේ යම්තාක් කල් රාජ්‍යය කළසේක් ද එතාක් කල් එක පුද්ගලයකුදු පඤ්ච පාප, දශ අකුශලය යන කර්මයන් කෙරෙන් එකදු අකුශල ක්‍රියාවක් කරන්නෙකු නොපෙනුනේය. මෙසේ බෝධිසත්වයන් වහන්සේ එක පුද්ගලයකු කලාන්ත නොකරවා (පීඩාවට පත් නොකොට) සියලු රටවැස්සන් ලවා සිල් රක්ෂා කරවා තමන්වහන්සේද දානාදී වූ පින්කම්කොට ජීවිතයාගේ කෙළවර තමාගේ පර්ෂද්(පිරිස) ගෙන දිව්‍ය ලෝකය පුරමින් වැඩිසේක.

ශාස්තෲන් වහන්සේද "මහණෙනි, තථාගතත්වාදී(පෙර බුදුවරුන් ආ පිළිවෙළින් පැමිණ හෙයින් 'තථාගත' නම් වූ ආදී) කාරණයෙන් යුක්ත සර්වඥයන් වහන්සේ ලෝකයාට වැඩෙහි හැසුරුනේ දැන්මතු නොවෙයි, පෙරත් හැසුරුණුසේක්මය"යි කියා මේ දම් දෙසුම ගෙනහැර දක්වා පූර්වාපර සන්ධි ගළපා මේ 'දුම්මෙධ ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

"එකල්හි පර්ෂද් තොම දැන් බුදු පිරිස් වූවාහුය. බරණැස් රජුව උපන්නෙම් දැන් තිලෝගුරු සමය්‍යක් සම්බුදුරජ වූ මම්ම වේදැ"යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

051. මහශීලව ජාතකය

තවද එක් සමයෙක්හි මහපොළොව සේ විපුල වූ ගුණ ඇති(මහා පොළොව සේ මහත් ගුණ ඇති) තිලෝගුරු(තුන් ලොවට ගුරු වූ) බුදුරජාණන් වහන්සේ දෙව්රම්වෙහෙර වසනසේක් පසුබට වීර්‍ය ඇති එක් භික්ෂු කෙනෙකුන් වහන්සේ උදෙසා මේ ජාතකය වදාළසේක.

සර්වඥයන් වහන්සේ ඕහට "සැබෑද? මහණ තෝ පසුබට වීර්‍යා ඇත්තෙහිදැ?"යි විචාරා "එසේය ස්වාමීනි" කී කල්හි "මහණ තෝ කවර කාරණයකින් මෙබඳු නෛර්‍යානික(නිවනට පමුණුවන්නා වූ) ශාසනයෙහි මහණව වීර්‍යය හැරපුයෙහිද?(අත්හලෙහිද?) පෙර නුවණැත්තෝ

රාජ්‍යයෙන් පිරිහීත් තමන්ගේ වීර්‍යයෙහි සිට නටුවාවුත් යසස(විනාශ වූ කීර්තිය) ඉපද වූවෝමවේදැ''යි වදාරා ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන කල්හි පුරණලද බෝධිසම්භාර ඇති අප මහබෝසතාණෝ ඒ රජ්ජුරුවන්ගේ අගමෙහෙසුන් බිසවුන් කුස පිළිසිඳ ගත්තුය. ඒ බෝධිසත්‍වයන්ට නම් තබන දවසේ 'ශීලව කුමාරයෝය'යි නම් තුබූහ. සොළොස් ඇවිරිදි වයසෙහි දීම සියලු ශිල්පයෙහි කෙළ පැමිණ මැත භාගයෙහි පියාණන්ගේ ඇවෑමෙන් රාජ්‍යයෙහි පිහිටා 'මහශීලව රජ්ජුරුවෝය'යි මෙනමින් ප්‍රසිද්ධ වූය. ධර්මිෂ්ඨයෝය. ධර්‍මයෙන් රාජ්‍යය කෙරෙති. ඒ රජ්ජුරුවෝ නුවර සතර වාසල් දොරය, නුවර මධ්‍යයෙහිය, තමන්ගේ මාලිගාව සමීපයෙහිය යි දන්හල් කරවා දුගී මගී යාචකයන්ට දන්දෙති. නිරන්තරයෙන් පන්සිල් රකිති. පොහොය පෙහෙවස් වෙසෙති(අටසිල් රකිති). ක්‍ෂාන්ති, මෛත්‍රී, කරුණාවෙන් යුක්තව ඇකයෙහි උන් දරු කෙනෙකුන් නලවා සතුටු කරන්නාක් මෙන් සියලු සත්‍වයන් සතුටු කරවමින් දැහැමෙන් රාජ්‍යය කෙරෙති.

එකල රජ්ජුරුවන්ගේ එක් අමාත්‍යයෙක් අන්තඃපුරයට වැද මැත භාගයෙහි තමා කළ කාර්යයන් ප්‍රසිද්ධ විය. අමාත්‍යයෝ රජ්ජුරුවන්ට එපවත් දැන්වූය. රජ්ජුරුවෝ පරීක්‍ෂා කරන්නාහු තුමූම ප්‍රත්‍යක්‍ෂකොට ගෙන ඒ අමාත්‍යයා කැඳවා කියන්නේ ''නුවණ නැති තා විසින් නොකළමනා දෙයක් කරනලද, තෝ මාගේ විජිතයෙහි වසන්නට නුසුදුසුයෙහිය. තාගේ වස්තුවත් පුත්‍රදාරාවනුත් හැරගෙන අනික් තැනකට පළායව''යි කියා රටින් නෙරපූය. ඒ අමාත්‍යයා කසී රටින් නික්ම ගොස් කොසොල් රජ්ජුරුවන්ට සේවය කරන්නේ ක්‍රමයෙන් රජ්ජුරුවන්ට අභ්‍යන්තරව විස්වාස විය(සමීප විශ්වස වන්තයෙක් විය).

එතෙම එක් දවසක් කොසොල් රජ්ජුරුවන්ට කියන්නේ ''රජ්ජුරුවන් වහන්ස, බරණැස් නුවර රාජ්‍යය නම් නිමලසි(මී මැස්සන් නොමැති) මී වදයක් හා සමානය. රජ්ජුරුවන් වහන්සේ ඉතා මොලොක්සේක. ස්වල්ප වූ සේනාවකින් බරණැස් නුවර රාජ්‍යය හැරගන්නට පිළිවන් වන්නේය''යි කීය. රජ්ජුරුවෝ ඔහුගේ බස් අසා ''බරණැස් නුවර රාජ්‍යය නම් මහත් වන්නේය. මේ තෙමෙත් ස්වල්ප වූ බලවාහනයකින්ම රාජ්‍යය ගන්ට පිළිවනැයි කීය කිමෙක්ද? මේ රජ්ජුරුවන්ගෙන් එවූ වරපුරුෂයෙක් දෝ හෝ''යි සිතා ''තෝ වරපුරුෂයෙක්දැ?''යි කිවූය. ''රජ්ජුරුවන් වහන්සෙ, මම වර පුරුෂයෙක් නොවෙමි, ඇත්තම කියමි, ඉදින් මාගේ බස් නොඅදහනසේක් වීනම් මනුෂ්‍යයන් යවා පසල් දනව්වෙන්(පිටිසර ජනපදයක) ගමක් නසාපුව මැනව. ඒ ගම් පහරණ මනුෂ්‍යයන් අල්වාගෙන තමන්වහන්සේ සමීපයට ගෙනගිය කල්හි වස්තු දීලා හැරපියන සේකැ''යි කීය. එබස් ඇසූ රජ්ජුරුවෝ ''මේ තෙම ඉතා නිර්භීතව කියන්නේ වන්නාට(එසේ වුවත්) පරීක්‍ෂා කෙරෙමිය''යි සිතා තමන් පුරුෂයන් යවා පසල් දනව්වෙන් ගමෙක මිනී මරවා කොල්ල කැවූය. ඒ පසල් දනව්වේ මනුෂ්‍යයෝ මිනීමරු සොරුන් අලවා බඹදත් රජුවෙත ගෙනාවාහුය. රජු ඔවුන් දැක ''දරුවෙනි, කවර කාරණයකින් ගම් පැහැරුදැ?''යි විචාළෝය. ''ස්වාමීනි, ජීවත්ව ගතනොහි ගම් පැහැරුම්හ''යි කී කල්හි ''එසේ කල කුමක් නිසා මෙතෙක් කල් මා සමීපයට නො ආවුද? දැන් මෙවක් පටන් මෙබන්දක් නොකරව''යි කියා ඔවුන්ට සම්පත් දී අළුවාහුය(පිටත් කළහ). ඒ මනුෂ්‍යයෝ ගොස් කොසොල් රජ්ජුරුවන්ට එපවත් දැන්වූහ. ඒ රජ්ජුරුවෝ මෙපමණකිනුත් යා නොහි(යාමට නොකැමතිව) නැවත මධ්‍යයේ ජනපදයක් පැහැරවූය. ඒ සොරුන්ටත් බරණැස් රජ්ජුරුවෝ පළමු පරිද්දෙන්ම සම්පත් යැවූය. කොසොල් රජ්ජුරුවෝ මෙපණකිනුත් නොගොස් නැවත පුරුෂයන් යවා විථිමධ්‍යයෙහි මිනී මරවා කොල්ල කැවූය. රජ්ජුරුවෝ ඒ සොරුන්ටත් සම්පත් දී යව්වාහුය. එකල්හි කොසොල් රජ්ජුරුවෝ ''ඉතා ධර්මිෂ්ඨ රජ්ජුරු කෙනෙකැ''යි දැන ''බරණැස් රාජ්‍යය ගනිමි''යි සේවා වාහන ගෙන නික්මුනාහුය.

එසමයෙහි වනාහී බරණැස් රජ්ජුරුවන්ගේ මත්ත හස්තිරාජයානුදු(මද කිපුණු ඇත් රජුන් පවා) අභිමුඛව එන කල්හි(ඉදිරියට එන කල) පිටි පෑ පලා නොයන්නා වූ(ආපසු හැරී පැන නොදුවන්නා වූ) ස්වභාව ඇති සිය දහස් ගනන් අකුණු ගසන කල්හිත් තැති නොගන්නා වූ ස්වභාව ඇති ශීලව මහරජ්ජුරුවන්ගේ අභිප්‍රායක් ඇති කල්හි සියළු දඹදිව රාජ්‍යය ඇරගන්ට සමර්ථ වූ දහසක් පමණ ඔවුනොවුන් හැර වෙන්ව පළා නොයන්නා වූ උත්තම මහයෝධයෝ ඇත. ඔහු හැම දෙනම

“කොසොල් රජ්ජුරුවෝ යුද්ධයට එති” අසා තමන්ගේ රජ්ජුරුවන් සමීපයට ගොස් කියන්නෝ “කොසොල් රජ්ජුරුවන් වහන්සේ බරණැස් නුවර රාජ්‍යය ගනිමියි එනසේක. ස්වාමීනි, යම්හ, උන්වහන්සේ අපගේ රාජ්‍යය සීමාවට බැස්ස නොදීම තලාපියා අල්වාගනුම්හ”යි කීය. ඒ අසා රජ්ජුරුවෝ “මා නිසා දරුවෙනි, අනුන්ට පීඩා කිරීමෙන් ප්‍රයෝජන නැත. රාජ්‍යය කැමති කෙනෙක් ගනිත්වයි, එසේ හෙයින් තොපි ඇම නොයව”යි වැළකූය. කොසොල් රජ්ජුරුවෝ සීමාව ඉක්ම දනවු මධ්‍යයට වන්නාහුය. අමාත්‍යයෝ නැවතත් රජ්ජුරුවන් කරා ගොස් එසේම කීවාහුය. රජ්ජුරුවන් පළමු පරිද්දේන්ම වැළකූය. කොසොල් රජ්ජුරුවෝ පිටිනුවර සිට “රාජ්‍යය හෝ දෙත්වයි හෝ යුද්ධ කෙරෙත්ව”යි කියා ශීලව මහරජ්ජුරුවන්ට අසුන් යවුය. රජ්ජුරුවෝ ඒ අසා “මා හා සමග කරන්නා වූ යුද්ධයක් නැත. රාජ්‍යය ගන්නාසේක්ව”යි කියා පෙරලා අසුන් යැවූය. නැවතත් අමාත්‍යයෝ රජ්ජුරුවන් කරා ගොස් කියන්නෝ “රජ්ජුරුවන් වහන්ස, අපි කොසොල් රජ්ජුරුවන් නුවරට වැද්ද නොදෙම්හයි පිටි නුවරදී තලාපියා අල්වාගනුම්හ”යි කිවුය. රජ්ජුරුවන් පළමු පරිද්දෙන්ම වලකා නුවර වාසල් දොර හරවා අමාත්‍යයන් දහසක් දෙනා සමග ප්‍රාසාදයේ මතු මහල්තලයෙහි සිංහාසන මස්තකයෙහි උන්නාහුය.

කොසොල් රජ්ජුරුවෝ මහත් වූ සේනා වාහන හා සමඟ බරණැස් නුවරට වන්නාහු. ඒ කොසොල් රජ්ජුරුවන්ගේ මාලිගා දොර සමීපයට ගොස් අමාත්‍ය සමූහයා විසින් පිරිවරණ ලදුව නොවසනලද දොර ඇති මාලිගාවෙහි සරහා පිළියෙළ කරනලද මතු මහල්තලයට නැගී උන්නා වූ නිරපරාධ වූ ශීලව මහරජ්ජුරුවන් අමාත්‍යයන් දහසක් දෙනා හා සමඟ අල්වා යවා “මේ රජ්ජුරුවන් අමාත්‍යයන් දහසක් දෙනා හා සමග පිටිතල හයා බැඳ(අත් පිටිපසට තබා බැඳ) අමු සොහොනට ගෙනගොස් කරවටක් පමණ වල කැන(වවල් කප්පවා) යම් සේ එකෙකුත් අතක් ඔසවන්නටත් අසමර්ථ නම්(නොහැකිවේද) ඒපරිද්දෙන් පස්ලා වලලා ලව(පස් දමා වලලා දමවයි), රාත්‍රියෙහි සිවල්ලු අවුත් මොවුන්ට කලමනා දෙය කරන්නෝවේදැ”යි කිවුය.

මනුෂ්‍යයෝ සතුරු රජ්ජුරුවන්ගේ බස් අසා රජ්ජුරුවන් හා සමග අමාත්‍යයයන් දහසක් දෙනා පිටිතල හයා බැඳ පිටත් කළාහ. එකල්හි ශීලව මහරජ්ජුරුවෝ සතුරු රජ්ජුරුවන් කෙරෙහි ආඝාත පමණකුත් (වෛර මාත්‍රයක් වත්) නොකළෝය. ඒ අමාත්‍යයන් දහසක් දෙනා මෙසේ බැඳලා ගෙන යන කල්හි රජ්ජුරුවන්ගේ වචනය ඉක්ම පවත්වන්නට අසමර්ථ කෙනෙක් නම් නුවූයේය. මෙසේ ඒ මහබෝසතාණන්ගේ පර්ෂද් ඉතා විනීත වන්නේය.(පිරිස ඉතා හික්මුණු පිරිසක් වන්නේය).

ඉක්බිත්තෙන් ඒ සතුරු රජ්ජුරුවන්ගේ රාජපුරුෂයෝ අමාත්‍යයන් සහිත වූ ශීලව රජ්ජුරුවන් අමු සොහොනට ගෙනගොස් කරවටක් පමණ වලකැණ ශීලව රජ්ජුරුවන් මධ්‍යයෙහි(මැද) අවශේෂ අමාත්‍යයන් දැලයෙහියි(දෙපසෙහිදැයි) දහසක් දෙනාම වලට බා(වල දමා) පස්ලා සනකොට(තදකොට) පස් තලා ගියාහුය. එකල්හි ශීලව රජ්ජුරුවෝ අමාත්‍යයන් බණවා කියන්නෝ “සතුරු රජ්ජුරුවන් කෙරෙහි කෝපයක් නොකොට මෛත්‍රී කරව”යි අවවාද කළෝය. ඒකල මධ්‍යම රාත්‍රි වේලේ “මනුශ්‍ය මාංස කම්හ”යි කැනහිල්ලු ආවාහුය. ඔවුන් දැක රජ්ජුරුවන් හා අමාත්‍යයෝ එක පැහැරම හඬ ගැසූය(එක්වරම ශබ්ද කළාහුය). කැනහිල්ලු හයින් ත්‍රස්තව(තැතිගෙන) පලා ගියාහුය. නැවත ඔහු පෙරලා සිට බලන්නාහු පස්සෙහි එන කෙනෙකුන් නැති නියාව දැන නැවත ආපසු ගියෝය. වල තුල මනුෂ්‍යයෝ පළමු පරිද්දෙන්ම අඬ ඇසූය. මෙසේ තුන් වාරයක් පළාගොස් නැවත පෙරලා සිට බලන්නාහු ඔවුන් අතුරෙන් එකෙකුවත් නොඑන නියාව දැන “මොහු වධයට පැමිණියෝ වනැ”යි(මරණ දඬුවම ලත් අය විය යුතුයි) බුහුටිව පෙරළා(නිර්භව ආපසු) අවුත් නැවත දහසක් දෙනා අඬගසමින් සිටියදීත් පළා නොගියාහුය.

ප්‍රධාන කැනහිලා රජ්ජුරුවන් කරා ගියේය. අවශේෂයෝ සෙසු අමාත්‍යයන් සමීපයට ගියෝය. උපායෙහි දක්ෂ වූ රජ්ජුරුවෝ ඔහු තමන් සමීපයට එන නියාව දැන ඩහන්ට(සපා කෑමට) අවසර දෙන්නාක් මෙන් කර ඔසවා ඔහු යට උගුර ඩැහැගත්තාහ. නිකටින් ඇද යන කල මිරිකා ගන්නාක් මෙන් තරකොට මිරිකා ගත්තුය. ඇත්බල ඇති රජ්ජුරුවන් විසින් නිකටින් ඇද ග්‍රීවයෙන් තරකොට මිරිකා ගන්නාලද කැනහිලා තමා ගලවා ගන්ට අසමර්ථව මරණ හයින් හයපත්ව මහ හඬින්

හැඬුයේය. සෙසු කැනහිල්ලු ඔහුගේ බැගෑ අඬ අසා ''එක් පුරුෂයක්හු විසින් අල්වා ගන්නා ලද්දේ වන''යි අමාත්‍යයන් සමීපයට වදනට අසමර්ථව මරණ භයින් භයපත්ව ඇම දෙනාම පළා ගියාහ. රජ්ජුරුවන්ගේ නිකටින් තරකොට ගන්නාලද කැනහිලා ඇත මැත ගැසෙන්ට වන්කල්හි පස් සිථිලව(පස් බුරුල්ව) ගියේය. ඒ කැනහිලාත් මරණ භයින් භයපත්ව සතර කකුලෙන් රජ්ජුරුවන්ගේ ළය ශරීරයේ පස් පසුරු ගා ඉවත් කෙළේය(පපු ප්‍රදේශයෙහි පස් පහුරු ගා ඉවත් කළේය). රජ්ජුරුවෝ සිථිල වූ නියාව(බුරුල් වූ බව) දැන කැනහිලා හැර ඇත්බල ඇති ශක්ති සම්පන්න(ඇතකුට සමාන ශක්තිය ඇති) තැනැත්තෝ ඔබ්මොබ කැරකැවී දෙපිටට නැමී දෑත ඔසවා මුවවිට එල්බ(වලකටෙහි එල්ලී) සුලඟින් කඩා දැමූ වලාකුළක් මෙන් වලින් ගොඩනැගී සිට අමාත්‍යයන් අස්වසා පස් පීරා(පස් ඉවත්කොට) සියල්ලවුන් ගොඩනගා අමාත්‍යයන් විසින් පිරිවරණ ලදුව අමු සොහොනෙහි සිටියාහුය.

එසමයෙහි මනුෂ්‍යයෝ මළ මිනියක් අමු සොහොනට ගෙනගොස් දමන්නාහු, යක්‍ෂයන් දෙදෙනෙකුගේ සීමා මධ්‍යයට දැමූය. ඒ යක්‍ෂයෝ දෙදෙන මිනිය බෙදාගත නොහී ''අපි මේ මිනිය බෙදාගත නොහෙම්හ. මේ ශීලව රජ්ජුරුවන් වහන්සේ ධර්මිෂ්ඨ සේක. උන්වහන්සේ අපට බෙදා දෙනසේක. ඒ රජ්ජුරුවන් වහන්සේ සමීපයට යම්හ''යි ඒ මළ මිනිය දෙකකුල අල්වාගෙන රජ්ජුරුවන් සමීපයට ගොස් ''රජ්ජුරුවන් වහන්ස, අපට මේ මිනිය බෙදාදුන මැනව''යි කීය. එකල බෝධිසත්‍වයෝ කියන්නෝ ''පින්වත් වූ යක්‍ෂයනි, මම තොපට මේ මිනිය බෙදා දෙමි. මම වූ කලී පිරිසිදු නොවෙමි. එසේ හෙයින් පළමුකොට නාමි''යි කිවුය. යක්‍ෂයෝ සතුරු රජ්ජුරුවන්ට තිබූ සුවඳ කැවූ පැන් තමන්ගේ ආනුභාවයෙන් ගෙනවුත් රජ්ජුරුවන් නාන පිණිස දුන්නාහුය. ඉස්නානයකොට සිට රජ්ජුරුවන්ට සතුරු රජ්ජුරුවන්ගේ පත්කොට තුබූ (රැස්කොට තිබූ) සළු ගෙනවුත් දුන්හ. ඒ සළු ඇඳගෙන සිටියාවූ රජ්ජුරුවන්ට සිව්දැගඳ(සඳුන්, කපුරු, කොකුම්, තුවරලා යන සුවඳ පිරු) කරඬුවක් ගෙන දුන්හ. සුවඳ විලවුන් ගල්වා සිටි රජ්ජුරුවන්ට රන්කරඬුවේ ලා මැණික් තල්වැට මත්තේ තුබූ නොයෙක් මල් ගෙනවුත් දුන්හ. මල් පැලඳ සිටි රජ්ජුරුවන්ට ''අනික් කුමක් කරමෝදැ''යි විචාළෝය.

රජ්ජුරුවෝ තමන්ට සය ඇති නියාව(බඩගිනි ඇති බව) ඇඟවූය. යක්‍ෂයෝ ගොස් සතුරු රජ්ජුරුවන්ට පිස තබනලද නොයෙක් අග්‍රරසයෙන් යුක්ත වූ භෝජන ගෙනවුත් දුන්හ. රජ්ජුරුවෝ නාහා සුවඳ විලවුන් ගල්වා සැරහී සැදී පැහැදී සිටි තැනැත්තෝ අනෙකප්‍රකාර වූ අග්‍රරසයෙන් යුක්ත වූ භෝජනය අනුභව කළෝය. යක්‍ෂයෝ සතුරු රජ්ජුරුවන්ට තුබූ සුවඳ කැවූ පැන් ස්වර්ණ භිංකාරයෙන්(රන් කෙන්ඩියෙන්) රන්තැටිය හා සමග ගෙනාවාහුය.

ඉක්බිත්තෙන් බෝධිසත්‍වයෝ පැන් බී මුඛය සෝදා අත සේදූ කල්හි සතුරු රජ්ජුරුවන්ට සපයනලද පස්පල වතින්(බුලත් විටට ගන්නා කපුරු,තකුල්, නරං පොතු, කරබු, ඉඟුරු යන පහ) යුක්ත වූ බුලත් ගෙනවුත් දුන්හ. බුලත් කා සිටි කල්හි ''අනෙක් කුමක් කරමෝදැ?''යි විචාළෝය. ''නැවත ගොස් සතුරු රජ්ජුරුවන්ගේ ඉස්දොර තුබූ මඟුල් කඩුව ගෙනෙව''යි කිවුය. ඒ මඟුල් කඩුවත් ගෙනාවාහුය. රජ්ජුරුවෝ කඩුවගෙන එම මිනිය කෙළින් සිටුවා ඉස් මුදුනෙහි කඩුවෙන් ගසා දෙකක් කොට පලා යක්‍ෂයන් දෙදෙනාට සමබෙත් බෙදා දුන්. (සමසේ බෙදා දුන්හ) ඒ කඩුව සෝදා කොපුවේ ලා උරයේ බැඳ එල්වාගෙන සිටියාහුය.

ඉක්බිත්තෙන් ඒ යක්‍ෂයෝ මනුෂ්‍ය මාංස අනුභවකොට බඩ පුරාගෙන සතුටු වූ සිත් ඇතිව සිටියාහු ''රජ්ජුරුවන් වහන්ස, නුඹවහන්සේ ට අනික් කුමක් කරමෝදැ?''යි විචාළෝය. ''එසේ වීනම් තෙපි තොපගේ ආනුභාවයෙන් මා ගෙනගොස් සතුරු රජ්ජුරුවන්ගේ ශ්‍රී යහන් ගබඩාවේ බා සිටුවාලවයි, මේ අමාත්‍යයන් ගෙනගොස් තම තමන්ගේ ගෙයි සිටුවාලව''යි කිවුය. ඒ යක්‍ෂයෝ දෙදෙන ''යහපත, ස්වාමීනි'' කියා ගිවිස එපරිද්දෙන්ම කළාහුය.

එසමයෙහි රජ්ජුරුවෝ සරහනලද ශ්‍රී යහන් ගබඩාවේ ශ්‍රී යහන් මස්තකයෙහි වැදහෙව නිදන්නාහුය. රජ්ජුරුවෝ සතුරු රජ්ජුරුවන් නිදිමත්‍ව නිදන තැනැත්තන්ගේ බඩට කඩුපතින් ගැසූය(කඩුවෙන් තට්ටු කළේය). ඒ රජ්ජුරුවෝ භයින් ත්‍රස්තව පිබිද ප්‍රදීපාලෝකයෙන් ශීලව මහරජ්ජුරුවන් හැඳින යහනින් නැගී ධෛර්යය උපදවාගෙන සිට රජ්ජුරුවන්ට මෙසේ කිවුය.

"මහරජ්ජුරුවෙනි, මෙබඳු වූ රාත්‍රියෙහි ගනනාලද රැකවල් ඇතිව වසනලද දොර ඇති මේ ප්‍රාසාදයේ රැකවල් මනුෂ්‍යයන්ගෙන් අවසරයක් නැත්තාවූ ස්ථානයෙහි කඩුව අල්වාගෙන ස්වර්ණාභරණයෙන් සැරහී කෙසේ නම් තෙපි මේ යහන් මත්තට අවුදැ"යි කීය.

එබස් ඇසූ ශීලව මහරජ්ජුරුවෝ තමන් ආ සැටිය විස්තරකොට කීවාහුය. එබස් ඇසූ සතුරු රජ්ජුරුවෝ "කලකිරුණා වූ සිත් ඇති මහරජ්ජුරුවෙනි, මම මනුෂ්‍යාව සිටත් තොපගේ ගුණය නොදත්මි, අනුන් ඇඟ වෙර ලේ මස් කන්නා වූ(අනුන්ගේ ඇඟ ලේ මස් කන්නා වූ) චණ්ඩ පරුෂ වූ යක්‍ෂයන් විසින් තොපගේ ගුණ දන්නාලද. රජ්ජුරුවෙනි, දැන් මම මෙබඳු වූ ශීල ගුණයෙන් යුක්ත වූ තොප කෙරෙහි ද්‍රෝහයක් නොකරමි"යි කඩුවගෙන සපථකොට රජ්ජුරුවන් ක්‍ෂමා කරවා(සමාව ගෙන) මහයානේ සතපවා(මහ ඇඳෙහි නිදිකරවා) තුමූ කුරු යහනෙක(මිටි ඇඳෙක) වැදහෙව පාන්ව ගිය කල හිරු නැගී කල්හි බෙරලවා සියලු සේනාව හා අමත්‍ය, බ්‍රාහ්මණ, ගෘහපතීන් රැස් කරවා ඉදිරියේ ආකාශයෙහි පුන්සඳ මඬල ඔසවා(සඳ මඬල උඩට නගා) පාන්නාක් මෙන් ශීලව රජ්ජුරුවන්ගේ ගුණ කියා පර්ෂද් මධ්‍යයෙහි(පිරිස මැදදීම) නැවත රජ්ජුරුවන් ක්‍ෂමා කරවා රාජ්‍යය පාවාදී "මෙතැන් පටන් නුඹවහන්සේට උපන්නා වූ සතුරන්ගෙන් උපද්‍රවයෙක් ඇත්නම් මට භාරවන්නේය. මා ගත් රැකවලින් නුඹවහන්සේගේ රාජ්‍ය ශ්‍රී අනුභවකොට වදාළ මැනවැ"යි කියා කේලාම් කී තැනැත්තවුන් රාජාඥා කොට(දඬුවම් කොට) තමන්ගේ සේනා වාහන ගෙන ස්වකීය වූ රාජ්‍යයටම ගියෝය.

ශීලව රජ්ජුරුවෝත් ස්වර්ණාභරණයෙන් සැරහී ධවලච්ඡත්‍රය යට(සුදු කුඩය යට) සරහන සරභ මෘගයන්ගේ(සරභ නම් මුවන්ගේ) කකුල් බඳු වූ පා ඇති ස්වර්ණ පර්යංකයේ(රන් පිටුවෙහි) හිඳ තමන්ගේ සම්පත්තිය බලා "මෙබඳු සම්පත්තියත් අමාත්‍යයන් දහසක් දෙනාගේ ජීවිත ප්‍රතිලාභයත් මා වීර්‍ය්‍යය නොකළ කල්හි කිසිවෙක් සිද්ධ නොවන්නේ වේදැයි වීර්‍ය බලයෙන්ම මම නටුවාවූ යසසත් ලදිමි. අමාත්‍යයන් දහසක් දෙනාට ජීවිත දානය දිනිමි. ඒකාන්තයෙන්ම ප්‍රාර්ථනා කළ වස්තුවෙහි ආලය නොහැර වීර්‍ය්‍යය කටයුත්තේය. කළා වූ වීර්‍ය්‍යය ඇති සත්‍වයාහට විපාක නම් මෙසේ සමෘද්ධ වන්නේය"යි සිතා තවද ඒ මහබෝසතාණෝ "පින්වත්නි, සිල්වතුන්ගේ වීර්‍ය්‍යයෙහි ඵල නම් මෙසේ සමෘද්ධ වන්නේය"යි උදන් අනා දිවි පමණින් කුසල්කොට කම්වූ පරිද්දෙන් මියපරලොව ගියෝය.

ශාස්තෘවූ බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා වදාරා චතුස්සත්‍ය ප්‍රකාශ කළසේක. චතුස්සත්‍යයාගේ කෙළවර පසුබට වීර්‍යය ඇති භික්‍ෂූන් වහන්සේ අර්හත් ඵලයෙහි පිහිටිසේක. සර්වඥයන් වහන්සේ පූර්වාපර සන්ධි ගළපා මේ 'මහා ශීලව ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

"එසමයෙහි දුෂ්ට වූ අමාත්‍යයා නම් දැන් මේ දෙවදත්ත ස්ථවිරයෝය. දහසක් අමාත්‍යයෝ නම් දැන් බුදු පිරිස්ය. මහා ශීලව රජ්ජුරුවෝ නම් තිලෝගුරු සම්‍යක් සම්බුදුරජ වූ මම්ම වේදැ"යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

052. චුල්ලජනක ජාතකය

තවද එක් සමයෙක්හි තිලෝගුරු බුදුරජාණන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයේ වැඩවාසය කරණසේක් පසුබට වීර්‍ය ඇති භික්‍ෂු කෙනෙකුන් වහන්සේ අරභයා මේ ජාතකය වදාළසේක.

එහි වර්තමාන කථාව හා අතීත කථාව 'මහා ජනක' ජාතකයෙහි(525) විස්තර වශයෙන් මතු ප්‍රකාශ වන්නේය. මේ ජාතකයෙහි චුල්ලජනක රජ්ජුරුවෝ වනාහී ධවලච්ඡත්‍රයාගේ(සුදු සේසත) යට පණවනලද සිංහාසන මස්තකයෙහි හුන්සේක් මෙසේ පර්ෂද්ට(පිරිසට) කීසේක.

"පුරුෂතෙම 'නිෂ්ඨාවට පැමිණෙමි'යි ආසාව කරන්නේය. ප්‍රාඥා පුරුෂතෙම මේ නම් සඳාගත හැකිදැ"යි උකටලී(කලකිරීමක්) නොවන්නේය. ඒ එසේමැයි, දියෙන් ගොඩට නැංගාවූ මම මාගේ ඓශ්වර්‍ය්‍යය(සම්පත්) බලමි. යම් පුරුෂයෙක් වීර්‍ය කළේ නම් ඒ වීර්‍ය්‍යයෙන් ඵලය සිද්ධ වන්නේය. සාගරයෙන් පීනා වීර්‍ය්‍යයෙන් ගොඩ දුටුවා මෙනැ"යි දැක්වූසේක.

මේ ජාතකයෙහිද පසුබට වීර්‍ය ඇති භික්‍ෂු වහන්සේ අර්හත් ඵලයට පැමිණිසේක. "ජනක නම් රජව උපන්නෙම් තිලෝගුරු සමාෘයක් සම්බුදුරජ වූ මම්ම වේදැ"යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

053. පුණ්ණපාති ජාතකය

තවද එක් සමයෙක්හි අෂ්ටපර්ෂිත්හි(අට පිරිසෙහි, එනම් රජ, බමුණු, ගෘහපති, ශ්‍රමණ, චාතුර් මහා රජික, තාවතිංස, මාර, බ්‍රහ්ම යන අට පිරිසෙහි) අකම්පාවූ(කම්පා නොවන සුලු වූ) ඥාන ඇති සර්‍වඥයන් වහන්සේ දෙව්රම් වෙහෙර වැඩවසනසේක් විෂ යොදනලද සුරාවක් අරභයා මේ ජාතකය වදාළසේක.

එක් සමයෙක්හි සැවැත් නුවර වාසය කරන්නා වූ සුරා ධූර්තයෝ(බේබද්දෝ) එක තැනකට රැස්ව කියන්නාහු "අපගේ සුරා මිල ක්‍ෂය වූයේය.(අපට රා ගැනීමට තිබූ මුදල් අවසන් විය.) කෙසේ මිළ ලබමුදෝ"යි කියා මන්ත්‍රණය (සාකච්ඡා) කළාහුය. ඉක්බිත්තෙන් එක් කර්කශ ධූර්තයෙක්(සුරා ලැදි නපුරු මිනිසෙක්) කියන්නේ "තෙපි නහමක් නොසිතව(ඒ ගැන නොසිතන්න) එක් උපායෙක් ඇත්තේය"යි කීය. "කවර නම් උපයෙක්දැ"යි කී කල්හි අනේපිඬු මහසිටාණෝ අංගුෂ්ට මුද්‍රිකාව(ඇඟිලි මුදුව) පැළඳ මටසිලිටු වස්ත්‍ර හැඳ පෙරවරු රජහට උපස්ථානයට පිණිස යනසේක. අපි සුරා පාත්‍රවල්හි විසංඥ(සිහි නැති) කරණු පිණිස බෙහෙත් බහා සුරාපාන ශාලාව සදා හිඳ අනේපිඬු මහසිටාණන් එන කල "මහසිටාණෙනි, මෙසේ එව"යි කියා කැඳවා ගෙන්වා ඔහු සුරාපානය කරවා විසංඥවූවහුගේ(සිහි නැති අනේපිඬු සිටුහුගේ) අංගුෂ්ට මුද්‍රිකාව ද වස්ත්‍රයන් ද ගෙන රා මිළ කරම්හ"යි කියේය. ඒ අසා සුරා ධූර්තයෝ ඔහුගේ වදනය "යහපතැ"යි පිළිගෙන එලෙසකොට සිටාණන් එන කල්හි පෙරමගට ගොස් "ස්වාමීන් වහන්ස, මෙතනට ආවමැනව, මෙතන අපගේ සමීපයෙහි ඉතා මනෝඥ වූ සුරා තිබෙන්නේය. ඉන් මදක් පානයකොට යව"යි කීවාහුය.

සෝවාන් ඵලයට පැමිණියා වූ ආර්යශ්‍රාවක වූ අනේපිඬු මහසිටාණෝ "කවර හෙයකින් සුරා පානය අනුභව කරනසේක්ද? නොකමැතිවූ සේක් වනාහි මේ ධූර්තයන් පරීක්‍ෂා කරන්නේමි" සිතා ඔහුන්ගේ සුරාපාන භූමියට ගොස් ඔහුන්ගේ ක්‍රියාව බලා "මේ රහ මොවුන් විසින් මෙනම් කාරණයකින් යොදන ලදැ"යි දැන "අද මෙතැන් පටන් මේ ධූර්තයන් මෙතනින් එලවන්නෙමි"යි සිතා කියනසේක් "කොල දුෂ්ට වූ ධූර්තයෙනි, තෙපි සුරාපාත්‍රවල්හි බෙහෙත් බහා ආ ආවවුන් පානය කරවා විසංඥ කරවා කොල්ල කම්හයි සිතා සුරාපාන මණ්ඩලය සරහා හුන්නාහුද? උදක්(හුදෙක්) මේ සුරා වර්‍ණනා කරවුද? තොප අතුරෙන් එකෙක්ද ඔසවා පානය කරන්නට උත්සහ නොකරන්නේය, ඉදින් මේ සුරා විෂ නොයොදන ලද්දේ වීනම් තොපි පානය කරව"යි කියා ඒ ධූර්තයන් භයගන්වා එතනින් එලවා තමාගේ ගෙට ගොස් ධූර්තියන් විසින් කරනලද කාරණාව සර්‍වඥයන් වහන්සේට දන්වම් සිතා ජේතවනාරාමයට ගොස් දැන් වූසේක.

සර්‍වඥයන් වහනසේ වදාරණසේක් "ගෘහපතිය, දැන් වනාහි ඒ ධූර්තයෝ තොප වංචා කරණු කැමති නුවූවාහුය. පෙරත් නුවණැත්තවුන් වංචා කරණු කැමති වූවාහුමය"යි වදාරා අනේපිඬු මහසිටාණන් විසින් යාච්ඤා කරන ලද්දාහු ඉකුත්වත් කථාව දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන කල්හි අප මහබෝසතාණන් වහන්සේ බරණැස සිටාණ කෙනෙක් වූසේක. එකල්හිද මේ ධූර්තයෝ මෙම ක්‍රමයෙන් මන්ත්‍රණය කොට සුරාවෙහි විෂ යොදා බරණැස් සිටාණන් එන කල්හි පෙරමගට ගොස් මෙපරිද්දෙන්ම කිවාහුය. බරණැස් සිටාණෝ නොකමැතිව ඒ ධූර්තයන් පරීක්‍ෂා කරණු කැමතිව ගොස් ඔවුන්ගේ ක්‍රියාව බලා "මෙනම් දෙයක් කරණු කැමැත්තාහ, ඔවුන් මෙතනින් එලවන්නෙමි"යි සිතා කියනසේක් "පින්වත් ධූර්තයෙනි, සුරාපානය කොට රාජ වාසභවනයට(රජවාසලට) යන්ට නුසුදුසුය, රජ්ජුරුවන් දැක නැවත එන කල්හි දැන ගනිමි, තෙපි මෙතැන්හිම හිඳුව"යි කියා රාජසේවයට ගොස් නැවත ආසේක.

ධූර්තයෝ එන්නාවූ සිටාණන් දැක "ස්වාමීන් වහන්ස, මෙතනට එව"යි කීවාහුය. ඔහුන්ගේ වචනය අසා එතනට ගොස් විෂ යොදා තිබෙන රා පාත්‍රයන් බලා මෙසේ කීසේක. "පින්වත් ධූර්තයෙනි, තොපගේ ක්‍රියාව මට නොරුච් වන්නේය(ප්‍රිය නොවන්නේය). තොපගේ සුරා භාජනවල් පිරු පරිද්දෙන්ම තිබෙන්නේය, තෙපි හුදෙක් සුරා වර්‍ණනා කරහු, නොම පානය කරන්නාහුය. ඉදින් මේ සුරා මනාප වූයේ වීනම් තෙපිත් පානය කරන්නාහුය. මේ සුරාව වනාහි විෂ යොදා වන ලද්දේ වනැ"යි කියා ඔහුන්ගේ මනොරථය(අදහස) බිඳවනසේක් මෙසේ වදාළසේක. "සුරා පාත්‍රවල් මා යනකල් මෙන් පිරී තිබෙන්නේය. යම් මේ සුරා වර්‍ණනා කථාවක් පවතීද, හෙද අනිකක්මය, ඉදින් මේ සුරා මනාප වීනම් තෙපි පානය කරන්නාහුය. පානය කළොත් අඩු පාත්‍ර තිබෙන්නේය. තොපගෙන් එක් කෙනෙකුන් විසිනුදු සුරාපානය නොකරන ලද්දේය. එසේ හෙයින් මේ සුරාපානය යහපත් නොවන්නේය. විෂ යොදවන ලද්දේ වනැ"යි කියා ධූර්තයන් හයගන්වා "නැවත මෙබන්දක් නොකරව"යි කියා තැති ගන්වා එතැනින් එළවූසේක.

අප මහබෝසතාණන් වහන්සේ ජීවිතාන්නය දක්වා දානාදී පින්කම්කොට කම්වූ පරිද්දෙන් මියපරලොව ගියසේක. ශාස්තෘ වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ ධර්‍මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා වදාරා ජාතක ධර්‍මය නිමවා වදාළසේක.

"එසමයෙහි ධූර්තයෝ දැනුදු ධූර්තයෝ වූවාහුය. බරණැස් සිටුව උපන්නෙම් වනාහි තිලෝගුරු සමාස්‍යක් සම්බුදුරජ වූ මම්ම වේදැ"යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

054. ඵල ජාතකය

තවද එක් සමයෙක්හි සර්‍ව ධර්‍මයන්(සියලු ධර්මයන්) සර්‍වාකාරයෙන් (සියලු අයුරින්) කරතලා මලක ක්‍රමයෙන්(අත්ලට ගත් විනිවිද පෙණෙන ආමලක නම් වූ මැණිකක් මෙන්) අවබෝධ කළාවූ සර්‍වඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවාසය කරණසේක් ඵලයෙහි දක්‍ෂ වූ(ගෙඩි පැසුණු නොපැසුණු බව කීමට සමත්) එක් උපාසකයක්හු අරඹයා මේ ජාතකය වදාළසේක.

සැවැත් නුවර වාසය කරන්නාවූ එක් කෙළඹි පුත්‍රයෙක්(ගෘහපතියෙක්) වනාහි බුදු පාමොක් භික්ෂු සංඝයා වහන්සේට ආරාධනාකොට තමාගේ උයනෙහි වැඩ හිඳිනට සලස්වා කැඳ අවුළුපත් වළඳවා උයන්ගොව්වාට ආමන්ත්‍රණයකොට "භික්ෂු සංඝයා වහන්සේ හා සමග උයනෙහි හැසිර ආර්‍ය්‍ය වූ භික්ෂු සංඝයා වහන්සේට අඹ දඹ ආදී වූ නොයෙක් ඵලාඵල ජාති පිළිගන්ව"යි කීයේය. උද්‍යානපාල තෙම ඔහුගේ වචනය පිළිගෙණ භික්ෂු සංඝයා කැඳවාගෙන උද්‍යානයෙහි හැසිරෙන්නේ වෘක්‍ෂය දිසාව බැලූ පමණකින්ම "මේ ඵලය අමුය. මේ ඵලය යහපත්ව නොපැසුනේය. මේ ඵලය යහපත්ව පැසුනේය"යි දැන ගන්නේය. "හෙතම යමෙක් කීයේද ඔහුගේ වචනය එලෙසම වන්නේය"යි කියා භික්ෂු සංඝයා ගොස් සර්‍වඥයන් වහන්සේට දැන් වූවාහුය. "ස්වාමීන් වහන්ස, මේ උද්‍යානපාල තෙම ඵලයෙහි දක්‍ෂය, භූමියෙහි සිටම වෘක්‍ෂය බලා මේ ඵලය අමුය, මේ ඵලය යහපත්ව නොපැසනේය, මේ ඵලය යහපත්ව පැසුනේයයි දන්නේය. මෙතෙම යමක් කීයේද ඒ එලෙසම වන්නේය"යි දැන් වූවාහුය. සර්‍වඥයන් වහන්සේ වදාරණසේක් "මහණෙනි, මේ උද්‍යානපාලයාම ඵලයෙහි දක්‍ෂ වූයේ දැන්මතු නොවෙයි, පෙරත් නුවණැත්තෝ ඵලයෙහි දක්‍ෂ වූවාහුමය"යි වදාරා ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙක් රාජ්‍යය කරන කල්හි අප මහබෝධිසත්‍වයන් වහනසේ සිටු කුලයෙක්හි ඉපිද වැඩි වයසට පැමිණ පන්සියයක් ගැල් කරණකොට ගෙන වණික්කර්මාන්ත (වෙළදාම) කරනසේක් එක් දවසෙක මහමග ආරණ්‍යයකට(වනයකට) පැමිණ අභිමුඛයෙහි(ඉදිරිපිට) සිට සියළු මනුෂ්‍යයන් රැස්කරවා "මේ වනයෙහි විෂ වෘක්‍ෂයෝ නම් වන්නාහුය. එහි විෂ පත්‍රයෝය, විෂ පුෂ්පයෝය, විෂ ඵලය, විෂ මධුය යන මොහු වන්නාහුමය.පෙර තොප විසින් පරිභෝග (අනුභව) නොකරණ ලද යම් කිසි පත්‍රයක්වත්, පුෂ්පයක්වත්, ඵලයක්වත් මා අතින් නොවිචාරා අනුභව නොකරව"යි කීසේක.

ඔහුන් උන්වහන්සේගේ වචනය පිළිගෙන වනයට වන්නාහුය. වන අභිමුකයෙහි එක් ගම්දොරක කිංඵල වෘක්‍ෂයෙක් ඇත්තේය. ඒ වෘක්‍ෂයාගේ ස්කන්ධ, ශාඛා, පුෂ්ප, ඵල(කඳ, අතු,

මල්, ගෙඩි) යන සියල්ලද අඹ හා සදෘශ (සමාන) වන්නාහුය. හුදක් එම නොවෙයි(වෙනසක් නැති) වර්‍ණ සටහනකින්ද (පාටින්ද) සුගන්‍ධයෙන්ද(සුවඳින්ද) රසයෙන්ද ආමපක්ව ඵලයෝද(අමු ගෙඩිද ඉදුණු ගෙඩිද) අඹඵල හා සදෘශය. අනුභව කළ කල්හි හලාහල(නපුරු) විෂයක් මෙන් ජීවිතක්‍ෂයට පමුණුවන්නේය. පළමුවෙන් ගිය සමහර ලොල් වූ පුරුෂයෝ “මේ අඹ වෘක්‍ෂයකැ”යි යන සංඥායෙන් ඵලයක් අනුභව කළාහුය. සමහර කෙනෙක් “ගැල්සාත්තුවාහයන්(ගැල් සමූහයේ නායකයාගෙන්) අතින් විචාරා අනුභව කරම්හ”යි කියා අතින් ගෙන සිටියාහුය. ඔහු ගැල්සාත්තුවාහයන් ආ කල්හි “ස්වාමීන් වහන්ස, මේ ඵල අනුභව කරමෝදැ”යි විචාළාහුය.

බෝධිසත්‍වයන් වහන්සේ මේ අඹ වෘක්‍ෂයෙක් නොවෙයි දැන “මේ වෘක්‍ෂය කිංඵල වෘක්‍ෂයක්ය, අනුභව නොකරව”යි වලක්වා යමෙක් අනුභව කළාහුද උත්ගාරය(වමනය) කරවා චතුමධුරය(වෙඬරු, ගිතෙල්, හකුරු, මී පැණි) පානය කරවා නීරෝගී කළසේක.

පූර්වයෙහි මේ වෘක්‍ෂ මූලයෙහි මනුෂ්‍යායෝ නවාතැන් ගෙන ‘අඹඵල’ යයි සිතා මේ විෂ ඵලයන් අනුභවකොට ජීවිතක්‍ෂයට පැමුණුයාහුය. දෙවැනි දින මෙහි ගම්වැසියෝ ඇවිත් මළ මනුෂ්‍යායන් දැක පාදයෙන් අල්වාගෙන ප්‍රතිච්ඡන්න ස්ථානයෙහි(රහස් තැනක) දමා ගැල් හා සමඟ ඔහුන් අයිති සියළු බඩු ගෙනයන්නාහුය. ඔහුන් ඒ දිනයෙහිද අරුණෝද්ගමන(අරුණ උදාවන) වේලාවෙහිම “මට ගවයෝය, මට ගැල්ය, මට බඩුය”යි කියා සීඝ්‍රව ඒ වෘක්‍ෂ මූලයට ගොස් නිරෝගීව සිටි මනුෂ්‍යායන් දැක “කෙසේ තොප මේ වෘක්‍ෂය අඹ වෘක්‍ෂයක් නොවන්නේ යයි දැන ගත්තාහුදැ”යි විචාළාහුය. “අප නොදනුම්හ, ගැල් සාත්තුවාහ ශ්‍රේෂ්ඨයාණන් වහන්සේ දත් සේකැ”යි කිවුය.

එවිට මනුෂ්‍යායෝ බෝධිසත්‍වයන් අතින් විචාරන්නාහු “පණ්ඩිතයානන් වහන්ස, නුඹවහන්සේ මේ වෘක්‍ෂය අඹ වෘක්‍ෂය නොවන බව කෙසේ දත් සේක්දැ”යි විචාළාහුය. අප මහබෝධිසත්‍වයාණන් වහන්සේ “කාරණා දෙකකින් දැන ගතිමි” වදාළසේක. මේ වෘක්‍ෂය දුකින් නැගෙන පරිද්දෙන් වැඩි නොවෙයි (ගහට නැඟීමට පහසු පරිදි වැඩුනේය), ඔසවා තබනලද හිනි පෙළක් (හිනිමහක්) සෙයින් සුවසේ නැගෙන පරිද්දෙන් වැඩියේය, ගමින් දුර සිටියේද නොවෙයි, ගම් දොර සිටියේය. ඉදින් මේ තෙම මධුර ඵල ඇති වෘක්‍ෂයෙක් වීනම් මෙහි එකදු ඵලයකුදු නොතිබෙන්නේය. මනුෂ්‍යායන් විසින් නිරන්තරයෙන් පිරිවරණ ලද්දේ වෙයි. එහෙයින් මේ වෘක්‍ෂය විෂ වෘක්‍ෂය බව දැන ගතිමි”යි කියා මහජනයාට ධර්‍මදේශනා කොට යහපත් ගමනක් වැඩිසේක.

ශාස්තෘ වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ “මහණෙනි, පෙරත් නුවණැත්තෝ ඵලයෙහි දක්‍ෂ වූවාහුම”යි කියා මේ දම්දෙසුම ගෙනහැර දක්වා වදාරා පූර්‍වාපර සන්ධි ගළපා මේ ජාතකය නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි ගැල්සාත්තුවාහයන්ගේ පර්‍ෂිත්තොම දැන් බුදු පිරිස් වූවාහුය. ගැල්සාත්තුවාහ ජ්‍යෙෂ්ඨව උපන්නේ නම් තිලෝගුරු සම්‍යක් සම්බුදුරජ වූ මම්ම වේදැ”යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

055. පඤ්චායුධ ජාතකය

තවද එක් සමයෙක්හි ජාම්බෝනද ස්වර්‍ණයට බඳු වූ(දඹරන් හා සමාන) ශරීර ප්‍රභා ඇති(කාන්තිමත් සිරුරක් ඇති) සර්‍වඥයන් වහන්සේ දෙව්රම් වෙහෙර වැඩවසන සමයෙහි පසුබට වීර්‍ය්‍ය ඇති භික්‍ෂූන් කෙනෙකු අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදී.

සර්‍වඥයන් වහන්සේ මේ භික්‍ෂුහට ආමන්ත්‍රණයකොට “සැබෑද මහණ, තෝ පසුබට වීර්‍ය්‍ය ඇත්තේදැ?”යි වදාළසේක. “සැබෑව ස්වාමීනි” කී කල්හි “මහණ, පෙර නුවණැත්තා වූ මහෝත්තමයෝ වීර්‍ය්‍ය කරන්න සුදුසු තැන්හි වීර්‍ය්‍ය කලෝදැ”යි වදාරා ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකු රාජ්‍යය කරන සමයෙහි අප මහබෝසතාණෝ රජ්ජුරුවන්ගේ අග්‍රමෙහෙසිකා බිසවුන් කුස පිළිසිඳ ගත්තුය. ඒ බෝධිසත්‍වයන්ට නම් තබන දවස අටෝරාසියක් (එකසිය අටක්) බමුණන් ගෙන්වා සියළු සත්‍වයන්

වස්තුවෙන් පිණවා ලක්‍ෂණ විචාළෝය. එකල ලක්‍ෂණ කීමෙහි දක්‍ෂ වූ බමුණෝ ලක්‍ෂණ සම්පත්තිය බලා "මහ පිනැති රාජකුමාර කෙනෙකුන් වහන්සේය. නුඹවහන්සේගේ ඇවෑමෙන් රාජ්‍යයට පැමිණ දස රාජධර්මයෙන් රාජ්‍යය කරන සේකැ"යි කීය. පඤ්චායුධ (කඩුව, දුන්න,තෝමරය, අඩයටිය,පාරාවලල්ල) සිල්පයෙහි දක්‍ෂව ජම්බුද්වීපයෙහි සත්‍වයන්ට අග්‍ර පුරුෂ වනසේකැ"යි කිවුය. බමුණන්ගේ බස් අසා කුමාරයන්ට නම් තබන්නාහු 'පඤ්චායුධ කුමාරයෝ' යයි නම් තුබූහ.

ඉක්බිත්තෙන් ඒ කුමාරයන් වැඩිවිය පැමිණි කල්හි රජ්පුරුවෝ සමීපයට කැඳවා "ශිල්පයක් ශාස්ත්‍රයක් නිමවා නොගෙණ රාජ්‍යය කළ නොහැක්කේය. එසේ හෙයින් ශිල්ප උගනුව"යි කීහ. "ස්වාමීනි, කවුරුන් සමීපයෙහි උගනිම්දැ?"යි කී කල්හි "පුත ගන්ධාර දේශයෙහි තක්සලා නුවර දිසාපාමොක් ආචාරීන් සමීපයෙහිය"යි කී කල්හි එහි ගොස් ශාස්ත්‍රය ඉගෙණ නිමාවට පැමිණ ඉක්බිති ආචාරින් වැඳ තක්සලා නුවරින් නික්ම පඤ්චායුධ සන්නද්ධව(පස් වැදෑරුම් අවි දරා) බරණැස් නුවරට යන්නාහු වනාන්තරගතව මාර්ගයට අභිමුඛ වූ කල්හි(හැරුණු පසු) එසේ පැමිණෙන්නා වූ කුමාරයෝ අතරමග සිලෙසලෝම නම් යක්‍ෂයකු වසන්නා වූ එක් වනයකට පැමිණියෝය.

එකල කුමාරයන් වනයට අභිමුඛ වූ කල්හි මනුෂ්‍යයෝ දැක "පින්වත් වූ පුරුෂය, තෙපි මේ වනාන්තරයට නොවදුවයි(නොපිවිසෙන්න). මේ වනාත්තරයෙහි සිලෙසලෝම නම් යක්‍ෂයෙක් ඉඳ දුටු දුටුවන් අල්වා අනුභව කරන්නේය. එසේ හෙයින් තෙපි නොයව"යි වැලකූය.

බෝධිසත්‍වයන් තමන්ගේ සමර්ථකම තුමූම වළකා(සිතාගෙන) නිර්භීතව කෙශර සිංහරාජයකුසේ වනයට සාහසිකව(නිර්භයව) පැමිණි කල්හි කැනහිල්මල් කැකුළු සා(ළපටි කෙසෙල් මුව තරම් වූ) දළ ඇතිව කබරපත් වූ (කබර වැටුණු) මුඛ(මුහුණ) හා බඩ ඇතිව නිල් වූ හස්තපාද ඇතිවූ ආකල ඕ හට බෝධිසත්‍වයෝ කියන්නාහු "එම්බල යක්‍ෂය, මම මාගේ සමර්ථකම් සළකා මෙතැනට වන්නෙමි, තෝ අප්‍රමාදව මා සමීපයට වර, විෂ පොවනලද ශරයකින් (ඊතලයකින්) විද මෙතනම හෙළමි"යි ඔහු තැතිගන්වා දරුණු වූ විෂ පොවන ලද ශරය දුණු පිට ලාගෙන ඇඳ අතහලවාහුය. ඒ ශරය ගොස් යක්‍ෂයාගේ රෝමයෙහි ඇලි ගියේය.

ඉක්බිත්තෙන් අනික් ශරය කැයි මෙසේ හීදඬු පනසක් විද්දේය. ඒ සියළුම හීදඬු යක්‍ෂයාගේ රෝමයෙහිම ඇලී ගියේය. තවද යක්‍ෂයා ඒ සියළු හීදඬුම කිලිපොලා තමාගේ පාමුල වගුරවා බෝධිසත්‍වයන් සමීපයට ගියේය. එකල බෝධිසත්‍වයෝ නැවතත් තැතිගන්වා කඩුව කොපුවෙන් හයාගෙන(එළියට ඇද) ගැසුයේය. දෙතිස් අඟලක් දිග ඇති කඩුව රෝමයෙහි ඇලි ගියේය. එවිට මුගුරෙන් ගැසුසේක. එයත් රෝමයෙහි ඇලි ගියේය. ඒ මුගුරු ඇලී ගියා දැක බෝසතාණෝ කියන්නාහු "පින්වත් වූ යක්‍ෂය, මම පඤ්චායුධ කුමාරයෝය. මාගේ නම නොඇසූ කෙනෙක් නැත, මම තා විසින් අධිගෘහිත වූ වනාන්තරයට වදනෙම් දුණු ආදී වූ ආයුධයක් සලකා වන්නේම් නොවෙමි. මාගේ සමර්ථකම සලකා වන්නේමි, එසේ හෙයින් තා සුණු විසු කරමි"යි අධිෂ්ඨාන දක්වා ගර්ජනාකොට දකුණතින් යක්‍ෂයාට පැහැරීසේක(ගැසුවේය). එයිදු රෝමයෙහි ඇලී ගියේය. වමතින් පහළසේක. එයිදු රෝමයෙහි ඇලී ගියේය. දකුණු පයින් පහළසේක. එයත් රෝමයෙහි ඇලි ගියේය. වම් පයින් පහළසේක. එයත් රෝමයෙහි ඇලි ගියේය. "ඇන සුණු විසුණු කරමි" ඉසින්ද පහළහ. මහබෝසතාණෝ පස් තෙනකින්ද බැඳී එල්ලෙමින් සිටිත් නිර්භීතව කථා කෙරෙති.

එකල යක්‍ෂයා මෙසේ සිතීය "පුරුෂ සිංහයෙක, පුරුෂ ශ්‍රේෂ්ඨයෙක, මේ කෙසේ වූ පුරුෂයෙක් දෝ හෝ"යි කියා සිතන්නේ "එම්බල පුරුෂය, තෝ මට ගොදුරුව සිට මෙසේ වූ බුහුටි(ආඩම්බර) කථා කරන්නට කාරණා කවරෙක්ද?" විචාළේය.

එකල්හි බෝධිසත්‍වයන් වහන්සේ "තෝ මා කෑයෙහි වීනම් මාගේ කුක්ෂියෙහි(බඩ තුල) වජ්‍රායුධයක් ඇත්තේය. ලයෙන් ඇනී පිටින් නැගෙන්නේය. තාගේ අතුනු බහන්(බඩවැල්) කඩ කඩ කොට සිඳ ජීවිතක්‍ෂයට පමුණුවන්නේය. එසේ කල්හි අප දෙදෙනාම නැසෙම්හ. මේ

කාරණයෙන් මම නොබාමි''යි (බිය නොවෙමි) කීවාහුය. මේ වචනය වූ කලි බෝධිසත්‍වයන් තමන්ගේ අභ්‍යාන්තරයෙහි ඥානායුධය(නුවණ නැමති ආයුධය) සඳහා කීහ.

ඒ බස් අසා යක්‍ෂයා මෙසේ සිතීය ''මේ මානවකයා සත්‍යයෙක්ම කියන්නේය. පුරුෂ සිංහයාගේ ශරීරයේත් මුං ඇටයක් පමණ අනුභව කළෙම් වීම් නම් මාගේ බඩ දිරවාගත නොහෙමි. එසේ හෙයින් මොහු ඇරපියෙමි''යි සිතා මරණ භයින් ත්‍රස්තව බෝධිසත්‍වයන් ඇරපියන්නේ ''මානවකය, තෝ සිංහ පුරුෂයෙකි(උතුම් පුරුෂයෙකි), තාගේ මස් නොකමි, තෝ රාහු මුඛයෙන් මිදුනා වූ චන්ද්‍රයා පරිද්දෙන් මා අතින් මිදී මිත්‍ර සමූහයා සතුටු කරවමින් පලායව''යි කීය. එකල්හි බෝධිසත්‍වයන් වහන්සේ ඕ හට මෙසේ කීය. ''යක්‍ෂය, මම වූ කලීයෙමි, තෝ වනාහි පෙර අකුසල් කොට රෞද්‍ර වූ කර්මයෙන් ලේ රැඳිගියා වූ අත් ඇතිව අනුන්ගේ ශරීරමාංශය භක්‍ෂණය කරන්නා වූ යක්‍ෂව උපන්නෙහිය. ඉදින් මේ යක්‍ෂාත්ම භවයෙහි සිට අකුස්ල් කරන්නේ වීනම් අඳුරෙන් අඳුරටය යන්නෙහිය. මා දුටු තැන් පටන් තා විසින් අකුසල් කරන්නට නොපිළිවන. ප්‍රාණඝාත නම් නරක, තිරිසන්, ප්‍රේත, අසුරකාය යන සතර අපායෙහි උපදවන්නේය. නැවත මනුෂ්‍ය ලෝකයෙහි උපනුපන් තෙන මන්දායුෂ්ක බව (ආයුෂ අඩු බව) ලබන්නේය. මේ ආදී වූ නොයෙක් කාරණයෙන් පඤ්ච දුසසීලයෙහි ආදීනව හා පඤ්ච සීලයෙහි අනුහස් හා අනේකප්‍රකාරයෙන් යක්‍ෂයා තැතිගන්වා ධර්මදේශනාකොට ඔහු දමනයේ ලා ඔහුගේ සන්තානයෙහි(සිතෙහි) කෙලෙස් නැමති සතුරන් නසා පඤ්ච සීලයෙහි පිහිටවා වනාන්තරයෙහි සත්‍වයන් විසින් දෙනලද භෝජනය බිලියම් පිණිස(බිලි පූජා වශයෙන්) ලැබ අප්‍රමාදව වාසය කරව''යි අවවාදකොට වනයෙන් නික්ම මහවන සමීපයෙහි මනුෂ්‍යාන්ට කියා පඤ්චායුධ සන්නද්ධව බරණැස් නුවරට ගොස් දෙමව්පියන් දැක මෑත භාගයෙහි රාජ්‍යයෙහි පිහිටා දැහැමෙන් රාජ්‍ය කරමින් දානාදී වූ කුසල්කොට කම් වූ පරිද්දෙන් මිය පරලොව ගියාහ.

මෙසේ ශාස්තෘ වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා වදාරා තවද භික්ෂූන්ට මත්තෙහි අවවාද කරණසේක් ''නොපසුබට වූවා වූ වීර්‍යය ඇති සිතින් නිරවද්‍ය වූ අර්ත්‍යයෙන්(නිවැරදිය යන තේරුම අනුව) කුසලයයි කියනලද සප්ත ත්‍රිංශත් බෝධිපක්‍ෂික ධර්මයෙන්(සිව්මග නුවණ ලැබීමට හේතුවන දහම් තිස්හත) වඩාද සියළු සංස්කාර ධර්මයන් අනිත්‍යය, දුක්ඛය, අනාත්මයි මෙසේ ත්‍රිලක්‍ෂණ මෙනෙහිකොට විදර්ශනාවෙහි පටන් බෝධිපාක්‍ෂික ධර්මයන් වඩන්නා වූ යෝගාවචර තෙම සියළු සංයෝජන (සංස්කාර බන්ධන) ක්‍ෂය කරන්නා වූ සතරවැනි ආර්‍යයමාර්ගයාගේ(රහත් මගෙහි) කෙළවර උපන් බැවින් රහත් බවට පැමිණියේය''යි ධර්මදේශනාවෙහි කුළුගන්වා(මුදුන් පමුණුවා) මත්තෙහි චතුරාර්‍ය සත්‍යය ධර්මයන් ප්‍රකාශකොට වදාළසේක.

චතුරාර්‍යය සත්‍යයන්ගේ අවසානයෙහි පසුබට වීර්‍යය ඇති භික්‍ෂූහු අරහත් ඵලයෙහි පිහිටිසේක. සර්වඥයන් වහන්සේ පූර්වාපර සන්ධි ගළපා මේ 'පඤ්චායුධ ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

''එසමයෙහි යක්‍ෂයා නම් අංගුලිමාල ස්ථවිරයෝය. පඤ්චායුධ කුමාරයෝ නම් බුදු වූ මම්ම වේදැ''යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

056. කාඤ්චනස්ඛන්ධ ජාතකය

තවද එක් සමයෙක්හි අසරණයන්ට සරණ වූ සර්වඥයන් වහන්සේ සැවැත් නුවර වැඩ වසනසේක් එක් තරා භික්‍ෂූන් කෙනෙකුන් අරභයා මේ ජාතකය වදාළසේක.

සැවැත් නුවර වාසය කරන්නා වූ එක් කුල පුත්‍රයෙක් සර්වඥයන් වහන්සේගේ ධර්මදේශනාව අසා සර්වඥායාසනයෙහි(බුදු සසුනේ) පැහැද පැවිදි වූයේය. ඉක්බිත්තෙන් ආචාර්‍ය උපාධ්‍යායන් වහන්සේලා ඒ භික්‍ෂූන් වහන්සේට අවවාද දෙන්නාහු ''ඇවැත්නි, සීලය එකවිධ වන්නේය, ද්විවිධ වන්නේය යනාදී බහුප්‍රකාර වන්නේය(නොයෙක් ආකාර වන්නේය). මේ චුල්ලසීල නම, මේ මධ්‍යමසීල නම, මේ මහාසීල නම, මේ ප්‍රාතිමොක්‍ෂ සංවරසීල නම, මේ ඉන්ද්‍රිය සංවරසීල නම, මේ ආජීව පාරිශුද්ධි ල නම, මේ ප්‍රත්‍යය සන්නිශ්‍රිතසීල නමැයි කියා සීලය ප්‍රභේද වන්නාහු වෙති''යි කීය. එකල ඒ භික්‍ෂූ වහන්සේ මෙසේ සිතූ සේක. ''මේ සීලය නම් ඉතා බොහෝය. මම

මෙපමණක් සමාදන්ව පවත්වන්නට නොහැකි වන්නේය. සිල් පුරන්නට නොහැකි වන්නා හට ප්‍රව්‍රජ්‍යාවෙන්(පැවදිකමෙන්) කවර ප්‍රයෝජනද? මම ගිහිව දානාදී වූ කුසල් කරන්නෙමි, පුත්‍රදාරාවන්ද(අඹුදරුවන්) රක්‍ෂා කරන්නෙමි" සිතූසේක.

මෙසේ ද සිතා "ස්වාමීන් වහන්ස, මම සිල් රක්‍ෂා කරන්ට නොහැකි වන්නෙමි, සිල් රකින්ට නොහැක්කා හට ප්‍රව්‍රජ්‍යාවෙන් කවර ප්‍රයෝජනද? මම සිවුරු හරින්නෙමි, නුඹවහන්සේලාගේ පාසිවුරු (පාත්‍රය හා සිවුරු) ගනුව"යි කීයේය. එසේ කී මහණහට ආචාර්‍ය්‍ය උපාධ්‍යයන් වහන්සේ වදාරණසේක් "ඇවැත්නි, එසේ කල්හි බුදුන් වැඳ යව"යි කියා උන්වහන්සේලා ඒ මහණ කැඳවාගෙන සර්‍වඥයන් වහන්සේගේ සමීපයට ධම්සභා මණ්ඩපයට ගියාහුය. සර්‍වඥයන් වහන්සේ දැක "මහණෙනි, කවර කාරණයකින් නොකැමති කරවා මහණක්හු කැඳවාගෙන ආවාහුදැ?"යි වදාළසේක. "ස්වාමීන් වහන්ස, මේ භික්‍ෂූන් වහන්සේ 'මට සිල් රකින්නට නොහැකි වන්නෙමි' කියා පාත්‍රා සිවුරු භාරකොට දුන්නේය. ඉක්බිත්තෙන් ඒ මහණ අප කැඳවාගෙන ආම්හ"යි දැන්වූවාහුය.

"මහණෙනි, තෙපි වනාහි මේ මහණහට කවර කාරණයකින් සීලය බොහෝ කොට කීවාහුද? යම් පමණක් තෙමේම රක්නට හැකිවේද, එපමණක්ම රක්‍ෂා කෙරේවා, මෙතැන් පටන් තෙපි එසේ කිසිවක් නොකියව, මීට කටයුතු මම දනිමි" කියා "මහණෙනි, තෙපි මෙසේ එව. තොපට බොහෝ සීලයෙන් කවර ප්‍රයෝජනද? ත්‍රිවිධ සීලයම(සිත, කය, වචනය යන තුන්දොර සීලය) රක්‍ෂා කරන්නට හැකි වන්නේදැ?යි විචාරා වදාළසේක. "ස්වාමීන් වහන්ස, හැකිවන්නෙමි" කීය. "එසේ වීනම් තෙපි මෙතැන් පටන් කායද්වාරය, වාග්ද්වාරය, මනොද්වාරය යන ත්‍රිවිධ ද්වාරයන්ම රක්‍ෂා කරව. කාය ද්වාරයෙන් අකුසල කර්මය නොකරව. වාග් ද්වාරයෙන් අකුසල් නොකරව. මනෝ ද්වාරයෙන් අකුසල් නොකරව. ගිහි නොව මේ ත්‍රිවිධ සීලයම රක්‍ෂා කරව"යි වදාළසේක.

මෙපමණකින් ඒ භික්‍ෂූන් වහන්සේ තුටු පහටු සිත්(සතුටු වූ සිත්) ඇතිව "යහපත, ස්වාමීන් වහන්ස, මේ ත්‍රිවිධ සීලය රක්‍ෂා කෙරෙමි"යි කියා සර්‍වඥයන් වහන්සේට නමස්කාරකොට ආචාර්‍ය්‍ය උපාධ්‍යායන් වහන්සේ හා කැටිව ගියසේක. ඒ භික්‍ෂූන් වහන්සේ ඒ ත්‍රිවිධ සීලය පුරමින්ම දැනගත්සේක. "ආචාර්‍ය්‍ය උපාධ්‍යායන් විසින් මට කියනලද සීලයද මෙපමණෙක්මය. උන්වහන්සේලා වනාහි තමුන් සවුනේගෙවා (දතයුතු සියල්ලම අවසානයට) නොදත් බැවින් මට අවබෝධ කරන්නට නොහැකි වූවාහුය. බුදුරජාණන් වහන්සේ වනාහි තමන් සවුනේගෙවා දත් බැවින් නිරුත්තර වූ(තමන්ට වඩා උසස් කෙනෙක් නැති) ධර්‍මරාජත් වූ බැවින් මෙපමණ සීලය ද්වාරත්‍රයෙහිම බහා මට දැන් වූසේක. ඒකාන්තයෙන්ම සර්‍වඥයන් වහන්සේ මට පිහිට වූසේකැ"යි කියා විදර්ශනා වඩා කීප දවසකින් ම අර්හත් ඵලයෙහි පිහිටිසේක.

ඒ ප්‍රවෘත්තිය දැන දම්සභා මණ්ඩපයෙහි රැස්ව හුන්නාහු භික්‍ෂූන් වහන්සේලා කියන්නාහු "ඇවැත්නි, අසවල් මහණ සිල් රක්‍ෂා කරන්නට නොහැකි වන්නෙමි කියා ගිහි බවට පැමිණෙන්නාහු සියළු සීලයන් තුන් කොටසෙක්හි පිහිටුවා ග්‍රහණය කරවා(ආරක්‍ෂා කරවා) ශාස්තෲන් වහන්සේ අරහත් ඵලයට පැමිණ වූසේක. සර්‍වඥයෝ නම් ඉතා ආශ්චර්‍ය්‍යමත් සේකැ"යි බුදුගුණ කියමින් හුන්නාහුය.

සර්‍වඥයන් වහන්සේ එතනට වැඩවදාරා "මහණෙනි, ධම්සභාවෙහි කවර නම් කතාවකින් යුක්තව හුන්නුදැ"යි වදාරා "මේ නම් කතාවකින්ය"යි දැන් වූ කල්හි "මහණෙනි, ඉතා බරැරුම් බර කොට්ඨාශ වශයෙන් බෙදන ලද්දේ සැහැල්ලුවූවාක් මෙන් වන්නේය, පෙර නුවණැති මහොත්තමයෝ මහත් රත්රන් කඳක් ලැබ ඔසවා ගන්ට නොහැකිව විභාගකොට ඔසවාගෙන ගියාහුය"යි වදාරා අතීත කථාව ගෙනහැර දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍ය කරන කල්හි අප මහබෝසතාණෝ එක් ගමක කර්ෂිකව(ගොවියෙක්ව) උපන්සේක. බෝධිසත්‍වයන් වහන්සේ එක් දවසක් එක්තරා හරනලද(පාළු) ගමෙක්හි කෙතක් කර්ෂණය කරනසේක(සීසාන සේක). පූර්‍වයෙහි ඒ ගම සම්පත්තියෙන් යුක්ත වූ එක් සිටාණ කෙනෙක් කලවයක් හා පමණ වටඇති සතර රියන් දිග ඇති රන්කඳක් නිධානකොට කළුරිය කළේය.

ඒ රන් කදෙහි බෝධිසත්ත්වයන් වහන්සේගේ නගුල ලග්නව සිටියේය (හැපුනේය). බෝධිසත්ත්වයන් වහන්සේ මුල් සමූහයෙක් වනැයි සිතා පස් පීරමින් ඒ මුල දැක පාංශුවෙන්(පසින්) වසා දාවල් කර්ෂිණකොට සූර්‍ය්‍යයා අසතංගත වූ (ඉර බැස ගිය) කල්හි වියදඬු නගුල් ආදීය එක් පසෙක්හි බහා තබා ස්වර්‍ණස්කන්ධය ගෙන යන්නෙමි'' සිතා ඒ රන්කඳ ඔසවා ගන්නට නොහැකි වූසේක් හිඳ "මෙපමණ කුක්ෂි රක්‍ෂා පිණිස(ජීවන වියදම සඳහා) වන්නේය. මෙපමණෙක් නිධාන කොට තබන්නෙමි. මෙපමණකින් කෘෂිවර්‍ණක් (ගොවිතැන් වෙළදාම්) කර්මාන්තාදියෙහි යොදන්නෙමි. මෙපමණ දානාදී කුසල් කිරීමට වන්නේය''යි කිය සතර කොට්ඨාශයක් කළසේක.

මෙසේ කොට්ඨාශ කළ කල්හි අප මහබෝසතාණන් වහන්සේට ඒ ස්වර්‍ණස්කන්ධය සැහැල්ලුවූවාක් මෙන් වූයේය. අප මහබෝසතාණන් වහන්සේ ඒ ස්වර්‍ණස්කන්ධය ඔසවා ගෙට ගොස් සතර කොට්ඨාශයකට බෙදා "දානාදී වූ පින්කම් කොට කම් වූ පරිද්දෙන් මිය පරලොව ගියසේකැ''යි වදාරා සර්‍වඥයන් වහන්සේ බුදුව වැඩ ඉඳ මෙසේ වදාළසේක.

"භෝගයන්ගේ ක්‍ෂෙමයට(සසර බැම්වලින් නිදහස් වීමට) හෙවත් නිර්‍වාණයට පැමිණෙන පිණිස දුරුකළ නීවරණයන්(නිවන් මග අවුරණ කාමඡන්දාදී අකුසල් පහ) ඇති චිත්තයෙන් එසේ විගත නීවරණ වශයෙන් දවා සොභාකළ ස්වර්‍ණයක් සේ නිර්මල වූ සිත් ඇති යම් සත්ත්වයෙක් නිරාමයාර්ත්‍ථයෙන් (නොඇලීම් අර්‍ථයෙන්) කුසල් නම් වූ බෝධිපාක්‍ෂික ධර්‍මයන් වඩාද, ඒ තෙම සියළු සංයෝජනයන්ගේ විනාශයට පිළිවෙලින් පැමිණෙන්නේය''යි මෙසේ සර්‍වඥයන් වහන්සේ අරහත් ඵලයට කුළුගන්වා දේශනාව නිෂ්ඨිකොට පූර්‍වාපර සන්ධි ගලපා මේ 'කාඤ්චනස්ඛන්ධ ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

"එසමයෙහි ස්වර්‍ණස්කන්ධය ලද්දා වූ කර්‍ෂක පුරුෂ වූයෙම් තිලෝගුරු සම්‍යක් සම්බුදුරජ වූ මම්ම වේදැ''යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

057. වානරින්ද ජාතකය

තවද එක්සමයෙක්හි චතුවෙසාරදා(කරුණු සතරක් පිළිබඳ විශාරද) ඥානයෙන් යුක්ත වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ වෙළුවනාරාමයෙහි වැඩ වසනසේක් දෙවදත්ත ස්ථවිරයන්ගේ වධය(බුදුන් මැරීමට) පිණිස උත්සාහයක් අරභයා මේ ජාතකය වදාළසේක.

එසමයෙහි බුදුරජාණන් වහන්සේ දේවදත්ත ස්ථවිරයන් වහන්සේ "වධය පිණිස උත්සාහ කෙරෙති'' අසා "මහණෙනි, දේවදත්ත ස්ථිවිර තෙම වධය පිණිස උත්සාහ කරන්නේ දැන්මතු නොවෙයි, පෙරත් උත්සාහ කෙළේමය, එලෙස උත්සාහකොට තැතිගැන්වීම් පමණකුදු කරන්නට නොහැකි වූයේය''යි වදාරා ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන කල්හි අප මහබෝධිසත්ත්වයන් වහන්සේ වඳුරු ජන්මයෙහි ඉපිද වැඩි වයසට පැමිණ අස් පැටවකු පමණ කාය ශක්තියෙන් යුක්තව එකචරම (තනිව හැසිරෙමින්) ගංගා තීරයෙක්හි වාසය කරනසේක. ඒ ගංගාවගේ මැද අනේකප්‍රකාර වූ ආම්‍ර පානාදී ඵල වෘක්‍ෂයෙන්(අඹ කොස් ආදී පලබර ගසින්) යුක්ත වූ එක් දිවයිනක් වන්නේය. හස්තිබල හා සමාන කාය ශක්තියක් ඇති බෝධිසත්ත්වයන් වහන්සේ ගංගාවගේ මෙතෙරින් පැන නැගී දිවයින මෙතර ගඟ මැද(දූපතත් මෙතරත් අතර ගඟ මැද) එක් අතලගලෙක්(ගල් තලාවක්) ඇත්තේය. එහි හෙන සේක. එතැනින් පැන නැගී ඒ දිවයිනෙහි හෙන සේක. එතන්හි දී අනේකප්‍රාකාර ඵලාඵලයන් අනුභවකොට සවස ඒ උපායෙන්ම නැවත අවුත් තමා වසන තැන්හි විසීම කොට දෙවැනි දිනයෙහිද එලෙසම කරනසේක. මෙම ක්‍රමයෙන් එතැන්හි වාසය කරනසේක.

එසමයෙහි වනාහී ප්‍රජාපතින්(භාර්‍ය්‍යාව) සහිත වූ එක් කුම්භීලයෙක් (කිඹුලෙක්) ඒ ගංගාවෙහි විසීම කරන්නේය. ඔහුගේ භාර්යාව වූ කිඹුල් ධේනුව තොමෝ ඔබිනොබ වඩනා වූ බෝධිසත්ත්වයන් වහන්සේ දැක බෝධිසත්ත්වයන් වහන්සේගේ හෘදය මාංශයෙහි දොළ(ආශාව) උපදවා කිඹුලාට කියනුයේ "ස්වාමීන් වහන්ස, මට වනාහි මේ වානරෙන්ද්‍රයාගේ හෘදය මාංශයෙහි දොළෙක්

උපන්නේය''යි කීවාය. කුම්භීලතෙම ''යහපත පින්වන්ති, ලබන්නෙහිය''යි කියා ''අද දවස දිවයිනෙන් එන්නා වූ වානරෙන්ද්‍රයා අල්වා ගනිමි''යි කියා ගොස් ගල් අතලෙහි හොත්තේය.

බෝධිසත්ත්වයන් වහන්සේ දහවල් ගොදුරු කා සවස් වේලෙහි දිවයිනෙහි සිටිසේක්ම පහණ(ගල) බලා ''මේ පහණ දැන් උස්ව පෙනෙන්නේය. ඊට කාරණා කවරේදැ?''යි සිතූසේක. උන්වහන්සේට වනාහි ජල ප්‍රමාණයද පාෂාණ ප්‍රමාණයද(ජලය ඇති ප්‍රමාණයත් ගල ඉන් මතුවී ඇති ප්‍රමණයත්) යහපත්ව වැටහී තිබෙන්නේය. ඒ කාරණයෙන් ඕහට මෙබඳු සිතෙක් වූයේය. ''අද මේ ගංගාවගේ ජලය අඩු වූයේත් නොවෙයි, වැඩි වූයේත් නැත. එසේ වූයේද(එසේ වුවත්) මේ පහණ මහත්ව පෙනෙන්නේය. කිමෙක්ද? මෙතැන්හි මා ගන්නා පිණිස කුම්භීලතෙම හුන්නේදැ''යි බෝධිසත්ත්වයන් වහන්සේ ''පළමුකොට ඔහු පරීක්ෂා කරන්නෙම''යි සිතා එතැන්හිම සිට පහණ හා සමග කථා කරන්නාක් මෙන් ''පින්වත් පහණැ''යි කියා ප්‍රතිවචනයක්(පිළිතුරක්) නොලබනසේක්, තුන්වෙනිවර දක්වා ''පින්වත් පහණැ''යි කීසේක. එකල්හි වානරතෙම ''කවර හෙයකින් ප්‍රතිවචනයක් නොදන්නේය''යි කියා නැවත ඕහට කියන්නා වූ වානරතෙම ''කිමෙක්ද? පින්වත් පහණ, අද මට ප්‍රතිවදන නොදෙන්නේදැ''යි කීසේක.

එකල්හි කුම්භීලතෙම සිතනුයේ ''ඒකාන්තයෙන් සෙසු දිනවල්හි මේ පහණ වානරෙන්ද්‍රයාහට ප්‍රතිවචන දෙන්නෝය. මෝහට දැන් ප්‍රතිවචන දෙන්නෙමි''යි සිතා ''කිමෙක්ද? පින්වත් වානරෙන්ද්‍රය''යි කීයේය. එවිට බෝධිසත්ත්වයෝ ''තෝ කවරෙහිදැ''යි විචාළසේක. ''මම කුම්භීලයෙකි''යි කීයේය. ''කුමක් පිණිස මෙතැන්හි හොත්තෙහිදැ''යි විචාළසේක.

එවිට කිඹුල්වතෙම ''නුඹවහන්සේගේ හෘදය මාංශය පතාය''යි කියේය. බෝධිසත්ත්වයන් වහන්සේ සිතනසේක් ''මට යායුතු මගක් නැත්තේය. අද මා විසින් මේ කුම්භීලයා වඤ්චා කටයුතුය''යි සිතා ඉක්බිත්තෙන් ඕහට මෙසේ කීසේක. ''යහළු කුම්භීලය, මම ආත්මභාවය තොපට පරිත්‍යාග කරන්නෙමි, තෝ මුඛය හයා මා තාගේ සමීපයට ආ කල්හි ගණුව''යි කීසේක. කිඹුලුන්ගේ වනාහි මුඛය විවෘත වූ කල්හි ඇස් දෙක පියෙන්නේය. හෙතෙම ඒ කාරණය නොසලකා මුඛය විවෘත කෙළේය. ඉක්බිත්තෙන් ඔහුගේ ඇස්දෙක පිහිත වූයේය(වැසුණේය). හෙතම මුඛය විවෘතකොට ඇස්දෙක නිමීලනයකොට (වසාගෙන) හොත්තේය.

බෝධිසත්ත්වයන් වහන්සේ එලෙස වූ බව දැන දිවයිනෙන් අහසට පැන නැගී ගොස් කිඹුලාගේ මස්තකය ආක්‍රාන්තකොට(පාගා) එතැනින් පැන නැගී විජ්ජුල්ලතාවක්(විදුලියක්) මෙන් බබලමින් එතෙර සිටිසේක. කිඹුලා ඒ ආශ්චර්‍ය්‍ය දැක ''පින්වත් වානරේන්ද්‍රය, මේ ලොකයෙහි චතුර්විධ කාරණයකින් සමන්විත වූ පුද්ගලතෙම පසමිතුරන් මැඩපවත්නේය. ඒ සියළු කාරණාවෝම තොපගේ අභ්‍යන්තරයෙහි ඇතැයි සිතමි''යි කියා මෙසේ කීයේය ''වානරෙන්ද්‍රය, වාක් සත්‍යයද(ඇත්ත කථා කිරීමද) පරීක්ෂා ඥානයද (විමසා කටයුතු කිරීමේ නුවණද) අනෂ්ට ධෛර්‍ය්‍යයද(නොනැසුණු ධෛර්‍ය්‍යයද) නිස්සංග ත්‍යාගයද(ආත්ම පරිත්‍යාගයද) යන මේ සතර ගුණයෝ නුඹවහන්සේට මෙන් යමක්හට ඇද්ද, ඒතෙම පසමිතුරා මැඩපවත්නේය''. මෙසේ කුම්භීලතෙම බෝධිසත්ත්වයන් වහන්සේට ප්‍රශංසාකොට තමා වසන තැනට ගියේය.

ශාස්තෘ වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ වදාරණසේක් ''මහණෙනි. දේවදත්ත ස්ථවිර තෙම මට වධය පිණිස උත්සාහ කළේ දැන්මතු නොවෙයි, පෙරත් උත්සාහ කෙළේමය''යි මේ දම්දෙසුන් ගෙනහැර දක්වා පූර්‍වාපර සන්ධි ගළපා මේ 'වානරින්ද ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

''එසමයෙහි කිඹුලා නම් දැන් දේවදත්ත ස්ථවිරයෝය. ඔහුගේ භාර්‍යාව වූ කිඹුල් ධේනුව නම් දැන් චිඤ්චිමානවිකාවෝය. වානරෙන්ද්‍රව උපන්නෙම් වනාහි තිලෝගුරු සම්‍යක් සම්බුදුරජ වූ මම්ම වේදැ''යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

058. තයොධම්ම ජාතකය

තවද එක් සමයෙක්හි රාගාදිසංග රහිත වූ(රාගාදී ඇලීම් බැඳීම් නැති) තිලෝගුරු බුදුරජාණන් වහන්සේ වෙළුවනාරාමයෙහි වැඩ වසනසේක් දෙවදත්ත ස්ථවිරයන් වහන්සේගේ වධයට උත්සහ කිරීමක් අරභයා මේ ජාතකය වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙක් රාජ්‍යය කරන කල්හි දෙවදත්ත ස්ථවිරයෝ වානර යෝනියෙහි ඉපිද හිමාල වන ප්‍රදේශයෙහි වානර සමූහයා පරිහරණය(පාලනය) කරන්නාහු තමන් නිසා උපන්නා වූ වානර පෝතකයන් "මොහු වැඩී ගිය කල වානර සමූහයා පරිහරණය කෙරෙති" යන භයින් දතින් ඩෑ(දත්වලින් හපා) ඔවුන්ගේ බීජොත්පාටනය(අණ්ඩ උපුටා දැමීම) කරන්නාහුය.

එසමයෙහි බෝධිසත්ත්වයෝත් එම වානරයා නිසා එක් වැදිරියක කුස පිළිසිඳ ගත්තාහුය. එකල වැදිරිතොමෝ දරුගැබ පිහිටි නියාව දැන තමාගේ දරුගැබ රකිමින් අනික් පර්වත ප්‍රාන්තයකට ගියාය. ඕතොමෝ ගැබ මුහුකුරා ගිය කල්හි බෝධිසත්ත්වයන් වැදූහ.

බෝධිසත්ත්වයෝ වැඩී විඥබවට(නුවණැති බවට) පැමිණ ශක්ති සම්පන්නවූය. ඒ බෝධිසත්ත්වයෝ එක් දවසක් මෑණියන් අතින් "මෑණියනි, මාගේ පියාණන් වහන්සේ කොයිදැ?"යි විචාළෝය. "පුත, අසවල් පර්වත ප්‍රාන්තයෙහි වඳුරුමුල රකිමින් වෙසෙති"යි කිව. "මෑණියෙනි, ඒ වානර රජ්ජුරුවන් සමීපයට මා ගෙන යව"යි කිවූය. "පුත, තොප විසින් පියාණන් සමීපයට යන්ට නොපිළිවන, තොපගේ පියාණෝ තමන් නිසා උපන්නා වූ වානර පෝතකයන් 'වඳුරුමුල පරිහරණය කෙරෙත්' යන භයින් දතින් ඩෑ බීජොත්පාටනය කෙරෙති"යි කිවූය. "මෑණියෙනි, මා එතනට ගෙන යව, මම ඊට කටයුතු දන්නෙම් වේදැ"යි කී කල්හි ඒ වැදිරිතොමෝ පුත්‍රයා වඩාගෙන ඒ වානරයා සමීපයට ගියාය.

එකල වානරයා තමාගේ පුත්‍රයා දැකලාම "මෙතෙම වැඩී ගියේ වීනම් වඳුරුමුල පරිහරණය කළ නොදෙති, එසේ හෙයින් දැන්ම මොහු දුරුකොට පිය යුතු"යි ඔහු වැළඳ ගන්නාක් මෙන් තරකොට මැඩලුයේය(මිරිකුවේය). බෝධිසත්ත්වයෝ වූකලී ඇත්බල හා සමාන වූ බල ඇත්තෝය. එසේ හෙයින් බෝධිසත්ත්වයෝත් පිය වඳුරු අල්වා තරකොට මැඩලූය. ඔහුගේ ඇඟ ඇට බිඳී යන්නාක් මෙන් විය. ඉක්බිත්තෙන් ඒ වානරයාට මෙසේ සිතිවිල්ලෙක් විය. "මේතෙම වැඩි ගියේ වීනම් මා මරන්නේය, කවර උපායකින් පළමුකොට මොහු මරාපියම් දෝ හෝ"යි සිතීය. තවද මෙසේ සිතීය. "මීට නුදුරු තෙන රාක්‍ෂසාධිගෘහිත(රකුසන් අරක්ගත්) විලෙක් ඇත. ඒ විල රාක්‍ෂසයා ලවා මොහු කවමි"යි සිතා ඉක්බිත්තෙන් ඕහට කියන්නෝ "මම මහළු වයසට යෙමි, මේ වඳුරුමුල තොපට පාවාදෙමි. අදම තොප රජ කෙරෙමි, අසවල් තැන විලෙක් ඇත, ඒ විල ඇඹුල(කුමුදු) වන දෙකෙකුත් උපුල(මානෙල්) වන තුනකුත් නෙළුම් වන පසකුත් පිපෙන්නේය, එයින් මල් ගෙනෙව"යි කීය.

මහබෝසතාණෝ "යහපත, පියාණන් වහන්ස, ගෙනෙමි"යි කියා ගොස් විලට නොබැස හාත්පසින් පියවර සටහන් පරික්‍ෂා කරන්නෝ බට පියවරම දුටුය. විලින් ගොඩනැගී පියවර නොදුටුය. බෝධිසත්ත්වයෝ "මේ විල රාක්‍ෂසාධිගෘහිත විය යුතුය. මාගේ පියාණන් වහන්සේ මා මරවනු කැමතිව තමන්වහන්සේ මරාගත නොහී රාක්‍ෂසයා ලවා මරවනු කැමැති සේ වනැ"යි සිතා "මේ විලට නොබස්මි. මලුත් කඩා ගනිමි"යි පැන් නැති තෙනට ගොස් වේග දක්වා(වේගයෙන්) උඩ පැන එපිට යන තැනැත්තෝ පැන් නැති ආකාශයෙහිම සිටියා වූ(අහසෙහිම රැඳෙමින්) මල් දෙකක් කඩාගෙන එපිට වැටි ගියෝය. නැවත එතරින් මෙතර පැන එන තැනැත්තෝ ඒ උපායෙන්ම මල් දෙකක් කඩා ගත්තුය. මෙසේ විල් දෙතෙර රැස්කරන්නා වූ බෝධිසත්ත්වයෝ මලුත් කඩාගත්තුය. රාක්‍ෂසයාගේ ආඥාව පවත්නා තැනටත් නොබටුය.

ඉක්බිත්තෙන් "මෙතැකින් වඩා(මීට වඩා) ඔසවාගත නොහැක්කේය"යි සිතා ඒ කැඩූ මල් එක් තෙනක රැස් කරමින් සිටි කලට ඒ රාක්‍ෂසයා සිතන්නේ "මා විසින් මෙතෙක් කල් මුළුල්ලෙහි මෙබඳු වූ නුවණැති ආශ්චර්යමත් පුරුෂයෙක් දුටුවිරූ නැත, මලුත් කඩා කැමති පමණක් කඩාගෙන මාගේ ආඥාව පවත්නා තෙනටත් නොබටුයේය"යි දිය දෙබෑකොට දියෙන් ගොඩනැගී බෝධිසත්ත්වයන් සමීපයට ගොස් කියන්නේ "වානරෙන්ද්‍රය, මේ ලෝකයෙහි සම්ප්‍රාප්ත වූ(පැමිණි) භය දුරු කිරීම දන්නා වූ, ප්‍රඥා සම්ප්‍රයුක්ත වූ උත්තම වූ වීර්‍යය නිර්භීත බවය, උපාය ප්‍රඥාය යන මේ ධර්මයෝ තුන්දෙන යමහක්හට ඇත්තාහු වීනම් ඒ සත්ත්වතෙමේ පසමිතුරන් මැඩ පවත්වන්නේය. ඒ ධර්මයෝ තුන්දෙනම තොපගේ අභ්‍යන්තරයෙහි විද්‍යාමානයෝයයි සිතමි"යි මෙසේ උදාක

රාක්‍ෂසයා බෝධිසත්‍වයන්ට ස්තුතිකොට "මේ මල් කුමක් පිණිස ගෙන යවුදැ?"යි විචාළේය. "මපියාණන් වහන්සේ මා රජ කරනු කැමති සේක. ඒ කාරණයෙන් ගෙනයෙමි"යි කී කල්හි රාක්‍ෂසයා "මෙබඳු උත්තම පුරුෂයෙක්හු විසින් මල් ඔසොවාගෙන යන්ට නොපිළිවන, මම ගෙනයෙමි" තෙමේ මේ මල් මිටිය ඔසොවාගෙන බෝධිසත්‍වයන් පසුපස්සෙහි ගියේය.

ඉක්බිත්තෙන් බෝධිසත්‍වයන්ගේ පිය වඳුරා එන්නා වූ බෝධිසත්‍වයන් දුරදීම දැක "මම මොහු රකුසුවත් කන්නේයයි යැවීමි. ඒතෙමේ දැන් රාක්‍ෂසයා ලවා මල් ගෙන්වාගෙන එන්නේය. දැන් වූකලී නටුයෙම් වේදැ"යි(විනාශ වූයෙම් නොවේදැයි) සිතමින් සත්කඩක්කොට ළය පලාගෙන එතැන්හිම ජීවිතක්‍ෂයට පැමිණියෝය. එකල්හි අවශේෂ වානරයෝ එක්ව බෝධිසත්‍වයන් රජ කළාහුය.

ශාස්තෘ වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා වදාරා පූර්වාපර සන්ධි ගළපා මේ 'තයොධර්ම ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

"එසමයෙහි යූථපති(වඳුරු රැළේ නායකයා) නම් දැන් දේවදත්ත ස්ථවිරය. එසමයෙහි යූථපති පුත්‍ර වූයේම් තිලෝගුරු සම්‍යයක් සම්බුදුරජ වූ මම්ම වේදැ"යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

059. භෙරිවාද ජාතකය

තවද එක් සමයෙක්හි සනරාමරලෝකගුරු බුදුරජාණන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩ වසනසේක් එක්තරා දුර්වච(අකීකරු) භික්ෂුවක් අරභයා මේ ජාතකය වදාළසේක.

සර්වඥයන් වහන්සේ ඒ මහණහට වනාහි වදාරණසේක් "මහණ, තෝ අකීකරු වූයෙ සැබෑදැ?"යි විචාරා වදාළ කල්හි "භාග්‍යවතුන් වහන්ස, සැබැව"යි දැන් වූකල්හි "මහණ, තෝ අකීකරු වූයේ දැන්මතු නොවෙයි, පෙරත් අකීකරු වූයේහිය"යි වදාරා ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි අප මහබෝසතාණන් වහන්සේ භේරිවාදක(බෙර වයන්නන්ගේ) කුලයෙක්හි ඉපිද වැඩිවිය පැමිණ එක් ගමෙක්හි වාසය කරනසේක. ඒ අප මහබෝසතාණන් වහන්සේ බරණැස් නුවර නැකත් කෙළියට බෙර ලැවූ(අණ බෙර ගැසූ) ශබ්දය අසා "නෘත්‍ය මණ්ඩලයෙහි භෙරිවාද්‍යකොට(රඟමඬලෙහි බෙර වයා) වස්තුව ගෙන එන්නෙමි"යි සිතා පුත්‍රයාද කැඳවාගෙන නෘත්‍ය මණ්ඩලයට ගොස් භෙරිවාදකොට බොහෝ වස්තුව ලැබ ඒ වස්තුව ඇරගෙන තමාගේ ගමට එනසේක්, අතරමග සොරුන් විසින් අධිගෘහිත වූ අරණ්‍යයකට (වනයකට) පැමිණ නිරන්තරයෙන් භෙරිවාදය කරන්නා වූ පුත්‍රයා වැලැක්වූසේක් "පින්වත් වූ පුත්‍රය, නිරන්තරයෙන් භෙරිවාද්‍ය නොකොට මගට පිළිපන්නාහු විසින් ප්‍රධානීන්ට වයන්නා වූ භෙරි ශබ්දය මෙන් අතරතුරෙහි වයව"යි කී සේක. පියාණන් විසින් වළක්වන්නා වූ ඒ පුත්‍රතෙම භෙරි ශබ්දයෙන්ම සොරුන් ලුහුබඳවමි"යි සිතා අතුරු නැතිවම බෙර වැයූයේය.

සොරුහු පළමුවෙන්ම භෙරි ශබ්දය අසා "ඊශ්වර භෙරි ශබ්දයකැ"යි (ප්‍රභූවරුන් සඳහා කැරෙන බෙර වැයීමක් යයි) දිවගොස් අතිශයින් ඒකාබද්ධව (එක දිගට පවත්නා) ශබ්දය අසා "මේ ඊශ්වර භෙරි ශබ්දයෙක් නොවන්නේය"යි සිතා අවුත් පරීක්ෂාකොට දෙදෙනාම දැක තළා වස්තු පැහැර ගත්තාහුය. අප මහබෝසතාණන් වහන්සේ "ඒකාන්තයෙන් දුකසේ ලබනලද වස්තුව ඒකාබද්ධකොට භෙරිවාද්‍ය කරන්නා වූ පුත්‍රයා විසින් නසන ලද්දේය"යි පුත්‍රයාට මෙසේ කීසේක.

"භෙරිවාද්‍ය කරන්නේය, භෙරිවාද්‍ය ප්‍රමාණය ඉක්මවා නොම කරන්නේය. නිරතුරු වාද්‍ය නොකරන්නේය. ප්‍රමාණාතික්‍රමණයකොට(පමණ ඉක්මවා) නිරතුරුවම භෙරිවාද්‍ය කිරීම වනාහි පව්ටු වන්නේය. හේ කුමක් හෙයින්ද යත්?... භෙරිප්‍රහරණය කරන්නාහු(බෙර වයන්නා) විසින් කර්ෂිපාන (කහවණු) සියයක් ලබන ලද්දේය. ඒ ලබනලද දෙය නිරන්තරයෙන් නොකීකරුව වාද්‍ය කරන්නාහු විසින් නසන ලද්දේය"යි කීසේක.

ශාස්තෲ වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ ජාතක ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා වදාරා පූර්වාපර සන්ධි ගළපා නිමවා වදාළසේක.

"එසමයෙහි පුත්‍රතෙම අකීකරු මහණ වූයේය. පියාණෝ නම් තිලෝගුරු සම්‍යයක් සම්බුදුරජ වූ මම්ම වේදැ"යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

060. සංඛධම්ම ජාතකය

තවද එක් සමයෙක්හි තිලෝගුරු බුදුරජාණන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩ වසනසේක් දුර්වච (අකීකරු) භික්ෂුවක්හු අරභයා මේ ජාතකය වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන කල්හි අප මහබෝසතාණන් වහන්සේ සක් පිඹිනා කුලයෙක්හි ඉපිද වැඩිවයසට පැමිණ වසන කල්හි බරණැස් නුවර නැකැත් කෙළියට බෙර ලැවිණ.

එකල්හි බෝසතාණෝ තම පියාණන් කැඳවාගෙන "සක් පිඹීමෙන් වස්තුව ලබමි"යි සිතා ගොස් සක් පිඹීමෙන් වස්තුව ලැබ ගමට එන කල්හි සොරුන් වසන අරණ්‍යයකට පැමිණ සක් පිඹිනා වූ පියාණන් වැලකූසේක. ඒ පියතෙම "සක් හඬින් සොරුන් ලුහුබඳවමි"යි කියා අතුරු නැතුවම සක් පිම්බේය. ඒ සොරුහු පෙර කියනලද ක්‍රමයෙන්ම අවුත් වස්තුව පැහැර ගත්තාහුය. බෝධිසත්ත්වයන් වහන්සේත් පූර්වයෙහි කියනලද ක්‍රමයෙන් මෙසේ කීසේක. "සක් පිඹිනේය, නොම සක් නොපිඹිනේය. අධිකකොට ප්‍රමාණ ඉක්මවා නොපිඹින්නේය. ප්‍රමාණය ඉක්මවා අධිකකොට පිඹීම වනාහි ඉතා ලාමක වන්නේය. කුමක් හෙයින්ද? යත්, සක් පිඹීමෙන් ලබනලද වස්තුව නැවත නැවත සක් පිඹිනා වූ අපගේ පියාණන් විසින් නසන ලද්දේය"යි කීසේක. ශාස්තෲ වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ මෙසේ මේ දම් දෙසුම් ගෙනහැර දක්වා වදාරා පූර්වාපර සන්ධි ගළපා මේ ජාතකය නිමවා වදාළසේක.

"එසමයෙහි පියාණෝ නම් දැන් අකීකරු මහණ වූයේය, පුත්‍රව උපන්නෙම් තිලෝගුරු සම්‍යයක් සම්බුදුරජ වූ මම්ම වේදැ"යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

061. අසාතමන්ත්‍ර ජාතකය

තවද එක් සමයෙක්හි සර්ව ධර්මයෙහි අප්‍රතිහත වූ ඥානාචාර(සියලු ධර්මයෙහි නොපැකිලි පවත්නා ඥාණගති) ඇති තිලෝගුරු බුදුරජාණන් වහන්සේ දෙව්රම් වෙහෙර වසනසේක් උකටලී වූ භික්ෂුවක්හු අරභයා මේ ජාතකය වදාළසේක.

මෙහි වර්ථමාන කථාව උම්මදන්ති ජාතකයෙහි මතු පහළ වන්නේය. සර්වඥයන් වහන්සේ ඒ භික්ෂූහට "මහණ, මේ ලෝකයෙහි ස්ත්‍රීහු නම් දුක්බයට වස්තූහුය(හේතු කාරණා වෙති). අසත්පුරුෂයෝය, ලාමකයෝය, අන්තිමයෝය, තෝ එබඳු ලාමක ස්ත්‍රියක නිසා කවර කාරණයකින් උකටලී වූයෙහිදැ"යි වදාරා ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන කල්හි අප මහබෝසතාණෝ ගන්ධාර රට තක්සලා නුවර බ්‍රාහ්මණ වංශයෙහි ඉපිද නුවණැති බවට පැමිණ වේදත්‍රයෙහි (ඍග්, යජුර්, සාමන් යන වේද තුනෙහි) සියළු ශිල්පයෙහිත් නිමාවට පැමිණ දිසාපාමොක් ආචාර්‍ය වූය.

එසමයෙහි බරණැස් නුවර බ්‍රාහ්මණ කුලකයක පුත්‍රයෙකු උපන් දවස්ම ගිනිගෙන(ගිනි පිදීමට අවශ්‍ය ගින්න මොළවා) නොනිවා තිබුය. ඉක්බිත්තෙන් ඒ බ්‍රාහ්මණ කුමාරයා සොළොස් ඇවිරිදි වයසට පැමිණි කල්හි දෙමව්පියයෝ මෙසේ කිවුය "පුත, අපි තොප උපන් දවස්ම ගිනි ගෙන තිබුම්හ, ඉදින් තෙපි බ්‍රහ්මලෝකයෙහි උපදනා කැමැත්තාහු වීනම් ගිනි ගෙන වලට වැද(ඒ ගින්න රැගෙන වනයට ගොස්) ගිනිදෙවියාට නමස්කාර කෙරෙමින් බ්‍රහ්ම ලෝකපරායන වව(බඹලොව ඉපිදෙව), ඉදින් ගිහිව වසනු කැමැත්තාහු වීනම් තක්සලා නුවරට ගොස් දිසාපාමොක් ආචාරීන් සමීපයෙහි ශිල්ප ඉගෙණ කුටුම්බ සණ්ඨාපනය(පවුල් ජීවිතයක්) කරව"යි කිවුය. මානවකයා

කියන්නේ "මම වල ගිනි පරිහරණය කරන්නට අසමර්ථයෙමි, කුටුම්බ සණ්ඨාපනය කෙරෙමි"යි කියා දෙමාපියන් වැඳ ආචාර්යය කොට්ඨාශ(ගුරුපඬුරු) යයි කියනලද මස්සෙන් දහසක් ගෙන තක්සලා නුවරට ගොස් ශිල්ප ඉගෙණ පෙරලා ආයේය.

ඔහුගේ දෙමාපියෝ ගිහි ගෙයි විසීමට නොකැමැත්තාහුය. වනයේ හිඳ ගිනිදෙවියාට පූජා කරනු කැමැත්තාහුය. එසේ හෙයින් එකල මානවකයාගේ මව්තොමෝ ස්ත්‍රීන්ගේ දෝෂ දක්වා වලට යවනු කැමැත්තී "දිසාපාමොක් ආචාරීන් වහන්සේ නුවණැතිසේක, ව්‍යක්තසේක(උගත්කම ඇතිසේක), මාගේ පුතණුවන්ට ස්ත්‍රීන්ගේ දෝෂ කියන්ට සමර්ථසේකැ"යි සිතා "පුත, තොප විසින් ශිල්ප උගන්නා ලදදැ"යි කිවුය. "එසේය මෑණියන් වහන්සැ"යි කී කල්හි "තොප විසින් අසාත මන්ත්‍රයෝත් උගන්නා ලද්දාහුදැ"යි කිවුය. "නැත මෑණියන් වහන්සැ"යි කී කල්හි "ඉදින් තොප විසින් අසාතමන්ත්‍ර නොඋගන්නා ලද්දේ වීනම් තොප විසින් කවර නම් ශිල්පයෙක් උගන්නා ලද්දේද? යව, යව, අසාතමන්ත්‍රයත් ඉගෙණ එව"යි කිවුය. ඒ මානවකයා මෑණියන් කී බස් "යහපතැ"යි පිළිගෙන නැවත තක්සලා නුවරට අභිමුඛව ගියේය.

ඒ ආචාරීන්ගේත් මෑණියෝ ඉතා වෘද්ධයෝය. අවුරුදු එක්සිය විස්සක් වයස් ඇත්තාහුය. දිසාපාමොක් ආචාරීහු තමන්ගේ මෑණියන් සිය අතින් නහවා, කවා පොවා පෝෂ්‍යා කෙරෙති. අවශේෂ මනුෂ්‍යායෝ බෝධිසත්‍වයන් මෙසේ කරන්නා දැක පිළිකුල් වන්නාහුය.

එකල මහබෝසතාණෝ මෙසේ සිතූහ. "මම වලට වැද ඒ වනයෙහිදී මෑණියන් වහන්සේ පෝෂ්‍යා කෙරෙමින් විසුයේ වීනම් යහපතැ"යි සිතූය. ඉක්බිත්තෙන් මහබෝසතාණෝ මෙසේ සිතා එක් විවේක වූ වනයෙක්හි පැන් පාසු තැනක පන්සලක් කොට ගිතෙල්, මී, උක්සකුරු, උඳු, මුන්, සාල් ආදීවූ දෙය ගෙන්වා ගෙන මෑණියන් උසුගවාගෙන ඒ වනයට ගොස් මෑණියන් පෝෂ්‍යා කෙරෙමින් වාසය කළෝය.

ඒ අසාතමන්ත්‍රය උගන්නා කැමති මානවකයාත් තක්සලා නුවරට ගොස් ආචාරීන් නොදක්නේ "ආචාරීන් වහන්සේ කොයිදැ"යි විචාරා එපවත් අසා වනයට ගොස් නමස්කාර කොට සිටියේය. එකල ඕහට ආචාරීහු කියන්නෝ "කිමෙක්ද? දරුව, ඉතා වහා අවුනැ"යි(ඉත් ඉක්මනින් යළි ආවේ) කිවුය. එබස් ඇසූ මානවකයා කියන්නේ "නුඹ වහන්සේ මා අසාතමන්ත්‍රය නොඉගැන්වූ සේක් නොවේදැ"යි කීය. මහබෝසතාණෝ "තොපට ආසතමන්ත්‍රය උගන්නට කීවෝ කවුරුදැ"යි විචාළෝය. "ආචාරීන් වහන්ස, මාගේ මෑණියන් වහන්සේ කීසේකැ"යි කීය. එකල බෝධිසත්‍වයෝ සිතන්නෝ "මේ ලොකයෙහි අසාතමන්ත්‍ර නම් දෙයක් නැත, මේ මානවකයාගේ මෑණියෝ මෝහට ස්ත්‍රීන්ගේ දෝෂ දක්වනු කැමැත්තෝවනැ"යි සිතූය.

ඉකිබිති ඕහට මහබෝසතාණෝ කියන්නෝ "දරුව, යහපත තොපට අසාතමන්ත්‍රය දෙමි, අද පටන්කොට මාගේ තනතුරෙහි සිට මාගේ මෑණියන් වහන්සේ සිය අතින් නහවා, කවා පොවා පොෂ්‍යා කරව, අතපය හිස පිරිමැදීම්, පිට මැඩීම් ආදිය කරන්නාවූ තෙපි 'ආර්‍යයන් වහන්ස, නුඹවහන්සේ ජරාවට පැමිණි කල්හිත් නුඹවහන්සේගේ මෙබඳු යහපත් වූ ශරීරය වන්නේය, ළදරු අවස්ථාවෙහි වීනම් කෙබඳු වේදැ'යි කියව, අතපය මඩනා අවස්ථාවෙහිත් හස්තපාදාදීන්ගේ ගුණ කියව, තොපට මාගේ මෑණියන් වහන්සේ යමක් කීයේ විනම් එකී දෙය තෙපි ලජ්ජා නොව මට කියව, එසේ කළා නම් අසාතමන්ත්රය ලබව, නොකළා නම් නොලබන්නේ වේදැ"යි කිවුය. ඒ මානවකයා "යහපත, ආචාරීන් වහන්සැ"යි කියා මහබෝසතාණන්ගේ වචනය පිළිගෙන එතැන් පටන් කියන ලද්දා වූ සියලු කාරිය කෙළේය.

ඉක්බිත්තෙන් ඒ බෝධිසත්‍වයන්ගේ මෑණියන්ට ඒ මානවකයා නැවත නැවත ශරීර වර්ණනා කරත් කරත් "මේ තෙම මා හා සමග අභිරමණය(සංවාසය) කරනු කැමැත්තේ වනැ"යි සිතා අන්ධ වූ ජරාවෙන් ජීර්ණ වූ බෝධිසතත්ව මාතාවන්ගේ අභ්‍යන්තරයෙහි ක්ලේශයෝ උපන්හ. ඒ බෝධිසත්‍ව මාතාවෝ එක් දවසක් තමන්ගේ ශරීර වර්ණනාව කරනු කල්හි ඒ මාණවකයාට කියන්නෝ "මා හා සමග අභිරමණය කරනු කැමැත්තෙහිදැ"යි කිවුය. "ආර්‍යයන් වහන්ස, මම වූ කලී කැමැත්තෙමි, ආචාරීන් වහන්සේ ගුරුසේක් වී දැ"යි(ගුරුවරයා නොවේදැයි) කීය. "ඉදින් තෝ මා කැමැත්තෙහි වීනම් මාගේ පුතණුවන් මරාපිය"යි කිවුය. මෙසේ කී කල්හි මානවකයා

කියන්නේ "මම ආචාරීන් වහන්සේ සමීපයෙහි මෙතෙක් ශිල්ප ඉගෙණ ක්ලේශමාත්‍රයක්(සිතේ හටගත් අපිරිසිදු අදහස් ටිකක්) නිසා කුමකැයි කියා ආචාරීන් වහන්සේ මරම්දැ"යි කීය. "එසේ වීනම් ඉදින් තෙපි මා නොහැරනම්(මා අත නොහරින්නේ නම්) මම්ම ඒ දරුවන් මරම්"යි කිවුය.

මේ ලෝකයෙහි ස්ත්‍රීහු නම් අසත්පුරුෂයෝය, දුක්ඛයට වස්තුහුය, ලාමක යෝය, පශ්චිමයෝය. එබඳු වූ වයසෙහි සිට පවා රාග සිත් උපදවා කෙල්ශ වසඟ වන්නී, මෙසේ උපකාරී වූ පුත්‍රයා මරණු කැමැති වුව. එසේ හෙයින් ස්ත්‍රීහු නම් අසත්පුරුෂයෝමය.

ඉක්බිත්තෙන් මානවකයා ඒ සියලු කථා බෝධිසත්වයන්ට කීයේය. එබස් ඇසූ මහබෝසතාණෝ "මානවකය, ඒ සියළු ප්‍රවෘත්තිය මට කියන්නා වූ තා විසින් කළ දැ ඉතා යහපත් වන්නේය"යි කියා මෑණියන්ගේ ආයුසංස්කාරය(ආයුෂ කාලය) බලන තැනැත්තෝ "අදම මියෙති"යි දැන "මානවකය, මෙසේ උන්වහන්සේගේ අභිප්‍රාය(අදහස) පරීක්‍ෂා කරම්හ"යි එක් දිඹුල් දණ්ඩක්(අත්තික්කා ලීයක්) ගෙන්වාගෙන සැස මහබෝසතාණෝ තමන්ගේ ප්‍රමාණයෙන් කාෂ්ටරූපයක්(ලී රූපයක්) කොට ඉස හා සමග පොරොවා තමන් වැදහොත් තැන උත්තැනි කොට(උඩුකුරු කොට) හොවා රැණක් බැඳ අතවැස්සාට කියන්නාහු "දරුව, පොරවක් ගෙනගොස් මාගේ මෑණියන් වහන්සේට මා මෙතන වැදහොත් නියාව හඟවා ලව"යි කිවුය. එබස් ඇසූ මානවකයා ගොස් "ආර්‍ය්‍යයන් වහන්ස, ආචාරීන් වහන්සේ පන්සල තමන්වහන්සේ වැදහොනා තැන වැදහොත්සේක. මා විසින් වැදහොත් තැන දැනගන්නා සඳහා රැණක් බැඳ තබනලද, මේ පොරව ඇරගෙන රැණ සනින් ගොස් ඉදින් පිළිවන් වීනම් පුතණුවන් වහන්සේ මරාපුව මැනැව"යි කීය. එබස් ඇසූ බෝධිසත්ව මාතාවෝ "මා නොහරණාවදැ"යි කිවුය. "කවර කාරණයකින් මම නුඹවහන්සේ හැරපියම්දැ"යි කීය.

එකල බෝධිසත්ව මාතාවෝ පොරව ඇරගෙන වෙවුල වෙවුලා නැගීසිට රැණ සංඥාවෙන් ගොස් අතින් අල්වා බලා "මේ තෙම මාගේ පුතණුවෝය"යි යන සංඥාවෙන් කාෂ්ට රූපයෙහි මුහුණින් වස්ත්‍රය ඉවත්කොට පොරොව ඇරගෙන "එක පහරින්ම මරම්"යි සිතා බොටුවෙහිම පොරොව හෙලා "ටැකැ"යි යන අනුකරන ශබ්දය උපන් කල්හි "දඬුරුවකැ"යි දත්තුය.

ඉක්බිත්තෙන් මහබෝසතාණන් විසින් ඉවත සිට "මෑණියන් වහන්ස, කුමක් කරනසේක්දැ"යි කී කල්හි "වඤ්චා කරන ලද්දෙම් වෙම්"යි සිතා එතැන්හිම වැටී මිය ගියේය. තමන්ගේ පන්සල වැදහොත් නමුත් ඒ වේලාවට උන් විසින් මළ යුතුමය, එසේ හෙයින් මහබෝසතාණෝ මෑණියන් මළ නියාව දැන ආදාහන කොට සොහොනෙහි ගිනි නිවා වනපස මලින් පුජාකොට මානවකයා කැඳවාගෙන පන්සල් දොර හිඳ කියන්නෝ "දරුව, වෙන අසාතමන්ත්‍ර නම් දෙයක් නැත. ස්ත්‍රීහු නම් අසත්පුරුෂයෝය, අසාතයෝය (වංක අදහස් ඇත්තෝය). තොපගේ මෑණියෝ 'අසාතමන්ත්‍රය ඉගෙණගෙන එව'යි මා සමීපයට එවන තැනැත්තෝ ස්ත්‍රීන්ගේ දෝෂ දැනගන්නා පිණිස එවුය. දැන් වූකලී තොප විසින් ප්‍රත්‍යක්‍ෂයෙන්ම මාගේ මෑණියන් වහන්සේගේම දෝෂ දක්නා ලද්දේ වේද, මේ කාරණයෙන් ස්ත්‍රීහු නම් සැප දුරුකොට දුක් එළවන හෙයින් අසාතයෝය, දුක්ඛ වස්තුහුය, අසත්පුරුෂයෝය, ලාමකයෝය, අන්තිමයෝය දැනගනුව"යි ඒ මානවකයාට අවවාදකොට යැවුය.

ඒ මානවකයාත් ආචාරීන් වැඳ දෙමාපියන් සමීපයට ගියේය. එකල්හි මෑණියෝ කියන්නෝ "පුත, තෙපි අසාතමන්ත්‍රය ඉගෙණ ගතුදැ"යි ඔහු අතින් විචාළෝය. "එසේය, මෑණියන් වහන්සැ"යි කී කල්හි "දැන් කුමක් කරව්දැ"යි "මහණව ගිනිදෙවියාට පුදපූජා කරව්ද, නොහොත් ගිහි ගෙයි වසව්දැ?"යි කීවුය. එබස් ඇසූ මාණවකයා කියන්නේ "මෑණියන් වහන්ස, මා විසින් ප්‍රත්‍යක්‍ෂකොට ස්ත්‍රීන්ගේ දෝෂ දක්නාලද, එසේ හෙයින් මට ගිහි ගෙයින් ප්‍රයෝජන නැත, මම තාපස ප්‍රවෘජ්‍යාවෙන් පැවිදීවෙම්"යි තමන්ගේ අභිප්‍රාය ප්‍රකාශ කෙරෙමින් මෙසේ කිවුය. "මේ ලොකයෙහි ස්ත්‍රීහු නම් දුක්ඛයට වස්තු හෙයින් අසාත නම් වෙති, අසත්පුරුෂ නම් වෙති. ඔවුන් ක්ලේශ වසඟවීමට හිමෙක් නම් මරියාදාවෙක්(සීමාවක්) නම් නැත්තේය. යම් සේ වහ්නිය තමා කෙරෙහි ලූ යම් යම් කාෂ්ටයෙක් ඇත්නම් ඒ මුළුල්ලම දවා හසම කරත් මුත් මෙතෙක් සැහෙයි යන තෘප්ති වාරණයෙක්(සෑහීමට පත්වීමක්) නැත්තේද එපරිද්දෙන්ම ස්ත්‍රීහු නම් කෙතෙක් දවස් කෙලෙස් වසඟ වූ නමුත් මෙතෙක් සෑහෙයි යන තෘප්තියක් ඔවුන්ට නැත්තේය. එසේ හෙයින්

ගර්හිත වූ කෙලෙස් වසඟ වන්නා වූ ස්ත්‍රීන් හැර කාය විවේක, චිත්ත විවේක වර්ධනය කෙරෙමින් මහණ වෙමි, පැවිදිව කිසුණු පිරියම්(කසින භාවනාව) කොට බ්‍රහ්මලෝක පරායන වෙමි''යි කීය.

තවද මෙසේ කියා තාපස ප්‍රව්‍රජ්‍යාවෙන් පැවිදිව කිසුණු පිරියම්කොට පඤ්චාභිඥා අෂ්ටසමාපත්ති උපදවා, ගණයා කෙරෙන් කාය හා කෙලෙසුන් කෙරෙන් චිත්ත විවේකකොට මේ ද්වි ධ විවේකය වඩමින් බ්‍රහ්මලෝකොත්පත්තිය කෙරෙමි, මට ගිහි ගෙයින් ප්‍රයෝජන නැතැ''යි මෙසේ ස්ත්‍රීන්ට නින්දාකොට දෙමාපියන් වැඳ පැවිදිව කියනලද ප්‍රකාර ඇති විවේකය වඩමින් බ්‍රහ්මලෝකයෙහි උපන්නාහුය.

ශාස්තෘවූ බුදුරජාණන් වහන්සේ ''මහණෙනි, ස්ත්‍රීහු නම් දූකට වස්තුහුය, අසත්පුරුෂයෝය, ලාමකයෝය, දුක් දෙන්නාහුය''යි කියා මෙසේ ස්ත්‍රීන්ගේ නුගුණ කියා චතුස්සත්‍යය ප්‍රකාශකොට වදාළසේක. චතුස්සත්‍ය ධර්මදේශනාවගේ කෙළවර ඒ ශාසනයෙහි උකටලීව ඇලුම් නැති වූ භික්ෂූන් වහන්සේ සෝවාන් පෙලෙහි පිහිටිසේක. ශාස්තෘවූ බුදුරජාණන් වහන්සේ පූර්වාපර සන්ධි ගලපා මේ 'අසාතමන්ත්‍ර ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

''එසමයෙහි මෑණියෝ නම් දැන් භද්‍රකාපිලානිය, පියාණෝ නම් මහකාශ්‍යපස්ථවිරයෝය, අන්තෙවාසික නම් දැන් ආනන්ද ස්ථවරයෝය. එසමයෙහි දිසාපාමොක් ආචාරී වූයෙම් තිලෝගුරු සම්‍යක් සම්බුදුරජ වූ මම්ම වේදැ''යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

062. අණ්ඩභූත ජාතකය

තවද එක් සමයෙක්හි සර්වසත්වොත්තම වූ(සියළු සතත්වයන්ට උත්තම වූ) තිලෝගුරු බුදුරජාණන් වහන්සේ දෙව්රම්වෙහෙර වැඩ වසනසේක් උකටලී වූ භික්ෂුවක්හු අරභයා මේ ජාතකය වදාළසේක.

සර්වඥයන් වහන්සේ ඒ භික්ෂුහට ''සැබෑද? මහණ තෝ උකටලී වූයෙහිදැ''යි වදාරා ''සැබෑව, ස්වාමීනි''යි කී කල්හි ''මහණ, ස්ත්‍රීහු නම් රක්ක නොහැක්කාහුය, පෙර නුවණැත්තෝ ස්ත්‍රියක ගර්භයෙහි (මවුකුසෙහි) පටන් රක්නාහු රකගත නුහුනුවෝම වේදැ''යි වදාරා ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන කල්හි පුරණලද බෝධිසම්භාර ඇති අප මහබෝසතාණෝ ඒ රජ්ජුරුවන්ගේ අගමෙහෙසුන් බිසවුන් කුස පිළිසිඳ වැඩිවිය පැමිණ සියළු ශිල්පයෙහි නිෂ්පත්තියට(නිමාවට) පැමිණ පියරජ්ජුරුවන්ගේ ඇවෑමෙන් රාජ්‍යයෙහි පිහිටා දැහැමෙන් රාජ්‍යය කරන්නාහුය. ඒ බෝධිසත්ත්වයෝ පුරෝහිත බ්‍රහ්මණයා හා සමඟ දූ කෙළනාහුය. කෙළෙමින් හිඳ,

> ''සබ්බානදී වංකගතා සබ්බේ කට්ඨමයා වනා
> සබ්බිත්ථියෝ කරෙ පාපං ලභමානා නිවාතකෙ''

(හැම ගංගාවක්ම ඇදය, හැම වනයක්ම සෑදී ඇත්තේ දැවවලිනි, එසේම රහස් තැන් ලද මොහොතෙහි හැම ස්ත්‍රියක්ම පවුකරයි)

යන මේ දූතගීතිකාව(සුදු සින්දුව) කියමින් රිදිපෝරුවෙහි(රිදියෙන් කළ ලෑල්ලෙහි) රන්පස ඇට (රනින් කළ දාදු කැට) දමන්නාහුය. මෙසේ කෙළනා වූ ඒ රජ්ජුරුවෝ නිරන්තරයෙන් දිනති. පුරෝහිතයා පරදනේය. ඒ පුරෝහිත බ්‍රාහ්මණයා ක්‍රමයෙන් තමාගේ ගෙයි සම්පත් නිමවන්ට පටන්ගත් කල්හි මෙසේ සිතුයේය. ''මෙසේ නිරතුරුව පැරදීම ඇති කල්හි මාගේ මේ ගෙයි සියළු ධනය ක්ෂය වන්නේය, පුරුෂාන්තරයට(පිරිමියෙකු හා සංවාසයට) නොගියා වූ එක් ස්ත්‍රියෙක සොයා ගෙයි වාසය කරවන්නෙමි''යි සිතීය. තවද ඕහට මෙසේ වූ සිතිවිල්ලෙක් විය. ''අන් පුරුෂයෙකු දුටුවා වූ ස්ත්‍රියෙක රක්නට නොපිළිවන, ගර්භයෙහි පටන් එක් ස්ත්‍රියෙක රක ඈ වැඩිවිය පැමිණි කල්හි මාගේ වසඟයෙහි තබා එක් පුරුෂයකුහටම නියතකොට තරකොට රකවල් ලවා රජ්ජුරුවන් වහන්සේගෙන් වස්තු ගෙන ගියේම් වීනම් යහපතැ''යි සිතීය.

ඒ බ්‍රාහ්මණ තෙමේත් අඟපසඟ ලකුණු දැන්මෙහි(අංග විද්‍යාවෙහි) සමර්ථය. ඉක්බිත්තෙන් ඒ තෙමේ දුක්පත් වූ ස්ත්‍රියක ගර්භනී නියාව දැක “දුවක වන්නීය”යි දැන ඈ කැඳවා සමීපයට ගෙන්වා ගෙන වැටුප් වියදම් දී ගෙහිම වස්වා වැදූ කල්හි ඇට වස්තු දී යවා ඒ කුමාරිකාව අන් පුරුෂයකු දැක්ක නොදී ස්ත්‍රීන් අතටම දී පෝෂ්‍ය කරවා වැඩිවිය පැමිණි කල්හි ඒ කුමාරිකාව තම වසඟයෙහි තුබූයේය. යම් පමණ කලෙකින් ඒ කුමාරිකාව වැඩේ නම් ඒ තාක් කල් මුලුල්ලෙහි රජ්ජුරුවන් හා සමග දූ නොකෙළියේය. ඒ ස්ත්‍රිය තමා වසඟයෙහි තබා පසුව “මහරජ්ජුරුවන් වහන්ස, දූ කෙළුම්හ”යි කියේය. රජ්ජුරුවෝ “යහපතැ”යි කියා පළමු පරිද්දෙන්ම දූ කෙළියාහුය.

පුරෝහිත බ්‍රාහ්මණයා රජ්ජුරුවන් ගායනාකොට පස ඇට දමන කල්හි “මාගේ ස්ත්‍රිය ඇර ගායනා කළ මැනව”යි කීය එතැන් පටන් පුරෝහිත බ්‍රහ්මණයා දිනන්නේය. රජ්ජුරුවෝ පරදිති. බෝධිසත්ත්වයෝ “මොහුගේ ගෙයි පතිව්‍රතාධර්මය(එකම පුරුෂයෙකු පමණක් තම සැමියා ලෙස සැලකීමේ චාරිත්‍ර ධර්මය) රක්‍ෂා කරන්නාවූ එක් ස්ත්‍රියක් වියයුතු”යි පරීක්‍ෂා කරන තැනැත්තෝ ඇති නියාව දැන් “ඇගේ පතිව්‍රතාධර්ම සංඛ්‍යාත වූ(නම් වූ) සීලය බිඳුවම්”යි සිතා එක් ධූර්තියෙකු(සල්ලාලයකු) කැඳවා ගෙන්වාගෙන “පුරෝහිතයන්ගේ ස්ත්‍රියගේ පතිව්‍රතාධර්මය බිඳපියන්ට පිළිවන්දැ”යි කිවුය. “පිළිවන ස්වාමීනි” කී කල්හි ඉක්බිත්තෙන් රජ්ජුරුවෝ ඕහට වස්තු දී “එසේ වීනම් වහා ඒ කාර්යය නිෂ්ටා කරව”යි කියා ඒ ධූර්තියා යැවූය. ඒ ධූර්තිතෙම රජ්ජුරුවන් සමීපයෙන් වස්තු ඇරගෙන සුවඳසුණු කපුරු තකුල් ආදී වූ සුවඳ බඩුගෙන ඒ පුරෝහිත බ්‍රාහ්මණයාගේ ගෙට නුදුරු තැන සියළු සුවඳ බඩුයෙන් සල්පිලක්(කඩයක්) සැදූයේය. පුරෝහිත බ්‍රාහ්මණයාගේත් ගෙය සත්මාලක් සත් දොරටුවක් ඇත්තේය. හැම දොරටුවලම ස්ත්‍රීන්ගෙන් රැකවල් වන්නේය. පුරෝහිත බ්‍රහ්මණයා හැර අන් පුරුෂයෙක් ගෙට වදනට අසමර්ථ වන්නේය. කසල දමන්නා වූ පෙට්ටියත් බලා පරීක්‍ෂාකොටම ඇතුල් ගෙට ගන්නාහුය. ඒ මානවිකාව(තරුණිය) පුරෝහිතයාම දක්නීය. අන් පුරුෂයෙක් නොදක්නීය. එකල ඒ ස්ත්‍රියගේ එක් පරිචාරිකා(අතවැසි) ස්ත්‍රියක් සුවඳ මල් ආදියට මිළ ඇරගෙන යන්නී එම ධූර්තියාගේ සල්පිල සමීපයෙන් යන්නීය.

එකල ඒ ධූර්තියා “මෝතොමෝ පතිව්‍රතා ධර්මය රක්‍ෂා කරන්නා වූ ස්ත්‍රියගේ පරිචාරිකා ස්ත්‍රියෙකැ”යි නියමයෙන් දැන එක් දවසක් ඒ පරිචාරිකා ස්ත්‍රිය එන්නවුන් දැකලාම සල් පිළින් නැගීසිට ගොස් ඈ පාමුල වැටීහි දැතින් දෙපය තරකොට අල්වාගෙන “මෑණියෙනි, මෙතෙක් දා මුළුල්ලෙහි කොයි ගියෝදැ”යි කියා ඇඬූයේය. එකල අවශේෂ වූ ඕහට සහාය වූ අවශෙෂ ධූර්තියෝත් එක් පසෙක සිට “අතපය මුව සටහණිනුත් ගමනාගමන ආදී වූ ආකල්පයෙනුත් (ඉරියව්වලිනුත්) මෑණියන් හා පුතණුවෝ එකසැටියෝමය”යි කිවාහුය. ඒ ස්ත්‍රී ඒ ඒ බොහෝ දෙනා මෙසේ කියන්ට වන් කල්හි තොමෝද අදහාගෙන(විශ්වස කරගෙන) “මේ මාගේ පුත්‍රයෙක් වනැ”යි තොමෝත් අඩන්ට පටන්ගත. ඔහු දෙදෙනාම අඬාවැලප ඔවුනොවුන් වැළඳ සිටියාහුය.

ඉක්බිත්තෙන් ඒ ධූර්තිතෙම “මෑණියෙනි, දැන් තොප කොයි යවුදැ”යි කීයේය. පරිචාරිකා ස්ත්‍රී කියන්නී “කින්නරාංනාවකගේ(කිඳුරියකගේ) විලාස බඳු වූ විලස් ඇති රූපයෙන් අග්‍රප්‍රාප්ත වූ පුරෝහිත බ්‍රාහ්මණයාණන්ගේ ළදරු (තරුණ) ස්ත්‍රියට උපස්ථාන කෙරෙමින් වෙසෙමි”යි කිවුය. “දැන් මෑණියෙනි කොයි යවුදැ?”යි ධූර්තියා විචාළේය. “ඒ කුමාරිකාවන්ට සුවඳ මල් ආදිය ගන්නා පිණිස යෙමි”යි කී කල්හි “මෑණියෙනි, අනික් තැනකට යාමෙන් ප්‍රයෝජන කිම්ද? මෙතැන් මා සමීපයෙන්ම සුවඳ මල් ගෙනව”යි කියා මිළ නොගෙන බොහෝ බුලත් තකුල් කපුරු ආදිය හා නොයෙක් සුවඳ මල් ආදිය දුන්නේය. ඒ සුවඳ මල් ආදිය ඇරගෙන පරිචාරිකා ස්ත්‍රිය ගෙට ආ කල්හි මානවිකාතොමෝ බොහෝ සුවඳ මල් ආදිය දැක “කිමෙක්ද? මෑණියෙනි, අද අපගේ බමුණානෝ අප කෙරෙහි ප්‍රසන්න වුදැ”යි කිව. “කවර කාරණයකින් මෙසේ කියන සේක්දැ”යි පරිචාරිකා ස්ත්‍රිය කී කල්හි “මේ සුවඳ මල් ආදිය බොහෝ නියාව දැකය”යි කිවුය. එකල පරිචාරිකා ස්ත්‍රිය කියන්නී “පුරෝහිතයාණන් වහන්සේ සුවඳ මල් ආදියට බොහෝ මිළ නුදුන්සේක, මා විසින් වනාහි මේ සුවඳ මල් ආදිය මාගේ පුතණුවන් සමීපයෙන් ගෙනන ලදැ”යි කිව.

මෙසේ කියා එතැන් පටන් බමුණානන් දුන් මිළ තොමෝ ඇරගෙන ඒ ධූර්තියාගෙන්ම සුවඳ මල් ආදිය ගෙනෙන්නීය. ඒ ධූර්තියා කීපදවසක් ගියකල ගිලන් ආකාරයක් දක්වා වැදහොත්තේය. ඒ පරිවාරිකා ස්ත්‍රීතොමෝ ඔහුගේ සල්පිලට ගොස් ඒ ධූර්තියා නොදැක "මාගේ පුතණුවෝ කොයිදැ"යි විචාළේය. ගෙයි සිටි මනුෂයෝ කියන්නෝ "තොපගේ පුතණුඅවන් ඇඟට ආපාසුවෙක් බලවතැ"යි කිවුය. එබස් ඇසූ පරිවාරිකා ස්ත්‍රී ඔහු වැදහොත්තෙනට ගොස් හිඳ පිට පිරිමදින්නී "පුත, තොපට ආපාසු කවරේදැ?"යි විචාළිය. හෙතම මුවෙන් නොබැණ වැදහොත්තේය. "පුත, බැණ නොනැගෙන්ට කාරනා කිම්දැ"යි විචාළ කල්හි "මෑණියනි, මියෙතත් තොපට කියන්ට නොපිළිවනැ"යි කීය. "මට නොකියා පුත, කවුරුන්ට කියව්දැ"යි කී කල්හි "මෑණියෙනි, මට අනික් අපාසුවෙක් නැත, ඒ තරුණ මානවිකාවගේ වර්‍ණ සෞන්දර්‍ය්‍යය අසා පිළිබඳ සිත් ඇතිවීම්, ඒ මානවිකාව ලද්දෙම් වීනම් ජීවිතය තිබෙයි, නොලද්දේ වීනම් මෙතැන්හිම මියන්නෙම් වේදැ"යි කීහ. පරිවාරිකා ස්ත්‍රී කියන්නී "පුත, මට ඒ භාරය, තෙපි ඒ මානවිකාව නිසා සිතිවිලි නොකරව"යි කියා ඔහු අස්වසා බොහෝ සුවඳ ආදිය ගෙන මානවිකාව සමීපයට ගොස් කියන්නී "මෑණියෙනි, මාගේ පුත්‍රයා මාගෙන් තොපගේ ගුණ අසා පිළිබඳ වූ සිත් ඇතිවිය, කුමක් කටයුතුදැ"යි කිව. "ඉදින් කැඳවාගෙන එන්ට සමර්ථයෝ වීනම් අපගෙන් අමුතු කවරේදැ"යි කිය.

පරිවාරිකා ස්ත්‍රී මානවිකාවගේ බස් අසා එතැන් පටන් ඒ ගෙයි කොන් කොන් වලින් බොහෝ කස එක්කොට මල් ගෙනෙන පෙට්ටියෙ ලාගෙන යන්නී පෙට්ටිය පරීක්‍ෂා කරන වේලෙහි රැකවල් සිට ස්ත්‍රියගේ ඉසට දමන්නීය. ඒ රැකවල් සිටි ස්ත්‍රී ඇඟට කසළ දැමීමෙන් පිළිකුල්ව ඉවත් වන්නීය. ඒ පරිවාරිකා ස්ත්‍රීතොමෝ මෙම ක්‍රමයෙන් යමක් යමක්(යම් යම් තැනැත්තියක්) කිසිවක් කියා නම් ඒ ඒ ස්ත්‍රිය ඉසමත්තට කසළ දමන්නීය එතැන් පටන් පරිවාරිකා ස්ත්‍රිය යමක් ඇතුලෙන් ගෙනෙතත් පිටතින් ඇතුලට ගෙනෙතත් කිසි ස්ත්‍රියක් ඒ ගෙනෙන දෙය පරීක්‍ෂා කරන්නට උත්සාහ නොකරන්නීය.

එකල්හි ඒ ස්ත්‍රී, ධූර්තියා මල් ගෙනෙන පැස ඇතුලේ ලාගෙන මානවිකාවගේ සම්පයට ගෙන ගියාය. ධූර්තියා මානවිකාවගේ ශිල භේදයකොට එක් දවසක් ප්‍රාසාදයෙහි විසුයේය. පුරෝහිත බ්‍රාහ්මණයාගෙන් බැහැර ගිය කල්හි දෙදෙනාම අභිරමණය(සංවාසයෙහි) කෙරෙති. ඔහු ආ කල්හි ධූර්තියා සැඟවෙන්නේය. ඉක්බිත්තෙන් ඒ මානවිකාතොමෝ එක් දෙදවසක් ගියකල්හි "පුරුෂය, තොප දැන් යන්ට වටනේය"යි කිව. එබස් ඇසූ ධූර්තියා කියන්නේ "මම බමුණාන්ට පහරක් ගසා යනු කැමැත්තෙමි"යි කීය. මානවිකාතොමෝ "එසේ වීනම් වන්නාටය"යි ධූර්තියා සඟවා හිඳුවා බමුණා ගෙට ආ කල්හි මෙසේ කිව, "ස්වාමීනි, මම නුඹවහන්සේ වීණා ගායනා කරන කල්හි නටනු කැමැත්තෙමි"යි කීව, "යහපත සොඳුර නටව"යි කියා බමුණා වීණා ගායනා කරන්ට පටන් ගත්තේය. එකල මානවිකා කියන්නී "නුඹවහන්සේ බලාහිඳිද්දී නටන්නට ලජ්ජා ඇත්තේමි, එසේ හෙයින් නුඹවහන්සේගේ මූණ කඩකින්(රෙද්දකින්) වසා බැඳ නටමි"යි කිව. එබස් ඇසූ බමුණා "ඉදින් තෙපි ලජ්ජාව වීනම් එසේ කරව"යි කීය. එකෙණෙහි මානවිකා ඝන වූ වස්ත්‍රයක් ගෙන ඒ බමුණාගේ ඇස්දෙක වසා මුහුණ බැන්දීය. බමුණා මුහුණු කඩින් මුහුණ බඳවාගෙන වීණා ගායනා කරන්නට පටන්ගත. ඒ මානවිකාතොමෝ මද ඇසිල්ලකින් නටාපියා කියන්නී "ස්වාමීනි, මම නුඹවහන්සේගේ හිසට එක් විටක් ඇනපියන්නා කැමැත්තෙමි"යි කිව. ස්ත්‍රිය කෙරෙහි ලොල් වූ බමුණා කිසි කාරණයක් නොදැන "පැහැරපිය"යි කීය. එකෙණෙහි මානවිකා ධූර්තියාට ඉඟි කළාහුය. ධූර්තිතෙමේ සෙමෙන් සෙමෙන් අවුත් බමුණාගේ පිටිපස්සෙහි සිට ඉස වැලමිටෙන් ඇන්නේය. එකෙණෙහි ඇස් පිට පලා යන්නාක් මෙන් විය. හිස ගැටක් පැන නැංගේය. ඒ බමුණා වේදනාවෙන් පිඩීතව "තිගේ අත මෙසේ ගෙනෙව"යි කීය. මානවිකා තමාගේ අත ඔසවා බමුණාගේ අත මත්තෙහි තිබූය. බමුණා කියන්නේ "තීගේ අත මෙළෙක, පහර වූකලි ඉතාම තදය"යි කීය. ධූර්තියා බමුණාට ඇනපියා සැඟවුනේය. මානවිකා ඔහු සැඟවී ගිය කල්හි බමුණා මුහුණින් වස්ත්‍රය මුදාහෙලා තෙල් ගෙනවුත් හිස ගැට නැගිතෙන ගා මැඩ(අතුල්ලා) සන්තර්පණය(වෙදනාව සහනය) කළාය. බමුණා ගෙන් බැහැර ගිය කල්හි නැවත ඒ පරිවාරිකා ස්ත්‍රී ධූර්තියා පැස ලාගෙන පිටත් කළාය.

ඉක්බිත්තෙන් ඒ ධූර්තියා රජ්ජුරුවන් සමීපයට ගොස් ඒ සියළු පවත් කීයේය. රජ්ජුරුවෝ තමන්ට සේවයට ආවා වූ පුරෝහිත බ්‍රාහමණයා දැක "බමුණානෙනි, දූ කෙළිමෝදැ"යි කිවුය.

“යහපත, රජ්පුරුවන් වහන්සැ”යි කී කල්හි රජ්පුරුවෝ දූතශාලාව සරහා පළමු පරිද්දෙන්ම දූතගීතිකාවන් කියා පස ඇට දැමූය. බමුණා මානවිකාවගේ තපස් බිඳී ගිය බව නොදැන “මාගේ මානවිකාව හැර ගායනා කළ මැනවැ”යි කීය. මෙසේ කියන්නාවූන් බමුණා පරුද්දේය. එකල්හි රජ්පුරුවෝ ධූර්තියාගෙන් තමා මානවිකාව පවත් අසා දත්හෙයින් කියන්නෝ “බමුණ, මානවිකාව තබන්නට(අත්හැර ගායනා කරන්ටයයි) කුමට කියයිද? තාගේ මානවිකාවගේ තපස් බිඳී ගියේය. තෝ මාගම ගර්භයෙහි පටන් රකගත්, තැනක රකවල්ලා රකගත්තෙමියි සිතුයෙහිය. ස්ත්‍රීන් නම් බඩ ඇතුලේ ලාගෙන ඇවිද්දත් රක්නට නොපිළිවන මේ ලෝකයෙහි එක් පුරුෂයෙකුම පතා පතිව්‍රතාධර්මය රක්‍ෂා කරන්නා වූ ස්ත්‍රියක් නැත. තාගේ මානවිකාව ‘නටනු කැමැත්තෙමි’ කියා වීණා ගායනා කරන්නා වූ තාගේ මුහුණ වස්ත්‍රයකින් වසා බැඳ තමාගේ වෛර පුරුෂයා ලවා තාගේ හිස වැලමිටින් අන්නවා යවුය, දැන් තෝ දූ කෙළිමින් හිඳ ‘මාගේ ස්ත්‍රිය තබා දූතගීතිකාව ගායනා කළ මැනව’යි කුමක් පිණිස කියන්නෙහිදැ”යි මෙසේ මහබෝසතාණෝ බමුණාට ධර්මදේශනා කළෝය.

එකල්හි බමුණා බෝධිසත්‍වයන්ගේ ධර්මදේශනාව අසා ගෙට ගොස් ඒ මානවිකාවට කියන්නේ “තී විසින් මෙබඳු පාප කර්මයක් කරන ලදදැ”යි කීය. “ස්වාමිනි, ඒ කීවෝ කවුරුද? නොකෙළමි, මම මා අතින් ඇන්නෙමි, අනික් නුඹවහන්සේගේ හිසට ඇනි කෙනෙක් නැත, ඉදින් නුඹවහන්සේ මා කීවා නොඅදහන සේක් වීනම් මම නුඹවහන්සේ ඇර අන් පුරුෂයෙකුගේ මා අත ඇල්ලීම් පමණකුත් නොදනිමියි සත්‍යක්‍රියාකොට ගිනිවැද නුඹ වහන්සේ අදහවමි”යි(විශ්වාස කරවමියි) කිව.

බමුණා එබස් අසා “එසේ වීනම් වන්නාටය”යි මහත් වූ දරගොඩක් කරවා ගිනි දල්වා ඒ ස්ත්‍රිය කැඳවා කියන්නේ “ඉදින් තමා අදහනු කැමැත්තේ වීනම් මේ ගින්නට පැනපියව”යි කීය. මානවිකාව තමාගේ පරිචාරිකා ස්ත්‍රියට උගන්වන්නී “මෑණියෙනි, තොපගේ පුතණුවන් එතනට ගොස් මා ගිනි වදනා වේලෙහි අත අල්වාගන්ට කියව”යි පළමුකොට ම උගන්වා තුබූය. ඒ පරිචාරිකා ස්ත්‍රී ගොස් ධූර්තියාට එපවත් එපරිද්දෙන්ම කිව. එබස් ඇසූ ධූර්තියා අවුත් පර්ෂත්(පිරිස) මධ්‍යයෙහි සිටියෙහිය. ඒ මානවිකා බමුණා වඤ්චා කරනු කැමතිව මහජනයා මධ්‍යයෙහි සිට කියන්නේ “බමුණානෙනි, තොප හැර අන් පුරුෂයෙකුගේ මා අත ඇල්ලීම් පමණකුත් නොදනිමියි මේ සත්‍යක්‍රියාවෙන් මේ ගිනි මා නොදව”යි කියා ගිනිවදින්ට ගත. එකනෙහි ධූර්තියා කියන්නේ “පින්වත්නි, පුරොහිත බ්‍රාහමණයානන්ගේ කටයුතු දැන් බලව, මෙබඳු වූ ස්ත්‍රියක් ගිනිවැද මරවති” කියා ගොස් මානවිකාව අත අල්වා ගත්තෝය. ඕතොමෝ ධූර්තියාගේ අත අරවා පියා පුරොහිතයාට කියන්නී “ස්වාමීනි, මා සත්‍යක්‍රියාව බිඳීගියේය, එසේ හෙයින් මා ගිනිවදින්ට නිර්භීතව නොපිළිවනැ”යි කිව. “කවර කාරනයකින්දැ?”යි බමුණා කී කල්හි “අද මා විසින් අන් පුරුෂයකු මා අත ඇල්වීම් පමණකුත් නොදනිමියි මෙසේ සත්‍යක්‍රියා කරනලද, දැන් වූකලී මේ පුරුෂයා අවුත් මාගේ අත අල්වාගත. එසේ හෙයින් මා ගිනිවදින්ට නොපිළිවනැ”යි කිව. මෙබස් ඇසූ බමුණා “මෑ විසින් මම වඤ්චා කරන ලද්දෙමි”යි දැන ගෙන් නෙරපූයේය. එසේ හෙයින් මේ ලෝකයෙහි ස්ත්‍රීහු නම් මෙසේ වූ අධර්මයෙන් සමන්විතයෝය. කොමණ වූ පාපයක් කොටත් තමන්ගේ පුරුෂයන්ට වඤ්චා කරනු කැමතිව “මම මෙබන්දක් නොකළෙමි”යි කියා දවස මුළුල්ලෙහිත් සපථකොට ගිවිස්වන්නාහුය.

ශාස්තෘවූ බුදුරජාණන් වහන්සේ මෙසේ “ස්ත්‍රීහු නම් රකලිය නොහැකි සත්ව කෙනෙකැ”යි ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා වදාරා චතුස්සත්‍යය ප්‍රකාශකොට වදාළසේක. චතුස්සත්‍ය ධර්මදේශනාවගේ කෙළවර උකටලී වූ භික්ෂූ වහන්සේ සෝවාන් පෙලෙහි පිහිටිසේක. ශාස්තෘවූ බුදුරජාණන් වහන්සේ පූර්වාපර සන්ධි ගලපා මේ ‘අණ්ඩභූත ජාතකය’ නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි බරණැස් රජ්පුරුවෝ නම් තිලෝගුරු සම්‍යක් සම්බුදුරජ වූ මම්ම වේදැ”යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

063. තක්ක ජාතකය

තවද එක් සමයෙක්හි කරුණාවට පිහිට වූ සර්‍වඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩ වසනසේක් ශාසනයෙහි උකටලී භික්ෂුවක්හු අරභයා මේ ජාතකය වදාළසේක.

සර්‍වඥයන් වහන්සේ ඒ මහණහට වනාහී වදාරණසේක් "මහණ, තෝ උකටලී වූයෙහි සැබෑද? කිම්දැ"යි විචාරා වදාරා "ස්වාමීන් වහන්ස, සැබැව"යි දැන් වූකල්හි "ස්ත්‍රීහු නම් කළ උපකාර නොදන්නාහුය, මිත්‍රද්‍රෝහිය, කවර කාරණයකින් ඔවුන් නිසා උකටලී වූයෙහිදැ"යි වදාරා ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහම්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙණෙකුන් රාජ්‍යය කරන කල්හි අප මහබෝසතාණන් වහන්සේ ඍෂි ප්‍රව්‍රජ්‍යාවෙන් පැවිදිව ගංගාතීරයෙහක්හි අසපුවක් කොටගෙන අෂ්ටසමාපත්තීන්ද පඤ්චාභිඥාවන්ද උපදවා ධ්‍යාන ක්‍රීඩා සැපයෙන්(ලබනලද ධ්‍යාන නිසා හටගත් මානසික සතුටින්) යුක්තව වාසය කරනසේක. එසමයෙහි බරණැස් සිටාණන්ගේ දූ වූ දුෂ්ට කුමාරිකාවක් ඇත්තීය. ඕතොමෝ චණ්ඩය, පරුෂය, දැසිදස් කම්කරුවන්ට අක්‍රොශ කරන්නීය, ප්‍රහාර දෙන්නීය. ඉක්බිත්තෙන් එක් දවසක් ඒ කුමාරිකාවෝ කැඳවාගෙන "ගංගාවෙහි දිය කෙළුම්හ"යි කියා ගියාහුය. ඔහුන් ජලක්‍රීඩා කරද්දීම සවස් වූයේය. වර්ෂාව පටන් ගත. මනුෂ්‍යයෝ වර්ෂාව දැක ඔබිනොබ සීඝ්‍රව දිව ගියාහුය. සිටු දූවගේ දැසිදස් කම්කරුවෝ "අද අප විසින් මේ කුමාරිකාව පිටිදකින්ට වටනේය"යි සිතා ඒ කුමාරිකාව ජලභ්‍යන්තරයෙහිම (දියතුළම) දමා ගොඩ නැංගාහුය. වර්ෂාව වර්ෂණය කලේය.(වැසි වැස්සේය) සූර්යාද අස්තංගත වූයේය.(බැස ගියේය) අන්ධකාර වූයේය. ඔව්හු ඒ කුමාරිකාවගෙන් වෙන්ව ගෙට ගොස් "කුමාරිකාව කොයිදැ"යි කී කල්හි "ගංගාවෙන් පළමුව ගොඩ නැංගාය, ඉක්බිත්තෙන් ඒ කුමාරිකාව කොතැන්හි ගිය බවක් නොදනුම්හ"යි කිවාහුය. නෑයෝද පරීක්‍ෂාකොට නොදැක්කාහුය. මහත් වූ බැගෑපත් ශබ්දයෙන් හඬන්නා වූ ඒ කුමාරිකාතෝමෝ ජලශ්‍රොතයෙන් (සැඩදිය පහරින්) ගෙනයනු ලබන්නී මධ්‍යම රාත්‍රියෙහි බෝධිසත්‍වයන් පන්සල සමීපයට පැමිණියාය.

අප මහබෝසතාණන් වහන්සේ ඒ ස්ත්‍රියගේ ශබ්දය අසා "මාගමකගේ ශබ්දයක් වන්නේය, මැට පිහිට ආරක්‍ෂාවක් කරන්නෙමි"යි සිතා තණසුලක් ගෙන ගංතෙරට ගොස් ඒ ස්ත්‍රිය දැක "තෝ භය නොගනුව, තෝ භය නොගනුව"යි කියා අස්වසා හස්තිබල(ඇතකුගේ ශක්තියක්) දරන්නා වූ කාය ශක්තියක් ඇති බෝසතාණන් වහන්සේ ගඟින් පීනමින් ගොස් ඒ ස්ත්‍රිය ඔසවාගෙන අසපුවට ගෙනගොස් ගිනි දල්වා දුන්සේක. සීත පහ වූ කල්හි මිහිරී වූ ඵලාඵලයෙන් ඵලවූසේක.(පිළිගැන්වීය) ඒ ඵලාඵල අනුභවකොට සිටියා වූ ඒ ස්ත්‍රිය අතින් "කොතැන්හි වාසය කරන්නීද? කෙසේ ගංගාවෙහි හුණුවාහුදැ"යි විචාළසේක. ඒ ස්ත්‍රීතොමෝ ඒ ප්‍රවෘත්තියවූ පරිද්දෙන් දැන් වූවාය. ඉක්බිත්තෙන් බෝධිසත්‍වයන් වහන්සේ ඒ ස්ත්‍රියට "මෙතැන්හි වාසය කරව"යි කියා පන්සලෙහි වාසය කරවා දෙතුන් දවසක් බෝධිසත්‍වයන් වහන්සේ අභ්‍යවකාශයෙහි(එළිමහනෙහි) වාසයකොට "දැන් තෙපි යවු"යි වදාළසේක. ඒ ස්ත්‍රීතොම සිතන්නී "මේ තපස්වීන් වහන්සේ ශීලභේදයට පමුණුවාගෙන යන්නෙමි"යි සිතා නොයන්නීය. ඉක්බිත්තෙන් කල්යත් යත් ස්ත්‍රී ගුත්තය(ගැහැණුන්ගේ මායාකාරී ක්‍රියා) ස්ත්‍රී ලීලාව(ඇස්කොණින් බැලීමාදී ස්ත්‍රී විලාස) දක්වා බෝධිසත්‍වයන් වහන්සේගේ ශීලභේද කරවා ධ්‍යානය අන්තර්ධාන කළාය. අප මහබෝසතාණන් වහන්සේ ඒ ස්ත්‍රිය කැඳවාගෙන ආරණ්‍යයෙහිම වාසය කළසේක. ඉක්බිත්තෙන් ඒ ස්ත්‍රිතොම අප මහබෝසතාණන් වහන්සේට කියන්නී "ස්වාමීන් වහන්ස, අපට ආරණ්‍යවාසයෙන් කාරිය කිම්ද? මනුෂ්‍ය පථයට(මිනිස් පියසට) යම්හ"යි කීවාය.

බෝධිසත්‍වයන් වහන්සේ ඒ ස්ත්‍රිය කැඳවාගෙන එක් පසල්ගමකට ගොස් මෝරුබැල මෙහෙයක් (අනුන්ගේ මෝරු විකුණාදී ලබාගත් කුලියක්) ලබා ජීවිකාවකොට ඒ ස්ත්‍රිය රක්‍ෂා කරනසේක. අප මහබෝසතාණන් වහන්සේ මොරු විකුණා ජීවත්වන හෙයින් 'තක්‍ර පණ්ඩිතයෝය'යි කියා නමක් කළාහුය. එසේ වාසය කරන්නා වූ අප මහබෝසතාණන් වහන්සේට ඒ ගම් වැස්සෝ වැටුප් දී "අපට කටයුතු නොකොටයුතු කියමින් මෙහි වාසය කරව"යි කියා ගම්දොරෙහි කුටියෙක වාසය කරවූවාහුය. එසමයෙහි චෞරයෝ(හොරු) පර්‍වතයෙන් බැස පසල්දනව්ව පහරන්නාහුය. ඒ සොරහු එක් දවසක් ඒ ගම පැහැර ගම්වැස්සන් ලවා බඩු පොදි

ඔසවාගෙන යන්නාහු. ඒ සිටු දුවද අල්වාගෙන තමන් වසන තෙනට ගොස් සෙසු ජනයා හැරියාහුය. සොරදෙටු (සොර නායකයා) වනාහී සිටු දියණියගේ රූපයෙහි ඇලී ඔවුන් තමහට භාර්යාව කොට ගත්තේය.

බෝධිසත්ත්වයන් වහන්සේ ''මෙ නම් ස්ත්‍රිය කොයිදැ''යි විචාළසේක. ''සොරදෙටුවා විසින් අල්වාගෙන ගොස් තමාට භාර්යාව කරන ලදැ''යි අසාත් ''ඒ ස්ත්‍රීතොම මාගෙන් වෙන්ව නොවසන්නීය, දිව අවුත් මා සමීපයට එන්නීය''යි සිතා ඇගේ ඊම බලමින් ගම්හි වාසය කළසේක. සිටු දුද සිතන්නේ ''මෙතැන්හි සැපසේ වසන්නෙමි, කලෙක තක්‍ර පණ්ඩිතයන් වහන්සේ කිසි දෙයක් නිසා අවුත් මෙයින් කැඳවාගෙන වඩනාසේක. එසේ කල්හි මම මේ සැපයෙන් පිරියෙන්නෙමි, එසේ හෙයින් මම ඔහට ප්‍රිය කෙනෙකුමෙන් තක්‍ර පණ්ඩිතයන් කැඳවා ගෙන්වා නැසුවූයේ වීනම් ඉතා යෙහැකැ''යි සිතුවාය. ඒ ස්ත්‍රීතොම එක් මනුෂ්‍යයෙකු කැඳවා ''මම මෙතන දුකින් ජීවත් වන්නෙමි, තක්‍ර පණ්ඩිතයන් වහන්සේ අවුත් මා ගෙනයනසේක්ව''යි කියා හස්නක් යවුවාය.

අප මහබෝසතාණන් වහන්සේ ඒ හස්න අසා අදහා(විශ්වාසකොට) එතැන්හි ගොස් ගම්දොර සිට අස්නක් යවූසේක. ඒ ස්ත්‍රීතොම ගෙන් නික්ම අවුත් උන්වහන්සේ දැක ''ස්වාමීන් වහන්ස, ඉදින් අප දෙදෙනා දැන් ගිය මෝ නම් සොරදෙටුතෙම ලුහුබැඳ එලවා අපි දෙදෙනාම නසන්නේය. රාත්‍රී භාගයෙහි යම්හ''යි කියා තක්‍ර පණ්ඩිතයාණන් වහන්සේ කැඳවාගෙන අවුත් ආහාර අනුභව කරවා කොටුයෙහි (කාමරයෙක) හිඳුවා සවස් වේලෙහි සොරදෙටුවා අවුත් සුරා පානයකොට මත් වූ කල්හි ''ස්වාමීපුරුෂය, ඉදින් මේ වේලාවෙහි තොපගේ සතුරා දුටුයේ වීනම් ඔහට කවරක් කරන්නෙහිදැ?''යි කීවාය. එතෙම ''මෙනම් මෙනම් දෙයක් කරන්නෙමි''යි කීයේය. ''කිමෙක්ද? ඒතෙම දූරස්ථානයෙහි (සිටින්නේ ඈත තැනක) නොවේදැ''යි කීයේය. ''ඔහු කොටුයෙහි උන්නේය''යි කීවාය. ඒ වෙලෙහි සොරදෙටුතෙම හුළක්(හුළු එළියක්) ගෙන එතැන්හි ගොස් අප මහබෝසතාණන් වහන්සේ දැක අල්වාගෙන ගේ මැද හෙළා වැළමිටි ආදියෙන් අභිප්‍රාය වූ පරිද්දෙන්(කැමති පරිදි) තැළුයේය.

අප මහබෝසතාණන් වහන්සේ තැළුන් ලබනසේක් අන් කිසිවක් නොකියා ''කොධනො අකතඤ්ඤූච පිසුණා මිත්ත දූභිකා''යි(ක්‍රොධ බහුල වූ, කෙළෙහි ගුණ නොදත්, කේලාම් කියන, මිතුරන් භේද කරවන) කියා මෙපමණක් වදාරණසේක. සොරදෙටුතෙම උන්වහන්සේට තළා පිටිතොලහයා බැඳ(දෑත් පසුපසට බැඳ) සයනය කරවා සවස් වේලෙහි ආහාරය අනුභවකොට සයනයකොට පිබිදුනේ රා මද සුන් කල්හි නැවතත් තලන්ට පටන් ගත්තේය. බෝධිසත්ත්වයන් වහන්සේ එම ''කෝධනො අකතඤ්ඤූච'' යනාදී පද සතර වදාළසේක. සොරදෙටුතෙම සිතන්නේ ''මේ පුරුෂතෙම මෙසේ තලනු ලබන්නේද අන්කිසිවක් නොකියා මේ සතරපදයම කියන්නේය. මොහු අතින් විචාරන්නෙමි''යි සිතා ඒ ස්ත්‍රිය නිදිවන් බව දැන තක්‍ර පණ්ඩිතයන් අතින් ''පින්වත් පුරුෂය, තෙපි මෙසේ තාඩනය(තැලීම) ලබන්නේද කවර කාරණයකින් මේ සතරපදයම කියව්දැ''යි විචාළේය.

ඉක්බිත්තෙන් තක්‍ර පණ්ඩිතයන් වහන්සේ ''එසේ වීනම් අසව''යි කියා ඒ කාරණය ආදීයෙහි පටන් (මුල පටන්) වදාළසේක. ''මම පෙර වනාන්තරයෙහි වාසය කරන්නාවූ එක් තපස්වීයෙක්ව ධ්‍යානලාභීයෙක් වූයෙමි. ඒ මම මේ ස්ත්‍රිය ගංගාවෙහි ජලශ්‍රොතසින් ගෙන යනවා දැක ගොඩනගා ප්‍රතිජග්ගනය(ආවතේව) කෙළෙමි. එසේ ප්‍රතිජග්ගනය කළා වූ මා මේ ස්ත්‍රී පොළඹා ධ්‍යානයෙන් පිරිහෙළුවාය. ඒ මම ආරණ්‍යය හැර මේ ස්ත්‍රිය පෝෂ්‍ය කෙරෙමින් පසල්ගමෙක වාසය කෙළෙමි. ඉක්බිත්තෙන් මේ ස්ත්‍රිය සොරුන් විසින් මෙතැන්හි ගෙන එන ලද්දී 'මම දුකින් වාසය කරන්නෙමි, අවුත් මා කැඳවාගෙන යව'යි කියා මට හසුන් යවා දැන් තොපගේ අතට පැමිණ වූවාය, මේ කාරණයෙන් මම මෙසේ කීවෙමි''යි වදාළසේක.

චෞරතෙම සිතනුයේ ''යම් බඳු වූ මේ ස්ත්‍රීතොම මෙබඳු ගුණයෙන් යුක්තව උපකාර කළවුන් කෙරෙහි මෙසේ විපිලිපන් බවට(සතුරු බවට) පැමිණියාය. මෝතොම මට කවර නම් උපද්‍රවයක් නොකරන්නීද? මෝතොමෝ හැරිය යුතුය''යි කියා සිතුයේය. සොරදෙටුතෙම තක්‍ර පණ්ඩිතයන් අස්වසා ඒ ස්ත්‍රිය ප්‍රබෝධ කරවා(නින්දෙන් පුබුදුවා) කඩුව ගෙන නික්ම ''මේ පුරුෂයා ගම්දොරහිදී

ඝාතනය කරන්නෙමි''යි කියා ඒ ස්ත්‍රිය හා සමග ගමින් පිටතට ගොස් ''මොහුගේ අත අල්වාගනුව''යි කියා බෝධිසත්‍වයන් වහන්සේ අල්වා ග්‍රහණය කරවා කඩුව ගෙන තක්‍ර පණ්ඩිතයන්ට ප්‍රහාර දෙන්නාක් මෙන්ම ඒ ස්ත්‍රිය දෙකඩක්කොට සිඳ දමා ශීර්ෂස්නායකොට(හිසේ දිය නා) තර්ක පණ්ඩිතයන් කීපදවසක් ප්‍රණීතාහාරයෙන් සන්තර්පණය කරවා(සංග්‍රහ කරවා) ''දැන් කොතැන්හි වඩනාසේක්ද''යි කීයේය. තර්ක පණ්ඩිතයන් වහන්සේ ''ගිහිගෙන් මට ප්‍රයෝජනයක් නැත, ඍෂිප්‍රව්‍රජ්‍යාවෙන් පැවිදිව ඒ ආරණ්‍යයෙහිම වසන්නෙමි''යි කීසේක. එසේ වීනම් ''මමත් පැවිදි වන්නෙමි''යි කියා දෙදෙනම පැවිදිව ආරණ්‍ය ප්‍රදේශයට ගොස් පඤ්චාභිඥා අෂ්ටසමාපත්ති උපදවා ජීවිතාවසානයෙහි බ්‍රහ්මලෝකයෙහි උපන්නාහුය.

ශාස්තෘ වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ අතීත වර්තමාන කථාවස්තු දෙක වදාරා පූර්වාපරසන්ධි ගළපා වදාළසේක. ''මහණ, මේ ස්ත්‍රීහු නම් ක්‍රොධියහ, උපන් ක්‍රොධ වළකාගන්නට නොපොහොසත්ය, කෘතඥයෝද නොවෙති, කරනලද ඉතා මහත් උපකාරයකුදු නොදනිති, ප්‍රියසුන්‍ය(අප්‍රිය) කථා කෙරෙති, මිත්‍රයන් බිඳුවන්ට සුදුසු කථා කිරීම ස්වභාවකොට ඇත්තාහ. එසේ හෙයින් මෛථුනවිරති සංඛ්‍යාත බ්‍රහ්ම චරියාවෙහි(මෛථුන්දම් සෙවීමෙන් වෙන්වීම නම් වූ උතුම් හැසිරීමෙහි) හැසිරෙව, එසේ හැසිරෙන්නා වූ තොපි ධ්‍යාන සැපය, මාර්ග සැපය, ඵල සැපය යන ත්‍රිවිධ සැපයෙන් නොපිරිහෙන්නාහුය''යි වදාරා ශාස්තෘ වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ දම්දෙසුම ගෙනහැර දක්වා වදාරා චතුස්සත්‍යය ප්‍රකාශකොට වදාළසේක. චතුස්සත්‍යය දේශනාවගේ අවසානයෙහි උකටලී වූ මහණතෙම සෝවාන් ඵලයෙහි පිහිටියේය. ශාස්තෘ වූ බුදුරජාණන්වහන්සේ මේ 'තර්ක ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

''එසමයෙහි සොරදෙටුතෙම දැන් ආනන්ද ස්ථවිර වූසේක. තර්ක පණ්ඩිතව උපන්නෙම් වනාහී තිලෝගුරු සම්‍යක් සම්බුදුරජ වූ මම්ම වේදැ''යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

064. දුරාජාන ජාතකය

තවද එක් සමයෙක්හි තිලෝගුරු බුදුරජාණන් වහන්සේ දෙව්රම් වෙහෙර වැඩ වසනසේක් උපාසකයක්හු අරභයා මේ ජාතකය වදාළසේක.

සැවැත්නුවර වාසය කරන්නා වූ එක් උපාසකයෙක් වනාහී තිසරණයෙහි හා පඤ්ච ශීලයෙහිද පිහිටියේය. බුදුන් කෙරෙහි මමත්‍වය(මගේමය යන හැඟීම) කරන්නේ. ධර්මය කෙරෙහි මමත්‍වය කරන්නේය. සංඝයා කෙරෙහි මමත්‍වය කරන්නේය. ඔහුගේ භාර්යාව වනාහී දුස්සීලය, පාපකර්මයෙහි හැසිරෙන්නීය. යම් දවසෙක මිථ්‍යාචාරයෙහි(අනාචාරයෙහි) හැසුරුනාද, එදවස් සියයක් වස්තු දී ගත් දාසියක මෙන්(යටහත් පහත් ගති ඇති දිසියක් මෙන්) වන්නීය. මිථ්‍යාචාරය නොකළාවූ දිනයෙහි වනාහී ස්වාමිදුවක් මෙන් වන්නීය. චණ්ඩය, පරුෂය, ඒ උපාසකතෙම ඒ ස්ත්‍රියගේ ස්වභාව දැනගන්ට නොහැකි වන්නේය. ඉක්බිත්තෙන් ඒ ස්ත්‍රී විසින් පෙළන ලද්දේ(හිරිහැර කරන ලදුව) බුදුන්ට උපස්ථානයට නොයන්නේය. ඉක්බිත්තෙන් එක් දවසක් සුවඳමල් ආදීය ගෙනවුත් නමස්කාරකොට එකත්පසව උන්නා වූ උපාසකයාහට සර්වඥයන් වහන්සේ වදාරණසේක් ''උපාසකය, තෙපි කවර කාරණයකින් සත්අට දවසක් බුද්ධ උපස්ථානයට නොආවාහුදැ''යි වදාළසේක.

''ස්වාමීන් වහන්ස, මාගේ ස්ත්‍රීතොමෝ එක් දවසක සියයක් වස්තු දී ගත් දාසියක් මෙන් වන්නීය. එක් දිනයක ස්වාමිදුවක් මෙන් වන්නීය. චණ්ඩය, පරුෂය, මම ස්ත්‍රියගේ ස්වභාවය දැනගන්ට නොහැකි වන්නෙමි. මම ඒ ස්ත්‍රිය විසින් පීඩාවට පැමිණියෙම් සර්වඥයන් උපස්ථානයට නොආයෙමි''යි දැන්වූයේය. ඉක්බිත්තෙන් ඒ උපාසකයාගේ වචනය අසා සර්වඥයන් වහන්සේ වදාරණසේක් ''උපාසකය, මාගමුන්ගේ (සත්‍රීන්ගේ) ස්වභාවය නම් දැනගත නොහැක්කේය''යි වදාරා ''පූර්වකාලයෙහිද නුවණැත්තෝ තොපට ස්ත්‍රීන්ගේ ස්වභාවය ප්‍රකාශ කළාහුය. තෙපි වනාහී ඒ කාරණව භවයෙන් වැසී තිබෙන හෙයින් සලකා ගන්ට නොහැකිවූවාහුය''යි වදාරා ඒ උපාසකයා විසින් ආරාධිත වූ සර්වඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන කල්හි අප මහබෝසතාණන් වහන්සේ දිසාපාමොක් ආචාරීව පන්සියයක් පමණ මානවකයන්ට ශිල්ප උගන්වන්නාහුය. එකල අන්‍ය රාජ්‍යවාසී වූ එක් බ්‍රාහ්මණ මානවකයෙක් අවුත් බෝධිසත්ත්වයන් ස්වමීපයෙහි ශිල්ප උගන්නේය. එක් ස්ත්‍රියක් කෙරේ පිළිබඳ සිත් ඇතිව(ආදර හැඟීම් ඇතිව) ඇ භාර්යාවකොට එම බරණැස් නුවර වසන්නේ දෙතුන් වේලක් ආචාරීන්ට උපස්ථානයට නොගියෝය. ඔහුගේ භාර්යාතොමෝ දුස්සීලය, පවිටු වූ ස්වභාව ඇත්තේය, මිථ්‍යාචාර කළා වූ දිනයෙහි දාසියක් මෙන් වන්නීය, නොකළ දිනයෙහි ස්වාමිදුවක් මෙන් වන්නීය. චණ්ඩය, පරුෂය, ඒ බ්‍රහ්මණ මානවකයා ඇගේ අභිප්‍රාය(ස්වභාවය) දැනගත නොහෙනා තැනැත්තේ ඇ විසින් පීඩිත වූ වියවුල් සිත් ඇත්තේ ආචාරීන්ට උපස්ථානයට නොයන්නේය.

ඉක්බිත්තෙන් සත්අට දවසක් ඉකුත්කොට ආවා හු මානවකයා දැක "මානවකය, මෙතෙක් දවස් තොප නුදුටුයේ කුමක් නිසාදැ"යි ආචාර්යතෙම විචාළේය. එබස් ඇසූ මානවකයා කියන්නේ "ආචාරීන් වහන්ස, මාගේ භාර්යාතොමෝ මාම කැමති වන්නීය, එක් දවසක් දාසියක් මෙන් නිහතමානී වන්නීය, එක් දවසක් ස්වාමිදුවක් මෙන් තදය, රූක්‍ෂය(පරුෂය), මම ඇගේ අභිප්‍රාය දැනගත නොහෙමි, ඇ විසින් පීඩිතව වියවුල් සිත් ඇත්තෙම් නුඹවහන්සේට උපස්ථානයට නොආයෙමි"යි කීය.

එකල ආචාරීහු කියන්නේ "මානවකය, එසේමය, ස්ත්‍රීහු නම් අනාචාරයෙහි හැසිරුනු දවස් පුරුෂයා අනුව පවතිත්, දාසියක් මෙන් නිහතමානී වෙති, අනාචාරයෙහි නොහැසිරුනු දවස් මෙන් ඇතිව (මාන්නයෙන් යුක්තව) වල්ලභයා(සැමියා) කිසිවෙකු කොටත් නොසිතති. මෙසේ මේ ස්ත්‍රීහු නම් පරුෂයහ, දුස්සීලයහ, ඔවුන්ගේ ස්වභාව දැනගත නොහැක්කේය, උන් කැමති කල්හිත් මධ්‍යස්ථව විසිය යුතුය"යි කියා ඒ මානවකයාට මෙසේ අවවාද කළාහුය.

"එම්බල මානවකය, මේ ස්ත්‍රී මා කැමති වන්නීය, පතන්නීය, මා කෙරෙහි සෙනහ කරන්නීයයි සතුටු නොව, මෝතොමෝ මා නොකැමති වන්නීයයි සෙනෙහ නොකරන්නීයයි කියා ශෝක නොකරව, කැමති කල්හි සතුටක්වත් නොකමැති කල්හි ශෝකයක්වත් නොකොට මධ්‍යස්තවම වාසය කරව. ස්ත්‍රීන්ගේ අභිප්‍රාය නම් ස්ත්‍රී මායාවෙන් සැඟවුනු හෙයින් නොදත හැක්කේය. ඊට කාරණා කවරේද? යත්, යම් සේ මත්ස්‍යයා ගමනාදියෙන් සැඟවුනු බැවින් (දියයට ඔබ මොබ සැඟවී පිහිනායාමාදිය නිසා) නොදත හැක්කේ වේද, එසේ හෙයින්ම ඒ මතස්‍යයා කෙවුලන්(ධීවරයන්) තමා අම්මනට(අල්වාගන්ට) ආ කල්හි දියෙන් තමාගේ ගමන සඟවාලා යේද, තමා අල්වාගත නොදේද, එපරිද්දෙන් ස්ත්‍රීහු නම් මහත් වූ දුස්සීල කර්මකොට "අපි මෙබන්දක් නොකළම්හ"යි තමන් කළා වූ කාරිය ස්ත්‍රී මායාවෙන් සඟවා පුරුෂයන් වඤ්චා කෙරෙති. එසේ හෙයින් මේ ස්ත්‍රීහු නම් පාපකර්මයහ, දුරාචාරයහ. එසේ වූ ස්ත්‍රීන් කෙරෙහි මධ්‍යස්තව වසන්නා වූ සත්ත්වතෙමේ සුවපත් වන්නේය"යි මෙසේ මහබෝසතාණෝ අන්තේවාසිකයාට(අතවැසියාට) අවවාද කළාහුය.

එතැන් පටන් අන්තේවාසිකයා ඒ ස්ත්‍රිය ද කෙරෙහි මධ්‍යස්ථ විය. ඔහුගේ භාර්යාවත් "ආචාරීන් විසින් මාගේ දුස්සීලභාවයද දන්නා ලද්දේය"යි එතැන් පටන් අනාචාරයක් නොකළාහ. ඒ උපසාකයාගේ ස්ත්‍රීන් "බුදුරජාණන් වහන්සේ විසින් මාගේ දුරාචාර බව දැනගන්නා ලද්දේය"යි එතැන් පටන් පාපකර්ම නොකළාය.

ශාස්තෘ වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා චතුරාර්‍යසත්‍යය ප්‍රකාශකොට වදාළසේක. චතුස්සත්‍ය ධර්මදේශනාවගේ කෙළවර උපාසකයා සෝවාන් පෙළෙහි පිහිටියේය. සර්වඥයන් වහන්සේ පූර්වාපරසන්ධි ගළපා මේ 'දුරාජාන ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

"එසමයෙහි ස්ත්‍රී පුරුෂයෝ දෙදෙනා නම් දැන් ස්ත්‍රී පුරුෂයෝ දෙදෙනාය. දිසාපාමොක් ආචාරී වූයෙම් තිලෝගුරු සම්‍යක් සම්බුදුරජ වූ මම්ම වේදැ"යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

065. අනභිරති ජාතකය

තවද එක් සමයෙක්හි අප්‍රතිපුද්ගල වූ(අසමසම වූ) තිලෝගුරු බුදුරජාණන් වහන්සේ දෙව්රම් වෙහෙර වැඩ වසනසේක් එබඳු වූ ම එක් උපාසකයෙක්හු අරභයා මේ ජාතකය වදාළසේක.

ඒ උපාසකයා වනාහී පරීක්‍ෂා කරන්නේ ඒ තමාගේ ස්ත්‍රිය දුස්සීල නියාව දැන කලහ කරන ලද්දේ වියවුල් සිත් ඇති බැවින් සත්අට දවසක් සර්‍වඥයන් වහන්සේට උපස්ථානයට නොගියේය. ඒ තෙම එක් දවසක් විහාරයට ගොස් සර්‍වඥයන් වහන්සේට නමස්කාරකොට උන්නේය. "උපාසකය සත්අට දවසක් මුළුල්ලෙහි කුමක් නිසා නොආයෙහිදැ"යි විචාළ කල්හි "ස්වාමීනි, මාගේ භාර්යාතොමෝ දුස්සීලය, පාපධර්‍මීය, එසේ හෙයින් මම ඈ හා කලහකොට වියවුල් සිත් ඇති බැවින් නොආයෙමි"යි කීය.

එබස් අසා සර්‍වඥයන් වහන්සේ ඕහට වදාරණසේක් "උපාසකය, ස්ත්‍රීන් අනාචාර කළකල්හි ඔවුන් කෙරෙහි කෝපයක් නොකොට මධ්‍යස්ථ විය යුත්තේ යයි පෙරත් තට නුවණැත්තෝ කීවාහුය. තෝ වූකලි භවයෙන් සැඟවුනු බැවින් ඒ කාරණය සලකාගත නුහුනුයෙහි වේදැ"යි වදාරා උපාසකයා විසින් ආරාධිත වූ බුදුහු ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන කල්හි අප මහබෝසතාණන් වහන්සේ පළමු පරිද්දෙන් දිසාපාමොක් ආචාරී වුවාහුය. ඉක්බිත්තෙන් ඒ දිසාපාමොක් ආරීගේ අන්තේවාසිකයා භාර්‍යාවගේ දෝෂයක් දැක ව්‍යාකූල වූ සිත් ඇති බැවින් කීපදවසක් නොඅවුත් එක් දවසක් ආචාරීන් විසින් විචාරණ ලද්දේ ඒ කාරණය කීයේය. එකල ආචාරී ඕහට කියන්නේ "දරුව, ස්ත්‍රීහු නම් සර්‍වසාධාරණයෝය(සියල්ලන්ටම පොදුය), දුස්සීලයෝය, එසේ වූ සත්‍රීන් කෙරෙහි නුවණැත්තෝ කෝප නොකරන්නාහුය"යි කියා මහබෝසතාණෝ අවවාද කරන්නාහු මෙසේ කිවුය. "එම්බල මානවකය, යම් සේ නොයෙක් තොට ඇති ගංගාව ජලස්නානය කරන පිණිස පැමිණියා වූ චණ්ඩාලාදීන්ටත් ක්‍ෂත්‍රියාදීන්ටත්(රජවරුන්ටත්) සාධාරණම වේද, එහි නොනාන කෙනෙක් නැද්ද, යම් සේ මහවත(මහපාර) යන එන්නා වූ හීනොත්කෘෂ්ට වූ(උසස් පහත්) සියළු සත්වයන්ට සාධාරණ වේද, ඒ මගින් නොයන කෙනෙක් නැද්ද, යම් සේ සුරාපාන මණ්ඩලය(රා බොන තැන) සියල්ලවුන්ට සාධාරණ වේද, යමෙක් යමෙක් සුරාපානා මණ්ඩලයට වදනා කැමැත්තේ වීනම් ඒ ඒ සියළු සත්වතෙමේ වදනේම වේද, එතැන්හිම මනුෂ්‍යයන්ගේ විසීම කරනලද සභාශාලාදියත් සියළු සත්වයන්ට සාධාරණම වේද, ඒ ශාලා ආදියට නොවදින්ට නිසි එකෙක් නම් නැද්ද, මහමාවත පින්පැන්සලවල් තබා කරනලද පින්පැන් මඩුවත් සියල්ලවුන්ට සාධාරණ වේද, එහි පැන් නොබොන එකෙක් නැද්ද, එපරිද්දෙන්ම දරුව මානවකය, මේ ලෝකයෙහි ස්ත්‍රීහුත් සියළු හීනොත්කෘෂ්ට සත්වයන්ට සාධාරණයෝය. එසේ හෙයින් නුවණැත්තෝ 'මේ ස්ත්‍රීහු නම් ලාමකයෝය, අනාචාරයෝය, දුස්සීලයෝය, සර්‍වසාධාරණයෝය'යි සිතා තමන් බලවත් වූ බුද්ධිසම්පන්න බැවින් නොකිපෙන්නාහුය"යි මෙසේ මහබෝසතාණෝ අන්තේවාසිකයාට අවවාද කළාහුය.

අන්තේවාසිකයා බෝධිසත්වයන් කී අවවාද අසා මධ්‍යස්ථ පැවැත්තේය. ඔහුගේ භාර්යාවත් "ආචාරීන් විසින් මාගේ නුගුණ දැනපියනලදැ"යි එතැන් පටන් පාපකර්‍මයක් නොකළාය. වර්තමාන කාලයෙහි උපසාකයාගේ භාර්‍යාතොමෝ "බුදුරජාණන් වහන්සේ විසින් මාගේ කාරිය දැනපියන ලද්දේය"යි එතැන් පටන් පාපකර්ම නොකළාය.

ශාස්තෘ වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ ධර්‍මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා චතුරාර්‍යසත්‍යය ප්‍රකාශකොට වදාළසේක. චතුස්සත්‍ය ධර්‍මදේශනාවගේ කෙළවර උපාසකයා සෝවාන් පෙළෙහි පිහිටියේය. සර්‍වඥයන් වහන්සේ පූර්‍වාපරසන්ධි ගළපා මේ 'අනභිරති ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

"එසමයෙහි ස්ත්‍රී පුරුෂයෝ දෙදෙන නම් දැන් ස්ත්‍රී පුරුෂයෝ දෙදෙනමය. දිසාපාමොක් ආචාරී වූයෙම් තිලෝගුරු සම්‍යක් සම්බුදුරජ වූ මම්ම වේදැ"යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

066. මුදුලක්ඛණ ජාතකය

තවද එක් සමයෙක්හි ලෝකොත්තම වූ තිලෝගුරු බුදුරජාණන් වහන්සේ දෙව්රම් වෙහෙර වැඩ වසනසේක් සංක්ලෙශයක්(සිතේ කිලුටක්) අරහයා මේ ජාතකය වදාළසේක.

සැවැත් නුවරවාසී වූ එක් කුලපුත්‍රයෙක් සර්‍වඥයන් වහන්සේගෙන් ධර්‍මදේශනාව අසා පැහැද ශාසනයෙහි මහණව සියළු ප්‍රතිපත්තියෙහි පිළිපදින්නේය(පිළිවෙත් පුරන්නේය). ඒ යෝගාවචරයන් (භාවනාවෙහි යෙදී සිටින) වහන්සේ ඇම වේලෙහි සිතින් නොහරිනලද කමටහන් ඇතිව(භාවනා අරමුණෙන් යුක්තව) එක් දවසක් සැවැත් නුවර පිඩුසිඟා ඇවිදනසේක් සර්‍වාභරණයෙන් සැරහුනා වූ ස්ත්‍රියක් දැක සුභ වශයෙන්(ඉතා යහපත් ලෙස) ඉන්ද්‍රියයන් බිඳ(ඇස අසංවරකොට) බැලූ සේක. ඒ භික්ෂූන් වහන්සේගේ අභ්‍යන්තරයෙහි(සිතෙහි) ක්ලේශයෝ චලිතවූහ(රාග නැමති කෙලෙස් උපන්නේය). වෑයෙන් කොටනලද කිරි ගසක් මෙන් විය(තුවාල වූ කිරි ගසෙන් කිරි නොනවත්වා ගලනා මෙන් නොනැවතීම රාගය උපන්නේය). භික්ෂූන් වහන්සේ එතැන් පටන් කෙලෙස් වසඟව(කෙලෙසුන්ට යටත්වී) කායාසවාදයක් වත් චිත්තාස්වාදයක් වත්(කයේ හෝ සිතේ සැනසීමක්) නොලබනසේක් භයපත්ව වෙවුලන්නා වූ මුවෙකු හා සමානසේක. ශාසනෙහි ඇළුම් නැති බැවින් දික්ව ගියා වූ කෙසේ ලොම් නිය හා කිලිටු වූ සිවුරු ඇතිසේක.

ඉක්බිත්තෙන් ඒ භික්ෂූන් වහන්සේගේ ඉන්ද්‍රිය විකාර(ඉඳුරන් වෙනස්වීම) දැක සහාය භික්ෂූන් වහන්සේ කියනසේක් "ඇවැත්නි, තොපගේ චක්ෂුරාදී ඉන්ද්‍රියෝ පෙර සේ නොවෙති. ඊට කාරණා කවරේදැ?"යි විචාළසේක. "ඇවැත්නි, ශාසනයෙහි ඇලුම් නැතිවීම්"යි කීසේක. එබස් ඇසූ සහය භික්ෂූන් වහන්සේ බුදුන් සමීපයට කැඳවාගෙන ගියසේක. සර්‍වඥයන් වහන්සේ "මහණෙනි, මේ භික්ෂූහු නොකමැති පරිද්දෙන් කුමක් පිණිස කැඳවාගෙන අවුදැ"යි විචාළසේක. "ස්වාමීනි, මේ මහණ ශාසනයෙහි ඇලුම් නැත්තේය"යි දැන් වූසේක. "සැබෑද? මහණ"යි විචාළ කල්හි "සැබව ස්වාමීනි"යි දැන් වූසේක. " තා උකටලී කරවූවෝ කවුරුදැ"යි විචාළ කල්හි "ස්වාමීනි, මම පිඩුසිඟා ඇවිදිනේනම් එක් ස්ත්‍රියක ඉඳුරන් බිඳ බැලීමි. එකල මට ක්ලේශයෝ චලිතවූහ. ඒ ක්ලේශයන්ගෙන් චලිතවීමෙන් ශාසනයෙහි ඇළුම් නැතිවීම්"යි දැන් වූසේක.

ඉක්බිත්තෙන් සර්‍වඥයන් වහන්සේ ඒ භික්ෂූහට වදාරණසේක් "මහණ, තෝ ඉන්ද්‍රියන් විෂභාගාලම්බනය(රාගය ඉපදීමට හේතුවන අශුභ අරමුණ) ශුභ වශයෙන් ලබන්නෙහි ක්ලේශයන් විසින් කම්පා කරන ලද්දෙහිය යන යමෙක් ඇත්නම් ඒ තෙමේ ආශ්චර්ය නොවන්නේය. පෙර පඤ්චාභිඥා අෂ්ටසමාපත්තිලාභීව ධ්‍යාන බලයෙන් ක්ලේශයන් විෂ්කම්භණනයකොට (ධ්‍යාන බලයෙන් කෙලෙස් ඔබා තද කිරීමෙන් යටපත්කොට) පිරිසිදු වූ නිර්‍මල වූ සිත් ඇතිව ආකාශයෙන් යන්නා වූ බෝධිසත්වයෝ පවා ඉන්ද්‍රියයන් බිඳ විෂභාගාලම්බන බැල්මෙන් ධ්‍යානයෙන් පිරිහී ක්ලේශයෙන් කම්පිතව මහදුක් අනුභව කළාහුය, මහමෙර උපුටා එලන්ට නිසි වූ මාරුතය(සුළඟ) ඇතෙකු සා ඇති ක්ෂුද්‍ර(කුඩා) පර්‍වතයෙක්හි පැකිළි යේද?(හැප්පී නතර වේද?) සියයක් යොදුන් උස ඇති මහදඹ ගස මුලින් උදුරන්ට නිසි වූ මාරුතය ඉවුරු බුන් ගංතෙර(කැඩීබිඳී ගිය ගං ඉවුර අසල) හටගත් ක්ෂුද්‍ර වෘක්ෂයෙක පැකිළී යේද? මහසමුද්‍රය වියලා පියන්ට(වේලා දැමීමට) සමර්ථ වූ මාරුතයකුදු වැගොන්නක (කුඩා ජලාශයක) දිය වියලා නොපියාද? එසේ හෙයින් මෙසේ වූ බුද්ධි ඇති පිරිසිදු චිත්තසන්තාන ඇති(අදහස් ඇති) බෝධිසත්‍වයන් අඥාන(මුළා) කරවන්නා වූ ක්ලේශයෝ තා කෙරෙහි කුමක් පිණිස ලජ්ජා වෙද්ද? පිරිසිදු සත්වයෝත් ක්ලේශයන් නිසා කිලුටුව යෙති. උත්තම වූ යසසින් යුක්ත වූ සත්‍වයෝ අයසෙට පැමිණෙති"යි වදාරා ඉකුත්වත් දක්වා වදාළ සේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි අප මහබෝසතාණෝ කසීරට එක් මහසම්පත් ඇති බ්‍රහමණ කුලයක ඉපිද විඥ්ඤබවට(නුවණැති බවට) පැමිණි තැනැත්තෝ සියළු සිල්පයෙහි පරතෙරට පැමිණ පඤ්චකාමය හැර ඍෂි ප්‍රව්‍රජ්‍යාවෙන්(තවුස් පැවිදි ක්‍රමයට) පැවිදිව කිසුණු පිරියම්කොට(කිසිණ භාවනාකොට) පඤ්චාභිඥා අෂ්ටසමාපත්ති උපදවා ධ්‍යාන සැපයෙන් දවස් යවමින් හිමාලය වන ප්‍රදේශයෙහි වාසය කරන්නාහුය. ඒ බෝධිසත්‍වයෝ එක් කලෙක ලුනු ඇඹුල් සෙවුනා සඳහා හිමාලය වනයෙන්

බැස බරණැස් නුවරට පැමිණ රාජෝද්‍යානයෙහි වැස දෙවැනි දවස් සිරුරු පිළිදැග(වැසිකිළි කෙසකිළියාම මුවසේදීමාදී කටයුතු නිමවා) රත් වූ වැහැරි සිවුරුමය වූ අඳනය, පොරෝනය දෙක(ගස්පට්ටා ආදියෙන් වියනලද අතු පැහැයෙන් යුත් සිවුරු දෙකක් වූ අඳනය හා පොරවන සිවුර) මානකොට හැඳපෙරව අඳුන් දිවිසම් ඒකාංශකොට බහා (කලු දිවි හමක් එක් උරයක් වැසෙන සේ ලාගෙන) දළ මඩුලු බැඳ(හිසකෙස් රවුම්කර තලප්පාවක් බැඳ) කෙණ්ඩියක් ගෙන බරණැස් නුවර පිඬුසිඟමින් රජ්ජුරුවන්ගේ මාලිගා දොරකඩට පැමිණියෝය. රජ්ජුරුවෝ ඒ තපස්වීන්ගේ ඊර්‍යාපථයෙහි(ඉරියව් පැවැත්වීමෙහි) පැහැද සමීපයට ගෙන්වාගෙන මහානර්ඝ වූ බද්‍යාභෝද්‍යයෙන්(මිහිරි ආහාරපානවලින්) පිණවා කරනලද අනුමෝදනා ඇති (අනුමෝදනා බණ දෙසූ) බෝධිසත්ත්වයන් රාජෝයද්‍යානයෙහි වසනු පිණිස ආරාධනා කලෝය. ඒ බෝධිසත්ත්වයෝ ආරාධනා පිළිගෙන රජගෙයිදී වළඳා රාජකුලයට ආවවාද කෙරෙමින් උද්‍යානයෙහි සොළොස් හවුරුද්දක් විසුවාය.

ඉක්බිත්තෙන් එක් දවසක් රජ්ජුරුවෝ ක්ෂොභ වූ ප්‍රත්‍යන්ත ජනපදයක් (පිටිසර ප්‍රාන්ත රාජ්‍යයක වූ කැරැල්ලක්) සන්හිඳුවනු පිණිස යන තැනැත්තෝ මුදුලක්ඛණ නම් වූ අගමෙහෙසිකාවන්ට "මාගේ තපස්වීන් වහන්සේට අප්‍රමාදව උපස්ථාන කරව"යි කියා ගියෝය. මහබෝසතාණෝ රජ්ජුරුවන් ගියතැන් පටන් තමන් කැමති විටක රජගෙට යෙති. ඉක්බිත්තෙන් එක් දවසක් මුදුලක්ඛණාවෝ බෝධිසත්ත්වයන්ට ආහාර පිස සමුර්ධකොට ලා(පිළියෙළ කර) "අද තපස්වීයන් වහන්සේ කල් යවා(පමාවී) එන සේකැ"යි සුවඳ පැනින් නහා සියළු බිසෝ පළඳනාවෙන් සැරහී මතුමහල්තලයෙහි කුරුයහනක් පණවා(මිටි ඇඳක් පිළියෙළකොට) බෝධිසත්ත්වයන්ගේ ර්ම බල බලා වැදහොත්තාහුය.

බෝධිසත්ත්වයෝත් එතනට වළඳන්නට වේලාව සලකා ධ්‍යානයෙන් නැගී ආකාශයෙන්ම රජගෙට ගියෝය. මුදුලක්ඛණාවෝ බෝධිසත්ත්වයන්ගේ වැහැරි සිවුරේ පවන් ගන්නා අඬ(සුළඟ වැදෙන ශබ්දය) අසාම "තපස්වීන් වහන්සේ වැඩිසේක් වනැ"යි වැදහොත් තැනින් වහා නැගී සිටියාහුය. වේගයෙන් නැගිසිටියා වූ ඒ බිසවුන්ගේ මටසිළුටු වූ සළුව වැටී ගියේය. තාපසයෝ සිව්මැදුරු කවුළුවෙන් වදනා තැනැත්තෝ බිසවුන්ගේ විෂභාග රූපාලම්බනය (රාගය ඉපදීමට හේතු වූ රූපය) ඉඳුරන් බිඳ සුභවශයෙන් බැලූය. එකල බෝධිසත්ත්වයන්ගේ අභ්‍යන්තරයෙහි ක්ලේශයෝ චලිතවූහ. කිරි ඇති ගසකට කෙටුවාක් මෙන් විය. එකෙණෙහිම බෝධිසත්ත්වයන්ගේ ධ්‍යානය අන්තර්ධාන විය. පියාබුන්(තටු කැඩුණු) කපුටුවෙකු මෙන් විය. බෝධිසත්ත්වයෝ සිටම ආහාර පිළිගෙන නොවළඳාම් ක්ලේශයෙන් කම්පිතව ප්‍රාසාදයෙන් බැස උයනට ගොස් පන්සලට වැද පෝරුමැස්ස(ලෑලි අතිරූ ඇඳ) යට ආහාරය තබා විෂභාගාලම්බනයෙහි බැඳි කෙලෙස් ගින්නෙන් දැවෙමින් නිරාහාර බැවින් වියලෙන්නාහු සත්දවසක් මුළුල්ලෙහි පොරුමැස්සෙහි වැදහොත්තාහුය. සත්වෙනි දවස රජ්ජුරුවෝ පසල්දනව්ව ජයගෙන අවුත් නුවර පැදකුණුකොට මාලිගාවට නොගොස්ම "තපස්වීන් වහන්සේ දකිම්හ"යි උයනට ගොස් පන්සලට වැද තපස්වින් වැදහොත් තැන් දැක "එක් අපාසුවෙක් වනැ"යි පන්සල කසළ හරවා(පන්සල පිරිසිදු කර) පය මඩිමින්(තවුසානන්ගේ පය මිරිකමින්) හිඳ "ස්වාමීනි, අපාසුව කිමෙක්දැ"යි විචාළෝය.

එබස් ඇසූ බෝධිසත්ත්වයන් වහන්සේ කියනසේක් "මහරජ්ජුරුවෙනි, මට අනික් ආඵාසුවෙක් නැත, ක්ලේශ වසඟයෙන් පිළිබඳ සිත් ඇතිවීම්"යි කිවුය. "ආර්‍ය්‍යයන් වහන්ස, නුඹවහන්සේගේ සිත කවුරුන් කෙරෙහි පිළිබඳ වීදැ"යි විචාළෝය. "මහරජ්ජුරුවෙනි, මුදුලක්ඛණාවන් කෙරෙහි පිළිබඳ වීය"යි කිවුය. රජුජුරුවෝ "යහපත, ස්වාමීනි, මම මුදුලක්ඛණාවෙන් නුඹවහන්සේට දෙමි"යි කියා තාපසයන් කැඳවාගෙන මාලිගාවට වැද බිසවුන් සර්වාභාරණයෙන් සරහා තපස්වීන්ට පාවාදුන්නුය. දෙමින් සිට රජ්ජුරුවෝ මුදුලක්ඛණාවන්ට කියන්නෝ "තොප විසින් තොපගේ බලයෙන් මේ තපස්වීන් රැකපිය යුතුය"යි කිවුය. "යහපත, ස්වාමීනි, තපස්වීන් රැකපියම්හ"යි ගිවිස්සෝය. තාපසයෝ බිසවුන් ඇරගෙන මාලිගාවෙන් බටුවාහුය. ඉක්බිත්තෙන් මුදුලක්ඛණාවෝ මහවාසල් දොරින් නික්මුණු වේලෙහිම තපස්වීන්ට කියන්නෝ "ස්වාමීනි, අපට එක් ගෙයක් ලද මැනව, එසේ හෙයින් නුඹවහන්සේ ගොස් රජ්ජුරුවන් වහන්සේගෙන් ගෙයක් ඉල්වාගත මැනවැ"යි කිවුය. තාපසයෝ එබස් අසා ගොස් රජ්ජුරුවන් අතින් ගෙයක් ඉල්ලූය.

රජ්ජුරුවෝ මනුෂ්‍යයන් ශාරීරකෘත්‍යය සපයන(මලමුත්‍රා කරන) වැසිකිළියක් හා සමාන වූ එක් ගෙයක් දෙවුය. තාපසයෝ බිසවුන් කැඳවාගෙන ගෙට ගියෝය. බිසව ගෙට වදින්ට මැලිව සිටියාහුය. "කවර කාරණයකින් ගෙට වදින්නට මැලිදැ?"යි කී කල්හි "අපවිත්‍ර බැවින් වදිනට මැලියෙමි"යි කිවුය. "දැන් කුමක් කෙරෙමිදැ?"යි කී කල්හි "ඒ ගෙය කසළ හැර පිරිසිදු කරව"යි කියා රජ්ජුරුවන් සමීපයට යවා "උදැල්ලක් ගෙනව, පෙට්ටියක් ගෙනව"යි ගෙන්වාගෙන අපවිත්‍රය හා කසළ දම්මවා "ගොම ගෑව මැනව, නැවතත් යව, ඇඳක් ගෙනව, පුටුවක් ගෙනව, පහණක් ගෙනව, ඇතිරියක් ගෙනව, සැලක්(හැළියක්) ගෙනව, කළයක් ගෙනව"යි කියා එකී එකී විටෙක ගෙන්වා නැවත පැන් ආදිය ගෙනෙන පිණිස විධාන කළාය. එවේලෙහි බෝධිසත්ත්වයෝ කළයක් හැරගෙන පැන් ගෙනවුත් සැළ පුරා නහන පැන් සරහා තබා යහනක් ඇතුළේය. එකල යහනේ එක්ව ලගින්නට පටන්ගත් බෝධිසත්ත්වයන් දැතින් රවුළුපත් දෙක(මුහුණේ දෙපසින් වැඩී තුබූ රැවුල් දෙකොට) මිරිකා අල්වාගෙන "තොප මේ ශ්‍රමණ බවත් බ්‍රාහ්මණ බවත් නොදනුදැ"යි කියා තමා තමන්ගේ අභිමුඛයට ගසලා ඇදලූය. මහබෝසතාණෝ ඒ වේලෙහි සිහි ලද්දාහු මෙතෙක් කල් මුළුල්ලෙහි කාමච්ඡන්දයෙන්(පස්කම් සැපෙහි කළ ආලයෙන්) අඥාන වූය. මෙසේ ක්ලේශයෝ නම් අඥානයාට මුල් කාරණයෝ යයි මහබෝසතාණෝ සිහි ලැබගෙන සිතන්නාහු "මේ තෘෂ්ණාව මතු මත්තෙහි වඩාගෙන යේ නම් සතර අපායෙන්ම ඉස ඔසවාලිය(හිස ඔසවන්නට) නොදෙන්නේය. එසේ හෙයින් අදම මා විසින් මේ මුදුලක්ඛණාවන් රජ්ජුරුවන්ට පාවාදී හිමාලය වනයට වදින්ට වටනේය"යි බෝධිසත්ත්වයෝ මුදුලක්ඛණාවන් කැඳවාගෙන රජ්ජුරුවන් කරා ගොස් "මහරජ්ජුරුවෙනි, තොපගේ බිසව් තොපටම සුදුස්සෝය. මට උන්ගෙන් ප්‍රයෝජන නැත. උදක්(හුදෙක්) මුන් නිසා මාගේ තෘෂ්ණාව වැඩුණු පමණකැ"යි කියා බිසවුන් රජ්ජුරුවන්ටම පාවාදුන්නුය. "තවද මහරජාණෙනි, තොපගේ මුදුලක්ඛණා නම් බිසවුන් නොලැබ, පෙර මට මුන් ලද්දේ විනම් යහපතැයි එකම තෘෂ්ණාවක් උපන, යම් වේලෙක මා විසින් මේ දිගුපුළුල් වූ නුවන් ඇති මුදුලක්ඛණාව ලබන ලද්දීද, ඒ වේලෙහි පටන්ගෙන ගෘහතෘෂ්ණාවය(ගෙට ඇති ඇල්ම), උපකරණ තෘෂ්ණාවය, උපභෝග තෘෂ්ණාව යයි(එම ගෙය හා උපකරණ පරිභෝග කිරීමේ ඇල්ම) මෙසේ අනෙකප්‍රකාර වූ තෘෂ්ණාව මතු මත්තෙහිම වඩාගෙන ගියේය. ඒ තෘෂ්ණාව මතු මත්තෙහිත් මෙසේම වැඩීගෙන යේ නම් සතර අපායෙන් මා ඉස ඔසවාලිය නොහෙන්නේය. එසේ හෙයින් මට මේ බිසවුන්ගෙන් ප්‍රයෝජන නැත, තොපගේ බිසවුන් තෙපිම පාවාගණුව"යි, "මම් වූ කලී හිමාලය වනයට වදිමි"යි කියා එකෙණෙහිම නටුවා වූ(නැසුනු) ධ්‍යානය උපදවාගෙන ආකාශයෙහි හිඳ ධර්‍මදෙශනා කොට රජ්ජුරුවන්ට අවවාද දී ආකාශයෙන්ම හිමාලය වනයට ගොස් නැවත මනුෂ්‍ය පථයක්(මිනිස් පියසක්) දිශාවට නොආවාහුය. මතු මත්තෙහිත් 'මෛත්‍රී, කරුණා, මුදිතා, උපෙක්ෂා' යන සතරබ්‍රහ්මවිහාර භාවනාකොට බ්‍රහ්මලෝකයෙහි උපන්නාහුය.

ශාස්තෘ වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ ධර්‍මදෙශනාව ගෙනහැර දක්වා වදාරා චතුරාර්‍ය්‍ය සත්‍යය ප්‍රකාශකොට වදාළසේක. චතුස්සත්‍ය ධර්‍මදේශනාවගේ කෙළවර උකටලී මහණ සෝවාන් පෙලෙහි පිහිටියේය. සර්‍වඥයන් වහන්සේ පූර්‍වාපරසන්ධි ගළපා මේ 'මුදුලක්ඛණ ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

"එසමයෙහි රජ්ජුරුවෝ නම් දැන් ආනන්ද ස්ථවිරයෝය. මුදුලක්ඛණාවෝ නම් උත්පලවර්‍ණා මහස්ථවිරියෝය. එසමයෙහි තවුස් වූයෙම් තිලෝගුරු සම්‍යක් සම්බුදුරජ වූ මම්ම වේදැ"යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

067. උච්ඡඞ්ග ජාතකය

තවද එක් සමයෙක්හි සංසාරචක්‍ර මර්‍දනය කළාවූ(සංසාරය නැමති රෝදයේ ගමන නතර කළාවූ හෙවත් සසර ඉපදීම නැවත්වවූ) තිලෝගුරු බුදුරජාණන් වහන්සේ දෙව්රම් වෙහෙර වසනසේක් එක්තරා දනවුවාසී ස්ත්‍රියක් අරභයා මේ ජාතකය වදාළසේක.

එක් සමයෙක්හි කොසොල් රට තුන්දෙනෙක් එක්තරා වනයක් සමීපයෙහි සීසානාහුය. එකල ඒ වන ඇතුළේ වසන්නා වූ සොරු මන්ෂ්‍යාන් අල්වා කොල්ලකාගෙන ගියෝය. රාජපුරුෂයෝ ඒ සොරුන් සොයා නොදැක ඒ තුන්දෙනා සීසානා තැනට අවුත් "තෙපි වනයෙහි හිඳ

කොල්ලකාපියා දැන් සී සා ඇවිදුදැ''යි කියා ''ගම කොල්ලකෑ සොරුන් නම් මොහුය''යි බැඳගෙන අවුත් කොසොල් රජ්ජුරුවන්ට පාවාදුන්නුය. එකල්හි එක් ස්ත්‍රීයක් අවුත් ''මට වස්ත්‍රයක් දෙව''යි කියා හඬමින් නැවත නැවත මාළිගාව වට ඇවිදින්නීය. රජ්ජුරුවෝ ඒ ස්ත්‍රියගේ ශබ්දය අසා ''මෑට වස්ත්‍රයක් දෙව''යි කිවුය. එබස් අසා රාජපුරුෂයෝ වස්ත්‍රයක් ගෙන ඒ ස්ත්‍රී සමීපයට ගියෝය. ඒ ස්ත්‍රිය වස්ත්‍රය දැක ''මම මේ වස්ත්‍රය නොඉල්වමි. ඒ පුරුෂවස්ත්‍රය (ස්වාමිපුරුෂය නැමති වස්ත්‍රය) ඉල්වීමි''යි කීව. මනුෂ්‍යයෝ ගොස් රජ්ජුරුවන්ට කියන්නෝ ''ස්වාමීනි, මේ ස්ත්‍රී වස්ත්‍රයක් වුවමැනවැයි නොකියයි, පුරුෂවස්ත්‍රයක් වුවමැනවැයි කියව''යි කියා රජ්ජුරුවන්ට දැන්වූහ.

එකල්හි රජ්ජුරුවෝ ස්ත්‍රී සමීපයට කැඳවාගෙන ''තෝ පුරුෂවස්ත්‍රය වුවමැනවයි කියා යාඥා කරන්නෙහිදැ''යි විචාළෝය. ''එසේය ස්වාමීනි, ස්ත්‍රියට වල්ලභයා නම් වස්ත්‍රයක් හා සමානය, පුරුෂයා නැති කල්හි දහසක් මිළ වටිනාවත් වස්ත්‍රයක් හැඳගෙන සිටින්නා වූ ස්ත්‍රීතොමෝ නග්නවූවාහු නම් වෙයි'' කීව. රජ්ජුරුවෝ ස්ත්‍රියගේ බස් අසා ප්‍රසන්න වූ සිත් ඇතිව ''මොහු තුන්දෙන තිට කවුරුවෙද්දැ''යි විචාළෝය. ''ස්වාමීනි, මුන් තුන්දෙනාගෙන් එක් කෙනෙක් මාගේ වල්ලභයාය(ස්වාමිපුරුෂයාය), එක් කෙනෙක් මාගේ මළණුවෝය, එක් කෙනෙක් මාගේ පුතණුවෝය''යි කීය. රජ්ජුරුවෝ එබස් අසා ''මම තිට සතුටුවීමි, සතුටු වූ මම මුන් තුන්දෙනාගෙන් එක් කෙනෙකුන් දෙමි, කවුරුන් කැමැත්තෙහිදැ''යි විචාළෝය. ස්ත්‍රී කියන්නී ''ස්වාමීනි, මම ජීවත්ව වුන්නෙම් වීම් නම් එක් වල්ලභයෙකු ලබෙමි. පුතණුවන් කෙනෙකුන් ලබම්මය. මාගේ දෙමාපියන් මළ බැවින් මලණු කෙනෙක් දුල්ලභයෝය. එසේ හෙයින් ස්වාමීනි, මට මලණුවන් දුන මැනව''යි කියෝය. රජ්ජුරුවෝ සතුටුව තුන්දෙනාම ස්ත්‍රියට පාවා දුන්නේය. මේ ස්ත්‍රිය නිසා තුන්දෙනෙක් දුකින් මිදුනාහ. මේ කාරණය භික්ෂු සංඝයා කෙරෙහි ප්‍රකාශ විය.

ඉක්බිත්තෙන් එක් දවසක් භික්ෂු සංඝයා වහන්සේ දම්සභා මණ්ඩලයෙහි රුස්ව හිඳ ''ඇවැත්නි, එක් ස්ත්‍රියක නිසා තුන්දෙනෙක් මිදුනෝවේදැ''යි ඒ ස්ත්‍රියගේ ගුණ කිය කියා උන්සේක. ශාස්තෘ වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ දම්සභා මණ්ඩපයට අවුත් පණවනලද බුද්ධාසන මස්තකයෙහි වැඩහිඳ ''මහණෙනි, මා එන්නට පූර්වභාගයෙහි කිනම් කථාවකින් යුක්තව උනුදැ''යි විචාරා ''මේ නම් කථාවකින් යුක්තව උනුම්හ''යි කී කල්හි ''මහණෙනි, මේ ස්ත්‍රී මුන් තුන්දෙනා ගැසවූවාක් දැන්මතු නොවෙයි, පෙරත් ගැළවූව''යි වදාරා ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන කල්හි තුන්දෙනෙක් මහා වන සමීපයෙහි සිසාති'' යන සියල්ලම යට කියනලද එද හා සමාන වන්නේය. එසමයෙහි වනාහි රජ්ජුරුවන් විසින් ''තුන්දෙනාගෙන් කවුරුන් කැමැත්තෙහිදැ''යි විචාර කල්හි ස්ත්‍රිය කියන්නී ''ස්වාමිනි, තුන්දෙනාම දෙන්ට නොපිළිවන්දැ''යි කිවුය. ''එසේය, තුන්දෙනාම දෙන්ට නොපිළිවනැ''යි කී කල්හි ''ඉදින් තුන්දෙනාම දෙන්ට නුඹවහන්සේට නොපිළිවන් වීනම් මාගේ මලණුවන් මට දුනමැනවැ''යි කිවුය. රජ්ජුරුවන් විසින් ''පුත්‍රයාවත් වල්ලභයාවත් හැරගනුව, තිට මලණුන්ගෙන් ප්‍රයෝජන කිම්දැ''යි කී කල්හි ''ස්වාමිනි, වල්ලභයන් හා පුත්තු නම් සුලභයෝය. මල් වූකලී ලැබගත නොහැක්කාහුය''යි කියන්නී මෙසේ කිවුය ''රජ්ජුරුවන් වහන්ස, යම් සේ වලට වැද(වනයට ගොස්) ඉනවටකොට(ඉනවටේට ඔඩොක්කුවක් බැඳගෙන) පලා නෙලාගත්ම ඉන පලා සුලභ වන්නා සේ ස්ත්‍රීන්ට පුත්‍රයෝ නම් සුලභ වන්නාහුය. ඉන තුබූ පලා හා සමාණයෝය මහට බසැ උදකලාව (තනිවම) යන්නා වූ ස්ත්‍රියට වල්ලභයෝ නම් සුලභයෝය. දුටු කෙනෙක්ම වල්ලභ වෙති. යම් හෙයකින් මට දෙමව්පියයෝ නැද්ද, එසේ හෙයින් මම දැන් එකකුසින් ඔත්(එක්කුස උපන්) මලණු කෙනෙකුන් යම් තෙනකින් ගෙනෙම් නම් ඒ මාතෘකුක්ෂි සංඛ්‍යාත වූ අන්‍ය දෙශයක්(මවුකුස නැමති වෙනත් තැනක්) නොදකිමි. එසේ හෙයින් මා මලණුවන්ම දුනමැනවැ''යි කිවුය. රජ්ජුරුවෝ ''මේ ස්ත්‍රිය සැබැවක්ම කියන්නීය''යි සතුටු වූ සිත් ඇතිව තුන්දෙනාම සිරගෙන් ගෙන්වා පාවාදුන්නුය. ඒ ස්ත්‍රී තුන්දෙනාම කැඳවාගෙන තමා වසන්නා වූ ස්ථානයටම ගියාය.

ශාස්තෘවූ බුදුරජාණන් වහන්සේ ''මහණෙනි, මේ ස්ත්‍රිය මුන් තුන්දෙනා දුකින් ගැළවූවා දැන්මතු නොවෙයි, පෙරත් ගැළවූමය''යි මේ ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා වදාරා පූර්වාපරසන්ධි ගළපා මේ 'උච්ඡංග ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

“අතීතයෙහි සතරදෙනාම දැන් මේ සතරදෙනාමය. එසමයෙහි රජ්ජුරුවෝ නම් තිලෝගුරු සම්‍යක් සම්බුදුරජ වූ මම්ම වේදැ”යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

068. සාකෙත ජාතකය

තවද එක් සමයෙක්හි උපමාවිෂයාතික්‍රාන්ත වූ(උපමාවක් දැක්විය නොහැකි) රූපකාය(රූපශ්‍රීයාව) ඇති තිලෝගුරු බුදුරජාණන් වහන්සේ සාකෙත නුවර නිසා අඤ්ජන වනයෙහි වසනසේක් එක් බ්‍රාහ්මණයෙකු අරභයා මේ ජාතකය වදාළසේක.

භාග්‍යවත් වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ භික්ෂුසංඝයා පිරිවරා සාකෙත නුවරට පිඬුසිඟා වඩනා කල්හි සාකෙත නුවර වසන්නා වූ එක් මහළු බමුණෙක් නුවරින් පිටත්ව යන්නේ වාසල් අතුරෙහිදී සර්‍වඥයන් වහන්සේ දැක දෙපය වැටී ගොප්මස තරයේ අල්වාගෙන “පුත, දරුවන් විසින් වෘද්ධ අවස්ථාවෙහි දෙමවුපියෝ නම් රැක්කයුත්තෝ නොවෙත්ද? කවර කාරණයකින් මෙතෙක් කල් මුළුල්ලෙහි මට නොදැක්වූද? මම වූකලී තොප දිටිමි. තොපගේ මෑණියන් දක්නා පිණිස එව”යි කියා සර්‍වඥයන් වහන්සේ කැඳවාගෙන තමාගේ ගෙට ගියේය.

සර්‍වඥයවන් වහන්සේ ඔහුගේ ගෙට ගොස් භික්ෂුසංඝයා වහන්සේ හා සමග පනවනලද ආසන මස්තකයෙහි වැඩහුන්සේක. බැමිණි අවුත් සර්‍වඥයන්ව වහන්සේගේ ශ්‍රීපාදමූලයෙහි වැටී “පුත, මෙතෙක් කල් මුළුල්ලෙහි කොයි ගියාද? දෙමව්පියෝ වෘද්ධ අවස්ථාවෙහි උපස්ථාන කටයුත්තෝ නොවෙත්දැ”යි කියා ඇඬුය. දූ දරුවනුත් කැඳවාගෙන අවුත් “තොපගේ බෑණන් වහන්සේ (සොහොයුරුතුමන්) වඳුව”යි කියා වැඳවූය. ඔහු දෙදෙනා සතුටු සිත් ඇතිව බුදුන් ප්‍රධානකොට ඇති භික්ෂුසංඝයා වහන්සේට මහදන් දුන්නාහුය.

සර්‍වඥයන් වහන්සේ වළඳා ඉක්බිති ඔවුන් දෙදෙනාටම ‘ජරාධර්‍ම සූත්‍රය’ වදාළසේක. සූත්‍ර දේශනාවගේ කෙළවර දෙදෙනාම අනාගාමී ඵලයෙහි පිහිටියාහුය. සර්‍වඥයන් වහන්සේ හුනස්නෙන් නැගී අඤ්ජන වනයට වැඩිසේක. භික්ෂූන් වහන්සේ දම්සභා මණ්ඩපයෙහි වැඩහිඳ “ඇවැත්නි, මේ බ්‍රාහ්මණයා සර්‍වඥයන් වහන්සේගේ පියාණෝ සුද්ධෝදන රජ්ජුරුවෝය, මෑණියෝ මහමායා දේවියයි දන්නේය. එසේ දැන දැනත් බැමිණිය හා සමඟ සර්‍වඥයන් වහන්සේ ‘මාගේ පුතණුවෝ යයි කියයි. සර්‍වඥයන් වහන්සේත් බමුණා කියන දෙය ඉවසූසේක. මීට කාරණා කවරේදැ?”යි මෙසේ වූ කථාවක් උපදවා උන්සේක. සර්‍වඥයන් වහන්සේ ඒ භික්ෂූන්ගේ කථාව අසා “මහණෙනි, ඔහු දෙදෙන තමන්ගේ පුතණුවන්ට පුතණුවෝය”යි කියති වදාරා ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

“මහණෙනි, මේ බමුණා යටගිය දවස අතුරක් නැතිව(අඛණ්ඩව) පටිපාටියෙන් (පිළිවෙළින්) පන්සියයක් ජාති මුළුල්ලෙහි මට පිය විය, පන්සියයක් ජාති මුළුල්ලෙහි මට සුළුපිය විය, පන්සියයක් ජාති මුළුල්ලෙහි මට මහළුපිය(සීයා) විය. මේ බැමිණිත් අතුරක් නැතිව පිළිවෙළින්ම පන්සියයක් ජාති මුළුල්ලෙහි මට මව් විය, පන්සියයක් ජාති මුළුල්ලෙහි කුඩාමව් විය, පන්සියයක් ජාති මුළුල්ලෙහි මැහැලිමව්(ආච්චි) විය. මෙසේ යෙළදහසක් ජාති (ජාති එකදාහස් පන්සියයක්) මුළුල්ලෙහි බමුණ අත වැඩිනමි, යෙළෙදහසක් ජාති මුළුල්ලෙහි බැමිණිය අත වැඩිනමි, මෙසේ යෙළදහසක් ජාති මුළුල්ලෙහි මොහු දෙනෙ මව්පිය වුහ”යි වදාරා ධර්‍මදේශනාකොට වදාළසේක. “යම් පුද්ගලයෙක්හු දුටු පමණකින්ම ඔහු කෙරෙහි සිත පහදීද, මොලොක් වේද, ස්වභාවයෙන් ඒ උපන් ජන්මයෙහි පෙර නුදුටුවිරුත් ඒ පුද්ගලයා කෙරෙහි අනුභූත පූර්‍වස්නෙහ වශයෙන්ම(පෙර භවයන්හි පුරුදුව තුබූ ආදරය වශයෙන්ම) ඒකාන්තයෙන්ම සඤතෙමේ විශ්වාසයට පැමිණෙන්නේය”යි මෙසේ ධර්‍මදේශනාකොට වදාළසේක.

මෙසේ ශාස්තෘ බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ ධර්‍මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා පූර්‍වාපරසන්ධි ගළපා මේ ‘සාකෙත ජාතකය’ නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි බමුණා හා බැමිණි නම් දැන් මේ බමුණා හා බැමිණියය, එසමයෙහි පුත්‍ර වූයෙමි තිලෝගුරු සම්‍යයක් සම්බුදුරජ වූ මම්ම වේදැ”යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

069. විෂවන්ත ජාතකය

තවද එක් සමයෙක්හි නිර්මල වූ පස් පැ දිස්නා(නිල්, රන්වන්, රතු, කළු, සුදු යන පස් පැහැයකින්) නේත්‍ර යුගලයක් ඇති තිලෝගුරු බුදුරාජාණන් වහන්සේ දෙව්රම් වෙහෙර වැඩ වසනසේක් දම්සෙනවි සැරියුත් මහතෙරුන් වහන්සේ අරභයා මේ ජාතකය වදාළසේක.

තෙරුන් වහන්සේ පිටකන දෙයක්(පිටිවලින් සෑදූ ආහාර වර්ගයක්) වළඳන වේලෙහි මනුෂ්‍යයෝ කියන්නාහු "ස්වාමීනි, ඇතුළු ගමට වන්(ගම ඇතුළට පැමිණ) භික්ෂූන් වහන්සේටත් අවුළුපත් පිළිගත මැනවැ"යි කීහ. එකෙණෙහි තෙරුන් වහන්සේගේ සද්ධිවිහාරික(එකට වාසය කරන) භික්ෂූ වහන්සේ ඇතුළුගම වූසේක. උන්වහන්සේ කොටස ගෙන ඒ භික්ෂූ වහන්සේ නොආ හෙයින් "ඉතා දහවල් වන්නේය"යි සැරියුත් මහතෙරුන් වහන්සේට පිළිගැන්වූය. ඒ තෙරුන් වහන්සේ අවුළුපත් වැළඳූ නොබෝකලකින්ම සද්ධිවිහාරික භික්ෂූන් වහන්සේ ගමින් විහාරයට වැඩිසේක. එකල තෙරුන් වහන්සේ වදාරණසේක් "ඇවැත්නි, අපි තොපට තුබූ පිටිකන දැ වළඳාපුමොදැ"යි වදාළසේක. එබස් ඇසූ සද්ධිවිහාරිකයන් වහන්සේ කියනසේක් "ස්වාමීනි, මීහිරෙක් නම් කවුරුන්ට අප්‍රියදැ"යි කීසේක. එකෙණෙහි සැරියුත් මහතෙරුන් වහන්සේට සංවේග උපන. උන්වහන්සේ "මම මෙතැන් පටන් පිටිකන දෙයක් නොවළඳිමි"යි ඉටාගත්සේක.

එතැන් පටන් සැරියුත් මහතෙරුන් වහන්සේ පිටකන දෙයක් නොවැළඳූ විරූ සේක. උන්වහන්සේ පිටකන දැ නොවළඳන නියාව භික්ෂුසංඝයා කෙරෙහි ප්‍රසිද්ධ විය. භික්ෂුසංඝයා වහන්සේ ඒ කථාව කියමින් දම්සභා මණ්ඩපයෙහි වැඩ උන්සේක. එකල ශාස්තෘ වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ "මහණෙනි, දැන් මා එන්නට පූර්වභාගයෙහි කවර නම් කථාවකින් යුක්තව හුනුදැ"යි විචාරා "මෙනම් කථාවකින් යුක්තව උනුම්හ"යි දැන්වූ කල්හි "මහණෙනි, ශාරිපුත්‍ර ස්ථවිරයෝ එක්වරෙක හැරපු දෙය ජීවිත පරිත්‍යාග කෙරෙත් නමුත් දෙවනුව නොගනිත්ය"යි වදාරා ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන කල්හි අප මහබෝසතාණෝ විෂවිද්‍යා කුලෙයක ඉපිද වෙදකමින් ජීවත් වන්නාහුය. එකල එක් ජනපදවාසී මනුෂ්‍යයෙක් සර්පයෙක් දෂ්ටකොට පුයේය. ඔහුගේ නෑයෝ ප්‍රමාද නොකොට වහා වෛද්‍යයා කැඳවාගෙන ආවාහුය. එකල වෛද්‍යා කියන්නේ "කිමෙක්ද? ඖෂධ ගල්වා විෂ දවා ගනිම්ද? දෂ්ට කළ සර්පයා ගෙන්වාගෙන දෂ්ට කළ තෙනින් ඔහු ලවාම විෂය අද්දවා ගනිම්දැ"යි කීයේය. "සර්පයා ගෙන්වා විෂය ඇදදාගත යුතුය"යි මනුෂ්‍යයෝ කීවාහුය. ඒ විෂවිද්‍යාචාර්‍ය්‍යයා මන්ත්‍රෞෂධයෙන්(මන්ත්‍ර නැමති බෙහෙතින්) සර්පයා ගෙන්වාගෙන "තා විසින් මේ පුරුෂයා දෂ්ට කරන ලද්දේදැ?"යි කීය. "එසේය, මා විසිනැ"යි කී කල්හි "තා දෂ්ට කළ තැනින් තෝ විෂ මුඛයෙන් ඇද ගණුව"යි කීයේය. සර්පයා කියන්නේ "එක් වාරයෙක ඇරපු දෙය නැවත ගත්විරූ නැත, මම මා විසින් හරනලද විෂය නැවත ඇදනොගනිමි"යි කීය. සර්පයාගේ බස් අසා විෂවිද්‍යාචාර්‍ය්‍යයතෙම දර ගෙන්වාගෙන ගිනි මොළවා "ඉදින් තාගේ විෂ තෝ නොඅදනෙහි වීනම් මේ ගින්නට වැදීයා"යි(පනින්නැයි) කීය. සර්පයා "ඉදින් මම ගිනිවදිමි. නමුත් මා විසි හරනලද විෂයක් මාගේ ජීවිත්වීම කරනකොට ගෙන පෙරලා උරා ඇද ගන්නේම් වීනම් ඒ විෂයට නින්දාවෙයියි, ඒ විෂය නැවත උරා ඇදගැන්ම නිසා ගිනිවැද යම් මරණෙක් වේනම් ජීවත්වීමටත් වඩා ඒ මරණය උතුමැ"යි කියේය. මෙසේද කියා ගිනිවදින්ට නික්මුනේය. එකල වෙදාණෝ ඒ සර්පයා වළකා ගිනිවැද්ද නොදී ඒ සර්පයා දෂ්ට කළා වූ පුරුෂයා ඖෂධයෙන් හා මන්ත්‍රයෙන් විෂ නැතිකොට නිරෝගකොට සර්පයාට පන්සිල් දී "මෙතැන් පටන් දෂ්ට කොනොකට කිසි කෙනෙකුන්ට පීඩාවක් නොකරව"යි කියා අවවාදකොට ඇරපුවාහුය.

ශාස්තෘ වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ "මහණෙනි, ශාරිපුත්‍ර ස්ථවිරයෝ එකවරකෙ හැරපු දෙය ජීවිත පරිත්‍යාග කරතත් නැවත නොගනී"යි මේ ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා වදාරා පූර්වාපරසන්ධි ගළපා මේ 'විෂවන්ත ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

"එසමයෙහි සර්පයා නම් දැන් ශාරිපුත්‍ර ස්ථවිරයෝය. එසමයෙහි විෂවිද්‍යාචාරී වූයෙම් තිලෝගුරු සම්‍යක් සම්බුදුරජ වූ මම්ම වෙදැ"යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

070. කුද්දාල ජාතකය

තවද එක් සමයෙක්හි ප්‍රඥාවිෂයාතික්‍රාන්ත වූ ධර්මකාය(නුවණ මෙහෙයා බැලිය හැකි සීමාවද ඉක්ම වූ ධර්ම සමූහයක්) ඇති තිලෝගුරු බුදුරජාණන් වහන්සේ දෙව්රම් වෙහෙර වැඩ වසනසේක් චිත්තහස්ති ශාරිපුත්‍ර ස්ථවිරයන් වහන්සේ අරභයා මේ ජාතකය වදාළසේක.

ඒ තෙරුන් වහන්සේ නම් සැවැත් නුවර එක් කුලපුත්‍රයාණ කෙනෙක ඉක්බිත්තෙන් එක් දවසක් ඒ කුලපුත්‍රතෙම සීසා පියා(සීසෑමකොට) එන තැනැත්තේ විහාරයට වැද එක් තෙර කෙනෙකුන් වහන්සේගේ පාත්‍රයෙන් සිනිඳු වූ මිහිරි වූ ප්‍රණීත භොජනයක් ලැබ මෙසේ සිතුයේය "අපි රෑ දාවල් මුළුල්ලෙහි සිය අතින් නොයෙක් කර්මාන්ත කොටත් මෙබඳු වූ මධුරාහාරයක් නොලබම්හ. මාත් මහණවූවොත් යහපතැ"යි සීතීය.

මෙසේ සිතා ඒ කුලපුත්‍ර මහණව මසක්, යෙළමසක්(මාසයක්, මාස එකහමාරක්) ඇවෑමෙන් නුවණින් සිහිනොකොට ක්ලෙශ වසඟව ගිහිව නැවත බත්(ආහාර) නොලැබ මිරිකී අවුත් මහණව අභිධර්මය උගත්සේක. මෙම ක්‍රමයෙන් සවාරයෙක ගිහිව සත්වෙනි වාරයෙහි මහණව සප්තප්‍රකරණය (අභිධර්ම පිටකයට අයත් ධම්මසංගනිප්‍රකරණය ආදී ග්‍රන්ථ හත) හදාරා බොහෝ භික්‍ෂූන් වහන්සේට අභිධර්මය උගන්වා විදර්ශනා වඩා රහත් වූසේක.

එකල උන්වහන්සේගේ සහාය භික්ෂූහු "ඇවැත්වූ චිත්තයෙනි, කිමෙක්ද? තොපට පෙර පරිද්දෙන් දැන් ක්ලේශයෝ නොවැඩෙත්දැ"යි නින්දා කළසේක. එකල උන්වහන්සේ වදාරණසේක් "ඇවැත්නි, මම දැන් මෙතැන් පටන් ගිහිවන්ට අයොග්‍ය වෙමි"යි කීසේක. මෙසේ උන්වහන්සේ අර්හත්ඵලයට පැමිණි කල්හි ධර්මසභා මණ්ඩපයෙහි මෙසේ වූ කථාවෙක් පහළ වූයේය. "ඇවැත්නි, මෙබඳු වූ අර්හත්ඵලයට උපනිශ්‍රය(හේතුවාසනා) ඇතුව තිබියදී ආයුෂ්මත් වූ චිත්තහස්ති ශාරිපුත්‍ර ස්ථිවිරයෝ සවාරයෙක ගිහිවූය, එසේ හෙයින් පෘථග්ජන බව නම් ඉතා මහත් වූ දෝෂ ඇති දෙයකැ"යි මෙසේ වූ කථාවක් උපදවා උන්සේක.

එකල සර්වඥයන් වහන්සේ අවුත් "මහණෙනි, දැන් කවර කථාවකින් යුක්තව උනුදැ"යි විචාරා "මෙනම් කථාවකින් යුක්තව උනුම්හ"යි දැන් වූ කල්හි "මහණෙනි, පෘථග්ජන චිත්තය නම් ලඝුය (සැහැල්ලුය) නිග්‍රහ නොකට හැක්කේය(සංවර කිරීම අපහසුය). ආලම්බන වශයෙන්(ඒ ඒ අරමුණු කරා දිවීම් වශයෙන්) ගොස් ඇලී යන්නේය. එක් වරෙක ඇලීගිය සිත වහා මුදාලන්ට නොපිළිවන, එබඳු වූ චිත්තයාගේ දමනය යහපත් වන්නේය. දමනයෙහි ලන ලද්දාවූම චිත්තය සැප ඵලවන්නේ. මෙමබඳු වූ චිත්තයකට නිග්‍රහකොට ගත නුහු බැවින් පෙර නුවණැත්තෝ එක් උදළු කෙටියක් නිසාම ඒ උදළු හැරපිය නොහී ලෝභ වශයෙන් සවාරයෙක ගිහිව සත්වෙනි වාරයෙහි පැවිදිව ධ්‍යාන උපදවා ලොභයට නිග්‍රහ කළෝම වේදැ"යි වදාරා ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන කල්හි පුරනලද බෝධිසම්භාර ඇති අප මහබෝසතාණෝ පලාදිය විකුණන්නා වූ කුලයක ඉපිද විඥ්ඤු බවට(නුවණැති බවට) පැමිණියෝය. "කුද්දාල පණ්ඩිතයෝය"යි ඔවුන්ට නම් තුබූයේය. ඒ බෝධිසත්ත්වයෝ උදැල්ලෙන් බිම කොටා පලා හා ලබු කොමඬු කැකිරි ආදිය රෝපණයකොට ඒ පලාදිය විකුණමින් දුක්ඛ ජීවිකාවෙන් ජීවත් වෙති. ඒ බෝධිසත්ත්වයන්ට උදළු කෙටිය හැර අනික් වස්තුවක් නැත්තේය. ඒ කුද්දාල පණ්ඩිතයෝ එක් දවසක් මෙසේ සිතූහ "මට ගිහිගෙයි විසීමෙන් ප්‍රයෝජන කිම්ද? මේ ගිහිගෙන් නික්ම මහණ වෙමි"යයි සිතූහ. ඉක්බිත්තෙන් එක් දවසක් උදළු කෙටිය සඟවා තබා සෘෂිධි ප්‍රව්‍රජ්‍යාවෙන් පැවැදිව උදළු කෙටිය සිහිකොට ලොභය සිඳගත නොහී කෙටි උදැල්ල නිසා නැවත නැවත ගිහි වූයේය. මෙසේ දෙවෙනි වාරය තුන්වෙනි වාරයයි මෙසේ සවාරයෙක උදළු කෙටිය සඟවා තබා මහණත් වූහ. ගිහිත් වූහ. සත්වෙනි වාරයෙහි මහබෝධිසත්ත්වයෝ සිතන්නාහු "මම මේ කෙටි උදැල්ල නිසා නැවත නැවත ගිහිවීමි, දැන් ඒ උදළු කෙටිය මහගංගාවට දමාපියා මහණ වෙමි"යි ගංතෙරට ගොස් "ඉදින් උදළු කෙටිය හුණු තැන් දුටුයේ වීනම් නැවත අවුත් ගොඩනගාගන්ට සිතිවිලි උපදනේය"යි උදළු කෙටිය මිට අල්වාගෙන ඇත්බල හා සමාන බල ඇති බෝධිසත්ත්වයෝ ඉස වටා තුන්විටක් සිසාරා(කරකවා) ඇස පියාගෙන ගංගාව මධ්‍යයට දමා "ජයගතිමි, ජයගතිමි" කියා තුන්වරක් සිංහනාද කළෝය.

එකෙණෙහි බරණැස් රජ්ජුරුවෝ පසල් දනව්වට සෙමෙහි තබා(සාමය ඇතිකොට) එන තැනැත්තෝ ගංහාවෙහිදි ඉස හා මග ජලස්නානයකොට සර්වාභාරණයෙන් සැරහී ඇත්කඳක් මත්තෙහි(ඇතෙකු පිට) යමින් හිඳ බෝධිසත්ත්වයන්ගේ ජයශබ්දය අසා "මේ පුරුෂයා 'ජයගතිමි' කියන්නේ මොහු විසින් කවරෙක් ජයගන්නා ලද්දේ දැයි ඔහු කැඳවා විචාරව"යි බෝධිසත්ත්වයන් කැඳවා ගෙන්වාගෙන "පින්වත් වූ පුරුෂය, මම වූකලී විජිත සංග්‍රාම(යුද ජයලැබූ) ඇත්තෙමි, දැන් ජයගෙන එමි, තා විසින් ජයගන්නා ලද්දේ කවරෙක් දැ"යි විචාළෝය.

එසේ ඇසූ බෝධිසත්ත්වයෝ කියන්නාහු "මහරජ්ජුරුවෙනි, යුද්ධ දහසකුත් යුද්ධ ලක්‍ෂයකුත් ජයගත්තා වූ තොප විසින් කෙලෙසුන් ජය නොගත් බැවින් ජය නොගන්නා ලද්දේය, මම වූ කලී මාගේ අභ්‍යන්තරයෙහි(සිතතුළ) ලෝභයට නිග්‍රහකොට කෙලෙසුන් ජයගතිමි"යි කියමින් සිටම මහත් වූ ගංගාව බලා ආපො කසිණය(කසිණ භාවනාව අරමුණ ලෙස ජලය) අරමුණුකොට ඇති ධ්‍යානය උපදවා පඤ්චාභිඥා අෂ්ටසමාපත්ති උපදවා ආකාශයෙහි හිඳ රජ්ජුරුවන්ට ධර්මදේශනා කරන්නාහු මෙසේ කිවුය "පසමිතුරන් පරාජයකොට රාජ්‍යය ලැබ නැවත ඒ සතුරන් විසින් ජය ගතයුතු හෙයින් ඒ යුද්ධයෙන් ලබන්නා වූ ජය අගපත් වූ(උතුම්) ජයක් නම් නොවෙයි. කුමක් හෙයින්ද? යත්, නැවත සතුරන් විසින් ජය ගතයුතු හෙයිනි. කෙලෙස් නැමති පසමිතුරන් පරාජයකොට මැඩ ජය ගන්නා වූ ජය යහපත් වන්නේය. කුමක් හෙයින්ද? යත්, නැවත ජය ගැන්මක් නැති හෙයිනැයි, එසේ හෙයින් මහරජ්ජුරුවෙනි, තොප දහසක්වර ලක්‍ෂයක්වර යුද්ධ ජයගෙන තොපි සංග්‍රාම යෝධයෝ නම් නොවව්, කුමක් හෙයින්ද? තොපගේ ක්ලේශයන් ජය නොගත් හෙයින්, යමෙක් වනාහි තමාගේ අභ්‍යන්තරයෙහි ක්ලේශයන් ජයගනී නම් ඒ තෙමේ උත්තම වූ සංග්‍රමශීර්ෂයෙහි(යුද්ධභූමියෙහි) යෝධ නම් වන්නේය"යි ආකාශයෙහි හිඳ මෙසේ සර්වඥවිලාශයෙන්(බුදුවරයකු මෙන්) ධර්මදේශනා කළෝය. මෙසේ රජ්ජුරුවන් ධර්මය අසමින් සිටියදීම තදංගප්‍රහාණ වශයෙන්(ඒ අවස්ථාවට පමණක් තාවකාලිකව යටපත්වීම් වශයෙන්) ක්ලේශයෝ ප්‍රහීණවූහ(දුරුවූහ). ප්‍රව්‍රජ්‍යාවට සිත නැමුනෝය. රජ සෙනඟටත් එසේම ක්ලේශයෝ ප්‍රහීණවූහ. මහරජ්ජුරුවෝ "දැන් නුඹවහන්සේ කොයි යන්සේක්දැ"යි බෝධිසත්ත්වයන් විචාළෝය. හිමාලය වනයට වැද ඍෂිප්‍රව්‍රජ්‍යාවෙන් පැවිදිවෙමි මහරජ්ජුරුවෙනි" කිවුය. "එසේ වීනම් මමත් මහණ වෙමි"යි කියා බෝධිසත්ත්වයන් සමඟ නික්මුණාහ.

සේනාව බ්‍රහ්මණ, ගෘහපතිහුය, ඇත්නායකවරුය යන සියල්ලෝම ඒ ස්ථානයෙහි රැස්වූය. ජන සමූහයෝ රජ්ජුරුවන් සමඟ නික්මුණාහුය. බරණැස් නුවරවාසී මනුෂ්‍යයෝ "අපගේ රජ්ජුරුවන් වහන්සේ කුද්දාල පණ්ඩිතයන්ගේ ධර්මදේශනාව අසා මහණවනු කැමතිව සේනාව හා සමග නික්මුනසේක. එසේ හෙයින් අපි මෙතන කුමක් කරමෝදැ"යි දොළොස් යොදුනක් පමණ ඇති බරණැස් නුවර සියළු නුවරවාසී සත්ත්වයෝ නික්මුණාහුය. දොළොස් යොදුනක් පමණ පර්ෂිද(පිරිස) වූයේය. ඒ පර්ෂිත්ගෙන බෝධිසත්ත්වයෝ හිමාලය වනයට වන්නාහුය.

ශක්‍ර දේවේන්ද්‍රයන්ගේ පාණ්ඩුකම්බල ශෛලාසනය(බඳුවදමල්සේ රත් පැහැඇති ගල් ආසනය) බෝධිසත්ත්වයන්ගේ ආනුභාවයෙන් උෂ්ණාකාර(රත්ව) දැක් වූයේය. ඒ ශක්‍ර දේවේන්'ද්‍රයෝ "කිමෙක් දෝ හෝ"යි පරීක්‍ෂා කරන්නාහු කුද්දාල පණ්ඩිතයෝ මහබිනික්මන් නික්මුණාහුයයි දැක "මහත් ජය සමාගමක් වන්නේය. එසේ හෙයින් උන්ට වසන තැනක් උවමැනවැ"යි සිතා විශ්වකර්මයා කැඳවා "දරුව, කුද්දාල පණ්ඩිතයෝ මහබිනික්මන් නික්මුණාහුය, වසන තැනක් ලබන්ට වටනේ, තෙපි හිමාල වනයට ගොස් සම වූ භූමිප්‍රදේශයක දිගින් තිස් යොදුනක් හා පුළුලින් පසළොස් යොදුනක් හා පමණ ඇති ආශ්‍රම ප්‍රදේශයක් මව"යි කිවාහුය. ඒ ඇසූ විශ්වකර්ම දිව්‍ය පුත්‍රයා "යහපත, ස්වාමීනි"යි ගිවිස එහි ගොස් එපරිද්දෙන්ම කෙළේය. තවද විශ්වකර්ම දිව්‍යපුත්‍රයාත් ආශ්‍රම ප්‍රදේශයේ පන්සල් මවා භයජනක ශබ්ද පවත්වන්නාවූ දුෂ්ට මෘගයන්, පක්‍ෂීන්, අමනුෂ්‍යයන් දුරුකොට ඒ දිසා භාගයෙන් එක් පියවරක් ඇති(එක් අයෙකු බැගින් යාහැකි ඉතා පටු) මාර්ගයක් දක්වා තමන් වසන්නා වූ ස්ථානයටම ගියේය.

කුද්දාල පණ්ඩිතයෝ ඒ පර්ෂිත් ඇරගෙන හිමාල වනයට වැද ශක්‍ර දේවේන්ද්‍රයන් විසින් දෙනලද ආශ්‍රම ප්‍රදේශයට ගොස් විශ්වකර්ම දිව්‍යපුත්‍රයා විසින් මවනලද තවුස් පිරිකර ගෙන පළමු තුමූ පැවිදිව පසුව පර්ෂිත් පැවැදිකොට ආශ්‍රම ප්‍රදේශය බෙදා දුන්නාහුය.

සත්රාජ්‍යයක රජදරුවෝ තමන්ගේ රාජ්‍යය හැර බෝධිසත්ත්‍වයන් සමීපයට අවුත් තාපස ප්‍රව්‍රජ්‍යාවෙන් පැවිදි වූහ. තිස් යොදුනක් පමණ අසපු පිරීගියේය. කුද්දාල පණ්ඩිතයෝ අවශේෂ කසිණයෙහිත්(ආපො කසිණය හැර සෙසු කසිණ අරමුණු නවයෙත්) පරිකර්ම(මූලික) භාවනාකොට බ්‍රහ්මවිහාරයන්(මෙත්තා, කරුණා, මුදිතා, උපෙක්ඛා) වඩා පර්ෂිද හැමටම කමටහන් කීවාහුය. ඇම දෙනාම පඤ්චාභිඥා අෂ්ටසමාපත්තිලාභිව බ්‍රහ්මවිහාරයන් වඩා බ්‍රහ්මලෝකයෙහි උපන්නාහුය. යම් සත්ත්‍ව කෙනෙක් ඒ තපස්වීවරයන්ට අත්පා මෙහෙවර උපස්ථාන කළාහු නම් ඔහු හැමදෙනම දිව්‍යලෝකයෙහි උපන්නාහුය.

ශාස්තෘ වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ "මහණෙනි, මෙසේ මා චිත්තය ක්ලෙශ වශයෙන් ඇලී ගියේ නම් මුදාලිය නොහැක්කේය. උපන්නා වූ ලෝභධර්මයෝ දුරුකොට ලිය නොහැක්කාහුය. මෙබඳු නුවණැත්තන් පවා ඒ ලෝභධර්මයෝ අඥානකොට පුවෝවවුදැ"යි(ඒ ලොභධර්මයෝ නුවණැත්තන් පවා මුළාවට පත්කළාහු නොවේදැයි) මේ ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා වදාරා චතුරාර්ය සත්‍යය ප්‍රකාශ කළසේක. චතුරාර්ය සත්‍යයාගේ කෙළවර සමහර කෙනෙකුන් වහන්සේ සෝවාන් පෙලෙහි පිහිටිසේක. සමහර කෙනෙකුන් වහන්සේ සකෘදාගාමී පෙලෙහි පිහිටිසේක. සමහර කෙනෙකුන් වහන්සේ අනාගාමී පෙලෙහි පිහිටිසේක. සර්වඥයන් වහන්සේත් පූර්වාපරසන්ධි ගළපා මේ කුද්දාල ජාතකය නිමවා වදාළසේක.

"එසමයෙහි රජ්ජුරුවෝ නම් දැන් ආනන්ද ස්ථවිරයෝය. එසමයෙහි පර්ෂිත් නම් දැන් බුදුපිරිසය. එසමයෙහි කුද්දාල පණ්ඩිතයෝ නම් දැන් තිලොගුරු සම්‍යයක් සම්බුදුරජ වූ මම්ම වේදැ"යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

071. වරණ ජාතකය

තවද එක් සමයෙක්හි චක්‍ර ලක්ෂණයෙන් විභූෂිත වූ(රෝද ලකුණෙන් ලකුණු කරනලද) ශ්‍රීපාද පත්ම ඇති තිලෝගුරු බුදුරජාණන් වහන්සේ දෙව්රම් වෙහෙර වසනසේක් කුටුම්බියපුත්තතිස්ස ස්ථවිරයන් වහන්සේ අරභයා මේ ජාතකය වදාළසේක.

එක් දවසක් සැවැත් නුවරවාසීහු අන්‍යොන්‍ය සහාය වූ තිසක් පමණ කුලපුත්‍රයෝ සුවඳ මල් හා සුවඳ දිය ගෙන "සර්වඥයන් වහන්සේගෙන් ධර්මදේශනා අසම්හ"යි මහජනයා විසින් පිරිවරන ලදුව ජේතවනයට ගොස් නාගමාලක(නා ගසින් යුත් මළුව) සාලමාලකා දියෙහි(සල් ගසින් යුත් මළුව ආදියෙහි) මදක් හිඳ සවස්වේලෙහි සර්වඥයන් වහන්සේ සුගන්ධගන්ධවාසිත වූ (සුවඳ ද්‍රව්‍යවලින් සුවඳවත් කරනලද) ගන්ධකුටියෙන් නික්ම දම්සභා මණ්ඩපයට ගොස් අලංකෘත වූ බුද්ධාසන මස්තකයෙහි වැඩහුන් කල්හි කුලපුත්‍රයෝ සහපිරිවරින් දම්සභා මණ්ඩපයට ගොස් සර්වඥයන් වහන්සේට සුවඳ මල් ආදියෙන් පූජාකොට චක්‍ර ලක්ෂණයෙන් විභූෂිත වූ පතුල්තල ඇති සුපුෂ්පිත පද්මයක්(මනාව පිපුනු නෙළුම් මලක්) මෙන් ශ්‍රී සහිත වූ(සිරියාවත්) ශ්‍රීපාද වන්දයෙහි(දෙපතුලෙහි) වැඳ එකත්පස්ව හිඳ ධර්මය ඇසුවාහුය.

එකල ඒ කුලපුත්‍රයන්ට මෙසේ වූ සිතිවිල්ලක් වුයේය "අපි බුදුරජාණන් වහන්සේ විසින් දෙසනලද ධර්මය යම් පරිද්දෙන් දනුමෝ නම් එපරිද්දෙන්ම මහණවම්හ"යි කියා ඔහු හැමදෙනම සර්වඥයන් වහන්සේ දම්සභා මණ්ඩපයෙන් නික්මුනු කල්හි බුදුන් කරා එළඹ නමස්කාරකොට මහණවීමට යාඥා කළාහුය. ඔවුන්ට සර්වඥයන් වහන්සේ ප්‍රව්‍රජ්‍යාව දුන්සේක. ඔහු හැමදෙනාම ආචාර්ය (පැවිදිකළ ගුරුවරයන් වහන්සේලා) උපාධ්‍යායයන් වහන්සේ(ශික්ෂාගරුක ජීවිතයක් සඳහා මෙහෙයවන ගුරුවරයන් වහන්සේලා) සිත්ගෙන උපසම්පදා ලැබ පස් අවුරුද්දක් ආචාර්ය උපාධ්‍යායයන් වහන්සේ සමීපයෙහි වැස උභයමාතෘකාවන්(භික්ෂු භික්ෂුණී ප්‍රාත්මොක්ෂ ශික්ෂාපද දෙකොටස) ප්‍රගුණකොට කැප අකැප(සුදුසු නුසුදුසු දේ) දැන ත්‍රිවිධ වූ අනුමෝදනාවෙන්(මංගල, අවමංගල, දානශාලාව යන තුන්තැනදී කළයුතු සුදුසු බණ) ඉගෙණ සිවුරු ගෙත්තම්කොට

රඳා(පඩුපොවා) ''මහණදම් කරම්හ''යි ආචාර්‍ය්‍ය උපාධ්‍යායන් වහන්සේ පිළිවිස සර්‍වඥයන් වහන්සේ කරා එළඹ නමස්කාරකොට එකත් පස්ව හිඳ ''ස්වාමීනි, අපි භවයෙන් කළකිරී ගියම්හ, ජාති ජරා ව්‍යාධි මරණ භයින් භයපත් වූම්හ. අපට සංසාරයෙන් මිදීම පිණිස කමටහන් වදාළ මැනවැ''යි ආරාධනා කළසේක. සර්‍වඥයන් වහන්සේ ඒ භික්‍ෂූන්ට කර්‍මස්ථාන අටතිස් දෙනා අතුරෙන් සැප වූ(යොග්‍ය) කර්මස්ථාන තෝරා පරීක්‍ෂාකොට කමටහන් වදාළසේක. ඒ භික්‍ෂූන් වහන්සේ සර්‍වඥයන් වහන්සේ සමීපයෙන් කමටහන් ගෙන බුදුන් වැඳ පැදකුණුකොට විහාරයට ගොස් ආචාර්යඋපාධ්‍යායන් වහන්සේ දැක පාසිවුරු ගෙන ''මහණදම් කරම්හ''යි නික්මුණසේක.

ඉක්බිත්තෙන් ඒ හැමදෙනා වහන්සේ අතුරෙන් කුටුම්බියපුත්තතිස්ස ස්ථවිර නම් වූ භික්‍ෂු කෙනෙකුන් වහන්සේ කුසීතසේක, හීනවීර්‍ය්‍යසේක, රසයෙහි ගිජුසේක. උන්වහන්සේ මෙසේ සිතුසේක ''මම වල්හි (වනයෙහි) වසන්ටවත්, වීර්‍ය කරන්ටවත්, පිඩුසිඟා යන්ටවත් අසමර්‍ථ යෙමි. එසේ හෙයින් මට ගමනින් කවර ප්‍රයෝජනයෙක්ද? නොගොස් රඳමි''යි පසුබට වීර්‍ය්‍යය ඇති භික්‍ෂූන් වහන්සේ පසුපස්සේ මද තැනක් ගොස් රැඳුනුසේක. අවශේෂ වූ භික්‍ෂූන් වහන්සේත් කොසොල් දනව්වෙහි චාරිකා කෙරෙමින් පසල් (පිටිසර) දනව්වෙහි එක්තරා ගමකට ගොස් ඒ ගම් නිසා එක් වනයක වස්වැස වස්තුන් මස ඇතුළත වීර්‍ය්‍ය කෙරෙමින් විදර්‍ශනා වඩා ගැබ්ගන්වා(මගපල ලැබීමට ආසන්න වන තරමට දියුණුකොට) මහීකම්පා කෙරෙමින්(පොළව ගුගුරුවා) අරහත්ඵලයට පැමිණ වස් අන්තයෙහි පවරා(පවාරණයකොට) වඩනා ලද ගුණධර්‍මය සර්‍වඥයන් වහන්සේට කියම්හ''යි ඒ වනයෙන් නික්ම අවුත් ක්‍රමයෙන් ජේතවනයට පැමිණිසේක. පාසිවුරු තැන්පත්කොට තබා ආචාර්‍ය්‍ය උපාධ්‍යායන් වහන්සේ දැක නැවත සර්‍වඥයන් වහන්සේ දක්නා කැමතිව බුදුරජාණන් වහන්සේ සමීපයට ගොස් නමස්කාරකොට උන්සේක.

සර්‍වඥයන් වහන්සේ ඒ භික්‍ෂූන් වහන්සේ හා සමග මිහිරි වූ පිළිසඳර කථා කළසේක. ඒ භික්‍ෂූන් වහන්සේ කරනලද සුවදුක් කථා ඇතිසේක් තමන්වහන්සේ විසින් ලබනලද ගුණධර්‍මයන් සර්‍වඥයන් වහන්සේට දැන් වූසේක. බුදුරජාණන් වහන්සේත් ඒ භික්‍ෂූන් වහන්සේට ප්‍රශංසා කළසේක. එකල ඒ කුටුම්බියපුත්තතිස්ස ස්ථවිරයන් වහන්සේ සර්‍වඥයන් වහන්සේට ඒ භික්‍ෂූන් වහන්සේගේ ගුණකථාව කියන්නා අසා තමන්වහන්සේත් මහණදම් කරනු කැමතිසේක. ඒ අවශේෂ භික්‍ෂූන් වහන්සේ ''ස්වාමීනි, අපි අඹ වනයට ගොස් වසමෝදැ''යි සර්‍වඥයන් වහන්සේ අතින් විචාළසේක. සර්‍වඥයන් වහන්සේ ''යහපතැ''යි අනුදත් කල්හි ඒ භික්‍ෂූන් වහන්සේ බුදුරජාණන් වහන්සේට නමස්කාරකොට තමන්වහන්සේගේ පිරිවෙන්වලට(ලැගුම් ගන්නා තැන්වලට) ගියසේක.

ඉක්බිත්තෙන් ඒ කුටුම්බියපුත්තතිස්ස ස්ථවිරයන් වහන්සේ රාත්‍රී භාගයෙහි අධිකකොට වඩනාලද වීර්‍ය්‍ය ඇතිව මහත් වූ වේගයෙන් මහණදම් කරණසේක් මධ්‍යමයාමයෙහි ආලම්බන ඵලකයෙහි(සක්මන් මළු කෙළවරක පනවා ඇති ලෑල්ලෙහි) වැතිර සිටම නිඳමින් පෙරළී වැටී කලවේ ඇට බිඳගත් වේදනා බලවත් විය. අවශේෂ භික්‍ෂූන් වහන්සේ උන්වහන්සේට බෙහෙත් ආදිය බැඳ පරිහරණය කිරීමෙන් (රැකබලා ගැනීම නිසා) යා නුහුනුසේක.

ඉක්බිත්තෙන් උපස්ථාන වේලාවට ඒ භික්‍ෂූන් වහන්සේත් ආ කල්හි සර්‍වඥයන් වහන්සේ ''මහණෙනි, තෙපි සෙට යම්හයි කියා ඊයේ අපට කීවා නොවේදැ''යි විචාළසේක. ''එසේය ස්වාමීනි, යම්හයි කීම්හ, එතකුදුවුවත් අපට සහාය වූ කුටුම්බියපුත්තතිස්ස ස්ථවිරයෝ නොවේලේ අධික වේගයෙන් මහණදම් කෙරෙමින් නිද්‍රාවෙන් මඩනා ලදුව(නිදිබරින් මිරිකී) පෙරළී වැටී හුන්හ. උන්ගේ කලවේ ඇට බිඳුනේය. උන් නිසා අපගේ ගමන් බාධාවීය''යි දැන් වූසේක. එකල්හි සර්‍වඥයන් වහන්සේ ''මහණෙනි, මොහු තමන්ගේ හීනවීර්‍ය්‍යකමින් නොකල්හි අධික වේගයෙන් වීර්‍ය්‍යකොට තොපගේ ගමනට අන්තරාය කෙළේ දැන්මතු නොවෙයි, පෙරත් මෙතෙම තොපගේ ගමනට අන්තරාය කෙළේ වේදැ''යි වදාරා ඒ භික්‍ෂූන් විසින් ආරාධිත වූ බුදුහු ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස ගන්ධාර රට තක්සලා නුවර බෝධිසත්‍වයෝ දිසාපාමොක් ආචාරීව පන්සියයක් මානවකයන්ට ශිල්ප උගන්නාහුය. ඉක්බිත්තෙන් එක් දවසක් මානවකයෝ දර ගෙනෙන පිණිස වලට (වනයට) ගොස් දර කඩන්නාහුය. ඔවුන් අතුරෙන් කුසීත මානවකයෙක් මහත් වූ ලුණුවරණ

ගසක් දැන “මේ මළ ගසෙකැ”යි යන සංඥාවෙන් “මද ඇසිල්ලක් වැදහෙව පසුව ගසට නැගී දර කඩාලා ඇරගෙන යෙමි”යි උතුරුසළුව අතුට වැදහෙව, නසා හඬවමින් (ගොරවමින්) නිදන්නේය. සෙසු මානවකයෝ දරමිටි බැඳ ඇරගෙන යන්නාහු ඒ නිදන්නා වූ මානවකයාට පිටිපල්ලෙන් ගසා පොබයා(පිටිපතුලෙන් ඇන අවදිකරවා) ගියාහුය. ඒ කුසීත මානවකයා නැඟීසිට ඇස නිදි පිස පිස නිදි පලායා නොදීම(නිදිබර ගතියෙන්ම) ලුණුවරණ ගසට නැගී අත්තක් අල්වාගෙන තමා දිසාවට ඇද බිඳිනේ බිඳී නැගී(කැඩී විසී වූ) අතු කෙළෙවරින් තමාගේ ඇස සිල්කොටගන එක් අතකින් ඇස වසා අනික් අතින් නොමළදර(අමුදර) කඩා ගසින් බැස දරමිටියක් බැඳ ඔසවාගෙන වහාගොස් ඒ මානවකයන් විසින් එලනලද දරමිටි මත්තේ එලූයේය.

එදවස්ම දනව්ගමෙක එක් කුලයක මනුෂ්‍යයෝ “බමුණන් ලවා ශාන්ති කරවා(සෙත් කරවා) දනුත් දී දක්ෂිණාවත්(තුටුපඬුරුත්) දෙම්හ”යි ආචාරීන් පැවරූය(ආචාරීන්ට ආරාධනා කළෝය). එකල්හි ආචාරීහු මානවකයන්ට කියන්නාහු “දරුවෙනි, සෙට එක් ගමකට යා යුතුය, එසේ හෙයින් තෙපි හැම නිරාහාරව යන්ට අසමර්ත්‍ථ වේදැයි උදෑසනම කැඳ පිසවා අනුභවකොට ගොස් තොප ලබන කොටසුත් අපට පැමිණි කොටසුත් එක්කොට ඇරගෙන එව”යි කීවාහුය. එබස් ඇසූ මානවකයෝ කැඳ පිසනු පිණිස කෙල්ල (දාසිය) පුබුදුවා නගාසිටුවා “වහා අපට කැඳ පිසව”යි කිවාහුය. ඒ කෙළි කැඳ පිසනු පිණිස දර ගනිමින් මත්තේ තුබූ අමු ලුණුවරණ දඬු ගින්නේ ලා නැවත නැවත පිඹත් ගිනි දල්වාගත නොහී ඉරුනැංවූවාය. මානවකයෝ “ඉතා දහවල්ව ගියේය, දැන් යන්ට නොපිළිවනැ”යි කියා ආචාරීන් සමීපයට ගියෝය.

ආචාරීන් වහන්සේ කියනසේක් “දරුවෙනි, කුමක් පිණිස නොගියාදැ”යි විචාළෝය. “එසේය, ආචාරීන් වහන්ස නොගියම්හ”යි කී කල්හි “කවර කාරණයකින් නොගියාහුදැ”යි කිවුය. “ස්වාමීනි, අසවල් කුසීත මානවකයා අප හා සමග දරට ගොස් ලුණුවරණ ගසක් මුල වැදහෙව, නිදාපියා පසුව වහ වහා ගසට නැගී ඇසත් සිල්කොටගෙන අමු ලුණුවරණ දර ඇරගෙන අප විසින් පළමුකොට ගෙනවිත් එලනලද දර මත්තෙහි එලීය. කැඳ පිසන තැනැත්තී ඒ වියළි දරයයි යන සංඥාවෙන් ගින්නේ ලා පිඹින්නී හිරු නැගෙනතුරු ගිනි මොළවා ගත නුහුණුව, මේ කාරණයෙන් අපගේ ගමනට බාධා වීය”යි කීහ. ආචාරී මානවකයා කළ කාර්යය අසා “අඥාන සත්‍ත්‍වයන්ගේ කාරිය නිසා මෙබඳු ලාභ හානියෙක් වීය”යි කියා මානවකයන්ට “මෙසේ යම් කිසි පුද්ගලයෙක් මේ පළමුකොට කළමනාදෙය, මේ පසුව කළමනාදෙයයි මෙසේ පරීක්‍ෂා නොකොට පළමුකොට කළමනා කටයුතු පසුව කෙරේද? ඒ අඥාන පුද්ගලතෙමේ අමු ලුණුවරණ දර කඩා ගෙනාවා වූ අපගේ මානවකයා මෙන් පශ්චත්තාපයට (පසුතැවිලි වීමට) පැමිණ සෝකකොට හඬන්නේය”යි මෙසේ මහබෝසතාණෝ අතවැස්සනට මේ කාරණය කියා දානාදී වූ පින්කම්කොට ජීවිතාන්තයෙහි කම් වූ පරිද්දෙන් මිය පරලොව ගියෝය.

ශාස්තෘ වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ “මහණෙනි, මොහු තොපගේ ගමනට අන්තරාය කෙළේ දැන්මතු නොවෙයි, පෙරත් කෙළේමය”යි මේ ධර්‍මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා වදාරා පූර්‍වාපරසන්ධි ගළපා මේ ‘වරණ ජාතකය’ නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි අක්‍ෂිභෙදයට(අස බිඳ ගැනීමට) පැමිණි මානවකයා නම් දැන් මේ ඌරුභේදයට(කලවා ඇට බිඳ ගැනීමට) පැමිණියා වූ මහණය. සෙසු මානවකයෝ නම් දැන් මේ බුදුපිරිසය. ආචාර්‍ය්‍ය බ්‍රාහ්මණ වූයේ තිලෝගුරු සම්‍යක් සම්බුදුරජ වූ මම්ම වේදැ”යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

072. සීලවනාගරාජ ජාතකය

තවද ශාන්ත වූ වෘත්ති(පැවතුම්) ඇති තිලෝගුරු බුදුරජාණන් වහන්සේ වෙළුවනාරාමයෙහි වැඩ වසනසේක් දෙවදත්ත ස්ථවිරයන් වහන්සේ අරභයා මේ ජාතකය වදාළසේක.

දම්සභා මණ්ඩපයට රැස් වූ භික්‍ෂූන් වහන්සේලා “ඇවැත්නි, දෙවදත්ත ස්ථවිරයෝ අකෘතඥයෝය, සර්‍වඥයන් වහන්සේගේ ගුණ නොදනිති”යි කියමින් උන්සේක. ශාස්තෘ වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ දම්සභා මණ්ඩපයට වැඩ “මහණෙනි, මා එන්නට පූර්‍වභාගයෙහි කිනම්

කථාවකින් යුක්තව හුනුදැ''යි විචාරා ''මෙනම් කථාවකින් යුක්තව උනුම්හ''යි කී කල්හි ''මහණෙනි, දෙවදත්ත ස්ථවිරයෝ අකෘතඥවූවෝ දැන්මතු නොවෙයි, පෙරත් අකෘතඥයෝ යයි, කිසි කලෙකත් මාගේ ගුණ නොදන්නෝමය''යි වදාරා ඒ භික්ෂූන් වහන්සේ විසින් ආරාධිත වූ බුදුහු ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන කල්හි අප මහබෝසතාණෝ හිමාලය වනයෙහි ඇත් යොනියෙහි උපන්නාහුය. ඒ බෝධිසත්ත්වයෝ මව්කුසින් බිහිවන තැනැත්තෝ සර්වාංගයෙන් ධවල වූය(මුළු ශරීරයෙන්ම සුදු පැහැ අත්තෙක් විය). රිදී පිඩැල්ලෙක්(රිදී කුට්ටියක්) හා සමානයෝය. ඒ බෝධිසත්ත්වයන්ගේ ඇස් ඉඳුනිල්මිණිවට දෙකක් (ඉන්ද්‍රනීල මාණික්‍ය බෝල දෙකක්) මෙන් ප්‍රකාශව(පැහැදිලිව) පෙනෙන්නා වූ පඤ්ච ප්‍රාසාදයෙන්(පස් පැහැයකින්) හොබනේය, මුඛය රත්පලසක් හා සමාන වන්නේය(කට රතු පලසක් සේ රතුපාටින් යුක්තය), සොඬ ස්වර්ණබින්දුයෙන් (කහපාට පුල්ලිවලින්) හෙබියා වූ රජතදාමයක් හා සමාන වන්නේය(රිදියෙන් කළ මල්මාලාවක් සේ සුදු පැහැයෙන් යුක්තය). සතරපය ලාක්ෂාරසයෙන් පිරියම් කරන ලද්දක් වැන්නේය(පාද හතර ලාකඩවතු ගෑවාක් මෙන් රත් පැහැ ඇත්තේය), මෙසේ ඒ මහබෝසතාණන්ගේ දසපාරමිතාවෙන් අලංකෘත වූ(දශ පාරමිතානු භාවයෙන් ශොභමාන වූ) රූපාග්‍රප්‍රාප්ත වූ(රුවින් අගතැන්පත්) ආත්මභාවය විය.

ඉක්බිත්තෙන් විඤ්ඤුබවට(නුවණැතිබවට) පැමිණියා වූ ඒ බෝධිසත්ත්වයන්ට ඒ සියලු හිමාලය වනයෙහි හස්තීහු රැස්ව උපස්ථාන කෙරෙමින් ඇවිදිනාහුය. මෙසේ ඒ මහබෝසතාණෝ අසූදහසක් ඇතුන් පිරිවරා හිමාලය වන ප්‍රදේශයෙහි වසන්නාහුය. මෑතභාගයෙහි ගණෙහි(සෙසු ඇත්රැළ හා එක්ව වසීමෙහි) දෝෂ දැක ගණයා කෙරෙන් කාය විවේකකොට(සමූහවාසයෙන් ඉවත්වීම නිසා කායික සන්හිඳියාව ලැබ) උදකලාව වල්හි(වනයෙහි) වාසය කළාහුය. ඒ බෝධිසත්ත්වයන් වහන්සේ සිල්වත් බැවින් 'සීලවනාගරාජය'යි කියා මේ නමින් ප්‍රසිද්ධ විය. එකල බරණැස් නුවර වැසි එක් වනචරයෙක් (වනයෙහි හැසිරෙන්නෙක්) හිමාලය වනයට වැද තමා ජීවිකාවෘත්තිය කරන්ට නිසි භාණ්ඩයන් සොයන්නේ දික් නියම කොටගත නොහි(දිසාව හඳුනා ගැනීමට අසමත්වී) මංමුළාව වල්මත්ව හයින් භයපත්ව දෝත හිස තබා අඬමින් ඇවිදිනේය. මහබෝසතාණෝ ඔහුගේ ඒ බලවත් වූ බැගෑහඬ අසා මේ පුරුෂයා සමීපයට එළඹීකල් ඒ පුරුෂතෙම බෝධිසත්ත්වයන් දැකලා භයින් පලා ගියේය. බෝධිසත්ත්වයෝ ඔහු යන්නා දැක සිටතෙනම සිටපුව(නතර විය). ඒ පුරුෂයා බෝධිසත්ත්වයන් සිටියා දැක තෙමේත් සිටියේය. බෝධිසත්ත්වයෝ නැවත නික්මුනාහුය. ඒ පුරුෂයා නැවත පලාගොස් බෝධිසත්ත්වයන් සිටිවේලේම සිට මෙසේ සිතුයේය. ''මේ හස්තිරාජයා මට අවැඩක් කැමති එකෙක් නොවෙයි, මේ දුකින් මුදනු කැමැත්තේවනැ''යි නිර්භීතව සැකයක් නැතිව සිටියේය. බෝධිසත්ත්වයෝ ඔහු කරා ගොස් ''පින්වත් පුරුෂය, තෝ කවර කාරණයකින් හඬමින් ඇවිදිනේදැ''යි විචාළෝය. ''ස්වාමීනි, දික් නියම කොටගත නොහී මංමුළාව මරණ භයින් භයපත්ව ඇවිදිමි''යි කීය.

ඉක්බිත්තෙන් ඔහට බෝධිසත්ත්වයෝ තමන් වසන තැනට ගොස් කීපදවසක් ඵලාඵලයෙන් සතපා ''පින්වත් වූ පුරුෂය, තෝ නොබව මම තා මනුෂ්‍යපථයට (මිනිසුන් වසන පෙදෙසට) ගෙනයෙමි''යි කියා තමන් පිට හිඳුවාගෙන මනුෂ්‍යපථයට නික්මුනාහුය. ඉක්බිත්තෙන් ඒ මිත්‍රද්‍රෝහී පුරුෂයා ''කිසිවෙක් විචාළේ නම් කියයුතු වන්නේය''යි බෝධිසත්ත්වයන් පිට ඉඳුවා යන වේලෙහි වෘක්ෂ නිමිත්ත පර්වත නිමිත්ත සලකමින්(ගස් ගල් තිබෙන තැන් සිහියේ තබාගනිමින්) යන්නේය. ඉක්බිත්තෙන් බෝධිසත්ත්වයෝ අසත්පුරුෂයා වනයෙන් පිටත්කොට බරණැස් නුවරට යන්නා වූ මහමාවත සිටුවා ''පින්වත් පුරුෂය, මෙ මගින් යව, මා විචාළ කෙනෙකුන්ට නොකියව''යි ඔහු යවා මහබෝසතාණෝ පෙරලා තමන්වහන්සේ වසන්නාවූ ස්ථානයට ගියේය.

ඉක්බිත්තෙන් ඒ පුරුෂයා බරණැස් නුවරට ගොස් ඒ නුවරවට ඇවිදිනේ දන්තකාර වීථියට(ඇත්දත් කර්මාන්තය කරන්නවුන් සිටි වීථියට) පැමිණ දන්තවිකෘති කරන්නා(ඇත් දළවලින් විවිධ භාණ්ඩ සාදන්නා) දැක ''කිමෙක්ද? පින්වත්නි, ජීවදන්ත(පණපිටින් සිටින ඇතුන්ගේ දළ) ලදොත් ගනුදැ''යි විචාළේය. එබස් ඇසූ දළවඩුවෝ කියන්නෝ ''පින්වත, තෝ කුමක් කියම්ද? ජීවදන්ත නම් මළ ඇතුන්ගේ දළට වඩා ඉතා මාහැඟිවේදැ''යි කිවුය. ''එසේ නම් මම තොපට

ජීවදන්ත ගෙනෙමි''යි කියා මාර්ගෝපකරණ ගෙන කර්කශ වූ (මොට්ට, රළු) කියතක් ගෙන බෝධිසත්ත්වයන් වසන්නා වූ ස්ථානයට ගියේය. බෝධිසත්ත්වයෝ ඔහු දැක ''කුමක් නිසා අවුදැ?''යි විචාළෝය. ''ස්වාමීනි, මම දුක්ඛිතයෙමි, කෘපණයෙමි(දිළිඳු වෙමි), ජීවත්ව ගත නොහෙමි, නුඹවහන්සේගෙන් දළ කැබෙල්ලක් ඉදින් දුන්සේක් වීනම් දළ කැබැල්ල ඇරගෙන ගොස් විකොට ඒ මිලයෙන් ජීවත්වෙමි සිතා ආමි''යි කීය.

එබස් ඇසූ මහබෝසතාණෝ ''පින්වත, වන්නාටය(රෑට කම් කිමිද?) තට දළ දෙමි, දළ කපන්ට කියතෙක් ඇද්දැ''යි විචාළෝය. ''කියත ඇරගෙන ආමි''යි කීය. ''එසේ වීනම් කියතින් දළ කපා ගනුව''යි කියා බෝධිසත්ත්වයෝ පා හකුළුවා උරවිලා(ගොණෙකු වැදහොවින ලෙස) වැදහුන්නාය. ඒ අසත්පුරුෂයා බෝධිසත්ත්වයන්ගේ දළ අක් දෙකම(දළ කෙළවරවල් දෙකම) කපා ගත්තේය. බෝධිසත්ත්වයෝ ඒ දළ කැබලි දෙක සොඬින් ගෙන ''පින්වත් වූ පුරුෂය, මට මේ දළ දෙක අප්‍රියයි, අමනාපයයි නොදෙමි, මාගේ මේ දළ දෙක මීට වඩා දහසක් ගුණයෙන් ලක්ෂයක් ගුණයෙන් සර්‍වධර්මයන් සර්‍වාකාරයෙන් ප්‍රතිවේධ කරන්ට (සියළු දහම් සියළු අයුරෙන් දැනගැනීමට) සමර්ත්‍ථ වූ සර්‍වඥතාඥාණය නැමති දත්තයෝ අතිශයින් මට ප්‍රිය වන්නාහුය. මේ මාගේ දන්තදානය සර්‍වඥතාඥාණ ප්‍රතිවේධයට ප්‍රත්‍යය වේවා''යි කියා සර්‍වඥතාඥාණය ඇපකොට දළ සඟල දුන්නාහුය.

ඒ අසත්පුරුෂ වූ පාපියා දළ සඟල ගෙනගොස් විකුට ඒ මිල නිමාගිය කල්හි (ඒ මුදල අවසන් වූ පසු) නැවතත් බෝධිසත්ත්වයන් සමීපයට අවුත් ''ස්වාමීනි, නුඹවහන්සේගේ දළ විකොට ලබනලද මිළ මාගේ ණය ගෙවාලන්ට පමණක් සෑහින, එසේ හෙයින් ඉතිරි දළ දුනමැනවැ''යි කීය. බෝධිසත්ත්වයෝ ''යහපතැ''යි ගිවිස පළමු පරිද්දෙන් කප්පවා ඉතිරි දළ දුන්නාහුය. ඒ පුරුෂයා ඒ දළත් විකොට නැවත අවුත් ''ස්වාමීනි, ජීවත්ව ගත නොහෙමි, මුල් දළ(දෙදළ මුල් කොටස්) දුනමැනවැ''යි කීය. බෝධිසත්ත්වයෝ ''යහපතැ''යි ගිවිස පළමු පරිද්දෙන්ම දුන්නාහුය. ඒ පාපී පුරුෂයා මහබෝසතාණන්ගේ රිදීදමක් හා සමාන වූ සොඬ මඬිමින් කෙලාසකූටය(සුදුපාටින් බබළන කෛලාශ නම් පර්‍වත මුදුන) හා සදෘශ වූ(සමාන වූ) කුඹමත්තට නැගී දෙදළ විලුඹින් ඇන මස් පීරා රළු කියතින් මුල්දළ කපාගත නොහී වෙහෙසෙන රඟ බලා සොඬගින් කියත කොණ අල්වා දළ කපා මුල් සිඳුවා ගෙන ගියෝය.

ඒ පාපී වූ පුරුෂයා මහබෝසතාණන්ගේ දෘෂ්ටිපථයෙන්(ඇසට පෙනෙන මානයෙන්) ඉවත්ව ගියෙන් මඳකින්ම දෙලක්ෂ සතළිස්දහසක් ඝනකඩ මහබොල්පොළව(මහා ඝනකමින් යුත් පොළව) සිනේරු යුගන්ධරාදී වූ භාරයන්ද(මහාමෙර, යුගන්ධර පර්‍වත ආදී මහා වස්තූද) හා දුර්ගන්ධ පිළිකුල් මලමුත්‍රා දියද ධරන්ට සමර්ථ වන්නේ වී නමුත් මහබෝසතාණන්ගේ ගුණ රාශිය ධරාගත නොහෙන්නීය මෙන් පැළී විවර වුව. එකෙණෙහිම අවීචි මහනරකයෙන් වහ්නිජ්වාලා(ගිනිදැල්) නික්ම ඒ මිත්‍රද්‍රෝහී පුරුෂයා කුලසන්තක වූ රතු පලසකින්(තම පරපුරට උරුම වූ රත් පැහැති කම්බිලියකින්) පොරවන්නාක් මෙන් වසාගෙන අවීචි මහානරකයට ගෙන ගියේය. මෙසේ පාපී වූ පුද්ගලයා පොළවට වන්කල්හි ඒ වන ලැහැබ වසන්නා වූ වෘක්ෂ දේවතාවා ''අකෘතඥ මිත්‍රද්‍රෝහී පුද්ගලයාට චක්‍රවර්ති රාජ්‍යශ්‍රීය දීත් සතුටු කරවන්ට නොපිළිවනැ''යි වන ලැහැබ එක නින්නාදකොට මෙසේ ධර්‍මදේශනා කෙළේය. බෝධිසත්ත්වයෝ ආයු පමණින් සිට කම් වූ පරිද්දෙන් මිය පරලොව ගියෝය.

ශාස්තෘ වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ ''මහණෙනි, දෙවදත්ත ස්ථවිරයෝ අකෘතඥ වූවෝ දැන්මතු නොවෙති, පෙරත් ආකෘතඥ වූවෝම වේදැ''යි මේ ධර්‍මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා වදාරා මේ 'සීලවනාගරාජ ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

''එසමයෙහි මිත්‍රද්‍රෝහී පුරුෂයා නම් දැන් දෙවදත්ත ස්ථවිරයෝය. වෘක්ෂ දේවතාවා නම් ශාරිපුත්‍ර ස්ථවිරයෝය, එසමයෙහි සීලවනාගරාජ වූයෙම් දැන් තිලෝගුරු සම්‍යක් සම්බුදුරජ වූ මම්ම වේදැ''යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

073. සච්චංකිර ජාතකය

තවද එක් සමයෙක්හි ශාක්‍යකුල ප්‍රදීප වූ(ශාක්‍යවංශයට පහනක් බඳු වූ) තිලෝගුරු බුදුරජාණන් වහන්සේ වෙළුවනාරාමයෙහි වැඩ වසනසේක් වධයට (හිංසා කරීම සඳහා) උත්සාහ කිරීමක් අරභයා මේ ජාතකය වදාළසේක.

භික්ෂුසංඝයා වහන්සේ දම්සභා මණ්ඩපයෙහි රැස්ව හිඳ “ඇවැත්නි, දේවදත්ත ස්ථවිරයෝ සර්‍වඥයන් වහන්සේගේ ගුණ නොදනිති. වධයට උත්සහ කෙරෙති”යි දේවදත්ත ස්ථවිරයන්ගේ නුගුණ කියමින් උන් කල්හි ශාස්තෘ වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ දම්සභා මණ්ඩපයට වැඩ “මහණෙනි, මා එන්නට පූර්‍වභාගයෙහි කවර නම් කථාවකින් යුක්තව උනුදැ?”යි විචාරා “මෙනම් කථාවකින් යුක්තව උනුම්හ”යි කී කල්හි “මහණෙනි, දෙවදත්ත ස්ථවිරයෝ දැන්මතු නොවෙති මට වදයට උත්සාහ කළෝ, පෙරත් උත්සාහ කළෝම වේදැ”යි වදාරා ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන කල්හි ඒ රජ්ජුරුවන්ගේ දුෂ්ටකුමාර නම් පුත්‍රයෙක් විය. ඔහු කර්කෂය, ඵරුෂය, ප්‍රහටාශි විෂයක්හු(දණ්ඩෙන් පහර කෑ සර්‍පයෙකු) සමානය, නොබැන නොගසා කිසි කෙනෙකුන් හා කථා නොකරන්නේය. ඒ කුමාරතෙම ඇතුළෙහි ජනයාටත් පිටත ජනයාටත් ඇස හුණු රජසක්(ඇසේ වැටුණු කුණක්) මෙන්ද කන්නට ආ යකෙකු මෙන්ද අප්‍රිය වන්නේය. උද්වේග(භය) උපදවන්නේය. ඒ කුමාරතෙම එක් දවසක් ගංගාවෙහි ජලක්‍රීඩා කරනු පිණිස මහපිරිවරින් ගංතෙරට ගියේය. එකෙණෙහි මහත් වූ මේඝයක්(වැහි වළාකුළක්) නැංගේය. සියළු දිග්(දිසා) අන්ධකාර විය. ඒ කුමාරතෙමේ දාස කර්මකාරාදින්ට(දාස කම්කරු ආදීන්ට) කියන්නේ “සගයෙනි, මෙසේ එව, මා කැඳවාගෙන ගංහා මාධ්‍යට ගෙනගොස් නහවා ගෙනව”යි කීයේය.

එබස් ඇසූ දාස කම්කාරදීහූ ඒ කුමාරයා ගංගා මධ්‍යයට ගෙනගොස් “රජ්ජුරුවන් වහන්සේ අපට කුමක් කරනසේක්ද? මේ පාපී වූ පුරුෂයා මෙතැන්හිම මරම්හ”යි මන්ත්‍රණයකොට “කාලකන්නිය, මෙසේ එව”යි කියා ඔහු දියේ ලා ගොඩ නැගී ගංතෙර සිටියාහුය. “කුමාරයෝ කොයිදැ?”යි විචාළ කල්හි “අපි කුමාරයන් නුදුටුම්හ. වැසි නැගුවා(වැසි වසිනු) දැක දිය කිමිද ඉදිරයෙහි ආයේ වනැ”යි කියා අමාත්‍යයෝ රජ්ජුරුවන් සමීපයට ගියාහුය. “රජ්ජුරුවෝ කුමාරයා කොයිදැ?”යි විචාළෝය. “ස්වාමීනි, නොදනුම්හ. වැසි නැගූ කල්හි ඉදිරියේ ආසේක්වනැයි(පළමුව එන්නට ඇතැයි) සිතා ආම්හ”යි කීහ. එබස් ඇසූ රජ්ජුරුවෝ “වාසල්දොර හරවා ගංතෙරට ගොස් පරීක්ෂා කරව”යි ඒ ඒ තැන බැලූය. මෙසේ බලා කිසිවෙක් කුමාරයා නුදුටුයේය.

ඒ කුමාරයෝ මේඝයෙන් අන්ධකාරව වැසි වසින්ට පටන්ගත් කල්හි දියෙන් යන්නා වූ එක් දඬුකඩක් දැක එහි හිඳ මරණ භයින් තැතිගෙන අඬ අඬා යෙති. එකල බරණැස් නුවරවාසී වූ එක් සිටුපුත්‍රයෙක් ගංතෙර සතළිස් කෙළක් ධන නිධානකොට වස්තු ලෝභයෙන් ඒ නිධානය සමීපයෙහි සර්පව උපන්නේය. අනික් සිටුපුත්‍රයෙක් ඒ මහගංගා ප්‍රවාහ දේශයෙහි(මහා ගං සැඩ දියපහර ඇති පෙදෙසෙහි) තිස් කෙළක් ධන නිධානකොට ධන තෘෂ්ණාවෙන් එහිම මූසිකව (මීයෙක් වී) උපන්නේය. ඔවුන් දෙදෙනා වසන්නා වූ ස්ථානයට වතුරුවන්නේය(ජලය ගලා ආයේය). ඔහු දෙදෙනා දියවන් මගින් නික්ම(ජලය ගලා ආ පාරෙන් නික්ම) ගඟ සරසා(හරහා) පීනා ගෙනගොස් ඒ රාජකුමාරයන් එල්බගෙන යන්නා වූ දඬුකඩ සමීපයට පැමිණ දෙන්නාම දෙකෙළවරට නැඟි කඳපිට හොත්තාහුය. තවද එම ගංතෙර එක් දිඹුල් රුකෙක් ඇත. එහි ගිරාපෝතකයෙක්(ගිරා පැටවෙක්) වසන්නේය. ඒ වෘක්ෂයත් දියෙන් මුල් සේදී ගඟ මත්තෙ හිණ. ගිරාපෝතකයා වැසි වසින්ට පටන්ගත් කල්හි නැඟී පලා යා නොහී(යාමට නොහැකිව) එම දඬුකඩෙහි එක් පසෙක උන්නේය.

මෙසේ සතරදෙනා එක්ව ගඟ වතුරෙන් යන්නාහුය. එකල්හි අප මහබෝසතාණෝ කසීරට ප්‍රසිද්ධ වූ බ්‍රාහ්මණ වංශයෙහි ඉපිද වැඩිවිය පැමිණ ඍෂි ප්‍රව්‍රජ්‍යාවෙන් පැවිදිව ඒ ගඟ වක්කලමක(වංගුවක් වූ බොක්කක් මත) පන්සලක් කොටගෙන වාසය කරන්නාහුය. ඒ මහබෝසතාණෝ මධ්‍යම රත්‍රී වේලෙහි සක්මන් කරන්නාහු ඒ රාජ කුමාරයන්ගේ බලවත් වූ බැගෑපත් අඬ අසා මෙසේ සිතූය. “මෙබඳු වූ මෛත්‍රී කරුණාවෙන් යුක්ත වූ තාපසයකු බලා සිටියදී

මේ පුරුෂයාගේ මරණය සුදුසු නොවෙයි. දියෙන් ගොඩනගා ඔහුට ජීවිත දානය දෙමි''යි සිතා මහබෝසතාණෝ "ඕහට නොබව''යි කියා අස්වසා ගඟට බැස දිය සරස පීනා ගෙනගොස් ඒ දඬුකඩ එක් කෙළවරක් අල්වාගෙන අදිනාහු නාගබල(ඇතෙකුගේ ශක්තිය) ඇති ශක්ති සම්පන්න වූ මහබෝසතාණෝ එක වේගයෙන්ම ගංතෙරට පැමිණ කුමාරයන් ඔසවා ගෙනගොස් ගොඩ සිටුවා ඒ නාග සර්පාදිනුත් ගොඩනංවා පන්සලට ගෙනගොස් ගිනි මොලවා "මේ සර්පාදීහු තිරිසන් හෙයින් දුර්වල වෙද්දැ''යි පළමුකොට ගිනි තප්පවා සීත සන්සිඳුවා ආහාර දෙන්නා වූ පළමුකොට සර්පාදීන්ටම දී පසුව රාජකුමාරයන්ට ඵලාඵල දුන්නාහුය. එකල රාජකුමාරයෝ "මේ කූට තාපසයා මා රජකුමාරයයි නොසිතා තිරිසනුන්ට සත්කාර සම්මානකොට සම්භාවනා කරන්නේය''යි බෝධිසත්වයන් කෙරෙහි ආඝාත(වෛර) බැන්දේය.

ඉක්බිත්තෙන් කීපදවසක් ගිය කල්හි ඇම දෙනම ඇඟබල ඉදී(සිරුරට ශක්තිය ලැබී) සණ වතුරත් බට කල්හි(මහා දියකඳ බැස ගිය කල්හි) සර්පයා තාපසයන් වැඳ කියන්නේ "ස්වාමීනි, නුඹවහන්සේ විසින් මට බොහෝ උපකාර කරනලද, මම වූකලී දිළිඳු වූ එකෙකිමුත් නොවෙමි, අසවල් තැන මාගේ සතළිස් කෙළක් ධන නිධානකොට තිබෙන්නේය, නුඹවහන්සේට වස්තුවෙන් ප්‍රයෝජනයක් ඇති කල්හි ඒ සියළු ධනය නුඹවහන්සේට දෙන්ට සමර්ථයෙමි, ඒ ස්ථානයට නුඹවහන්සේ අවුත් 'දීර්ඝය'යි කියා හඬගාලුව මැනවැ''යි කියා ගියෝය.

මීයාත් එසේම තාපසයන්ට වස්තුවෙන් පවරා "අසවල් තැන සිට 'මූසිකය'යි කියා කැඳවුව මැනවැ''යි කියා ගියේය. ගිරවා වූකලී තාපසයන්ට වැඳ කියන්නේ "ස්වාමීනි, නුඹවහන්සේ විසින් බොහෝ උපකාර කරන ලද්දේය, මට වස්තු නැත, නුඹවහන්සේට රත් ඇල් සාලෙන් ප්‍රයෝජනයක් ඇති කල්හි අසවල් තැන මා වසන්නා වූ තැනට අවුත් 'සුවපෝතකය'යි කියා අඬගාලුව මැනව, එකල මම මගේ නෑයන්ට කියා නොයෙක් සිය ගණන් ගැල් පුරණ පමණ රත්හැල් ගෙන දෙන්ට සමර්ථයෙමි''යි කියා ගියේය. රාජකුමාරයෝ වනාහී මිත්‍රද්‍රෝහී බැවින් කිසිවක් නොකියාම ඒ බෝධිසත්වයන් "තමන් සමීපයට ආකල මරමි''යි සිතාගෙන "ස්වාමීනි, මා රාජ්‍යයෙහි පිහිටි කල්හි වැඩිය මැනව, මම නුඹවහන්සේට සිව්පසයෙන් උපස්ථාන කෙරෙමි''යි කියා ගියෝය.

ඒ රජකුමාරයෝත් නුවරට ගොස් නොබෝ කලකින්ම රාජ්‍යයෙහි පිහිටියේය. බෝධිසත්වයෝ "රාජකුමාරාදීන්ගේ සිත් පරීක්ෂා කෙරෙමි''යි සිතා පළමුකොට සර්පයා සමීපයට ගොස් නුදුරු තැනක සිට "දීර්ඝය''යි කියා බැනවූ (අඬගැසූ) සේක. දීර්ඝයා එක වචනයෙන්ම නික්ම අවුත් බෝධිසත්වයන්ට වැඳ "කිමෙක්ද? ස්වාමීනි, මෙතන සතළිස් කෙළක් ධන ඇත. ඒ සියළු වස්තුවම මෑත්(ඉවත්) කරවාගෙන ගිය මැනවැ''යි කීය.. බෝධිසත්වයෝ "එසේ වීනම් වන්නාටය, මට කාරියක් පැමිණිකල ගන්නෙම්වේදැ''යි වදාරා සර්පයා රඳවාපියා මීයා සමීපයට ගොස් අඬගැවාහුය. ඒ මූසිකයාත් එපරිද්දෙන්ම පිළිගන්නේය. බෝධිසත්වයෝ ඔවුන් නවතා ගිරාපෝතකයා සමීපයට ගොස් "සුවපෝතකය''යි බැණවූය. ඒ ගිරවාත් එක වචනයෙන්ම ගස අතුරින් බැස බෝධිසත්වයන් වැඳ "ස්වාමීනි, කිමෙක්ද? මාගේ නෑයන්ට කියා හිමාලය වන ප්‍රදේශයෙන් නුඹවහන්සේට සයංජාත හැල්(ඉබේ හටගත් ඇල් වී) හැරගෙන්වම්දැ?''යි විචාළෝය. බෝධිසත්වයෝ "ප්‍රයොජනයක් ඇති කල්හි දන්නෙම්වෙදැ''යි ඔහුද වලකා "දැන් රජ්ජුරුවන් පරීක්ෂා කෙරෙමි''යි ගොස් රාජොද්‍යානයෙහි වැස දෙවැනි දවස් ආකල්හි සමුර්ධි(සන්සුන් ඉරියවු) ඇතිව පිඬු සිඟන්නා වූ වතින්(ව්‍රතය අනුව) නුවරට වන්නාහුය.

එකෙණෙහි ඒ මිත්‍රදෝහී රජ්ජුරුවන් සරහා පිළියෙල කරනලද ඇත්කඳ මත්තට(ඇතු පිටට) නැගී මහත් වූ පෙළහරින් නුවර පැදුකුණු කෙරෙමින් රජ්ජුරුවෝ ඇත්කඳ මත්තේ හිඳ බෝධිසත්වයන් දුරදීම දැක "මේ කූට තාපසයා මා සමීපයේ වළඳ වළඳා වසනු කැමතිව ආයේය. ඒ කාලකන්ණී යම්තාක් පර්ෂිත්(පිරිස) මධ්‍යයෙහි තමා මට කළගුණ ප්‍රකාශ කෙරේ නම් නපුර, ඊට පළමුකොටම ඔහුගේ හිස කප්පවමි''යි සිතා රාජපුරුෂයන් මුන බැලුවෝය. රාජපුරුෂයෝ "ස්වාමීනි, කුමක් කරමෝදැ?''යි කී කල්හි "මේ කූට තාපසයා මාගෙන් කිසිවක් ඉල්ලවනු කැමතිව ආයේයයි සිතමි, ඒ කාළකන්නි තාපසයා මා දැක්ක නොදී ඔහු අල්වාගෙන පිටතල හයා

බැඳ(දෙඅත් පසුපසට කර බැඳ) සතර මංසන්නධියක් පාසා මරා මරා(ගස ගසා) නුවරින් පිටත්කොට දන්ගෙඩියෙහිදී ඔහුගේ හිස කපා මිණිය ගෙනගොස් ඇනපියව"යි(උල හිඳුවයි) විධාන කළෝය.

ඒ රාජපුරුෂයෝ රජ්ජුරුවන් කී බස් "යහපතැ"යි පිළිගෙන ගොස් නිරපරාධ වූ මහබෝසතාණන් බැඳගෙන සතර මංසන්ධියෙදී මරමින් දන්ගෙඩියට ගෙනයන්ට පටන් ගත්තාහුය. බෝධිසත්ත්වයෝ මැරු මැරු තැන්හිදි "මැණියනි, පියාණනි" නොකියාම නොහඬා නිර්භීතකාරීව මෙසේ කියන්නාහුය. "මේ ලෝකයෙහි සමහර නුවණැති සත්ත්ව කෙනෙක් දියෙන් යන්නා වූ වියළි දණ්ඩක් දියෙන් ගොඩ නගාලීම යහපතැයි උතුමැයි කියන්නා හු වීනම් ඒ උත්තම ප්‍රාඥා පුරුෂයෝ සැබැවක්ම කියති. කවර කාරණයකින්ද? ඒ දියෙන් නැගූ දඬුකඩ බත් ආදිය පිසීමටත්, සීතයෙන් පීඩිත වූ සත්ත්වයන්ට සීත දුරු කරන්නටත් අන්‍ය වූ සර්පාදීන්ගෙන් වන්නා වූ උපද්‍රව දුරු කරන්නටත් උපකාර වන්නේය. සමහර මිත්‍රද්‍රෝහී වූ අකෘතඥ වූ පාපී වූ පුරුෂයා දියෙන් යන කල්හි අත අල්වා දියෙන් ගොඩ නගාලීම යහපත් නොවන්නේය. ඒ එසේ වේද, මේ පාපී වූ පුරුෂයා දියෙන් ගොඩනගා ගොඩලා මම්ම මට දුක් පමුණුවා ගත්තෙම් වේදැ"යි මෙසේ ගැසූ ගැසූ තැනදී මේ කාරණය කියන්නාවූය. එබස් අසා එතැනට රැස් වූ මනුෂ්‍යයන්ගෙන් යම් කෙනෙක් නුවණැත්තෝ වූනම් ඔහු මෙසේ කීවාවුහ.

"කිමෙක්ද? පින්වත් වූ තාපසයෙනි, තොප විසින් අපගේ රජ්ජුරුවන් වහන්සේට කළ කිසි ගුණයෙක් ඇද්දෙ"යි විචාළෝය. බෝධිසත්ත්වයෝ එපවත් අසා කියන්නාහු "මම මොහු මහ වතුරෙන් යන්නාහු ගොඩනගා මම්ම මට දුක් කළෙමි. ඒකාන්තයෙන් පුරාතණයේ නුවණැත්තන් කීවා නොකෙලෙමි සිතා මෙසේ කියමි" කීවාහුය.

එබස් අසා ක්‍ෂත්‍රිය බ්‍රාහ්මණාදීන් හා නුවරවාසීහු "මේ මිත්‍රද්‍රෝහී වූ රජ්ජුරුවෝ එබඳු ගුණ සම්පන්න වූ තමන්ට ජීවිත ධානය දුන්නා වූ තපස්වීන්ගේ ගුණ පමණකුත් නොදනිති. මොහුන් නිසා අපට වෙන වැඩෙක් නම් කොයින්ද. එසේ හෙයින් මොහු ගනුව"යි කිපී වටින් එක්ව කැට මුගුරු අඩයටි ආදී පහරින් ඇත් කඳ මස්තකයෙහිම රජ්ජුරුවන් මරා ජීවිතක්‍ෂයට පමුණුවා දෙකකුල් අල්වා ඇදගෙන ගොස් අගලපිට(අගලට) දමා මහබෝසතාණන් අභිෂේකකොට රාජ්‍යයෙහි පිහිට වූහ.

ඒ මහබෝසතාණෝ දැහැමෙන් රාජ්‍යය කරන්නාහු එක් දවසක් සර්පාදීන් පරීක්‍ෂා කරනු කැමතිව මහ පිරිවරින් සර්පයා වසන තැනට ගොස් "දීර්ඝය"යි කියා බැණවූය. එවිට සර්පයා අවුත් වැඳ "ස්වාමීනි, නුඹවහන්සේ මේ වස්තුව ගත මැනවැ"යි කීය. රජ්ජුරුවෝ හතළිස් කෙළක් වස්තුව අමාත්‍යයන්ට පාවාදී මීයා සමීපයට ගොස් "මූසිකය"යි කියා බැණ වූසේක. ඒ මීයාත් එබස් අසා අවුත් තිස් කෙළක් වස්තුව පාවා දුන්නේය. රජ්ජුරුවෝ ඒ වස්තුව අමාත්‍යයන්ට පාවාදී ගිරවා වසන තැනට ගොස් "සුවපෝතකයැ"යි අඬගැය. ගිරවාත් ඒ අසා අවුත් දෙපය වැඳ "කිමෙක්ද? ස්වාමීනි, රත්හැල් ගෙනෙම්දැ"යි කීය. රජ්ජුරුවෝ "ඇල්සාලෙන් ප්‍රයෝජනයක් ඇති කල්හි ගෙන්වා ගනිමි"යි "වරෝ යම්හ"යි කියා සැත්තෑ කෙළක් වස්තුව හා සමඟ තුන් දෙනාම කැඳවාගෙන නුවරට ගොස් ප්‍රාසාදයෙහි මතුමහල්තලයට නැගී වස්තු සංග්‍රහකොට (ගබඩාකොට) තබා සර්පයාට වසනු පිණිස රන් නලයක් කරවා, මීයාට වසනු පිණිස ස්ඵටික මාණික්‍යමය වූ(පළිඟුවලින් සාදනලද) ගුහාවක් කරවා, ගිරවාට වසනු පිණිස රන් මැදිරියක්(කූඩුවක්) කරවා, සර්පයාට හා ගිරවාට ගොදුරු පිණිස දවසක් පාසා රන් තට්ටුවේ(තැටියක) මී හා විළඳ ලවා, මීයාට ගොදුරු පිණිස සුවඳ ඇල් සහල් රන් තට්ටුවේ මී ලවා දී ඔවුන් තුන් දෙනාට සංග්‍රහකොට දානාදී වූ පින්කම් කළාහුය. මෙසේ සතරදෙනම දිවි පමණින් සමඟි සතුටුව වැස ජීවිතාන්තයෙහි කම් වූ පරිද්දෙන් මිය පරලොව ගියාහුය.

ශාස්තෘ වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ "මහණෙනි, දේවදත්ත ස්ථවිරයෝ දැන් මතු මට වධ කළෝ නොවෙත්, පෙරත් වධයට උත්සහ කළෝම වේදැ"යි මේ ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා වදාරා පූර්වාපරසන්ධි ගළපා මේ 'සච්චංකිර ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

"එසමයෙහි දුෂ්ට වූ රජ්ජුරුවෝ නම් දැන් දේවදත්ත ස්ථවිරයෝය. සර්පයා නම් ශාරිපුත්‍ර ස්ථිවිරයෝය. මීයා නම් මෞද්ගල්‍යාන ස්ථවිරයෝය. ගිරවා නම් ආනන්ද ස්ථවිරයෝය. පසුව රාජ්‍යය කළ ධාර්මික රජ්ජුරුවෝ නම් තිලෝගුරු සම්‍යයක් සම්බුදුරජ වූ මම්ම වේදැ"යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

074. රුක්ඛධම්ම ජාතකය

තවද අසරණසරණ වූ තිලෝගුරු බුදුරජාණන් වහන්සේ දෙව්රම් වෙහෙර වැඩ වසනසේක්, දියදබරය නිසා තමන්ගේ නෑයන් මහත් වූ විනාසයට පැමිණෙන නියාව දැන ආකාශයෙන් ගොස් රෝහිණී නම් වූ ගංගාමස්තකයෙහි ආකාශයෙහි පළක් බැඳ වැඩහිඳ නිල් රැස් විහිදුවා ඒකාන්ධකාරකොට නෑයන් භයගන්වා ආකාශයෙන් බැස ගංතෙර වැඩහිඳ ඒ කලහය අරභයා මේ ජාතකය වදාළසේක.

මේ මෙහි සංක්ෂෙපයයි.(කෙටි විස්තරයයි) විස්තරය වූ කලී 'කුණාල ජාතකයෙ'හි මතු පහල වන්නේය.

එසමයෙහි සර්වඥයන් වහන්සේ නෑයන්ට ආමන්ත්‍රණයකොට "මහරජ්ජුරුවනි, තොපි ඔවුනොවුන්ගේ නෑයොය, නෑයන් විසින් සමඟ සතුටුව වසන්ට වටනේයයි, නෑයන්ගේ සමගි බවක් ඇති කල්හි පසමිතුරෝ (සතුරෝ) අවකාශ නොලබති, මනුෂ්‍යයින්ට තබා සිත්පිත් නැත්තා වූ වෘක්ෂයන්ගේ සමගි බව වන්නේය".

"අතීතයෙහි හිමාලය වන ප්‍රදේශයෙහි මහපවනෙක් සල්වනයෙක තරකොට හැමීය. ඒ සල්වනය ඔවුනොවුන් හා මහරුක් පැළැටි ගස් කැලෑ ලතා ආදියෙන් වැළඳගත් එක රුකකුත් එළවන්ට(උදුරා බිම හෙළීමට) අසමර්ථව මුදුනෙන් මුදුනෙන් ම මහත් පවන් හමා ගියේය. ලතා ආදියෙන් වැළඳ ගැන්මක් නැතිව එලියෙහි සිටියා වූ අතුපතර වෙළෙප්(අතු සමූහය සහ දෙබල්) ආදියෙන් විශාල වූ ඒක් මහරුකක් සෙසු රුක්සේ එකාබද්ධ නොවූ බැවින් ඒ රුක් මුලිනුදුරා එලාපූයේය. මේ කාරණයෙන් තොප හැමදෙනා විසිනුත් සමඟිව සතුටුව වසන්ට වටනේය"යි වදාරා ඒ නෑයන් විසින් ආරාධිත වූ බුදුන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන කල්හි පළමුකොට උපන්නා වූ වෙසමුණු රජ්ජුරුවෝ(වෛශ්‍රවණ නම් යක්කුනට අධිපති දිව්‍ය රජතුමා) චුත වූහ. ශක්‍ර දේවේන්ද්‍රයෝ අන් වෙසමුණු රජ කෙනෙකුන් නායකත්‍වයේ තිබූහ. ඒ වෙසමුණු රජ්ජුරුවන් ඉකුත් වූ(චුත වූ පසු) කල්හි පසුව උපන් වෙසමුණු රජ්ජුරුවෝ "මහරුක්ගස් කැලෑ ලිය ආදීන් අතුරෙන් තමන් කැමති කැමති තෙනක විමන් ගනිත්ව"යි කියා අසුන් යැවූය. එසමයෙහි අප මහබෝසතාණෝ හිමාලය වන ප්‍රදේශයෙහි එක් සල්වනයෙක රුක්ෂ දේවතාව උපන්නාහුය. ඒ බෝධිසත්ත්‍වයෝ නෑයන්ට කියන්නාහු "තෙපි හැම විමන් ගන්නාහු(විමාන සාදාගන්නාහු) එළියේ සිටි වෘක්ෂවල විමන් නොගනුව, තෙපි මේ සල්වනයෙහි මා විසින් ගන්නාලද විමානය පිරිවරා විමන් ගණුව"යි කිවූය. ඒ බෝධිසත්ත්‍වයන් කීවා කරන්නා වූ නුවණැති දේවතාවෝ බෝධිසත්ත්‍වයන්ගේ විමානය පිරිවරා වට සිටි සල්ගස්වල විමන් ගත්තාහුය. නුවණ නැති දේවතාවෝ "අපට වනයෙහි විමානයෙන් ප්‍රයෝජන කිම්දැ?යි මනුෂ්‍යපථයෙහි ගම් නියම්ගම් රාජධානිවල විමන් ගනුම්හ, ගම් ආදිය නිසා (ආශ්‍රයකොට) වසන්නා වූ දේවතාවෝ ලාභයෙන් හා යසසින් අග්‍ර බවට පැමිණෙති"යි කියා මනුෂ්‍යපථයෙහිම මගඑළිවල(එළිමහන් තැන්වල) අටගත්තා වූ මහරුක්වල විමන් ගත්තාහුය.

ඉක්බිත්තෙන් එක් දවසක් මහත් වූ වැසි සුළඟෙක් උපන්නේය. පවන් ඉතා තද බැවින් ගැඹුර බට(ගැඹුරට ගිය) මහමුල් ඇති වනස්පතිවෘක්ෂයෝ(වනයට අධිපති වැනි මහගස්) බිඳී සිඳී ගිය අතු හා වෙළෙප් ඇතිව මුලි'නුපුටා වැටී ගියාහුය. ඒ මාරුතය ඉතා චණ්ඩ වූයේය. එසේ හෙයින් ඔවුන් හා එක්ව බැඳී සිටියා වූ සල්වනයට පැමිණ ඇතමැත බලා පහරමින් එක රුකකුත් එලන්නට අසමර්ථ විය.

භග්න විමානයන්(බිඳීගිය විමන්) ඇති දෙවියෝ අන් පිළිසරණක් නැතිව දරුවන් ගෙන හිමාලය වනයට ගොස් තමන්ගේ පවත් සල්වනයේ දෙවියන්ට කීවාහුය. ඒ සල්වනයෙහි දෙවියෝ මනුෂ්‍යායපථයෙහි දෙවියන් ආ නියාව බෝධිසත්‍වයන්ට කීවාහුය. එබස් ඇසූ මහබෝසතාණෝ "නුවණැත්තන්ගේ බස් නොගෙන පිහිටක් නැති තෙනට ගියා වූ සත්‍වයෝ නම් මෙබඳුම වන්නෝ වේදැ"යි කියා ධර්මදේශනා කළාහුය. "පින්වත් වූ දේවතාවෙනි, ඔවුනොවුන් හා එක්ව බැඳී නොසිටි, වනයෙහි අටගත්තා වූ වෘක්ෂයා මහපවනින් මුලිනුපුටා හෙලන්නේය. එසේ හෙයින් අචෙතස්කවූද සචෙතස්කවූද (පණ නැති ඇති) සියල්ලටම සමගි බව උතුම් වන්නේය"යි මෙසේ මහබෝසතාණෝ මේ කාරණය කියා වෘක්ෂ දේවතාවන්ට අවවාදකොට යවා ආයුෂයාගේ කෙළවර කම් වූ පරිද්දෙන් මිය පරලොව ගියායෝය.

ශාස්තෘ වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ මෙසේ "මහරජ දරුවෙනි, නෑයන්ට සමගිවීම යහපත් වන්නේය. එසේ හෙයින් සමගි සතුටුව ප්‍රිය සංවාසයෙන් වසව"යි මේ ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා වදාරා මේ 'රුක්ඛධම්ම ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

"එසමයෙහි දේවතාවෝ නම් දැන් බුදුපිරිසය. නුවණැති වෘක්ෂ දේවතාවෝ වූයෙම් තිලෝගුරු සර්‍වඥයක් සම්බුදුරජ වූ මම්ම වේදැ"යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

075. මච්ඡ ජාතකය

තවද එක් සමයෙක්හි සශ්‍රීක වූ මුඛපද්මයක්(ශොභමත් පියුමක් වැනි මුහුණක්) ඇති තිලෝගුරු බුදුරජාණන් වහන්සේ දෙව්රම් වෙහෙර වැඩ වසනසේක් තමන්වහන්සේ විසින් වස්වනලද වර්ෂාවක් අරභයා මේ ජාතකය වදාළසේක.

එසමයෙහි කොසොල් රට වැසි නොවැසීමෙන් ගොයම් ආදීය මියයන්නේය. ඒ ඒ තැන වැව් පොකුණු ආදිය වියලී ගියේය. ජේතවන දොරටුව සමීපයෙහි වූ ජේතවන පොකුණෙහිත් පැන් සිඳී ගියේය. කලල්යට (මඩ යට) වැදහොත්තා වූ මස්කැස්බන් කපුටුවන් හා උකුස්සන් ආදී වූ පක්ෂීහු හුල් හා සමාන වූ තුඩින් ඇන මැත් මැත්කොට(එළියට ගෙන) සල්ව සල්වා(සොලව සොලවා) අනුභව කරන්නාහුය.

සර්‍වඥයන් වහන්සේ මස්කැස්බන්ට පැමිණියා වූ ව්‍යසනය දැක මහා කරුණාවෙන් මෙහෙයනලද සිත් ඇතිව "අද මා විසින් වැසි වස්සන්නට වටනේය"යි පාන් වූ කල්හි(එළිය වැටුනු පසු) සිවු දැග(සිවුරු හැද පෙරව) පිඬු සිඟන වේලාව සලකා මහත් වූ භික්ෂුසංඝයා වහන්සේ විසින් පිරිවරන ලදුව මහත් වූ බුද්ධ විලාශයෙන් සැවැත් නුවරට පිඩුසිඟාවැඩ වළඳා අන්තයෙහි සැවැත් නුවරින් විහාරයට වඩනාසේක් ජේතවන පොකුණෙහි පියගැටමත්තෙහි (පඩිපේළිය මත) වැඩ සිට ආනන්ද මහතෙරුන් වහන්සේට වදාරණසේක් "ආනන්ද ස්ථවිරයනි, ජලසාටිකාව(නානකඩය) ගෙනව, ජේතවන පොකුණෙන් පැන් සනහම්"යි(දිය නාම්) වදාළසේක. "ස්වාමීනි, ජේතවන පොකුණෙහි පැන් සිඳි ගියේය. කලල් මඩ පමණක්ම තිබුයේ නොවේ"යි දැන් වූසේක. "ආනන්ද ස්ථවිරයනි, සර්‍වඥයන්ගේ ආනුභාව නම් ඉතා මහත, එසේ හෙයින් තෙපි ජලසාටිකාව ගෙනව"යි වදාළසේක. එබස් ඇසූ අනඳ මහතෙරුන් වහන්සේ "යහපත, ස්වාමීනි" කියා ජලසාටිකාව ගෙනවුත් දුන්සේක. සර්‍වඥයන් වහන්සේ ජලසාටිකාව එක් කෙළවරක් ඇඳ එක් කෙළවරකින් ශරීරය වසා "ජේතවන පොකුණෙන් ජල ස්නානය කරමි"යි පියගැට මත්තෙහි වැඩ සිටිසේක.

එකෙනෙහි ශක්‍ර දේවේන්ද්‍රයාගේ පාණ්ඩුකම්බල ශෛලාසනය උණුවිය. ඒ ශක්‍ර දේවේන්ද්‍රයෝ "කිමෙක් දෝ හෝ"යි පරීක්ෂා කරන්නාහු ඒ කාරණාව දැන් වසසවළාහක දිව්‍යපුත්‍රයා කැඳවා "දරුව, සර්‍වඥයන් වහන්සේ ජේතවන පොකුණෙන් පැන් සනහමියි පියගැටමත්තේ වැඩහිඳසේක. වහා සියළු කොසොල් රට එක මේඝයකොට වර්ෂාව වස්ව"යි විධාන කළෝය.

ඒ වසසවළාහක දිව්‍යපුත්‍රයා "යහපතැ"යි ගිවිස එක් වළාවක් ඇඳ එක් වළාවක් පෙරව මේඝගීතිකා (වැහිගී) ගායනා කරමින් නැගෙනහිර සක්වළට (දිසාවට) අභිමුඛව නික්මුනේය.

එකෙණෙහි නැගෙනහිර දිසාභාගයෙහි කලවිටිමඩලක්(රවුම් කමතක්) පමණ එක් මේසමණ්ඩලයක්(වැහිවලාකුලක්) නැගී ක්‍රමයෙන් ශතපටල සහසුපටල(සිය දහස් ගණන් වළාකුළු වශයෙන් වැඩී ගොස්) ගර්ජනා කෙරෙමින් විදුලිය ගස්වමින් කිබිසිනිකොට(යටිකුරුකොට) තබනලද පැන් කළයක් මෙන් වසිමින් සියළු කොසොල් රට මහවතුරෙන් සලා (යටකරගෙන) දිවන්නාක් මෙන් වැටුනේය. වර්ෂා ධාරානිපාතයෙන්(වැසි දියදහර වැටීමෙන්) වස්නට පටන්ගත් කල්හි මද ඇසිල්ලකින්ම ජේතවන පොකුණ පිරී ගියේය. මුදුන්පියගැට වසා පොකුණේ පැන් පිරී ගියේය. එකෙණෙහිම සර්‍වඥයන් වහන්සේ ජලස්නානය කොට රත් වූ දෙපට අඳනසිවුරු ඇඳ ඊ මත්තේ පටිධාතුව(පටිය) බැඳ සුගත මහචීවරය(සර්‍වඥයන් වහන්සේලා පොරවන මහසිවුර) ඒකාංශකොට ගෙන භික්ෂුසංඝයා වහන්සේ පිරිවරා ගොස් ගඳකිළිමළුයේ පණවනලද බුද්ධාසන මස්ථකයෙහි වැඩහිඳ භික්ෂුසංඝයා වහන්සේ විසින් වත් දැක් වූ කල්හි(වතාවක්කොට නිමා වූ පසු) නැගීසිට මැණික්මය වූ සඳකඩපාණ මත්තෙහි වැඩහිඳ භික්ෂුසංඝයා වහන්සේට අවවාද දී යවා සුගන්‍ධගන්‍ධ කුටියට වැද දකුණැලයෙන් සිංහසෙය්‍යාවෙන් සැතපී වදාළසේක.

සවස්වේලෙහි දම්සභා මණ්ඩපයෙහි රැස්ව උන්නා වූ භික්‍ෂූන් වහන්සේ “ඇවැත්නි, දසබලධාරී වූ බුදුරජාණන් වහන්සේගේ ක්‍ෂාන්තිකරුණා සමාපත්තියක්(ඉවසීම හා කරුණා ගුණයක්) බලව, නොයෙක් සත්‍වයන් මියන්නට පටන්ගත් කල්හි නොයෙක් විල් පොකුණු ආදිය වියලෙන්නට පටන්ගත් කල්හි මස්කැස්බන් මහදුකට පැමිණෙන්නට පටන්ගත් කල්හි කරුණාව නිසා ‘මහජනයා දුකින් මුදමි’ ජලසාටිකාව හැඳ ජේතවන පොකුණෙහි පියගැටමත්තේ සිට මද ඇසිල්ලකින් සියළු කොසොල් රට මහවතුරෙන් උල්පවා පියන්නාක් මෙන් වැසි වස්වා මහජනයා කායික චෛතසික දුක්ඛයෙන්(කයේ සිතේ දුකින්) මුදා විහාරයට වන්සේක් වේදැ”යි කථා කරමින් සිටි කල්හි ගඳකිළියෙන් නික්ම දම්සභා මණ්ඩපයට වැඩ “මහණෙනි, මා එන්නට පූර්‍වභාගයෙහි කවර කථාවකින් යුක්තව උනුදැ”යි විචාරා වදාරා “මේ නම් කථාවකින් යුක්තව උනුම්හ”යි කී කල්හි “මහණෙනි, සර්‍වඥවරයෝ මහජනයා දුකින් පීඩිත වන්නට පටන්ගත් කල්හි දැන්මතු නොවෙයි, පෙරත් තිරිසන් යෝනියෙහි ඉපිද මත්ස්‍යරාජ කාලයෙහිත් වැසි වස්සුවෝම වේදැ”යි ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස මෙම කොසොල් රට මෙම සැවැත් නුවර මෙම ජේතවන පොකුණ පිහිටි තැන වැල්කැලයෙන් ගැවසීගත්තා වූ එක් කඳුරුළියක් විය. එසමයෙහි මහබෝසතාණෝ මත්ස්‍ය යෝනියෙහි ඉපිද මත්ස්‍යය සමූහයා විසින් පිරිවරන ලදුව ඒ කඳුරුළියෙහි වසන්නාහුය. දැන් යම්සේ ද එපරිද්දෙන්ම එසමයෙහිත් ඒ රට වැසි නොවටුයේය. මනුෂ්‍යාන්ගේ ගොයම් මිය ගියේය. වැව් ආදිය සිඳී ගියේය. මස්කැස්බෝ(මස්සු හා කැස්බෑවෝ) කලල්යට වන්නහුය. මේ කඳුරුළියෙහිත් මත්සයෝ කලල්යට වැද ඒ ඒ තැන සැඟවුනාහුය. කපුටු ආදී හූ තුඩින් ඇන මැත්කොට කන්නාහුය. මහබෝසතාණෝ ඥාති සමූහයාට පැමිණියා වූ ඒ ව්‍යසනය දැක “මොවුන්ට උපන්නා වූ මේ දුක්ඛය මා හැර අනික් මුදන්ට සමර්ථ එකෙක් නැතැ”යි සත්‍යක්‍රියාකොට වැසි වස්වා මරණ දුකින් මුදනු පිණිස කලු වූ මඩ දෙබෑකොට පීරා නික්ම අඟුරු කැටයක් වැනි වූ මහමත්ස්‍යයාණෝ මනාකොට ගානලද(කපා ඔප දමනලද) ලෝහිතංක මාණික්‍යයක් සමාන වූ ඇස්දෙක දල්වා අකාශය බලා වස්සවළාහක දිව්‍යය පුත්‍රයාට අඬගා කියන්නාහු “පින්වත් වූ වස්සවළාහක, මම නෑයන් නිසා දුකට පැමිණියෙමි, සිල්වත් වූ මා දුක් විඳිමින් සිටියදී තෝ කවර කාරණයකින් වැසි නොවස්වන්නෙහිද? මා විසින් ස්වජාති මාංසය(තම වර්ගයාගේම මස්) කන්නා වූ මත්ස්‍ය යෝනියෙහි ඉපිද සාලාටක් සා පමණවූත්(හාල් ඇටයක් තරම් වූ හෝ) මත්සයෙක් කෑ විරූ නැත්තේය, මා විසින් අන් ප්‍රාණියෙකුත් ජීවිතයෙන් තොරකළවිරුත්(මරාදැමූ බවක්) නැත්තේය, මේ සත්‍යයෙන් වැසි වස්වා මාගේ ඥාති සමූහයා දුකින් මුදව”යි කියා පරිචාරක කොල්ලෙකුට(මෙහෙකාර කොලුවකුට) විධාන කරන්නාහු මෙන් වස්සවළාහක දිව්‍යපුත්‍රයාට විධාන කරන්නා වූ මහබෝසතාණෝ මෙසේ කිවුය. “පිනවත් වූ වස්සවළාහක දිව්‍යපුත්‍රය, තෝ ගර්ජනාකොට විදුලිය ගසා වර්ෂාව වස්වා කපුටු සමූහයා කලල්යට වැද සිටියා වූ මත්සයන් තුඩින් හැන මැත්කොට කන්නා වූ දියෙන් සඟවා ඒ කපුටුවන්ගේ මත්ස්‍යය නිධානය(මසුන් නැමති නිධානය) නසාපියව, තවද කපුටු සමූහයා මේ කඳුරුළිය දියෙන් පිරිගිය කල්හි මත්සයන් නොලැබ සෝක කරන්නනේය, ඒ කපුටු සමූහයා තෝ මේ කඳුරුළිය

පුරමින් ශෝකාග්නියෙන්(ශෝකය නැමති ගින්නෙන්) දවාපියව, මාත් මාගේ නෑයනුත් සියල්ලවුන්ම මේ මරණ ශෝකයෙන් ගලවාපිය''යි මෙසේ මහබෝසතාණෝ පරිවාරක සේවකයන් හට ආඥා කරන්නාක් මෙන් වස්සවලාහක දිව්‍යපුත්‍රයාට විධානකොට මහවැසි වස්වා මහජනයා මරණ දුකින් මුදා ජීවිතාන්තයෙහි කම් වූ පරිද්දෙන් මිය පරලොව ගියෝය.

ශාස්තෘ වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ ''මහණෙනි, සර්‍වඥයන් වහන්සේ දැන්මතු වැසි වැස්වූවෝ නොවෙති, පෙරත් මත්ස්‍ය යෝනියෙහි ඉපිදත් වැසි වැස්වූවෝ වේ''දැයි වදාරා මේ ධර්‍මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා වදාරා පූර්‍වාපරසන්ධි ගළපා මේ 'මත්ස්‍ය ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

''එසමයෙහි මත්ස්‍ය සමූහයා නම් දැන් බුදුපිරිසය. වස්සවලාහක දිව්‍යපුත්‍රයා නම් ආනන්ද ස්ථවිරයෝය. එසමයෙහි මත්ස්‍ය රජ්ජුරුවෝ නම් දැන් තිලෝගුරු සම්‍යක් සම්බුදුරජ වූ මම්ම වේදැ''යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

076. අසංකිය ජාතකය

තවද එක් සමයෙක්හි අෂ්ටෝත්තරශතමංගල්‍ය ලක්‍ෂණයෙන් විරාජමාණ වූ (එකසිය අටක් මඟුල් ලකුණුවලින් බබළන්නා වූ) ශ්‍රී පාද ඇති තිලෝගුරු බුදුරජාණන් වහන්සේ දෙව්රම් වෙහෙර වැඩ වසනසේක් සැවැත් නුවරවාසී වූ එක් උපාසකයෙක්හු අරභයා මේ ජාතකය වදාළසේක.

ඒ උපාසකයාණෝ ශ්‍රොතාපන්න වූ(සෝවාන් වූ) ආර්‍යශ්‍රාවකය. ඒතෙම කිසි කටයුත්තක් නිසා ගැල්සාත්තුනායකයකු(ගැල්කණ්ඩායමක නායකයකු) හා සමඟ මාර්ගයෙහි යන්නේ එක් වල්කඩෙක (කැලෑ පෙදෙසක) ගැල්මුදා කඳවුරු බැඳි කල්හි සාත්තුනායකයාට නුදුරුතෙනක එක් කරගසක් මුල සක්මන් කරන්නෝය. එකල්හි පන්සියයක් සොරුන් තමන් සොරකම්කරන්නට කල් පරීක්‍ෂාකොට ''ඒ කඳවුර කොල්ලකම්හ''යි දුඩුමුගු ආදිය ගෙන ඒ ස්ථානය පිරිවරා ගත්තාහුය.

එකල්හි උපාසකයෝ සක්මන් කෙරෙත්මය. සොරහු ඒ උපාසකයා දැක ''ඒකාන්තයෙන් මෙතෙමේ මේ ස්කන්ධාවාරය(කඳවුර) රක්‍ෂා කරන්නා වූ පුරුෂයෙක් වන. එසේ හෙයින් මොහු නිදන්නට වන් කල්හි පැහැරපියා යම්හ''යි සිතා බලහත්කාරයෙන්ම මැඩගෙන වැදගත නොහී ඒ ඒ තැනම සිටියාහුය. ඒ උපාසකයෝත් ප්‍රථමයාමයෙහිත්, මධ්‍යමයාමයෙහිත්, පශ්චිමයාමයෙහිත් සක්මන් කරමින්ම සිටියාහුය. අළුයම් වේලාව වූ කල්හි සොරු අවසරයක් නොලැබ ගන්නාලද කැටමුගුරු ආදිය දමා ගියාහුය. උපාසකයෝ තමන් ගිය කළමණාකාරිය නිෂ්ටාකොටගෙන(නිමවාගෙන) අවුත් බුදුරජාණන් වහන්සේ නමස්කාරකොට ''ස්වාමීනි, තමා රක්නා කෙනෙක් අනුන් රක්නාහු නම් වේද්දැ''යි විචාළෝය. ''එසේය, උපාසකය, තමන් රක්නා එකෙක් අනුන් රක්නේය, අනුන් රක්නා එකෙක් තමා රක්නේය''යි වදාළසේක.

එබස් ඇසූ උපාසකයෝ ''ස්වාමීනි, භගවත් බුදුරජාණන් වහන්සේ විසින් ඒ කාරණය වදාල නියාව ඉතා යහපත්ව වන්නේය. මම එසේ එක සාත්තුනායකයෙකු හා සමග ගමට පිළිපැද රුකක් මුල සක්මන් කරන්නෙම් මා රකිම්යි සියළු සාත්තුවන් රක්කෙම්''යි කීය. සර්‍වඥයන් වහන්සේ ''උපාසකය, පෙර නුවණැත්තෝ තමා රක්නෝ අනුන් රක්කෝම වේදැ''යි වදාරා ඒ උපාසකයා විසින් ආරාධිත වූ බුදුහු ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයේදී අප මහබෝසතාණෝ බ්‍රහ්මණ කුලයෙහි ඉපිද වැඩිවිය පැමිණ කාමයෙහි ආදීනව දැක ඍෂිප්‍රව්‍රජ්‍යාවෙන් පැවිදිව හිමාලය වනයෙහි වසන්නාහු ලුණුඇඹුල් සෙවුනා පිණිස ජනපදයට අවුත් ජනපද චාරිකා කරමින් එක් සාන්තුනායකයෙකු හා සමඟ ගමට පිළිපැද එක් වන ප්‍රදේශයක සාත්තුව විසූ කල්හි(ගැල් කණ්ඩායම නතර වූ පසු) සාත්තුවට නුදුරුතැන ධන්‍ය සැපයෙන් දවස් යවමින් එක්තරා රුකක් මුල සක්මන් කරමින් සිටියාහුය. එකල්හි පන්සියයක් සොරුන් සවස බත් අනුභව කල කල්හි ''ඒ ගැල් සාත්තුනායකයා පැහැරපියා උදුරා ගනුම්හ''යි අවුත් වටලා ගත්තාහුය. ඒ සොරු සැමදෙන තාපසයන් දැක ''ඉදින් මේ තාපසයෝ අප දුටුහු නම් සාත්තුවාසින්ට කියති. එසේ හෙයින් මුන් නිදන්නට වන් කල්හි පැහැරපියම්හ''යි කියා එතැනහිම සිටියාහුය.

මහබෝසතාණෝ එවේලෙහි පටන් සකල රාත්‍රියෙහි සක්මන් කලාහුය. සොරුන් අවසර නොලැබ ගත්තාහු කැටමුගුරු ආදිය දමා ගැල්සාත්තුවෙහි වසන්නා වූ සත්‍වයන්ට කටහඬපෑ(කථාකොට) “පින්වත් සාත්තුවාසීනි, ඉදින් මේ ගස මුල සක්මන් කරන්නා වූ තාපසයෝ අද නොවූවෝ නම් තෙපි හැමදෙනම මහත් විනාශයට පැමිණෙන්නාහුමය. එසේ හෙයින් සෙට මේ තාපසයන් මහත් වූ සත්කාර සම්මාන කරවූ”යි කියා ගියාහ.

ඒ සාත්තුවාහක සත්‍වයෝ පාන්ව ගිය කල්හි(එළිය වැටුනු පසු) සොරුන් දැමූ කැටමුගුරු දැක හයපත්ව බෝධිසත්‍වයන් සමීපයට ගොස් වැඳ “ස්වාමීනි, නුඹවහන්සේ සොරු දක්නා ලද්දාහුදැ”යි විචාළෝය. “එසේය පින්වත්නි, දක්නා ලද්දාහ”යි කී කල්හි “ස්වාමීනි, මෙතෙක් සොරුන් දැක හයෙක්වත් තැතිගැන්මෙක් නූපදිනිදැ”යි විචාලෝය.

මහබෝසතාණෝ කියන්නෝ “පින්වත්නි, සොරුන් දැක හය නම් වස්තු ඇති කෙනෙකු වන්නේය. මම වූ කලී නිර්ධනයෙක්මි. එසේ වූ මම කුමක් පිණිස බම්දැ”යි කිවුය. තවද “ගමත් වලත්(වනයේ) වසන්නා වූ මම හයෙක්වත් තැතිගැන්මෙක්වත් නැතැ”යි කියා ධර්‍මදේශනා කරන්නාහු මහබෝසතාණෝ මෙසේ කිවුය. “පින්වත්නි, මම ගම්හි වසන්නේ මුත් ග්‍රාමොපචාරයෙන් විනිර්මුක්තව(ගම අසලින් ඉවතට නොගොස්) වසන්නේ මුත් සංකාවෙක නොසිටි බැවිනි සංකාවෙක් හයෙක් නැත්තෙමි, පිරිසිදු සිල් ඇති බැවින් කායවාචීමනොවංක(කය වචනය හා සිතෙහි ඇදබවක් හෙවත් දූරාචාරක්‍රියා) විරහිත වූයෙම් සෘජුව දිව්‍යලෝක මාර්ගයටත් නැගෙමි, එයින් මත්තේ මෙත්තා කරුණා දෙක්හි පිහිටි බැවින් සෘජුව බ්‍රහ්මලෝක මාර්ගයටත් නැගෙමි”යි මෙසේ මහබෝසතාණෝ ධර්‍මදේශනාකොට සතුටු වූ සිත් ඇති මනුෂ්‍යයෝ විසින් කරනලද පූජා සත්කාර ඇත්තාහු දිවිපමණින් සතර බ්‍රහ්මවිහාර භාවනාකොට(මෙත්තා, කරුණා, මුදිතා, උපෙක්ඛා යන බ්‍රහ්මවිහාර භාවනා කර) බ්‍රහ්ම ලෝකයෙහි උපන්නාහුය.

ශාස්තෘ වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ ධර්‍මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා වදාරා පූර්‍වාපරසන්ධි ගළපා මේ ‘අසංකිය ජාතකය’ නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි සාත්තුවාසී මනුෂ්‍යයෝ නම් දැන් බුදුපිරිසය. එසමයෙහි තපස්වී වූයෙම් තිලෝගුරු සම්‍යක් සම්බුදුරජ වූ මම්ම වේදැ”යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

077. මහාසුපින ජාතකය

තවද එක් සමයෙක්හි දිගුපුළුල් නිල්නුවන් ඇති තිලෝගුරු බුදුරජාණන් වහන්සේ දෙව්රම් වෙහෙර වැඩ වසනසේක් සොළොස් මහස්වප්නයක්(මහා සිහින දහසයක්) අරභයා මේ ජාතකය වදාළසේක.

එක් දවසක් කොසොල් රජ්ජුරුවෝ රාත්‍රියෙහි නිද්‍රාවට(නින්දට) පැමිණ පශ්චිමයාමයෙහි(අළුයම) සොළොස් ස්වප්නයක් දැක හයින් ත්‍රසතව පිබිඳ “මේ ස්වප්නයන් දුටු බැවින් මට කුමක් වේදෝ හෝ”යි මරණහයින් බියපත්ව යහන්පිට හිඳම පාන්කොටපූය.

ඉක්බිත්තෙන් පාන් වූ කල්හි ශාන්ති බ්‍රාහ්මණයෝ(රජුට සෙත් පතන බමුණෝ) හා පුරෝහිත බ්‍රාහමණයෝ රජ්ජුරුවන් කරා පැමිණ “ස්වාමීනි, රජ්ජුරුවන් වහන්ස, රාත්‍රියෙහි සැපසේ විසූසේක්දැ”යි විචාළෝය. “ආචාරීවරයෙනි, මට සැපයෙක් නම් කොයින්ද? අද මම අළුයම් වේලෙහි සොළොස් ස්වප්නයක් දුටිමි, මම ඒ ස්වප්නයන් දුටු වේලේ පටන් හයපත් වීමි, ආචාරීවරයෙනි, එහි දෝෂය කියවූ”යි කිවුය. “ස්වප්නයන් අසා දන්නමෝ වේදැ”යි කී කල්හි බමුණන්ට රජ්ජුරුවෝ දුටුවා වූ ස්වප්න කියා “කිමෙක්ද? මට මේ සවප්න දුටු කාරණයෙන් කුමක් වේදැ”යි විචාළෝය. එබස් ඇසූ බමුණෝ අත් සැලූහ. රජ්ජුරුවන් විසින් “කවර කාරණයකින් තොපි අත් සලව්දැ?”යි විචාළ කල්හි “මහරජ්ජුරුවන් වහන්ස, ඒ ස්වප්න ඉතා කර්‍කශ වූ ස්වප්නයකැ”යි කීහ. “ඒ ස්වප්නයෙහි විපාක කවරේදැ?”යි විචාළ කල්හි “රාජන්තරාය ය, භොගන්තරාය ය, ජීවිතන්තරාය ය යන මේ ත්‍රිවිධ වූ අන්තරායන් අතුරෙන් එක්තරා අන්තරායෙක් වන්නේය”යි කිවුය. “ඒ ස්වප්නයට ප්‍රතික්‍රියා(පිළියම්) කළ හැකිදැ?”යි විචාළේය. “ඒකාන්තයෙන් මේ ස්වප්නය ඉතා තද බැවින් ප්‍රතික්‍රියා කළ නොහැක්කේය, අපි වූකලී ඒ ස්වප්නයට පිළියම්

කරම්හයි, ඒ ස්වප්නයෙහි දෝෂ පහකොටපියන්ට අසමර්ථ වූ අපගේ ශාසත්‍රය ඉගැන්මෙන් ප්‍රයෝජන කිම්දැ?''යි කිවූය. ''කුමක්කොට ඒ දෝෂ දුරුකරව්දැ?''යි විචාළේය. ''මහරජ්ජුරුවන් වහන්ස, සියල්ලෙන් සතරක් සතරක් නියායෙන් 'සර්වචතුස්ක' නම් වූ යාගයක් කරම්හ''යි කිවූය. රජ්ජුරුවෝ හයින් ත්‍රස්තව ''එසේ වීනම් ආචාරීවරයෙනි, මාගේ ජීවිතය තොප ඇම අතය, මට වහා ස්වස්ථයක් (යහපතක්) කරව''යි කිවූය.

එබස් ඇසූ බමුණෝ ''බොහෝ වස්තුන් ලබම්හ, බොහෝ කන බොන දෑත් ගෙන්වා ගණුම්හ''යි බලවත් සන්තෝෂයෙන් යුක්තව ''මහරජ්ජුරුවන් වහන්ස අස්වසා මාලිගාවෙන් නික්ම නුවරින් පිටවට යාගාවාටයක්කොට(යාගවළක්) බොහෝ චතුස්පදජාතීන්(විවිධ සිවුපාවුන්) යාගස්ථමහයේ බැඳ(යාගවල අසල සිටවනලද කණුවෙහි බැඳ) බොහෝ පක්ෂි සමූහයාත් ගෙනවුත් ''මේ මේ දෑ ලද මැනවැ''යි නැවත ඔබිනොබ ඇවිදිනාහුය.

එක්ල්හි මල්ලිකාදේවී ඒ කාරණය දැන රජ්ජුරුවන් කරාගොස් ''මහරජ්ජුරුවන් වහන්ස, බමුණෝ නැවත නැවත ඇතමැත ඇවිදිති, කිමෙක්දැ?''යි විචාළීය. එබස් අසා රජ්ජුරුවෝ කියන්නෝ ''පෝසත්‍ව ඇවිදිනා තෙපි අපගේ කම්මුල සර්පයන් ඇවිදිනා නියාව නොදන්නවාදැ''යි කිවූය. ''මහරජ්ජුරුවන් වහන්ස, මේ කුමක් කී නියාදැ?''යි විචාළ කල්හි ''මා විසින් මෙබඳු ස්වප්නයක් දක්නාලද, ස්වප්නයෙහි විපාක බමුණන් අතින් විචාළ කල්හි බමුණෝ 'ත්‍රිවිධ අන්තරායන් අතුරෙන් එක්තරා අන්තරායෙක් පෙණෙයි' කියා ඒ අන්තරාය වලකන පිණිස යාගකරම්හයි කියා නැවත නැවත ඇවිදිති''යි කිවූය. ''කිමෙක්ද? මහරජ්ජුරුවන් වහන්ස, දිව්‍යමනුෂ්‍යයන් සහිත වූ ලෝකයෙහි අග්‍රබ්‍රාහ්මණයානන් අතින් නුඹවහන්සේ විසින් දක්නා ලද්දා වූ ස්වප්නයට ප්‍රතික්‍රියා විචාරණ ලදදැ''යි කිවූය. ''සොඳුර, ඒ දිව්‍යමනුෂ්‍යයන් සහිත වූ ලෝකයෙහි අග්‍රබ්‍රාහ්මණවූවෝ කවුරුදැ?''යි විචාළෝය. ''ස්වාමීනි, දිව්‍යමනුෂ්‍යයන් සහිත වූ ලෝකයෙහි අග්‍රපුද්ගල වූ සර්වධර්මයන් සර්වාකාරයෙන් විශේෂයෙන් දන්නා වූ පිරිසිදු චිත්තසන්තාන(සිත් සතන්) ඇති නික්ලේශී වූ (කෙලෙස් රහිත වූ) මහබ්‍රාහ්මණයාණන් වහන්සේ නාඳුනනසේක්ද? ඒ භාග්‍යවත් බුදුරජාණන් වහන්සේ වනාහි සවප්නයෙහි තොරතුරු දන්නාසේක, වැඩිය මැනව, මහරජ්ජුරුවන් වහන්ස, ඒ සර්වඥයන් වහන්සේ අතින් විචාළ මැනවැ''යි කිවූය. රජ්ජුරුවෝ ''යහපත, දේවීනි''යි කියා විහාරයට ගොස් බුදුරජාණන් වහන්සේට නමස්කාරකොට උන්නාහුය.

සර්වඥයන් වහන්සේ මධුරස්වර විහිදුවා ''කිමෙක්ද? මහරජ්ජුරුවෙනි, ඉතා උදෑසනම අවුදැ''යි වදාළසේක. ''ස්වාමීනි, මම අළුයම් වේලෙහි සෙළොස් සවප්නයක් දැක හයින් ත්‍රසතව බමුණන්ට කීමි, බමුණෝ ඒ අසා 'මහරජ්ජුරුවන් වහන්ස, ඒ ස්වප්නය නම් ඉතාතද රූක්ෂ වූ ස්වප්නයක, ඒ දුටු සවප්නය විනාශ කරුණු පිණිස චතුෂ්කයෙන් යාගයක් කරම්හයි' කියා යාගය සරහති(පිළියෙල කරති), එසේ හෙයින් බොහෝ ප්‍රාණිහු මරණහයින් හයපත්ව සිටියාහ, නුඹවහන්සේ වූකලී දිව්‍යමනුෂ්‍යයන් සහිතව ලෝකයෙහි අග්‍රපුද්ගලසේක, යමක් නුඹවහන්සේගේ ඥනමුඛයට හමු නොවේ නම් එසේ වූ අතීතානාගත වර්තමානයෙහි උපන්නා වූ කිසිම පදාර්ථයෙක්(කරුණක්) නම් නැත්තේය, එසේ හෙයින් සවාමීනි, බුදුරජාණන් වහන්ස, මේ ස්වප්නයෙහි විපාක වදාළ මැනවැ''යි කීවිය. ''මහරජ්ජුරුවෙනි, ඒ එසේමය දිව්‍යමනුෂ්‍යයන් සහිත වූ ලෝකයෙහි මේ ස්වප්නයන්ගේ තොරතුරු විපාක දක්නට මා හැර අන් සමර්ථ කෙනෙක් නම් නැත්තාහුය, එසේ හෙයින් මම තොපට කියමි, එතකුදු වුවත් තොප දුටුසැටියේම ස්වප්නය කියව''යි වදාළසේක. ''යහපත, ස්වාමීනි''යි කියා රජ්ජුරුවෝ දුටුසැටියේම ස්වප්නය කියන්නාහු!

උසහා රුක්ඛා ගාවියො ගවා ච
අසෙසා කංසො සිගාලී ච කුමෙහා
පොකඛරණී ච අපාක චඤනං
ලාපුනි සීදන්ති සීලා පලවන්ති
මණ්ඩුකියො කණ්හසපෙප ගිලන්ති
කාකාං සුවණ්ණා පරිවාරයන්ති
තසාවකා එළකානං හයා හී'ති

යන මේ මාතෘකාව සිතතබා ස්වප්නය කීවාහුය. කෙසේ කිවුද? යත්:

“ස්වාමීනි, මම එක් ස්වප්නයක් මෙසේ දිටිමි. අඤ්ජනවණ්ණ වූ(කළු පැහැති) කාලවෘෂභයෝ(කළු ගොන්නු) සතරදෙනෙක් ‘යුද්ධ කරම්හ’යි සතරදිගින් රාජාඞ්ගනයට අවුත් ‘වෘසභ යුද්ධය බලම්හයි’ මහජනයා රැස් වූ කල්හි යුද්ධ කරන්නා වූ ආකාර දක්වා ගජ්ජනාකොට ඒ ඒ අත පලා යන්නාහ. මේ පළමුවන ස්වප්නය දිටිමි, මේ සවප්නයට විපාක කවරේදැ?”යි විචාළෝය. “මහරජ්ජුරුවෙනි, මීට විපාක තොප සමයෙත් අප සමයේත් නොවන්නේය, අනාගතයෙහි අධර්මිෂ්ඨ වූ කෘෂ්ණ(දිළිඳු) රජදරුවන් හා අධර්මිෂ්ඨ මනුෂ්‍යයන් සමයෙහි ලොව යහපත පෙරළෙන්ට(වෙනස්වන්ට) පටන්ගත් කල්හි කුසලය පසුබැස අකුසලය උත්සනනව(වැඩිදියුණු වී) කුසලයට අකුසලය මතුව ලොව පිරිහෙන්නා වූ කාලයෙහි වෂ්ාව යහපත්ව ඉඳුරා(නියම ලෙස) නොවස්නේය, මෙඝපාදයෝ(වැහිවළා හෝ වර්ෂාකාරක හේතු) සිඳෙන්නාහුය, ශස්‍යයෝ මලානික වන්නාහුය, එසේ හෙයින් දුර්භික්ෂ වන්නේය, මෙඝයෝ වස්නාක්මෙන් සතරදිගින් නඟා(මතුවී) ස්ත්‍රීන් ‘අව්වෙහි වැනූ වී ආදිය තෙමෙයි’ යන භයින් අතුළුකොට ගත් කල්හි(ගේ තුළට ගත්විට) පුරුෂයන් උදළු හා පෙට්ටි ගෙන ඇලඅමුණු නියර බඳින්ට නික්මුණු කල්හි වස්නා ආකාර දක්වා ගර්ජනාකොට විදුලිය අඳුන්වන් කළුගොන් සතරදෙනා රාජාඞ්ගනයට අවුත් පොර අරභයා බොහොදෙනා ‘ගොන්පොර දකුම්හයි’ රැස් වූ කල්හි පොර අන්නා වූ ආකාර දක්වා තප්ලා ගර්ජනාකොට පොර නැනම(පොර ඇනීමක් නොකරම) ඒ ඒ අත පලායාමෙන් මෙඝයෝ නොවැසම පලා යන්නාහුය. මේ තෙමේම මේ ස්වප්නයෙහි විපාක වන්නේය, තොපට වූකලී මේ ස්වප්නය දුටු කාරණයෙන් කිසි අනතරායෙක් නැත. අනාගතය අරභයා දක්නා ලද්දා වූ මේ ස්වප්නය වන්නේය, බමුණෝ වනාහි තමන්ගේ ජීවිකා වෘත්තිය නිසා යාග කිරීමෙන් සන්හිඳෙයි කිවුය”යි මෙසේ සර්‍වඥයන් වහන්සේ ස්වප්නයට නිෂ්පත්ති(සිහින විපාක) වදාරා “මහරජ්ජුරුවෙනි, දෙවෙනි වූ ස්වප්නය කියව”යි වදාළසේක.

“ස්වාමීනි, දෙවෙනි ස්වප්නය මෙසේ දිටිමි, කුඩා රුක් හා ගස් පොළොව පලා වියතක් පමණත් රියනක් පමණත් උඩ නොනැගීම මල් පිපෙන්නේත් ඵල ගන්නේත් වෙයි. මේ දෙවෙනි ස්වප්නය දිටිමී, මීට විපාක කවරේදැ?”යි විචාළෝය. “මහරජ්ජුරුවෙනි, මීටත් විපාක ලොව පිරිහෙන්නට වන්කල්හි මනුෂ්‍යයන් මන්‍දායුෂ්ක වූ(අඩු ආයුෂ ඇති) කල්හි වන්නේය. අනාගතයෙහි සත්‍වයෝ අධික වූ රාග ඇතිවන්නාහු වෙත්, වයසට නොපැමිණියාවූ කුමාරිකාවෝ පුරුෂාන්තරයට(පිරිමින් හා සංවාසයට) ගොස් ඍතුමතීව ගර්භනීව දූ දරුවන් හා සමඟ වෙසෙති. පැළ ගස්වල මල්මෙන් ඔවු’නොවුන්ගේ ඍතුමතිබව හා ඵලමෙන් දූදරුවෝ වන්නාහුය. මේ කාරණයෙනුත් තොපට භයෙක් නැත, තුන්වැනි ස්වප්නය කියව, මහරජ්ජුරුවෙනි”යි වදාළසේක.

එකල රජ්ජුරුවෝ තුන්වෙනි ස්වප්නය කින්නාහු මෙසේ කිවුය. “ස්වාමීනි, එදවස්ම උපන්නා වූ වස්සන්ගෙන් දෙනුන් කිරි බොන්නා දිටිමි, මේ තුන්වෙනි ස්වප්නය, මීට විපාක කවරේදැ?”යි විචාළෝය. “මීටත් විපාක මතු එන්නා වූ කාලයෙහිම මනුෂ්‍යයන්ගේ ජ්‍යෙෂ්ඨාපචායික කර්‍මය(වැඩිහිටියන් සැලකීමේ සිරිත) නටකල්හි(නැති වූ විට) වන්නේය, අනාගතයෙහි සත්‍වයෝ මවුපියන් කෙරෙහිවත් නැදිමයිලන් කෙරෙහිවත් ලජ්ජාවක් නූපදවා තුමූ ම කුටුම්බය (විවාහය) විචාරා තුමූ ම තමන්ට සලසා ගනිති. බත්පිළියකුත්(ආහාර හා වස්ත්‍ර) වෘද්ධයන්ට(දෙමව්පියන් අතුළු වැඩිහිටියෝ) දෙනු කැමති කෙනෙක් දෙති, නොදෙනු කැමති කෙනෙක් නොදෙති, ඒ වෘද්ධයෝ අනාථ අසරණව තුමූ තමන් නිසා ජීවත්වගත නොහී එදවස උපන්නා වූ වසසන්ගෙන් කිරි බොන්නා වූ මහදෙනුන් මෙන් දරුවන් සිත්ගෙන උන් නිසා ජීවත් වෙති. මේ කාරණයෙනුත් තොපට භයෙක් නැත, සතරවෙනි ස්වප්නය කියවයි මහරජ්ජුරුනි”යි කීසේක.

“ස්වාමීනි, ආරොහ පරිනාහ සම්පනන වූ(උස මහතින් යුත්) මහගොන් යුගපරම්පරා අග(වියගස් තබා පිළිවලින් ගොන් රැනෙහි කෙළවරට) යොදා තරුණ වූ ගොන්නාඹුන් රථසකාටාදී භාරයන්(ගැල්බර) අදනා සඳහා මුල්ගැල් හිස(මුලින්ම ඇති ගැල ඉදිරියෙහි) යොදන්නවුන් දිටිමි. ඒ නාඹුගොන් මුල යොදන ලද්දාහු භාරය ඇදගත නොහී කරින් විය දමා(වියගස කරින් ඉවතට දමා) සිටියාහුය. එසේ හෙයින් ගැල් කැමති තැනකට ගොස් වෙළඳාම් ආදී කාරිය සමෘර්ධකොට(සාර්ථක) ගන්ට නුවූයේය. මේ මාගේ සතරවැනි වූ ස්වප්නය, මීට විපාක කවරේදැ?”යි විචාළෝය. “මහරජ්ජුරුවෙනි, මීට විපාක අනාගත කාලයෙහි අධර්මිෂ්ඨ වූ රජදරුවන් සමයෙහි වන්නේය. අනාගතයෙහි අධර්මිෂ්ඨ වූ කෘපණ වූ රජදරුවෝ නුවණැත්තා වූ,

පරම්පරාව දැන්මෙහි සමර්ථ වූ, ඒ ඒ කාර්‍යය සමෘර්ධකොට දීලන්ට නිසි වූ, මහඅමාත්‍යයන්ට යස පිරිවර නොදෙති, ධර්මාධිකරණයෙහිත්(ධර්මසභාවෙහි සහ විනිශ්චය ශාලාවෙහිද) රාජකාර්‍යය විචාරන්නා වූ, ස්ථානයෙහිත් නුවණැත්තා වූ, විනිශ්චයෙහි දක්‍ෂ වූ, පරම්පරාවන් පැවත ආවා වූ වයොවෘද්ධ අමාත්‍යයන් නොසලස්වති. ඔවුන්ට විරුද්ධ වූ තරුණ වූ බාල අමාත්‍යයන්ට යස පිරිවර දෙති. එබඳුවූවන්ම විනිශ්චයෙහි සලසති, ඒ තරුණ අමාත්‍යයෝ රාජ කටයුතු හා යුක්තායුක්ති (යුතු අයුතුකම්) නොදන්නාහු, ඒ තමන්ට දුන් යසසත් ධරාගත නොහෙති, මහළු වූ නුවණැති අමාත්‍යයෝද යසස් නොලබන්නාහු රාජ කටයුතු සමෘද්ධකොට දීලන්ට සමර්ථයෝ වූ නමුත් අපට ‘මේ රාජ කටයුත්තෙන් ප්‍රයෝජන කීම්ද? අපි දැන් පිටතු ගියමෝ වේද? අභ්‍යන්තර වූ බාල අමාත්‍යයෝම ඒ රාජකාරිය දන්නෝ වේදැ’යි, උපන්නා වූ රාජකාරියක් නොකෙරෙති, එසේ කල්හි සර්වප්‍රකාරයෙන්ම ගැල්හිස උසුලන්ට අසමර්ථ වූ නාඹුගොන් ගැල්හිස වියෙහි යෙදූ කලක් මෙන්ද, ගැල්හිස උසුලන්ට අදින්ට අසමර්ථ වූ මහගොන් වියදඬු පරම්පරාවෙන් අග යෙදූ කලක් මෙන්ද ඒ රජදරුවන්ට මහත් වූ පරිහානියම වන්නේය, මහරජ, මේ කාරණයෙනුත් තොපට භයෙක් නැත, පස්වෙනි ස්වප්නය කියව”යි වදාළසේක.

“ස්වාමීනි, දෙදිසාවෙන් මුඛ දෙකක් ඇති අශ්වයෙකු දිටිමි. ඔහුට දෙපිටින්ම කෑ හැකිය, ඒතෙමේ දෙපිටින්ම කන්නේය. මේ මා විසින් දක්නාලද පස්වැනි ස්වප්නය ය, මීට විපාක කවරේදැ?”යි විචාළේය. “මහරජ, මේ ස්වප්නයටත් අනාගතයෙහි අධර්මිෂ්ඨ වූ රජදරුවන් සමයෙහි විපාක වන්නේය. අනාගතයෙහි අධර්මිෂ්ඨ වූ අඥාන රජදරුවෝ අධර්මිෂ්ඨ වූකල අධර්මිෂ්ඨ මනුෂ්‍යයෝත් විනිශ්චයෙහි සලසති. කුසලාකුසලයෙහි ආදරයක් නැත්තා වූ ඒ අඥාන මනුෂ්‍යයෝ සභායෙහි හිඳ විනිශ්චය කරන්නාහු හිමි නොහිමි දෙදෙනා අතින්ම අල්ලස් ගෙන මුඛ දෙකින් කානම් කන්නා වූ අශවයා මෙන් අත්ලස් ගන්නාහුය. මේ ස්වප්නය නිසාත් තොපට භයෙක් නැත, සවෙනි ස්වප්නය කියව”යි වදාළසේක.

“ස්වාමීනි, මහජනයෝ ලක්‍ෂයක් වටනා රන්තාලියක් මැද(ඔපවෙන ලෙස මැද) ‘මෙහි මුත්‍ර කරව’යි එක් ජරාසිගාලයෙක්(මහළු සිවලෙකුට) හට එලවා තුබූය(පිළිගැන්වූහ). ඒ මහළු කැණහිලා සනරන් තලියෙහි මුත්‍රකෘත්‍යය කරන්නා දිටිමි. මේ මා විසින් දක්නාලද සවෙනි ස්වප්නය, මීට කවර විපාකයෙක්දැ?”යි විචාළෝය. “මීට විපාක අනාගතයෙහිම වන්නේය. මහරජ, අනාගතයෙහි ජාතිසම්පන්න නොවන්නා වූ අධර්මිෂ්ඨ රජදරුවෝ ජාතිසම්පන්න කුලපුත්‍රයන්ට ‘මොහු අපට කිසි අනතරායක්කොට පියද්දෝ හෝ’යි සංකාවෙන්(සැකෙන්) යසස් නොදෙති, අකුලීනයන්(කුලහීනයන්) ඇතිකොට වඩනය කරති, එසේ කල්හි මහසම්පත් ඇති ජාතිසම්පන්න මනුෂ්‍යයෝ ජීවත්වගත නොහී ‘මොවුන් නිසා ජීවත්වම්හ’යි අකුලීනයන්ට දූදරුවන් දෙති, මෙසේ ඒ කුලදූන්ගේ අකුලීනයන් සමඟ සංවාසය මහළු කැණහිලාගේ රන්තලියෙහි මුත්‍රකෘත්‍යය කිරීමක් හා සමාන වන්නේය. මේ ස්වප්නයෙනුත් තොපට භයෙක් නැත, සත්වැනි වූ ස්වප්නය කියව”යි වදාළසේක.

“ස්වාමීනි, එක් පුරුෂයෙක් ලණුවක් අඹර අඹරා පාමුල තබන්නේය. ඒ පුරුෂයා උන් පුටුව යට හොත්තා වූ සාකුස් ඇති(බඩගිනි ඇති) එක් කැණහිල් ධෙනුවක් ඒ පුරුෂයා නොදන්නා පරිද්දෙන් ඒ වරමනැ(ලණුව) කන්නීය. මම මෙසේ දිටිමි, මේ මාගේ සත්වැනි වූ ස්වප්නය, මීට විපාක කවරේදැ?”යි විචාළෝය. “මීට විපාක අනාගතයෙහිම වන්නේය. තවද අනාගතයෙහි ස්ත්‍රීහු පුරුෂයන් කෙරෙහි ලොල් වෙති, අලංකාරයෙහි ලොල් වෙති, වීථිවල ඇවිදීමෙහි ලොල් වෙති, ආමිසයෙහි(කෑම්බීම්වල) ලොල් වෙති, දුශ්ශීල වෙති, දුරාචාර වෙති. එසේ වූ ස්ත්‍රීහු තමන්ගේ පුරුෂයන් කෘෂිවණික්(ගොවිතැන් වෙළඳාම්) ආදීවූ කර්මාන්තකොට දුකින් ආයාසයෙන් රැස් කරන ලද්දා වූ සම්පත් චෞරපුරුෂයන්(සොර සැමියන්) හා එක්ව රා බී මල් පැළඳීම් සුවඳ විලවුන් ගැල්වීම් ආදියකොට තමන්ගේ ගෙයි අත්‍යායික වූ කාර්‍යයන් (අවශ්‍යම කටයුතු) නොබලා ගෙයි බළල්ලාව සිදුරෙනුත්(ගෙදර බිත්තියට උඩින් ඇති සිදුරෙන් පවා) චෞරපුරුෂයන්ගේ ඊම පරීක්‍ෂා කෙරෙමින් සෙටැදවස් වැපිරිය යුතු බිජුවට වුවත් පැර(කොටා) කැඳබත් අවුළුපත් ආදිය සපයා, අඹර අඹරා පාමුල තබනලද වරමනැ කන්නා වූ පුටුව යට වැදහොත් කැණහිල් ධෙනුව මෙන් ඒ චෞරපුරුෂයා හා එක්ව වස්තුව කා නසන්නාහුය. මේ කාරණයෙනුත් තොපට භයෙක් නැත, අටවැනි ස්වප්නය කියව”යි වදාළසේක.

"ස්වමීනි, මාලිගා දොරකඩ බොහෝ හිස් වූකල පිරිවරා තබනලද එක් මහත පැන් පිරුණු කළයක් දිටිමි. ක්ෂත්‍රිය, බ්‍රාහ්මණ, වෛශ්‍ය, ශුද්‍රය යන සතර පක්ෂයෙහි සත්‍වයෝ සතරදිගින් හා සතර අනුදිගින් කළවලින් පැන් ගෙනවුත් පැන් පිරී තිබෙන්නා වූ පූර්ණකුම්භයම(පිරුණු කළගෙඩියම) පුරවති. පුර පුරා වත්කළ පැන් ඉතිරී ඉතිරී ගලායන්නේය. එසේද වී නමුත් නැවත නැවතත් පිරුණු කළයෙහිම පැන් වත් කරන්නාහුය. සිස් කළ බලන්නා වූ කෙනෙකුත් නැත. මේ මාගේ අටවැනි ස්වප්නය ය, මීට කවර විපාකයෙක්දැ?"යි විචාළෝය.

"මහරජ්පුරුවෙනි, මීටත් අනාගතයෙහිම විපාක වන්නේය. අනාගතයෙහි වනාහි ලොව පිරිහෙන්නේය. රට නිරොජස්ක(නිස්සාර) වන්නේය. රජදරුවෝ දුක්පත්ව කෘපණ(දිළිඳු) වෙති. යම් රජ්පුරු කෙනෙක් ඉසුරුමත්‍ව වෙසෙත් නම් උන් භාණ්ඩාගාරගෙයි ලක්‍ෂයක් පමණ කහවණු වන්නේය. ඒ රජ්පුරුවෝ මෙසේ දුක්පත්වූවාහු සියළු දනව්වාසී සත්‍වයන් ලවා තමන්ගේම කර්‍මාන්ත කරවති. රාජකාරියෙන් පීඩිත වූ මනුෂ්‍යයෝ තමන්ගේ කර්‍මාන්ත හැර රජදරුවන් පිණිසම ඇල් වී මහ වී ආදී වූ පුබ්බණ්ණ(පෙරවරු වේලාවෙහි වැපිරිය යුතු ධාන්‍ය වර්‍ග) හා උඳු මුං තල කලත් ආදී වූ අපරණ්ණ(පස්වරු වේලාවෙහි වැපිරිය යුතු ධාන්‍ය වර්‍ග) වපුරති, රක්‍ෂා කෙරෙති, කපති, මඩති (පාගති), ගෙට ගෙනෙති, උක්යතින්(උක්දඬු මිරිකන යන්ත්‍රයෙන්) පැණිමැඩ උක්පැණි කකාරති, පුෂ්පාරාම ඵලාරාම(මල්වතු පළතුරුවතු) කෙරෙති, ඒ ඒ තැන දා මැඩ(කපා පාගා) තබනලද වී, සාල්, උඳු, මුං, තල, කලත් ආදිය ගෙනවුත් රජ්පුරුවන්ගේ කොටුගුළුම(අටුකොටුම) පුරවති. තමන්ගේ ගෙයි සිස් වූ කොටුගුළු බලන්නෝත් නැත. මෙසේ කිරීම සිස් වූකල නොබලා පැන් පිරු කළයම පුරන්නා හා සමාන වන්නේය. මේ ස්වප්නයෙනුත් තොපට භයෙක් නැත, නවවෙනි ස්වප්නය කියව"යි වදාළසේක.

"ස්වාමීනි, පස්පියුමෙන් ගැවැසීගත්තා වූ වටින්ම තොට ඇත්තා වූ එක් පොකුණක් දිටිමි. හාත්පසින් ද්විපාද චතුෂ්පාදාදීහු(දෙපා සිවුපාදී සත්ත්‍ව) බැස එහි පැන් බොති. ඒ පොකුණ මධ්‍යයේ ගැඹුරු තැන පැන් කැළඹී තිබෙන්නේය. පොකුණ අස(ලඟ) ද්විපාද චතුෂ්පාදාදීන් මිරිකන (පාගන) තැන පැන් ප්‍රසන්නව තිබෙයි. මේ මාගේ නවවැනි ස්වප්නය ය, මීට කවර විපාකයෙක්දැ?"යි විචාළෝය.

"මහරජ්පුරුවෙනි, මීටත් අනාගතයෙහිම විපාක වන්නේය. අනාගතයෙ කාලයෙහි රජදරුවෝ අධාර්මික වන්නාහුය. ඡන්දයෙන්, ද්වේශයෙන්, මෝහයෙන්, භයින් අගතියට යෙමින්(නීතියෙන් පිට පැන) රාජ්‍යය කරන්නාහුය. ධාර්මිෂ්ඨ විනිශ්චය නොකෙරෙති, අත්ලස්ම(අල්ලස්) වස්තුකොට ඇත්තාහු වෙති, සම්පත්තියෙහි ලොල් වෙති, රටවැසියන් කෙරෙහි ඒ රජදරුවන්ට ක්‍ෂාන්ති මෛත්‍රී කරුණාවෙක් නම් නැත්තේය. චණ්ඩයහ, පරුෂයහ, උක්තයෙහි ලූ උක්ගැටයක් මෙන් පෙළ පෙළා අනේකප්‍රකාර වූ අය පඬුරු(අයබදු) උපදවා වස්තු ගන්නාහුය, මනුෂ්‍යයෝ අයපඬුරින් පීඩිතව කිසිවක් දීගත නොහී ගම් නියම්ගම් ආදිය හැර ප්‍රත්‍යන්ත ජනපදයට(අත පිටිසර පළාත්වලට) ගොස් වාසය කෙරෙති, මධ්‍යම ජනපදය සූන්‍ය(හිස්) වන්නේය, ප්‍රත්‍යන්තය මනුෂ්‍යයන්ගෙන් ගහන වන්නේය. යම් සේ පොකුණ මධ්‍යයේ පැන් කැළඹී තිබේද, පොකුණ කෙළවර පැන් විශේෂයෙන් ප්‍රසන්නව තිබේද, එපරිද්දෙන්ම වන්නේය. මේ කාරණයෙනුත් තොපට භයෙක් නැත, දසවැනි වූ ස්වප්නය කියව"යි වදාළසේක.

"ස්වමීනි, එකම සැළ පැසෙන්නා වූ(හැළියෙහි ඉදෙන) බත් අපාක වන්නා (බත එක සමානව හැමතැන නොඉදෙන බව) දිටිමි. 'අපාක' නම් පළා බෙදා (පළා වෙන්කර) තැබූවාක් මෙන් තුන් ආකාරයකින්ම පැසීමය. එක් භාගයෙක බත් ඉතා කොමුය(ඉතා බෙරිවී ඉදී ඇත). එක් භාගයක බත් සාල්ය(තවම සහල්ය). එක් භාගයක මදකොට පැසුනේය. මේ මාගේ දසවැනි වූ ස්වප්නය, මීට විපාක කවරේදැ?"යි විචාළෝය. "මහරජ්පුරුවෙනි, මීටත් අනාගතයෙහි විපාක වන්නේය. තවද අනාගතයෙහි රජදරුවෝ අධර්මිෂ්ඨ වෙති. ඒ රජදරුවන් අධර්මිෂ්ඨ වූ කල්හි රාජපුරුෂයෝය, බ්‍රාහමණ ගෘහපතීහුය, නියම්ගම්වාසීහු හා දනව්වාසී සත්‍වයෝයයි මෙසේ ශ්‍රමණබ්‍රාහ්මණයන් පටන් සියළු සත්‍වයෝම අධර්මිෂ්ඨ වන්නාහුය. ඉක්බිත්තෙන් ඔවුන්ට අරක්ගත් දෙවියෝය, වෘක්‍ෂදේවතාවෝය, ආකාශස්ථ දේවතාවෝ යයි මෙසේ සියළු දේවතාවෝම අධර්මිෂ්ඨ වන්නාහුය. අධර්මිෂ්ඨ රජදරුවන්ගේ රාජ්‍යයෙහි මහපවන් තදව

හමනේය. එසේ තදව හමන්නා වූ පවන් ආකාශස්ථ විමන් කම්පා කරන්නේය. ඒ විමන් කම්පිත වූ කල්හි දේවතාවෝ කිපී වැසි වැස්විය නොදෙති. වස්නාවුත් වැසි සියළු රට එකපැහැර නොවස්නේය. තවද වස්නා වූ වර්ෂාව සී සෑමටවත් වැපිරීමටවත් උපකාරීව නොවස්නේය. රාජ්‍යයෙහි යම්සේද, එපරිද්දෙන්ම දනව්වෙහිත් වැව් පොකුණු විල් ආදියෙහිත් එකපැහැර නොවස්නේය, වැව් උඩත්තට(උඩු පැත්තට) වසී නම් වැව යටි මියරට(යටි පැත්තට) නොවස්නේය, යටි මියර වසීනම් උඩත්තට නොවස්නේය, එක් භාගයක ගොයම් අධික වර්‍ෂාවෙන් නස්නේය, එක් භාගයක ගොයම් වැසි නොවැසීමෙන් මැරෙන්නේය, එක් භාගයක ගොයම් සම වර්‍ෂාව වස්වා මනාව පැසවන්නේය. මේ එකම රජ්ජුරුවන්ගේ රාජ්‍යයෙහි වපුරනලද ගොයම් එක් සැළ පැසෙන්නා වූ බත් තුන්කොටසක් වූවාක් මෙන් තුන් පරිද්දකින් පැසෙන්නේය. මේ කාරණයෙනුත් තොපට භයෙක් නැත, එකොළොස්වන ස්වප්නය කියව"යි වදාළසේක.

"ස්වාමීනි, ලක්‍ෂයක් වටිනා සඳුන් හරයක්(රත්හඳුන් ගැටයක්) කුණු මොරට (කුණු වූ මෝරු වතුර වෙනුවට) විකුණන්නා දිටිමි. කවර විපාකදැ?"යි විචාළෝය. "මීටත් අනාගතයෙහිම මාගේ ශාසනය පිරිහෙන්ට වන් කල්හි විපාක වන්නේය. තවද අනාගතයෙහි ප්‍රත්‍යයෙහි(සිවුපසයෙහි) ලොල් වූ භික්‍ෂූ   බොහෝ වන්නාහ. ඔවුන් මා විසින් බොහෝ ප්‍රත්‍යයෙහි ලොල් බව මැඩ කියනලද ධර්‍මදෙශනාව චීවරාදී චතුර්විධ ප්‍රත්‍යය නිසා(උදෙසා) අනුන්ට දේශනා කෙරෙති. ප්‍රත්‍යය ලොභයෙන් මිදී නිසසරණ පක්‍ෂයෙහි සිට(සසරින් නිදහස් වීමේ අදහසේ පිහිටා) නිර්‍වාණාභිමුඛව(නිවනට තුඩුදී) දෙසන්ට අසමර්ථ වෙති. හුදක් 'මාගේ ව්‍යඤ්ජන සම්පත්තිය(ශරීරශොභාව හෝ වාක්චාතුර්‍ය්‍යය) හා මධුර සවරය(මිහිරි කටහඬ) අසා මාහැඟි වූ සිවුරු ආදිය දෙති(දායකයෝ දෙති), දෙනු කැමැත්තාහුද වෙති'යි කියාම දේශනා කරති. සමහර කෙනෙක් වීථිමධ්‍යයය, සතරමංසන්ධියය, මාලිගාවේ වාසල්දොරකඩය යනාදී වූ ස්ථානවල හිඳ මදටත් කහවණුවක්(සුළු ගාස්තුවක්) නිසාත් දේශනා කෙරෙති. මෙසේ මා විසින් නිර්‍වාණය අගයකොට දෙසනලද ධර්‍මය චීවර, පිණ්ඩපාත, සෙනාසන, ගිලානප්‍රත්‍යය යන චතුර්විධ ප්‍රත්‍යය හා මදටත් කහවණුවක් නිසා විකිණීකොට දෙන්නාහුය(විකුණන්නාහුය). ලක්‍ෂයක් අගනා හඳුන්හරක් කුණුමොරට විකුණන්නාවුන් වැන්නෝය. මේ කාරණයෙනුත් තොපට භයෙක් නැත්තේය, දොළොස්වෙනි ස්වප්නය කියව"යි වදාළසේක.

"ස්වාමීනි, සිස් වූ වියළි ලබු දියෙහි ගිලෙන්නා දිටිමි. මීට විපාක කවරේදැ?"යි විචාළෝය. "මහරජ්ජුරුවෙනි, මීටත් අනාගතයෙහි යහපත පෙරළෙන්ට වන් කල්හිම විපාක වන්නේය. එසමයෙහි රජදරුවෝ ජාතිසම්පන්න කුලපුත්‍රයන්ට යසස් නොදෙති, කුලගැත්තන්ටම යසස් දෙති. ඒ කුලහීනයෝ ඉසුරුමත් වෙති, කුලපුත්‍රයෝ දිළිඳුවෙති. රජදරුවන් සම්මුඛයෙහිත්, රාජද්වරයෙහිත්(රජගෙදරදීත්), අමාත්‍යයන් සම්මුඛයෙහිත්, විනිශ්චය මණ්ඩලයෙහිත් සිස් ලබු හා සමාන වූ අකුලීනයන්ගේම කථාවල ගැලීසිටියා මෙන් නිශ්චලව සුප්‍රතිෂ්ඨිත වන්නාහුය, සංඝකර්‍ම ගණකර්‍මයෙහිත් (භික්‍ෂූන් සාමූහිකව කරනු ලබන විනයකර්‍මාදියෙදීද) පාත්‍ර චීවරාදිය හා විහාරාදීන්ගේ විනිශ්චය ස්ථානයෙහිත් දුශ්ශීල වූ පාපී පුද්ගලයන්ගේම කථාව නෛර්‍ය්‍යාණික(ඇදහියයුතු) වන්නේය, ඔවුන්ගේ බස් ග්‍රාහ්‍ය(පිළිගැනීමට සුදුසු) වන්නේය, ලජ්ජී භික්‍ෂූන්ගේ(ශික්‍ෂාගරු භික්‍ෂූන්ගේ) එබස් අග්‍රාහ්‍ය වන්නේයයි, මෙසේ සර්‍වප්‍රකාරයෙන්ම සිස් ලබු ගිලෙන කලක් මෙන් වන්නේය. මේ කාරණයෙනුත් තොපට භයෙක් නැත, තෙළෙස්වැනි වූ ස්වප්නය කියව"යි වදාළසේක.

"ස්වාමීනි, මහත් වූ කුළුගෙවල් පමණ වූ ඝණ ශෛල(ගල්කුට්ටි) නැව් මෙන් දියෙහි හිල්පෙන්නා (පාවෙන්නා) දිටිමි. මීට විපාක කවරේදැ?"යි විචාළෝය. "මහරජ්ජුරුවෙනි, මීටත් එබඳු වූ කාලයෙහිම විපාක වන්නේය. එසමයෙහි අධර්මිෂ්ඨ රජදරුවෝ අකුලීනයන්ට යසස් දෙති. ඔවුහු සම්පත් ලැබ ඉසුරුමත් වෙති. කුලීනයෝ දුක්පත් වෙති. ඔවුන් කෙරෙහි කිසිවකුත් ආදරගෞරව නොකෙරෙති. අන්‍ය වූ අකුලීනයන් කෙරෙහිම ආදරගෞරව කෙරෙති. රජ්ජුරුවන් සම්මුඛයෙහිත්, අමාත්‍යයන් සම්මුඛයෙහිත්, විනිශ්චය මණ්ඩලයෙහි දක්‍ෂ වූ බරගල් හා සමාන වූ කුලපුත්‍රයන් බස් පිහිටා නොසිටින්නේය. ඒ කුලපුත්‍රයන් කථාකරන්ට වන් කල්හි 'මුන් කියන්නේ කිම්දැ'යි අන්‍ය වූ අකුලීනයෝ අපහාසකොට නින්දා කෙරෙති, භික්‍ෂූ   වහන්සේගේ

සන්නිපාතයෙහිත්(රැස්වූ තැන්වලදීත්) උකතප්‍රකාර වූ සථානවල්හි ලජ්ජිපෙසල (භීක්‍ෂාකාමී සිල්වත්) භික්‍ෂූන් වහන්සේ ගරුකොට නොසිතති. ඒ ලජ්ජි භික්‍ෂූන්ගේ කථාවන් සංඝ සන්නිපාතාදියෙහි(සංඝ රැස්වීම් ආදියේදී) නිශ්චලව(ඒකමතිකව පිළිගත හැකි පරිදි) නොසිටින්නේය. ගල් හිල්පෙන කලක් මෙන් හිල්පෙන්නේය. ග්‍රාහ්‍ය නොවන්නේය. මේ කාරණයෙනුත් තොපට භයෙක් නැත, තුදුස්වැනි වූ ස්වප්නය කියව''යි වදාළසේක.

''ස්වාමීනි, මීපුප්සා(මී මල් තරමට කුඩා වූ) මැඩියන් මහත් වූ කෘෂණ(කළු) සර්පයන් පසුපස්සෙහි වේගයෙන් ලුහුබඳවා ගෙනගොස් ඇඹුලදඬුමෙන් (නෙළුම්බට මෙන්) කඩ කඩා 'මුරු' 'මුරු' යන අනුකරණ ශබ්ද පවත්වමින් මස් කා ගලන්නවුන්(ගිල දමන්නන්) දිටිමි. මීට විපාක කවරේදැ?''යි විචාළෝය. ''මීටත් ලොව පිරිහෙන්ට වන්කල්හි අනාගතයෙහි විපාක වන්නේය. එසමයෙහි මනුෂ්‍යයෝ අධික රාගීව ක්ලේශවසඟව ළදරු ළදරු වූ(තරුණ තරුණ වූ) තම තමන්ගේ භාර්‍ය්‍යාවන්ගේ වසඟයෙහි පවති. ඔවුන්ගේ ගෙයි දාසකර්මකාරාදීන් (දාසකම්කරු ආදීන්) හා ගවමහිසාදීන්ද(එළහරක් මීහරක් ආදීන්) රන්රුවන් ආදියත් ඒ ස්ත්‍රීන් සනතක වන්නේය. 'අසවල් රන්රුවන් මුතුමැණික් ආදිය හා වසත්‍රාභරණ ආදී සියළු වසතූන් කොයිදැ?'යි විචාළ කල්හි 'ඒ වස්තුව කොයි තිබෙයි නමුත් තට මේ විචාරා ආයාස ගැන්ම ප්‍රයෝජන කිම්ද? තෝ මා ගෙයි ඇත්ත නැත්ත(ඇති නැති දේ) විචාරන්නා කැමැත්තෙහිදැ?'යි කියා අනේකප්‍රකාරයෙන් ආක්‍රොශපරිභව බැණ මුඛ නැමැති අඩයටියෙන්(උලෙන්) ඇණ දාසයකුමෙන් තමා වසඟයෙහි පවත්වා තුමූ ඉසුරුමත්කම් පවත්වන්නාහුය. එසේ කල්හි මීපුප් පමණ මැඩියන් කෘෂණ සර්පයන් ගලනා කලක් මෙන් වන්නේය. මේ කාරණයෙනුත් තොපට භයෙක් නැත, පසළොස්වැනිවූ ස්වප්නය කියව''යි වදාළසේක.

''ස්වාමීනි, දශවිධ වූ අධර්මයෙන්(අප්‍රිය ජනක ගතිගුණ දහයකින්) යුකත වූ ගම් පහරන්නා වූ(ගම් තම ගොදුරු බිම් කරගත්තා වූ) කපුටුවන් රන්වන් වූ පැහැ ඇති බැවින් 'ස්වර්ණ' යයි ලබනලද නම් ඇති සවර්ණහංසරාජයන් පිරිවරා ඇවිදිනාවුන් දිටිමි. මීට විපාක කවරේදැ?''යි විචාළෝය.

''මහරජ්පුරුවෙනි, මීටත් අනාගතයෙහි දුර්වල රජදරුවන් සමීපයෙහිම විපාක වන්නේය. මහරජ්පුරුවෙනි, අනාගතයෙහි රජදරුවෝ හසතිශිල්පාදීයෙහිත්, යුද්ධයෙහිත් බුහුටි නොවෙති, සමර්ථ නොවෙති. ඒ රජදරුවෝ තමන්ම රාජවිපත්තියෙහි සංකා කෙරෙමින් සමානජාති ඇත්තා වූ කුලපුත්‍රයන්ට ඓශ්වර්‍ය්‍ය නොදී තමන්ට මෙහෙකරන කරනැවැමියන්(හිසරැවුල් කපන්නන්) ආදී වූ සත්‍වයන්ට ඓශ්වර්‍ය්‍ය දෙති. ජාතිගොත්‍රයෙන් යුක්ත වූ කුලපුත්‍රයෝ රජදරුවන් පිහිටක් ලැබගත නොහී ජීවත්වන්ට අසමර්ථව ඓශ්වර්‍ය්‍යයෙහි පිහිටියා වූ ජාතිගොත්‍රයෙන් හීන වූ අකුලීනයන්ට සේවය කෙරෙති, ඇවිදිති. මෙසේ කල්හි ස්වර්ණහංසරාජයෝ කපුටුවන් පිරිවරා ඇවිදිනා කලක්මෙන් වන්නේය. මේ කාරණයෙනුත් තොපට භයෙක් නැත, සොළොස්වැනි වූ ස්වප්නය කියව''යි වදාළසේක.

''ස්වාමීනි, පෙර දිවියෝ එළුවන් කති, මම වූකලී දැන් එළුවන් දිවියන් පසුපස්සෙහි ලුහුබැඳ ගෙනගොස් 'මුරු මුරු' යන අනුකරණකොට කන්නා දිටිමි. එකල්හි අන්‍ය වූ දිවියෝ එළුවන් දුරින් එනනා දැක භයින් ත්‍රසතව පලාගොස් කැලයට වැද සැඟවෙන්නාහුය. මම මෙසේ දිටිමි, මීට විපාක කවරේදැ?''යි විචාළෝය.

''මහරජ්පුරුවෙනි, මීටත් අනාගතයෙහි අධර්මිෂ්ඨ රජදරුවන් සමයෙහි විපාක වන්නේය. එසමයෙහි අකුලීනයෝ රාජවල්ලභ(රජවරුන්ට පක්‍ෂපාත) වෙති, ඉසුරුමත් වෙති. කුලපුත්‍රයෝ අප්‍රසිද්ධ වෙති. ඒ රාජවලලභ වූ කුලහීනයෝ තමන්ගේ බස් රජදරුවන්ට කියා නම්මා(තම වචනයට නම්මවාගෙන) විනිශ්චයශාලාදියෙහි බලවත්ව හිඳ ජාතිසම්පන්න වූ ප්‍රවෙණියෙන්(පරපුරෙන්) ආවා වූ සත්‍වයන්ගේ කෙත්වත් ආරාමාදියට 'මේ අප සන්තක වූ කෙත්වත් ආදිය'යි යුක්ති බැණ ඒ ඒ කුලයන් විසින් 'තොපගේද? අපගේදැ?'යි කියා විනිශ්චයස්ථානාදියෙහි විවාද කරන කල්හි වේවැල් ආදියෙන් ගස්වා බොටුව අල්වා ඉවත දැම්මවා 'තොපගේ පමණ නොදනුද? අප හා සමඟ විවාද කරව්ද? දැන් රජ්පුරුවන් වහන්සේට දන්වලා(පවසා) හස්තපාදදිය(අතපය) කප්පවාපියවු'යි ඒ කුලපුත්‍රයන් භය ගන්වති. ඒ කුලපුත්‍රයෝ

රාජවල්ලභ වූ කුලහීනයන්ට හයින් තමන් සන්තක වූ ක්ෂෙත්‍රවස්තු ආරාමාදිය(කෙත්වතු උයන් ආදිය) ‘තොපිම ඇරගනිව්, තොපටමය’යි පාවාදී තමන් ගෙට යහපත්ව(තමන්ගේ ගෙවල්වලට ගොස්) වැදහෝනාහුය. පාපී වූ භික්ෂූහු ලජ්ජී වූ භික්ෂූන්ට කැමති පරිද්දෙන් පීඩා කරන්නාහු. ඒ ලජ්ජී ප්‍රියසීලී වූ භික්ෂූන් වහන්සේ කිසි පිහිටක් නොලැබ වනයට වැද කැලෑදියෙහි සැඟවී හිඳිනාසේක. මෙසේ කල්හි හීනජාතීන් හා පාපී භික්ෂූන් විසින් පීඩිත වූ ජාතිමත් කුලපුත්‍රයන් හා ලජ්ජී භික්ෂූන් එළුවන්ට හයින් දිවියන් සැඟවී හයගෙන පලායන කලක්මෙන් වන්නේය. මේ කාරණයෙනුත් තොපට හයෙක්නැත, මේ ස්වප්නය අනාගතයම උදෙසා තොප විසින් දක්නා ලද්දේය. බමුණෝ වනාහි තමන් අධර්මිෂ්ඨවන බැවිනුත් ධර්‍මයෙහි තත්ත්‍වය නොදන්නා බැවිනුත් තොප කෙරෙහි ස්නෙහයෙනුත් කීහ. ‘බොහෝ වස්තු ලබම්හ’යි තමන් වස්තුවෙහි ලොභොබි බැවිනුත්, ජීවත්වනු නිසා නුඹවහන්සේ දුටු මේ ස්වප්න විනාශය පිණිස ‘සර්‍වචතුෂ්ක යාගය කරම්හ’යි කීවෝ වේදැ”යි මෙසේ සර්‍වඥයන් වහන්සේ සොළොස් ස්වප්නයෙහි විපාක වදාරා “මහරජ්ජුරුවෙනි, දැන් මේ ස්වප්නය දුටුවෝ තොපි මතු නොවෙයි, පුරාතනයෙහි රජදරුවෝත් දුටුවාහුමය. බ්‍රාහ්මණයෝ ඒ රජදරුවන්ටත් මෙපරිද්දෙන්ම කියා මේ ස්වප්නය යාගමත්තට දැමූය. ඉක්බිති නුවණැත්තන් විසින් දෙසනලද න්‍යායෙහි(ක්‍රමයෙහි) සිට බොධිසත්‍වයන් අතින් විචාළෝය. පුරාතනයෙහි නුවණැත්තෝ ඔවුන්ට මේ ස්වප්නය කියන්නෝ මෙම ක්‍රමයෙන්ම කීවෝ වේදැ”යි වදාරා ඒ කොසොල් රජ්ජුරුවන් විසින් ආරාධිත වූ බුදුහු ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙක් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි පුරණලද බෝධිසම්භාර ඇති අප මහබෝසතාණෝ ප්‍රසිද්ධ වූ බ්‍රාහ්මණ වංශයෙහි ඉපිද වැඩිවිය පැමිණ ඍෂිප්‍රව්‍රජ්‍යාවෙන් පැවිදිව පඤ්චාභිඥා අෂ්ටසමාපත්ති උපදවා හිමාලය වන ප්‍රදේශයෙහි ධ්‍යානක්‍රීඩාවෙන් යුක්තව වාසය කරන්නාහුය. එසමයෙහි බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත රජ්ජුරුවෝ මෙම ක්‍රමයෙන් ස්වප්නය දැක බමුණන් අතින් විචාළෝය. බමුණෝ මෙපරිද්දෙන් යාග කරන්නට ගත්හ. බමුණන් අතුරෙන් පුරෝහිත බ්‍රාහ්මණයාගේ අතවැසි මාණවකයා ප්‍රඥාසම්පන්නය, ව්‍යක්තය. ඒ තෙමේ ආචාරීන්ට කියන්නේ “ආචාරීන් වහන්ස, නුඹවහන්සේ විසින් අපි වෙදත්‍රය උගන්වන ලදුම්හයි, ඒ වෙදත්‍රයෙහි එකකු මරා එකක්හට ස්වස්ථයක්(යහපතක්) කිරීමක් නැත්තේ වේදැ”යි කීය. එබස් ඇසූ ආචාරී කියන්නෝ “දරුව, මේ උපායෙන් අපට බොහෝ වස්තු උපදවන්නේය, තෝ වූකලී රජ්ජුරුවන්ගේ වස්තු රකනා කැමැත්තේ වෙනැ”යි කිවූය.

එබස් ඇසූ මානවකයා “එසේ වීනම් ආචාරීන් වහන්ස, නුඹ වහන්සේගේ යාග කාරිය කළමැනවයි, මම නුඹ වහන්සේ සමීපයෙහි කුමක් කරම්දැ”යි කියා ගොස් ඉවත ඇවිදිනේ රජ්ජුරුවන්ගේ උයනට ගියේය. එදවස් මහබෝසතාණෝත් ඒ කාරණය දැන “අද මා විසින් මනුෂ්‍යාපථයට(මිනිසුන් වසන තැනට) ගිය කල්හි මහජනයා මගේ බන්‍ධනයෙන් මිදීම වන්නේයැ”යි ආකාශයෙන් ගොස් උයනේ බැස රන්පිළිමයක් මෙන් මගුල් සලවට මත්තේ උන්නාහුය. ඒ මානවකයාද බෝධිසත්‍වයන් කරාගොස් එකත්පසව හිඳ සුවදුක් කථා කළේය. මහබෝසතාණෝ ඒ මානවකයා හා සමඟ මිහිරි වූ පිළිසඳර කථාකොට “කිමෙක්ද? මානවකය, රජ්ජුරුවෝ දැහැමින් රාජ්‍යය කෙරෙත්දැ”යි විචාළෝය. “ස්වාමීනි, රජ්ජුරුවන් වහන්සේ වූකලී ධර්මිෂ්ඨසේක. එතකුදු වුවත් බමුණෝ උන්වහන්සේ අපායමාර්ගයෙහි පවත්වති, රජ්ජුරුවන් වහන්සේ සොළොස් ස්වප්නයක් දැක බමුණන්ට කී සේක. බමුණෝ ‘යාග කරම්හ’යි පටන්ගත්හ. කිමෙක්ද? ස්වාමීනි, මේ ස්වප්නයන්ගේ විපාක මේ යයි රජ්ජුරුවන් වහන්සේ ගිවිස්වා මහජනයා හයින් මුදන්ට නුඹවහන්සේට නොවටීදැ”යි කීහ. “මානවකය, අපි වූකලී රජ්ජුරුවන් නාඳුනම්හ, රජ්ජුරුවන් වහන්සේ අප නාඳුනති, ඉදින් මෙතනට අවුත් විචාළෝ නම් අපි ඔහුන්ට කියනමෝ වේදැ”යි කිවූය. මානවකයා “ස්වාමීනි, මම රජ්ජුරුවන් වහන්සේ කැඳවාගෙන එමි. නුඹවහන්සේ මාගේ ඊම බලමින් ඇසිල්ලක් පමාවුව මැනවැ”යි කියා බෝධිසත්‍වයන්ට ප්‍රතිඥා දී රජ්ජුරුවන් සමීපයට ගොස් “මහරජ්ජුරුවන් වහන්ස, එක් ආචාරී තාපස කෙනෙකුන් වහන්සේ නුඹවහන්සේගේ උයනෙහි බැස ‘නුඹවහන්සේ විසින් දුටු ස්වප්නයෙහි විපාක කියමි’යි කැඳවනසේකැ”යි කීය.

රජ්ජුරුවෝ ඔහුගේ කථා අසා මහජනයා පිරිවරා එකෙනෙහිම උයනට ගොස් තාපසයන් වැඳ එකත්පස්ව හිඳ "ස්වමීනි, නුඹවහන්සේ මා දුටු ස්වප්නයෙහි විපාක දන්නාසේක්දැ"යි විචාළෝය. "එසේය, මහරජ්ජුරුවනි"යි කී කල්හි "එසේ වීනම් කිව මැනවැ"යි කිවුය. "මහරජ්ජුරුවනි, කියම්, තොප දුටු සැටියේ ස්වප්නය මට කියව"යි කිවුය. "යහපත, ස්වාමීනි" කියා රජ්ජුරුවෝ!

උසභාරුක්ඛා ගාවියො ගාවා ච
අසෙසා කංසො සිඟාලී ච කුමෙභා
පොක්ඛරණී අපාකචන්දනං
ලාපුනි සීදන්ති සිලා පල්වන්ති
මණ්ඩුකියො කණහසපෙප ගිලන්ති
කාකං සුවණ්ණා පරිවාරයන්ති
තසාවකා එළකානං භයා හී'ති

යන මේ ගාථාව කියා පසේනදි කොසොල් රජ්ජුරුවන් විසින් කියනලද ක්‍රමයෙන්ම සොළොස් ස්වප්නය කිවුය. මහබෝධිසත්‍වයෝත් ඒ සොළොස් ස්වප්නය දැන් සර්‍වඥයන් වහන්සේ වදාළ සැටියේම විස්තර හෙයින් විපාකයන් කියා කෙළවර මෙසේ කිවුය. "මහරජ්ජුරුවෙනි, මෙතෙම ස්වප්නයෙහි නිෂ්පත්තිය(විපාකය) වන්නේය. ඒ ස්වප්නයෙහි දොෂ නසන පිණිස යම් යාගක්‍රියාවක් පවතී නම් ඒ යාග විපරීත හෙයින් පවත්නේය. කවර කාරණයකින්ද? යත්,

මේ සොළොස් ස්වප්නයෙහි විපාක නම් ලෝකයෙහි සත්‍වයන්ගේ ගුණ පෙරලෙන්ට වන් කල්හි, අකාරණය කාරණයයි කියා ගන්නා කල්හි, කාරණය අකාරණයයි ගන්නා කල්හි, අභූත භූතයයි(නොවූ දේ වූයේයයි) කියා ගන්නා කල්හි, භූතය අභූතයයි කියා ගන්නා කල්හි, අලජ්ජීන් උත්සන්න වන කල්හි, ලජ්ජීන් පිරිහෙන කල්හි වන්නේය. දැන් තොපගේවත් මාගේවත් යන මේ පුරුෂයුග්මය(පුරුෂයන් දෙදෙනා) පවත්නා කල්හි(ජීවත්වන කාලය ඇතුළතදී) මේ සොළොස් ස්වප්නයෙන් වන විපාකයෙක් නැත. එසේ හෙයින් මේ ඒ ස්වප්නවිපාක විනාශය පිණිස පවත්නාහු යාගක්‍රියා විපරියාස හෙයින් පවත්නේය. ඒ යාගයෙන් ප්‍රයෝජන නැත. තොපට මේ සොළොස් ස්වප්නය දුටු කාරණයෙන් භයෙක්වත්, තැති ගැන්මෙක්වත්, නැතැ"යි මහාබෝසතාණෝ රජ්ජුරුවන් අස්වසාලා මහජනයා බන්ධනයෙන් මුදා නැවත ආකාශයේ සිට රජ්ජුරුවන්ට අවවාද කියා පඤ්චශිලයෙහි පිහිටුවා "මෙතැන් පටන් මහරජ්ජුරුවෙනි, බමුණන් හා එක්ව කරන්නා වූ පශුඝාත(සත්ව ඝාතන) නම් යාගය ඇරපියව"යි ධර්‍මදේශනාකොට ආකාශයෙන්ම තමන් වසන්නා වූ ස්ථානයටම ගියෝය. රජ්ජුරුවොත් මහබෝසතාණන්ගේ අවවාදයෙහි පිහිටා දානාදි වූ පින්කම්කොට කම් වූ පරිද්දෙන් මියපරලොව ගියෝය.

ශාස්තෘ වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ ධර්‍මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා වදාරා "මහරජ්ජුරුවෙනි, ස්වප්න දුටු කාරණයෙන් තොපට භයෙක් නැත, මේ යාගය හැරපියව"යි යාග හරවා මහජනයාට ජීවිත දානය දී පූර්‍වාපරසන්ධි ගළපා මේ 'මහසපින ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

"එසමයෙහි රජ්ජුරුවෝ නම් ආනන්ද ස්ථවිරයෝය. මානවකයා නම් ශාරිපුත්‍ර ස්ථවිරයෝය. එසමයෙහි තපස්වී වූයෙම් තිලෝගුරු සම්‍යක් සම්බුදුරජ වූ මම්ම වේදැ"යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

078. ඉල්ලීස ජාතකය

තවද එක් සමයෙක්හි ලොකොත්‍රයට ප්‍රදීපයක්(තුන් ලොවට පහනක්) බඳු වූ තිලෝගුරු බුදුරජාණන් වහන්සේ දෙව්රම් වෙහෙර වසනසේක් මච්ඡරිය කොසිය සිටාණන් අරභයා මේ ජාතකය වදාළසේක.

රජගහ නුවරට නුදුරු තෙනක සකබරා නම් වූ ගමෙක් වූයේය. එහි අසූකෙළක් පමණ ධනසම්පත් ඇති මච්ඡරිය කොසිය නම් සිටුපුත්‍රයෙක් වසන්නේය. ඒ සිටුපුත්‍රතෙම තණ කෙන්දක්(තණකොළ අගක්) තෙල් ගාලා එයින් තෙල් බින්දුවකුත් අනුන්ට නොදෙන්නේය. තෙමේත් අනුභව නොකරන්නේය. මෙසේ ඔහුගේ වස්තු සමූහය පුත්‍ර රාදීන්ටවත් ශ්‍රමණ

බ්‍රාහ්මණාදීන්ටවත් ප්‍රයෝජනයකට නොපැමිණෙන්නේය. රාක්‍ෂසාධිගෘහිත වූ පුෂ්කරණියක්(රකුසන් අරක්ගත් පොකුණක්) මෙන් අපරිභොගව(පරිභෝග කිරීමෙන් තොරව) සිටිනේය.

එක් දවසක් සර්‍වඥයන් වහන්සේ අලුයම් වේලේ මහා කරුණා සමාපත්තියෙන් නැගී සියලු සක්වළ චතුසසත්‍යාවබොධයට(සිවුසස් තේරුම් ගැනීමට) සුදුසු බන්ධූන්(හේතු සම්පත් ඇත්තවුන්) බලා වදාරණසේක් පන්සාළිස් යොදුනකින් මත්තේ වසන්නා වූ භාර්‍යාව සහිත වූ සිටාණන්ගේ ශ්‍රොතාපත්තිඵලයට උපනිශ්‍රය(සොවාන්වීමේ භාග්‍යය) දුටුසේක. සර්‍වඥයන් වහන්සේ මහා කරුණා සමාපත්තියෙන් නැගී බලන්නෝ, පළමු දවසෙක රාජ සේවයට රජගෙට ගොස් රජ්ජුරුවන්ට සේවයකොට එන්නා වූ සිටාණෝ සාකුස්(බඩගිනි) ඇතිව දනවුවැසි මනුෂ්‍යයකු කොමුයෙන්(පැණියෙන්) පිරුණා වූ කබල්ලක් (කැවුමක්, රොටියක්) කන්නා දැක එහි තෘෂ්ණාව උපදවා තමන්ගේ ගෙට ගොස් මෙසේ සිතූය “ඉදින් කබල්ලක් කනු කැමැත්තෙමි’ කියෙම් නම් මා සමඟ බොහෝ දෙන කනු කැමති වෙති, එසේ කල්හි මාගේ බොහෝ සාල්, ගිතෙල්, මී, උක්සකුරු ආදිය නිමවන්නේය. එසේ හෙයින් කිසිවක්හට නොකියමි”යි තෘෂණාව ඉවසාගෙන ඇවිදිනාහුය. ඒ සිටාණෝ කල් යත් යත් සුදුමැළිව ගිය ශරීර ඇතිව ඉපිල තිබෙන්නා වූ නහර බහනින් වළඳිනාලද(නහර නැමති ලණුවලින් යුත්) ශරීර ඇතිවූය. ඉක්බිත්තෙන් තෘෂ්ණාව ඉවසාගත නොහී ගබඩාවට වැද ඇඳ වැලඳගෙන වැදහොත්තාහුය. මෙසේ දුර්‍වල බවට පැමිණෙත් වසතු විනාශ වෙයි යන හයින් කවුරුන්ටත් කිසිවක් නොකීවාහුය. එකල්හි සිටාණන්ගේ භාර්‍යාව සමීපයට ගොස් පිට පිරිමැද “ස්වාමීනි, නුඹවහන්සේට අපාසු කුමක්දැ?”යි විචාළීය. “මට කිසි අපාසුවෙක් නැතැ”යි කී කල්හි “කිමෙක්ද? සිටාණන් වහන්ස, රජ්ජුරුවන් වහන්සේ කිපිසේක්දැ”යි විචාළීය.

“රජ්ජුරුවන් වහන්සේ මට කළ කෝපයෙක් නැතැ”යි කී කල්හි “එසේ කල නුඹවහන්සේගේ දූදරුවන් විසින්වත් දස කර්‍මකාරාදීන් විසින්වත් කරනලද කිසි අමනාපයෙක් ඇද්දැ?”යි විචාළීය. “එබන්දකුත් නැතැ”යි කී කල්හි “නුඹවහන්සේට කිසි තෘෂණාවෙක් ඇද්දැ?”යි විචාළීය. එසේ කල්හි වස්තු විනාශ හයින් කිසිවක් නොකියා නිශ්ශබ්දවම වැදහොත්තාහුය.

ඉක්බිත්තෙන් සිටාණන්ගේ භාර්‍යාතොමෝ “ස්වාමීනි, කිව මැනව, කිසිවක් ගැන නුඹවහන්සේට තෘෂණාව ඇද්දැ?”යි විචාළීය. එබස් ඇසූ සිටාණෝ බස ගැළපියන්නාක්මෙන්(වචන ගිලින්නාක් මෙන් ඉතා සෙමින්) “එක් තෘෂ්ණාවක් ඇතැ”යි කිවූය. “ස්වාමීනි, කවර තෘෂ්ණාවෙක්දැ?”යි විචාළ කල්හි “කබල්ලක් කනු කැමැත්තෙමි”යි කිවූය. “එසේ කල නුඹවහන්සේ මෙතෙක් දවස් කුමක් පිණිස නොකීසේක්ද? නුඹවහන්සේ දිළිඳුසේක්ද? සක්බර නම් නියම්ගම් වැස්සන්ට සෑහෙන පරිද්දෙන් කබළු පිසම්දැ?”යි කිවූය. “තීට ඔවුන්ගෙන් ප්‍රයෝජන කීම්ද? ඌ තුමූ තමන්ට උපයාගෙන කති”යි කිවූය. “එසේ වීනම් එක වීථියෙක වසන්නවුන්ට සැහෙන පරිද්දෙන් පිසම්දැ?”යි කිවූය. “තොපි මහසම්පත් ඇති නියාව දන්නමෝ වේදැ”යි කීවූය. “එසේ වීනම් මේ ගෙයි පමණක් සියල්ලවුන්ට සැහෙනුකොට පිසම්දැ?”යි කිවූය. “මම තොප මහත් වූ අදහස් ඇති නියාව දන්නේවේදැ”යි කිවූය. “එසේ වීනම් නුඹවහන්සේගේ දූදරුවන් පමණට සැහෙන නියායෙන් පිසම්දැ?”යි විචාළීය. “ඔවුන්ගෙන් තිට ප්‍රයෝජන කීම්දැ”යි කී කල්හි “එසේ වීනම් නුඹවහන්සේටත් මටත් සෑහෙන පරිද්දෙන් පිසම්දැ?”යි කිවූය. “තෝ මට කුමක් කරන්නෙහිදැ”යි කී කල්හි “එසේ වීනම් තනිව නුඹවහන්සේටම සැහෙන නියාවෙන් පිසම්දැ?”යි විචාළීය. එකල සිටාණෝ කියන්නෝ “මෙතනදී පිසන කල බෝහෝදෙනා කනු කැමති වෙති, නොකඩසාල් හැර කඩසාලත්(සුන් සහල්) උදුන හා කබල් ආදියත් ගෙන යන්නෙමි, යම්තම් කිරිතෙල් වී උක්සකුරු ආදියත් ගෙන සත්මාලක් ඇති ප්‍රාසාදයාගේ මතුමහල් තලයට නැඟී පිසවා එතැන්හිම උදකලාව හිඳ කමි”යි කිවූය. ඒ සිටු දූ සිටාණන් කී බස් “යහපතැ”යි පිළිගෙන ගතයුක්ත ගෙන්වාගෙන ප්‍රාසාදයට නැඟී කෙල්ලන් යවා සිටාණන් කැඳවූය. ඒ සිටාණෝ ආදී පටන්(මුල පටන්) දොරවල් පියමින් හැරම දොරවල්වලම අගුල් ලා සත්වෙනි මාලට නැඟී ඒ සත්වෙනි මාලයෙහි දොර පියා(ඇර) උන්නාහුය. සිටාණන්ගේ භාර්‍යාවන් උදුනෙහි ගිනිමොලවා කබල ලිපතබා කබළු පිසන්ට පටන් ගත්තීය.

එකල සර්‍වඥයන් වහන්සේ මුගලන් මහතෙරුන් වහන්සේට උදෑසනම මෙසේ වදාළසේක. “මහමොග්ගල්ලාන සථවිරයෙනි, රජගහ නුවර සකබර නම් නියම්ගම මච්ඡරිය කොසිය නම් සිටුපුත්‍රයෙක් ‘කබළු කමි’ සිතා අනුන්ගේ දැක්මට හයින් සත්මාලක් ඇති ප්‍රාසාදයෙ මතුමහල් තලයෙහි කබළු පිසන්නේය. තෙපි එතනට ගොස් ඒ සිටුපුත්‍රයා දමනෙහිලා ඔහුගේ සන්තානගත වූ කෙළෙස් නමැති විෂ විනාසකොට සිටුපුත්‍රයා හා සිටුදුව ලවා කබළු කිරිතෙල් මී සකුරු ආදී වූ දෙය ගෙන්වා තොපගේ බලයෙන් ජෙතවනයට එව. මම අද පන්සියයක් භික්ෂූන් හා සමග විහාරයෙහිම හිඳිමි. ඒ කබල්ලක පූපයෙන් ආහාර කෘත්‍යය කෙරෙමි”යි වදාළසේක. තෙරුන් වහන්සේ “යහපත, ස්වාමීනි” කියා සර්‍වඥයන් වහන්සේගේ වචනය පිළිගෙන එකෙණෙහි සෘඬිබලයෙන් ඒ නියම්ගමට ගොස් ඔහුගේ ප්‍රාසාදයෙහි සිවුමැදුරු කවුළුව සමීපයෙහි මනාකොට හැඳපෙරවා ආකාශයෙහි ඉඳුනිල්මිණි රුවනක් මෙන් සිටිසේක.

මහසිටාණන්ට තෙරුන් වහන්සේ දැකලාම ළය කම්පිතව ගියේය. ඒ සිටාණෝ “මම මෙබඳු වූ ශ්‍රමණයන්ට හයින්ම මේ ස්ථානයට ආමි, මේ ශ්‍රමණයෝ වනාහි අවුත් කවුළුදොර සමීපයෙහි සිටියේය”යි අනිකක් කියාගත හැකි දෙයක් නොදැක ගින්නට දැමූ ලුණු කැටියක් මෙන් රොෂයෙන්(කෝපයෙන්) ‘තට තට’ යන අවුකරණ ශබ්ද පවත්වමින් මෙසේ කීහ.

“ශ්‍රමණයෙනි, තෙපි ආකාශයෙහි සිට කුමක් ලබවුද? ආකාශයෙහි අපදයෙහි පද දක්වා(පියවර තබාගත නොහැකි අහසෙහි පිය සටහන් පෙන්වා) සක්මන් කළමුත් කිසිවක් නොලබන්නාවේදැ”යි කිවුය. තෙරුන් වහන්සේ එම තෙන ආකාශයෙහි සිට ඇත මෑත සක්මන් කළසේක. සිටාණෝ ඒ දැක “ශ්‍රමණයෙනි, සක්මන්කොට කුමක් ලබවුද? ආකාශයෙහි පලක් බැඳගෙන උන්නේ වී නමුත් කිසිවක් නොලබන්නාවේදැ”යි කිවුය. තෙරුන් වහන්සේ ආකාශයෙහි පලක් බැඳ හුන්සේක.

ඉක්බිත්තෙන් සිටාණෝ ඒ දැක “ආකාශයෙහි හිඳ කුමක් ලබවුද? කවුළුදොර එළිපත්තෙ සිටියේ වී නමුත් කිසිවක් නොලබන්නාවේදැ”යි කිවුය. තෙරුන් වහන්සේ එළිපත මත්තේ අවුත් සිටිසේක. ඉක්බිත්තෙන් ඒ දැක “එළිපත මත්තේ සිට කුමක් ලබනසේක්ද? දුමා ගියා නමුත්(දුම් පැතිරවූවත්) කිසිවක් නොලබන්නාවේදැ”යි කිවුය. තෙරුන් වහන්සේ එබස් අසා දුමා ගියසේක. සියළු ප්‍රාසාදය ධූමයෙන් ඒකාන්ධකාර විය. සිටාණන්ගේ ඇස් ඉඳිකටුවෙන් විදිනා කලක් මෙන් විය. “ගෙය දා දෝ හෝ”යි යන හයින් “ඉදින් දිලිහී ගියා නමුත් කිසිවක් නොලබන්නාවේදැ”යි නොකියා මෙසේ සිතුයේය. “මේ මහණ ඉතා ලග්නය(කබළු පූ කෑමෙහි ලොල්ය), ඒකාන්තයෙන් නොලැබ නොයන්නේය. එසේ හෙයින් මෝ හට එක් පූපයක් දෙවමි”යි භාර්‍ය්‍යාවට කියන්නෝ “සොඳුර, මෝ හට කුඩා පූපයක් පිසදී යවා පියව”යි කීහ.

ඕතොමෝ සැඳි අගින්ම පිටි සුහක් කබලේ වත් කොටපූය. එකෙණෙහි මහත් වූ පූපයක්ව සියළු කබලපුරා ගෙනවිත් නැගී සිටියේය. සිටාණෝ ඒ දැක “තී විසින් බොහෝකොට පිටි උකාගන්නා ලදැ”යි කියා තුමූම සැඳි අගින් පිටි පොඩියක් උකාගෙන කබලේ වත්කොටපූය. පළමු වත්කොට පිසූ පූපයට වඩා මහත් විය. මෙසේ යම් යම් පූපයක් පිසන්නේනම් ඒ පූපය මහත්ව ගෙණයන්නේය. සිටාණෝ ඒ දැක කලකිරී භාර්‍ය්‍යාවට කියන්නේ “සොඳුර, මෝ හට එක් පූපයක් දී යවා පියව”යි කිවුය.

එබස් අසා ඒ සිටුදූ පෙට්ටියෙන් එක් පූපයක් ගන්ට වන් කල්හි සියල්ලම ඒකාබද්ධව ඇලී ගියේය. ඒ සිටුදූ සිටාණන්ට කියන්නී “ස්වාමීනි, සියළු පූපයන් ඒකාබද්ධව ඇලී ගියේය. වෙන්කොට ගත නොහෙමි”යි කිව. “මම වෙන් කෙරෙමි”යි කියා සිටාණෝත් වෙන් කොටගත නුහුවෝය. දෙදෙනම දෙකෙළවර අල්වා ඇද වෙන් කොටගත නුහුනුවාහුය.

ඉක්බිත්තෙන් ඒ සිටාණන් පූපයක් හා වෑයම් කරන්නවු තැනැත්තහුගේ සකල ශරීරයෙන් ඩා බිඳගත්තේය. කබල්ලෙහි තෘෂ්ණාව සිඳී ගියේය. එකල්හි සිටාණෝ භාර්‍ය්‍යාවට කියන්නෝ “සොඳුර. මට පූපයෙන් කම් නැත, පෙට්ටිය පිටින්ම මේ භික්ෂුවට දීපියව”යි කිවුය. ඒ සිටුදූ පෙට්ටිය පිටින්ම ඇරගෙන තෙරුන් වහන්සේ සමීපයට ගියාය. එකල තෙරුන් වහන්සේ දෙදෙනාටම ධර්මදෙශනාකොට රත්නත්‍රයෙහි ගුණ වදාළසේක. “දෙනලද දානයෙහි විපාක ඇත.

අමුතු පඬුරු වශයෙන් දෙනලද දක්ෂිණායෙහිත් විපාක ඇතැ''යි දානාදීන්ගේ විපාක ආකාශයෙහි පුන්සඳමඬලක් මෙන් ප්‍රකාශකොට දැක් වූසේක.

ඒ අසා ප්‍රසන්න වූ සිත් ඇතිව ''ස්වාමීනි, අවුත් මේ පර්‍යඞ්කයෙහි වැඩහිඳ මේ පූපයන් වැළඳුව මැනවැ''යි ආරාධනා කළෝය. තෙරුන් වහන්සේ වදාරණ සේක් ''සිටාණෙනි, සම්‍යක් සම්බුදුරජාණන් වහන්සේ 'පූපයන් වළඳිමි'යි පන්සියයක් භික්ෂූ වහන්සේ හා සමඟ විහාරයෙහි වැඩහුන්සේක. තොපගේ අභිප්‍රාය ඇත්නම් සිටුදුව ලවා පූපයන් හා ක්ෂීරාදිය ගෙන්වාගෙන සර්වඥයන් වහන්සේ සමීපයට යව''යි වදාළසේක.

සිටාණෝ කියන්නෝ ''ස්වාමීනි, සර්වඥයන් වහන්සේ කොයි වසනසේක්දැ?''යි විචාළෝය. ''සිටාණෙනි, මීට පන්සාළිස් යොදුනකින් මත්තෙහි ජෙතවන විහාරයෙහියයි වදාළසේක. ''ස්වාමීනි, වේලා නුගුළුවා මෙතෙක් දුර කෙසේ යමෝදැ?''යි කිවූය. ''පින්වත් වූ සිටාණෙනි, තොපගේ යන්ට අභිප්‍රායෙන් ඇත්නම් මම තොප ඍධිබලයෙන් ගෙනයමි. තොපගේ ප්‍රාසාදයෙහි ඉණිහිස තිබූ තැනම තිබෙන්නේය, ඉණි පාමුල වනාහී ජෙතවන දොරටුවෙහිම වන්නේය, උඩුමාලෙන් යටිමාලට බස්නා දැතුරෙහිම තොප දෙදෙනා ජෙතවනයට ගෙනයමි''යි වදාළසේක. සිටාණෝ ''යහපත ස්වාමීනි''යි පිළිගත්තුය.

එකල තෙරුන් වහන්සේ ''හිණිහිස ඒ ප්‍රාසාදයේහිම කොට ඒ හිණිපාමුල ඒ ජෙතවන දොරටුව වේව''යි ඉටුසේක. එසේ වූයේය. තෙරුන් වහන්සේ සිටාණනුත් සිටුදුවත් උඩුමාලෙන් යටිමාලට බස්නාට පළමුකොට ජෙතවනයට පැමිණ වූසේක.

ඔහු සර්වඥයන් වහන්සේ කරා එළඹ ''වළඳින්ට වේලාය''යි දැන්වූය. සර්වඥයන් වහන්සේ එබස් අසා භොජන ශාලාවට වැද භික්ෂුසංඝයා වහන්සේ හා සමඟ පනවනලද බුද්ධාසන මස්තකයෙහි වැඩ හුන්සේක. මහසිටාණෝ බුදුන් ප්‍රධානකොට ඇති පන්සියයක් භික්ෂුසංඝයා වහන්සේට දක්ෂිණොදකය දුන්නාහුය. සිටුදූ සර්වඥයන් වහන්සේගේ පාත්‍රයට පූප පිළිගැන්වූය. සර්වඥයන් වහන්සේ තමන්වහන්සේට යපෙන පමණක් පිළිගත්සේක. පන්සියයක් භික්ෂූ වහන්සේත් එසේම පිළිගත්සේක. සිටාණෝ දිගටම කිරි තෙල් මී සකුරු පිළිගන්වාගෙන ගියෝය. සර්වඥයන් වහන්සේ පන්සියයක් භික්ෂූන් වහන්සේ හා සමඟ පූපයෙන්ම ආහාර කෘත්‍යය සැපවූසේක.

මහසිටාණෝත් භාර්‍යාව හා සමඟ සෑහෙන පමණ පූප අනුභව කළාහුමය. එතෙකුදුවත් පූපයෙහි කෙළවර නොපෙණුනේය. සියළු විහාරයෙහි භික්ෂූන් වහන්සේටත් සිඟන්නන් හා යාචකයන්ටත් දුන් කල්හිත් පූපයෙන් කෙළවරක් නොපෙණුනේය. එසේ කල සිටාණෝ ''ස්වාමීනි, පූපයෝ නොනිමන්නෝය''යි බුදුරජාණන් වහන්සේට දැන්වූවෝය. ''එසේ වීනම් සිටාණෙනි, ජෙතවන දොරටුව සමීපයෙහි ලා පියව''යි වදාළසේක.

ඉක්බිත්තෙන් ඔහු දෙදෙන දොරටුව නුදුරුතෙන ප්‍රාග්භාරයක් (වළක් වැනි පහත් තැනක) සමීපයෙහි පෙට්ටියෙන්ම සලාපූය. අද දක්වාත් ඒ ස්ථානය කබල්ලක පූව ප්‍රාග්භාරයයි කියා ප්‍රසිද්ධ විය. මහසිටාණෝ භාර්‍යාව සමඟ සර්වඥයන් වහන්සේ සමීපයට ගොස් එකත්පස්ව සිටියාහුය. බුදුරජාණන් වහන්සේ අනුමෙවෙනි ධර්මදෙශනා කළසේක. අනුමෝදනාවගේ කෙළවර මේ දෙදෙනම සෝවාන් ඵලයෙහි පිහිටා බුදුරජාණන් වහන්සේට නමස්කාරකොට ජෙතවන දොරටුවෙහිදී හිණට නැඟී තමන් ප්‍රසාදයෙහිම ගොස් පිහිටියාහුය. එතැන් පටන් මහසිටාණෝ අසූකෙළක් ධන බුද්ධශාසනයෙහි දාන පරිත්‍යාග වසයෙන් විසුරුවූය.

දෙවෙනි දවස සම්‍යක් සම්බුදුරජාණන් වහන්සේ සැවැත් නුවර පිඩුසිගා ජෙතවනයට අවුත් භික්ෂූ වහන්සේට සුගතොවාද දී ගඳකිළියට වැද සැතපුණු කල්හි සවස්වේලේ දම්සභා මණ්ඩපයෙහි රැස්ව උන්නා වූ භික්ෂූන් වහන්සේ ''ඇවැත්නි, මහාමෞද්ගල්‍යාන ස්ථවිරයන් වහන්සේගේ ආනුභාවයක් බලව, මසුරු සිටාණන් ඇසිල්ලකින්ම දමනයෙහි ලා සන්තානගතවූ කෙලශ නමැති විෂ විනාශකොට පූපය ගෙන්වාගෙන ජෙතවනයට අවුත් සර්වඥයන් වහන්සේට සම්මුඛකොට සෝවාන්පෙළෙහි පිහිටවූය. ඒ මහමෞද්ගල්‍යාන ස්ථවිරයෝ ඉතා මහත් වූ ආනුභාව ඇත්තෝය''යි තෙරුන් වහන්සේගේ ගුණ කියා උන්සේක. ශාස්තෘ වූ බුදුරජාණන්

වහන්සේ දම්සභා මණ්ඩපයට වැඩ "මහණෙනි, දැන් මා එන්නාට පූර්වභාගයෙහි කවර කථාවකින් යුකතව උනුදැ?"යි විචාරා "මේ නම් කථාවකින් යුක්තව උනුම්හ"යි කී කල්හි "මහණෙනි, කුලයන් (දායකභවතුන්) දමනයෙහි ලන්නා වූ භික්ෂූන් විසින් කුලයන්ට පීඩා නොකොට නොමිරිකා නොතලා මලින් රොන් ගන්නා වූ බඹරක්හු මෙන් කුලයන් කරා එළඹ බුදුගුණ දැන්විය යුත්තේය"යි වදාරා තෙරුන් වහන්සේට ප්‍රශංසා කරනසේක.

"යථාපි භමරො පුප්ඵං - වණ්ණගන්ධං අහෙඨයං
පලෙති රසමාදාය - එවංගාමෙ මුනී චරෙ ති"

(මී මැස්සා වණ්ණගන්ධ සම්පන්න වූ මල නොතලා රොන් ගෙන යන්නාක් මෙන් භික්ෂුවද දායකයන්ට පීඩා සේ ගම්වල හැසිරිය යුතුයි.)

යන මේ දම්පියාවෙහි ගාථාව වදාරා මත්තෙහිත් තෙරුන් වහන්සේගේ ගුණ ප්‍රකාශ කරනු පිණිස "මහණෙනි, මෞද්ගල්‍යාන ස්ථවිරයන් විසින් මසුරු සිටාණන් දමනෙහි ලැවේ දැන්මතු නොවෙයි, පෙරත් ඔහු දමනෙහි ලා කර්මඵල සම්බන්ධය දැන්වූවෝම වේදැ"යි වදාරා ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුත් රාජ්‍යය කරන කල්හි බරණැස් නුවර 'ඉල්ලීස' නම් සිටාණෙක් විය. ඒ සිටාණෝ අසූකෙළක් සම්පත් ඇත්තෝය, පුරුෂ දෝෂයෙන් සමන්විතයෝය(අංගවිකල බවින් යුක්තය), බුන් සිහින් කකුල් ඇත්තෝය. වක් හස්තපාදාදිය ඇත්තෝය, වපරැස්(වපර ඇස්) ඇත්තෝය, රත්නත්‍රයෙහි අප්‍රසන්නයෝය, සැදැහැ නැත්තෝය, මසුරු ගුණ ඇත්තෝය, තමන් සන්තක වස්තුව අනික් කෙනෙකුට නොදෙති, තුමූත් අනුභව නොකරති, උන්ගේ සම්පත රාක්ෂාධිගෘහිත වූ පොකුණක් මෙන් වූය. ඒ සිටාණන්ගේ දෙමව්පියෝ වූකලී සත්වැනි කුලපරම්පරාව දක්වා දායකයහ, දානපතියහ. මූ තුමූ සිටු තනතුරු ලැබලාම වංශය නසා, දන්හල් දවා, යාචකයන් තලා පිටත්කොට වස්තුවම රැස්කරවූය.

ඒ සිටාණෝ එක් දවසක් රජ්ජුරුවන්ට රාජ සේවයට ගොස් තමන් ගෙට එන තැනැත්තෝ ගමන් ආයාසයෙන් මිරිකුණා වූ එක් දනව්වැසි මනුෂ්‍යයෙක් එක රා කළයක් ගෙන පුටුවක් මත්තෙහි හිඳ ඇඹුලා රා යෙන් ඔඩමක් (කෝප්පයක්) පුර පුරා කුණු මස් අවුළු හා සමඟ බොන්නාවුන් දැක රා බොනු කැමතිව මෙසේ සිතූය "ඉදින් මම රා බොත් නම් මා බොන්නට වන් කල්හි බොහෝදෙන බොනු කැමැති වෙති, එසේ කල්හි මාගේ වස්තුව නැසී යන්නේය"යි ඒ සිටාණෝ තෘෂ්ණාව ඉවසමින් ඇවිද කල්‍යාමෙන් ගිය කල්හි තෘෂ්ණාව ඉවසාගත නොහී පොළානැඟූ පුළුණක්(පොළන ලද පුළුන්) මෙන් සුදුමැළි වූ ශරීර ඇතිවූය. ඉල්පව තිබෙන්නා වූ නහර බහනින් වෙළඳනාලද ශරීර ඇත්තේය.

ඉක්බිත්තෙන් එක් දවසක් ඒ සිටාණෝ ගබඩාවට වැද ඇඳ වැළඳගෙන හොත්තාහුය. සිටාණන්ගේ භාර්‍යාතොමෝ සමීපයට පැමිණ පිට පිරිමැද "ස්වාමීනි නුඹවහන්සේට අපාසු කිම්දැ?"යි විචාළීය. මෙතැන්හි කියයුතු සියල්ල යට කියනලද ක්‍රමයෙන්ම දත යුත්තේය. "එසේ වීනම් තනි වූ නුඹවහන්සේටම සෑහෙන නියායෙන් ඉදිකෙරෙම්දැ?"යි විචාළ කල්හි "ගෙයිදී සුරාව ඉදිකළ කල බොහෝ දෙන ඒ සුරාව බොන්ට ප්‍රාර්ථනා කෙරෙති, අන්ගානියෙන්(තැබැරුමෙන්) ගෙන්වාත් මෙතන හිඳ බොන්ට නොපිළිවන්නේය"යි මදටක් පමණ රන් දී අන්ගානියෙන් රා කළයක් කුඩා කොල්ලකු ලවා ගෙන්වාගෙන නුවරින් නික්ම ගංතෙරට ගොස් මහවන සමීපයේ එක් කැලයකට වැද රා කළය තබ්බවාගෙන "තෝ පළාය"යි කියා කොල්ලා දුර යවා 'ඔඩමක්' පුරාගෙන රා බොන්නට පටන් ගත්තාහුය.

ඒ සිටාණන්ගේ පියාණෝ වනාහී දානාදී පින්කම් කළ බැවින් දිව්‍යලෝකයෙහි ශක්‍රව උපන්නාහුය. ඒ ශක්‍රදේවේන්ද්‍රයා එකෙණෙහිම "මාගේ දන් වැට පවතී දෝහෝයි නොපවතී දෝ හෝ"යි පරීක්ෂා කරන්නාහුය. ඒ දන් වැට නොපවත්නා බවත්, පුත්‍රයා කුලවංශය නසා, දන්හල් දවා, යාචකයන් මරා නෙරපා මසුරු බව පිහිටා අනික් කෙනෙකුන්ට දියයුතු වන්නේය යන භයින් වන ලැහැබකට වැද උදකලාව රා බොන නියාව දැක "දැන් යෙමි, ඔහු අල්ලා දමනයෙහි ලා කර්මඵල සම්බන්ධයන් දක්වා දන්දෙවා දිව්‍යලෝකයෙහි උපදනා ලෙසත් කෙරෙමි"යි මනුෂ්‍යපථයට

බැස ඉල්ලීස සිටාණන් හා නොවෙනස් වූ (වපරුස්) (කොරබව) සේ වූ වෙනින් ආත්මභාවයක් මවාගෙන රජගහ නුවරට වැද රජ්ජුරුවන්ගේ මාළිගා දොරකඩ සිට තමන් ආ නියාව කියා යවා "අවුත් වදිත්ව"යි කී කල්හි මාළිගාවට වැද රජ්ජුරුවන් වැඳ එකත් පසෙක සිටියාහුය. රජ්ජුරුවෝ "කිමෙක්ද? මහසිටාණෙනි, නොවේලේ අවුනැ"යි කිවූය. "ආම් ස්වාමීනි, මාගේ ගෙයි අසූකෙළක් පමණ වස්තු ඇත. ඒ වස්තුව නුඹවහන්සේ ගෙන්වා භාණ්ඩාරගේ පුරවාගත මැනවැ"යි කිවූය. "මහසිටාණෙනි, තොපගේ වස්තුව අපට ප්‍රයෝජන නැත. තොපගේ වස්තුවට වඩා අපගේ වස්තුව ඉතා බොහෝය"යි කිවූය.

එබස් ඇසූ සිටාණෝ කියන්නෝ "ඉදින් රජ්ජුරුවන් වහන්ස, නුඹවහන්සේට ප්‍රයෝජනයක් නැත්නම් කැමති පරිද්දෙන් ගෙන දන් දෙමි"යි කිවූය. "දෙව, මහසිටාණෙනි" කී කල්හි "යහපත, මහරජ්ජුරුවන් වහන්සැ"යි කියා ඒ සිටාණෝ රජ්ජුරුවන් වැඳ නික්ම ඉල්ලීස සිටාණන්ගේ ගෙට ගියෝය. එකල්හි සියළු පරිවාර මනුෂ්‍යයෝ අවුත් පිරිවරා ගත්තුය. කිසි එකකුත් "ඉල්ලීස සිටාණෝ නොවෙති"යි කියා දැන ගන්ට සමර්ථ වූ කෙනෙක් නම් නැත. එකල්හී සිටාණෝ ගෙටවැද එළිපත ඇතුළේ සිට දොරටුපාලයා කැඳවා "එම්බල කොල, මා හා සමාන ස්වරූප ඇති යම් අනිකෙක් අවුත් 'මාගේ ගෙයය"යි වදින්ට ආ නම් ඔහු පිටිකරගසා පිටත් කරව"යි කියා දොරටුපාලනයාට විධානකොට තුමූ ප්‍රාසාදයේ මතුමහල් තලයට නැඟී මහානඝී වූ අස්නක හිඳ සිටුදූ සමීපයට කැඳවා සතුටු ආකාර දක්වා "සොඳුර දන්දෙමෝදැ?"යි කිවූය. ඒ වචනය අසාලාම සිටුදූත්, දූදරුවෝත්, දාසකම්කාරාදීහුත් මෙතෙක්කල් මුළුල්ලෙහිත් මුන්වහන්සේට දන් දෙන්ට සිතුවිල්ලකුත් නූපන්නේය, අද වූකලී රා බී මොළොක් වූ සිත් ඇතිව දෙනු කැමතිසේක් වනැ"යි කීහ.

ඉක්බිත්තෙන් සිටුදූ ඒ සිටාණන්ට "ස්වාමීනි, කැමති පරිද්දකින් දන් දුන මැනවැ"යි කීව. "එසේ වීනම් නුවර බෙරලවනු තැනැත්තහු (අණබෙරකරු) කැඳවා ගෙන්වාගෙන, 'රන් රිදී මුතු මැණික් ආදියෙන් ප්‍රයෝජන ඇති කෙනෙක් ඉල්ලීස සිටාණන්ගේ ගෙට එව'යි කියා සියළු නුවර බෙරලව"යි කිවූය. ඒ සිටුදූත් එපරිද්දෙන් කළාය. මහජනයෝ පැස්,පෙට්ටි, පයි(පසුම්බි) ආදිය ගෙන දොරකඩට රුස්වූවාහුය. එකෙණෙහි ශක්‍රයෝ සත්රුවණ් පිරුණ ගබඩාවල දොර හරවා "මේ සියළු වස්තු තොප හැමට දෙමි, සෑහෙන පමණක් ගෙන යව"යි කීවාහුය. එකල මහජනයෝ ගබඩාවලින් වස්තු මැත්කොට (එළියටගෙන) රාජාඞගනයෙහි රුස්කොට තම තමන් ගෙනා භාජන පුරාගෙන යන්නාහුය.

එක්තරා දනවුවැසි මනුෂ්‍යයෙක් ඉල්ලීස සිටාණන්ගේ ගොන් උන්ගේම රථයෙහි යොදාගෙන සත්රුවණින් පුරා නුවරින් නික්ම මාවත පැමිණ ඉල්ලීස සිටාණන් වැද ඉඳ රා බොන්නා වූ කැලයට වැද නුදුරු තැනකින් රථය පදනේ "ස්වාමීනි, ඉල්ලීස සිටාණන් වහන්ස අවුරුදු සියයක් ජීවත්වුව මැනව. නුඹවහන්සේ නිසා දැන් මා විසින් සිය අතින් කර්මාන්ත නොකොට දිවි පමණින් රැකෙන පමණ සම්පත් ලබන ලද්දේය. නුඹවහන්සේගේම රථය, නුඹවහන්සේගේම ගොන්ය, නුඹවහන්සේගේම ගෙයි සත්රුවණය. දැන් මේ වස්තු මෑණියන් විසින් දුන් දෙයකුත් නොවෙයි, පියාණන් වහන්සේ විසින් දුන් දෙයකුත් නොවෙයි, ස්වාමීනි, නුඹවහන්සේම නිසා ලත් සම්පත්ය"යි සිටාණන්ගේ ගුණ කිය කියා යන්නේය.

සිටාණෝ එබස් අසා හයින් ත්‍රස්තව මෙසේ සිතූය "මේ තෙම මාගේ නම කියා යෙයි, කිමෙක්ද? රජ්ජුරුවන් වහන්සේ විසින් මාගේ ධනය ලෝවැස්සන්ට දෙන ලද්දේවනැ"යි කැලයෙන් නික්ම ගොන්ගෙය(ගොන් බාන) හා රථය ඇඳින ගෙන "එම්බල දුෂ්ට වූ කොල්ල. මාගේ ගොනා, මාගේ රථයය"යි කියා ගොස් ගොන්ගේ ලනුව අල්වා ගත්තේය. එකල්හි ඒ දනවුවැසි පුරුෂයා රථයෙන් බැස "එම්බා දුෂ්ට කොල්ල, ඉල්ලීස සිටාණෝ සියළු නුවරවාසීන්ට දන්දෙති, තෝ උන්ට කුමක් වන්නෙහිදැ"යි ඇන සෙණ ගසන්නාක් මෙන් පිටිකරගසා ඒ රථය ඇරගෙන ගියේය. මේ ඉල්ලීස සිටාණෝ තමන් වෙව්ලමින් නැඟීසිට ඇඟ වැලි පිස පිස වහ වහා ගොස් රථයේ එල්ලී ගත්තුය. එකල්හි ඒ දනවුවැසි පුරුෂයා රථයෙන් බැස ඉසකේ අල්වා නමාගෙන වැලිමිටි දෙකින් ඇන තලා බොටුව අල්වා මාර්ගයටම අභිමුඛකොට දමා ගියේය. මෙපමණකින් ඒ සිටාණන්ගේ රා මද සිඳී ගියේය. ඒ සිටාණෝ වෙව්ල වෙව්ලා වේගයෙන්

තමන්ගේ ගේ දොරට ගොස් සම්පත් ඇරගෙන යන්නාවුන්ට "එම්බා පින්වත්නි, මේ කිමෙක්ද? රජ්ජුරුවන් වහන්සේ මාගේ සම්පත් කොල්ලකන සේක්දැ"යි කියා ගොස් ඒ ඒ වස්තු අල්වා ගනිති. ඇල්වූ ඇල්වූ මනුෂ්‍යයෝ ගස ගා පාමුල එලති. ඒ සිටාණෝ වේදනාවෙන් පීඩිතව ගෙට වදින්නට පටන් ගත්තුය. එකල්හි දොරටුපාලයා "එම්බල දුෂ්ට වූ ගෘහපතිය, කොයි වදනෙහිදැ"යි උන පත්තෙන් දෙපත්ත හසුකොට මත්තෙ පොත්ත පත්තට යන්නාක්මෙන් තළා බොටුව අල්වාගෙන පිටත් කළාහුය. එවේලෙහි සිටාණෝ "දැන් මට රජ්ජුරුවන් වහන්සේ හැර අන්කිසි පිළිසරණෙක් නැතැ"යි රජ්ජුරුවන් වහන්සේ සමීපයට ගොස් "දේවයන් වහන්ස, මාගේ ගෙය නුඹවහන්සේ කොල්ලකන සේක්දැ?"යි කිවුය. එබස් ඇසූ රජ්ජුරුවෝ "සිටාණෙනි, මම කොල්ලනොකම්, තොපම අවුදින් නුඹවහන්සේ නොගන්නාසේක් වීනම් මන්ම මාගේ වස්තුව දන් දෙමි, නුවර බෙරලවා දන් දුන්නෝවේදැ"යි කිවුය. එකල්හි සිටාණෝ කියන්නෝ "දේවයන් වහන්ස, මම නුඹවහන්සේ සමීපයට නාමි, කිමෙක්ද? නුඹවහන්සේ මා මසුරු නියාව නොදන්නාසේක්ද? මම තණ කොන්දක් ගලා තෙල් බිඳුවකුත් කිසි කෙනෙකුට නුදුන් විරීම්, යම් සිටාණ කෙනෙක් දන් දෙන්නේද උන් කැඳවා ගෙන්වාගෙන පරීක්‍ෂා කරවුව මැනව රජ්ජුරුවන් වහන්සැ"යි කිවුය.

එබස් ඇසූ රජ්ජුරුවෝ ශක්‍රදේවේන්‍ද්‍රයන් කැඳවා ගෙන්වාගෙන දෙදෙනාගේ වෙනස රජ්ජුරුවෝ නොදනිත්, අමාත්‍යයෝත් නොදනිති, මසුරු සිටාණෝ "කිමෙක්ද? රජ්ජුරුවන් වහන්ස, මූ සිටාණෝද මම සිටාණෝදැ?"යි කිවුය. "අප නාදුනම්හ. එසේ දෙදෙනා අඳුනන්නා වූ කිසි කෙනෙක් ඇද්දැ?"යි විචාළෝය. "ස්වාමීනි, මාගේ භාර්‍ය්‍යාව අඳුනන්නී වේදැ"යි මසුරු සිටාණෝ කීහ. එකල්හි ඒ සිටාණන්ගේ භාර්‍ය්‍යාව කැඳවා "තොපගේ ස්වාමිපුත්‍රයාණෝ කවුරුදැ?"යි විචාළසේක.

ඒ සිටුදූතොමෝ "මූ වේදැ"යි කියා ශක්‍රයන් සමීපයෙහි සිටියාය. දූදරුවනුත් දාසකර්‍මකාරාදීනුත් කැඳවා විචාළාහුය. හැම දෙනම ගොස් ශක්‍රයන් සමීපයෙහි සිටියාහුය. නැවත සිටාණෝ මෙසේ කීය "මාගේ හිස පිළිකාවෙක් ඇත, කෙසින් වැසී තිබෙන බැවින් ඒ පිළිකාව කපුවාම(කරණවෑමියා) දන්නේය, අනික් කෙනෙක් නොදනිති, ඔහු කැඳවුව මැනවැ"යි කිවුය. එසමයෙහි වනාහි බොධිසත්‍වයෝ ඉල්ලීස සිටාණන්ට කපුව උපන්නාහුය. රජ්ජුරුවෝ ඒ කපුවා කැඳවා "ඉල්ලීස සිටාණන් අඳුනන්නෙහිදැ?"යි විචාළෝය. "ඉස බලා ඇඳින ගනිම් ස්වාමීනි" කීය. "එසේ වීනම් දෙදෙනාගේම ඉස බලව"යි කිවුය.

එකෙණෙහි ශක්‍රයෝ ඉස පිළිකාවක් මවා ගත්තුය. බොධිසත්‍වයෝ දෙදෙනාගේම ඉස පිළිකා බලා පිළිකා දැක "මහරජ්ජුරුවන් වහන්ස, දෙදෙනා ඉසම පිළිකා ඇත්තේය. මම ඔවුන් දෙදෙනාගෙන් එක් කෙනෙකුත් ඉල්ලීස බව දැනගත නොහෙම්"යි කියා මෙසේ කිවුය. "දෙදෙනම කොරවූය, දෙදෙනම පිලිවූය, දෙදෙනම වපරැස් ඇත්තෝය, දෙදෙනම පිළිකා ඇත්තෝය. එසේ හෙයින් ඉල්ලීසයන් අසවල්ලුයයි මම නොදනිම්"යි කිවුය. බොධිසත්‍වයන්ගේ වචනය අසා මසුරු සිටාණෝ කම්පිත වූ සිත්ඇතිව ශොකයෙන් සිහි එලවාගත නොහී එතනම වැටීහුන්නාහුය.

එකෙණෙහි ශක්‍රදේවේන්‍ද්‍රයෝ "මහරජ්ජුරුවන් වහන්ස, මම ඉල්ලීසයෙක් නොවෙමි, ශක්‍රදේවේන්‍ද්‍රයෙමි"යි කියා මහත් වූ ශක්‍රදේවේන්‍ද්‍ර ලීලාවෙන් ආකාශයෙහි සිටියාහුය. ඉල්ලීසයන් මූණ ඩා පැන්ඉස සනතර්පනය කළෝය. ඒ සිටාණෝ නැගීසිට ශක්‍රදේවේන්‍ද්‍රයන්ට නමස්කාරකොට සිටියාහුය. එකල ශක්‍රදේවේන්‍ද්‍රයෝ සිටාණන්ට කියන්නෝ "ඉල්ලීසයෙනි, මේ වස්තුව මා සතුය, තා සන්තක නොවෙති, මම තොපගේ පියාණෝය, තෙපි මාගේ පුතණුවෝය, මම දානාදී වූ පින්කම්කොට ශක්‍රාත්මභාවයට පැමිණයෙමි, තොප වනාහී මාගේ වංශයෙහි අදානසිලීව මසුරුබවෙහි පිහිටා දන්හල් දවා යාචකයන් පිටත්කොට වස්තුව රැස් කෙළෙහිය. ඒ වස්තුව තොපිත් අනුභව නොකරන්නෙහුය, අනික් කෙනෙකුන්ටත් ප්‍රයෝජන නැත්තේය, රාක්‍ෂසාධිගෘහිත වූ පොකුණක් මෙන් සිටිනේය. ඉදින් මාගේ දන්හල් කරවා පෙර පරිද්දෙන්ම දන් දුන්නෙහි වීනම් යහපත, ඉදින් නොදෙන්නෙහි වීනම් තාගේ සියළු ධනධාන්‍යයන් අන්තර්ධානකොට මේ වජ්‍රායුධයෙන් තාගේ ඔළුවත් පලා ජීවිතක්‍ෂයට පමුණුවම්"යි කිවුය.

එබස් අසා ඉල්ලීස සිටාණෝ මරණ හයින් තැතිගෙන "මෙතැන් පටන් දන් දෙමි"යි ප්‍රතිඥා දුන්නුය. ශක්‍රයෝ සිටාණන්ගේ ප්‍රතිඥා ලැබ ආකාශයෙහි හිඳ ධර්මදෙශනාකොට පඤ්චශීලයෙහි පිහිටුවා ශක්‍රභවනයට ගියෝය. ඉල්ලීස සිටාණෝත් දානාදී පින්කම්කොට සවර්ගලෝකයෙහි උපන්නාහුය.

ශාසතෘ වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ "මහණෙනි, මහමෞද්ගල්‍යාන ස්ථවිරයෝ මසුරු සිටාණන් දමනයෙහි ලුවෝ දැන්මතු නොවෙයි, පෙරත් දමනයෙහි ලුවෝ වේදැ"යි මේ ධර්මදෙශනාව ගෙනහැර දක්වා වදාරා පූර්වාපරසන්ධි ගළපා මේ 'ඉල්ලීස ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

"එසමයෙහි සිටාණෝ නම් දැන් මසුරු සිටාණෝය, ශක්‍රදේවේන්‍ද්‍රයෝ නම් මහමෞද්ගල්‍යාන ස්ථවිරයෝය, රජ්ජුරුවෝ නම් ආනන්‍ද ස්ථවිරයෝය. එසමයෙහි කපුව උපන්නෙම් තිලෝගුරු සම්‍යක් සම්බුදුරජ වූ මම්ම වේදැ"යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

079. බරස්සර ජාතකය

තවද එක් සමයෙක්හි ශාක්‍යකුල විනතාමාණික්‍ය වූ(ශාක්‍ය වංශයට සිතු පැතූ සම්පත් දෙන මැණිකක් බඳු වූ) තිලෝගුරු බුදුරජාණන් වහන්සේ දෙව්රම් වෙහෙර වසනසේක් එක්තරා අමාත්‍යයෙකු අරභයා මේ ජාතකය වදාළසේක.

කෝසල රජ්ජුරුවන්ගේ එක්තරා අමාත්‍යයෙක් රජ්ජුරුවන් සිත්ගෙන පාසල්දනව්වේ ගමෙක අයපඬුරු(අයබදු) ලැබගෙන සොරුන් හා එක්වගෙන ඒ සොරුන්ට කියන්නේ "මම මනුෂ්‍යයෙක් ඇරගෙන වනයට වදිමි. තොපි ගම කොල්ල කා එයින් ලබනලද වස්තුවෙන් මටත් භාගයක් දෙව"යි කියා පළමුකොට මිනිස්සුන් රැස්කරවා තෙමේ වනයට ගොස් එහි ඉඳ සොරුන් අවුත් සරක් මරා මස් කා ගම පැහැර ගිය කල්හි සවස්වේලේ මහජනයා විසින් පිරිවරන ලදුව ගමට එන්නේය.

ඔහුගේ ඒ ක්‍රියාව නොබෝ දවසකින්ම ප්‍රසිද්ධ විය. මනුෂ්‍යයෝ එපවත් රජ්ජුරුවන්ට දැන්නුය. රජ්ජුරුවෝ ඒ අමාත්‍යයා කැඳවා ගෙන්වාගෙන දොර හිඳුවා තරයේ නිග්‍රහකොට අනික් ගම්මුදලියෙකු (ගම්මුලාදෑනියකු) ඒ පසල්දනව්වට යවා ජෙතවනයට ගොස් සර්වඥයන් වහන්සේට නමස්කාරකොට එකත්පස්ව හිඳ එපවත් දැන්වීය.

බුදුරජාණන් වහන්සේ "මහරජ්ජුරුවෙනි, මොහු මෙසේ කෙළේ දැන්මතු නොවෙයි, පෙරත් මෙසේම කළසුලුය"යි වදාරා ඒ රජ්ජුරුවන් විසින් ආරාධිත වූ බුදුහු ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙක් රාජ්‍යය කරන කල්හි ඒ බරණැස් රජ්ජුරුවෝ එක් අමාත්‍යයක්හට ප්‍රත්‍යන්ත(පිටිසර) ජනපදයෙහි ගමක් දුන්නුය. මෙතැන්හි කියයුතු වූ සියල්ල පළමු කියන ලද්ද හා සමාන වන්නේය.

එසමයෙහි බොධිසත්වයෝ වෙළදාම්කොට ප්‍රත්‍යන්ත දනව්වෙහි වාසය කරන්නාහු ඒ අමාත්‍යයා ලත් ගම වාසය කරන්නාහුය. ඒ මහබෝසතාණෝ ඒ ග්‍රාමභොජකයා සවස්වේලෙහි මහජනයා පිරිවරා තද ශබ්ද වූ ඇති පටාහෙරියක් (පණබෙරය නම් වූ බෙරයක්) ගස්වාගෙන එන කල්හි මේ දුෂ්ට වූ ග්‍රාමභොජකයා සොරුන් හා එක්වගෙන ගම් පහරවා කොල්ලකවා සොරුන් පලාගොස් වනයට වන් කල්හි දැන් තෙමේ ශාන්තදාන්ත එක්කහු මෙන් නිවී සැනහී බෙර ගස්වාගෙන එන්නේයයි නින්‍දා කළාහුය. නොබෝ කලකින් ඔහුගේ ඒ ක්‍රියාව ප්‍රකාශ විය. රජ්ජුරුවෝ දොසානුරූපව නිග්‍රහ කළාහුය.

ශාසතෘ වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ "මහරජ්ජුරුවෙනි, මොහු මෙබඳු වූ ස්වභාව ඇත්තේ දැන්මතු නොවෙයි, පෙරත් මෙබඳු ස්වභාව ඇත්තේ වේදැ"යි මේ ධර්මදෙශනාව ගෙනහැර දක්වා පූර්වාපරසන්ධි ගළපා මේ 'බරස්සර ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

"එසමයෙහි අමාත්‍යයා නම් දැන් මේ අමාත්‍යයාමය, එසමයෙහි අමාත්‍යයාට නින්‍ද්‍ර කළා වූ ප්‍රාඥ පුරුෂ වූයෙම් සම්‍යක් සම්බුදුරජ වූ මම්ම වේදැ"යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

080. භීමසෙන ජාතකය

තවද එක් සමයෙක්හි ලෝකත්‍රයෙහි (කාම, රූප, අරූප යන තුන්ලොව) පතල වූ කීර්තිඝොෂා ඇති තිලෝගුරු බුදුරජාණන් වහන්සේ දෙව්රම් වෙහෙර වසනසේක් තමහට ස්තුති කරන්නා වූ (තමා විසින්ම තමාගේ ගුණ කීමෙහි නිරත වූ) එක්තරා භික්ෂුවක්හු අරභයා මේ ජාතකය වදාළසේක.

එක් භික්ෂු කෙනෙකුන් වහන්සේ "ඇවැත්නි, අපගේ ජාතිය හා සමාන වූ ජාතියෙක් නම් නැත, අපගේ ගොත්‍රය හා සමාන වූ ගොත්‍රයෙක් නම් නැත, අපගේ දාසකර්මකාරාදීහුත් ඇල්සාලේ බත් හා මත්ස්‍යමාංස අනුභව කෙරෙති, කසීරට සුවඳවිලවුන් ගල්වති, අපි මහණ වූ බැවින් දැන් මෙබඳු වූ රූක්ෂභොජනය (කටුක ආහාරපාන) අනුභව කරම්හ. රූක්ෂ සිවුරු වළඳිම්හ"යි (ගොරෝසු සිවුරු පොරවමු'යි) ස්ථවිර නවක මධ්‍යම (උපසම්පාදාවෙන් දසවස් පිරීම නිසා ස්ථවිර නම්වූද, අලුත උපසපන් වීම නිසා නවක නම්වූද, මේ දෙදෙන වහන්සේලා අතර වයසෙහි සිටීම නිසා මධ්‍යම නම්වූද) භික්ෂූන් සමීපයෙහිදී තමන්වහන්සේගේ මහන්තත්වය කියමින් ජාත්‍යාදී (ජාතිකුලගොත්‍රාදිය හා සබැඳි පහත් වචන වලින්) වශයෙන් මෙරමාහට නින්දා කෙරෙමින් ඇවිදිනාසේක.

ඉක්බිත්තෙන් එක් භික්ෂු කෙනෙකුන් වහන්සේ මේ භික්ෂුහුගේ කුලප්‍රදේශය හා ජාතිගොත්‍රය පරීක්ෂාකොට මොහු තමාගේ ප්‍රතාප (මහන්තත්වය) කියන බව භික්ෂූන් වහන්සේට දැන්වූසේක. භික්ෂූහු ධර්මසභා මණ්ඩපයෙහි රැස්වහිඳ "ඇවැත්නි, අසවල් මහණ මෙබඳුවූ නෛර්යාණික (නිවනට පමුණුවන) ශාසනයෙහි මහණව තෙමේ තමහට ස්තූතිකොට මෙරමාහට නින්දා කෙරෙමින් ඇවිදිනේය"යි ඒ භික්ෂුවගේ නුගුණ කිය කියා උන්සේක. එකල්හි ශාස්තෘ වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ දම්සභා මණ්ඩපයට වැඩ "මහණෙනි, දැන් මා එන්නාට පළමුව කවර කථාවකින් යුතුව උනුදැ?"යි විචාරා "මෙනම් කථාවෙකින් යුකතව උනුම්හ"යි කී කල්හි "මහණෙනි, ඒ මහණ දැන් තමාට ස්තූතිකොට ඇවිදින්නේ වෙයි, පෙරත් තමාට ස්තූතිකොට අනුන්ට නින්දා කෙරෙමින් ඇවිද්දේම වේදැ"යි වදාරා ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙක් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි අප මහබෝසතාණෝ එක් නියම්ගමෙක ප්‍රසිද්ධ වූ බ්‍රාහමණ වංශයෙහි ඉපිද වැඩිවිය පැමිණ තක්සලා නුවර දිසාපාමොක් ආචාරීන් සමීපයෙහි හිඳ වේදත්‍රය(ඍග්, යජුර්, සාමන් යන තුන් වේදය) හා අෂ්ටාදශ විද්‍යාසථානය(ගණිත, මිණිතාදී විද්‍යා විෂයන් දහඅට) ඉගෙණ සියලු ශිල්පයෙහි මුදුන් පැමිණ 'චුල්ලධනුග්ගහ පණ්ඩිතයෝය'යි මේ නමින් ප්‍රසිද්ධ වූය. ඒ අප මහබෝසතාණෝ තක්සලා නුවරින් නික්ම සියළු සමයාන්තර ශිල්ප(වෙනත් ආගම් හා ශිල්ප) පරීක්ෂා කෙරෙමින් මහිංසක රාජ්‍යයට ගියෝය. මේ ජාතකයෙහි වූ කලී අප මහබෝසතාණෝ මදක් මිටියෝය, නැමුනා වූ ආකාර ඇත්තෝය, එසේ හෙයින් ඒ බොධිසත්වයෝ මෙසේ සිතූය "ඉදින් මම කිසි රජ්ජුරු කෙනෙකුත් කරා ගියෙම් නම් ඒ රජ්ජුරුවන් වහන්සේ 'මෙසේ ලකුණ්ඨ වූ(මිටි වූ) ශරීර ඇත්තෝ අපට කුමක් කරන්නෝදැ'යි කියනසේක, එසේ හෙයින් මම ආරොහපරිනාහයෙන් යුක්ත වූ(හොඳට උස මහත ඇති) එක් පුරුෂයෙකු ඉදිරිකොට ගෙන(මුල්තැන තබාගෙන) ඔහු නිසා ජීවත්වීම් නම් යහපත් වන්නේය"යි සිතා බෝධිසත්වයෝ එබඳු වූ පුරුෂයෙකු සොයන්නාහු භීමසේන නම් වූ එක් වියනක්හුගේ(රෙදි වියන්නෙකුගේ) පිළි වියන තැනට ගොස් ඔහු හා සමඟ පිළිසඳර කථාකොට වෙම් "සබඳ, තෝ කිනම්හුදැ?"යි විචාළෝය. "මම භීමසේන නම් වෙමි"යි කී කල්හි "කිමෙක්ද? තෝ මෙසේ විශිෂ්ට වූ රූපයෙන් හා ආරොහපරනාහයෙන් යුක්තව මේ හීන ක්‍රියාව කුමක් පිණිස කරන්නෙහිදැ"යි විචාළෝය. "ජීවත්ව ගතනොහී කෙරෙමි"යි කී කල්හි "සබඳ තෝ මෙසේ ක්‍රියා නොකරව, සියළු දඹදිව මා හා සමාන වූ දුනුවායෙක් නැත, ඉදින් මම කිසි රජ්ජුරු කෙනෙකුන් වහන්සේ දුටුයෙම් වීනම් උන්වහන්සේ 'මේ ලකුණ්ඨකයා අපට කුමක් කෙරේදැ'යි මට කිපෙනසේක, එසේ හෙයින් තෝ රජ්ජුරුවන් වහන්සේ දැක 'මම දුනුවායෙමි' කීයෙහි වීනම් රජ්ජුරුවන් වහන්සේ තට වියදම් දී නිරන්තරයෙන් වෘත්ති(රැකියාව) තබා දෙනසේක. මම තට උපන්නා වූ කාර්‍යයෙක් ඇත්නම් කෙරෙමින් තාගේ සෙවණෙහි(සමීපයෙහි)

ජීවත්වෙමි, එසේ කල්හි අපි දෙදෙනම සුඛිතවම්හ, මා කීවා කරව''යි බෝධිසත්‍වයෝ කිවූය. ඒ පුරුෂයාත් මහබෝසතාණන්ගේ බස ''යහපතැ''යි පිළිගත්තේය.

ඉක්බිත්තෙන් බෝධිසත්‍වයෝ ඒ භීමසේන නම් පුරුෂයා කැඳවාගෙන බරණැස් නුවරට ගොස් තුමූ ඕහට උපස්ථායකව ඒ පුරුෂයා ඉදිරිකොට ගොස් මාළිගා දොරකඩ සිට රජ්ජුරුවන්ට දන්වා යැවූය. රජ්ජුරුවන් වහන්සේ විසින් ''එත්ව''යි කී කල්හි දෙදෙනාම මාළිගාවට වැද රජ්ජුරුවන් වැඳ සිටියාහුය. ''කවර කාරණයක් නිසා තෙපි මෙහි අවුදැ?''යි කී කල්හි භීමසේනයා ''මම දුනුවායෙක්මි, මා හා සමාන වූ දුනුවායෙක් මේ සියළු දඹදිව නැත්තේය''යි කීය. ''කුමක් ලදින් නම් මට උපස්ථාන(සේවය) කරන්නෙහිදැ''යි කී කල්හි ''දෙපෝයක් පාසා(පෝය දෙකකට වරක් හෙවත් අඩමසක් අඩමසක් පාසා) දහසක් ලබන්නේ වීම් නම් උපස්ථාන කරන්නේම්වේද රජ්ජුරුවන් වහන්සැ''යි කිවූය. ''මේ පුරුෂයා තට කවුරු වේදැ''යි කී කල්හි ''රජ්ජුරුවන් වහන්ස, මාගේ අතවැසි පුරුෂයායැ''යි කීය. ''යහපත මට උපස්ථාන කරව''යි කී කල්හි එතැන් පටන් භීමසේන නම් පුරුෂයා රජ්ජුරුවන්ට සේවය කරන්නේය. ඕ හට පැමිණි කාර්‍ය්‍යයක් බෝධිසත්‍වයෝම සමෘද්ධ කරති.

එසමයෙහි කසීරට එක් වනයක බොහෝ මනුෂ්‍යයන් යන එන්නා වූ මාර්‍ගයක ව්‍යාඝ්‍රයෙක් සඤ්චාරය කරමින් බොහෝ මනුෂ්‍යයන් අල්ව අල්වා කන්නේය. එපවත් රජ්ජුරුවන්ට දැන් වූවාහුය. රජ්ජුරුවෝ භීමසේනයා කැඳවාගෙන ''දරුව, ඒ ව්‍යාඝ්‍රයා අල්වන්ට පිළිවන්දැ?''යි විචාළෝය. ''රජ්ජුරුවන් වහන්ස, මම දුනුවාය, කුමක් නිසා බමිද? (බිය වෙමිද?) ව්‍යාඝ්‍රයා අල්වන්ට අසමර්ථ වෙමිදැ''යි කීය. එබස් ඇසූ රජ්ජුරුවෝ ඕ හට වැටුප් වියදන් දී යවූය. ඒ භීමසේනයා ගෙට ගොස් බෝධිසත්‍වයන්ට එපවත් කීයේය. බොධිසත්‍වයෝ ''යහපත, යාලුව යව''යි කිවූය. ''තොප නොයව්දැ''යි කී කල්හි ''එසේය, මම නොයමි, තොපට උපාය වූ කලී කියමි''යි කිවූය. ''සබඳ, උපාය කියව''යි කී කල්හි ''තොපි වහාම ව්‍යාඝ්‍රයා වසන තැනට උදකලාව නොයව, දනවුවැස්සන් රැස්කොට දුනු දහසක් හෝ දෙදහසක් ගෙන්වගෙන එහි යව, තෙපි ව්‍යාඝ්‍රයාව ඉගිලගිය නියාව (නින්දෙන් පිබිදී සිටින බව) දැන පලාගොස් එක් කැලයකට වැද බඩින් තලච්ච වැද හෙව (බඩ පොළවට තදකර හෙවත් මුණින් අතට නිදාගනුව), දනවුවැසි මනුෂ්‍යයෝ ඒ ව්‍යාඝ්‍රයා තළා මරා ගනිති, ඔවුන් විසින් ව්‍යාඝ්‍රයා අල්වාගත් කල්හි තෙපි දතින් වැලක් කපා වැල් කෙළවර අල්වාගෙන මළා වූ ව්‍යාඝ්‍රයා සමීපයට ගොස් 'පින්වත්නි, මේ ව්‍යාඝ්‍රයා මැරුවෝ කවුරුදැ?'යි කියා 'මම මේ ව්‍යාඝ්‍රයා ගොණකු මෙන් බැඳ රජ්ජුරුවන් සමීපයට ගෙනයෙමි'යි වැල් නිසා (සඳහ) කැලයට ගොස් 'මා වැල් කඩාගෙන එන්නාට පළමුකොටම මේ ව්‍යාඝ්‍රයා මැරුවෝ කවුරුදැ?'යි කීව (ඇසුවේය), එකල්හි දනවුවැසි මනුෂ්‍යයෝ භයින් ත්‍රස්තව 'ස්වාමීනි, රජ්ජුරුවන් වහන්සේට නො කියව'යි කියා තොපට බොහෝ වස්තු දෙති. 'ව්‍යාඝ්‍රයා තොප විසින් අල්වා ගන්නා ලද්දේය'යි රජ්ජුරුවන් සමීපයෙන් බොහෝ වස්තු ලබන්නා වේදැ''යි කිවූය. ඒ භීමසේන නම් පුරුෂයා ''යහපතැ''යි ගොස් බෝධිසත්‍වයන් කී පරිද්දෙන්ම ව්‍යාඝ්‍රයා අල්වාගෙන වනය නිර්භයකොට මහජනයා විසින් පිරිවරන ලදුව බරණැස් නුවරට වැද රජ්ජුරුවන් දැක ''මා විසින් ව්‍යාඝ්‍රයා අල්වා ගන්නාලද, වනයත් නිර්‍භය කරනලදැ''යි කීය. රජ්ජුරුවෝ සතුටුව බොහෝ වස්තු දුන්නාහුය.

නැවත එක් දවසක් මාර්‍ගයෙක ''මීමෙක් මිනිසුන්ට ඇන මග යා නොදෙන්නේය''යි රජ්ජුරුවන්ට කීහ. රජ්ජුරුවෝ පළමු පරිද්දෙන්ම භීමසේනයා යවූය. ඒ භීමසේනයාත් බෝධිසත්‍වයන් කී උපායෙන් ව්‍යාඝ්‍රයා මෙන් ඒ මීමත් අල්වාගෙන අවූය. රජ්ජුරුවෝ නැවතත් ඕහට සතුටුව වසතු බොහෝ සේ දුන්නුය. ඔහු මහත් වූ ඓශ්වර්‍ය්‍යමදයෙන් (ධනවත්කම නිසා ඇති වූ මානයෙන්) මත්‍ව බෝධිසත්‍වයන් කෙරෙහි අවඥාකොට (අපහාසකොට) උන්ගේ බස් නොගෙන ''තොප නිසා ජීවත් නොවෙමි, කිමෙක්ද? පුරුෂයෝ නම් තෙපිමදැ''යි ආදී වූ පරුෂ වචනයන් කියන්නේය.

ඉක්බිත්තෙන් කීප දවසක් ගියකල්හි සතුරු රජ්ජුරු කෙනෙක් අවුත් බරණැස් නුවර වටලාගෙන ''රාජ්‍යය හෝ දෙව, යුද්ධ හෝ කරව්''යි රජහට හසුන් යවූය. රජ්ජුරුවෝත් අසුන් අසා ''යුද්ධ කරව''යි භීමසේනයා යවූය. ඒ තෙමේ සියළු සන්නාහයෙන් සන්නද්ධව (යුද ඇඳුම්

ආදියෙන් සැරහී) යුද්ධ වෙසක් ගෙන හසති සන්නාහයෙන් සන්නද්ධ වූ හස්තියෙකු පිටට පැනනැගී උන්නේය. බෝධිසත්‍වයෝත් ඔවුන්ගේ මරණභයින් (ඒ භීමසේන මැරෙතැයි බියෙන්) සියළු සන්නාහයෙන් සන්නද්ධව භීමසේනයාගේ පශ්චිමාසනයෙහි (භීමසේනට පිටුපස ආසනයේ) උන්නාහුය. හස්තියා මහජනයා විසින් පිරිවරන ලදුව නුවර දොරින් නික්ම යුද්ධභූමියට පැමිණියේය. එකල්හි භීමසේනයා සටන් බෙරහඬ අසාලාම වෙව්ලන්ට පටන් ගත. බෝධිසත්‍වයෝ "දැන් මූ වැටීම මියන්නේය"යි සිතා ඇතු පිටින් නොවැටෙන පිණිස භීමසේනයාගේ ඇඟ වරපටකින් වටකර බැඳ අල්වා ගත්තේය. භීමසේනයා යුද්ධභූමිය දැක මරණභයින් තැතිගෙන මලමුත්‍රයෙන් ඇතුපිට කෙළසුයේය (අපවිත්‍ර කෙළේය). එකල බෝධිසත්‍වයෝ කියන්නෝ "භීමසේනය, පළමු කී කාරිය නියාවට පසුව කළ කාරිය සම නොවන්නේ වේද? (පළමුව පුරුෂයෝ නම් තා පමණක්ද? මම පුරුෂ නොවෙම්ද?යි කියා අවුත් දැන් මරබියෙන් වෙව්ලමින් ඇතුපිට කෙළෙසූ බව යන මේ පසුව කළ කටයුත්ත සහ පළමුව කී කාරිය අතර සමානත්වයක් නැනේද?) තෝ පළමු යුද්ධභටයෙක් මෙන් වූයේය, දැන් ඇතුපිට කෙළසන්නෙහිය"යි කියා බොධිසත්‍වයෝ ඕහට නින්දා කළෝය.

තවද "භීමසේනය, තා විසින් පළමු කියන ලද්දේ කිමෙක්ද? 'පුරුෂයෝ නම් තෝමද? මම පුරුෂ නොවෙම්ද? මමත් යෝධභටය'යි නින්දා වචනයක් කීය. මේ වූකලී එකෙක, ඉක්බිත්තෙන් පළමු තා කී නින්දා වචනයෙන් මැතභාගයෙන් (පසුව) දැන් මේ යුද්ධ භූමියෙහිදී සන්නාහයෙන් සන්නද්ධ වූ ඇතුගේ පිට කෙළසා තාගෙන්ම මලමුත්‍රධාරාවෝ වැහෙති, මේ එකෙක, එසේ හෙයින් භීමසේනය, පළමු කී යුද්ධකථාවය. ඇතුපිට කෙළසා විඳින්නා වූ ආයාසය (වෙහෙස) යන මේ දෙක සමාන නොවන්නේ වේදැ"යි මෙසේ මහබෝසතාණෝ ඕහට නින්දාකොට "සබඳ, තෝ නොබව, මා සිටියදී කුමක් නිසා තෝ ආයාස විඳීදැ" යි භීමසේනයා ඇතුපිටින් බාවාගෙන "පලා යව"යි කියා යවා "අද මා විසින් ප්‍රසිද්ධ වන්ට වටනේය"යි යුද්ධයට වැද සිංහනාදකොට බළකොටුව බිඳ සතුරු රජ්ජුරුවන් ජීවග්‍රාහයෙන් (පණ පිටින්) අල්වාගෙන බරණැස්රජු සමීපයට ගියෝය. රජ්ජුරුවෝ සතුටුව බෝධිසත්‍වයන්ට මහත් වූ යසපිරිවර දුන්නාහුය. එතැන් පටන් බෝධිසත්‍වයෝ 'චුල්ලධනුග්ගහ පණ්ඩිතයෝය'යි සියළු දඹදිව ප්‍රසිද්ධ විය. ඒ මහබෝසතාණෝ භීමසේනයාට වැටුප් වියදම් දී ඔහු පළමුව විසුවා වූ ස්ථානයට යවා දානාදී පින්කම්කොට කම් වූ පරිද්දෙන් මිය පරලොව ගියෝය.

ශාස්තෘ වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ "මහණෙනි, මේ භික්‍ෂුහු තමාට ස්තුතිකොට අනුනට නින්දා කළේ දැන්මතු නොවෙයි, පෙරත් නින්දා කළෝම වේදැ"යි මේ ධර්‍මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා පූර්‍වාපරසන්ධි ගළපා මේ 'භීමසේන ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

"එසමයෙහි භීමසේන නම් දැන් අනුන්ට නින්දාකොට තමාට ස්තුති කරන්නා වූ මහණය, එසමයෙහි චුල්ලධනුග්ගහ පණ්ඩිතයෝ නම් තිලෝගුරු සම්‍යක් සම්බුදුරජ වූ මම්ම වේදැ"යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

081. සුරාපාන ජාතකය

තවද එක් සමයෙක්හි පංචමාරයන්(පඤ්චස්කන්ධ මාර, කෙලෙස් මාර, සාමාන්‍ය මරණය නැමති මාර, කුශලාකුශලකර්‍ම නැමති මාර, වසවර්ති නම් දෙවපුත්‍රමාර යන පස් මරුන්) ජයගත්තා වූ තිලෝගුරු බුදුරජාණන් වහන්සේ කොසඹෑ නුවර නිසා(අසල වූ) ඝොෂිතාරාමයයෙහි වැඩවසනසේක 'සාගත' ස්ථවිරයන් වහන්සේ අරභයා මේ ජාතකය වදාළසේක.

භාග්‍යවත් බුදුරජාණන් වහන්සේ සැවැත් නුවර වස්වැස චාරිකා ගමනින් භද්දවතිකා නම් නියම්ගමට පැමිණි කල්හි ගොපල්ලන් අජපාලයන්(එළුවන් බලන්නන්) ගොවීන් මගීන් ආදී සත්‍වයෝ සර්‍වඥයන් වහන්සේ දැක වැඳ "ස්වාමීනි බුදුරජාණන් වහන්ස, අඹතීර්ථයට(අඹතොට නැමති තැනට) නොවැඩිය මැනව, අඹතීර්ථයෙහි ජටිලයාගේ ආශ්‍රමයෙහි අඹතීර්ථ නම් නාග රාජයෙක් ආශීර්විෂය(උග්‍ර විෂ ඇත්තේය), ඝොරවිෂය(දරුණු විෂ ඇත්තේය), ඒ නාග රාජයා සර්‍වඥයන් වහන්සේට පීඩා කරන්නේය"යි කියා වැළකූය. සර්‍වඥයන් වහන්සේද ඔවුන්ගේ කථාව නොඇසූවාක්හු මෙන් ඔවුන් තුන්යලක් දක්වා වලකමින් සිටියදීම වැඩිසේක.

බුදුරජාණන් වහන්සේ භද්දවතිකාවට නොදුරෙහි වූ එක්තරා වන ලැහැබෙක වැඩවසන සමයෙහි බුද්ධොපස්ථායක වූ සාගත ස්ථවිරයන් වහන්සේ ඒ අඹතොටට වැඩ නාගරාජයා දමනයකොට ඔහු සරණශීලයන්හි පිහිටුවා බුදුන් සමීපයට ආවාහුය.

සාගත ස්ථවිරයන් වහන්සේ විසින් නාගරාජයා දමනයෙහි ලූනියාව සියළු ජනපදයෙහි පතළේය. කොසඹෑ නුවරවාසී වූ සත්‍වයෝ සර්‍වඥයන් වහන්සේට පෙරගමන්කොට නමස්කාරකොට සාගත ස්ථවිරයන් වහන්සේ සමීපයට ගොස් වැඳ එකත්පස්ව සිට මෙසේ කීවාහුය "ස්වාමීනි, යමෙක් නුඹ වහන්සේට දුලභ වීනම් ඒ වදාළ මැනව, අපි එය සමුර්ධ(ඉටු) කරම්හ"යි කිවුය. එබස් ඇසූ තෙරුන් වහන්සේ මුවෙන් නොබිණුසේක. සමහර භික්ෂූන් වහන්සේ වනාහී (දුසිල් භික්ෂූන් වහන්සේලා) "උපාසකවරුනි, ප්‍රව්‍රජිතයන් වහන්සේට 'කාපෝතිකා' නම් සුරාව දුර්ලභ වෙයි, සිත්කළු ද වෙයි. ඉදින් තෙපි තෙරුන් වහන්සේට ප්‍රසන්නවූවාහු නම් කාපෝතිකා සුරාව පිළියෙළ කරව"යි කීසේක. ඒ උපාසකවරු "ස්වාමීන් වහන්ස, යහපතැ"යි පිළිගෙන සර්‍වඥයන් වහන්සේට සෙට දවසට ආරාධනාකොට නුවරට වැද තමතමන්ගේ ගෙයිදී "තෙරුන් වහන්සේට දෙම්හ"යි කාපෝතිකා නම් සුරාව පිළියෙල කර තෙරුන් වහන්සේට පවරා තමන්ගේ ගෙයිදී සුරාව පිළිගැන්වූය. තෙරුන් වහන්සේ ඒ සුරාව වළඳා මදයෙන් මත්ව නුවරින් නික්මෙනසේක් වාසල්දොර වැටී නන්දොඩමින් වැදහොත්සේක.

සර්‍වඥයන් වහන්සේ වළඳා ඉක්බිති නුවරින් නික්මෙනසේක් ඒ තෙරුන් වහන්සේ ඒ ආකාරයෙන් වැදහොත්තා දැක "මහණෙනි, සාගත ස්ථවිරයන් ඇරගනුව"යි කියා ගෙන්වාගෙන විහාරයට වැඩිසේක. ඒ භික්ෂූන් වහන්සේ තෙරුන් වහන්සේගේ හිස සර්‍වඥයන් වහන්සේගේ ශ්‍රීපාද මූලයට කොට(සිරිපතුල් මුල තබා) වැදහොවාලූසේක. තෙරුන් වහන්සේ පෙරලී තමන් වහන්සේ දෙපය ශ්‍රීපාද මූලයට කොට වැදහොත්සේක. සර්‍වඥයන් වහන්සේ භික්ෂූන් වහන්සේ අතින් විචාරණසේක් "කිමෙක්ද? මහණෙනි, පෙර සාගත සථවිරයන් වහන්සේ මා කෙරෙහි යම් ගෞරවයක් ඇත්නම් ඒ ගෞරවය දැන් ඇද්දැ" යි විචාළසේක. "නැතැ ස්වාමීනි" කී කල්හි "මහණෙනි, අඹතීර්ථ නම් නාගරාජයා දමනය කළෝ කව්රුදැ?"යි විචාළසේක. "ස්වාමීනි, සාගත ස්ථවිරයන් වහන්සේය"යි කී කල්හි "කිමෙක්ද? මහණෙනි, දැන් සාගත ස්ථවිරයෝ දියබරණයකුත් (දිය නයෙකුවත්) දමනයෙහි ලන්ට සමර්ථයෝදැ?"යි වදාළසේක. "ස්වාමීනි, ඒ නැතැ"යි කී කල්හි "කිමෙක්ද? මහණෙනි, යමක් මෙසේ විසංඥව (සිහි නැතිව) වැදහොවිත් නම් එසේ වූ සුරාව බොන්නට සුදුසුදැ?"යි විචාළසේක. "ස්වාමීනි, සුදුසු නොවේය"යි දැන් වූසේක.

ඉක්බිත්තෙන් භාග්‍යවත් වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ සාගත ස්ථවිරයන් වහන්සේට නිග්‍රහකොට භික්ෂූන් වහන්සේට ආමන්ත්‍රණයකොට "රාමෙර බීම නිමිතතකොට පාචිත්තියාපතති වේය"යි(පාචිත්තිය නම් වූ වරදවේ) කියා ශික්ෂාපද පනවා හුනස්නෙන් නැගීසිට ගඳකිළියට වන්සේක. දම්සභා මණ්ඩපයට රැස් වූ භික්ෂූන් වහන්සේ සුරාපානයෙහි නුගුණ කීසේක. "ඇවැත්නි, මේ සුරාපානය නම් මහත් වූ දොෂ ඇත්තේය, මහත් වූ ඍද්ධිමත් වූ සාගත ස්ථවිරයෝ යම්සේ බුදුන්ගේ ගුණ නොදනිත් නම් එපරිද්දෙන් කළෝය"යි සුරාවෙහි නුගුණ කීසේක. ශාසතා වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ දම්සභා මණ්ඩපයට වැඩ "මහණෙනි, කවර කථාවකින් යුක්තව උනුදැ"යි විචාරා වදාරා "මෙනම් කථාවකින් යුක්තව උනුම්හ"යි කී කල්හි "ප්‍රව්‍රජිතයන් රා බී මත්ව විසංඥවූයේ දැන්මතු නොවෙයි, පෙරත් විසංඥවූවෝම වේදැ"යි වදාරා ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන කල්හි අප මහබෝසතාණෝ කසීරට ප්‍රසිද්ධ වූ බ්‍රාහමණ වංශයක ඉපිද වැඩිවිය පැමිණ ඍෂිප්‍රව්‍රජ්‍යාවෙන් පැවිදිව පඤ්චාභිඥා අෂ්ටසමාපත්ති උපදවා ධ්‍යාන ක්‍රීඩා කෙරෙමින්(ධ්‍යාන ලැබීම නිසා හටගත් ප්‍රීතියෙන් යුක්තව) හිමාලය වන ප්‍රදේශයෙහි වාසය කරන්නාහුය. පන්සියයක් අන්තේවාසික(අතවැසි) තාපසයෝ මහබෝසතාණන් නිරන්තරයෙන් පිරිවරා ඇවිදින්නාහුය.

ඉක්බිත්තෙන් ඒ මහබොධිසත්‍වයන්ට වස්සාන කාලය(වැසි කාලය) පැමිණි කල්හි අන්තේවාසිකයෝ කියන්නෝ "ආචාරීන් වහන්ස, මනුෂ්‍යාපථයට(මිනිසුන් වසන පෙදෙසට) ගොස් ලුණුඇඹුල් සෙවෙනියකොට(පරිභොගකොට) එම්හ"යි කීහ. ඒ ඇසූ මහබෝසතාණෝ

“අන්තේවාසිකයෙනි, මම මෙහිම වෙසෙමි, තෙපි හැම ගොස් ශරීර සතප්පාගෙන වර්‍ෂා කාලය ඉකුත්කොට එව”යි කිවුය. ඔහු හැමදෙන “යහපතැ”යි ආචාරීන් වැඳ බරණැස් නුවරට ගොස් රාජොද්‍යානයෙහි වැස දෙවෙනි දවස් පිටත වාසල්දොර සමීපයෙහි ගම සිඟා වළඳා සම්පූර්‍ණව දෙවෙනි දවස් නුවරට වන්නාහුය. මනුෂ්‍යයෝ දැක ප්‍රසන්නව භික්‍ෂාව(පිණ්ඩපාතය) දුන්නාහුය. කීප දවසකින් රජ්ජුරුවන්ටත් දැන්වූය. “දේවයන් වහන්ස, හිමාලය වනයෙන් පන්සියයක් ඍෂිවරයෝ අවුත් උයනේ වෙසෙති. ඔහු හැමදෙන ඝොර වූ(උග්‍ර) තපස් ඇත්තෝය, දමනයෙහි ලූ පඤ්චෙන්‍ද්‍රියන් ඇත්තාහ, උතුම්වූ සීලසංරක්‍ෂණය ඇත්තාහ”යි දැන්වූය.

රජ්ජුරුවෝ ඔවුන්ගේ ගුණ අසා උයනට ගොස් වැඳ සුවඳුක් කථාකොට වස් සාරමස එහිම වසන පිණිස ප්‍රතිඥාගෙන(පොරොන්දු කරවාගෙන) ආරාධනා කළෝය. ඍෂිවරයෝ එතැන් පටන් රජගෙයිදී වළඳා උයන වෙසෙති. ඉක්බිත්තෙන් එක් දවසක් නුවර මහත් වූ සුරා පානයෙක් විය. රජ්ජුරුවෝ “තපස්වීවරයන්ට සුරාපාන නම් දුර්ලභ වෙයි” සිතා උතුම් වූ බොහෝ සුරා යැවූය. ඍෂිවරයෝ රා බී උයනට ගොස් රා මදයෙන් මත්‍ව සමහර කෙනෙක් පැන පැන නටති. සමහර කෙනෙක් ගී කියති. නටා ගී කියා කෙණ්ඩිය හා එක්ව බිම ගසාගෙන වැටී හී(දිය කෙණ්ඩිය සමඟ බිම ඇදවැටී) නිදා රාමද සුන්කල්හි පිබිද තමන්ගේ විප්‍රකාරය දැක “අප විසින් ප්‍රව්‍රජිතයන්ට නොසරුප්(නුසුදුසු) දෙයක් කරන ලදැ”යි හඬා වැලප “අප ආචාරීන් වහන්සේ සමීපයෙන් වෙන් වූ බැවින් මෙබඳු වූ ලාමක ක්‍රියාව කළෝවම්හ”යි එකෙණෙහිම උයන හැර හිමාලය වනයට ගොස් තවුස්පිරිකර තැන්පත්කොට තබා ආචාරීන් වැඳ එකත්පස්ව හිඳ “කිමෙක්ද? තපස්විවරයිනි, මනුෂ්‍යපථයේ ආහාරයෙන් නොම්රිකී(අගහිඟයක් නොමැතිව) සැපසේ විසුද? සමඟිවත් වාසය කළාදැ?”යි බොධිසත්‍වයන් විසින් විචාරන ලද්දාහු. “ආචාරීන් වහන්ස, සැපසේ විසුම්හ, එතකුදුවුවත් අපි හැමදෙන නොපිය යුත්තක් බී විසංඥව සිහි එලවාගත නොහී නැටුම්හ, ගී කීම්හ, නැවත සිහි එලවාගෙන අප කළසේ නපුරුයි ඇඬුම්හ”යි කියා “මෙබඳු සිහිපත් නැති කරන්නා වූ සුරා පානයටත් වඩා මා වානරවූවෝ නම් යහපත් වන්නේය”යි මෙසේ තපස්වීවරයෝ තමන්ගේ නුගුණ බොධිසත්‍වයන්ට කීවාහුය. එපවත් ඇසූ මහබෝසතාණෝ “ගුරුවරයන් හා එක්ව නොවසන්න වූ තපස්වීවරයන්ට මෙබන්දක් වන්නේම වේදැ”යි ඒ තාපසවරුන්ට නින්දාකොට “මෙබන්දක් මතු නොකරව”යි ඔවුන්ට අවවාදදී නොපිරිහුනු ධ්‍යානයෙන් බ්‍රහ්මලෝකයෙහි උපන්නාහුය.

ශාසත්‍ෘ වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ ධර්‍මදෙශනාව ගෙනහැර දක්වා වදාරා මේ ‘සුරාපාන ජාතකය’ නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි ඍෂිසමූහයා නම් දැන් බුදුපිරිසය, ගණශාසත්‍ෘවූයේ(පිරිසට අනුශාසකයා වූයේ) නම් තිලෝගුරු සම්‍යක් සම්බුදුරජ වූ මම්ම වේදැ”යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළ සේක.

082. කාලකණ්ණි ජාතකය

තවද එක් සමයෙක්හි සංසාර සාගරයට නැවක් බඳු වූ තිලෝගුරු බුදුරජාණන් වහන්සේ දෙව්රම් වෙහෙර වැඩවසනසේක් අනේපිඬු මහසිටාණන්ගේ මිත්‍රයෙකු අරභයා මේ ජාතකය වදාළසේක.

ඒ මිත්‍රයා වනාහී අනේපිඬු මහසිටාණන් හා එක්ව වැලි කෙළියේය, එක් කලෙක ආචාරීන් සමීපයෙහි ශිල්ප උගත්තේය, නමින් ‘කාලකණ්ණි’ය. ඒ තෙමේ කල්‍යාමකින් දුක්පත්ව ජීවත්ව ගතනොහී අනේපිඬු මහසිටාණන් සමීපයට ගියේය. එකල සිටාණෝ ඔහු අස්වසාලා වැටුප් වියදම් දී තමන් සන්තක සියල්ල ඔහට පාවාදුන්නාහුය(භාර කෙළේය). එතෙමේ සිටාණන්ට උපකාරීව සියළු කටයුතු කරන්නේය. එකල එක් යාළුවෙක් සිටාණන් සමීපයට ගොස් මෙසේ කිවූය. “මහසිටාණෙනි, මොහු තොප සමීපයෙහි විසිය නොදෙව, සිටු කාලකණ්ණිය, හිඳු කාලකණ්ණිය, අනුභව කරව කාලකණ්ණිය යන මේ ශබ්දයෙන් යකෙක් වුවත් පලා යන්නේය. ඒ එසේ නම් මෙබඳු ශබ්දය නිසා තොපගේ ශ්‍රීතොමෝ(යසඉසුරුමත් බව) පලායාම ගැන කියනුම කවරේද? මොහු වූ කලී තොප හා සමාන කෙනෙක් නොවෙයි, දුකඛිතය, විරූපීය, තොපට මූගෙන් ප්‍රයෝජන කිම්දැ?”යි කිවූය.

එබස් අසා අනේපිඬු මහසිටාණෝ කියන්නෝ “නාමය නම් ව්‍යවහාර මාත්‍රයක, නුවණැත්තෝ ඒ නාමමාත්‍රය ප්‍රමාණ නොකරති(හොඳ නරක මැනීමේ මිනුම් දණ්ඩක් ලෙස නොගනිති), සුතමංගලිකවන්ට (අසන්නට ලැබෙන යම් යම් ශබ්දවලින් මේවා සුබ ඵලදායකය, මේවා අසුභ ඵලදායකයැයි විශ්වාස කරන්නෙකු වීම) සුදුසු නොවන්නේය. මා විසින් නාමමාත්‍රයක් හේතුකොටගෙන එක්ව වැලිකෙළි තැනැත්තහු හැරපියන්ට නොපිළිවනැ”යි ඒ යාළු විශ්වාසයන්ගේ බස් නොගෙන එක් දවසක් තමන්ගේ භොගග්‍රාමයට (ආදායම් ලැබෙන ගමට) යන තැනැත්තෝ ඒ කාලකණ්ණි නම් පුරුෂයා රැකවලට රඳවා ගියේය. එකල සොරු “සිටාණන් ගමට ගියෝය, එසේ හෙයින් උන්ගේ ගෙය පැහැර පියම්හ”යි (කොල්ලකන්නෙමු) නොයෙක් ආයුධ හැරගෙන රාත්‍රි භාගයෙහි අවුත් ගේ වටලා ගත්තුය. ඒ කාලකණ්ණි නම් පුරුෂයාත් ‘සොරු එති’ යන සැකයෙන් නොනිදාම උන්නේය.

එතෙමේ සොරුන් ආ නියාව දැන මනුෂ්‍යයන් පුබුදුවා “තෝ සක් පුඹුව, තෝ බෙර ගසව”යි කියා මහත් වූ රඟමණ්ඩලක් සරහන්නාසේ (නාට්‍යයක් දක්වන්නාක් මෙන්) මෙන් සියලු ප්‍රාසාදිය එකඝොෂා කෙළේය. එකල සොරු “ගෙය සිස්වා තිබුයේයයි අප විසින් වරදවා අසනලද, මහසිටාණෝ මෙගෙයිමැ”යි කැටමුගුරු ආදිය දමාපිය ගියාහුය. දෙවෙනි දවස් එතන දමනලද කැටමුගුරු ආදිය දැක භයපත්ව “ඉදින් අද මෙබඳු වූ බුද්ධිසම්පන්න වූ ගේ බලන්නෙක් නුවූයේ වීනම් කැමැති පරිද්දෙන් වැද සියළු ගෙය පැහැර පියන්නාහුය. මිත්‍රයා නිසා සිටාණන් වහන්සේට වැඩක්ම වීය”යි ප්‍රශංසාකොට අනේපිඬු සිටාණන් භොගග්‍රාමයෙන් ආ කල්හි ඒ සියළු ප්‍රවෘත්තිය කීවාහුය. එකල්හි සිටාණෝ ඒ මනුෂ්‍යයන්ට මෙසේ කිවූය “තොපි හැම මාගේ මෙබඳු ගේ බලන්නා වූ මිත්‍රයා මෙතනින් නෙරපියන්ට(එළවා දැමීමට) උත්සාහ කළෝවේදැයි ඉදින් මම තොප හැමගේ බසින් මොහු නෙරපුයේ වීම්නම් අද මාගේ වස්තුවෙන් කිසිවකුත් නොතිබෙන්නේ වේද? නාමය නම් අප්‍රමාණය, හිතමිත්‍රයාම ප්‍රමාණය”යි කියා ඕහට වඩාලා(වැඩිපුර) වැටුප් දී සංග්‍රහ කළෝය.

ඉක්බිත්තෙන් ඒ සිටාණෝ “දැන් මම සර්වඥයන් වහන්සේට දන්වමි මේ කථා නැමැති පඬුරෙක් ඇත්තේය”යි සර්වඥයන් වහන්සේ සමීපයට ගොස් ආදියෙහි පටන්(මුල පටන්) සියළු පවත් දැන්වූය. සර්වඥයන් වහන්සේ “සිටාණෙනි, කාලකණ්ණි මිත්‍රයා තමාගේ ගෘහවස්තුව රැක්කේ දැන්මතු නොවෙයි, පෙරත් රැක්කෝ වේදැ”යි වදාරා සිටාණන් විසින් ආරාධිත වූ බුදුහු ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙක් රාජ්‍යය කරන කල්හි අප මහබෝසතාණෝ මහත් වූ යසපිරිවර ඇති මහතාණ කෙනෙක් වූය. ඒ සිටාණන්ගේ ‘කාලකණ්ණි’ නම් මිත්‍රයෙක් විය යනාදී සියල්ල වර්තමාන කථාව හා සදෘශ(සමාන) වන්නේය. බොධිසත්ත්වයෝ තමන්ගේ භොගග්‍රාමයෙන් ආ තැනැත්තෝ එපවත් අසා “ඉදින් මම තොප ඇමගේ බසින් මෙබඳු වූ මිත්‍රයා නෙරපියෙම් නම් අද මාගේ ගෙයි කිසි වස්තුවක් නොතිබෙන්නේ වේදැ”යි කියා මිත්‍රයාගේ ගුණ කීවාහුය.

“තවද සත්පියවරක් එක්ව යැමෙන් ‘මිත්‍ර’ නම් වන්නේය. දොළොස් දවසක් එක්ව විසීමෙන් ‘සහාය’ නම් වන්නේය. මසකින් යෙළමසකින් (මාස භාගයකින්) ‘ඥාති’ සමාන වන්නේය. එයින් මත්තේ එක්ව විසීමෙන් ආත්ම සමාන(තමා හා සමානම වූවෙක්) වන්නේය. එසේ හෙයින් සත්පුරුෂ ගුණ ඇත්තා වූ මම ආත්ම සැපය නිසා බොහෝ දවසක් විශ්වාස වූ මේ ‘කාලකණ්ණි’ නම් වූ පුරුෂයා කෙසේ නම් හැරපියම්දැ”යි මිත්‍රරසයෙහි ගුණ කීවාහුය. එතැන් පටන් නැවත කිසිවෙක් මේ කාලකණ්ණි නම් පුරුෂයා පිළිබඳ බසක් නොකීයේය.

ශාස්තෘ වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ ධර්මදෙශනාව ගෙනහැර දක්වා වදාරා මේ ‘කාලකණ්ණි ජාතකය’ නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි කාලකණ්ණි පුරුෂයා නම් දැන් ආනන්ද ස්ථවිරයෝය, එසමයෙහි බරණැස් නුවර සිටාණෝ නම් තිලෝගුරු සම්‍යක් සම්බුදුරජ වූ මම්ම වේදැ”යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

083. අත්‍ථස්සද්වාර ජාතකය

තවද එක් සමයෙක්හි සංසාර සාගරයට පසුරක්(පාරුවක්) බඳු වූ තිලෝගුරු බුදුරජාණන් වහන්සේ දෙව්රම් වෙහෙර වැඩවසනසේක් කාරණා දැනීමෙහි සමර්ත්‍ථ වූ එක් කුලපුත්‍රයක්හු අරභයා මේ ජාතකය වදාළසේක.

සැවැත් නුවර එක් මහසම්පත් ඇති සිටාණ කෙනෙකුන්ගේ පුත්‍රයෙක් සත් ඇවිරිද්දෙහිම නුවණැත්තේය, කාරණා'කාරණ දැන්මෙහි සමර්ත්‍ථය. එක් දවසක් ඒ කුලපුත්‍රයා පියාණන් සමීපයට ගොස් අභිවෘද්ධියට උපාය වූ(දියුණුවට හේතු වූ) ප්‍රශ්නය විචාළේය. ඒ සිටාණෝ ඒ ප්‍රශ්න දැනගත නුහුනුවාහුය. ඉක්බිත්තෙන් ඒ සිටාණන්ට මෙසේ වූ සිතිවිල්ලෙක් විය. මේ ප්‍රශ්නය ඉතා සූක්‍ෂමය, සර්‍වඥයන් වහන්සේ හැර අනික් කෙනෙක් උඩින් භවාග්‍රය(අකනිටා බඹලොව) හා යටින් අවීචියෙන්(අවීචි මහනරකයෙන්) පිරිසිඳුනා වූ(සීමා වූ) මේ ලෝකයෙහි මේ ප්‍රශ්නය කියන්නට සමර්ත්‍ථ කෙනෙක් නැතැ"යි සිටාණෝ පුත්‍රයා කැඳවාගෙන බොහෝ සුවඳමල් ආදිය ගෙන්වාගෙන ජෙතවනයට ගොස් සර්‍වඥයන් වහන්සේට පූජාකොට වැඳ එකත්පස්ව හිඳ බුදුරජාණන් වහන්සේට මෙසේ දැන්වූය "ස්වාමීනී, මේ කුමාරයා නුවණැත්තේය, කාරණා'කාරණ දැන්මෙහි සමර්ත්‍ථය, මේ තෙමේ මා අතින් අභිවෘද්ධියට කාරණා වූ ප්‍රශ්නයක් විචාළේය, මම ඒ ප්‍රශ්නය දැනගත නොහී බුදුරජාණන් වහන්සේ සමීපයට ආමී, ස්වාමීනි, බුදුරජාණන් වහන්ස මට ඒ ප්‍රශ්නය වදාළසේක් වීනම් යහපත් වන්නේය"යි කීයේය.

එකල්හි සර්‍වඥයන් වහන්සේ වදාරනසේක් "උපාසකය, පෙරත් මේ කුමාරයා මා අතින් මේ ප්‍රශ්නය විචාළේය, මමත් ඕහට කීමි. එසමයෙහි මේ තෙමේ ඒ ප්‍රශ්නය දන්නේය, දැන් වූකලී අන්‍යභවයෙනුත් සැඟවුනු බැවින් නොසලකන්නේය"යි වදාරා ඔහු විසින් ආරාධිත වූ සර්‍වඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන කල්හි පුරනලද බෝධිසම්භාර ඇති අප මහබෝසතාණෝ මහසම්පත් ඇති සිටාණ කෙනෙක් වූය. එකල ඒ සිටාණන්ගේ පුත්‍රයෙක් සත්හැවිරිදි වයසේදීම ප්‍රඥාවෙන් වැඩ අවැඩ දැන්මෙහි සමර්ත්‍ථය, ඒ කුමාර තෙමේ එක් දවසක් පියාණන් සමීපයට ගොස් "පියාණන් වහන්ස, වැඩ අවැඩ උපාය නම් කවරේදැ?"යි විචාළේය. එකල ඕහට පියාණෝ ප්‍රශ්නයක් කියන්නාහු මෙසේ කිවුය "ශරීරව්‍යාධියෙන් පීඩිත කල්හි නොලද්දා වූ ලාභයක් උපදවනටත් ලද්දා වූ ලාභයක් ප්‍රයෝජන විඳින්නටත් අසමර්ත්‍ථ වන්නේය. නිරෝගී තැනැත්තේම නූපන්නා වූ ලාභ උපදවන්නටත් උපන්නා වූ ලාභයක් ප්‍රයෝජනය විඳින්නටත් සමර්ත්‍ථ වන්නේය. චිත්තක්ලේශයෙන්(සිත කෙලෙස්වලින්) පීඩිත වූ කල්හි නූපන්නා වූ ධ්‍යානාදී ලාභයක් උපදවන්ටත්, උපන්නා වූ ධ්‍යානාදි ලාභ නැවත නැවත සමාපත්ති වශයෙන් ප්‍රයෝජන විඳින්ටත් අසමර්ත්‍ථ වන්නේය. ඒ අනාරොග්‍යය (රෝගීබව) ඇති කල්හි නොලබන ලද්දා වූ ලාභය නොලබන්නේය, ලබන ලද්දා වූ ලාභය නිරර්ථක වන්නේය. නිරෝගී බව ඇති කල්හි නොලබන ලද්දා වූ ලාභය ලැබෙන්නේය, ලබන ලද්දා වූ ලාභය සාර්ථක වන්නේයයි නිරෝගී බවම උත්තෘෂ්ට වූ(අතිශයින්ම උසස්) ලාභයෙක් නම් වන්නේය. එසේ හෙයින් පළමුකොට නිරෝගීබව අභිවෘද්ධියට උපායක මහා ආචාරශීලයෙන් යුක්තව ලෝක චාරිත්‍ර දැන්මද දෙවෙනි වූ අභිවෘද්ධියට කාරණය, ඥාණවෘද්ධ, වයෝවෘද්ධ, තපෝවෘද්ධ(නුවණ, වයස, සිල්වත්බව යන මෙයින් වැඩිහිටිබවට ගියා වූ) ගුරුවරුන්ගෙන් අවවාද ඇසීම තුන්වෙනි වූ අභිවෘද්ධියට කාරණයක. මේ ලෝකයෙහි කාරණා නිශ්‍රිත වූ(තමාටත් අනුන්ටත් හිතසුව ගෙන දීමට සමත්) බහුශ්‍රැත වූ බව(උගත්කම) සතරවෙනි වූ ලෝවැඩ උපායක, ත්‍රිවිධ දුශ්චරිත ධර්‍මය(තිදොරින් සිදුවන අකුසල්) දුරුකොට ත්‍රිවිධ වූ සුචරිත ධර්‍මයන්ට අනුව පැවැත්ම පස්වැනි වූ අභිවෘද්ධියට මූලය. චිත්තයාගේ ලීන නොවන බව(උත්සහයත් බව) සවැනි වූ අභිවෘද්ධියට කාරණයක. එසේ හෙයින් මොහු සඳෙන ලෞකික ලෝකෝත්තර සංඛ්‍යාත(නම් වූ) අභිවෘද්ධියම සාදාදීලන්ට සමර්ත්‍ථ හෙයින් උතුම් වූ අභිවෘද්ධි කාරණාවෝය"යි මෙසේ මහබෝසතාණෝ පුත්‍රයාට අභිවෘද්ධියට උපාය වූ ප්‍රශ්නයයි කීවාහුය. ඒ කුමාරතෙම එතැන් පටන් ඒ සවැදෑරුම් වූ අභිවෘද්ධිකර ධර්‍මයෙහි පැවැත්තේය. බොධිසත්‍වයෝ දානාදී පින්කම්කොට කම් වූ පරිද්දෙන් මිය පරලොව ගියෝය.

ශාසතෘ වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා වදාරා මේ ‘අසාස්සද්වාර ජාතකය’ නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි පුත්‍රයා නම් දැන් මේ පුත්‍රයාය, එසමයෙහි ප්‍රශ්න විස්සර්ජනය කළාවූ(පැණ විසඳූ) මහසිටාණෝ නම් තිලෝගුරු සම්‍යක් සම්බුදුරජ වූ මම්ම වේදැ”යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

084. කිම්පක්ක ජාතකය

තවද එක් සමයෙක්හි සියළු ලෝවැඩ කිරීමෙහි සමර්ත්‍ථ වූ තිලෝගුරු බුදුරජාණන් වහන්සේ දෙව්රම් වෙහෙර වසනසේක් උකටලී වූ(සසුනේහි ඇලුම් නොමැති වූ) භික්ෂු කෙනෙකුන් වහන්සේ අරභයා මේ ජාතකය වදාළසේක.

එක්තරා කුලපුත්‍රයෙක් බුඞශාසනයෙහි ළැදිව මහණව එක් දවසක් සැවැත් නුවර පිඩුසිඟා ඇවිදිනේ සර්‍වාභරණයෙන්(සියළු ආභරණවලින්) සැරහුණා වූ එක් ස්ත්‍රියක් දැක ක්ලෙශවසභව(කෙලෙස් බලපෑමට යටවී) ශාසනයෙහි ඇළුම් නැති වූයේය. ඉක්බිත්තෙන් ඒ භික්ෂුව ආචාර්‍ය උපාධ්‍යායන් වහන්සේලා බුදුරජාණන් වහන්සේ සමීපයට කැඳවාගෙන ගියේය. සර්‍වඥයන් වහන්සේ “සැබෑද? මහණ, තෝ ශාසනයෙහි උකටලී වූයෙහිදැ”යි විචාරා “සැබෑව ස්වාමීනි” කී කල්හි “මහණ, මේ පඤ්චකාම ගුණයෙන් නම් පරිභොග කාලයෙහි සිත්කළු වන්නාහ. ඒ පඤ්චකාම කොට්ඨාශයන්ගේ අනුභව කිරීම(විඳීම) නරකාදී සතර අපායෙහි ඉපිද මහදුක් දෙන බැවින් කිම්ඵල නම් විෂඵල අනුභව කිරීම හා සමාන වන්නේය. කිම්ඵල නම් වර්‍ණයෙන්, ගන්‍ධයෙන්, රසයෙන් සමුර්ධය(නොඅඩුය). අනුභව කළ කල්හි වනාහී අතුනුබහන් සිඳ(බඩවැල් කැපීගොස්) ජීවිතක්ෂයට පමුණුවන්නේය. පෙරත් බොහෝදෙන ඒ ඵලයෙහි ස්වභාවය නොදැන වර්‍ණ, ගන්‍ධ, රසයෙහි බැඳී ඒ ඵලය අනුභවකොට ජීවිතක්ෂයට පැමිණියෝ වේදැ”යි වදාරා ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන කල්හි අප මහබෝසතාණෝ සාත්තුනායකුව පන්සියයක් ගැලින් බඩු ගෙන්වාගෙන නැගෙනහිරින් බස්නාහිරට යන්නාහු මහවන සමීපයට පැමිණ මනුෂ්‍යයන් රැස්කරවා “මේ වනයෙහි විෂ වෘක්ෂයෝ ඇත, එසේ හෙයින් මා නොවිචාරා තොපි හැම පෙර නොකෑවිරූ ඵලයක් නොකව”යි අවවාද කළාහුය. මනුෂ්‍යයෝ වනය ඉක්ම(පසුකොට) ආරණ්‍යමුඛයෙහි(කැලෑවේ අනික් පැත්තේ ඉදිරියෙහි) එක් කිම්පක්ක නම් එක් විෂ වෘක්ෂයෙක් ඵලභාරයෙන්(ගෙඩිබරින්) නැමී තිබෙන්නා දුටුය. වෘක්ෂයාගේ කඳ අතුපත් ඵල සටහනින්(හැඩ රුව අතින්) හා වර්‍ණ, ගන්‍ධ, රසයෙන් අඹ ඵල හා සමාන වන්නේය. ඒ යන්නා වූ සත්‍වයන් අතුරෙන් සමහර කෙනෙක් වර්‍ණ, ගන්‍ධ, රසයෙහි බැඳී අඹඵලය යන සංඥාවෙන්(හැඟීමෙන්) අනුභව කළාහුය. සමහර කෙනෙක් “සාත්තුනායකයා විචාරා කම්හ”යි අතින් අල්වාගෙන සිටියාහුය. මහබෝසතාණෝ ඒ ස්ථානයට පැමිණ අල්වාගෙන සිටි ඵල දම්මවා (ඉවත ලා) යම් කෙනෙක් කමින් සිටියෝ නම් ඔවුන් වමනය කරවා බෙහෙත් දුන්නාහුය. ඒ සත්‍වයන්ගෙන් සමහර කෙනෙක් නිරෝගී වූහ, පළමුකොට අනුභවකොට සිටියා වූ සත්‍වයෝ ජීවිතක්ෂයට පැමිණියාහුය.

බොධිසත්‍වයෝ තමන් කැමති තැනට සැපසේ ගොස් වෙළඳාම් කිරීමෙන් ලාභ ලැබගෙන නැවත තමන් වසන්නා වූ ස්ථානයට අවුත් දානාදී පින්කම්කොට කම් වූ පරිද්දෙන් මිය පරලොව ගියෝය.

ශාසතෘ වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ “මහණෙනි, යම් සත්‍වයෙක් මත්තෙහි වනාහී දොෂ නොදැන පඤ්චකාමය අනුභව කෙරේද? ඒ සත්‍වයා කිම්පක්ක නම් විෂඵලය අනුභව කළා වූ සත්‍වයන් මරණට පැමිණියාක් මෙන් නරකාදී සතර අපායෙහි(නරකය, තිරිසන්ව ඉපදීම, ප්‍රෙතව ඉපදීම, අසුරකාය අපායන් සතරෙහි) ඉපිද මහදුක් අනුභව කරන්නේය”යි වදාරා චතුරාර්‍යසත්‍යය ප්‍රකාශ කළසේක.

උකටලී වූ මහණ සෝවාන්ඵලයට පැමිණියේය. අවශෙෂ පර්ෂිදීන්(සෙසු පිරිසෙහි) සමහර කෙනෙක් සෝවාන්ඵලයෙහි පිහිටියහ. සමහර කෙනෙක් සකෘදාගාමීඵලයෙහි පිහිටියහ. සමහර කෙනෙක් අනාගාමීඵලයෙහි පිහිටියහ. සමහර කෙනෙක් රහත් වූහ.

ශාසතෘ වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ ධර්‍මදෙශනාව ගෙනහැර දක්වා වදාරා මේ ‘කිම්පක්ක ජාතකය’ නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි පර්ෂිත් නම් දැන් බුදුපිරිසය, එසමයෙහි සාත්තුනායක වූයෙම් තිලෝගුරු සම්‍යක් සම්බුදුරජ වූ මම්ම වේදැ”යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

085. සීලවිමංස ජාතකය

තවද එක් සමයෙක්හි සීලසමාධිප්‍රඥාවෙන් යුකත වූ තිලෝගුරු සම්‍යක් සම්බුදුරජාණන් වහන්සේ දෙව්රම් වෙහෙර වැඩවසනසේක් සිල් පරීක්‍ෂා කරන්නා වූ බ්‍රාහ්මණයෙකු අරභයා මේ ජාතකය වදාළසේක.

ඒ බ්‍රාහමණතෙමේ කොසොල් රජ්ජුරුවන් නිසා ජීවත් වන්නේය. තිසරණගතය, අඛණ්ඩ පඤ්චසීලය රක්‍ෂා කරන්නේය. වෙදත්‍රයෙහි පරතෙරට පැමිණියේය. රජ්ජුරුවෝ “මේ තෙමේ සිල්වතැ”යි ඕහට අධික වූ සත්කාර සම්මාන කෙරෙති, ඉතා ගරුකොට සලකති. එකල බ්‍රාහ්මණයා මෙසේ සිතීය “කිමෙක්ද? මේ රජ්ජුරුවෝ මාගේ ජාතිකුලප්‍රදෙශ සමෘද්ධිය(ජාතිය කුලය උපන්රට ආදියෙන් උසස්බව) නිසා මට සත්කාර සම්මාන කරණසේක් දෝහෝයි නොහොත් සීලසමෘද්ධිය(උසස් සිල්වත්බව) නිසා සම්භාවනා (ගරුසැලකිලි) කරනසේක් දෝහෝයි එසේ හෙයින් මා පළමුකොට පරීක්‍ෂා කොටපුවම නොවේදැ”යි සිතා ඒ බ්‍රාහ්මණයා එක් දවසක් රජ්ජුරුවන්ට සේවයට ගෙට(රජගෙට) යන්නේ එක් වන්නකු පුරුෂයෙකුගේ පෝරුවෙන්(භාණ්ඩ තක්සේරු කරන්නෙකුගේ මේසයෙන්) නොකියා එක් කහවණුවක් ඇරගෙන ගියේය. ඒ දැක වන්නක්කා බ්‍රාහ්මණයා කෙරෙහි ගරුත්‍වයෙන් කිසිවක් නොකියා උන්නේය. නැවත එක් දවසක් කහවණු දෙකක් ගත්තේය. ඒ වන්නකු පුරුෂයා ඒ දවසුත් එසේම ඉවසූයේය. බමුණා තුන්වෙනි දවස් කහවණු මිටක් හැරගත්තේය. ඉක්බිත්තෙන් වන්නකු පුරුෂයා ඕහට කියන්නේ “එම්බල බ්‍රාහ්මණය, රජ්ජුරුවන් වහන්සේගේ රාජභාණ්ඩාගාරය සොරකම් කරන්නේ අදට තුන්දවසක් නොවේදැ”යි කීය. මෙසේ කියා තමා විසින් “රාජභාණ්ඩාරය සොරකම් කරන්නා වූ සොරා අල්වා ගන්නාලද”යි තුන්විටෙක අඬගැසූයේය.

එකල ඔහු සමීපයට මනුෂ්‍යයෝ ඇතින් මැතින් අවුත් “බොහෝ දවසක් සිල්වත් එකකුමෙන් ඇවිදිනෝ නොවේද? දැන් තා කළේ කිම්දැ?”යි පහර කීපයක් ගසාපියා බැඳගෙන රජ්ජුරුවන්ට දැක්වූහ. රජ්ජුරුවෝ ඔහු දැක කලකිරී “බමුණ කවර කාරණයකින් මෙබඳු වූ දුස්සීල ක්‍රියාවන් කෙළෙහිදැ”යි කියා “ඇරගෙන යව, මෝහට රාජාඥා කරව”යි(දඬුවම් කරවයි) කිවූය. බමුණා “රජ්ජුරුවන් වහන්ස, මා රාජභාණ්ඩාගාර සොරකම් කළේ නැතැ”යි කීය. “එසේකල කුමක් නිසා වන්නක්කාගේ සල්පිල පෝරුවෙන් කහවණු ගතීදැ?”යි ඇසූය. “රජ්ජුරුවන් වහන්ස, එසේ කළේ නුඹවහන්සේ මට අධිකකොට සත්කාර සම්මානකොට සම්භාවනා කරන හෙයින් කිමෙක්ද? මේ රජ්ජුරුවන් වහන්සේ මාගේ ජාත්‍යාදිය නිසා මට අධිකකොට සම්භාවනා කරනසේක් දෝහෝයි නොහොත් සීලය නිසා සම්භාවනා කරනසේක් දෝහෝයි පරීක්‍ෂා කරන පිණිස කෙළෙමි, දැන් වූ කලී මා විසින් ඒකානතයෙන් රජ්ජුරුවන් වහන්සේ මට සම්භාවනා කෙළේ සීලය නිසාමය, ජාත්‍යාදියක් නිසා නෙවෙයි දන්නාලද, එතකුදු වුවත් දැන් නුඹවහන්සේ මට රාජාඥා කරමින් සිටිසේක. එහෙයින් මම එකාන්තයෙන් මේ ලෝකයෙහි සීලයම උතතමය, සීලයම ප්‍රධානයයි නිෂ්ඨාවට ගියෙමි(නිගමනය කළෙමි), මම මේ සීලයට සුදුසු කාරියක් කෙරෙම් නම් ගිහිගෙයි සිට පඤ්චකාමය අනුභව කෙරෙමින් කොටගත නොහෙම්, අදම ජෙතවනයට ගොස් සර්‍වඥයන් වහන්සේ සමීපයෙහි මහණ වෙම්, ස්වාමීනි, මට මහණවීමට අවසර දුනමැනවැ”යි කියා රජ්ජුරුවන් අනුදන්වා ජෙතවනයට අභිමුඛව(දිසාවට) ගියේය.

ඉක්බිත්තෙන් ඔහුගේ ඥාතිමිත්‍රයන් හා බන්‍ධුහු රැස්ව මහණවීමට යාම වළකා ගතනොහී නැවතුනෝය. ඒ බමුණා බුදුරජාණන් වහන්සේ සමීපයට ගොස් ප්‍රව්‍රජ්‍යාව ඉල්ලා ප්‍රව්‍රජ්‍යාවත් උපසම්පදාවත් ලැබ කමටහන් මෙනෙහිකොට විදර්ශනා වඩා රහත්ව සර්වඥයන් වහන්සේ කරාගොස් "ස්වාමීනි, මාගේ ප්‍රව්‍රජ්‍යාව මස්තකප්‍රාප්තවිය"යි(සඵලවීයයි) තමන්වහන්සේ අර්හත්ඵලය ලත් නියාව ප්‍රකාශ කළසේක. උන්වහන්සේගේ අර්හත්වය ප්‍රකාශ කිරීම භික්‍ෂුසංඝයා කෙරෙහි ප්‍රසිද්ධ විය. ඉක්බිත්තෙන් එක් දවසක් දම්සභා මණ්ඩපයෙහි රැස් වූ භික්‍ෂූන් වහන්සේ "ඇවැත්නි, අසවල් කොසොල් රජ්ජුරුවන්ගේ උපස්ථායක වූ බමුණා තමාගේ සීලය පරීක්‍ෂාකොට රජ්ජුරුවන් අනුදන්වා මහණව අර්හත්ඵලයෙන් පිහිටියේය"යි ඒ භික්‍ෂූන් වහන්සේගේ ගුණ කියමින් උන්සේක.

සර්වඥයන් වහන්සේ දම්සභා මණ්ඩපයට වැඩවදාරා "මහණෙනි, දැන් කවර කථාවකින් යුක්තව උනුදැ?"යි විචාරා "මෙනම් කථාවකින් යුකතව උනුම්හ"යි කී කල්හි "මහණෙනි, මේ බමුණාම පමණක් දැන් තමාගේ සීලය පරීක්‍ෂාකොට පැවිදිව තමන්ට පිහිටක් කළේ නොවේ, පෙරත් පණ්ඩිතයෝ තමාගේ සීලය පරීක්‍ෂාකොට පැවිදිව තමන්ට පිහිටක් කළෝම වේදැ"යි වදාරා ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන කල්හි අප මහබෝසතාණෝ ඒ රජ්ජුරුවන්ට පුරෝහිත වූහ. දන් දීමෙහි බලවත් වූ ඇළුම් ඇත්තෝය, සිල් රක්‍ෂා කිරීමෙහිද බලවත් වූ ඇලුම් ඇත්තෝම අඛණ්ඩව(කඩ නොකොට) පඤ්චසීලය රක්‍ෂා කෙරෙති. රජ්ජුරුවෝ සෙසු බමුණන්ට වඩා උත්තරීතර කෙරෙති(ගරු බුහුමන් අතින් වඩා උසස් තැනක් දෙති) යන සියල්ලම පළමු කියනලද්ද හා සදෘශවන්නේය(සමාන වේ). මහබෝසතාණෝ "සොරකම් කළෝය"යි බැඳගෙන රජ්ජුරුවන් සමීපයට ගෙනයන කල්හි අහිගුණ්ඩිකයෝ වීථිමධ්‍යයෙහි සර්පයින් කෙලවන්නාහුය (නටවන්නාහ). නගුට අල්වති, බොටුව අල්වති, සර්පයා අල්වාගෙන තමන්ගේ කරවට වෙළති.

එකල බොධිසත්වයෝ ඔවුන් දැක "දරුවෙනි, මේ සර්පයාගේ නගුට නාල්ලව, බොටුවෙහි නොවෙළව, මේ සර්පයා දෂ්ට කළේ වීනම් තොප ජීවිතක්‍ෂයට පමුණුවන්නේය"යි කිවූය. අහිගුණ්ඩිකයෝ කියන්නෝ "බමුණ, මේ සර්පයා සිල්වත, ආචාර සම්පන්නය, තා සේ දුශ්ශීල නොවෙයි, තෝ වූකලී තාගේ දුශ්ශීල බැවින් අනාචාරයෙන් රාජභාණ්ඩාගාර සොරකම්කොට 'සොරා' යයි දැන් බැඳගෙන යන ලදැය"යි කිවූය.

එකෙණෙහි බොධිසත්වයෝ මෙසේ සිතූහ "සර්පයෝ පවා දෂ්ට නොකිරීමෙන් අනුන්ට හිංසා පීඩා නොකිරීමෙන් සිල්වත්හයි නම් ලබති, මනුෂ්‍යයන් කෙරෙහි එවැනි ගුණ විශේෂයක් පිහිටියේ වීනම් කියනු කීමෙක්ද? මේ ලෝකයෙහි සත්පුරුෂයන් විසින් රක්‍ෂා කරනලද දසශීල, අෂ්ටාඞගශීල ආදී සියල්ලම උතුම් වන්නේය. ඒ ශීලයට වඩා ශ්‍රෙෂ්ඨතර වස්තුවෙක් ලෝකයෙහි නැත්තේය"යි සිතූහ. එකෙණෙහි ඒ රාජපුරුෂයෝ ඒ බ්‍රාහ්මණයා ගෙනගොස් රජ්ජුරුවන්ට දැක්වූහ.

ඉක්බිත්තෙන් රජ්ජුරුවන් විසින් "කොල මේ කීමෙක්දැ?"යි විචාරනලද රාජපුරුෂයෝ මෙසේ දැන්වූහ. "දෙවයන් වහන්ස, මේ බ්‍රාහ්මණතෙමේ රාජභාණ්ඩාගාර සොරකම් කරනලද සොරෙකැ"යි කියා දැන් වූ කල්හි රජ්ජුරුවෝ අමාත්‍යයන්ට නියෝග කරන්නාහු "කොල, මේ බ්‍රාහ්මණයා විසින් රෑ දවල් මෙසේම සොරකමෙහි ලා යෙදී වාසය කරන්නේ වීනම් ඔහට රාජාඥා කරව"යි නියෝග කළ කල්හි බ්‍රාහ්මණතෙමේ රජ්ජුරුවන්ට කියන්නේ "රජ්ජුරුවන් වහන්ස, මා කළ සොරකමෙක් නැතැ"යි කියා දැන්වීය. "එසේකල කුමක් හෙයින් වස්තු හැරගත්තෙහිදැ?"යි විචාළ කල්හි බ්‍රාහ්මණතෙම පළමු කී පරිද්දෙන්ම තමා සොරකම් කළ කාරණා රජ්ජුරුවන්ට දන්වන්නේ "ඒ කාරණයෙන් මම මේ ලෝකයෙහිලා සීලය ශ්‍රෙෂ්ඨ යයි නියමය"යි යනාදීන් සීලගුණයම ප්‍රශංසා කරන්නේ "දේවයන් වහන්ස, ලෝකයෙහි මෙවැනි ලාමක ආශිවිෂයෝ(සර්පයෝ) පවා අනුන් දෂ්ට නොකිරීමෙන් සිල්වත්යයි බොහෝදෙනා විසින් ප්‍රශංසා කටයුතු වන්නාහුය. මේ කාරණයෙනුත් සීලයම උතුම් වන්නේය, සීලයම ශ්‍රෙෂ්ඨ වන්නේය"යි ශීලාදී ගුණයට ප්‍රශංසා කරන්නේ මෙසේ කීය

“මහරජ මේ ලෝකයෙහි කයින්, වචනින්, මනසින් අව්‍යතික්‍රම සංඛ්‍යාත වූ(සමාදන් වූ ශික්‍ෂාපද නොකැඩීම නම් වූ) ආචාර සීලයම ශ්‍රෙෂ්ඨ වන්නේය, තවද මහරජ අඛණ්ඩාදී භාවයෙන්(නොබිඳුනුබව ආදියෙන්) රක්‍ෂා කරන ලද්දා වූ පඤ්චශීල, අෂ්ඨාඞගශීල, දසශීලාදී වූ සීලයම නිරුත්තර(අති උතුම්) වන්නේය, ශ්‍රෙෂ්ඨ වන්නේය. ඝොරවිෂ තේජස් ඇත්තා වූ ආශිවිෂයෝ පවා ‘දෂ්ට නොකිරීමෙන් හා අනුන්ට හිංසා නොකිරීමෙන් සිල්වතතුය’යි සත්පුරුෂයන් විසින් ප්‍රශංසාවට පැමිණියෝය”යි අතරමගදී තමා දුටු කාරණා අභිමුඛකොට දක්වා රජ්ජුරුවන්ට මෙසේ ධර්‍මදෙශනාකොට වස්තුකාම(කම්සැප විඳීමට උපකාරීවන උපභොග වස්තු) ක්ලේශකාමයන්(එම වස්තු පරිහරණය කිරීම නිසා සිතේ පහලවන කෙලෙස් සිතුවිලි) හැර ඍෂිප්‍රව්‍රජ්‍යාවෙන් (තවුස් පැවිදි ක්‍රමයෙන්) මහණව හිමාලය වනයට වැද පඤ්චාභිඥා අෂ්ටසමාපත්ති උපදවා, චුති - ප්‍රතිසන්‍ධි වශයෙන්(මරණය හා යලි හටගැනීම වශයෙන්) බ්‍රහ්මලෝකය පරමප්‍රතිෂ්ඨා කළේයයි(බඹලොව ඉපදීම එකම අධිෂ්ඨානය කළේයයි) ශාස්තෘ වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ ධර්‍මදෙශනාව ගෙනහැර දක්වා වදාරා පූර්‍වාපරසන්‍ධි ගළපා මේ ‘සීලවිමංස ජාතකය’ නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි රජපිරිස් නම් දැන් බුදුපිරිස් වූවාය. එසමයෙහි පුරෝහිත බ්‍රාහ්මණයා නම් දැන් බුදු වූ මම්ම යැ”යි දක්වා වදාළසේක.

086. මඞගල ජාතකය

තවද එක් සමයෙක්හි සද්ධර්ම චක්‍රවර්ති වූ(මුළු සද්ධර්මයට ආධිපත්‍යය දරන්නා වූ) තිලෝගුරු බුදුරජාණන් වහන්සේ වේළුවනාරාමයෙහි වැඩවසනසේක් එක් වස්ත්‍ර ලක්‍ෂණ දන්නා බ්‍රාහ්මණයෙකු අරභයා මේ ජාතකය වදාළසේක.

හේ කෙසේද? යත්,

රජගහ නුවර වසන්නා වූ එක්තරා බමුණෙක් දුටුදෙය ඇසූදෙය මඟුලැයි ගන්නාලද ලබ්ධි ඇත්තේ බුද්ධාදී රත්නත්‍රයෙහි ලා අප්‍රසන්නය, දෘෂ්ටිමිථ්‍යාලබ්ධි(දැඩි වැරදි ඇදහීම්) ඇත්තේය. ඒතෙම රාජපාක්‍ෂිකය, බොහෝ සම්පත් ඇත්තේය, බොහෝසේ උපභොග පරිභොග ඇත්තේය(පරිහරණය කිරීම් සේවනය කිරීම් ඇත්තේය). තවද ඒ බ්‍රාහ්මණයාගේ සුමුගක්(පෙට්ටියක) තිබුණු අනර්‍ඝ වූ පිළිසඟලක්(වටිනා ඇඳුම් කට්ටලයක්) මීයන් විසින් කන ලද්දේ විය. නැවත එක් දවසක් ඒ බ්‍රාහ්මණයා ඉස්සෝදා නහා “අඳින පිළි ගෙණව”යි කී කල්හි ඔහුගේ අතවැසියෝ අඳිනා පිළිසඟල මීයන් කෑ නියාව ඕහට කීහ. බ්‍රාහ්මණතෙම එකල මෙසේ සිතුයේය “මීයන් කාපු මේ පිළිසඟලක් ගෙයි තිබුයේ වීනම් මහත් වූ විනාශයට පැමිණෙන්නේය, මේ පිළිසඟල ගෙයි තිබීම අවලක්‍ෂණය, අශ්‍රීකය, තවද මේ පිළිසඟල මාගේ ගැණු පිරිමි දරු කෙනෙකුන්ට යොග්‍ය නොවන්නේය. දැසිදස් මෙහෙකරුවන්ට දෙන්ටත් නොනිසි වන්නේය. කුමක් නිසාද? යත්, යම්කිසි කෙනෙකුන්ට මේ පිළිසඟල දුනහොත් උන්ට මහවිනාශ වන්නේය. එවැනි පිළිසඟල අමුසොහොනෙක ලවාපියවම්”යි(දම්වමයි) සිතා නැවත මෙසේ සිතීය “දැසිදස් මෙහෙකරු කෙනෙකුන් අත යැවූයේ වීනම් ඔහු මේ වස්ත්‍රයෙහි ලා ලොභ උපදවාගෙන හැරගත්තෝවූ නම් මහත් වූ විනාශයට පැමිණෙන්නාහුය. එබැවින් පුතු අත යවා මේ වස්ත්‍රය දමවාපියමි”යි පුතු කැඳවා “තෝ මේ වස්ත්‍රය අතින් නොඅල්වා දණ්ඩකින් ඇරගෙන අමුසොහොනට ගෙනගොස් දමාපියා ඉස්සෝදා නහා පිරිසිදුව එව”යි කියා යවුයේය.

තුන්ලොවට සිත ඇති වූ කරුණා නිධාන වූ(කරුණාව උපදින තැනක් බඳු වූ) සරණාගත වජ්‍රපඤ්ජර වූ(පිහිට සොයා ආවුනට දියමන්තියෙන් සැදූ කූඩුවක් බඳු වූ) තිලෝගුරු සම්මා සම්බුදුරජාණන් වහන්සේ අළුයම් වේලෙහි මහාකරුණා සමාපත්තියට සමවැද “අද දවස්හි කවර කෙනෙකුන් ස්වර්‍ගමොක්‍ෂ සම්පතෙහි පිහිටුවා පියම්දෝ”යි පූර්‍ව සර්‍වඥයන් වහන්සේ විෂයෙහි කෘතාධිකාර වූ(කරනලද ප්‍රාර්ථනා ඇති) මහපින් ඇතිවන්නා වූ බන්‍ධූන් බලා වදාරණසේක් මේ බමුණා හා දෙපුතුපියන් තමන් වහන්සේගේ අනාවරණඥාන ජාලයට (යමක් දැන ගැනීමේදි බාධක රහිතව එය දත හැකි නුවණ) ඇතුළත් වූ නියාව දැක “මේ දෙදෙනාට අද කවර අභිවෘද්ධියෙක්(යහපතක්) වේදෝ”යි බලා වදාරණසෙක් ශ්‍රොතාපත්ති මාර්‍ගයට පැමිණීමට

හේතුසම්පත් ඇති නියාව දැක වදාරා මුවන් යන්නා වූ හසර නොහැර සිටිනා වූ මුව වැද්දෙකු පරිද්දෙන් අමුසොහොන් දොරට(ඉදිරියට) ගොසින් සවණක්සන රැස් විහිදුවමින් එක්තරා ස්ථානයෙක්හි වැඩහුන්සේක. ඉක්බිති මාණවකතෙමේ පියාගේ බස් මුදුනෙන් පිළිගෙන ගරවිල්කුණක්(ගැරඬිකුණක්) දණ්ඩකින් ඔසවාගෙන යන පරිද්දෙන් ඒ පිළිසඟල දඬු කෙළවරින් ඔසවාගෙන අමුසොහොන් දොරට ගෙනගොස් දමන්ට සිටියේය.

ඉක්බිති සර්වඥ රාජොත්තමයාණන් වහන්සේ ඔහුගේ ඒ ක්‍රියාව දැක වදාරා “මානවකය, තෝ කුමක් කරන්නෙහිදැ?”යි විචාරා වදාළසේක. ඒවේලෙහි මානවකයා බුදුන්ට දන්වන්නේ “භවත් ගෞතමයෙනි, මේ පිළිසඟල මීයන් විසින් කනලද, එසේ හෙයින් නිශ්‍රීකය(අසුභය), හලාහල විෂයක්(දරුණු විෂක්) හා සමානය, එසේ හෙයින් මපියාණෝ මේ වස්ත්‍රයන් අමුසොහොනට දමන්නෝ අනිකක්හු අත යව්වෝතින් ඔහු මෙහි ලොභ උපදවාගෙන ඇර ගනිතියි සිතා මා අත එව්වෝය”යි කියා දැන්වීය. “එබැවින් මේ වස්ත්‍රය දමා ඉස්සෝදා නහා ගෙටයෙමි”යි කීයේය.

ඔහු කී බස් අසා බුදුහු වදාරණසේක් “එසේ වීනම් බ්‍රාහ්මණ මානවකය, තෙල පිළිසඟල දමා පියව”යි වදාළසේක. මානවකද ඒ පිළිසඟල අමුසොහොනෙහි දැමුයේය. එකල්හි ශාසතෘ වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ “මෙබඳු දෙය අපට වටනේය”යි ඔහු බල බලා සිටියදීම ගෙන වදාළසේක. මානවකතෙම යුහුව(වහා) ගොසින් “භවත් ගෞතමයෙනි, මේ පිළිසඟල තොපට සුදුසු නොවෙයි, බොහෝ දෙනා විසින් අවලක්‍ෂණයයි කියනලද ඒ අශ්‍රීකය නොගනුව”යි වලක්ව වලක්වාම සිටියදී පිළි හැරගෙන වේළුවන මහවිහාරයට වැඩ වදාළසේක.

මානවක තෙම යුහුව ගොසින් තමාගේ පියාහට එපවත් කීයේය. එකල්හි බ්‍රාහ්මණතෙම මෙසේ සිතීය “ඒ වස්ත්‍රය වනාහි අවමංගල සම්මතය(අසුභ සම්මතය), අශ්‍රීකය, ඉදින් ශ්‍රමණ භවත් ගෞතමයෝ ඒ පිළියෙන් සිවුරුකොට ගෙන පෙරවියෝ නම් මහත් වූ විනාශයට පැමිණෙන්නාහුය. උන් උන්නා වූ වේළුවනාරාමයත් නසින්නේය. එබැවින් අපට බොහෝ අයස්(අපකීර්තිය) උපදින්නාහයි, ශ්‍රමණ භවත් ගෞතමයන්ට අනිකුත් බොහෝ පිළි ගෙන්වාගෙන ගොසින් සිවුරු පිණිස පිළිගන්වා උන් ඇරගත් අවලක්‍ෂණ වස්ත්‍රය උන්ලවා දම්මවා පියත් නම් යහපතැ”යි බොහෝ සිවුරු පිළි ගෙන්වාගෙන පුතා හා සමග වේළුවනාරාමයට ගොස් ශාසතෘ වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ දැක නමස්කාර මාත්‍රයකුත් නොකොට එකත්පස්ව සිට මෙසේ විචාළේය.

“සැබෑද භවත් ගෞතමයෙනි, අමුසොහොනට දමා පියනලද අශ්‍රීක වූ පිළිසඟලෙක් තොප විසින් ගෙනෙන ලදදැ?”යි විචාළේය. “සැබෑය, බමුණ”යි වදාළසේක. බමුණු කියන්නේ “භවත් ගෞතමයිනි, ඒ පිළිසඟල අවමඟුලැයි බොහෝ දෙනා විසින් දන්නා ලදී, ඉදින් තොපට ප්‍රයෝජනයක් වුණු නම් තොපට මහත් වූ විනාශ පැමිණෙයි සිතමි. තොප උන් වේළුවනාරාමයත් නස්නේය. ඉදින් තොපට අඳනා පොරෝනා සිවුරු මාත්‍රාවකුදු නොසෑහෙන්නේ වීනම් මා විසින් මේ දෙනලද බොහෝ වස්ත්‍රයන් ඇරගෙන නපුරු වස්ත්‍රයන් දමාපුව මැනවැ”යි කීයේය. එසේ කී බමුණාට බුදුහු වදාරණසේක් “බමුණු, අපවැනි තපස්වීවරයන්ට අමුසොහොනකටවත්, ඇතුළු වීථියටවත්, කසළ ගොඩටවත්, නහන තොටටවත්, මහමඟටවත් මෙසේ වූ ස්ථානයෙහි හුණු දෙයක්වත් දමාපු දෙයක්වත්(දමන ලද්දක් වුවත්) ජීර්ණ(දිරූ) වස්ත්‍රයක්වත් වටනේය”යි වදාළසේක.

“එම්බල බ්‍රාහ්මණය, තා මෙබඳු මිථ්‍යාදෘෂ්ටියෙහි(වැරදි විශ්වාසයෙහි) පිහිටියේ දැන්මතු නොවෙයි, යටගිය දවසත් තෝ මෙබඳු ලබ්ධි ඇත්තේමය”යි වදාරා ජාතක දේශනාවට මුඛමාත්‍රයක්(ආරම්භ මාත්‍රයක්) දක්වා නිශ්ශබ්දව වැඩඋන්සේක. එකල්හි ඒ බ්‍රාහ්මණයා විසින් ආරාධිත වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ ඉකුත්වත් ගෙනහැර දක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේදැ? යත්,

යටගිය දවස මගධරට රජගහ නුවර ධාර්මික නම් මහරජජුරු කෙනෙක් දාන, ප්‍රියවචන, අර්ථචර්‍යා, සමානාත්මතා යන සතර සංග්‍රහ වස්තුවෙන් ජනරංජනය කෙරෙමින්(ජනයා සතුටු කෙරෙමින්) රාජ්‍යය පරිපාලනය කරන්නාහුය. එසමයෙහි පුරණලද පාරමිතා ධර්මයන් ඇත්තා වූ අප මහබෝසතාණෝ එක්තරා ප්‍රසිද්ධ වූ බ්‍රාහ්මණ මහාසාර කුලයක ඉපිද වැඩිවිය පැමිණ

පඤ්චකාමයෙහිලා(රූප ශබ්දාදී පස්කම් සැපයෙහි) ආදීනව දැක තාපස ප්‍රව්‍රජ්‍යාවෙන් පැවිදිව පඤ්චාභිඥා අෂ්ටසමාපත්ති උපදවා හිමාලය වනයෙහි වාසය කරන්නෝ එක් සමයෙක්හි හිමාලය වනයෙන් නික්ම රජගහ නුවර රජ්ජුරුවන්ගේ මඟුල් උයනට පැමිණ එහි වාසයකොට දෙවෙනි දවස් භික්‍ෂාචෘත්තිය (පිඬු සිඟීම) සඳහා ශාන්තයීය ප්‍රවෘත්තියෙන්(සන්සුන් පැවැත්මෙන්) ඇතුළු නුවරට සිඟා වන්හ.

මතුමහල් තලයෙහි සිටියා වූ රජ්ජුරුවෝ තාපසයන් දැක ප්‍රසන්නව මතුමහල් තලයට ගෙන්වාගෙන මාහැඟි අස්නෙක්හි වඩාහිඳුවා චතුමධුරයෙන්(ගිතෙල්, වෙඬරු, මී පැණි, උක් හකුරු යන සිවු මිහිරි රසයෙන්) වළඳවා තාපසයන්ගෙන් මධුර වූ බණ අසා සතුටු වූ සිත් ඇත්තා වූ රජ්ජුරුවෝ මඟුල්උයන තාපසයන් වසන නියායෙන් ප්‍රතිඥා ඇරගෙන මහත් වූ උපස්ථාන කරන්නාහුය.

තාපසයෝද දවස දවස රජගෙයිදී වළඳා රජ්ජුරුවන්ගේ මඟුල් උයනෙහි ලා වාසය කෙරෙති. එසමයෙහි රජ්ජුරුවන්ගේ රජගහ නුවර 'දූෂාලක්‍ෂණ' නම් බ්‍රාහ්මණයෙක් විය. ඔහු සුමුගෙක තුබූ පිළිසහලක් "මීයන් විසින් කපන ලද්දේදැ"යි යනාදීන් සියල්ලම පළමු දක්වනලද කථාන්තරය හා සමාන වන්නේය.

එකල මහබෝසතාණෝ පළමුව ගොස් සොහොන්දොර එක්තරා ස්ථානයෙක්හිලා හිඳ ඒ බ්‍රාහ්මණයා විසින් දමනලද පිළිසහල ඇරගෙන තමන් වසන්නා වූ උද්‍යාන භූමියට නැගී ගියහ. බ්‍රාහ්මණ මානවකයාද ගොසින් එපවත් පියාහට කීයේය. ඔවුන්ගේ පිය වූ මහබමුණු මෙසේ සිතුයේය "මේ රාජ කුළුපග වූ තාපසයෝ මෙබඳු කාරණයකින් නැසී ගියෝනම් නපුරැ"යි සිතා මහබෝසතාණන් කරා එළඹ "තාපසයෙනි, තොප ඇරගත්තා වූ තෙල අශ්‍රීක වූ පිළිසහලක් ඇද්ද? ඒ දමා පියව"යි කීහ.

එකල්හි ඒ තාපසයෝ කියන්නාහු "එම්බල බමුණ, සුසාන භූමියෙක්හි දමන ලද්දා වූ ද මෙයින් අන්‍යස්ථානයෙක්හි(මෙබඳු වෙනත් තැනක) දමාපු දෙයෙක් ද අප වැනි තාපසයන්හට චීවරයන්ට යොග්‍යය"යි කීහ. "එම්බල බ්‍රාහ්මණය, දුටු දෙය ඇසූ දෙයම ගන්ධ රස ස්ප්‍රෂටව්‍ය වශයෙන් දන්නේය. අපි මඟුලැයි ගන්නමෝ නොවම්හ. මෙබඳු ලබ්ධිය බුඬ ප්‍රත්‍යෙකබුද්ධාදී(බුදු පසේබුදු ආදී) උත්තමයන් විසින් ප්‍රශංසා කරන ලද්දේ නොවෙයි, එබැවින් නුවණැත්තවුන් විසින් මෙබඳු ලබ්ධි ගතයුතු නොවන්නේය"යි බමුණාට මිහිරි වූ ධර්‍මදෙශනාකොට අවවාද කළාහ.

බ්‍රාහ්මණතෙම තාපසයන් විසින් කියනලද ධර්‍මය අසා සතුටු සිත් ඇත්තේ තමාගේ මිථ්‍යාදෘෂ්ටිය හැර මහබෝසතාණන්ගේ සරණයෙහිලා පිහිටියේය. මහබෝසතාණෝද නොපිරිහුණා වූ ධ්‍යාන ඇතිව චුතිප්‍රතිසන්‍ධි(මැරී ඉපදීම) වශයෙන් බ්‍රහ්මලෝකයෙහි පිළිසරණකොට උපන්නාහුය. දෙවාතිදෙව වූ ශාස්තෘ වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ ඉකුත්වත් කථා ගෙනහැර දක්වා වදාරා බුදුව වැඩහිඳ බමුණාට "යස්ස මංගලා සමුහතො" යන ගාථාවකින් වදාරණසේක් "එම්බල බ්‍රාහ්මණය, ක්‍ෂීණාශ්‍රවයෝ දෘෂ්ටි මංගලය, ශ්‍රැත මංගලය (දකිනදේ යහපත්ය අසනදේ යහපත්ය) යනාදී වූ චන්‍ද්‍රග්‍රහණ, සූර්‍යග්‍රහණ, අසනිපාත, උල්කාපාත, වස්ත්‍රලක්‍ෂණ(අකුණු ගැසීම, තරු ගිලිහී වැටීම, වස්ත්‍රවල ස්වරූපය) ආයුධ ලක්‍ෂණ යනාදිවූ ඉෂ්ටානිෂ්ට (සුභ අසුභ) දෙක්හි මධ්‍යස්ථාකාරයෙන් පවත්නාහ"යි යනාදීන් මෙසේ තිලෝගුරු බුදුරජාණන් වහන්සේ නැවත චතුස්සත්‍යය ප්‍රකාශකොට ධර්‍මදේශනා පවත්වා වදාළසේක.

ධර්‍මදෙශනාවගේ කෙළවර මහබමුණු තමාගේ පුත්‍රයා හා සමග දහසක් නයින් ප්‍රතිමණ්ඩිත වූ(යුක්ත වූ) ශ්‍රොතපත්ති මාර්‍ගයට පැමිණ නිවන් දුටුසේක. ශාස්තෘ වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ ජාතකය පූර්‍වකථාව හා අපරකථාව හා එක්ව සන්ධි ගළපා නිමවා වදාළසේක.

"එසමයෙහි ඒ බ්‍රාහ්මණයා හා දෙපුතුපියෝ දැන් මෙකලත් මේ බ්‍රාහ්මණයා හා දෙපුතුපියෝය, එසමයෙහි ඔවුන් සම්‍යක්දෘෂ්ටියෙහි පිහිටෙව්වා වූ තාපසෝ නම් දැන් සර්‍වඥපදප්‍රාප්ත වූ මම්ම වේදැ"යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

087. සාරම්භ ජාතකය

තවද එක් සමයෙක්හි ත්‍රෛලොක්‍ය ප්‍රදීපායමාන වූ(තුන්ලොවට පහනක් බඳු වූ) ගෝතම ගොත්‍රයෙහි උපන්නා වූ තිලෝගුරු සම්‍යක් සම්බුදුරජාණන් වහන්සේ එක් සමයෙක්හි සැවැත් නුවර නිසා ජෙතවන මහවිහාරයෙහි වැඩවසනසේක් මුසාවාද ශික්‍ෂාපදය අරභයා මේ ජාතකය වදාළසේක.

ඒ කෙසේද? යතහොත්,

නාම ගොත්‍රයෙන් අප්‍රසිද්ධ වූ එක්තරා භික්‍ෂු කෙනෙකුන් වහන්සේ ලජ්ජා ප්‍රියශීලී වූ සෙසු භික්‍ෂූන් වහන්සේට ජාතිකුල ප්‍රදේශාදීන් සටා (ජාතිය, කුලය හා උපන් දේශය ආදියෙන් ගරහා) ආක්‍රොශ දොඩවනසේක, බණිනසේක. එසේ උන්වහන්සේ කියන්නා වූ වචනය සෙසු සබ්‍රම්සරුන් වහන්සේ අසා එපවත් බුදුන්ට දැන් වූසේක. බුදුහු ඒ භික්‍ෂූන් වහන්සේ ගෙන්වා "සැබෑද? මහණ ලජ්ජා ප්‍රියශීලි භික්‍ෂූන්ට අක්‍රොෂ පරිභව බණනෙහිදැ"යි විචාරා වදාළසේක. ඉක්බිති භික්‍ෂූන් වහන්සේ විසින්ම "සැබැව ස්වාමීනි"යි දැන් වූ කල්හි "එම්බල මහණ, පරුෂ වචනය නම් මනුෂ්‍යයන්ට තබා තිරිසනුන්ටත් අප්‍රිය දෙයකැ"යි වදාරා මේ ජාතක ධර්‍මදේශනාව දක්වා වදාළසේක.

මෙහි පූර්‍ව කථාව හා අපර කථාව 'නන්‍දිවිශාල ජාතකයෙහි' කී පරිද්දෙන් දන්නේය. මේ ජාතකයයෙහි වනාහී අප මහබෝසතාණෝ ගන්‍ධාර දේශයෙහි තක්සලා නුවර එක්තරා බමුණෙකුගේ නමින් 'සාරම්භ' නම් වෘෂභ රාජයෙක්ව උපන්නහයි සර්‍වඥයන් වහන්සේ මෙසේ ඉකුත්වත් ගෙනහැර දක්වා වදාරා ඒ භික්‍ෂූන් වහන්සේට ධර්‍මදේශනාකොට වදාරණසේක් "එම්බල මහණ, ප්‍රිය වචනයන් සියල්ලන්ටම කියයුතුය. මුසාවාද, පිසුනාවාචා, ඵරුෂාවාචා, සම්ඵප්‍රලාපාදි වූ දුර්‍භාෂිත තෙපුල්(නරක වචන) කියන්නා වූ සත්‍වයෝ ඉහලෝකයෙහිත් පරලෝකයෙහිත් දෙකින්ම පශ්චාත්තාපයට(පසුතැවිලි වීමට) පැමිණ බොහෝ අනභිවෘද්ධියට පැමිණෙන්නාහුය"යි වදාරා අනේකාකාරයෙන් දුර්‍භාෂිත වචනයෙහි ආදීනව දක්වා ධර්‍මදේශනාකොට වදාළසේක.

"එසමයෙහි බ්‍රාහ්මණයා නම් දැන් මේ ධර්‍ම භාණ්ඩාගාරික ආනන්ද ස්ථවිරයෝය, එසමයෙහි බැමිණි නම් දැන් මෙකල්හි උපුල්වන් මෙහෙණිය, නමින් 'සාරම්භ' නම් වූ වෘෂභරාජ නම් දැන් බුදු වූ මම්ම වේදැ"යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

088. කුහක ජාතකය

තවද එක් සමයෙක්හි තුන්ලොවට චිතතාමාණික්‍යයක්(සිතූ පැතූ සම්පත් ලබාදෙන මැණිකක්) බඳු වූ අප තිලෝගුරු බුදුරජාණන් වහන්සේ සැවැත් නුවර නිසා ජෙතවන මහවිහාරයෙහි වැඩවසනසේක් කොහොන්(කුහක) තපස් රක්නා වූ එක්තරා භික්‍ෂූන් වහන්සේ කෙනෙක් අරභයා මේ ජාතකය වදාළසේක. මෙහිලා කුහක වස්තුව 'උද්දාළ' ජාතකයෙහි කියන ලද්ද හා සමාන වන්නේය.

හේ කෙසේදැ? යත්,

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන කල්හි එක්තරා කුඩා ගමක් නිසා(කුඩා ගමක වාසය කරමින්) කොහොන් තපස් රකිනා එක්තරා ජටාධර තාපසයෙක් වසන්නේය. එක්තරා කෙළෙඹි පුත්‍රයෙක්ද ඔහු කෙරේ ප්‍රසන්නව වනයෙහි ඕහට පන්සලක් කරවාදී මධුර වූ අන්නපානාදියෙන්(ආහාර පානාදියෙන්) නිරන්තරයෙන් උපසථාන කරන්නේය.

එකල්හි ඒ කෙළෙඹි පුත්‍රයා ඔහු "සිල් වතැ"යි සිතා සොරුන් කෙරෙහි හයින් රත්රන් නික් සියයක් (මසුරන් කලං 1500ක්) ඔහු වසන පන්සලට ගෙනගොස් එක් තැනක නිධානකොට "ස්වාමීනි, මේ බැලුව මැනවැ"යි කියා තාපසයන්ට භාරකොට ගියේය. එකල්හි තාපසයෝ තුමූ "උපාසකයෙනි, භණ්ඩපටිසාම නම්(බඩු තැම්පත්කොට රැකීම නම්) තපස්වීවරයන්ට කැප සරුප්

නොවන්නේය. අනුන් සන්තක වසතුවෙහි අපට ලෝභය නූපදින්නේය''යි කීහ. කෙළෙඹි පුත්‍රයාද ''යහපත ස්වාමීනි''යි තාපසයන්ගේ ගුණයට ප්‍රශංසාකොට ඔහුගේ බස් අදහාගෙන නැගී ගියේය.

දුෂ්ට තාපසයෝද ''මෙපමණ වසතුවක් ලදහොත් රැකීම් ගතහෙමැ''යි(දිවිරැකගත හැකියයි) සිතා කීප දවසක් ඉක්මවාලා ඒ නිධානකොට තුබූ වසතු අරගෙන අතරමග එක්තරා ස්ථානයෙක්හි තබා නැවත අවුත් තමා වසන්නා වූ පන්සලම වාසයකොට දෙවෙන දවස් කෙළෙඹි පුත්‍රයගේ ගෙයි ආහාර කෘත්‍යය සපයා මෙසේ කීහ. ''උපාසකයෙනි, තොප නිසා අපි බොහෝ දවසක් මෙහි වාසය කළෝ වම්හ, එසේ හෙයින් බොහෝ දවසක් නික්මුණෝය, එකතැන බොහෝ කලක් වසන්නා වූ තපස්වීවරයන්ට මනුෂ්‍යයන් හා සංසර්ග(ඇසුරු කිරීම) දෝෂ වන්නේය, ඒ සංසර්ගය වූකලී තපස්වීවරයන්ට කිලුටක් හා සමානය, එබැවින් උපාසකයෙනි, අපි අන්‍ය ස්ථානයකට යම්හ''යි කීයේය.

එකල්හි කෙළෙඹි පුත්‍රයා විසින් ''ස්වාමීනි, කිසිවකින් ප්‍රයෝජනයෙක් ඇත්නම් මට වදාළ මැනව, නොවැඩිය මැනවැ''යි කියා වලකන ලද්දා වූ තාපසතෙම උපාසකයන්ගේ බස් නොපිළිගත්තේය. කෙළෙඹි පුත්‍රයාද ''ස්වාමීනි, නොනවත්ව(නොනැවතී) වඩනා බැවින් ගොසින් වහ වහා වැඩිය මැනවැ''යි කියා ගම්දොර දක්වා පසුගමන්කොට ගොසින් වැළැක්කේය.(නතර විය)

ජටාධර තාපසයෝද ''මේ කෙළෙඹි පුත්‍රයාට වංචාවක් කෙළෙම් නම් යහපතයැ''යි සිතා ජටාඅතුරෙහි තණපතක් තබාගෙන ගොසින්ලා නැවත වැළැක්කාහුය(ආපසු ආවේය). ඉක්බිති කෙළෙඹි පුත්‍රයාද ජටාධරයන් දැක ''කීමෙක්ද? ස්වාමීනි, ගිය ඇසිල්ලෙහිම වැඩිසේක්මැ''යි විචාළේය. ''උපාසකයෙනි, තොපගේ ගෙන් පිටත්වෙන වේලෙහි අපගේ මේ ජටාවෙහි තණපතක් වැදගන රැඳීගියේය, එසේ හෙයින් අදත්තාදානය(සොරකම) නම් තපස්වීවරයන්ට නොවටනේය. ඒ තණපත ඇරගෙන තොපගේ ගෙයි ලාපියන පිණිස ආමි''යි කියා කීයේය.

කෙළෙඹි පුත්‍රයාද ''ස්වාමීනි, මෙවිතරකින් නුඹවහන්සේට කවර දෝෂයෙක්ද? ඒ ඇරදමාපියා වැඩිය මැනවැ''යි කියා ''අනේ මාගේ තාපසයෝ ඉතා කුකුස්පර(සැකයෙන් යුතු) කෙනෙක, අනුන් සන්තක වස්තුවකිනුත් තණපතක් විතරකුත් ඇරගන්ට සිත කෙනෙක් නොවෙති''යි කියා තාපසයන්ගේ ගුණෙහි අතිශයින් ප්‍රසන්නව වැඳලා ''වැඩිය මැනවැයි ස්වාමීනි''යි කීයේය. එකල්හි බඩු නිසා පසල්දනව්වට(පිටිසර ගමකට) යන්නා වූ බොධිසත්ත්වයන් විසින් එම ගෙයි නවාතැන් ගන්නා ලද්දේ විය. කෙළෙඹි පුත්‍රයා අතින් තාපසයන්ගේ බස් බොධිසත්ත්වයෝ අසාලාම ''ඒකාන්තයෙන්ම මේ දුෂ්ට තාපසයන් විසින් මේ අඥාන කෙළෙඹි පුත්‍රයාගේ යම්කිසි ධනයෙක් වංචාවෙන් හැරගත්තේ වනැ''යි අනුමානයෙන් සිතා කෙළෙඹි පුත්‍රයා අතින් බොධිසත්ත්වයෝ විචාරන්නෝ ''සැබෑද? මේ තාපසයන් කෙරෙහි තොප තුබූ වස්තුවෙක් ඇද්දැ''යි විචාළෝය. ''සැබැව, යන්තම් වසතුවක්(සුළු වස්තුවක්) තිබීමි''යි කීහ. ''කොපමණ ධනයෙක්දැ''යි විචාළ කල්හි ''සබඳ, රත්රනින් නික් සියයක් පමණය''යි කීය. ''එසේ වීනම් ගොසින් පන්සල තුබූ වස්තුව ඇත්ද නැත්ද බලව''යි කියා කීයේය. කෙළෙඹි පුත්‍රයා ගොසින් තමා තුබූ ධනය පරීක්ෂාකොට ''සබඳ, මා තුබූ තැන්හි නුදුටිමි''යි කීහ. බොධිසත්ත්වයෝ කියන්නෝ ''යහළු, තා තබාලූ වස්තුව ඇරගත් කෙනෙක් නැත, ඒ සොර තවුසා විසින් ඇර ගන්නාලද වන්නේය, අප දෙදෙනාම ගොසින් ඔහු අල්වාගෙන ඌ අත තුබූ වසතුව ඇර ගනුම්හ''යි කියා කීහ. ''යහපතැ''යි දෙදෙනම එක්ව ඔහු කරා දිවගෙන ගොස් සොරකම් කළ තාපසයන් අල්වාගෙන අතින් පයින් තලා මරා ගහටකොට(පීඩා හා කරදරකොට) ජටාධරයා අතතුබූ වස්තුව ඇර ගත්තාහුය.

බොධිසත්ත්වයෝද ඒ නික් සියයක රත්රන් දැක ''මෙතෙක් වස්තුවෙහි කුකුස් නොකළ තොපි ජටාවෙහි වැදගත් තණපතෙහි කෙසේ කුකුස්දැ''යි නින්දාකොට ''එම්බල අඥානය, මෙතැන් පටන්ගෙන එබන්දක් නොකරව''යි අවවාදකොට දිවිපමණින් දානාදී පින්කම් කෙරෙමින් තමන් කම් වූ පරිද්දෙන් මිය පරලොව ගියාහ.

ශාසතෘ වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා වදාරා මේ ජාතකය පූර්වාපරසන්ධි ගළපා නිමවා වදාළසේක.

"එසමයෙහි කූට ජටාධරයා නම් මේ කොහොන් තපස් රකිනා භික්ෂූහුය. එසමයෙහි ප්‍රඥ සම්පන්න වූ සිටුපුත්‍රයා නම් දැන් සර්‍වඥපදප්‍රාප්ත වූ මම්ම වේදැ"යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

089. අකතඤ්ඤු ජාතකය

තවද ශාක්‍යකුලකල්පද්‍රැම වූ(ශක්‍යවංශයට කප්රුකක් බඳු) තිලෝගුරු සම්‍යක් සම්බුදුරජාණන් වහන්සේ සැවැත් නුවර නිසා ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසනසේක් මේජාතකය අනේපිඬු මහසිටාණන් අරභයා වදාළසේක.

හේ කෙසේද? යත්,

අනේපිඬු මහාසිටාණන්ට පසල්දනවුවැසි එක්තරා සිටාණ කෙනෙක් අදෘෂ්ටමිත්‍රව(දැකීමක්වත් නොමැතිව මිත්‍ර) වාසය කරන්නාහුය. එකල්හි ඒ පසල්දනව්වෙහි උපදනා බඩුයෙන් ගැල් පන්සියයක් බඩු පුරා තමන්ගේ කාරියෙහි නියුකත පුරුෂයන් කැඳවා "දරුවනි, තොපි හැමදෙන මේ ගැල් පන්සියයෙහි බඩු ගෙන්වාගෙන ගොස් සැවැත් නුවර අපගේ යාළු වූ අනේපිඬු මහසිටාණන් සම්මුඛයෙහි ගෙන ගියා වූ බඩු විකුට ඒ රටින් අපට උවමනා බඩුවක් ගෙන එව"යි විධාන කළාහ. ඒ පුරුෂයෝ සිටාණන්ගේ බස් ගිවිසගෙන බඩු ගෙන්වාගෙන සැවැත් නුවර අනේපිඬු මහසිටාණන් දැක ඒ බඩු හා පඬුරුත් දක්වා දී තමන් ආ පවතුත් සිටාණන්ට කීවාහුය.

මහසිටාණෝද ඔවුන් දැක "අප ලඟට තොප හැම ආයේ ඉතා යහපතැ"යි කියා හිඳිනා නවාතැන් බත් වැටුප් ආදියද දෙව්වාහුය. "අපගේ මිත්‍ර වූ මහසිටාණන්ට සුවදුක් කීමදැ?"යි විචාරා සමීපයට එවූ බඩු පඬුරු විකුණුවා මිළ පුරුෂයන්ට දෙව්වාහුය. පුරුෂයෝ තමන්ගේ පසල්දනව්වට ගොසින් ඒ කාරණය තමන්ගේ සිටාණන්ට කීවාහුය.

තවද මැතභාගයෙහි එක් සමයෙක්හි අනේපිඬු මහසිටාණෝ බඩු පිරූ පන්සියයක් ගැල් පසල්දනව්වට යව්වාහුය. සිටාණන්ගේ මිනිස්සු පසල්දනව්වට ගොසින් තමන් ගෙනගිය පඬුරු පසල්දනව් වැසි සිටාණන්ට පෑ දූටහ. සිටාණෝද "තොපි හැම කොයි සිට අව්දැ?"යි විචාරා "සැවැත් නුවර නුඹවහන්සේගේ යහළු වූ අනේපිඬු සිටාණන් වහන්සේ ළඟ සිට ආම්හ"යි කීකල්හි "අනේපිඬු මහසිටාණෝයයි යන නමකුත් මිනිසුන්ට ඇද්දැ"යි අප හා සරිකොට කියා "තමන් යව් පඬුරුත් ඇරගෙන යහපත, තොපි නික්මෙවු"යි කීහ. ගිය පුරුෂයන්ට හිඳිනා තැනක්වත් බත් වැටුප් ආදියක්වත් විචාරා නුදුන්හ. එකල්හි ගිය පුරුෂයෝ තමන් ගෙනගිය පඬුරු තුමූම විකුට ඒ රටින් උවමනා පඬුරු ඇරගෙන සැවැත් නුවරට ගොසින් අනේපිඬු මහසිටාණන්ට එපවත් කීවාහුය. නැවත කලාතුරකින් පසල්දනව්වාසී සිටාණෝ ගැල් පන්සියයක් බඩු පුරවා සැවැත් නුවරට යව්වාහුය. ඒ පුරුෂයෝ තමන් ගෙනගිය පඬුරු ඇරගෙන අනේපිඬු මහසිටාණන්ට දුටහ. එකල්හි අනේපිඬු මහසිටාණන්ගේ මිනිස්සු මෙසේ කීහ "ස්වාමීනි, මේ ආ සියල්ලවුන්ට හිඳිනා ගෙවල් බත් වැටුප් දීමත් අපට භාරය"යි කියා ඔවුන්ගේ ගැල් පිටිනුවර එක්තරා ස්ථානයක මුදවා "තොපි හැමදෙනම මෙතැන්හි ඉඳුවයි, තොපි හැමදෙනම බත් බුලත් ආදී වූ සියල්ලම අපගෙන් ලැබෙන්නේය"යි කියා ඔවුන් විවරක් නොහැර(උන්සතු කිසිවකුත්) උදුරගෙන රථ අදිනා ගොන් ඒ ඒ තැන ලුහුබඳවා ගැලින් රථසක් ගලවා ගැල්පිට තබා ගැලසක් හැරගෙන ගියාහුය. ඒ පසල්දනව් වැස්සෝ තමතමන් හැඳිපෙරව් පිළි විවරක්(වස්ත්‍රවලට හෝ) අහිමිව මහත් වූ භයින් තැතිගෙන නොරදා යුහුව නික්මුනාහුය.

අනේපිඬු මහසිටාණන්ගේ මිනිස්සු තමන් ඒ කළා වූ පවත් සිටාණන්ට කීවාහුය. සිටාණෝද එපවත් අසා "සර්‍වඥයන් වහන්සේට දන්වන්ට සුදුසු වූ බස්පඬුරෙකැ"යි(කථා නැමති තැග්ගක් යයි) සිතාගෙන සර්‍වඥයන් වහන්සේ සමීපයට ගොසින් ආදියෙහි(මුල) පටන්ගෙන තමන් කළ කටයුතු සහ පසල්දනව්වැසි සිටාණන් කළ දෙයත් සර්‍වඥයන් වහන්සේට දැන් වූවාහුය. එවේලෙහි බුදුහු වදාරණසේක් "එම්බල ගෘහපතිය, පසල්දනව්වැසි සිටාණන් කෙළෙහිගුණ උපකාර නොදත්තේ

දැන්මතු නොවෙයි, යටගිය දවසත් කෙලෙහිගුණ උපකාර නොදත්තෝමය''යි වදාරා සිටාණන් විසින් ආරාධිත වූ බුදුහු ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

හේ කෙසේද? යතහොත්,

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි පුරනලද බොධිසම්භාර ඇති අප මහබෝසතාණන් වහන්සේ බරණැස මහා සම්පත් ඇත්තා වූ සිටුකුලයක උපන්නාහ. ඒ බොධිසත්ත්වයන්ට අදෘෂ්ටමිත්‍රව වාසය කරන්නා වූ පසල්දනව්වැසි අනික් සිටාණ කෙනෙක්ද වූවාහ''යි කියා ඒ සියළු ඉකුත්වත් කථාව වර්‍තමාන කථාව හා සදෘශ(සමාන) වන්නේය.

බොධිසත්ත්වයෝ වනාහි තමාගේ මිනිසුන් "අද මේ කටයුත්තක් අප විසින් කරනලදැ''යි කියා අවුත් තමන්ට කී කල්හි "පළමුව අනුන් විසින් තමාට කළා වූ උපකාරයක් නොදන්නා වූ යම් සත්ත්ව කෙනෙක් ඇත්නම් මෙබඳු විකාරයට පැමිණෙන්නාහුය''යි කියා සම්ප්‍රාප්ත වූ පර්ෂිදට ධර්‍මදේශනා කරන්නා වූ බොධිසත්ත්වයෝ "මේ ලෝකයෙහි ක්‍ෂත්‍රිය, බ්‍රාහ්මණාදී වූ යම්කිසි පුරුෂයෙක් අනුන් විසින් පළමුකොට තමා කරන ලද්දා වූ උපකාරයක් නොදන්නා වූ අඥාන පුරුෂතෙම කුඩු මහත් යම්කිසි කටයුත්තක් තමාට පැමිණ ගියා වූ යම්කාලයෙක් ඇද්ද, එබඳු කාලයෙහි ඊට ප්‍රතිබලව සිටියා වූ අනික් සහායක්වත් නොලබන්නේය''යි යනාදී ධර්‍මදේශනාකොට තුමූ දිවිපමණින් දානාදී පින්කම්කොට තමාගේ කම් වූ පරිද්දෙන් මිය පරලොව ගියාහ.

ශාසත්‍රෘ වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ ජාතක ධර්‍මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා වදාරා ජාතකය පූර්‍වාපරසන්‍ධි ගළපා නිමවා වදාළසේක.

"එකල්හි පසල්දනව්වැසි සිටාණෝ නම් දැන් මේ පසල්දනව්වැසි සිටාණෝය, බරණැස් නුවර සිටාණෝ නම් මේ සර්‍වඥපදප්‍රාප්ත වූ මම්ම වේදැ''යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

090. ලිත්ත ජාතකය

තවද එක් සමයෙක්හි ගෞතම ගොත්‍රයෙහි උපන්නා වූ අපගේ තිලෝගුරු බුදුරජාණන් වහන්සේ සැවැත් නුවර නිසා දෙව්රම් වෙහෙර වැඩවසනසේක් මේ ජාතකය චීවරාදී වූ චතුර්විධ ප්‍රත්‍යය(සිවුරු ආදී සිවුපසය) ලදින් නොපස්විකා(දායකයන්ගෙන් ලැබුණු සිවුපසය මා ප්‍රයොජන ගන්නේ හුදෙක් දිවි රැකගෙන මහණදම් පිරීමටම පමණකැයි මෙනෙහි නොකොට) වළඳන්නා වූ පෘථග්ජන භික්‍ෂූන් වහන්සේ අරභයා වදාළසේක.

ඒ කෙසේදැ? යතහොත්,

එක් සමයෙක්හි බොහෝ භික්‍ෂූන් වහන්සේ බොහෝ චීවරාදී චතුර්විධ ප්‍රත්‍යය ලදින් බොහෝසේම නොපස්විකා වළඳනසේක. එසේ නොපස්විකා චීවරාදී ප්‍රත්‍යය ප්‍රයෝජන විඳිනා බොහෝ භික්‍ෂූන් වහන්සේ බොහෝ නිරා(අපා) දුකින් හෝ තිරිසන් අපායෙහි හෝ ප්‍රෙතාත්මභාවයෙහි හෝ ඉපිද නොමිදෙනසේක.

ශාසත්‍රෘ වූ සම්මා සම්බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ කාරණාව දිවසින් දැක වදාරා භික්‍ෂූන් වහන්සේට අනේකාකාරයෙන් නොපස්විකා වැළඳීමෙහි ආදීනව(දොස්) දක්වා වදාරා බණ වදාරණසේක් "මහණෙනි, මේ ප්‍රියශීලී(සසුන් ළැදි) භික්‍ෂූන් විසින් චතුර්විධ ප්‍රත්‍යය ලදින් නොපස්විකා වැළඳීම නොකටුයතු වන්නේය, එසේ හෙයින් මෙතැන් පටන්ගෙන මහණෙනි, පස්විකා වළඳව''යි වදාරා ප්‍රත්‍යාවේක්‍ෂා කරන්නා වූ ක්‍රම දක්වනසේක් "මහණෙනි, මාගේ ශාසනයෙහි යම් භික්‍ෂු කෙනෙක් තෙම 'සීතස්ස පටිඝාතාය' (සීතලෙන් වැළකීම සඳහා සිවුරු පොරවමි)''යි යනාදීන් ඒ ඒ ප්‍රත්‍යයට සුදුසු පරිද්දෙන් ප්‍රත්‍යාවේක්‍ෂා පාලිය(පාඨය) වදාරා "මහණෙනි, මෙපරිද්දෙන් චීවරාදී චතුර්විධ ප්‍රත්‍යය ලදින් පස්විකා වැළඳීම සුදුසු වන්නේය''යි වදාරා "එම්බා මහණෙනි, මේ නොපස්විකා වැළඳීම නම් උග්‍රවිෂයක් අනුභව කරන්නා හා සමාන වන්නේය. අනුභව කිරීමෙහි ආදීනව නොදන්නා වූ පුරාතනයෙහි කිසි සත්ත්ව කෙනෙක් විෂ

අනුභවකොට අවසන්හි බොහෝ දුකට පැමිණියාහ''යි වදාරා අරාධිත වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

හේ කෙසේද? යතහොත්,

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි පුරනලද පාරමිතා ඇති අප මහබෝසතාණෝ එක්තරා මහාසම්පත් ඇති කුලයක ඉපද වැඩිවිය පැමිණ දූකෙළියෙහි ලොභ ඇතිව අක්‍ෂධූර්තව(සූදු කෙළියෙහි යෙදී) වසන්නාහුය.

තවද එසමයෙහි වංචාවෙන් දූ කෙළ අනුන් පරදවන්නා වූ අක්‍ෂධූර්තයෙක්ද(සූදු කෙළින්නෙක්ද) විය. එකල්හි සොරහු අක්‍ෂධූර්ත නොව බොධිසත්‍වයන් හා සමඟ දූ කෙළිනේ තමා දිනන කල්හි කෙළිමඩුල්ල නොබිඳිනේය(ක්‍රීඩක පිරිස විසුරුවා නොදමයි). තමා පරදිනා කල්හි පසඇට(දාදු කැට) මුඛයට දමා ''පසඇට අපවත්ව ගියේය''යි(නැතිවීයයි) කෙළිමඩුල්ල බිඳ නැගී යන්නේය. බොධිසත්‍වයෝ ඔහුගේ කාරණය දැන ''යහපත ඊට සුදුස්සක් කෙරෙමි'' සිතාගෙන පසඇට ඇරගෙන තමන්ගේ ගෙයිදී විෂයෙන් පසඇට දෙතුන්වැනිව රඳවාගෙන(දෙතුන් විටක් පොඟවාගෙන) නැවත නැවත විෂ පෙවූ පසඇට ගෙන ධූර්තයා සමීපයට ගොසින් ''සබඳ දූ කෙළිම්හ''යි කියා කීහ. ධූර්තයා ''යහපතැ''යි කියා කෙළිමඩුල්ල සරහා ඔහු හා සමඟ කෙළිනේ තමා පරදින අවසථාවෙහි එයින් එක් පසඇටක් ඇරගෙන මුඛයට දමන නියාව දැක ''යහපත යහළු තෙපි ගැළපියව(ගිලින්න) මතු මින් මෙසේ වූ දෙයක් වෙයි කියා දැනගනුව''යි මතුවන ආදීනව දක්වන්නේය. ''යහළු, තෙපි දැන් වංචාවෙන් පසඇට ගළතත්(ගිල්ලත්) උග්‍ර විෂයෙන් රුදුබව (පෙඟවූ බව) හේතුකොටගෙන අවසන්හි බලවත් වූ දුක් වේදනාවට පැමිණෙන්නෙහිය''යි බොධිසත්‍වයන් මෙසේ කියා උන්කලට ධූර්තයා තම විෂයෙන් මූර්ඡාවෙමින්(සිහිමුළා වෙමින්) ඇස්දෙක පෙරළා කරටිය(බෙල්ල) නමාගෙන වැටී හුණුයේය.

බොධිසත්‍වයෝ වනාහි ''මා නිදුක්හු නිසා(මා නිදුකින් ජීවත්වන නිසා) මෙවැනි අඥානයෙකු නැසයාම(මියයාම) සුදුසු නොවන්නේය. මෝහට මා ජීවිතදානය දීම වටනේය''යි සිතා ඖෂධයෙන් පරිභාවිතා කරනලද(ඖෂධ වර්ග යොදා පිළියෙල කරනලද) බෙහෙත් යොගයෙන් ඔහු අනුභව කරවා විෂය වමනය කරවා නිරෝගිකොට ''මතු මෙබන්දක් නොකරව''යි අවවාද කියා දිවි පමණින් දන්දී පින්කම් කෙරෙමින් තමන්ගේ කම් වූ පරිද්දෙන් මිය පරලොව ගියාහ.

ශාසත්‍ෘ වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා වදාරා ''එම්බා මහණෙනි, නොපස්විකා වළඳන චතුර්විධ ප්‍රත්‍යය නම් විෂ අනුභව කිරීමක් හා සදෘශය''යි වදාරා මේ ජාතකය පූර්වාපරසන්ධි ගලපා වදාළසේක.

''එකල්හි ප්‍රඥාසම්පන්න අක්‍ෂධූර්තයානෝ නම් දැන් බුදු වූ මම්ම වේදැ''යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

091. මහාසාර ජාතකය

තවද එක් සමයෙක්හි මුලු ලොවට උතුම් වූ රූපකායසම්පත්තියෙන් හා ධර්මකාය සම්පත්තියෙන් යුක්තව දසබල(කායබල ආදී වූ දසවැදෑරුම් බල) චතුර් වෛශාරද්‍යාදී වූ(සියල්ල දත් බව, කෙලෙසුන් දුරුකළ බව, පිරිසිදු දහම් දත් බව, අනතුරු සිදුකරන දහම් දත් බව ආදී වූ) ගුණයෙන් විරාජමාන වූ (බබලන්නා වූ) අප තිලෝගුරු සම්මා සම්බුදුරජාණන් වහන්සේ සැවැත් නුවර නිසා(සමීපයෙහි වූ) දෙව්රම් වෙහෙර වැඩවසනසේක් මේ 'මහාසාර ජාතකය' ආයුෂ්මත් වූ අනඳ මහතෙරුන් වහන්සේ අරභයා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද? යතහොත්,

එක් සමයෙක්හි කොසොල් රජ්ජුරුවන්ගේ පුරසත්‍රීහු මෙසේ සිතුවාහ. ''බුද්ධොත්පාද කාලය (බුදුවරයකු ලොව පහළවන කාලය) නම් ඉතා නොලද හැක්කේය(ලැබීම අසීරුය). මනුෂ්‍යාත්මභාවයද එසේ ලද නොහැක්කේය. චක්‍ෂුරාදී පඤ්චෙන්ද්‍රියන්ගේ සම්පූර්ණතාවය ලැබගැන්මත් එසේම දුර්ලභ වන්නේය. අපිද මෙබඳු වූ බුද්ධොත්පාදය හා

ක්‍ෂණසම්පත්තියත්(බුදුවරයකු ලොව පහළවන කාලයෙහි ඉන්ද්‍රියන්ගේ සම්පූර්ණව මිනිසකුව ඉපදීමත් ලැබගෙන අපගේ අභිප්‍රායෙන්(කැමැත්තෙන්) දෙව්රම් වෙහෙරට ගොස් බුදුන්ගේ මධුර වූ ධර්‍ම දේශනා අසන්ට හෝ වේවයි දන්දෙන්ට හෝ වේවයි නොලබම්හ, මැදිරියෙක(කුඩුවක) ලුවන් මෙන් වාසය කරම්හ, මහරජ්ජුරුවන් වහන්සේට දක්වා අපට බණ කියන්ට සුදුසු භික්‍ෂූ කෙනෙකුන් වහන්සේ ගෙන්වාගෙන උන්වහන්සේ සමීපයෙහි ධර්‍මය අසාම ඒ පාලි ධර්‍මයෙන් යම් යම් විවරක් ඉගෙණගතමෝ නම් එබඳු ධර්‍මයකුත් ඉගෙණ ගනුම්හ, දානාදී වූ පින්කමුත් කොට ගණුම්හ. එසේ කල්හි මේ ක්‍ෂණසම්පත්තිය අපට ඵල වන්නේය''යි ඔහු හැමදෙනම රජ්ජුරුවන් සමීපයට ගොසින් තමන් හැම සිතූ කාරණය රජ්ජුරුවන්ට දැන්නුවාහුය. රජ්ජුරුවෝ එබස් අසා ''යහපතැ''යි ගිවිස්වාහුය.

නැවත එක් දවසක් රජ්ජුරුවෝ උයන් කෙළිනා කැමැත්තෝ උයන්පාලකයා ගෙන්වා ''උයනෙහි මිනිස් කෙනෙකුන් ඇත්ද නැත්ද පරීක්‍ෂාකොට එව''යි නියෝග කළ කල්හි උද්‍යානපාලකතෙමේ උයනේ මිනිසුන් ඇත්ද නැත්ද පරීක්‍ෂාකොට ඇවිදිනේ එක්තරා රුකක් මුල සර්‍වඥයන් වහන්සේ වැඩඋන් නියාව දැක රජ්ජුරුවන් සමීපයට උද්‍යානපාලතෙමේ ගොස් ''දේවයන්වහන්ස, උයනේ අන් කිසිවෙකුත් නැත. තවද සම්මා සම්බුදුරජාණන් වහන්සේ එක්තරා රුකක් මුල වැඩඋන්සෙක්යැ''යි කීයේය. ''යහපතැ''යි කෝසල රජ්ජුරුවෝ ''සර්‍වඥයන් වහන්සේ සමීපයෙහිදී බණත් අසා ගණුම්හ''යි සරහා පිළියෙල කරනලද උතුම් වූ රථවාහනයකට නැගී සර්‍වඥයන් වහන්සේ සමීපයට ගියාහ.

එසමයෙහි 'ඡත්තපාණි' නම් අනාගාමී උපාසකයෙක් සර්‍වඥයන් වහන්සේ සමීපයෙහි බණ අසමින් උන්නාහුය. එසේ බණ අසමින් උන් උපාසකයන් රජ්ජුරුවෝ දැක ''කිමෙක් දෝ හෝ''යි සංකාවෙන් මඳ වේලාවක් බලා සිට නැවත මෙසේ සිතූහ. ඉදින් මේ ලාමක(නින්දිත) පුරුෂයෙක් වීනම් සර්‍වඥයන් සමීපයෙහි ඉඳ බණ නොඅසන්නේය. මොහු අලාමක පුරුෂයෙක්හුම විය යුතුය''යි සිතින් සිතා සර්‍වඥයන් වහන්සේ කරා එළඹ පසඟ පිහිටුවා වැඳ එකත්පස්ව හුන්හ.

උපාසකයෝද බුද්ධ ගෞරවයෙන් රජ්ජුරුවන් දැක නැගී සිටීමක්වත් වැඳීමක්වත් නොකළාහ. ඒ කාරණයෙන් රජ්ජුරුවෝ ඔහු කෙරෙහි නොසතුටු සිත් ඇතිවූහ. ශාසත෴ වූ සම්මා සම්බුදුරජාණන් වහන්සේ රජ්ජුරුවන්ගේ සිත අසන්තුෂ්ට නියාව(නොසතුටු බව) දැන වදාරා උපාසකයන්ගේ ගුණ රජ්ජුරුවන්ට වදාළසේක. ''මේ උපාසකයෝ බොහෝ ඇසූපිරුතැන් ඇත්තෝය, අනාගාමී මාර්‍ගඵලයෙහි පිහිටි කෙනෙක, වස්තුකාම ක්ලෙශකාමයෙහි අලග්න(වස්තු ආසාව නිසා සිතේ ඇතිවන කෙලෙස් සිතුවිලිවල නොඇලුණු) සිත් ඇති වූ බලවත් වූ උපාසක කෙනෙකැ''යි වදාළසේක.

රජ්ජුරුවෝ සිතන්නෝ ''මේ පුරුෂතෙම ලාමක එකෙක් නොවන්නේය, මොහුගේ ගුණ බුදුහු පවා වර්‍ණනා කළසේකැ''යි සිතින් සිතා උපාසකයන්ට මෙසේ කීහ. ''උපාසකයෙනි, තොපට යම්කිසි වස්තුවකින් ප්‍රයෝජනයක් ඇත්තේ වීනම් ඒ අපට කියව''යි කියා කීහ. උපාසකයෝද ''යහපත ස්වාමීනි'' පිළිගත්තාහුය. රජ්ජුරුවෝ ද සර්‍වඥයන් වහන්සේගෙන් මධුර වූ ධර්‍මදෙශනාව අසා වැඳ තුන්යලක්(තුන් විටක්) පැදකුණුකොට රජගෙට නැගී ගියහ.

තවද එක් දවසක් කොසොල් රජ්ජුරුවෝ තමන් වසන මතුමහල් තලයෙහි සිවුමැදුරු කවුළුව හැර ඇතුළුවීථිය බලා සිටියෝ පෙරවරු බත් අනුභවකොට පත් කුඩයක්(තල් අතු කුඩයක්) ඉසට කොටගෙන රජ්ජුරුවන්ගේ මාලිගාව සමීපයෙන් දෙව්රම් වෙහෙරට යන්නා වූ ඡත්තපාණි නම් උපාසකයා දැක රාජපුරුෂයන් යවා ගෙන්වාගෙන මෙසේ කීහ. ''උපාසකයෙනි, තෙපි බොහෝ ඇසූපිරුතැන් ඇති හෙයින්(බොහෝ කරුණු කාරණා අසා දැන පුරුදු හෙයින්) බහුශ්‍රැතය, අපගේ පුරස්ත්‍රීහු බණ අසන්නා කැමැත්තෝය. පාලි ධර්‍මයෙන් කිසිවක් ප්‍රගුණකොට ගන්නා කැමැත්තාහු වෙති. ඉදින් තෙපි පුරස්ත්‍රීන්ට බණ කියා පාලි ධර්‍මයන් ප්‍රගුණ කරවා ලියහෙවු නම් යහපතැ''යි කීහ. උපාසකයෝ කියන්නාහු ''මහරජ, ගිහිගෙයි සිටි කෙනෙකුන් විසින් පුරගෙවල බණ කියන්ට හෝ වේවයි බණ උගන්වන්ට හෝ වේවයි සුදුසු නොවන්නේය. භික්‍ෂූ වහන්සේටම ඒ කටයුත්ත සුදුසුය''යි කීහ. එකල්හි රජ්ජුරුවෝද උපාසකයන් කී බස් ගිවිස ''යහපත, තෙපි යව''යි උපාසකයන් නික්මවා පුරස්ත්‍රීන් ගෙන්වාගෙන ''භද්‍රාවෙනි, තොපි හැමදෙනාටම බණ කියනු

පිණිස, ධර්මය උගන්වනු පිණිස සර්වඥයන් වහන්සේ සමීපයට ගොසින් එක් භික්ෂු කෙනෙකුන් වහන්සේ ඉල්ලමි, අසූ මහසව්වන් වහන්සේගෙන් කවර කෙනෙකුන් වහන්සේට ආරාධනා කෙරෙම්දැ''යි කියා විචාළහ.

ඔහු හැමදෙන එක්ව කථාකොට ''ධර්ම භාණ්ඩාරික අනඳ මහතෙරුන් වහන්සේම කැමතිය''යි කීහ. රජ්ජුරුවෝ සර්වඥයන් වහන්සේ සමීපයට ගොස් වැඳ එකත්පස්ව උන්නා වූ බුදුන්ට මෙසේ දැන්වූහ ''ස්වාමීනි, අපගේ පුරස්ත්‍රීහු අනඳ මහතෙරුන් වහන්සේ සමීපයෙහි ධර්මය අසන්ටද ඉගණීමයද කැමති වන්නාහුය, ඉදින් අනඳ මහතෙරුන් වහන්සේ දවස දවස රජගෙට වැඩ අපගේ අනතඃපුර වාසීන්ට බණ වදාරා උන්ගේ ශක්ති පමණින් පාලි ධර්මයන් වනපොත්(කටපාඩම්) කරවා වඩිනාසේක් වීනම් යහපතැ''යි කියා දැන්වූහ.

බුදුහු ''යහපත මහරජ''යි රජ්ජුරුවන් කී බස් පිළිගෙන එපරිද්දෙන්ම අනඳ මහතෙරුන් වහන්සේට නියෝගකොට වදාළසේක. එතැන් පටන්ගෙන රජ්ජුරුවන්ගේ පුරස්ත්‍රීහු අනඳ මහතෙරුන් වහන්සේ සමීපයෙහි බණ අසන්නාහුද, වනපොත් කරන්නාහුද වෙත්.

එසමයෙහි එක් දවසක් රජ්ජුරුවන් පලඳනා වූ චූඩාමාණික්‍යය(හිසෙහි පළඳනා මැණික) සොරුන් විසින් ගන්නා ලද්දේ වන්නේය. රජ්ජුරුවෝ ඒ මැණික සොරුන් විසින් ගත්බව අසා අමාත්‍යයන්ට මෙසේ නියෝග කළහ. ''රජගෙයි සියළු අභ්‍යන්තර ජනයාම අල්වාගෙන තොප දන්නා නියායකින් මැණික පවත් කරවා දෙව''යි(සොයා දෙවයි) විධාන කළහ.

එබස් ඇසූ අමාත්‍යයෝ රාජභවනයෙහි අභ්‍යන්තර ස්ත්‍රීන් ආදිකොට ඇති සියල්ලන් අතින් ''මැණික තොප ගතුදැ''යි විචාරා බොහෝ ජනයාහට පීඩා කරන්නාහුය. එදවස් අනඳ මහතෙරුන් වහන්සේ යම් මේ ස්ත්‍රීහු පළමු, තෙරුන්වහන්සේ දැක තුටු පහටුව(ඉතා සතුටුව) බණ අසන්නාහු වෙත්ද, පාලි ධර්මය පුහුණු කරන්නාහු වෙත්ද, එලෙස නොව වික්ෂෙපයට පැමිණියා වූ සියල්ලවුන්ම දැක මෙසේ විචාරා වදාළසේක ''අද කවර කාරණයකින් තෙපි හැමදෙනාම මෙබඳු වික්ෂෙපයට පැමිණියාදැ''යි විචාරා වදාළසේක.

එකල්හි ස්ත්‍රීහු මහතෙරුන් වහන්සේට මෙසේ කීහ ''ස්වාමීනි, රජ්ජුරුවන් වහන්සේගේ චූඩාමාණික්‍යය අපවත්ව(නැතිවී) ගිය හෙයින් පවත් කරම්හයි කියා අමාත්‍යයෝ වල්ලභ ස්ත්‍රීන් පටන් ඇතුළුගෙයි බොහෝ ජනයාට පීඩා කරන්නාහුය. කාට කුමක් වේද යන බවක් නොදන්නා හෙයින් වික්ෂෙපව සිටිම්හ''යි කීහ. මහතෙරුන් වහන්සේද ''තෙපි හැම ඊට සෝක නොකරව''යි ඒ පුරස්ත්‍රීන් හැමදෙනම අස්වසා රජ්ජුරුවන් සමීපයට වැඩ පණවනලද ආසනයෙහිලා වැඩඋන්සේක. ''මහරජ, තොපගේ චූඩාමාණික්‍යය සොරුන් විසින් ගන්නාලදැ''යි විචාළසේක. ''එසේය ස්වාමීනි'' කියා කීය.

ඉක්බිත්තෙන් තෙරුන්වහන්සේ වදාරණසේක් ''මහරජ, මැණික පවත් කරවාගන්ට(සොයා ගන්නට) නොපොහොසත්තුදැ''යි වදාළසේක. ''ස්වාමීනි, රජගෙයි අභ්‍යන්තරව හිඳිනා ස්ත්‍රීන් පටන් සියල්ලවුන්ම අල්වාගෙන ගහටකොට විචාරත් මැණික පවත් කරවාගන්ට නොපිළිවන් වීය''යි කීහ. තෙරුන්වහන්සේ වදාරණසේක් ''මහරජ, බොහෝ දෙනාට පීඩා නොකොට මැණික ඇරගන්ට උපායෙක් ඇතැ''යි වදාළසේක. ''ස්වාමීනි, කවර උපායෙක්දැ''යි විචාළහ. ''පිදුරු ඇදීමෙන් මහරජ''යි වදාළසේක. ''ස්වාමීනි, කවර පිදුරු ඇදීමෙක්දැ''යි විචාළහ. ''මහරජ, යම්පමණ ජනයා කෙරේ සැක ඇත්නම් ඒ ඇමදෙනම ගණන්කොට එකී එකී කෙනෙකුන් අතට එකී එකී පිදුරු කැටියක් හෝ මැටි පිඩක් දී මේ උදාසන්හිම අසෝතැන(අසවල් තැන) ලා පියවයි කියයුතු වන්නේය, යමක්හු විසින් මැණික ගන්නා ලද්දේ වීනම් ඒ තමා ඇරගත් මැණික පිදුරු, මැටි ආදියෙහි නොපෙණෙන පරිද්දෙන් වසාගෙන අවුත් දමා පියන්නේය, මහරජ, මෙසේ කළ කල්හි ඉදින් පළමු දවස්ම මැණික ලාපු නම්(ගෙනවිත් දැමුවොත්) යහපත්මය, ඉදින් නුළුවෝ නම්(නොදැමුවහොත්) දෙවෙනි දවසුත් තුන්වෙනි දවසුත් එසේම කරවිය යුතු වන්නේය, එසේ කල්හි බොහෝ දෙනාට පීඩා නොවන්නේය. මැණිකද පවත්නේය''යි වදාළසේක.

තෙරුන්වහන්සේ රජ්ජුරුවන්ට මෙසේ කියා විහාරයට වැඩිසේක. රජ්ජුරුවෝද තෙරුන්වහන්සේ වදාළ පරිද්දෙන්ම තුන්දවසක් මෙම ක්‍රමයෙන්ම කරවූවාහුය. රජ්ජුරුවන් මෙසේ නොයෙක් සැටියෙන් උත්සාහ කළ නමුත් සොරු තමන් ඇරගත් මැණික නුදුන්නාහුය.

තෙරුන්වහන්සේ තුන්වෙනි දවස් රජගෙට වැඩ “කිමෙක්ද? මහරජ, මැණික ලදුදැ”යි විචාළසේක. “ස්වාමීනි, සොරු මැණික අපට නුළුහ”යි කීහ. “එසේ වීනම් මහරජ, මතුමහල් තලයෙහි පිළිසන්තන්හි (රහසිගත තැනක) දියසැළක් තබ්බවා වට තිරයක් මුවා කරවා රජගෙහි අභ්‍යන්තරයෙහි සියළු ස්ත්‍රීන්ටද කුදුන් කුරීන්(කොරුන්) රැකවලුන්ද(ආරක්‍ෂකයින්ද) ආදී වූ සියළු පුරුෂයන් උතුරු සළුවකින් පොරවාගෙන අවුත් ඒ දියසැළ බලා එන්ට නියෝග කරව”යි කීයේය. ඒ භාණ්ඩාගාරික අනඳ මහතෙරුන් වහන්සේම මේ අධිකරණය තමන්වහන්සේට භාරකොට ගත්සේක. ඒකාන්තයෙන් මැණික පවත් කරවා විනා නොවළකිනාසේක. ඒ තමා ගෙන හිඳීම කාරණා(සුදුසු) නොවන්නේය. මෙවිට “මේ මැණික ගෙනගොස් රජගෙයි ලා පියව”යි සිතා සොරු දියසැළෙහි මැණික ලූයේය. “මැණික ලබන ලදැ”යි සතුටු වූ රජගෙයි සියළු ස්ත්‍රී පුරුෂයෝද “තෙරුන්වහන්සේ නිසා මෙවැනි මහදුකින් මිදී ගියෙම්හ”යි කියා සතුටු වූහ. “තෙරුන්වහන්සේගේ ආනුභාවයෙන් රජ්ජුරුවන් වහන්සේගේ චූඩාමාණික්‍යය පැවැත් වූයේය”යි කියා තෙරුන්වහන්සේගේ ප්‍රඥානුභාවය සියලු නුවරද භික්‍ෂුසංඝයා වහන්සේ කෙරෙහිද ප්‍රසි ධ වූයේය.

එකල්හි දම්සභා මණ්ඩපයෙහි රැස්ව උන්නා වූ සීල, සමාධි, ප්‍රඥා, විමුක්තිඥාන දර්‍ශනාදියෙන් යුක්ත වූ මහකාශ්‍යප ස්ථවිරයන් ප්‍රධාන වූ භික්‍ෂුසංඝයා වහන්සේ තෙරුන්වහන්සේගේ ගුණකථනය කෙරෙමින් වැඩඋන්සේක. “ඇවැත්නි, අනඳ මහතෙරහු තමන්ගේ බහුශ්‍රැතභාවය හේතුකොටගෙන පණ්ඩිත ස්වභාවයෙන් උපායෙහි තමන් දක්‍ෂ හෙයින් බොහෝ දෙනාට පීඩානොකොටම උපාය ශක්තියෙන් රජ්ජුරුවන්ට මැණික ඇරගෙන දෙව්හ”යි කියා මෙවෙනි කථාවෙන් උපලක්‍ෂිතව(යුතුව) වැඩ උන් කල්හි සුරාසුර වර චක්‍රවාරු චූඩාමාණික්‍ය මරීචිසඤ්චය පරිචුම්බිත චරණ නඛ මයූඛ ඇති(දිව්‍ය අසුර සමූහයාගේ හිසෙහි වූ ඔටුනුවල මුදුන් මැණික් රශ්මි සමූහය වැලඳගත් පාදයන්හි නියරැස් ඇති, දිව්‍ය අසුර සමූහයාගේ ඔටුනු සහිත හිසින් පිදුම්ලද දෙපා ඇති) තිලෝක ස්වාමී වූ(තුන්ලොවටම නායක වූ) තිලෝගුරු (තුන්ලොවටම ගුරු වූ) බුදුරජාණන් වහන්සේ ශ්‍රී ගන්‍ධකූටියෙහි වැඩහිඳ දිව්‍යශ්‍රොත ධාතුවෙන්(දිව්‍ය කනින්) ඒ භික්‍ෂූන් වහන්සේ කියමින් උන් කථා ප්‍රබන්‍ධය(කථා ප්‍රවෘත්තිය) අසා වදාරා “මේ භික්‍ෂූහු අනඳ ස්ථවිරයන්ගේ ගුණ කථනය කෙරෙමින් උන්නාහ. එතනට ගිය කල්හි තමන් කියමින් උන් කථා මට කියන්නාහුය. මෙය අර්‍ථොත්පත්තිකොට(නිදානයකොට) ගෙන සම්ප්‍රාප්ත(පැමිණි) පිරිසටද ධර්‍මදෙශනා කෙරෙමින් ඒ මාගේ දෙශනාව ඇසූ සත්ත්වයන්ට ස්වර්‍ගමොක්‍ෂ(දිව්‍ය - නිර්වාණ සැප) දෙකට කාරණා වන්නේය”යි සිතා වදාරා තුන්තරා ගමනින්(පයින් යෑම, අහසින් යෑම, පොළව කිමිද යෑම යන තෙවදෑරුම් ගමන් ක්‍රමයෙන්) එක්තරා ගමනකින් දම්සභා මණ්ඩපයට වැඩ පනවනලද බුද්ධාසන මස්තකයෙහි වැඩහිඳ සශ්‍රීක වූ(ශෝභාවත්) ශ්‍රී මුඛපත්මය(උතුම් මුව පියුම) විවෘතකොට සියළු දම්සභා මණ්ඩපය එකපැහැර සුවඳ කරමින් අෂ්ටාංගයෙන්(දුර විහිදෙන බව, මිහිරිබව ආදී අංග අටෙන් යුක්ත වූ) මධුරඝොෂා(මිහිරි නාද) පවත්වා “මහණෙනි, මා එන්නාට පූර්‍වභාගයෙහි කවර නම් කථාවකින් උපලක්‍ෂිතව උනුදැ”යි විචාරා වදාළසේක. එකල්හි අසූ මහසව්වන් වහන්සේගෙන් එක් කෙනෙකුන් වහන්සේ නැගීසිට සකස්කොට හැඳ පොරවාගෙන බද්ධාංජලීව(දෑතේ ඇඟලි එකට එක්කොට වැඳගෙන) දොහොත් මුදුනෙහි තබාගෙන එලගත් රුකක් මෙන් නැමීසිට මෙසේ දැන් වූසේක.

“ස්වාමීන් වහන්සේ නොකියන්ට වදාළ රාජකථා(රජුන් පිළිබඳ කථා) චොරකථා(සොරුන් පිළිබඳ කථා) ඉත්ථිකථා(ස්ත්‍රීන් පිළිබඳ කථා) ධූර්තකථා(සල්ලාලයන් පිළිබඳ කථා) පානකථා(මත්පැන් පානය පිළිබඳ කථා) යනාදී වූ දෙතිස් කථාවෙන් උපලක්‍ෂිතව(යුක්තව) උනුමෝ නොවම්හ, ආනන්ද ස්ථවිරයන්ගේ ගුණ කථනය කෙරෙමින් මෙතෙකින් උපලක්‍ෂිතව උනුම්හ”යි කියා දැන් වූ කල්හි “එම්බා මහණෙනි, අනුන් හැරගත් වස්තුව ආනන්ද ස්ථවිරයෝම දැන් ඇරදුන්නාහු නොවෙති, පුරාතනයෙහි නුවණැත්තෝද බොහෝ ජනයාට පීඩා නොකොට තමන්ගේ ප්‍රඥානුභාවයෙන් තිරිසනුන් අතට පැමිණියා වූ වස්තුව පවා ගෙනහැර දෙව්වෝවේදැ”යි

වදාරා ඒ භික්ෂූන් වහන්සේ විසින් ආරාධිත වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ ඉකුත්වත් කථාව ගෙනහැර දක්වා වදාළසේක.

හේ කෙසේද? යතහොත්,

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි පුරනලද පාරමිතා ඇති අප මහබෝසතාණෝ සියළු අෂ්ටාදාස විද්‍යා ඉගෙණ කෙළ පැමිණියා වූ අමාත්‍යයෙක්ව රජ්ජුරුවන්ට අර්ථයෙන් අනුශාසනා කරන්නාහු වෙති.

එසමයෙහි එක් දවසක් බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරුවෝ මහත් වූ පෙරහැරින් උයන් කෙළියට ගොසින් වනක්‍රීඩාකොට දිය කෙළිනා කැමතිව මහරජ්ජුරුවෝ මඟුල් පොකුණට බැස අනතඃපුරවාසී සියළු ස්ත්‍රී සමූහයාද දිය කෙළියට ගෙන් වූවාහුය.

ඉක්බිති පුරස්ත්‍රීහු ඉස පළඳනා වූද කර පළඳනා වූද පාදාංගුලි පළඳනා(පා ඇඟිලිවල පළඳනා ආභරණ) පා සලඹ(නූපුර, සිලම්බු) කිංකිණික ජාලා(ගෙජ්ජිවැල්) ජංඝාපත්‍ර(කොණ්ඩ පළඳනා) ඌරුජාලා(කලවෙහි පළඳින මේස්) කටිසූත්‍ර(හවඩිය) උදරබන්ධන(බඩ බඳනා ආභරණ) අවුල්හර, මුත්හර(මුතුමාල) තෝඩු සිරෝජාලා(නළල් පට) මේ ආදී වූ ආභරණ විශේෂයෙන් ගලවා උතුරුසළු පොටෙක්හි බහා උතුරුසළුව සුමුගෙක(කරඬුවක) බහා වස්තු රකිනා පරිද්දෙන් දාසීන් අතට පාවාදී ජලක්‍රීඩාවට බටුවාහුය.

එසමයෙහි එක් වැඳිරියෙක් උයනෙ එක්තරා ගසෙක සාඛාවෙහි බලාගෙන උන්නීය. එකල්හි බිසවූ සියළු පළඳනා ගළවා උතුරුසළුවෙක්හි බහා ඇතුළෙහි තබන්නාවුන් දැක ඒ මුත්හර ගෙන තොමෝද පළඳනා කැමැත්තී රකවල උන්නා වූ දාසියගේ ප්‍රමාදභාවයක් බල බලා උන්නීද, එකල්හි ඒ දාසියද පළඳනා සුමුගෙක තබාගෙණ ඇත්මැත් බල බලා උන් තැනැත්තීද නිදා උන්නීවුව. එකල්හි වැඳිරිතොමෝ දාසියගේ ප්‍රමාදභාවය දැක පවනට බඳු වූ වේගයෙන් යුහුව දිවගෙන ගොස් මහමුත්හර(මහමුතුමාලය) තමා කර පළඳගෙන පවනට බඳු වූ වේගයෙන්ම යුහුව දිවගෙන ගොස් රුකට නැගී කොළ අතුරෙහි ලා සැඟවී හිඳ "සෙසු වැඳිරියෝ දකිති" යන භයෙන් එක්තරා ගස් සිදුරෙක්හි සඟවා අතිශයින්ම සන්හුන් කෙනෙක් මෙන් ඒ මුත්හර රකිමින් උන්නාවුව(හුන්හ). ඒ බිසෝ පළඳනා රක උන්නා වූ දාසිය මුත්හර නොදක්නා තැනැත්තී භයින් වෙවුලන ස්වරූප ඇති තැනැත්ති තමා ගැලවී ගන්නා අනික් උපායක් සොයන තැනැත්තී "පුරුෂයෙක් බිසවුන් වහන්සේගේ මුත්හර හැරගෙන දිවපීහ"යි මහත්කොට අඬලූය. ආරක්‍ෂාවෙහි සිටි පුරුෂයෝ ඒ ස්ථානයෙන් රැස්ව ඒ දාසියගේ බස් අසා රජ්ජුරුවන්ට දැන් වූවාහුය. එකෙණෙහි රජ්ජුරුවෝ "සොරුන් වහා අල්ව"යි කියමින් අමාත්‍යයන් ගෙන්වාගෙන සොරුන් අල්වන පරිද්දෙන් වෙන වෙන(එකිනෙකාට) නියෝග කළහ.

රාජපුරුෂයෝද උයනින් පිටත්ව "සොරුන් අල්ව"යි කියමින් ඇතමැත සොරුන් පරීක්‍ෂා කරමින් ඇවිදිනාහුය. එකල්හි දනවුවැසි අයපඩුරු පසිඳ(අයබදු ගෙවා) යන දුක්පත් මිනිසෙක් බොහෝ දෙනාගෙන් 'සොරුන් අල්ලව' යන සෝෂාව අසා තමා කෙරෙහිලා භයින භයපත්ව යුහුව දිවන්ට වන. එසේ දිවන්නා වූ පුරුෂයා දැක "සොරකම් කළ මේ පුරුෂයාවනැ"යි සිතා ඔහු ලුහුබඳවා ගෙනගොස් අල්වාගෙන අතින් මරා තලා(තලා පෙලා) "එම්බල දුෂ්ට වූ සොර, මහාසාර නම් පළඳනාව හැරගත්තෙහිදැ"යි විචාළහ.

එකල්හි ඒ පුරුෂයා මෙසේ සිතීය. "ඉදින් මම නොගතිම් කීම් නම් අද මාගේ ජීවිතය නැත. මෙතනදීම තලා මරා ජීවිතය හැරගන්නාහුය. නැතැයි නොකියා උන් කී දෙයම ගිවිසීම්"යි සිතා "ස්වාමීනි, මම හැරගතිම්"යි කීහ.

ඉක්බිත්තෙන් රාජපුරුෂයෝ ඔහු පිටිතල(අත් පිටිපසට තබා) බැඳ රජ්ජුරුවන් සමීපයට ගෙනගියාහ. රජ්ජුරුවෝද ඔහු අතින් මෙසේ විචාළහ. "කොළ තා විසින් මහාසාර නම් වූ පළඳනාව ගන්නා ලද්දැ"යි විචාළහ. "එසේය දේවයන් වහන්ස, මා විසින් මහාසාර නම් ඇඳෙක් පුටුවකුත් නොදක්නාලද විය, සිටාණන්ගේ කීමෙන් පළඳනාව ඇරගෙන උන්ට දුනිමි"යි කීය. රජ්ජුරුවෝ ඒ සිටාණන් ගෙන්වා ඔහු අතින් "මහාසාර නම් පළඳනාවෙක් සිටාණෙනි, තොප විසින් ගන්නා ලද්දැ"යි විචාළහ. සිටාණෝ නොදනිති නොකියා "දේවයිනි, මහාසාර නම්

පළඳනාව මොහු අතින්ම මම ඇරගෙන පුරෝහිතයන්ට දුනිමි''යි කීය. රජ්ජුරුවෝ පුරෝහිත බමුණා ගෙන්වා ''කීමෙක්ද? පුරෝහිතයෙනි, තොප විසින් මහාසාර නම් පළඳනාව ගන්නා ලද්දැ''යි විචාළ කල්හි ''එසේය දේවයෙනි, මම හැරගෙන ගාන්ධර්වයා (සංගීතඥයාට) හට දිනිමි''යි කීය. ඒ ගාන්ධර්වයා ගෙන්වා ''කොල ගාන්ධර්වයෙනි, පුරෝහිතයන් අතින් මහාසාර නම් පළඳනාව ගන්නා ලද්දේදැ?''යි විචාළහ. ගාන්ධර්වයා නැතැයි නොකියා ''එසේය දේවයනි, මම ඇරගෙන ඒ පළඳනාව ක්ලෙශ වසඟයෙන් මේ නුවර වෛශ්‍යාවට(ගණිකාවට) දිනිමි''යි කීහ. රජ්ජුරුවෝ ඒ වෛශ්‍යාවද ගෙන්වා ''තී විසින් මහාසාර නම් පළඳනාව ගන්නා ලද්දැ?''යි විචාළ කල්හි ඒ වේලෙහි වෛශ්‍යාදුව කියන්නී ''දේවයිනි, මහාසාර නම් පළඳනාවක් මා පැළැන්දේ නැත, ඔබ්බකින් ලද්දේත් නැතැ''යි කියා කිව. මෙසේ පස්දෙනා අතින් විචාරණ කල්හි හිරු අස්තයට ගියේය. එකෙණෙහි රජ්ජුරුවෝද ''දැන් වේලා නොවෙයි, සෙට විචාරා ගණුම්හ''යි ඒ පස්දෙනාම අමාත්‍යයන් අතට පාවාදී (බාරකොට) ඇතුළු නුවරට වදනාහ.

එකල්හි බෝධිසත්ත්වයෝ මෙසේ සිතූහ ''මේ මහාසාර නම් පළඳනාව අභ්‍යන්තරයෙහි අපවත් වූයේය (නැති විය). මේ පළඳනාව ඇරගතැයි යන පුරුෂතෙමේ පිටත සඤ්චාරණය කරන එකෙක, උයන් දොරකඩ ආරක්‍ෂාවෙහි පුරුෂයෝ සිටියහ. එහෙයින් පිටත එකෙක් තබා අභ්‍යන්තර එකෙකුත් වස්තුව හැරගෙන පලායන්ට අවකාශයෙක් නම් නැත්තේය. එසේ හෙයින් පිටතින් ආ කෙනෙකුන්ටවත් ඇතුළේ සිටි කෙනෙකුන්ටවත් ඇරගන්ටවත් කාරණයෙක්(හැකිබවක්) නොපෙණෙන්නේය. මේ දුක්පත් මිනිසා විසින් ''සිටාණන්ට දෙනලදැ''යි කියා කියත් නම් තමා ගැලවෙනු පිණිස කිවයුතු වන්නේය. ''පුරෝහිතයන්ට මා විසින් දෙනලද්දැ''යි කියන්නා වූ සිටාණන් විසිනුත් පුරුෂයෝ රාජධ්‍යාසයෝය(උසස් පන්තියට අයත් ජනයා රජුගේ අදහස් දන්නෝය), ''ඌ ගැලවෙත් නම් මමත් ගැලවෙමි'' සිතා කිවාහු වන. ''ගාන්ධර්වයාට මා විසින් දෙන ලදැ''යි කියන පුරෝහිතයන් විසිනුත් ''ගාන්ධර්වයා නිසා සැපසේ සිරගෙදරදී ඔවුන් හා කථා කොට ඉඳුම්හ''යි කියා කීයේ වන. ''වෛශ්‍යාවට මා විසිනුත් දෙන ලදැ''යි යන ගාන්ධර්වයන් විසිනුත් ''සිරගෙදරදී උකටලියක්(මැලිකමක්) නැතිව වෛශ්‍යාව හා කථාකරමින් ඉඳුම්හ''යි සිතා කීයේ වන මුන් පස්දෙනාම නොසොර විය යුතුය. මඟුල් උයනෙහි වඳුරෝ බොහෝකොට ඇත්තාහුය. ''මේ පළඳනාව එක්තරා වැඳිරියකගේ අතට පැමිණෙන්ට කාරණය''යි(ඇතැයි) සිතා එකල්හි බෝධිසත්ත්වයෝ රජ්ජුරුවන් කරා එළඹ ''මහරජ, තෙල සොරුන් අපට භාරකළ මැනව, අපි ඒ විචාර සුද්ධකොට (නිරවුල්කොට) දෙම්හ''යි කීහ. රජ්ජුරුවෝද ''යහපත පණ්ඩිතයෙනි, ඒ තොපට භාරය, විචාරා පවත් කරවා දෙව''යි(තොරතුරු දැනගෙන මට කියන්නැයි) කියා පස්දෙනාම පණ්ඩිතයන්ට පාවාදුන්හ.

එකල්හි බෝධිසත්ත්වයෝ තමන්ගේ අතවැසි පුරුෂයන් ගෙන්වා පස්දෙනම එක සිරයක(එක් සිර මැදිරියක) ලවා වටකොට රැකවල් ලවා ''මොහු පස්දෙන ඔවුනොවුන් හා යම් යම් කථාවෙක් කෙරෙත් නම් කන්දී අසාගෙන සිට ඇසූ දෙය මට අවුත් කියව''යි කියා කීහ. පණ්ඩිතයන්ගේ පුරුෂයෝද එපරිද්දෙන්ම කළාහුය.

ඉක්බිති මනුෂ්‍යයන් කා බී ඇකුළුන වේලෙහි(නිදාගත් විට) සිටාණෝ ගොවියාට මෙසේ කීහ ''එම්බල දුෂ්ට වූ කොල ගැහැවිය, තෝ කවර දවසෙක්හි මා දුටු විරුද? මම කවර දවසක දිටිම්ද? කවර දවසෙක්හි තෝ මට දිනීදැ''යි විචාළහ.

එකල්හි ගැහැවිතෙමේ කියන්නේ ''ස්වාමීනි, මහසිටාණෙනි, මට නොකිපෙව මැනව, මහාසාර නම් පළඳනාවක් තබා මහාසාර යයි යන නම් ඇති ඇඳක් පුටුවකුත් මා දුටුවිරු නැත, සිටාණන් වහන්සේ රාජවල්ලභසේක(රජුට හිතවත්සේක), ගැලවීමක් වේනම් දෙන්නම එක්ව ගැලවී යම්හයි කියා ජීවිත ආසාවෙන් කීමි''යි කීහ.

එකල්හි බමුණානෝද සිටාණන්ට මෙසේ කීහ ''මහසිටාණෙනි, තොපට තුලුනුදුන්(ඒ මිනිසා නොදුන්) පළඳනාව තෙපි මට දිනිමියි කුමක් නිසා කිව්දැ?''යි විචාළහ. එකල්හි සිටාණෝ කියන්නාහු ''අපි දෙදෙනෙම ඉසුරුමත්ව(සම්පත් ඇතිව) ප්‍රධානව සිටියම්හ, එසේ වූ අප දෙදෙනා එක්ව සිටි කල්හි කාරිය සිද්ධිය වහා පැමිණෙන්නේ යයි සිතා කීමි''යි කීය.

එකල්හි ගාන්ධර්වයා ද පුරෝහිතයාට මෙසේ කීහ "බමුණ, තොප විසින් කවර දවසෙක පළඳනාව මට දෙන ලද්දේදැ?"යි විචාළහ. එකල්හි පුරෝහිත බ්‍රාහ්මණතෙම කියන්නේ "එම්බල ගාන්ධර්වය, තට දුන් හෙයින් කීයෙම් නොවෙමි, අපි හැම තා නිසා සැපසේ ඉදුම්හයි සිතා කීම්"යි කීය.

එකල්හි වෛශ්‍යාතොමෝ ගාන්ධර්වයන් අතින් මෙසේ විචාළීය "කොල දුෂ්ට වූ ගාන්ධර්වය, මම කවර දවසෙක තා ලඟට ගියෙම්ද? තෝ මා ලඟට කවර දවසෙක්හි ආ විරූ එකෙක්දැ?"යි විචාළීය. "නග (නැගණියෙනි), තෙපි මට නොකිපෙව, අපි පස්දෙන එක්ව වසන කල්හි ගෘහවාසයක් හා සමාන වන්නේය, කිසි උකටලීයක්(අසහනයක්) නැතිව සැපසේ වැද හිඳුම්හ"යි කියා කීය.

බොධිසත්ත්වයෝ තමන්ගේ වරපුරුෂයන් අතින් මුන් පස්දෙනා කී කථාව අසා නියම දැන මුන් පස්දෙනා නොසොර නියාව තත්ව හෙයින්(තත් වූ පරිදි) දැන "වැදිරිය අතින් ඇරගත් පළඳනාව ඇරගණිමි" සිතා රත්පලස් හුයෙන්(රතු පට නූල් වලින්) බොහෝ පළඳනා කරවා උයනේ වැදිරියන් අල්වාගෙන අතපයද, කරද පළස් හුයෙන් කළ බොහෝ පළඳනා පළඳවා උයනේම අළුවාහුය(මුදාහළය). දලහර පළඳනාව (මහමුතු පළඳනාව) ගත් වැදිරිතොමෝ තමා ඇරගත් පළඳනාව රකිමින් උයනෙහි උන්නීය. බෝධිසත්ත්වයෝ මනුෂ්‍යයන්ට මෙසේ විධාන කළහ "තෙපි හැම ගොසින් උයන වැදිරියන් හැමදෙනාම පරීක්‍ෂා කරව, යම් වැදිරියක අත මුත්හර දුටු නම් ඇ හය ගන්වා පළඳනාව හැරගණුව"යි කීහ.

එකල්හි වැදිරියෝ "අප විසින් පළඳනා ලබන ලදැ"යි තුටුපහටු සිත් ඇතියාහු උයනෙහි ඇවිදිනාහුය. කිසි කෙනෙක් පලස්හු පළඳනා ලදින් පළඳනා නොලත් වැදිරියන් ලඟට ගොසින් "අපගේ අතකර පළඳනා බලව, තොපි නොලද්දේ වව්දැ"යි කියා කීහ. එකල්හි පලස් පළඳනාව නොලත් වැදිරිතොමෝ එක් සෙර වැදිරියක කියන්නා වූ බස් සහනය කොටගත නොහී(ඉවසාගත නොහැකිව) ගුණමකුව සෙසු වැදිරියන්ට මෙලෙස කිව "තෙල සෙවු(ඔය වැනි) පලස්හු පළඳනාවෙන් මට ප්‍රයෝජන කිම්දැ?"යි තමා සඟවාගෙන උන් මහාසාර නම් පළඳනාව තමාගේ කරේ ලාගෙන නික්මුණාය. එසේ ඇ මුත්හර කර ලාගෙන නික්මුණු කල්හි පණ්ඩිතයන්ගේ වරපුරුෂයෝ දැක වැදිරිය හය ගන්වා පළඳනාව එලවාගෙන අවුත්(උදුරාගෙන අවුත්) බෝධිසත්ත්වයන්ට දුන්හ.

එකල්හි බෝධිසත්ත්වයෝද මුත්හර ගෙන්වා ගෙනගොස් රජ්ජුරුවන්ට පැහ. "මහරජ්ජුරුවෙනි, මේ නුඹවහන්සේගේ මුත්හරය, නුඹවහන්සේ සිරගෙයි ලැවූ පස්දෙනම සොරකම් නොකළාහුය, මඟුල් උයනේ වැදිරියක විසින් මේ මුත්හරය ගෙනයන ලදැ"යි කී කල්හි "පණ්ඩිතයෙනි, ඒ මුත්හරය වැදිරි ඇරගත්තා කෙසේ දතුද? ඇරගත් දෙය කෙසේ ගෙන්වා ගතුදැ?"යි විචාළහ. ආදියෙහි පටන් සියළු ප්‍රවෘත්තිය මහරජ්ජුරුවන්ට බෝධිසත්ත්වයෝ විස්තර වශයෙන් කීවාහුය.

රජ්ජුරුවෝ සතුටු සිත් ඇතියාහු මෙසේ සිතුවාහුය "සටනක් පැමිණි අවස්ථාවෙහි සටන ජය ගන්ට නිසි සූරවීර යෝධභටයෝ විය යුත්තාහුය. කාරිය චින්තාවක්(කළයුතු නොකළයුතු දෙයක්) පැමිණි කල්හි 'එබඳු කාරිය මෙම කටයුතු කළ මැනවැ'යි නියම කරන්ට නිසි අමාත්‍යයෝද සෙවිය යුතු වන්නාහ, මධුර වූ අන්න පානාදියක් ලත් කල්හි ප්‍රිය වූ බන්ධු මිත්‍රාදීහු සිහිකටයුතු වන්නේය, අර්ථ ගාම්භීර(අර්ථයෙන් ගැඹුරු) ධර්මගාම්භීරයෙන්(ධර්ම අතින් ගැඹුරු බවෙන්) යුක්ත වූ ප්‍රතිභාගයක්(ප්‍රශ්නයක්) දුටු කල්හි නුවණැති පණ්ඩිතවරහු සෙවිය යුත්තාහුය"යි මෙසේ රජ්ජුරුවෝ බෝධිසත්ත්වයන්ට ස්තුතිකොට ඝන වර්ෂාවක් වස්වන්නා වූ මහමේඝයක් පරිද්දෙන් සත්රුවන් පූජාකොට ඒ බෝධිසත්ත්වයන්ගේ අවවාදයෙහි සිට දිවි පමණින් දානාදී පින්කම්කොට කම් වූ පරිද්දෙන් මිය පරලොව ගියාහ. මහබෝසතාණෝද දිවි පමණින් දානාදී පින්කම්කොට තමන්ගේ කම් වූ පරිද්දෙන් මිය පරලොව ගියාහ.

ශාසත්‍ෘ වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ ජාතක ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා වදාරා අනඳ මහතෙරුන් වහන්සේගේ ගුණ වර්ණනාකොට වදාරා ජාතකය පූර්වපරසන්ධි ගළපා නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි බ්‍රහ්මදත්ත රජ්ජුරුවෝ නම් දැන් මේ භාණ්ඩාගාරික අනඳ මහතෙරහුය, ප්‍රඥාසම්පන්න වූ අමාත්‍යයෝ නම් දෙවාතිදෙව වූ සර්‍වඥපදප්‍රාප්ත වූ දැන් බුදුවූ මම්ම වේදැ”යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

092. විස්වාසභොජන ජාතකය

තවද එක් සමයෙක්හි ෂට් අසාධාරණ ප්‍රඥායෙන්(සත්ත්වයන්ගේ ශ්‍රද්ධාදි ඉන්ද්‍රියන් මේරූ නොමේරූ බව දැනීම ආදිකොට ඇති අන්‍යයන්හට නොමැති අසහාය ඥාන සයෙන්) යුක්ත වූ තිලෝගුරු(කාම, රූප, අරූප යන තිලොවට ගුරු වූ) සම්මා සම්බුදුරජාණන් වහන්සේ සැවැත් නුවර නිසා දෙව්රම් වෙහෙර වැඩවසනසේක් විශ්වාස භොජනයක්(නිසැක ආහාරයක්) අරහයා මේ ජාතකය වදාළසේක.

හේ කෙසේද? යතහොත්,

එසමයෙහි වනාහි බොහෝ භික්ෂූ වහන්සේ “අපගේ දෙමවුපියන්ගෙන් එවාලූ(ලැබුණා වූ) භෝජනයයි කියාද, අපගේ නගුන් බුහුනන්ගෙන්(බාල වැඩිමල් සොහොයුරියන්ගෙන්) එවාලූ භෝජනයයි කියාද, අපගේ මයිලනුවන්ගෙන්(මාමාගෙන්) නැන්දනියන්ගෙන් එවාලූ භෝජනයයි කියාද අපමණ වුවත් (සීමාවක් නොමැති වුවද) මේ කියන බන්දු අපට භෝජනය දෙන්ට නිස්සභ. අපි ඔවුන්ගෙන් ලැබගෙන වලඳන්ට නිස්සම්භ”යි නෑයන් විසින් දෙනලද චීවරාදී චතුර්විධ ප්‍රත්‍යය(සිවුපසය) දුන් කල්හි සැක නැතිව නොපස්විකා(සිල් රකිනුවස් ජීවත්වීමට ආහාර ගන්නා බව සිහි නොකොට) වළඳන්නාහුය.

ශාසතෘ වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ ඒ කාරණය දිවසින් දැක වදාරා “නොපස්විකා වැළඳීමෙහි ආදීනව දක්වා භික්ෂූන්ට මා විසින් ධර්‍මදේශනා කෙළෙම් නම් යහපතැ”යි සිතා භික්ෂූ වහන්සේ රැස් කරවා “මහණෙනි, භික්ෂූන් විසින් නෑයන් විසින් දෙනලද චීවරාදී චතුර්විධ ප්‍රත්‍යය පස්විකා අනුභව කටයුත්තේය. එසේ නොපස්විකා සතරපසය(සිවුපසය) අනුභවකොට කළුරිය කරන්නා වූ භික්ෂූහු යක්‍ෂාත්මභාවයෙන්, ප්‍රේතාත්මභාවයෙන් නොමිදෙන්නාහුය. මහණෙනි, මෙසේ නොපස්විකා වළඳනාලද චීවරාදී චතුර්විධ ප්‍රත්‍යය නම් විෂ අනුභව කිරීමක් හා සදෘශ(සමාන) වන්නේය. මහණෙනි, මේ විෂ නම් වූ දෙය විශ්වාස ඇත්තවුන් දුන්දෙයක් විශ්වාස නැත්තවුන් දුන් දෙයක් අනුභව කළ කල්හි ප්‍රාණහානි කරන්නේමය. පුරාතනයෙහි විශ්වාසයෙන් විෂ අනුභව කළෝ ජීවිත විනාශයට පැමිණියාහ”යි වදාරා නිශ්චලව වැඩ උන්සේක. එකල්හි භික්ෂූන් වහන්සේ විසින් ආරාධනා කරනලද සර්‍වඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

හේ කෙසේද? යතහොත්,

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි පුරණලද බෝධිසම්භාර ඇති අප මහබෝසතාණෝ මහාවිභවී(මහධනවත්) සිටුකුලයක උපන්නාහුය. මහබෝසතාණන්ගේ ගෙරි රකිනා(ගවයන් බලාගන්නා වූ) එක් ගොපල්ලෙක් වෙල ගොයම්කොට වැට බැඳි සමයෙක්හි ගෙරින් හැරගෙන ගොසින් වලට(කැලයට) වැද එහි ගැලක් ගසා ගෙරි රකිමින් ඒ වල වසන්නේය. සිටාණන්ට කලින් කලට තෙල් දී කිරි ගෙනැවිත් දෙන්නාහුය. එකල්හි ගෙරි සිටිනා ගාලට නුදුරු තැන්හි වසන්නා වූ සිංහයෙකුට භයින් ගෙරි දුර්‍වලවීමෙන් කිරි මඳ වූයේය.

එක් දවසක් ගොපල්ලා කිරි තෙල් හැරගෙන සිටාණන් දකින්ට ආ කල්හි සිටාණෝ ඔහු අතින් මෙසේ විචාළහ “කිමෙක්ද? ගොපල්ල, කිරි තෙල් ඉතා මදව ගියේවනැයි විචාළහ. එකල්හි ගොපළුතෙමේ කිරි තෙල් මදවගිය කාරණාව සිටාණන්ට කීහ. “සබඳ ගොපල්ල, සිංහයා හා සමඟ සම්බන්ධව ඇතිව වසන අන් සත්ත්‍ව කෙනෙක් ඇද්ද? නැද්දැ?”යි විචාළහ. “ස්වාමීනි සිටාණන් වහන්ස, එක්තරා මිහිවින්නක්(මුව දෙනක්) සිංහයා හා සංවාසයකොට(ඇසුරුකොට) වෙසෙයි” කීහ. “කොල, ඒ මිහිවින්නා තා විසින් අල්ලන්ට පුළුවන්දැ”යි විචාළහ. “ස්වාමීනි, මිහිවින්නා විවරක් අල්වා ගැන්ම පිළිවනැ”යි කීයේය. ‘එසේ වීනම් තා ඒ මිහිවින්නා අල්වාගෙන නලළ පටන්ගෙන සියළු ශරීරය ලොම්හි විෂ ගල්වා නැවත කීප වාරයක විෂ ඇඟ ගා වියලා දෙතුන්

දවසක් ඉකුත්කොට ඒ මිහිවින්නා ඇල්ලූ තෙනටම හැරපියව''යි විධාන කෙළේය. ''එකල්හි සිංහයාද මිහිවින්නා කෙරෙහි සෙනෙහසින් සියළු ශරීරය දිවෙන් ලෙව ජීවිත විනාශයට පැමිණෙන්නේය, එසේ සිංහයා මළ කල්හි ඔහුගේ සමද නියපඳුරුද, දළද, සිංහතෙල්ද හැරගෙන අප ලඟට එව''යි කියා විධානකොට ගොපල්ලා යැවූහ.

එසේ යුන්නා වූ ගොපළු ඊට නිසි විෂයකුත් සිටාණන්ට කියා හැරගෙන ගොසින් මිහිවින්නා වසන තෙන ගොපළු දැළක් බැඳ උපායෙන් ඒ මිහිවින්නා අල්වාගෙන සිටාණන් කී පරිද්දෙන් විෂය මිහිවින්නා ඇඟ ගල්වා හැරියේය. සිංහතෙම මිහිවින්නා දැක බලවත් වූ සෙනෙහසින් ඇගේ සියළු ශරීරය දිවින් ලෙව තෙමේ ජීවිත විනාශයට පැමිණියේය. ගොපළුද නියසම් වසාතෙල් ආදිය හැරගෙන මහබෝසතාණන් සමීපයට ගියේය.

බෝධිසත්‍වයෝ ඒ කාරණය දැන ''මෙරමා කෙරෙහි ස්නේහ කිරීම නොකටයුතු වන්නේය, මෙසේ බලපරාක්‍රමයෙන් යුක්ත ශක්තිසම්පන්න වූ සිංහරාජයා පවා ක්ලෙශ සංසර්ග(කෙලෙස් වසඟව) මිහිවින්නා ඇඟ ලෙවීමෙන් විෂය අනුභවකොට ජීවිතක්‍ෂයට පැමිණියේය''යි කියා එතනට සම්ප්‍රාප්ත පර්ෂදට(පිරිසට) බණ දෙසන්නා වූ බෝධිසත්‍වයෝ ''විශ්වාස ඇත්තවුන් කෙරෙහිද, නැත්තවුන් කෙරෙහිද විශ්වාසය නම් නොකටයුතු වන්නේය. කුමක් මෙන්ද? යත්, ඒ ස්නේහ කිරීම හේතුකොටගෙන භය කාරණා උපද වන්නේය. මිහිවින්නාගේ මිත්‍රසංවාසයෙන් සිංහතෙම ජීවිත විනාශයට යම්සේ පැමිණියේද, එසේ හෙයින් කිසි කෙනෙකුන් කෙරෙහි විශ්වාස නොකටයුතුය''යි මෙසේ මහබෝසතාණෝ සම්ප්‍රාප්ත වූ පර්ෂදට ධර්මදේශනාකොට දිවි පමණින් දානාදී පින්කම්කොට තමන්ගේ කුසල් වූ පරිද්දෙන් මිය පරලොව ගියාහ.

ශාසතෘ වූ සම්මා සම්බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ ජාතක ධර්මදේශනාව නිමවා වදාළ සේක. ''එකල්හි මහසිටාණෝ නම් දැන් බුදු වූ මම්ම වේදැ''යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

093. ලොමහංස ජාතකය

තවද එක් සමයෙක්හි ත්‍රෛලෝක්‍ය(තිලොවට) නායක වූ තිලෝගුරු බුදුරජාණන් වහන්සේ විසාලා මහනුවර නිසා පාටිකාරාම නම් වූ වෙහෙරෙහි වැඩවසනසේක් සුනක්ඛත්ත නම්වූ නිගණ්ඨ පරිබ්‍රාජකයක්හු අරභයා මේ ජාතකය වදාළසේක.

ඒ කෙසේද? යතහොත්,

එක් සමයෙක්හි සුනක්ඛත්ත නම් නිගණ්ඨ පරිබ්‍රාජකතෙමේ (කෙලෙස් ගැට නැතැයි සලකන, බුදු සසුනෙන් පිටස්තර සසුනක පැවිදි වූ තවුස්) සර්වඥයන් වහන්සේට උපස්ථායකව බුදුන්ගේ පාසිවුරු ගෙන බුදුන් හා සමඟ ඇවිදිනේය. කොරක්‍ෂත්‍රිය නම් නිගණ්ඨයාගේ බණ අසනු කැමති වූයේ දශබලධාරී වූ සර්වඥයන් වහන්සේ පාසිවුරු ඔබට පාවාදී කොරක්‍ෂත්‍රිය නම් නිවටයා නිසා(ඇසුරුකොට) වාසය කරන්නේ, ඔහු මියගොස් කාලකංජා නම් වූ අසුර යෝනියෙහි උපන් කල්හි තමාගේ තපස් ඇර ගිහිභාවයට ගොසින් මෙසේ කියා ඇවිදිනේය. ''ශ්‍රමණ භවත් ගෞතමයන් කෙරෙහි ධ්‍යාන විමොක්‍ෂාදී වූ (ධ්‍යාන අවබෝධය රහත්වීම ආදී වූ) උත්තරි මනුෂ්‍ය ධර්මයෙක්(උතුම් මිනිස් දහමක්) නම් නැත, ක්ලේශ ප්‍රහාණය කරන්නා වූ(කෙලෙස් දුරු කරන්නා වූ) ඥානදර්ශන විශේෂයකුත්(විශේෂ නුවණින් දැකීමකුත්, විදර්ශනාවකුත්) නැත, විරක්තයෙන්(නො ඇලීමෙන්) මඩනා ලදුව ශ්‍රමණ භවත් ගෞතමයෝ ධර්මය කියන්නාහ, විමසීම අනුව ධර්මදේශනාව කරන්නාහුය, ආචාරි කෙනෙකුන් නැතිව ස්වබුද්ධියෙන්ම(තමාට වැටහෙන පරිදිම) සිතාගෙන කියන්නාහුය. යමෙකුහට ධර්මදේශනා කෙරෙත් නම් ඒ ධර්මය වූ පරිද්දෙන් පිළිපදිනා වූ සත්‍වයන්ට නරකාදී සතර අපාය දුක්ඛයෙන් ගැළවීම පිණිස නොවන්නේ''යි විශාලා මහනුවර තුන්පවුර ඇතුලෙහි සර්වඥයන් වහන්සේගේ නුගුණ බොහෝ දෙනාට කියා ඇවිදිනේය.

එකල ආයුෂ්මත් වූ සැරියුත් මහතෙරුන් වහන්සේ පිඩුසිඟා වඩනාසේක් බුදුන්ගේ අගුණ කියන්නා වූ සුනක්ඛත්ත නම් නිගණ්ඨ පරිබ්‍රාජකයන්ගේ බස් අසා පසු බත ආහාර කෘත්‍යයෙන්(ඉර හැරුණු පසු ආහාර ගැනීමෙන්) වැළකීසේක. ඒ කාරණය භාග්‍යවත් වූ බුදුරජාණන් වහන්සේට දැන් වූසේක. සැරියුත් මහතෙරුන් වහන්සේද වදාළ බස් අසා බුදුහු

වදාරණසේක් "එම්බල ශාරීපුත්‍ර ස්ථවිරය, සුනක්ඛත්ත නම් වූ ඒ තුච්ඡ පුරුෂතෙමේ ක්‍රොධ බහුල වූ ස්වරූප ඇත්තේය, මාගේ ධර්මය නෛර්යානික(නිවනට පමුණුවන) නොවන්නේයයි තමන්ගේ ක්‍රොධ බහුල භාවයෙන්ම කියන්නේය, ඒ සුනක්ඛත්තතෙමේ නොදැන එලෙස කියන නමුත් මාගේ ගුණ කීවාම වන්නේය, තවද ඒ තුච්ඡ වූ පුරුෂතෙමේ මේ මාගේ ගුණ නොදන්නෝ නොවෙයි, එම්බල ශාරීපුත්‍ර ස්ථවිරය, ෂට්අභිඥාවෝද(ඍද්ධිවිධ ආදී වූ උතුම් නුවණ සයද) මා කෙරෙහි ලා පිහිටියාහ, එසේ හෙයින් මේ මාගේ උත්තරී මනුෂ්‍යධර්මය වන්නේය. තවද ශාරීපුත්‍ර ස්ථවිරය, දසබල චතුර්වෛශාරද්‍ය විශාරද ඥානයද(කායබල, ඥානබල ආදී දසවැදෑරුම් බල හා සියල්ලදත් බව, කෙලෙස් රහිත බව ආදී කරුණු සතර මනාව දන්නා නුවණද) මා කෙරෙහි ඇත, එසේ හෙයින් මේ මාගේ උත්තරී මනුෂ්‍යධර්මය නම් වන්නේය. අණ්ඩජ, ජලාබුජ, සංසෙදජ, ඕපපාතික(බිත්තරයෙන් උපන්, වැදෑමසින් උපන්, තෙත් පෙදෙසෙහි උපන්, ක්ෂණිකව පහළවීම් වශයෙන් උපන්) යන පරිච්ඡේද(පිරිසිඳ දන්නා) ඥානයද මා කෙරෙහි ඇත. දිව්‍යගති, මනුෂ්‍යගති, ප්‍රේතගති, අසුරගති, තිරිසන්ගති සංඛ්‍යාත වූ පඤ්චගතියම (පස් වැදෑරුම් වූ උප්පත්ති ස්ථානම) පිරිසිඳ දන්නා නුවණද මා කෙරෙහි ඇත. එසේ හෙයින් මේද මාගේ උත්තරී මනුෂ්‍යධර්මය නම් වන්නේය. මෙසේ යථොක්ත වූ උත්තරීතර මනුෂ්‍යධර්ම ගුණයෙන් යුක්ත වූ මට යම් පුද්ගලයෙක් දානාදී වූ උතුරු මිනිස්දම් මා කෙරෙහි නැතැයි කියන්නේ වීනම් එසේ තමා ගත්තා වූ දුර්ලබ්ධි(වැරදි දෘෂ්ටිය) නොහැර සිටින්නේ වීනම් තමන් විසින් වරදවා ගත්තා වූ දුර්ලබ්ධිය හේතුකොටගෙන අත අල්වාගෙන නරකයෙහි ඇර සිටුවූවාක්(ඇරලන්නාක්) මෙන් වන්නේය"යි එසේ තමන්වහන්සේ කෙරෙහි විද්‍යාමාන වූ උත්තරී මනුෂ්‍යධර්මයෙහි ගුණ වදාරා "එම්බල ශාරීපුත්‍ර ස්ථවිරය, ඒ සුනක්ඛත්ත නම් පරිබ්‍රාජකතෙමේ කොරක්ෂත්‍රිය නම් නිවටාගේ ධර්මය අසා ඔහුගේ දුෂ්කර ක්‍රියායෙන් ප්‍රසන්න වූයේ ඔහුගේ කොහොන්(කුහක) තපස්හි විශ්වාසී වූයේ මාගේ ගුණ ගන්ට ඒ තෙමේ අයොග්‍යය"යි වදාරා "එම්බල ශාරීපුත්‍ර ස්ථවිරය, මම මේ භද්‍රකල්පයට ඒකානුවන කපින් මත්තෙහි (අනූඑක් කල්පයකට පෙර) සසරෙහි සැරිසරන්නෙම් 'මේ අචේලක වූ ව්‍රතයෙහි(නිර්වස්ත්‍ර පිළිවෙතෙහි) හරයෙක් ඇද්දෝ හෝ'යි බාහිරයන්ගේ මිථ්‍යා තපස් විමසන්නෙම් චතුරඞ්ගයෙන් යුක්ත වූ(අංග සතරකින් යුක්ත වූ) බඹසර වස් රකින්නෙම් අචේලක ව්‍රත සමාදාන කෙරෙමින් වාසය කරන්නෙම් අචේලක ව්‍රතයට සුදුසු වූ සීල සංරක්ෂණය කරන්නෙම් වෙදැයි සියළු තපස්වීවරයන්ට අග්‍ර වූ පරම තපස්වීව වාසය කෙරෙමි රූක්ෂප්‍රතිපත්තිය(කටුක පිළිවෙත්) පුරන්නෙම්ද අතිශයින් විශිෂ්ඨ වූ රූක්ෂප්‍රතිපත්ති පුරන්නෙම් වීමි, පාපයෙහි ලජ්ජා ඇතිව වසන්නේ මුත් උත්කෘෂ්ට පාපභීරුක(මහත්සේ පවට බිය) වූයෙමි, ජනවෘත(ජනයා ගැවසෙන) ස්ථානයෙහිලා වාසය කරන්නේ මුත් උත්කෘෂ්ට ජනවිවි ත(ජනයාගෙන් තොර) වාසයෙන් වසන්නේ නම් වීමි"යි වදාරා නිශ්ශබ්දව වැඩඋන්සේක.

එකල්හි අනඳ මහතෙරුන් වහන්සේ විසින් ආරාධිත වූ බුදුහු ඉකුත්වත් ගෙනහැර දක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද? යතහොත්,

යටගිය දවස මේ භද්‍රකල්පයට ඒකානුවන කපින් මත්තෙහි එක්තරා කපෙක්හි පුරණලද පාරමිතා ධර්මයන් ඇති මහබෝසතාණෝ බුදුසසුනෙන් පිටත් බාහිර(බාහිර) ශාසනයෙහි 'තපස් රක්ෂා කෙරෙමි'යි ආජීවක ප්‍රව්‍රජ්‍යාවෙන්(නිර්වස්ත්‍ර පැවිද්දෙන්) පැවිදිගෙන අචේලක පරිබ්‍රාජකව ගෙන තපස් රක්ෂා කරන්නාහුය. සියලඟින් රජස් දැලි(මුළු සිරුරින් දූවිලි කුණු) උසුලන්නාහ, හුදකලාව වාසය කරන්නාහ, මිනිසුන් දැක භයපත් වූ මුවන් පරිද්දෙන් වනයට වදිනාහ, මහා විකෘත භොජනයෙන්(මල, මූත්‍ර, පස්, අළු යන සිවු වැදෑරුම් අස්වාභාවික ආහාරයෙන්) සන්තුෂ්ට(සතුටු) වන්නාහ, වසුන්ලාපු(වසා බැඳ තබනලද ආහාර) ආදිය අනුභව කරන්නාහ, නොපමාව තපස් රක්ෂාකරනු පිණිස මහ වනයෙහි හුදකලාව වාසය කරන්නාහ. බොල් පිණිබාන සමයෙහි බොල්පිණිද අධික වූ සුලඟම පවත්නා සමයෙහිද මෙබඳු අන්තරාෂ්ටක අකාල වනප්‍රදේශයෙන්(උවදුරු සහිත වූ නොකල්හි වනයෙන්) නික්ම අබවස්හි (එළිමහනෙහි) වාසයකොට ඉරු නැගි කල්හි මහ වනයට වදිනාහුය.

ඒ බොධිසත්‍වයෝ යම්සේ රාත්‍රියෙහි අබවස් ඉද බොල් පින්නෙහි තෙමුණා වෙද්ද දිවා භාගයෙහිත් වලට වැද වන ලැහැබින් වෑහෙන පිනි බින් යෙන් තෙමෙනලද ශරීර ඇතිව දහවල් ශරීර පීඩාවෙන් දුක්විදිනා වූ ග්‍රීෂ්ම සෘතුවෙහිද දවල් අබවස්හි වාසය කෙරෙමින් වන ප්‍රදේශයෙන් නික්ම අබවස්හි වාසයකොට ඉර නැගි කල මහවනයට වදිනාහුය. ඒ බෝධිසත්‍වයෝ යම්සේ රාත්‍රියෙහි අබවස ඉද බොල් පින්නෙහි තෙමුනාහු වේද දිවා භාගයෙහිත් වලට වැද වන ලැහැබෙන් වෑහෙන පිනි බින්දුයෙන් තෙමෙනලද ශරීර ඇතිව රෑ දවල් සීත පීඩාවෙන් දුක් විදිනාහු ග්‍රීෂ්ම සෘතුවෙහි දාවල අබවස වාසය කෙරෙමින් රාත්‍රියෙහි වන ලැහැබටම වදිනාහුය. ඒ බෝධිසත්‍වයෝ යම්සේ දිවා භාගයෙහි අබවසෙහි අව්වෙහි වාසය කළාහු රාත්‍රියෙහි එපරිද්දෙන් පවන් නැති වන ලැහැබ පීඩාවට පැමිණෙන්නාහුය.

එකල්හි බෝධිසත්‍වයන්ගේ ශරීරයෙන් ග්‍රීෂ්ම කාලයෙහි නිවාසස්ථානයෙහිලා(නිවසන තන්හි) ඉදීම හේතුකොටගෙන සියළු ශරීරයෙන් සෙවදජල ධාරාව(දහඩිය) වෑහෙන්නේයයි මෙබඳු දුෂ්ප්‍රතිපත්තීන් බඹලොව පිළිවෙතට සිතා පිළිවෙත් පුරන්නෝ බොහෝ කලක් මා විසින් මෙසේ අචේල ව්‍රත සමාදානකොට වාසය කරනලද, එසේ වාසය කරන්නා වූ බෝධිසත්‍වයන්ට ආයු කෙළවර නරකයෙහි උපදින්ට සුදුසු ගති නිමි ත(මරණින් මතු උපදින තැන ලක්‍ෂණ) දැක "මෙතෙක් කල් මුළුල්ලෙහි මා කරනලද ව්‍රතසමාදානය ව්‍යර්ථව ගියේවනැ"යි සිතා එකෙණෙහිම තමන්ගේ ගත් සම්‍යක්දෘෂ්ටියෙහි පිහිටා(නිවරදි විශ්වාසයෙහි පිහිටා) ගෙන චුති ප්‍රතිසන්ධි(මැරී ඉපිද) වශයෙන් තව්තිසා භවනෙහි උපන්නාහුයයි ශාස්තෘ වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ ජාතක ධර්මදේශනාව මෙපරිද්දෙන් ගෙනහැර දක්වා වදාරා පූර්වපරසන්ධි ගළපා වදාළසේක.

"එසමයෙහි අචේල ව්‍රතසමාදානයකොට එහි දෝෂ දැක සම්‍යක් ප්‍රතිපත්තියෙහි පිහිටා ස්වර්ගයෙහි උපන්නෙම් දැන් සර්වඥපදප්‍රාප්ත වූ මම්ම වේදැ"යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

094. මහාසුදස්සන ජාතකය

තවද මුළු ලොවට පතළා වූ ආඥා(අණසක) ඇති තිලෝගුරු සම්මා සම්බුදුරජාණන් වහන්සේ කුසිනාරා නුවර මලල රාජේන්ද්‍රයන්ගේ(මල්ල රජුන්ගේ) ශාලවනොද්‍යානයෙහි යුග්ම ශාලාභ්‍යන්තරයෙහි(සල්ගස් දෙකක් අතර) පරිනිර්වාණමංචකයෙහි සැතපුණුසේක් අනඳ මහතෙරුන් වහන්සේ අරභයා මේ ජාතකය වදාළසේක.

ශාසතෘ වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ දෙව්රම් වෙහෙර වසනසේක් සැරියුත් මහතෙරුන් වහන්සේ ඉල්මස මැදි පොහොයෙහි නාලක නම් ගම තමන්වහන්සේ උපන් ගර්භයෙහිම(ගෙහිදීම) පිරිනිවන් පෑ වදාළසේක. මුගලන් මහතෙරුන් වහන්සේද ඉල්මස කළුවර පොහොයෙහි පිරිනිවන් පෑසේක. බුදුහු කුසිනාරා නුවරට ගොස් "මම පිරිනිවන් පාමි"යි අනුක්‍රමයෙන් දනව් සැරිසරා වඩනාසේක් කුසිනාරා නුවරට වැඩ මල්ල රජ්පුරුවන්ගේ මඟුල් උයනෙහි උයන මැද යුග්ම ශාලාන්තරයෙහි උතුරු දිගට ඉසලා ඇතුළු යහනෙහි නැඟී නොසිටිනා සෙය්‍යාවෙන් සැතපුණුසේක. ඉක්බිති ඒ සැතපුණු සර්වඥයන් වහන්සේට අනඳ මහතෙරුන් වහන්සේ දන්වනසේක් "භාග්‍යවතුන් වහන්ස, මේ නුවර පිරිනිවන් පෑ නොවදාළ මැනව, ජලාශ්‍රයක් නැති හෙයින් නිරුදක වූ රළු නුවර පිරිනිවන් නොපෑව මැනව, රජගහ නුවර, සැවැත් නුවර ආදී වූ එක්තරා මහනුවරක පිරිනිවන් පෑව මැනවැ"යි ආරාධනා කළසේක.

සර්වඥයන් වහන්සේද අනඳ මහතෙරුන් වහන්සේට වදාරණසේක් "ආනන්ද ස්ථවිරයිනි, එසේ නොකියව, කුඩා නුවරෙහි කියාද අතුනුවරයයි කියාද මේ කුසිනාරා නුවරට කියන්ට සුදුසු නොවන්නේය. ආනන්ද ස්ථවිරය, යටගිය දවස මහසුදර්ශන නම් සක්විති රජව උපන් සමයෙහි මෙම නුවර මම වාසය කෙළෙමි. එම්බා ආනන්ද ස්ථවිරයෙනි, පෙර මෙම නුවර දොළොස් යොදුන් රුවන් පවුරෙන් පිරිකෙව් කරනලද වීය"යි වදාරා නිශ්ශබ්ද වූසේක.

එකල්හි ආනන්ද මහතෙරුන් වහන්සේ විසින් ආරාධිත වූ සර්වඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් ගෙනහැර දක්වා වදාරණසේක් 'මහසුදර්ශන සූත්‍රදේශනාව' ගෙනහැර දක්වා වදාළසේක.

හේ කෙසේද යතහොත්?

එහි විස්තර මහසුදර්ශන සූත්‍රයෙන් දතයුතු වන්නේය. එකල්හි මහසුදර්ශන නම් සක්විතිරජව තමන් වසන ධර්‍ම නම් ප්‍රාසාදයෙන් පාත බැස ප්‍රාසාදයට නුදුරුව සත්රුවන්මය වූ තල්වනයෙහි පණවනලද කැප අස්නෙක්හි ඉඳ දකුණැලයෙන් නැඟී නොසිටිනා සෙයායාවෙන් මරණ මඤ්චකයෙහි වැදහොත්තා වූ සක්විති රජ්ජුරුවන්ට අගමෙහෙසුන් වූ සුභද්‍රා නම් බිසව කියන්නී "දේවයිනි, සුවාසුදහසක් නුවරින් පිරිවරන මේ කුසාවතී නම් රාජධානියෙහි ඇලුම්කොට වදාළ මැනව"යි ඒ සුභද්‍රා නම් බිසවුන් කී කල්හි මහසුදසුන් සක්විති රජතෙමේ බිසවුන්ට මෙසේ කීය "දේවීනි, එසේ නොකියව, තවද මේ සියළු රජ ඉසුරෙහි අපේක්‍ෂාවක් නොකළ මැනව, ඇල්මක් නොකළ මැනවැයි මෙසේ අනුශාසනා කරව"යි කියා කීහ.

"දේවයිනි, කවර කාරණාවක් නිසාද? එසේ වදාළේය"යි කී කල්හි මහරජ්ජුරුවෝ කියන්නාහු "එම්බා සුභද්‍රා දේවීනි, අද දවස්ම කාලක්‍රියා කරමි. එසේ හෙයින් කිසිවෙක අපේක්‍ෂාවක් කරන්ට නොකිය"යි කීහ. එබස් අසා බිසවද සුවාසුදහසක් පමණ ස්ත්‍රීහුද හඬා වැළපුහ. එබස් ඇසූ අමාත්‍යයෝද සියළු නුවර වැස්සෝද රජ්ජුරුවන් කී බස් අසා සහනයකොටගත නොහී(ඉවසාගත නොහැකිව) අඬා වැළපූණහ. සුදසුන් නම් මහරජ්ජුරුවෝද බොහෝ දෙනාගේ අරගල අසා(කලකෝලාහල අසා) "කිසි කෙනෙක් හඬා අරගල නොකරවයි සියල්ලවුන් නවතා සුභද්‍රා නම් බිසවුන් කැඳවා "එම්බා දේවීනි, නොහඬව, නොහඬව නල බීජ මාත්‍රාවකුත් සියළු සංස්කාර ධර්‍මයන්ගේ එකාකාර පැවැත්මක් නැති හෙයින් නිත්‍ය දෙයක් නැතැ"යි කියා "අනිච්චාවත සංඛාරා" යනාදී ගාථාවෙන් බිසවුන්ට බණ කියා ඒ මහසුදසුන් රජ්ජුරුවන් අමෘත මහනිර්‍වාණය දැක්වීමෙන් දේශනාව කුළුගන්වා සෙසු බොහෝ ජනයාටද "දන් දෙවයි, සිල් රක්‍ෂා කරවයි, පෙහෙවස්(අටසිල්) රක්‍ෂා කරව"යි අවවාදකොට චුතිප්‍රතිසන්‍ධි වශයෙන් දිව්‍යලෝකයෙහි උපන්නාහ.

ශාස්තෘ වූ සම්මා සම්බුදුරජාණ වහන්සේ මේ ජාතක ධර්‍මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා වදාරා ජාතකය පූර්‍වාපරසන්‍ධි ගළපා වදාළසේක.

"එසමයෙහි සුවාසුදහසක් ස්ත්‍රීන්ට නායක වූ සුභද්‍රා දේවීහු නම් දැන් මෙකල්හි රාහුල මාතාවෝය, එකල්හි පරිනායක රත්නය නම් මෙකල්හි රාහුල ස්ථවිරයෝය, සෙසු පිරිස් නම් මෙකල්හි බුදුපිරිස් වන්නාහ. එසමයෙහි මහසුදසුන් සක්විතිරජ නම් බුදු වූ මම්ම වේදැ"යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

095. තෙලපත්ත ජාතකය

තවද එක් සමයෙක්හි කරුණාවට වාසස්ථාන වූ තිලෝගුරු බුදුරජාණන් වහන්සේ 'සුම්භ' නම් රට දෙසක නම් නියම්ගමක් නිසා එක්තරා වන ප්‍රදේශයෙක්හි වාසය කරණ සේක් මේ ජාතකය ජනපදකල්‍යාණි සූත්‍ර දේශනා අරභයා වදාළසේක.

හේ කෙසේද යතහොත්?

එක් සමයෙක්හි භික්‍ෂූ වහන්සේට කර්‍මස්ථාන දෙවා වදාරා උපමාවක් දක්වා භික්‍ෂූ වහන්සේට "අප්‍රමාදව මහණ දම් පුරව"යි අවවාද කරන බුදුහු මෙසේ වදාරනසේක.

"මහණෙනි, ජනපදකල්‍යාණි නම් උතුම් වූ රූ දරන්නා වූ තමා උපන් දනව්වට කල්‍යාණ වූ එක් ස්ත්‍රියෙක කේශ කල්‍යාණය(මනා කෙස් කලඹය), මාංස කල්‍යාණය(මනාව වැඩුන මස් ඇති බව), අස්ථි කල්‍යාණය(සිරුරෙහි ඇට මනාව වැසී ඇති බව), ඡවි කල්‍යාණය(මනා පැහැයෙන් යුතු බව), වයඃ කල්‍යාණය(වියපත් වුවද වයස නොපෙණෙන බව) යන පංච කල්‍යාණයෙන් යුක්තය. තවද ඒ නාටක ස්ත්‍රීතොමෝ උතුම් වූ රූපයෙන්ද, උතුම් වූ නෘත්‍යයෙන්ද, උතුම් වූ ගීතයෙන්ද, උතුම් වූ වැයීමෙන්ද බොහෝ ජනයාට සිත්කළු වන්නීය. එබඳු වූ නාටක ස්ත්‍රිය ඒ නෘත්‍ය මණ්ඩලයට බැස නෘත්‍ය ගීත, වාදිතාදිය පවත්වන්ට පටන්ගත් කල්හි බොහෝ ගම් නියම්ගම් රාජධානියෙහි මනුෂ්‍යයෝ 'ඇගේ රූපය දකුම්හ, මධුර ශබ්දය අසම්හ, නෘත්‍ය ගීත වාද්‍යාදිය දකුම්හ'යි බොහෝ සේ රැස් වන්නාහු වෙද්ද? මහණෙනි, යම්සේ රජ්ජුරු කෙනෙක් සිරගෙයි උන්

පුරුෂයෙකු ගෙන්වාගෙන මෝවිටිගසා(ගැට්ටතෙක්) පිරුණු තෙල් පාත්‍රයක් ඔහු අතටදී ‘එම්බල පුරුෂය, තාගේ ජීවිතයෙහි ලා අපේක්‍ෂා(පණට ආදරය) ඇත්තෙහි වීනම් මේ තෙල් පිරුණා වූ තෙල් පාත්‍රය දැතින් ඔසවාගෙන තෙල් බිඳුවක් විවරක්(පමණකුත්) බිම නොවගුරුවා ඇලි නොගස්වා(ඇල නොකොට) බිම නොහෙලා ජනපදකල්‍යාණි නම් වූ තෙල නාටකස්ත්‍රිය නටන්නා වූ රඟමඬල මධ්‍යයෙන් නෘත්‍යා ගීතාදීන් නොබලා, නොඅසා බොහෝ ජනයාගේ ඇඟත් නොපැහැර පලා ගියේ වීනම් තාගේ ජීවිතය ලබන්නේය’යි නියෝගකොට රජ්ජුරුවන් නැවත අනික් පුරුෂයෙකු ගෙන්වා තියුණු මුවහත් ඇති කඩුවක් ඔහු අතටදී ‘තෙල් පාත්‍රය ගෙනයන පුරුෂතෙමේ තෙලෙන් බිඳුවක් වගුරුවා හෝ නම් එතැන්හිදීම ඔහුගේ ගෙළ සිඳුව’යි නියෝග කළේ වීනම්, නියෝග ඇසූ පුරුෂතෙමේ තෙල් පාත්‍රය ගෙනයන පුරුෂයා පෙරටුකොට ඔහු භය ගන්වමින් තැති ගන්වමින් පසුපස්සෙහිලා යන්නේද, තෙල් පාත්‍රය ගෙන යන්නා වූ පුරුෂයාද තමගේ ජීවිත ආසාවෙන් පිරු තෙල් පාත්‍රයෙන් තෙල් පොදකුත් බිම නොවගුරුවා, ඇලිත් නොගස්වා බිම නොහෙලා ජනපදකල්‍යාණි නම් වූ නාටකස්ත්‍රිය නටන්නා වූ බොහෝ දෙනා රැස්ව රඟ මඩුල්ල මධ්‍යයෙන් ගැලවී පලා ගියේ නම් ඒ බැරි දෙයක් නොවේ. කුමක් නිසාද යතහොත්? කඩුගත් අත් ඇති පුරුෂයෙකු ඔහු පසුපස්සෙහි භය ගන්වමින් ගිය හෙයිනි. එම්බා මහණෙනි, මාගේ ශාසනයෙහි කමටහන් ඇරගෙන මහණදම් පුරන්නා වූ යොගාවචරයා විසින් ජීවිත ආසාවෙන් තෙල් පාත්‍රය නොවගුරුවා ගෙනයන පුරුෂයා පරිද්දෙන් රූප, ශබ්ද, ගන්‍ධ, රස, ස්ප්‍රෂ්ටව්‍යයෙහි අලග්නව(නොඇලී) මහණදම් පිරිය යුතුය’’යි.

‘‘මෙසේ ජනපදකල්‍යාණි නම් එබඳු නාටකස්ත්‍රිය නටන රඟමඩුල්ල මධ්‍යයෙන් යම් පුරුෂයෙක් පිරුණු තෙල් පාත්‍රයක් නොහෙලා, නොවගුරුවා ඉදින් ගෙන ගියේ වීනම් ස්වාමීනි, ඉතා ආශ්වර්‍යය වන්නේය’’යි වදාළසේක.

එසේ වදාළ භික්‍ෂූන් වහන්සේට සර්‍වඥයන් වහන්සේ වදාරනසේක් ‘‘එම්බා මහණෙනි, ඒ ආශ්චර්‍යය නොවෙයි, පුරාතනයෙහි නුවණැත්තෝ තමන්ගේ අප්‍රමාද සිහිය හේතුකොටගෙන අමනුෂ්‍යයන් විසින් නිර්මිත කරනලද දිව්‍යරූපයෙහිද ඉඳුරන් බිඳ ඇස් දල්වා බැලීම මාත්‍රාවකුත් නොකොට අමනුෂ්‍ය පරිගෘහිත වූ(අරක්ගත්) ස්ථානයෙන් ගැලවීගෙන ගොසින් රාජශ්‍රියට පැමිණියාහුය. එම්බා මහණෙනි, ඒ ආශ්චර්‍යය’’යි ජාතක දේශනාවට මුඛමාත්‍රයක්(පටන් ගැනීම පමණක්) දක්වා නිශ්ශබ්දව වැඩහුන්සේක. එකල්හි ඒ භික්‍ෂූන් වහන්සේ විසින් ආරාධිත වූ සර්‍වඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරණ සමයෙහි පුරණලද පාරමිතා ඇති අප මහබෝසතාණෝ ඒ බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරුවන්ගේ පුත්‍රයන් සියයක් දෙනා අතුරෙන් හැමටම බාලව ඉපිද අනුක්‍රමයෙන් විඥබවට(බුද්ධිමත් බවට) පැමිණියේය.

එකල්හි රජ්ජුරුවන්ගේ රජගෙයි පසේබුදුවරයන් වහන්සේ නිබඳ වළඳනසේක. බෝධිසත්ත්‍වයෝ පසේබුදුවරයන් වහන්සේට වතාවත් කරන්නාහ.

එක් දවසක් බෝධිසත්ත්‍වයෝ ‘‘මාගේ මල්බෑයෝ බොහෝය. මේ නුවර කුලසන්තක වූ රාජ්‍යය ලබම් දෝ හෝයි නොලබම් දෝ හෝ’’යි සිතූහ. ඉක්බිත්තෙන් ඔහුට ‘‘පසේබුදුවරයන් වහන්සේ අතින් විචාරා නියම දනිමි’’යි මෙසේ සිතිවිල්ලෙක් විය. ඒ මහබෝසතාණෝ දෙවෙනි දවස් පසේබුදුවරයන් වහන්සේ වැඩි කල්හි ධබරාව(පැන් පෙරන භාජනය) හැරගෙන පැන් පෙරා ගෙනවුත් පය සෝදා තෙල් ගල්වා ඉක්බිත්තෙන් පසේබුදුරජාණන් වහන්සේ අන්තරබජ්ජකය(අතුරුපස) වළඳා වැඩහුන් කල්හි වැඳ එකත්පස්ව උන්නාහුය. ‘‘ස්වාමීනි, මාගේ බොහෝ මල්බෑයෝ ඇත්තාහ, කුලසන්තක වූ රාජ්‍යයට මම පැමිණෙම් දෝ හෝ’’යි කියා විචාළාහුය. ඉක්බිත්තෙන් පසේබුදුරජාණන් වහන්සේ වදාරනසේක් ‘‘කුමාරයෙනි, තෙපි මෙනුවර ඉඳ රාජ්‍යය ලබන්නාහු නොවෙත්. මීට එක්සිය විසියොත්නකින් මත්තෙහි ගන්‍ධාර රට තක්සලා නුවරෙක් ඇත්තේය, ඒ නුවරට යන්ට සමර්ථ වූ තෙපි මෙයින් සත්‍වන දවස් රාජ්‍යය ලබහු, අතරමඟ වූ මහමාවතක් ඇත. වනයෙහි උපද්‍රවයෙක් ඇත. ඒ වනය ඉකුත්කොට යන්නා හට යොදුන් සියයක් පමණ මාර්ගය වන්නේය. එල්ලයට යතොත් පණස් යොදුනක ඒ මාර්ගය වනාහි අමනුෂ්‍ය කාන්තාර නම්. එහි යක්‍ෂනීහු අතරමඟ ගම්නියම්ගම් ශාලාවන් මත්තෙහි එල්වන ලද

රන්තරු රිදීතරුයෙන් විසිතුරු වියන් ඇති මහයහන් පණවා රන් නිල් ඇඟෑයෙන්(තිරුවලින්) නොයෙක් පැහැ ඇති පට කඩතිර වටකොට ඇඳ දිව්‍යාභරණයෙන් ආත්මභාවය සරසා ශාලාවෙහි හිඳ යන එන්නා වූ පුරුෂයන් මිහිරි වූ වචනයෙන් පොළඹවාගෙන මිහිරි ගී කියා ස්වරූප(ස්වභාව) ඇත්තා වූ "මෙතන ඇවිත් හිඳ පැන් බී පියව"යි කැඳවා සමීපයට පැමිණියා වූ පුරුෂයන්ට අසුන් පණවාදී තමන්ගේ රූපශෝභාවෙන් හා භාවභාවලීලා (අභර දභර විලාස) කටාක්‍ෂමන්දස්මිතයෙන්(නෙතගින් බැලීමෙන් හා මද සිනාවෙන්) පොළඹවා ක්ලේශ වසඟකොට තණ්හා ව්‍යතික්‍රම(ආසාවෙන් කාමසේවනය) කළ කල්හි එතනදීම ලේ වගුරුව වගුරුවා කා ජීවිතක්‍ෂයට පමුණුවන්නාහ. රූපයෙහි ඇළුම් ඇති සත්ත්වයා රූපයේ සිත් ගන්නාහ. ශබ්දයෙහි ඇළුම් ඇති සත්ත්වයා මිහිරි වූ ශබ්දයෙන් සිත් ගන්නාහ. ගන්ධයෙහි ඇළුම් ඇති සත්ත්වයා දිව්‍යගන්ධයෙහි පොළඹ වන්නාහ. රස විෂයකොට ඇති සත්ත්වයා දිව්‍යමය වූ නොයෙක් අග්‍රරස භොජනයෙන් පොළඹ වන්නාහ. ස්පර්ශයෙහි ඇළුම් ඇති සත්ත්වයා ඉස්දොර පාමුල ලනලද රත්කන්වයින්(රන්පැහැති කොට්ට) ඇති මනා වූ ඇතිරි අතුරනලද දිව්‍යයහනින් පොළඹ වන්නාහ. ඉන්‍ද්‍රියයන් බිඳ ඒ යක්‍ෂනීන් නොබලා සිහි එලවාගෙන ගියේ වීනම් ඒ තක්සලා නුවර රජ්‍යය ලබනවාය"යි පසේබුදුරජාණන් වහන්සේ වදාළසේක.

බෝධිසත්ත්වයෝ "ස්වාමීනි, වන්නාටය, නුඹවහන්සේගේ අවවාද ගෙන යන්නා වූ මම යක්‍ෂනීන් කුමක් නිසා ඉන්‍ද්‍රියයන් බිඳ(අසංවරකොට) බලම්දැ"යි කියා ප්‍රතිඥා දී පසේබුදුවරයන් වහන්සේ ලවා පිරිත් කරවා පිරිත් වැලි හා පිරිත් හුය(නූල්) ගෙන පසේබුදුවරයන් වහන්සේ හා දෙමාපියන් වැඳ තමන්ගේ මාලිගාවට ගොස් තමන්ගේ සේවකයන්ට කියන්නාහු "මම තක්සලා නුවර රාජ්‍යය ගන්ට යමි, තෙපි සිටුව"යි කීහ. එසඳ පස්දෙනෙක් "අපිත් නුඹවහන්සේ හා සමග එම්හ"යි කීහ. බෝධිසත්ත්වයෝ "තොප විසින් එබඳුව යන්ට නොපිළිවන, අතරමග යක්‍ෂනීහු රූපාදියෙහි ඇළුම් ඇතිවම මනුෂ්‍යයින් එබඳු රූප ශබ්දාදියෙන් පොළඹවා ගණිති, මහත් වූ උපද්‍රව ඇත. මම වූ කලී මාගේ සමර්ථත්ත්වය සිතාලා යෙමි"යි කිවූය. "කිමෙක්ද දේවයන් වහන්ස, අප නුඹවහන්සේ හා සමඟ යන්නමෝ අපට ප්‍රිය රූපයක් බලමෝද? අපි නුඹවහන්සේ මෙන් ධෛර්‍යවත්ත යම්හ"යි කිවූය. බෝධිසත්ත්වයෝ "එසේ වීනම් අප්‍රමාදව"යි කියා ඒ පස්දෙනා ගෙන මාර්ගයට පිළිපන්හ.

ඒ යක්‍ෂනීහු ග්‍රාමාදීන් මවා හුන්හ. ඒ පුරුෂයන් පස්දෙනා අතුරෙන් රූපයෙහි ඇලුම් ඇති පුරුෂයා ඒ යක්‍ෂනී බලා රූපාලම්බණ ප්‍රීතිබද්ධව(රූපාරම්මණය කෙරෙහි ආසාවෙන් බැඳී) මදක් පසු බසින්ට වන. බෝධිසත්ත්වයෝ "කිමෙක්ද පින්වත, මදක් පසුබැසුනේ ඇයිදැ?"යි කීහ. එසඳ ඒ පුරුෂයා කියන්නේ "දේවයන් වහන්ස, මාගේ පා රිදෙයි මදක් ශාලාවේ හිඳ එමි"යි කීය. බෝධිසත්ත්වයෝ "එම්බල පුරුෂය, මොහු යක්‍ෂනීහුය, මොවුන් ප්‍රාර්ථනා නොකරව"යි කිවූය. ඒ පුරුෂයා "වන්නාටය, කුමක් වේවයි දුටු දෙයක් දකිමි දේවයන් වහන්ස, නොයෙමි" කීය(කමක් නෑ, මොනවා වුවත් හමුවන දෙයට මුහුණ දෙමි). බෝධිසත්ත්වයෝ "එසේ වීනම් තාගේ නොකීකරු කමින් වනදෙය තෝ මා දක්නේ වේදැ"යි කියා අන් පුරුෂයන් සතරදෙනා ගෙන ගියාහ.

ඒ රූපයෙහි ඇළුම් ඇති පුරුෂයාත් යක්‍ෂනීන් සමීපයට ගියේය. ඔහු තමන් හා සමග ව්‍යතික්‍රමණය (කාම සේවනය) කළ කල්හි ඒ පුරුෂයා එතනදීම ජීවිතක්‍ෂයට පමුණුවා ඉදිරි ඉදිරියෙහි ගොස් අනික් ශාලාවක් මවා ආතත විතතාදී වූ නොයෙක් තූර්යභාණ්ඩයන් ගෙන ගී කියා උන්හ. එතැන්හිදී ශබ්දයෙහි ඇළුම් ඇති පුරුෂයා රඳා ගියේය. ඔහුත් අනුභවකොට ඉදිරියේ අනේකප්‍රකාර සුවඳ කරඬු පුරා සල්පිල් හදාගෙන සිටියාහුය. එතැන්හි ගන්ධයෙහි ඇළුම් ඇති පුරුෂයා රැඳුනේය. ඔහුත් අනුභවකොට ඉදිරියේ ගොස් නොයෙක් අග්‍ර රස ඇති දිව්‍යභෝජනය පුරාගෙණ බතිනි අභානිය(බත් කඩයක්) සදාගෙන උන්හ. එතැන්හි රසයෙහි ගිජු වූ පුරුෂයා රැඳුනේය. ඔහු අනුභවකොට ඉදිරියෙහි ගොස් අනේකප්‍රකාර දිව්‍යයහන් පනවා උන්හ. එතැන්හි ස්ප්‍රෂ්ටව්‍යයෙහි(ස්පර්ශයෙහි) ලොල් වූ පුරුෂයා රැඳුනේය. ඔහුත් අනුභව කළාහ. බෝධිසත්ත්වයේ උදාකළා වූය.

ඉක්බිත්තෙන් ඒ යක්‍ෂනී සිතන්නී "ඒකාන්තයෙන් මේ පුරුෂයා ඉතාම මෘදුය, මම මොහු කාමුත් නොරඳිමි"යි බෝධිසත්ත්වයන් පසුපස්සෙහි ගියාය. වන කර්මාන්ත නිසා දඬුපත් කපන්ට

ගිය සත්ත්වයෝ යක්ෂනිය දැක “තී ඉදිරියෙහි යන්නා වූ මේ පුරුෂයා තිට කවරෙක් වේදැ?”යි විචාළාහ. “ස්වාමිදරුවෙනි, මා බාල අවස්ථාවෙහි පටන් වල්ලභ වූ පුරුෂයාණෝය”යි කීවාය. එසඳ පුරුෂයෝ “පින්වත, මෙබඳු වූ සිවුමැලි මල්දමක් සේ රන්වන් කුමාරිකාව තමාගේ දෙමව්පියන්වත් වූ පසුපස්සෙහි නික්මයෙහි කුමක් නිසා තොපි මැ නොමිරිකා(පීඩාවට පත් නොකොට) ඇරගෙන නොයව්දැ”යි කීහ. එසඳ බෝධිසත්ත්වයෝ “එම්බා පින්වත්නි, මෝතොමෝ මාගේ ස්ත්‍රියක් නොවෙයි, යක්ෂනීය. මෝ මාගේ මනුෂ්‍යයන් පස්දෙනෙකු අනුභවකොටපුව”යි කිවුය. බෝධිසත්ත්වයෝ මෙසේ කියතුදු යක්ෂනී කියන්නී “පින්වත්නි, පුරුෂයෝ නම් කිසි කල තමන්ගේ ස්ත්‍රීන් යක්ෂණීන් හා ප්‍රේතදූන් හා සදාශ(සමාන) කෙරෙති”යි කියා යමින් සිටම ගර්භණී ස්වරූපයක් දක්වා නැවත එක්දරු කෙනෙකුන් ලත් රූපයක් දක්වා පුතකු ඇකයෙන් වඩාගෙන බෝධිසත්‍වයන් පසුපස්සෙහි නික්මුණා දුටු මනුෂ්‍යයෝ පළමු සේ විචාරති. බෝධිසත්ත්වයෝත් ඈ යකින්නී නියාව කිය කියා ගොස් තක්සලා නුවරට පැමිණියාහ.

ඒ යක්ෂනී පුතු අන්තර්ධානකොට තනියම පසුපස්සෙහි ගියාහ. බෝධිසත්ත්වයෝ මෙනුවර වාසල් දොරට පැමිණ එක් ශාලාවක උන්නාහ. යක්ෂනී බෝධිසත්ත්වයන්ගේ තේජසින් ඇතුළට වදින්ට අසමත්‍ව දිව්‍යරූප මවාගෙන ශාලාවාරයෙහි සිටියාහ.

එකෙණෙහි තක්සලා නුවරින් කොසොල් රජ්ජුරුවෝ උයනට යන තැනැත්තෝ ඈ දැක පිළිබඳ සිත් ඇතිව “දරුව, මැ අස්වාමික නියාව දැනගෙන එව”යි කියා පුරුෂයෙකු යවූහ. ඒ පුරුෂයා ඈ කරා පැමිණ “සස්වාමිකදැ”යි විචාළේය. යකින්නී කියන්නී “එසේය පුරුෂයාණෙනි, මේ ශාලාවේ ඉන්නා පුරුෂයාණෝ නම් මට බාල අවස්ථාවෙහි පටන් බත් පිළි දී ස්වාමීව සිටි තැනැත්තෝය”යි කීය. බෝධිසත්ත්වයෝ එසඳ කියන්නාහු “මෝතොමෝ මාගේ ස්ත්‍රියක් නොවෙයි, මැ යක්ෂනිය. මැ විසින් මාගේ මනුෂ්‍යයෝ පස්දෙනෙක් අනුභවකොට පියනලදහ”යි කිවුය. යක්ෂනී කියන්නී “ස්වාමිපුරුෂයෝ නම් පින්වත, කිපි කල(තරහ ගියවිට) යමක් මුඛාවේස වීනම්(කටට ආවේ නම්) එයම කියති”යි කිව. මෙහෙවර ගිය පුරුෂයා දෙදෙනාගේ බස් අසා රජ්ජුරුවන්ට ගොස් කීය. රජ්ජුරුවෝ “අස්වාමික භාණ්ඩය නම් රජ්ජුරුවන් සන්තකය”යි කියා යක්ෂනිය කැඳවා ගෙන්වාගෙන ඇතුපිට තබා නුවර පැදකුණුකොට ප්‍රසාදයට නැඟී ඈ අගමෙහෙසුන් තනතුරෙහි තිබූහ.

ඒ රජ්ජුරුවෝ ඉස් සෝදා නහා සුවඳ විලවුන් ගන්වා සවස මෙහෙ නිමවා ශ්‍රීයහන් මසතකයට නැගී සැතපුනේය. ඒ යක්ෂනී තමන්ට සුදුසු ආහාරයක් අනුභවකොට සර්වාභරණයෙන් සැරහී සුවඳ විලවුන් ගන්වා ශ්‍රීයහන් මසතකයෙහි රජ්ජුරුවන් හා සමඟ වැදහෙව. රජ්ජුරුවන් රතිසුවයෙන් සැපවිඳ සැතපුණු කල්හි එක් ඇලයකට පෙරලී ඇඬුය.

එසඳ රජ්ජුරුවෝ ඈට “සොඳුර, තෝ කුමක් පිණිස අඬන්නෙහිදැ”යි විචාළහ. “දේවයන් වහන්ස, මම නුඹවහන්සේ විසින් මගදී දැකගෙන එන ලද්දෙමි. නුඹවහන්සේගේ අනතඃපුරයෙහි බොහෝ ස්ත්‍රීහු ඇත. මා වූකලී සම්පත්තීන් අතුරේ වසන්නෙම් බසක් උපන්විට “තීගේ මවුපිය ජාතිගෝත්‍ර දන්නෝ කව්රුද? අතරමඟදී ගෙනෙනලද්දී නොවේදැ”යි කියා ඉස බොල් කෙළ හෙව පීඩා කරන්නික් මෙන්(ඔලුවෙන් අල්ලා සොලවමින් පීඩා කරන්නාසේ) මතු කරබා ගනී(ඉදිරි කල නිහඬ වෙමි). ඉදින් නුඹවහන්සේ සියලු රාජඓශ්වර්‍ය්‍යයත් ආඥාවත් මට දුන්සේක් වීනම් මාගේ සිත අලලා(සිත පාරවා) බසක් කියන්ට කවර නම් සත්ත්වයෙක් සමර්ථ වේදැ”යි කිව.

එසඳ රජ්ජුරුවෝ කියන්නාහ “සොඳුර මට සියළු රාජ්‍ය වාසීහු නොනැමෙති. මම උන්ට නායක නොවෙමි. යම් කෙනෙකු රාජාඥාව මරුත්තුකොට(කඩකොට) නොකළමනා දෙයක් කෙරෙද්ද, ඔවුන්ටම නායක වෙමි. මේ කාරණයෙන් තොපට සියළු රාජ්‍ය ඓශ්වර්‍ය්‍යයත් ආඥාවත් දෙන්ට නොපිළිවනැ”යි කීහ.

එබැවින් “දේවයන් වහන්ස, රට නුවර ආඥාව නුපුළුවන් වීනම් මේ ඇතුළු මාලිගාවෙහිත් අන්තඃපුරයෙහිත් වසන්නා වූ සත්ත්වයන් කෙරෙහිත් මගේ ඉසුරු(අධිපතිබවත්) පවත්නා ලෙස ආඥාව දුන මැනවැ”යි කිව.

රජ්ජුරුවෝ දිවපහස් බැදී ඇගේ බස මීරිකාගත නොහී(ඉවතලිය නොහැකිව) “යහපත සොඳුර, මේ අන්තඃපුරයෙහි වසන්නා වූ සත්ත්වයන් කෙරෙහි තිගේ ඉසුරු පවත්නා ලෙස අඬා දෙමි. තෝ ඔවුන් තිගේ වසඟයෙහි පවත්වා ගනුව”යි කීහ. යක්‍ෂනිය “යහපත ස්වාමීනි”යි පිළිගෙන රජ්ජුරුවන් නිදිපරමත්ව (නින්දට වැටී) නිදන කල්හි යක්‍ෂපුරයට ගොස් යක්‍ෂනියන් කැඳවාගෙන අවුත් තොමෝ රජ්ජුරුවන් ජීවිතක්‍ෂයට පමුණුවා ඇට පමණක් ශේෂකොට සියළු සම්, මස්, නහර, ලේ අනුභවකොට අවශේෂ යක්‍ෂයෝ අන්තඃපුරය ඇතුලේ මහවාසල් දොර පටන් අංගානියේ කුකුළන් බල්ලන් ආදිකොට සියල්ලවුන් නොහැර කා ඇට පමණක් ශේෂ කළාහ.

දෙවනි දවස් දොර පියූවනම(දොර වසනලද අයුරින්ම) තිබෙනු දැක මනුෂ්‍යයෝ පොරවෙන් දොර පළා ඇතුලට වැද සියළු මාලිගාව ඇටින් පිරු තිබුවා දැක “ඒකාන්තයෙන් ශාලාවේ හොත් පුරුෂයා ‘මේ මාගේ ස්ත්‍රිය නොවෙයි, යක්‍ෂනීය’යි කී බස් සැබෑමයයි රජ්ජුරුවෝ වූ කලි තමන් කිසිවක් නොදන්නා හෙයින් තමන්ට බිසෝ තනතුරෙහි තිබූහ. ඊතොමෝ යක්‍ෂයන් කැඳවා ගෙන අවුත් සියළු ජනයා කා ගියාය”යි කීහ.

බෝධිසත්ත්වයෝත් එදවස් ශාලාවෙහිත් පිරිත් වැලි ඉසලාගෙන පිරිත් හූ වටකොට කඩුව අතින්ගෙන සිටම අරුණු නැග්හ. මනුෂ්‍යයෝ සියළු රාජාංගනයේ හා මාලිගාවේ ඇට අද්දවා දම්මවා කසල හැර ශුද්ධකොට ගොම ගාවා, ඊ මතුපිට සිවු දැ ගඳින් පිරිබඩ කොටගෙන සුවඳමල් විසුරුවා සුවඳමල් තැන තැන එල්වා, සුවඳ දුම් දී පුන්කලස් තනා ධජපතාකයෙන් හා කෙසෙල් ගස් ආදියෙන් බැඳ දිව්‍ය විමානයක් මෙන් සරහා කථා කරන්නාහු “පින්වත්නි, යම් පුරුෂයෙක් දිව්‍ය රූපය මවාගෙන පසුපස්සේ යන්නා වූ යක්‍ෂනී ඇඳින ඉන්‍ද්‍රියන් බිඳ(අසංවරව) බැලීම් පමණකුත් නොකළේද? ඒතෙම උදාර මනුෂ්‍යයෙකි. ධෛර්‍ය්‍යසම්පන්නය, මහනුවණැත්තේය, එබඳු පුරුෂයෙකු අනුශාසනා කරන කල්හි සියළු රාජ්‍යය සුඛිත වන්නේය, ඔහු රජකරවම්හ”යි කීහ.

ඉක්බිත්තෙන් සියළු අමාත්‍යයන් හා නුවරවාසීන්ද ඒකච්ඡන්දව බෝධිසත්ත්වයන් කරා පැමිණ “දේවයන් වහන්ස, නුඹවහන්සේ මේ රාජ්‍යයෙහි රාජශ්‍රී අනුභවකොට වදාළ මැනවැ”යි කියා නුවරට කැඳවාගෙන ගොස් රුවන් රැසක් මත්තෙහි සිටුවා අභිෂේකකොට(ඔටුනු පළඳා) තක්සලා නුවර රජ කළාහුය.

ඒ රජ්ජුරුවෝ ඡන්දයෙන්ද, ද්වේශයෙන්ද, මෝහයෙන්ද, භයින්ද, නොකළමනා කාර්‍ය්‍යයන් නොකරන හෙයින් සතර වැදෑරුම් අගති ගමනය දුරුකොට දශරාජ ධර්මයෙන් අකොපෳවකොට(උල්ලංඝනය නොකට) දැහැමෙන් රාජ්‍යය කෙරෙමින් දානාදී වූ පින්කම්කොට කම් වූ පරිද්දෙන් මිය පරලොව ගියාහ.

ශාසතෘ වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ අතීත කථාව ගෙනහැර දක්වා වදාරා භික්‍ෂූ වහන්සේට අවවාද වදාරනසේක් මෙසේ වදාළසේක. “මහණෙනි, ඇතුළු මුවවිට(ගැට්ටේ) රේඛාව සමව පිරුණා වූ තෙල් බිඳුවකුත් නොවගුරුවා යම්සේ පුරුෂයෙක් ගෙන ගියේද? එපරිද්දෙන්ම තමාගේ සිත කායගතාසතියෙහි (කය පිළිබඳව විමසා බැලීමෙහි) ඇසිල්ලකුත් බහිරාලඹනයෙහි වික්‍ෂෙපයට(බාහිර අරමුණු දැක සිත චංචලබවට) නොපැමිණේ නම් එපරිද්දෙන්ම නුවණැත්තා වූ යෝගාවචරතෙමේ(භාවනාවෙහි යෙදෙන පුද්ගලතෙම) ස්වකීය වූ චිත්තය රක්නේය. කුමක් පිණිසද යත්, අනවරාග්‍ර(අගමුල නොදත්) සංසාරයෙහි කිසි බාල පෘථජ්ජන කෙනෙකුන් විසින් ස්වප්නයෙනුත්(සිහිනෙනුදු) නොගිය විරූ නිර්වාණ නැමැති දසාව(දිසාව) ප්‍රාර්ථනා කරන්නාහු විසින් කර්මස්ථානයෙහි ඇමවේලෙහිම අභ්‍යාස කටයුතුද, එසේ හෙයින් යම් පුද්ගලයෙක් නිවන් දකිනා කැමැත්තේ වීනම් ඒ සත්ත්වයා විසින් තෙල් පාත්‍රය ගෙන යන්නා වූ සත්ත්වයා හැම වේලෙහිම සිහි ඇතිව තෙල් බිඳුවකුත් නොවගුරුවා ගෙන යන්නාක් මෙන් හැමවේලෙහිම කායගතාසති කර්මස්ථානයෙන් යුක්තව නානාලම්බනයෙහි(නොයෙක් අරමුණු වෙත) සිත යා නොදී චිත්තෙකාග්‍රතාකොට(සිත එකඟකොට) තමාගේ සිත රැක අමෘතමහා නිර්වාණය සාක්ෂාත් කටයුත්තේය”යි මෙසේ ශාස්තෘ වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ නිර්වාණධර්මයෙන් දේශනාව කුළුගන්වා (සම්පූර්ණකොට) මේ ‘තෙලපත්ත ජාතකය’ නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි රජපිරිස නම් දැන් බුදුපිරිසය, එසමයෙහි රාජ්‍යයට පැමිණියා වූ කුමාරයෝ නම් තිලෝගුරු සම්මා සම්බුදුරජ වූ මම්ම වේදැ”යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

096. නාමසිද්ධි ජාතකය

තවද එක් සමයෙක්හි අසමසම වූ(සෙසු බුදුවරුන් සමඟම සමාන වූ) තිලෝගුරු බුදුරජාණන් වහන්සේ දෙව්රම් වෙහෙර වැඩවසනසේක් නාමසිද්ධික(නමින් යහපත සැළසේයයි සැළකූ) භික්ෂූ වහනසේ අරභයා මේ ජාතකය වදාළසේක.

එක් කුලපුත්‍රයෙක් නමින් පාපක නම, ඒ තෙම ශාසනයෙහි ලැදිව මහණව භික්ෂූන් වහන්සේ විසින් “ඇවැත්වූ පාපකයෙනි,(එම්බා පව්කාරයාණෙනි) මෙසේ එව, මෙසේ සිටුව”යි කියනු ලබන්නේ එබස් අසා මෙසේ සිතුසේක. “ලෝකයෙහි පාපක නම් ලාමකය(පහත්ය), කාලකන්ණියක හා සමානය, අන්‍ය වූ මංගල ප්‍රතිසංයුක්ත වූ(යහපත් බැවින් යුතු) නමක් කියවා ගනිමි”යි ඒ මහණ ආචාර්‍ය්‍ය උපාධ්‍යායන් වහන්සේ කරාගොස් “ස්වාමීනි, මාගේ නම අවමංගල්‍යය, අනිත් නමක් මට කළ මැනවැ”යි කීසේක.

ඉක්බිත්තෙන් භික්ෂූ වහන්සේ කියනසේක් “ඇවැත්නි, නාමය නම් ප්‍රඥප්ති මාත්‍රයකි, නමින් කිසි අර්ථ සිද්ධියක් නම් නැත. තොපගේ නමින්ම සතුටුව”යි කීසේක. ඒ මහණ නැවත නැවත යාච්ඤා කෙළේමය, තවද භික්ෂූන් වහන්සේ නාමසිද්ධික බව සංඝයා වහන්සේ කෙරෙහි ප්‍රසිද්ධ විය.

ඉක්බිත්තෙන් එක් දවසක් දම්සභා මණ්ඩපයෙහි රැස්ව උන්නා වූ භික්ෂූන් වහන්සේ “ඇවැත්නි, අසවල් මහණ නම් සිද්ධ කරන්නේය(නම් සාදන්නේය). අභිවෘද්ධිකරන(යහපත සිදු කරන්නා වූ) නාමයක් ඉල්වන්නේය”යි මෙසේ වූ කථාවක් උපදවා හුන්සේක. සර්‍වඥයන් වහන්සේ දම්සභා මණ්ඩපයට වැඩ “මහණෙනි, දැන් කවර කථාවකින් යුක්තව හුනුදැ”යි විචාරා “මෙනම් කථාවකින් යුක්තව හුනුම්හ”යි කී කල්හි “මහණෙනි, ඒ භික්ෂූහු නාමසිද්ධික වූයේ දැන්මතු නොවෙයි, පෙරත් නාමසිද්ධිකමය”යි වදාරා ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස තක්සලා නුවර මහබෝසතාණෝ දිසාපාමොක් ආචාරීව පන්සියයක් මානවකයන්ට මන්ත්‍ර හදාරන්නාහුය. ඒ බෝධිසත්ත්වයන්ගේ එක් මානවකයෙක් නමින් පාපක නම, ඒ තෙමේ සෙසු මානවකයන් විසින් ඒ පාපකයාට “මෙසේ සිටු පාපකය, මෙසේ යව පාපකය”යි කියන්නා වූ බස් අසා සිතන්නේ “මාගේ නාමය අවමංග්‍යය, අන්‍ය නාමයක් ඉල්වා ගනිමි”යි සිතා ආචාරීන් කරා ගොස් “ආචාරීන් වහන්ස, මාගේ නම අවමංගල්‍යය, එසේ හෙයින් මට අනික් නමක් තබව”යි කිවුය.

එකල්හි ආචාරී ඕහට කියන්නෝ “දරුව, ජනපද චාරිකාකොට තොප සිතට අභිප්‍රාය වූ එක් අභිවෘද්ධි නාමයක් ගෙන එව. ඒ නාමය හැරගෙන ආ කල්හි ඒ නම් පෙරළා(ඒ නම වෙනස්කොට) අනික් නමක් තොපට තබමි”යි කිවුය. එබස් ඇසූ මානවකයා “යහපත ආචාරීන් වහන්ස”යි කියා මාර්ගෝපකරණ ගෙන නික්ම ගමින් ගමට ඇවිදිනේ එක් නුවරකට පැමිණියේය.

එනුවර ජීවක නම් එක් පුරුෂයෙක් බන්ධු වර්ගයා(නෑදැයින්) විසින් දවන්ට(මල ජීවකව ආදාහනයට) ගෙන යන්නා දැක “මේ කිනම් පුරුෂයෙක්දැ”යි විචාළේය. “ජීවක නමැ”යි(ජීවත් වන්නා නමයයි) කීවාහුය. “ජීවකයාත් මියේදැ”යි විචාළ කල්හි “ජීවකයාත් අජීවකයාත් මියන්නෙ වේද? නාමය වූකලී ප්‍රඥප්තිමාත්‍රයක, තා අඥාන එකෙකුයි සිතම්හ”යි කිවුය.

එකල්හි ඒ පාපක නම් පුරුෂයා ඒ කථාව අසා නාමයෙහි මධ්‍යස්ථව ඇතුළුනුවරට වන්නේය. එකල්හි දාසියක බැලමෙහෙ නොකරන්නා දැක ස්වාමි දරුවෝ බැඳ හිඳුවා වැලක් ගෙන ගසන්නාහුය. ඇගේ නම ධනපාලි නම් වන්නේය. ඒ පාපකයා නම් පුරුෂයා වීථි මධ්‍යයෙන් යන්නේ ඇට තලන්නා දැක “කුමක් නිසා මැට තළව්දැ?”යි විචාළේය. “බැලමෙහෙ නොකරන හෙයින් තලම්හ”යි කී කල්හි “මැගේ නම කිම්දැ?”යි විචාළේය. “ධනපාල නමැ”යි කී කල්හි “ධනපාල නම් ඇත්තෝ බැලමෙහෙ පමණක් දීගත නොහෙද්දැ?”යි විචාළේය. “ධනපාලනුත්

අධනපාලනුත් දුක්පත් වෙති, නාමය වූ කලී ප්‍රඥප්තිමාත්‍රයක, එසේ හෙයින් තෝ අඥානව විචාරෙහි සිතමි"යි කීය.

එබස් ඇසූ පාපක නම් මානවකයා නාමයෙන් අතිශයින් මධ්‍යස්ථව නුවරින් පිටත්ව මහට පිළිපන්නේ අතරමඟ මංමුලා වූ පුරුෂයෙක් දැක "දරුව කුමක්කොට ඇවිදිදැ?"යි විචාළේය. "ස්වාමීනි, මංමුලා වීමි"යි කී කල්හි "තාගේ නම කුමක්දැ?"යි විචාළේය. "පන්ථක(මඟ යන්නා) නම් ඇත්තෙමි"යි කීයේය. "පන්ථකයෝත් මංමුලා වෙද්දැ?"යි විචාළේය. "පන්ථකයෝත් අපන්ථකයෝත් මංමුලා වෙති, නාමය වූකලී ප්‍රඥප්තිමාත්‍රයක, තෝ අඥානව විචාරෙහි සිතමි"යි කීහ.

එබස් ඇසූ පාපක නම් මානවකයා නාමයෙහි අතිශයින් මධ්‍යස්ථව බෝධිසත්වයන් සමීපයට ගොස් "කීමෙක්ද? දරුව නමක් අභිප්‍රායකොට ගෙන ආයිදැ"යි විචළේය. එකල්හි "ආචාරීන් වහන්ස, ආජීවකයෝත් ජීවකයෝත් මියති, ධනපාලිත් අධනපාලිත් දුක්පත් වෙති, පන්ථකයෝත් අපන්ථකයෝත් මංමුලා වෙති එසේ හෙයින් නාමය නම් ප්‍රඥප්තිමාත්‍රයක, නාමයෙන් අර්ථසිද්ධියක් නැත, මේ කර්මයෙන්ම අර්ථසිද්ධිය වන්නේය. එසේ හෙයින් මට අනික් නමකින් කම් නැත, පළමු මාගේ නමම මට නම් වෙයි"යි කීය.

එබස් ඇසූ මහබෝසතාණෝ "ඔහු විසින් දුටු දෙයක්, කළ දෙයක් එක්කොට ගළපා කියන්නාහ. ජීවකයා මළා දැක ධනපාලයා දුක්පත් නියාව දැක පන්ථකයෝ මංමුළා වූ නියාව දැක පාපක නම් මානවකයා අභිවෘද්ධි නාමයෙන් ප්‍රයෝජනයක් නැත කියා නැවත තමා වසන්නා වූ ස්ථානයට ආයේ වේදැ"යි කිවූය.

ශාස්තෘ වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ අතීත කථාව ගෙනහැර දක්වා වදාරා "මහණෙනි, මේ පාපක නම් පුරුෂයා අභිවෘද්ධිකරන නාමයක් උවමනවැයි නම් සිද්ධකොට ඇවිද්දේම වේදැ"යි වදාරා මේ 'නාමසිද්ධි ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

"එසමයෙහි නාමසිද්ධි මානවකයා නම් දැන් මේ නාමසිද්ධි මහණය, එසමයෙහි ආචාරීන්ගේ පෂීත් නම් දැන් බුදුපිරිසය, දිසාපාමොක් ආචාරී වූයෙම් නම් තිලෝගුරු සම්‍යක් සම්බුදුරජ වූ මම්ම වේදැ"යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

097. කූටවාණිජ ජාතකය

තවද එක් සමයෙක්හි අප්‍රතිවාද වූ(තමන්වහන්සේට එරෙහිව කථා කළහැක්කෙක් නැත්තා වූ) තිලෝගුරු බුදුරජාණන් වහන්සේ දෙව්රම් වෙහෙර වසනසේක් එක් සොර වෙළෙඳක්හු අරභයා මේ ජාතකය වදාළසේක.

සැවැත් නුවර වෙළෙන්දෝ දෙදෙනෙක් එක්ව වෙළොම් කරන්නාහු ගැලින් බඩුගෙන ජනපද චාරිකාවට ගොස් වෙළඳම්කොට ලාභ ලැබගෙන පෙරලා ආවාහුය. ඔවුන් දෙදෙනා අතරෙන් සොර වෙළෙඳා මෙසේ සිතුහ. "මේ වෙළෙඳා බොහෝ දවසක් දුර්භෝජනයෙන් හා දුක්ඛසෙය්‍යාවෙන් මිරිකුණෝය(යහපත් ආහාර හා නවාතැන් පහසු නැතිවීමෙන් පීඩාවට පත්විය), දැන් තාමාගේ ගෙයි අනේකප්‍රකාර වූ අග්‍රරසයෙන් යුක්ත වූ භෝජනය අනුභවකොට දිරවාගත නොහී අජීර්ණව මිය යන්නේය. එකල්හි මම මේ භාණ්ඩ තුන් කොටසක්කොට එක් කොටසක් ඔහුගේ දරුවන්ට දෙමි. දෙකොටසක් මම ගනිමි"යි සිතා ඒ සොර වෙළෙඳා "අද බෙදමි, සෙට බෙදමි"යි කියා බෙදන්ට මැලිව හිඳිනේය.

ඉක්බිත්තෙන් නුවණැති වෙළෙඳා ඔහු නොකැමැති වුවත් බලාත්කාරයෙන් බඩු බෙදවා විහාරයට ගොස් බුදුරජාණන් වහන්සේට නමස්කාරකොට සුවදුක් කථාකොට උන් කල්හි සර්වඥයන් වහන්සේ විසින් "උපාසකය, මෙසේ දවස් ලස්වගියේ(පමාවූයේ) කුමක් නිසාදැ?යි නුවරට අවුදිනුත් කල්යවා බුද්ධෝපස්ථානයට නොආයේය. කවර කාරණයකින්දැ?"යි විචාළ කල්හි එපවත් බුදුරජාණන් වහන්සේට දැන්වීය.

සර්වඥයන් වහන්සේ “උපාසකය, මොහු සොර වෙළෙඳ වූයේ දැන්මතු නොවෙයි, පෙරත් සොර වෙළෙඳාමය. දැන් වූකලී තොප වඤ්චා කරණු කැමතිය. පෙරද නුවණැත්තන් වඤ්චා කරන්ට උත්සාහ කළේ වේදැ”යි වදාරා ඒ උපාසකයා විසින් ආරාධිත වූ බුදුහු ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන කල්හි අප මහබෝසතාණෝ බරණැස් නුවර වෙළඳ කුලයක උපන්නාහුය. ඒ බෝධිසත්ත්වයින්ට නම් තබන දවස් ‘පණ්ඩිතයෝ’යයි නම් තැබූහ. ඒ මහබෝසතාණෝ වැඩිවිය පැමිණ අන් වෙළෙඳකු හා සමග එක්වගෙන වෙළඳාම් කෙරෙති. ඔහුට ‘අතිපණ්ඩිත’යයි නමෙක් විය. ඔහු දෙදෙන බරණැස් නුවරින් පන්සියයක් ගැලින් බඩු පටවාගෙන ජනපදයට ගොස් වෙළඳාම්කොට ලාභ ලැබගෙන නැවත බරණැස් නුවරටම අවාහුය.

ඉක්බිත්තෙන් ඔහු දෙදෙන බඩු බෙදන කල්හි අතිපණ්ඩිතයෝ “මා විසින් දෙකොටසක් ලැබිය යුතුය”යි කිවූය. “කුමක් නිසාදැ?”යි කී කල්හි “තෙපි පණ්ඩිතයෝ්ය, මම අතිපණ්ඩිතයෙමි. එසේ හෙයින් පණ්ඩිතයෝ එක් කොටසක් ලබන්ට නිස්සෝ්ය, මම අතිපණ්ඩිත හෙයින් දෙකොටසක් ලබන්ට නිස්සෙමි”යි කීය.

එබස් අසා මහබෝසතාණෝ කියන්නෝ “අප දෙදෙනාගේ බඩු මිලත් ගොනුත් සරිතරම් (ප්‍රමාණයෙන් සමානය) නොවේදැයි, එසේ කල දෙකොටසක් ලබන්නට කාරණ කවරේදැ?”යි විචාළෝ්ය. “මා අතිපණ්ඩිත බැවිනැ”යි කීය. මෙසේ ඔහු දෙදෙන බසින් බසට කලහ කළාහුය. ඉක්බිත්තෙන් අතිපණ්ඩිතයෝ “එක් උපායෙක් ඇත” සිතා තමන්ගේ පියාණන් ගස් සිදුරෙක්හි(බෙනයක) හිඳුවා කියන්නේ “තොපි අප හැමදෙනම මෙතනට ආ කල අතිපණ්ඩිතයෝ දෙකොටසක් ලබන්නට නිස්සෝ්යයි කියාලව”යි කියා බොධිසත්ත්වයන් සමීපයට ගොස් “සබඳ මට දෙකොටසක් ලබන්නට නිසි නියාවත් මේ වෘක්ෂ දේවතාවා දන්නේය, වරෝ යම්හ, ඔහු අතින් විචාරම්හ”යි කියා මහබෝසතාණුත් එතනට කැඳවාගෙන ගොස් “ස්වාමීනී, වෘක්ෂ දේවතාවන් වහන්ස අපගේ යුක්ති පසිඳින මැනව”යි(නඩුව විසඳනු මැනවයි) කිවූය.

ඉක්බිත්තෙන් ඕහට අතිපණ්ඩිතයෝ කියන්නාහු “මූ පණ්ඩිතයෝ්ය, මම අතිපණ්ඩිතයෝ්ය, අප දෙදෙනා විසින් එක්ව වෙළඳාම් කරනලද, අප දෙදෙනාගෙන් කවුරුන් විසින් දෙකොටසක් ලැබ්බ යුතුදැ”යි විචාළ කල්හි “පණ්ඩිතයන් විසින් එක් කොටසක් ලැබ්බ යුතුය. අතිපණ්ඩිතයන් විසින් දෙකොටසක් ලැබ්බ යුතුය”යි කීය. එකල්හි මහබෝසතාණෝ මෙසේ විනිශ්චය කරනලද යුක්තිය අසා “දැන් තා දේවතා නියාවත්, දේවතාවා නොවන නියාවත් දන්නෙම් වේදැ”යි කියා පිදුරු ගෙන ගස් සිදුර පුරවා ගිනි මෙළවූය.

එකල්හි අතිපණ්ඩිතයන්ගේ පියා ගිනි දැල් ඇඟ ගැසෙන්ට පටන්ගත් කල්හි ශරීරයෙන් අර්ධයක් දක්වාගෙන උඩට පැන නැඟී අත්තක් අල්වාගෙන එල්ලමින් ධරාගත නොහී(වාවාගත නොහැකිව) බිමට වැටී අඬමින් කියන්නේ “මේ ලෝකයෙහි කාරණා දන්නා වූ පණ්ඩිත භාග්‍යයෙන් යුක්ත වූ උත්තම පුද්ගලයාම යහපත් වන්නේය, අතිපණ්ඩිතයා යන නාම මාත්‍රයකින් වඤ්චා ස්වභාව ඇති කූට පුරුෂයා යහපත් නොවන්නේය, කුමක් නිසාද? යත්, වඤ්චා ස්වභාව ඇති පණ්ඩිතයන්ට පියව(පියා වී) මදක් දා ගියමෝ(පිලිස්සී ගියා) නොවේදැ”යි මෙසේ බැගෑපත්ව හැඬුයේය. ඉක්බිත්තෙන් ඒ පණ්ඩිත අතිපණ්ඩිත දෙදෙන මධ්‍යයෙන් දෙකක්කොට වස්තු සරිකොටස් ගසා(මුදල්ගොඩ සමව බෙදා) ඇරගෙන කම් වූ පරිද්දෙන් මිය පරලොව ගියෝ්ය.

ශාස්තෘ වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ “පෙරත් මේ සොර වෙළෙඳාමය”යි මේ අතීත කථාව ගෙනහැර දක්වා වදාරා මේ ‘කූටවාණිජ ජාතකය’ නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි සොර වෙළෙඳා නම් දැනුත් සොර වෙළෙඳාමය, නුවණැති වෙළෙඳ වූ යෙම් තිලෝගුරු සම්‍යක් සම්බුදුරජ වූ මම්ම වේදැ”යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළ සේක.

098. පරොසහස්ස ජාතකය

තවද එක් සමයෙක්හි වීතරාගී වූ(රාගය ප්‍රහීණ කළා වූ) තිලෝගුරු බුදුරජාණන් වහන්සේ දෙව්රම් වෙහෙර වසනසේක් පෘථජ්ජනක(පුහුදුන් අය පිළිබඳ වූ) ප්‍රශ්නයක් අරභයා මේ ජාතකය වදාළසේක.

මෙහි වර්තමාන කථාව 'සරභඞ්ග' ජාතකයෙහි විස්තර වශයෙන් වන්නේය. එක් සමයෙක්හි භික්ෂූ වහන්සේ දම්සභා මණ්ඩපයෙහි රැස්ව "ඇවැත්නි, දස බලධාරී වූ(ඥාණ බලය ආදී බල දසයක් දරන්නා වූ) බුදුරජාණන් වහන්සේ විසින් සංක්‍ෂෙපයෙන්(කෙටියෙන්) විචාරණ ලද්දා වූ ප්‍රශ්නය සාරිපුත්‍ර ස්ථවිරයන් වහන්සේ විස්තර හෙයින් විස්සර්ජනය(විස්තර වශයෙන් විසඳීම) කළසේක් වේදැ"යි තෙරුන්වහන්සේගේ ගුණ කථාව කිය කියා උන්සේක.

සර්‍වඥයන් වහන්සේ දම්සභා මණ්ඩපයට වැඩ "මහණෙනි, දැන් කවර කථාවකින යුක්තව උනුදැ"යි විචාරා "මෙනම් කථාවකින් යුක්තව උනුම්හ"යි කී කල්හි "මහණෙනි, ශාරිපුත්‍ර ස්ථවිරයෝ මා විසින් සංක්‍ෂෙපයෙන් කියනලද ප්‍රශ්න විස්තර හෙයින් දැන්මතු විස්සර්ජනා කළෝ නොවෙති, පෙරත් මෙසේ විස්සර්ජනා කළෝම වේදැ"යි වදාරා ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන කල්හි අප මහබෝසතාණෝ ප්‍රසිද්ධ වූ බ්‍රාහ්මණ වංශයෙක ඉපිද තක්සලා නුවර දිසාපාමොක් ආචාරීන් සමීපයට ගොස් සියළු ශිල්ප ඉගෙණ පඤ්චකාමය හැර ඍෂිප්‍රව්‍රජ්‍යාවෙන් පැවිදිව පඤ්චාභිඥා අෂ්ටසමාපත්ති උපදවා හිමාලය වනයෙහි විසුවාහුය.

ඒ මහබෝසතාණන්ට පන්සියයක් අතවැසි වූවාහුය. ඉක්බිත්තෙන් බෝධිසත්ත්‍වයන්ගේ ප්‍රධාන ශිෂ්‍යය වූ තාපසයෝ වර්ෂා කාලයෙහි දෙසියපණසක් තපස්වීවරයන් ගෙන ලුණු ඇඹුල් සෙවුනා සඳහා මනුෂ්‍යපථයට(මිනිසුන් වෙසෙන පෙදෙසට) ගියෝය. එසමයෙහි බෝධිසත්ත්‍වයන්ට කාලක්‍රියාවට කල් පැමිණියේය. සමීපයෙහි සිටි අන්තේවාසිකයා "ආචාරීන් වහන්ස, නුඹවහන්සේ විසින් කවර ගුණ ධර්‍මයක් ලබන ලදැ"යි අධිගමය(අවබෝධ කළ උතුම් ගුණය) විචාළේය. මහබෝසතාණෝ ඔවුන්ට "නත්‍ථි කිඤ්චි"යි කියා මිය ගොස් ආභස්සර බ්‍රහ්ම ලෝකයෙහි උපන්නාහුය. බෝධිසත්ත්‍වයෝ වූ කලී අරූප සම්පත්ති(අරූපාවචර සමාපත්තිය) ලාභීව සිටත් අරූපී බ්‍රහ්ම ලෝකයෙහි නූපදනාහුය.

ඉක්බිත්තෙන් අන්තේවාසිකයෝ "ආචාරීන් වහන්සේට අධිගමයෙක් නැතැ"යි ශ්වසාන භූමියෙහි (සොහොන් බිමේදී) සත්කාර නොකළාහුය. එකල්හි ප්‍රධාන ශිෂ්‍යයාණෝ ඇවිත් "ආචාරීන් වහන්සේ කොයිදැ"යි විචාරා "කාලක්‍රියා කළාය"යි යනු අසා "කිමෙක්ද ආචාරීන් වහන්සේ අධිගමයක් විචාළහුදැ?"යි කිවූය. "එසේය, විචාළම්හ"යි කී කල්හි "කුමක් කීසේක්දැ?"යි විචාළෝය. "උන්වහන්සේ විසින් 'නත්‍ථි කිඤ්චි'යි කියා මියගොස් මෙපණක් කියනලද, එසේ හෙයින් අපි උන්වහන්සේට කිසි සත්කාරයක් නොකළම්හ"යි කීහ.

එබස් ඇසූ ප්‍රධාන ශිෂ්‍යයාණෝ "තෙපි ආචාරීන්ගේ වචනාර්ථය නොදන්නෝය, ආචාරීන් වහන්සේ ආකිඤ්චඤ්ඤායතන ලාභි(ආකිඤ්චඤ්ඤායතන නම් වූ තුන්වන අරූපාවචර සමාපත්ති ලබා ඇති බව) සේකැ"යි කිවූය. අන්තේවාසිකයෝ ප්‍රධාන ශිෂ්‍යයන් නැවත නැවත කියමින් සිටියදීත් අදහා නොගත්තෝය. මහබෝසතාණෝ ඒ කාරණය දැන "නුවණ නැත්තා වූ අතවැස්සෝ මාගේ ප්‍රධාන ශිෂ්‍යයාගේ බස් අදහා නොගණිති. ඒ අතවැස්සන්ට මේ කාරණය ප්‍රකාශ කෙරෙමි"යි සිතා බ්‍රහ්ම ලෝකයෙන් අවුත් ආශ්‍රම ප්‍රදේශ මස්තකයෙහි මහත් වූ ආනුභාවයෙන් ආකාශයෙහි සිට ප්‍රධාන ශිෂ්‍යයන්ගේ ප්‍රඥානුභාව වර්‍ණනා කරන්නාහු මෙසේ කිවූය.

"කියනලද වචනයෙහි අර්ථ දැනගත නොහෙන්නා වූ අඥාන වූ දහසක් දෙන රැස්ව මේ නුවණ නැති මේ තාපසවරුන් මෙන් අවුරුදු සියයකුත් අඬා වලප්නාහුය. කිසිම අර්ථයක්වත් කාරණයක්වත් දැනගත නොහෙති. මෙබඳු වූ දහසක් දෙනාට වඩා ප්‍රධාන ශිෂ්‍යයා මෙන් කියනලද වචනයෙහි අර්ථය දැනගන්නේ වීනම් එබඳු වූ එකම නුවණැති පුරුෂයාම උතුම් වන්නේය"යි

මෙසේ මහබෝසතාණෝ ආකාශයෙහි සිටම ධර්‍ම දේශනාකොට තපස්වී සමූහයාට තමන් ආකිඤ්චඤ්ඤායතන සමාපත්ති ලාභී නියාව ප්‍රකාශකොට බ්‍රහ්ම ලෝකයට ගියාහුය. ඒ තාපසයෝත් කිසුණු පිරියම්කොට(කසින භාවනා වඩා) ධ්‍යානලාභීව බ්‍රහ්මලෝකයෙහි උපන්නාහුය.

ශාසතෘ වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ ධර්‍ම දේශනාව ගෙනහැර දක්වා වදාරා මේ 'පරොසහස්ස ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

"එසමයෙහි ප්‍රධාන ශිෂ්‍යායා නම් දැන් ශාරිපුත්‍ර ස්ථවිරයෝය, මහාබ්‍රහ්මව උපන්නෙම් තිලෝගුරු බුදුරජ වූ මම්ම වේදැ"යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

099. අසාතරූප ජාතකය

තවද එක් සමයෙක්හි වීතදෙවෂී වූ(ක්‍රෝධය පහකළා වූ) තිලෝගුරු බුදුරජාණන් වහන්සේ කොඩන නම් නුවර නිසා කුණ්ඩධාන වනයෙහි වසනසේක් කෝලිය රජ්ජුරුවන්ගේ දූ වූ සුප්පවාසා නම් උපාසිකාව අරභයා මේ ජාතකය වදාළසේක.

ඒ සුප්පවාසා නම් උපාසිකාවට එසමයෙහි සත් අවුරුද්දක් මුළුල්ලෙහි කුසින් දරුගැබ පරිහරණයකොට(දරාගෙන) සතියක් මුළුල්ලෙහි ගර්භයෙන් මූඪව(දරුගැබ හරස්වීම නිසා) ඉතා මහත් වූ වේදනා උපන්නේය. ඒ උපාසිකාව මෙසේ අධික ප්‍රමාණ වූ වේදනාවෙන් පීඩිතවත් බුදුගුණ කියන්නී "යම් සර්‍වඥ කෙනෙකුන් වහන්සේ මෙබඳු වූ දුක් තරණය පිණිස(දුක් නිවා ගැනීම සඳහා) ධර්‍මදේශනා කරනසේක් වීනම් ඒ භාග්‍යවත් වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ ඒකාන්තයෙන් සධර්‍මයන්(දතයුතු සියළු ධර්‍ම) සර්‍වාකාරයෙන්(හැම අයුරින්ම) පරොපදෙශ රහිතව(අනුන්ගේ උපදේශ නොමැතිව) දත්සේක. යම් අෂ්ටායීය පුද්ගල භික්ෂු(සතරමඟ සතරඵලයට පැමිණි භිකෂූන්) සමූහයෙක් මෙබඳු වූ දුක් දුරු කරණු පිණිස පිළිපන්නේ වීනම්(යෙදී සිටී නම්) භාග්‍යවත් වූ බුදුරජාණන් වහන්සේගේ ශ්‍රාවකසංඝයා ඒකාන්තයෙන් මොනවට පිළිපන්නේය. යම් නිර්‍වාණ ධර්‍මයෙක්හි මෙබඳු වූ දුක්ඛයෙක් නැත්තේ වීනම් ඒකාන්තයෙන් ඒ නිර්‍වාණ ධර්‍මය සැප වන්නේය"යි යන මේ ත්‍රිවිධානුස්මෘතියෙන්(තෙරුවන් සිහි කිරීමෙන්) යුක්තව ඉවසූය.

ඒ සුප්පවාසා නම් උපාසිකාතොමෝ තමාගේ ස්වාමිපුරුෂයා ලඟට කැඳවා තමාගේ පවතුන් මේ නමස්කාර අස්නත් කියනු පිණිස සර්‍වඥයන් වහන්සේ සමීපයට යවූහ. සර්‍වඥයන් වහන්සේ නමස්කාර අසුන් අසා "සුප්පවාසා නම් කෝලිය රජ දූ සුවපත් වේවයි, නීරෝග වේවයි, පුතකු වදාව"යි කීසේක. සර්‍වඥයන් වහන්සේගේ ඒ වචනය හා සමගම සුප්පවාසා නම් වූ කෝලිය රජ දූ සුවපත්ව නීරෝගව පුතෙකු වැදූහ. ඉක්බිත්තෙන් ඒ උපාසිකාවගේ වල්ලභයා(ස්වාමිපුරුෂයා) ගෙට ගොස් ඒ උපාසිකාව වැදූ නියාව දැක "පින්වත්නී, ඒකාන්තයෙන් ආශ්වර්‍යයෙකැ"යි අතිශයින් බුද්ධානුභාවයෙන් ආශ්වර්‍ය අද්භූත වූ සිත් ඇත්තේ විය. සුප්පවාසා නම් උපාසිකාවත් පුතකු වදා සතියක් මුළුල්ලෙහි බුදුන් ප්‍රධානකොට ඇති භික්ෂුසංඝයා වහන්සේට දන්දෙනු කැමතිව නැවත ආරාධනා කරුනු සඳහා තමාගේ ස්වාමිපුරුෂයා යවූහ.

එසමයෙහි මුගලන් මහතෙරුන් වහන්සෙගේ උපාසකයක්හු විසින් බුදුන් ප්‍රධානකොට ඇති භික්ෂුසංඝයා වහන්සේ පවරනලද සේක(දනට ආරාධනා කරනලද සේක). සර්‍වඥයන් වහන්සේ සුප්පවාසාවන්ගේ දනට අවසර(ඉඩ) දෙන පිණිස මුගලන් මහතෙරුන් වහන්සේ ඒ උපාසකයා සමීපයට යවා ඔහු ගිවිස්වා(නියමකර ගත් දිනයට පසුව දනට වඩිනබවට පොරොන්දු කරවාගෙන) සතියක් මුළුල්ලෙහි භික්ෂූන් වහන්සේ හා සමඟ ඒ සුප්පවාසාවන්ගේ දන් පිළිගත්සේක.

සත්වෙනි දවස් සුප්පවාසාවෝ පුතණුවන් 'සීවලී' කුමාරයන් සරහා භික්ෂුසංඝයා වහන්සේ වැන්දවූය. ඒ කුමාරයන් පිළිවෙලින් සැරියුත් මහතෙරුන් වහන්සේ සමීපයට ගෙනගිය කල්හි තෙරුන්වහන්සේ ඒ කුමාරයන් සමග "කිමෙක්ද සීවලීනි, තොපට සැපදැ?"යි සුවදුක් කථා කළසේක. එවිට කුමාරයෝ කියන්නෝ "ස්වාමීනි, මට සැපයෙක් නම් කොයින්ද? මම සත් අවුරුද්දක් මුළුල්ලෙහි ලොහෝකුඹු නිරයක් වැනි වූ මව්කුස විසූයෙම් වේදැ"යි තෙරුන්වහන්සේ

හා සමඟ මෙබඳු කථාවක් කළෝය. සුප්පවාසාවෝ ඒ කුමාරයන්ගේ බස් අසා “උපන් සතියෙන්ම මාගේ පුතණුවෝ අනුබුද්ධ වූ දම්සෙනෙවි සැරියුත් මහතෙරුන් වහන්සේ හා සමග කථා කෙරෙති”යි සොම්නසට පැමිණියෝය.

සර්වඥයන් වහන්සේ සුප්පවාසාව අතින් “මෙබඳු වූ දරුවන් කැමැත්තේදැ?”යි විචාළසේක. “ස්වාමීනි, ඉදින් මෙබඳු වූ සෙසුත් දරුවන් සත්දෙනෙකු ලද්දේ වීනම් මම කැමැත්තෙම් වේදැ”යි කීවාය. සර්වඥයන් වහන්සේ උදම් අනා(සතුටු බස් කියා) අනුමෙවෙනි(කළ පින්කම අනුව සතුටු විය හැකි) ධර්මදේශනාකොට වැඩිසේක. සීවලී කුමරුවෝත් සත් ඇවිරිදි කලම ශාසනයෙහි ලැදිව මහණව විසි වයස පිරුණ කල්හි උපසම්පදාව ලැබ පිනැතිව ලාභයෙන් අග්‍රප්‍රාප්තව(මුදුන් පැමිණ) මහී කම්පා කරවා(මහපොළොව දෙදරවා) අර්හත්ඵලයට පැමිණ පිනැත්තවුන් අතුරෙන් ඒතදගග තනතුරට(ප්‍රධාන තනතුරට) පැමිණිසේක.

ඉක්බිත්තෙන් එක් දවසක් භික්ෂූන් වහන්සේ දම්සභා මණ්ඩපයට රැස්ව “ඇවැත්නි, සීවලී ස්ථවිරයන් වහන්සේ සත් අවුරුද්දක් මුලුල්ලෙහි මව්කුසෙහි වැස සත් දවසක් ගර්භමූඪ බවට පැමිණිසේක. අනේ දෙපුතුමව් මහා දුක් අනුභව කළාහුය. කෙබඳු කර්මයක් කළෝදැ”යි කථාවක් උපදවා උන්සේක. ශාස්තෘ වූ තිලෝගුරු බුදුරජාණන් වහන්සේ එතනටම වැඩ වදාරා “මහණෙනි, දැන් කවරනම් කථාවකින් යුක්තව හුනුදැ”යි විචාරා “මෙනම් කථාවකින් යුක්තව උනුම්හ”යි කී කල්හි “මහණෙනි, මහපිණැත්තා වූ සීවලී ස්ථවිරයන්ට සත් අවුරුද්දක් මුළුල්ලෙහි ලොහොකුඹු නරකාදිය හා සමාන මව්කුස වාසයද සතියක් මුළුල්ලෙහි ගර්භමූඪ බවට පැමිණීමද ඔවුන් විසින් ම කළ කර්මය මුල්කොට ඇත්තේය. සුප්පවාසාවන්ට සත් අවුරුද්දක් මුළුල්ලෙහි කුසින් දරුගැබ පරිහරනය කරන්නා වූ දුකුත් සතියක් මුළුල්ලෙහි ගර්භමූඪ වූ දුකුත් තමන් කළ කර්මය මුල්කොට ඇත්තේය”යි වදාරා ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන කල්හි අප මහබෝසතාණෝ රජ්ජුරුවන්ගේ අග්‍රමහේසිකාවන්ගේ කුස පිළිසිඳගෙන වැඩිවිය පැමිණ තක්සලා නුවර දිසාපාමොක් ආචාරීන් සමීපයෙන් ශිල්ප ඉගෙන පියාණන් ඇවෑමෙන් දැහැමෙන් රාජ්‍යය කළේය.

එසමයෙහි කොසොල් රජ්ජුරුවෝ මහසෙනග පිරිවරා බරණැස් නුවර ගෙන රජ්ජුරුවන් ජීවිතක්‍ෂයට පමුණුවා රජ්ජුරුවන්ගේම අගමෙහෙසුන් තමන්ට අගමෙහෙසුන් කළෝය. බරණැස් නුවර රජ්ජුරුවන්ගේ පුතණුවෝ පියාණන් මළ කල්හි වාරිමාර්ගයෙන්(නගරය තුළ සිට පිටතට ජලය බැසයන කාණුවකින්) පලාගොස් සේනාව රැස් කරවා බරණැස් නුවරට අවුත් නුදුරු තෙනක හිඳ රජ්ජුරුවන්ට “රාජ්‍යය හෝ දුන මැනව, යුද්ධය හෝ කළ මැනව”යි පත්(හසුන්) යවූහ.

එකල කෝසල රජ්ජුරුවෝ “යුද්ධ කෙරෙමි” පෙරලා පත් යවූහ. රාජ කුමාරයන්ගේ මෑණියෝ ඒ අසුන්(ලිපිය) අසා “යුද්ධයන් කම් නැත, හැමදිගම සංචාරය සිඳ(හැමතැනම හැසිරීම් නවත්වා) බරණැස් රජ වටලා ගණුව, ඉක්බිත්තෙන් දරපැන්බත් ආදිය නිමා ගිය කල්හි ආහාරයෙන් පීඩිත වූ මනුෂ්‍යයන් ඇති නුවර යුද්ධයක් නැතිවම ගන්නාමෝදැ”යි පතක් යවූහ. ඒ රාජකුමාරයෝ මෑණියන්ගෙන් එවූ අසුන් අසා සත් දවසක් මුළුල්ලෙහි සංචාරය සිඳ නුවර වටලා ගත්තුය. නුවර ඇතුළට පැමිණියා වූ සත්ත්‍වයෝ මැදිරිය පසි වූ(කූඩුවට හිර වූ) පක්ෂීන් පරිද්දෙන් විය. සත්වෙනි දවස් ඒ කොසොල් රජ්ජුරුවන්ගේ හිස ගෙනවුත් කුමාරයන්ට දුන්නාහුය. කුමාරයෝ නුවරට වැද රාජ්‍යය ගෙන රාජ්‍යශ්‍රී අනුභවකොට කෙළවර කම් වූ(කළ පින් පවු අනුව) පරිද්දෙන් මිය පරලොව ගියාහ.

ඒ කුමාරයෝ සතුරු රජ්ජුරුවන්ගේ සේනාවට පීඩා කළා වූ අකුසල කර්ම විපාකයෙන් සත් අවුරුද්දක් මුළුල්ලෙහි මවුකුස වැස සතියක් මුළුල්ලෙහි ගර්භමූඪ බවට පැමිණියෝය. තවද ඒ කුමාරයෝ ‘පියුමතුරා’ (පදුමුත්තර) නම් සර්වඥයන් වහන්සේගේ ශ්‍රීපාද මූලයෙහිදී “ලාභීන් අතුරෙහි අග්‍ර වෙම්ව”යි කියා මහදන් දී යම් ප්‍රාර්ථනාවක් කළෝද ‘විපස්සි’ සර්වඥයන් සමයෙහි නුවර වාසීන් සමඟ දහසක් වස්තු අගනා වූ දී උක් සකුරු දන් දී යම් ප්‍රාර්ථනාවක් කළෝද එහි ආනුභාවයෙන් ලාභීන් කෙරෙහි අග්‍ර වූහ. සුප්පවාසාවෝත් “නුවර වටලාගෙන

නිස්සඤ්චාරයකොට(ඔබමොබ හැසිරීම නවත්වා) බත්පැන් වැද්ද නොදී නුවර අරගනුව"යි පුතණුවන්ට කියා යවූ බැවින් සත්අවුරුද්දක් මුළුල්ලෙහි කුසින් දරුගැබ පරිහරණකොට සතියක් මුළුල්ලෙහි ගර්භමූඪ වූය.

ශාස්තෘ වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ "මහණෙනි ඒ දෙපුතු මවුන් මේ ගර්භපරිහරණය ගර්භවාස සංඛ්‍යාත වූ(මව සත් අවුරුද්දක් දරු ගැබ උසුලා සිටීම හා පුතු සත් අවුරුද්දක් මවුකුස විසීම නම් වූ) දුක්ඛයෙන් පීඩිතවූවන් පෙර තමන් විසින් නුවර වටලා නිස්සඤ්චාරකොට මහජනයාට දුක් දීමෙන් කළ අකුසල කර්මයෙනැ"යි මේ ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා වදාරා 'අසාතරූප ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

"එසමයෙහි නුවර වටලා රාජ්‍යයට පැමිණි කුමාරයෝ නම් සීවලී ස්ථවිරයෝය, මෑණියෝ නම සුප්පවාසාවෝය, පිය වූ බරණැස් නුවර රජ්ජුරුවෝ නම් තිලෝගුරු සම්‍යක් සම්බුදුරජ වූ මම්ම වේදැ"යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

100. පරොසත ජාතකය

තවද එක් සමයෙක්හි වීතමෝහී වූ(මොහය පහකළා වූ) තිලෝගුරු බුදුරජාණන් වහන්සේ දෙව්රම් වෙහෙර වැඩවසනසේක් පෘථග්ජන ප්‍රශ්නයක්(ලාමක අය පිළිබඳ ප්‍රශ්නයක්) අරභයා මේ ජාතකය වදාළසේක

මෙහි වර්තමාන කථාවත් අතීත කථාවත් ප්‍රශ්නව්‍යාකරණයෙන් (ප්‍රශ්න හා විසඳීම් අනුව) යට කියනලද 'පරොසහස්ස' ජාතකය හා සමාන වන්නේය. හුදක් මෙහි නුවණැත්තා වූ සත්ත්‍වයෝ අවුරුදු සියයක් කියනලද වචනයෙහි අර්ථ පරීක්‍ෂා කරන්නාහු වීනම් එසේ බලා පරීක්‍ෂා කරන්නාවුත් සත්ත්‍වයෝ අර්ථයක්වත් දැනගත නොහෙන්නාහුය. එසේ හෙයින් යම් සත්ත්‍වයෙක් කියනලද වචනයෙහි අර්ථය දන්නේ වීනම් ඒ එකම නුවණැති පුද්ගලයා උතුම් වන්නේය. මෙසේ මහබෝසතාණෝ ආකාශයෙහිම සිට ධර්මදේශනාකොට තපස්වී සමූහයාට ප්‍රශ්නය අවබෝධකොට බ්‍රහ්ම ලෝකයටම ගියෝය. ඒ තපස්වීවරයෝත් කිසුණු පිරියම්කොට(කසිණ භාවනා වඩා) ධ්‍යානලාභීව(ධ්‍යාන උපදවාගෙන) ජීවිතපර්‍ය්‍යාවසානයෙහි(දිවි කෙළවර) මියගොස් බ්‍රහ්ම ලෝකයෙහි උපන්සේක.

ශාස්තෘ වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා මේ 'පරොසත ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

යතුරුලිවීම: ICTA
සෝදුපත් බැලීම: තුෂාර ද සිල්වා මහතා